Ediţie de TRAIAN RADU

TUDOR MUŞATESCU

SCRIERI

* * * * *
* * * *

TEATRU SCURT
FANTEZII ŞI REALITĂŢI
SCRISORI GĂSITE (Epistole vesele)

ACADEMIA ROMÂNĂ
BIBLIOTECA

EDITURA MINERVA
Bucureşti — 1990

C. Lw. 160122

547629

ISBN 973-21-0154-7

NOTĂ

Tudor Mușatescu și-a risipit cu generozitate harul, negîndindu-se nici o clipă la construirea propriului „edificiu", menit să-l fixeze pentru posteritate. Multilateralitatea talentului său i-a permis să se exprime într-o largă paletă de mijloace literare, care acoperă o zonă ce include dramaturgia, teatrul scurt, romanul, schița, aforismul, traduceri și localizări — unele concurînd cu originalul de la care s-a pornit — libreteme de operetă, spectacole de revistă, cuplete, scenarii de film, schețiuri, chiar și scenarii pentru spectacole de circ.

Numeroasele reviste și publicații la care a colaborat, sau pe care le-a condus — singur ori împreună cu alți scriitori — stau mărturie acestei afirmații, găzduind în paginile lor „porția" de umor pregătită cititorilor și semnată cu pseudonim sau cu numele adevărat.

Virtuțile creației sale dramatice l-au fixat demult alături de marile personalități ale genului. Pe lîngă verva dialogului, definirea caracterelor — nu numai prin comportament dar mai ales prin limbaj — apetitul pentru poantă, plăcerea jocului de cuvinte, a calamburului, trebuie menționat și faptul că scriitorul a introdus în teatrul său scurt un personaj cu totul nou — obiectul din inventarul cotidian — anticipînd ceea ce mai tîrziu a impus teatrul absurdului. Relația om-obiect i-a permis lui Tudor Mușatescu să dea noi dimensiuni și adîncimi demersului critic.

Caracterul mai puțin vitriolant al verbului său, aciditatea mai „diluată" nu trebuie în nici un caz interpretate ca o slăbiciune, ca o aprobare, pînă la un punct, a unor stări de lucruri, ca o înclinație spre facilitate sau frivolitate. Această critică „lirică" este o proiecție firească a sensibilității și structurii sale.

Cînd a criticat — și chiar cînd a ridiculizat — Tudor Mușatescu a făcut-o cu blîndețe, dintr-o infinită dragoste față de om și cu o imensă încredere în natura sa perfectibilă: „Eu fac parte dintre scriitorii care n-au scris pentru sertarele lor și nici n-au trăit în turnuri de fildeș... Eu am trăit pe Pămînt și am scris pentru oameni, pentru locuitorii lui."

Superbă profesiune de credință, ce nu îngăduie nici un comentariu întregitor și pe care, prin întreaga sa activitate literară, scriitorul a confirmat-o întru totul.

*

Prezentul volum vine să completeze imaginea personalității complexe a lui Tudor Mușatescu și cuprinde o selecție dintr-o altă arie tematică a variatei sale creații literare, grupată de autorul însuși sub forma unor proiecte editoriale pe care nu le-a mai dus la bun sfîrșit.

Materialul a fost organizat în trei secțiuni:

1. *Teatru scurt*

Titlurilor din volumul *Teatru la domiciliu* (1944), le-au fost adăugate piesa într-un act *Ca-n filme*, scenariul operetei *Hanul cu dragoste* și scenariul radiofonic *D-ale lui Păcală*.

2. *Fantezii și realități (Schițe)*

Încă din anul 1945, Tudor Mușatescu anunța un volum cu acest titlu. Autorul a revăzut, operînd numeroase modificări, un impresionant număr de schițe. Între timp, unele au fost reeditate sub genericul *Ale vieții valuri*, celelalte rămînînd în sumarul volumului proiectat. În urma unei lecturi selective, o parte dintre acestea se publică în prezentul volum.

3. *Scrisori găsite (Epistole vesele)*

O selecție din textele umoristice, pregătite de autor, cu intenția de a fi publicate într-un volum independent.

La transcrierea textului au fost respectate normele ortografice în vigoare.

TRAIAN RADU

TEATRU SCURT

TEATRU LA DOMICILIU

„REMINISCENȚE DIN TRECUT"

(Dramă conjugală)

PERSOANELE:

MIȘU RADIAN
GABY, soția lui

Acțiunea se petrece în holul lor, pe la cinci după-masă. Afară plouă foarte poetic (după părerea lui Gaby) și foarte parșiv (după opinia lui Mișu), care e plecat după treburi, în oraș.

Gaby (fiind singură acasă și plictisită) umblînd în bibliotecă să caute „ceva de citit", a găsit un pachet de scrisori din tinerețe. Adică, mai exact, de acum șapte ani, cînd era nemăritată cu Radian. S-a așezat în fotoliu și cu mîinile curioase a desfăcut pachetul de scrisori din legătura de panglică roz-defunct.

Una cîte una, scrisorile și-au deschis — sub ochii ei sentimentali — paginile decolorate de trecerea anilor.

M i ș u *(intrînd)*: Bonjur, măicuță...
G a b y *(tresare și ridică ochii de pe scrisoarea pe care o citea)*: Bonjur... Ce? Te-ai și întors? *(Face un gest să adune scrisorile împrăștiate în jurul ei.)*
M i ș u *(observă scrisorile)*: Ce sînt alea?
G a b y: Care? *(Face pe nedumerita.)*
M i ș u: Scrisorile. *(E cuprins, deodată, de-o bănuială. Se întunecă la față și vocea i se alterează.)*
G a b y *(vrea să lege scrisorile la loc, în pachet).*
M i ș u *(gelos)*: Ale cui sînt scrisorile?
G a b y *(simplu)*: Ale mele...
M i ș u: De la cine sînt? *(Se apropie congestionat.)*
G a b y: Ce te privește?
M i ș u: Cum să nu mă privească? *(Categoric.)* Dă-le încoace!
G a b y *(le ascunde la spate)*: Nu vreau...

Mișu *(crescendo)*: Dă-le încoace. N-auzi? Vreau să văd de la cine sînt.

Gaby: Cu ce drept?

Mișu: Sînt bărbatul tău.

Gaby: Ei și? Scrisorile astea le am dinainte de a mă mărita cu tine. Sînt scrisorile mele de fată...

Mișu: Cu atît mai mult vreau să le văd... Cînd ne-am logodit, mi-ai spus că ai ars toate scrisorile pe care le aveai.

Gaby: Numai pe astea le-am păstrat.

Mișu: Da? Sînt și mai curios, atunci... Înseamnă că au o importanță specială... *(Vrea să i le ia cu sila.)*

Gaby *(și le apără)*: Nu pune mîna pe mine, că te zgîrii!

Mișu *(îi sucește mîna și izbutește să ia una din scrisori. Pe cea pe care o citea Gaby, la intrarea lui în casă)*: Dacă nu vrei de voie...

Gaby *(își sărută locul de unde a strîns-o)*: Uite ce mi-ai făcut!... *(Îi arată o vînătaie pe care o are de opt zile pe braț.)*

Mișu *(desface scrisoarea și începe să citească)*: „Stimată domnișoară,
De trei zile, de cînd am avut fericirea să vă-ntîlnesc pe calea vieții mele...

Gaby: Mișule!... Nu e frumos ce faci... Asta e mai mult decît indiscreție. E necuviință!

Mișu: Nu mă întrerupe, te rog. *(Citește mai departe.)* ... sufletul meu s-a umplut de-o fericire care m-a făcut să-mi pierd uzul rațiunii. *(Aparte.)* Auzi! Uzul rațiunii! Ăsta trebuie să fi fost băiat de prăvălie, d-ăia de-ai lui Caragiale. *(Gaby se uită la el supărată. Mișu reia lectura scrisorii.)* Acuma, cînd vă scriu, un ceas bate, în noapte, trei... Pe masa mea de lucru luminarea pîlpîie încet... *(Lui Gaby.)* N-avea nici lumină electrică în casă... *(Reia cititul.)* Afară plouă și e vînt, și frig, și ploaie... Un cîine urlă în noapte, în grădina tristă o cucuvea cîntă. *(Lui Gaby.)* Mare șmecher, domnule! Cucuvăile nu cîntă pe ploaie, să le tai. *(Gaby surîde. Mișu citește mai departe.)* Mă simt trist, singur și pustiu, așa cum numai marele Eminescu trebuie să se fi simțit, atunci cînd a scris nemuritoarele lui versuri: «Dormi, iubito, dormi în pace. N-am venit să-ți turbur somnul.»“

Gaby *(surîde mai accentuat)*.

Mișu *(lui Gaby)*: Cum ai putut, dragă, să primești scrisori de la analfabeți d-ăștia? *(Competent.)* „Dormi, iubito, dormi în pace“, știe o lume întreagă că e de Coșbuc... *(Vrea să întoarcă pagina scrisorii.)*

Gaby *(repede)*: Mișule!... Nu! Te rog!... Nu te uita de la cine e. Astea sînt secretele mele de tinerețe... Nu mi le profana...

Mișu: E, asta e! *(Întoarce pagina scrisorii.)* Vreau să văd și eu cine e imbecilul care a putut să-ți scrie asemenea inepții.

Gaby: Mișule!... Nu!... Te rog!...

Mișu *(n-o bagă în seamă și începe să citească finalul scrisorii)*: Mîna mi-a amorțit pe toc. Ploaia cade afară mereu. Luminarea se stinge ca un muribund... E ceasul patru dimineața. Nu vă mai reții... Al dumneavoastră pe veci, Mișu Radian“. *(Rămîne tablou.)*

Gaby *(satisfăcută)*: E? Ai văzut cine era imbecilul?

Mișu: Da! Eu! *(Ca să scape din încurcătură.)* Ca să vezi și tu, dragă, cum tîmpește dragostea pe om... *(După un timp, observînd surîsul lui Gaby.)* Și mă mir... să-ți spun drept! Eu nu m-am culcat niciodată în viața mea la patru dimineața...

Gaby: Va să zică, m-ai mințit în scrisoare.

Mișu *(convins)*: Siigur...

Gaby: Da?

Mișu *(încîntat de șmecheria lui de atunci)*: Te cred... Cum era să stau ca nebunul pînă la patru dimineața și să-ți scriu ție scrisori... Le scriam ziua...

Gaby *(gîndindu-se la ceva)*: Ah! Dacă aș fi știut eu că nu cîntă cucuvăile pe ploaie!...

Mișu: Ce-ai fi făcut? Ai fi rîs de mine?

Gaby: Nuuu... Dar nu ți-aș mai fi scris nici eu... Că și eu ți-am scris, în trei-patru scrisori, că aud cîntînd cucuvăile în ploaie...

Mișu: Dar cu urlatul cîinelui te-am tăiat!... Mai mult au urlat cîinii în scrisorile mele...

Gaby: Și tu crezi că era adevărat cînd îți scriam că găsesc păianjeni seara... „Soir-espoir“?... Și nici cu balul n-a fost adevărat...

Mișu: Care bal?

Gaby: Ăla la care ți-am scris că s-a amorezat un inginer de mine și m-a cerut. Nici n-am fost.

Mișu (*sincer*): Nu-mi aduc aminte, dragă!...
Gaby: Cum nu ți-aduci aminte? Nu mi-ai scris că dacă mă mărit cu inginerul, te-mpuști?
Mișu: Eu? N-am pus mîna pe revolver în viața mea...
Gaby: Păi, atuncea, ce țineai la tîmplă cînd îmi spuneai că — de dorul meu — ești gata să-i apeși trăgaciul?
Mișu: Tocul, ce să țiu!
Gaby: Va să zică, tot ce mi-ai scris a fost minciună?
Mișu: Tot! Afară de un singur lucru... Că te iubeam...
Gaby: Și eu tot așa. *(Poetică.)* Eu cred, Mișule, că dragostea fără minciuni ar fi ca o noapte de vară fără stele...
Mișu *(convins și filozofic)*: Așa e, dragă... De-aia singurul adevăr în dragoste e minciuna...
Gaby *(strînge scrisorile la loc, în pachet)*.
Mișu *(cu ochii spre scrisori)*: Poți să le pui pe foc! Acum nu mai sînt bune de nimic.
Gaby: Ba da... De citit, citeodată, cînd plouă afară... *(Cu un surîs.)* Și ce convinsă eram pe vremea aia... că ai stil!...

SPIRITISM

(Dramă ocultă în 3 ședințe)

EL, cîrn
EA, cu nasul în vînt
CELĂLALT, nas roman
UN PAHAR DE CRISTAL cu gura în jos

Un salonaș, cu draperii grele la uși și ferestre. În mijloc, o masă rotundă „fără cuie", pe care este scris, în circomferință, alfabetul.

Pe masă, se află paharul de cristal, cu gura în jos.

EL, EA și CELĂLALT stau în jurul mesei, cu degetele arătătoare lipite, solemn, de fundul paharului.

Notă pentru regie: EL are unghiile boante, și murdare, CELĂLALT unguiețe și lăcuite proaspăt. Ea în loc de unghii, are niște măcese coapte.

Cortina se ridică pe la nouă și jumătate seara. În încăpere este numai o lumină discretă, ce vine de la veioza care se află aprinsă sub un portret.

ȘEDINȚA I

Cîteva minute după ridicarea cortinei, cei trei așteaptă, imobili, să se miște paharul.

Ea *(cască discret)*: Astă-seară, spiritul n-are chef de vorbă.
El *(cu mare convingere)*: Trebuie să fie obosit...
Celălalt *(spiritual)*: Trăim într-o epocă în care toate spiritele sînt obosite... Pînă și cele de pe lumea cealaltă.
El *(grav)*: Fiindcă prea s-au apucat mulți de spiritism și le freacă de dimineața pînă seara. *(Competent.)* Or, spiritul, nefiind corp, trebuie cu atît mai mult menajat... *(Către Pahar, pe un ton foarte politicos.)* Rog, spirite, dacă se poate, ceva mai repede...
Ea *(cu „pointă")*: Ți-e teamă că întîrzii de la club?

El (*cu reproș*): Cred că nu e momentul să-mi faci scene de gelozie... *(Către celălalt)*: Ascultă-mă pe mine, *mon cher*! Să nu te însori niciodată. *(Către Pahar.)* Rog, spirite, dacă ești mata gentil, dă niței mai fugulița.

Ea: Fac prinsoare pe ce vrei, c-astă-seară nu putem ține ședință.

Celălalt: N-avem spirit...

Ea *(retrăgîndu-și degetul de pe Pahar)*: Și mi-a amorțit și degetul, de cînd îl țiu întins... *(Către El.)* Na!... Sărută-mi-l, să-mi treacă... *(Îi întinde degetul spre gură.)*

El *(îi respinge degetul, cu o mutră ultragiată)*: Fii serioasă, dragă! Acuma facem spiritism...

Ea *(către Celălalt)*: Atunci, sărută-mi-l tu, dacă el nu vrea... *(Îi întinde degetul.)*

Celălalt *(Îi sărută degetul, cucernic)*.

Ea: A fost bun?

Celălalt *(cu o privire, arhiplină de înțelesuri)*: Delicios!... *(Către El.)* Sîc! *(Îi dă cu sîc, copilărește.)*

El *(atent la Pahar)*: Vax!... Pune mai bine degetul la loc, c-a-nceput să miște... *(Privește la pahar.)*

Ea *(punînd degetul la loc, pe pahar)*: Unde vezi tu că mișcă? Zău, dragă, de cînd ai început să faci spiritism, ai și vedenii...

El *(ironic)*: Da, vedenii destul de palpabile... De cînd am început să fac spiritism, cîștig regulat la cărți, la club... *(Cu un surîs superior.)* Aseară am avut o vedenie de vreo 150.000 de lei... *(Confidențial, către Celălalt.)* Astă-seară dă Cristorian un banc... A vîndut recolta de la moșie... Așa că... înțelegi?... Mîine s-ar putea s-avem o mașină nouă la scară. *(Către Pahar, reluînd tonul afabil.)* Rog, spirite, dacă ești drăguț, spune-ne numai dacă ești dispus să stai de vorbă cu noi astă-seară?... *(Către cei doi.)* Liniște... Mișcă... *(Paharului.)* Ca să știm, spirite... să nu te mai deranjăm, dacă n-ai mata dispoziție... Așa că, spune-ne, te rog, da, sau ba? Albă, ori neagră?...

Ea *(privește, cu înțeles, spre Celălalt. Privirile lor se întîlnesc și se înțeleg într-o clipă. Paharul începe să se miște ușor pe masă)*.

El *(emoționat)*: Vorbește! *(Către Pahar.)* Rog, spirite, spune-ne dacă vrei să vorbești cu noi...

Paharul *(mișcîndu-se, la literele respective)*: Da!

El *(Paharului)*: Mulțumesc!... Mulțumesc foarte mult!

Ea: Pe cine ai chemat?

El: Pe Ludovic al XIV-lea, că era cel mai mare cartofor din Evul Mediu...

Ea: Mai bine îl chemai pe nenea Mitică, săracul, că era și trișor... *(Către Celălalt.)* Nenea Mitică ăsta e un unchi al lui, care a pierdut de cinci ori, aceeași moșie, la Monte-Carlo.

El: Ce, se compară Mitică cu Ludovic al XIV-lea, la cărți? Ăsta a fost rege!

Celălalt *(făcînd pe prostul)*: Bine trebuie să fi știut românește, Ludovic al XIV-lea, dacă n-a uitat nici pînă acuma!

El *(erudit)*: Spiritele, *mon cher*, vorbesc toate limbile... *(După o reflecție.)* Sînt poliglote de limbi... Eu, de exemplu, am vorbit și cu Brahmaputra, la ședința pe care am făcut-o săptămîna trecută, la Iași, la familia Solticărescu... *(Minunat.)* Și-avea accent moldovenesc, dom'le!

Ea: Cine, frate?

El: Brahmaputra!... Zeul Indiei! *(Serios.)* Dar nu mai chem zei, că în seara aia m-am curățat la pocher, că m-am luat după gura lui și-am jucat numai în cacialma... Și Solticărescu mi le-a plătit pe toate... *(Devine solemn.)* Sssttt! Mișcă...

Paharul *(începe să miște, fără direcție precisă)*.

El *(Paharului)*: Astă-seară n-aș vrea să vă obosesc prea mult, Spirite!...

Ea *(încet)*: Zi-i majestate, să nu-l jignești.

El: La spirite nu există clasă socială... *(Către Pahar.)* Am însă un banc serios la Club... C-a venit Cristorian de la moșie... Știți... Cristorian de la Măicănești... A vîndut recolta... Și-aș vrea să știu, dragă Spirite, dacă să joc, sau să nu joc...

Paharul *(luînd-o din loc.)*: Joacă!... Joacă!

El *(radios)*: Mersi!... Nu e nevoie să-mi spuneți de două ori... Și-aș mai avea de pus numai o întrebare... O ultimă întrebare și-am terminat...

Paharul *(același joc)*: Pune-o...

El: La un caz, dac-o fi, să trag peste cinci?

Paharul *(o ia la trap, pe masă)*: Trage!

El: Foarte mulțumesc de sfat, Spirite dragă... Dar să joc înainte, sau după douăsprezece noaptea?

Paharul: Și înainte și după...

El *(frecîndu-şi mîinile fericit)*: Ah! De cînd îl pasc eu pe Cristorian ăsta!... Din douăzeci de vagoane de grîu pe care le-a vîndut, mîine n-o să mai aibă cu ce să-şi cumpere un corn... *(Paharului.)* Mulţumesc încă o dată, dragă Spirite, pentru gentileţe, şi noapte bună. *(Se ridică de la masă.)* Eu, copilaşi, am plecat la datorie...

Ea: Dar să nu stai tîrziu, te rog...

El: Păi tu n-ai auzit ce mi-a spus Ludovic? Să joc şi înainte şi după douăsprezece... Aşa că tu să nu m-aştepţi devreme. *(Ca s-o îmbuneze.)* Şi, mîine de dimineaţă, cînd te deştepţi din somn, cine ştie, poate găseşti un automobil nou pe măsuţa de noapte... *Nash-ul* ăla alb, care îţi place ţie...

Celălalt: Asta, dacă o să-şi găsească şi Cristorian... naşul.

El *(rîde fals)*: Ha!... Ha!... Bună!... Bună! Atunci, copii, noapte bună... *Îşi sărută soţia repede, pe frunte, şi strînge mîna jovial Celuilalt.)* Tu mai rămîi, nu?

Celălalt: Da, mai rămîn cîteva minute...

El: Foarte bine faci... Pa! *(Iese grăbit.)*

ŞEDINŢA A II-A

Au trecut zece minute de la plecarea soţului.

Ea *(distrată, împinge paharul pe masă).*

Celălalt *(urmăreşte literele în faţa cărora se opreşte Paharul).*

Paharul: Îmi pare foarte bine c-ai rămas să-mi ţii de urît. *(Se opreşte.)*

Celălalt *(împinge, la rîndul lui, Paharul. Ea îl urmăreşte cum circulă pe masă.)*

Paharul: Dar mie!... Nici nu ştii ce fericit sînt că sîntem cîteva clipe singuri... *(Paharul se opreşte.)*

Ea *(pune Paharul în mişcare.)*

Paharul: De ce te uiţi aşa la mine? *(Se opreşte.)*

Celălalt *(acelaşi joc)*: Fiindcă mi-eşti dragă.

Ea *(împurpurată de emoţie, împinge Paharul repede).*

Paharul: Serios? *(Se opreşte.)*

Celălalt *(împinge Paharul)*: Jur...

Ea *(repetă jocul cu Paharul)*: Ce juri?

Celălalt *(ia mîna de pe Pahar şi o priveşte, cald şi adînc, în ochi)*: Jur că te iubesc... *(Îi prinde mîna.)*

Ea *(lăsîndu-şi mîna mîngîiată)*: Mă iubeşti? De cînd?

Celălalt: De la prima şedinţă de spiritism...

Ea *(privindu-l în ochi)*: Şi eu, tot aşa...

Celălalt: Dragostea mea... *(O ia în braţe cu putere şi cu patimă.)* Dragostea mea... *(Începe s-o sărute.)*

Ea *(topindu-se în braţele lui)*: Iubitule... *(Îşi lipeşte buzele de ale lui.)*

Paharul *(începe să alerge singur, ca nebunul, pe masă)*: Stingeţi veioza că-mi plesneşte cristalul de ruşine. *(Cortina cade repede.)*

ŞEDINŢA A II-A

Ora cinci dimineaţa. În salonaş nu mai e nimeni. Paharul a dispărut de pe masă. El intră, păşind în vîrful picioarelor... Aprinde lumina. Are un aer încîntat, de om care a găsit un pol pe jos. Se vede cît de colo că a cîştigat la Club. Vrînd să treacă înspre dormitor, observă o scrisoare pe masă. Îşi pune ochelarii, vede că îi e adresată lui, o desface mirat şi citeşte:

„Mişule,

Inima mea nu-ţi mai aparţine. Divorţează. Consimt totul dinainte. Am plecat cu Nicuşor să ne plimbăm dragostea la Veneţia...“

El *(aparte)*: Ca Georges Sand cu Lamartine!... Mizerabilii! *(Observă că scrisoarea are un post-scriptum. Citeşte.)*

„P.S. Am luat cu noi paharul de pe masa de spiritism. El a fost făuritorul fericirii noastre şi va fi, de acum înainte, fetişul ei.

Adio,

Lelia.“

El *(încremenit)*: Canaliile!... Canaliile!... Canaliile!... *(Începe să urle.)* Mi-au furat paharul!... Mi-au furat paharul!... Am să-i dau în judecată!... *(Cade leşinat pe un scaun. Tabloul se desprinde din cui şi-i cade în cap.)*

Cortina

NOCTURNĂ

Interiorul unei garsoniere de „domn singur". Garsoniera se compune dintr-o cameră mare (studio), un vestibulaș și baie. Atît ușa de la baie, cît și cea interioară, dinspre vestibul, se află deschise, astfel ca și lucrurile aflătoare acolo să poată lua parte la discuție.

E ceasul două jumătate noaptea și e întuneric complet. Stăpînul nu e acasă.

SCENĂ UNICĂ (în felul ei)

Ceasul *(de pe birou)*: Tic-tac!... Tictac!... Tic-tac!...

Perna *(de pe divan)*: Mai tictaci odată din gură, că nu pot dormi.

Ceasul *(Pernei)*: Lasă c-o să dormi mîine, de-or să-ți meargă fulgii... Cînd te-o scutura femeia care vine să facă curat.

Un Ac de cravată cu perlă *(Ceasului)*: Nu fii așa înțepat la vorbă cu domnișoara.

Un Scaun *(Acului)*: Tu nu te băga, că nu e pernă de ace.

Acul *(Scaunului, făcînd pe moldoveanul)*: Șăzi ghinișor, măi, că amù întru-n tini.

Un Fotoliu *(Scaunului, arătînd Acul)*: Dacă nu-l iei de urechi! Lasă-l să latre.

Un Cățel de porțelan *(de pe o etajeră)*: Mă călcași pe coadă...

Acul *(Cățelului, arătînd, cu dispreț, cele patru picioare ale scaunului)*: Patruped, ce să-i faci?

Un Jurnal *(de pe birou, Ceasului, confidențial, arătînd Cățelul de porțelan)*: Știi că sîrmosul ăsta e semit? Am citit pe el că-l cheamă Rosen-Thall.

Ceasul *(cu admirație, Jurnalului)*: Toate le știi și tu!

Un Monoclu *(observînd conversația dintre Ceas și Jurnal)*: Dar ce citești acolo, ceasule?

Ceasul *(privind titlul Jurnalului)*: *Timpul*, că *Vremea* nu mai apare.

Acul: Te uiți dacă nu te-a dat și pe tine la „Mica Publicitate", să te vîndă?

Calendarul *(de pe birou)*: Apropo de vînzare. În cîte sîntem azi?

Monoclul *(uitîndu-se la el)*: Dar ce-ai orbul găinilor? În 12 februarie, nu vezi?

Scaunul: Pe ce stil?

Acul *(Scaunului)*: Empire. Ca și tine.

Calendarul: Mîine avem de plătit chiria.

Acul: Iară mă fac turist. Îmi iau perla în spate și mă urc pe Muntele de Pietate.

O Poliță nouă *(de pe birou)*: Protestez!

Acul: Bine faci, fetițo, ca să te obișnuiești...

Polița *(Acului)*: Cu ce?

Acul: Cu protestele!

Perla: Nu cred să i se întîmple una ca asta.

Acul: Eu i-am atras atenția de-acum patru zile, să aibă grijă, mîine, pentru chirie.

Ceasul: Păcat de stăpînul ăsta al nostru, că n-are noțiunea timpului... „*Autrement, c'est un charmant garçon.*"

Acul; Dar de ce amesteci românește cu franțuzește?

Ceasul: Fiindcă așa mă exprim eu. În două limbi. Sînt poliglot.

Scaunul *(Fotoliului)*: Ce a zis că e?

Fotoliul *(Scaunului)*: Poliglot. Dar minte. E „Roskopf-Patent". Nu vezi că are și clopot la gît, ca vacile?...

Acul *(care a auzit conversația dintre Scaun și Fotoliu)*: O să vă plesnească drodurile de deșteptăciune, fraților.

Fotoliul *(Acului, cu dispreț)*: Taci, mă, nepot de undreà.

Acul *(înțepat)*: Nici măcar să te cîrpesc nu meriți!

Calendarul: Lăsați, domnilor, chestiile personale. Ce ne facem mîine de chirie?

Polița: Îi fac eu rost de zece mii de lei.

Calendarul: Cine-ți girează?

Stiloul: Eu!... Imit perfect toate semnăturile.

Covorul: Oh, Doamne! O să ajungem la Parchet.

Ceasul: Am o idee! Îi fac eu rost de bani într-o secundă. Hai să-l însurăm!

Oglinda: Nu văd cu cine...
Ceasul: Cu fata proprietarului...
Jurnalul: Perfect. Îți dau însă o „ultimă informație". Proprietarul n-are nici o fată...
Acul (*Ceasului*): Prin urmare...
Jurnalul: Are numai un băiat. Prin urmare, nu e nimic de făcut.
Scuipătoarea: Ptiu!
Scaunul: Eu am altă idee! Că sînt cu scaun la cap.
Ceasul: Care?
Scaunul: Să stăm la un loc.
Acul: Greață îmi e, cînd mobilele bune fac spirite proaste.
Ceasul (*Acului, privind spre Scaun*): „*Il n'a pas d'Empire sur lui*!..."
Divanul: Stați! Am găsit! Noaptea asta scoatem toată lumea ploșnițele pe care le avem... Din cauza asta, el o să viseze toată noaptea ploșnițe.
Ceasul: Ei și?
Divanul: Cum „ei și"? Voi nu știți că cine visează ploșnițe, se umple de bani. O să plătească chiria...
Acul: Prea e cusută cu ață albă.
Fotoliul (*Divanului*): Scîrț! VorbișI, de te prăpădișI... Singura soluție să facă rost de bani, tot la ea este. (*Privește Polița.*)
Stiloul: În ceea ce mă privește, eu sînt gata. Semnez și pe Ford, dacă e nevoie.
Acul: „*Le Style c'est l'homme*"! Vorba lui Buffon.
Ceasul: Atunci, să nu mai pierdem vremea. (*Începe să bată iarăși.*) Tic... Tic... Tic...
Perna: Ce tic are și ăsta, enervant!
Acul (*către ceilalți, arătînd Perna*): S-a întors cu monograma la noi.
Perna (*Acului*): Ei și tu, ce te-nfigi?
(Se aude o cheie în broască.)
Ușa: Ssstt!... Vine...

(*Toată lumea tace și ascultă spre ușă.*)

Oglinda: Parcă văd că vine iară cu chef!...
Ușa: Mă enervează cu cheia de mă scoate din țițîni. Nu nimerește să deschidă niciodată.
Un Vas de flori: Și cu mine ce are. În fiecare noapte vrea să mă spargă.
Scaunul: Și pe mine mă lovește...

(*Ușa se deschide și stăpînul garsonierei intră, urmînd o cucoană între două vîrste. E, într-adevăr, cu chef.*)

Cucoana între două vîrste: Ce drăguț e la tine!
El: Hm! Ca la „domn singur"...
Cucoana între două vîrste: Și cît plătești tu aici?
El: Opt mii de lei pe lună. Mîine, chiar, trebuie să plătesc chiria și n-am disponibil.
Cucoana între două vîrste: Ce-ți mai trebuie disponibil, cînd mă ai pe mine? Te-mprumut eu cu cît vrei. Mă iubești?
El (*ca un disperat*): La nebunie...
Ceasul (*discret, Jurnalului*): Asta n-o știai!
Jurnalul (*doct*): Să crezi tu... Citește-mă la „Mica Publicitate"... (*Citează.*) „Doamnă, între două vîrste, bogată, doresc cunoștință domn tînăr, simpatic, fizic plăcut, lipsit de mijloace."
Ceasul (*filosofic*): Și noi ne mai făceam sînge rău degeaba... Tot omul, șefule, e mai deștept ca mobilierul... Aia e!...
Un Pește de porțelan (*Cățelului de lîngă el, făcîndu-i cu cotul și arătînd pe cucoana între două vîrste, care se sărută cu stăpînul casei*): Ai noștri ca brazii!...

Cortina

FEMEIA

(Basm, pentru oamenii mari)

PERSOANELE: NINI și DAN
Semne particulare: Sînt căsătoriți din dragoste

ACTUL I

Cînd s-au căsătorit, n-au avut lună de miere, pentru motivul binecuvîntat că mierea se consumase cu o lună înainte. Poate că asta l-a determinat pe Dan, într-o oarecare măsură, să-și înșele nevasta, cu toate femeile care au binevoit să-i dea concursul pentru aceasta.

NINI, în cele șase luni de căsnicie, a știut întotdeauna că e înșelată. Că n-a știut cu cine, asta n-a supărat-o prea mult. Sensibilitatea ei de barometru a făcut-o totuși să nădăjduiască, permanent, într-o schimbare certă a temperaturii conjugale. Dar lucrul cel mai interesant în căsnicia lor e faptul că amîndoi — dincolo de orice considerații — se iubesc totuși nebunește.

O SCENĂ OARECARE
De exemplu:

N i n i: Mă iubești?
D a n: Te ador.
N i n i: Știu...
D a n: Dacă știi, de ce mă mai întrebi?
N i n i: Ca să te aud spunînd...
D a n: Dar tu mă iubești?
N i n i: Vezi că și tu mă întrebi?
D a n: Sigur, ca să te aud repetîndu-mi...

Totuși, scenele de felul acesta nu l-au împiedecat pe Dan să-și continuie, impetuos, seria aventurilor extraconjugale. Și, pentru că atunci cînd e vorba să-și readucă pe bărbați la sînul lor, femeile au idei extraordinare, Nini a imaginat un plan de luptă. Planul lui Nini a fost următorul: De trei luni de zile a început să-i scrie lui Dan scrisori de dragoste, ca din partea unei admiratoare necunoscute.

Treptat, Dan a început să iubească pe aceea care îi scria, cu regularitate, scrisori poetice pasionale. A început să-i răspundă și el la „Poste-Restante" și, în acest fel, legăturile lor de dragoste, la distanță, au mers atît de departe, încît, în ultima ei scrisoare, admiratoarea lui Dan a consimțit să-i acorde o întîlnire „în carne și oase".

Această întîlnire a fost fixată, în actul al doilea, în grasoniera pe care Dan o are în oraș, rezervată, exclusiv, întîlnirilor galante.

ULTIMA SCENĂ A ACTULUI ÎNTÎI

D a n *(nervos)*: Te rog să nu insiști. Astă-seară trebuie să plec în oraș...
N i n i *(prefăcută)*: Și nici măcar nu vrei să cinezi cu mine?
D a n *(ca să scape)*: Păi nu-ți spusei că mă duc la un banchet?
N i n i *(pisăloagă)*: A! La un banchet?... Ia-mă și pe mine la banchetul ăsta.
D a n *(încurcat)*: Sigur... aș putea să te iau... cu cea mai mare plăcere... Tu știi că eu, totdeauna... însă... să vezi... ăsta e un banchet politic... Sînt numai bărbați politici... Așa că... înțelegi tu... îmi pare rău, dar nu se poate...
N i n i: *(cuminte)*: Și pe la cît ai să te întorci acasă?
D a n *(vesel că „s-a făcut")*: Devreme! Devreme de tot... Dar să nu mă aștepți... Tu ești obosită... Să te culci...
N i n i *(tandră)*: Nu te neliniști... Am să citesc pînă mi se face somn.
D a n *(cu elan)*: Atunci, la revedere. *(O sărută repede și dispare.)*

ACTUL II

Garsoniera lui Dan. Lux de circumstanță și mobilier strict necesar. Pe măsuță, lîngă unicul divan, sînt flori și băuturi cu efect sigur. Cu urechea ațintită, copoiește, Dan urmărește toate zgomotele străzii.

În sfîrșit, se aud pașii cei atît de așteptați. O bătaie ușoară în ușă, apoi intră Nini, de nerecunoscut în toaleta excentrică și sub mască.

SCENA I

Este o scenă mută, pentru că amîndoi se privesc un timp, fără să poată articula un cuvînt, din cauza emoției. Apoi începe:

SCENA A II-A

D a n *(exuberant, îi scoate mantoul, pălăria și mănușile.)*
N i n i *(brusc)*: Masca, nu... Masca nu vreau să mi-o scot.
D a n *(șmecher)*: De ce? Vreau să te văd. Să-ți văd ochii, gura...
N i n i *(categoric)*: Nu! Dacă stăruiești să-mi scot masca, plec.
D a n *(șiret)*: Unde?
N i n i *(dulce)*: De unde am venit...

O pauză. Nini s-a așezat. Dan, stînjenit, simțindu-se privit prin găurile măștii și neputînd să facă la fel, recurge la supremul argument, pentru a o decide să se aclimatizeze cu situația: o tratează cu un cocteil.

N i n i *(strîmbîndu-se)*: Ce e asta?
D a n *(părintește)*: O băutură bună, bună de tot.
N i n i *(suav)*: Cum îi zice?
D a n *(încercînd să pronunțe corect englezește)*: Cocteil!...
N i n i *(același joc)*: Și se bea?
D a n: Firește... E o băutură modernă... Place mult femeilor...
N i n i *(privindu-l în ochi)*: Și femeilor cinstite?
D a n: Toate femeile sînt cinstite, cînd iubesc...
N i n i: Unde ai citit prostia asta?
D a n: N-am citit-o nicăieri...
N i n i: Iartă-mă... Nu mi-aș fi închipuit să fie o cugetare proprie...
D a n *(cu oarecare calm)*: De ce vrei să mă descurajezi?... *(Surîde, mulțumit de ce a zis.)* Mai bine gustă cocteilul...
N i n i *(bea)*: În sănătatea dumitale... *(După ce a golit paharul.)* Băutura dumitale e într-adevăr bună... Mai bună decît cugetarea...

D a n *(iarăși prost inspirat)*: Și mai bună decît dumneata!
N i n i: De unde știi cum sînt eu?
D a n: Din scrisorile pe care mi le-ai scris.
N i n i *(cu regret, simplu)*: Acolo sîntem amîndoi mai buni... *(Rămîne pe gînduri, ca și cum ar privi portretul unei mătuși defuncte, căreia îi seamănă.)*

SCENA MARE

Dan o lasă să se gîndească, avînd grijă să-i umple, discret, paharul. Apoi se așază pe un taburet, în fața ei.

D a n: Cine ești?
N i n i *(clar)*: O femeie care te iubește.
D a n: O femeie care iubește nu se ascunde sub mască...
N i n i *(înger)*: Sufletul meu te iubește și masca nu te poate împiedica să-l vezi...
D a n *(oprit)*: Vrei o țigară?
N i n i *(sincer)*: Mersi, nu fumez... *(După o clipă)* Desigur, toate femeile care au trecut înaintea mea pe aici, care au stat pe locul unde stau eu, care au băut din același pahar, băutura miraculoasă pe care mi-ai dat-o și mie, toate, toate fumau.
D a n *(statistic)*: Nu toate.
N i n i *(ca însăși)*: Au venit multe femei aici?
D a n *(luîndu-i mîna)*: De ce mă întrebi?
N i n i: Din curiozitate.
D a n *(Schopenhauer)*: În viața unui bărbat, femeile trec așa cum trec pasagerii într-un hotel!
N i n i *(cu o tresărire)*: Atît de multe?
D a n: Depinde de bărbat...
N i n i: De ele nu depinde niciodată?
D a n *(gafă)*: De vreme ce vin aici, nu mai depinde de ele...
N i n i: Nu ți s-a întîmplat niciodată ca o femeie să vină aici numai pentru ea și pentru dumneata nu?
D a n *(se căznește să priceapă)*: Poftim?
N i n i *(rar)*: Nu ți s-a întîmplat niciodată să primești aici o femeie care *(ezită și roșește sub mască)* să vină... degeaba?...

Dan *(amuzat)*: Eu n-am cunoscut decît femei normale... *(Rîde singur, pînă ce observă că Nini nu e amuzată deloc.)* Mai bine să vorbim despre altceva.

Nini *(n-are nici un interes)*: Nu, să vorbim de ele... Ce le spui cînd vin aici?

Dan *(plictisit)*: Fiecare mă întreabă ca dumneata. Cu fiecare trebuie să vorbesc, totdeauna, despre celelalte... E o tristețe prima vizită a unei femei în garsoniera unui bărbat...

Nini: Dar celelalte vizite? Următoarele?

Dan: Răsplătesc tristețea celei dintîi...

Nini: Toate femeile, care au venit aici, au fost amantele dumitale?

Dan *(net)*: Toate.

Nini *(duș)*: Eu n-am să fiu niciodată...

Dan *(pe poziție)*: Atunci, ce cauți aici?

Nini *(atac)*: Ce caut? M-aș fi așteptat să știi! Te caut pe „tine"... Caut iubirea din scrisorile noastre.. Iubirea din cărți și din suflete...

Dan *(contraatac)*: Atunci, nu trebuia să consimți să vii aici. Trebuia să-mi dai întîlnire sub un tei, într-o grădină publică, într-un palat de cleștar, sau pe un drum prevăzut cu lună și cu toate cele de rigoare... Aici s-au topit în spațiu numai parfumuri vinovate, s-au fanat iubiri cu durata unui pahar de șampanie. Aici nu s-a explicat niciodată nimic, fiind vorba numai de lucruri dinainte înțelese. *(Observă că în găurile măștii lui Nini lucesc lacrimi.)* Aici nu s-a plîns niciodată, pentru că sufletele au rămas la ușă, ca niște cățeluși indezirabili...

Nini: Eu mi-am adus sufletul cu mine... *(Se ridică să plece.)*

Dan *(îi taie drumul)*: Iartă-mă!...

Nini *(dreaptă)*: De ce?

Dan *(încurcat)*: Pentru tot ce-am spus.

Nini: Dar n-ai spus nimic, care să nu fie perfect adevărat... Vinovată sînt eu, pentru că am venit „aici"...

Dan: Ca să-mi dovedești că nu ești supărată, mai rămîi puțin...

Nini: Fie! *(Se reașază.)* Mai dă-mi un pahar de cocteil... *(Dan o servește.)* Și o țigară... *(Același joc.)*

Dan *(se reașază lîngă ea)*: Scoate-ți masca... Te rog! Vreau să-ți văd ochii.

Nini: Nu... Nu stărui.

Dan: De ce?

Nini: Poate că fața mea e respingătoare... Poate că am un defect mare, pe care vreau să-l ascund...

Dan: Minți... Minți... Oricum ai fi, te iubesc.

Nini: Mă iubești?

Dan: O știi prea bine... Scrisorile mele ți-au spus-o de atîtea ori... Ți-au spus-o mai bine decît mine... și m-ai crezut...

Nini *(cu emoție)*: De ce îți înșeli nevasta?

Dan *(rămîne încremenit)*: Ești prima femeie care îmi pune întrebarea asta...

Nini *(ferm)*: Răspunde-mi.

Dan *(sincer)*: Nu m-am întrebat niciodată.

Nini: O iubești?

Dan *(convins)*: O ador...

Nini *(surîde)*: Ne iubești pe amîndouă la fel?

Dan *(încurcat)*: Nu... pe ea o iubesc dincolo de voi toate...

Nini: Știe?

Dan: Știe...

Nini: Atunci?

Dan *(serios)*: O înșel ca să-i pot fi credincios...

Nini *(amuzată)*: Și asta e tot originală?

Dan *(grav)*: Tot...

Nini: Dar dacă ar face și ea la fel?

Dan *(ochi mari)*: Aș ucide-o...

Nini: Unde e logica?

Dan: În sufletul ei... Ea mă iartă, pentru că mă înțelege. Eu n-aș ierta-o, pentru același motiv...

Nini: Temperamente deosebite?

Dan: Ai ghicit.

Nini: Gîndește-te puțin. *(Îi pune mîna pe păr și îl mîngîie.)* Gîndește-te că astă-seară, acum, la ora asta, în timp ce noi sîntem aici, în timp ce „tu" ești într-o garsonieră pe care ea n-o cunoaște, gata să cazi la picioarele mele, în aceeași clipă, ea, într-o garsonieră pe care n-o cunoști, ar aștepta să-i cadă la picioare un bărbat care o dorește cum mă dorești tu...

Dan *(cutremurat)*: Taci... Taci...

Nini *(blînd)*: Gîndește-te... *(Îl mîngîie mai apăsat, cu mîna caldă, pasionată, tulburătoare.)*

D a n: Nini n-ar fi în stare să facă asta niciodată.

N i n i: ...Nini o cheamă?

D a n: Nini! Nu-ți place?

N i n i: Ba da... Aș fi vrut să mă cheme și pe mine așa...

D a n *(revenindu-și)*: Dar pe tine, masca mea romantică, cum te cheamă?

N i n i *(încurcată)*: Oricum vrei să-mi zici... Fă-mi un nume din inițialele tuturor iubitelor tale... Un nume nou, ciudat, pe care să mi-l dai numai mie... *(Dan surîde.)* Ți-e teamă c-o să iasă prea lung?

D a n *(calm)*: Nu mai țin minte nici unul din numele lor... Le-am uitat...

N i n i *(apropiindu-se de el)*: Și n-ai să ți le mai aduci aminte niciodată?

D a n *(îi ia mîinile)*: Am să încerc...

N i n i *(își reazămă capul pe umărul lui)*: Și ai să te mulțumești cu noi două?

D a n *(ca prin vis)*: Cu voi două?

N i n i: Cu Nini și cu mine...

D a n: Da...

Nini, cu un gest scurt, îi dă capul pe spate, își ridică o clipă masca și-l sărută apăsat pe buze... Dan o prinde în brațe, să-i smulgă masca, dar Nini îl oprește brusc.

N i n i: Nu!... Masca să nu-mi ceri s-o scot niciodată... Iubește-mă așa, sau deloc... Iubește o femeie fără cap și, dacă o să ți se pară prea puțin, imaginează capul lui Nini deasupra. Așa, ne vei iubi pe amîndouă, fără să ne supărăm că ne înșeli... reciproc.

ACTUL III

Nini a ieșit, după un ceas, din garsoniera lui Dan, lăsîndu-l zăpăcit transfigurat. L-a făcut să jure că va pleca după o jumătate de ceas în urma ei și, ajunsă acasă, în cîteva secunde și-a aruncat rochia, masca și s-a lungit pe un divan, c-o carte în mînă, la lumina obișnuită a veiozei...

După cîtva timp, intră Dan. Are figura lui obișnuită, nițel obosită.

SCENA ULTIMĂ

N i n i *(după ce și-a primit sărutarea obișnuită, pe frunte)*: Ai venit așa de repede? A fost frumos la banchet?

D a n *(grăbit să se culce, ca să poată visa în voie)*: Plictiseală, ca la orice banchet politic...

N i n i *(privindu-l cu atenție)*: Pari foarte obosit...

D a n *(ca să scape)*: Am ținut un discurs lung. Poate din cauza asta.

N i n i: Frumos?

D a n: Nu știu... Nu prea eram inspirat... Dar tu de ce nu dormi?

N i n i: Citeam... M-am antrenat.

D a n: Draga de ea! *(Îi ia capul în mîini și o privește lung.)* Draga de ea...

N i n i: Ce te uiți așa la mine?

D a n: Nu te-am privit de mult cu atenție... *(Aproape vesel.)* Te-ai făcut mai frumoasă, Nini!...

N i n i: Și mă iubești?

D a n: Te ador... Te ador... *(O sărută.)*

N i n i: Știu... Știu... Acum știu sigur...

D a n: Acum?

N i n i: Totdeauna am știut. Acum însă știu mai bine ca întotdeauna...

D a n: De ce?

N i n i: Mă privește! *(Și fericită că Dan o înșală cu ea însăși, se lasă pe brațul lui, rîzînd ușor spre public, pînă ce cade cortina.)*

„BROWNING"

(Dramă de buzunar)

PERSOANELE:

EL, (cincizeci de ani, bătuți pe muche)
EA (douăzeci)
EA (douăzeci și opt, nelmpliniți)
UN REVOLVER

SCENA ÎNTÎI ȘI ULTIMA

La ridicarea cortinei, EA abia a avut timpul să îmbrace o pijama oarecare peste categorica sa goliciune. EL, cu părul vîlvoi (la figurat, fiindcă e chel), ține în mîna întinsă tragic către EA un prea frumos „Browning" de buzunar.

Pe scenă s-a transportat de la recuzita teatrului mult fum de țigară și un parfum specific de păcat asudat. Pe fereastra rămasă deschisă din neglijență, cu un minut înainte de ridicarea cortinei, a dispărut, într-un salt liric (ca inginerul Zachini din tunul său zburător), un tip tînăr și bine făcut.

Orice spectator deștept trebuie să priceapă că EL e bărbatul EI, iar tipul care a sărit pe fereastră e, ca să zicem așa, pronumele LUI conjugal. (Acest soi de pronume, pentru bărbat este pronume personal iar pentru femeie pronume posesiv.)

Și mai trebuie să priceapă că EL, întorcîndu-se pe neașteptate la domiciliu, a surprins-o pe EA cu PRONUMELE, care, firește, îi ținea locul.

De aceea, cînd cortina s-a ridicat bine, EA tremură ca o coardă ruptă tocmai cînd cînta mai frumos, iar EL spumegă, inundat de sudoare.

REVOLVERUL stă în mîna LUI, mic, curățel și jovial ca un reporter de gazetă-revolver. în fața unui fapt divers.

Un minut mare de tăcere. Nimeni nu se clintește. Se aude tramvaiul 14 trecînd pe sub ferestre...

El *(răcnind)*: Te a-sa-si-nez...

Ea *(cu vocea alterată)*: Iartă-mă!...

El *(revoltat, ca o zi de lucru în Mexic)*: Să te iert? *Jammais de la vie*, Messalino!...

Revolverul *(confidențial, către EL)*: Nu mă mai strînge așa, că mă-nfierbînt...

El *(apropiindu-se de ea, inchizitorial)*: Te bănuiam demult... prevedeam mai dinainte... presimțeam dinainte...

Revolverul *(același joc)*: Dacă mă iubești, nu mai face pleonasme.

El *(continuînd din ce în ce mai furios)*: Știam înaintea dumitale că ai să mă înșeli... Prea erai cinstită, demimondeno...

Ea *(modestă)*: Oh!... Exagerezi!

El *(surîzîndu-și sieși, cu admirație)*: Ei bine, am fost mai șmecher decît ți-ai închipuit dumneata. M-am prefăcut că plec la moșie, ca să te încerc, să te probez. M-am întors de la gară liniștit... Am venit cu tramvaiul, atît eram de sigur că ai să mă înșeli. Și așa a și fost... Nici n-ai așteptat să ies bine pe ușă și i-ai dat drumul ăluia din dulap...

Ea: Minți! Minți ca un nerușinat...

El: Mint eu?

Ea: Minți... Nu era în dulap... Era pe balcon.

El *(încercînd să urle)*: Ești cinică? Da? Bun! Pregătește-te să expiri...

Ea: Iartă-mă! Iartă-mă! Nu te mai înșel niciodată!

El *(cu supremă ironie)*: Niciodată fără soț! Știm noi... cunoaștem noi jurămintele femeilor... *(Declamînd erudit și disprețuitor)*:

Ale femeii jurăminte,
De-i măritată sau duduie,
Să nu le dai nici o crezare,
Căci astăzi sînt și mîine *nu e.*

Ea *(se preface că plînge)*: Iartă-mă!... Dacă te-oi mai înșela, îți dau voie să mă omori...

El: Nu-mi trebuie voia dumitale... Fă-ți ultima rugăciune... Timpul e bani... În genunchi!... În genunchi, viperă, în fața mea! *(Poruncitor.)* Închină-te!...

E a *(îngrozită și docilă se așază în genunchi și își împreună mîinile pentru rugăciune, ca puiul de prepeliță din nuvela domnului Brătescu-Voinești. Rămasă liberă, pijamaua se desface, dezgolindu-i pieptul)*:

Înger, îngerașul meu,
Roagă-te la Dumnezeu
Pentru sufletelul meu...

(Izbucnește în plîns.) Iartă-mă!... Iartă-mă!... Nu mă chinui!...

E l *(neînduplecat)*: Continuă mai departe.

R e v o l v e r u l *(către EL)*: Iară pleonasme, nene?...

E a *(cuvioasă, ca o tavă cu colivă)*:

Totdeauna fii cu mine
Și mă-nvață să fac bine...

E l *(cu profundă silă)*: Nu ruga îngerii să te învețe să faci porcării...

E a *(urmărindu-și gîndul)*: Dă revolverul încolo, ca să pot să îți jur că nu te mai înșel niciodată.

E l *(atent, deodată, la pijamaua întredeschisă)*: Vorbe, madam!

R e v o l v e r u l *(în secret)*: Spune-i să-și încheie pijamaua la piept, că iau foc...

E l *(începînd să privească, uman, sînii albi și familiari)*: Încheie-ți pijamaua, că ești indecentă. Cel puțin ai curajul să mori demn. *(După o gîndire.)* Ori îți închipui că mă poți face să te grațiez cu asemenea tertipuri obscene?

E a *(observînd că vocea lui a devenit mai puțin autoritară, cu un gest — ca un salt de pisică — își aruncă 'pijamaua și rămîne goală)*: Haide! Omoară-mă! Împușcă-mă!

E l *(aparte)*: Fir-ai a dracului să fii!

R e v o l v e r u l *(confidențial)*: Strînge-mă, șefule, că-ți cad din mînă.

E a *(rugătoare)*: Haide! Fie-ți milă!... Nu-mi prelungi chinul!... Omoară-mă mai repede, că la cinci am treabă în oraș.

E l: Ce, crezi că mi-e frică de tine să te omor?

E a: Omoară-mă!...

E l: Nu-ți permit să-mi dai dumneata ordine mie. Fac ce vreau... Nu vreau să te împușc, și gata!...

E a *(dulce)*: Mi-e indiferent!... Fă-mi ce vrei!...

E l *(reintrînd în furii)*: Vrei să mă îmbeți cu apă rece? *(Strînge tare revolverul.)* Eu nu iert pe nimeni... În ziua cînd te-am luat, ți-am spus neted: în clipa cînd mă vei înșela, te voi omorî. M-ai înșelat, te omor. *(Îndreaptă revolverul asupra ei.)*

E a *(îngrozită)*: Cel puțin, împușcă-mă în picior, ca să nu mă desfigurezi...

E l: Nu... Te-mpușc în gură, în gura cu care ai mințit. *(Se repede ca un leu la EA.)*

E a *(joacă ultima carte și închide gura. Apoi se năpustește la EL. Se încinge o luptă crîncenă, piept la piepturi. Se aud treptat vorbe din ce în ce mai neînțelese, apoi un zgomot de corpuri căzute în virtutea legii gravitații universale).*

R e v o l v e r u l *(care, între timp, a căzut pe covor, în virtutea aceleiași legi)*: Nenorocită femeie!... Dacă ai fi știut tu că nici măcar nu sînt încărcat, nu ți-ai mai fi cerut iertare în felul ăsta.

POEZIE

(Piesă conjugală)

PERSONAJELE acestei drame conjugale sînt patru şi anume: **MITICĂ, DIDONA, IONEL** şi **APARATUL DE RADIO** din sufragerie.

Mitică e bărbatul Didonei. În primul rînd, e chel, apoi, e în vîrstă şi în papuci de meşină.

Didona e tînără, oxigenată şi romanţioasă.

Ionel e vărul primar al Didonei. Are şase clase de liceu şi vocea în schimbare... Scrie, de cîţiva ani de zile, poezii „moderniste".

Aparatul de radio e clandestin.

Acţiunea se petrece la nouă seara, după cină, în salonaşul de lîngă sufragerie, acasă la Mitică.

Mitică stă lungit pe canapea şi citeşte comunicatele de pe fronturi, în gazeta de seară.

Didona, pe un fotoliu, alături, brodează o faţă de masă pentru şase persoane.

Ionel, pe un scaun în faţa ei, îşi roade atent o unghie.

Un camion-automobil trece pe stradă, făcînd să zornăie paharele nespălate, strînse pe bufet.

I o n e l *(care, după cum am spus, în afară de elev de liceu mai e şi poet, are impresia că aude clopoţeii de la Minovici, agitaţi de degetele aeriene ale vîntului. De aceea, închide ochii pe jumătate şi zice, privind poetic pe Didona)*: Ah!

D i d o n a: Ce?

I o n e l: N-auzi? Ascultă!...

D i d o n a: Ce, frate? *(Ciuleşte imediat urechea ei mică şi ageră, de foxterier.)*

I o n e l *(trecîndu-şi mîna prin plete)*: N-ai impresia că noaptea îşi sctură clopoţeii de la gît, ca o viţelușă speriată?

M i t i c ă *(care aude totdeauna tot ce se vorbeşte în jurul lui)*: Ia paharele de pe bufet, dragă!... Vezi de treabă! Cum o să intre vaci la noi în sufragerie?

D i d o n a *(jenată de lipsa de înţelegere a soţului aruncă lui Ionel o privire plină de admiraţie)*: Splendidă imagine! Apropo! Ai mai scris ceva nou, Ionele?

I o n e l *(care încă dintr-a patra scrie versuri inspirate de Didona)*: Da, am scris azi-noapte o poemă.

D i d o n a *(competentă)*: În ce gen e?

I o n e l *(modest)*: Mallarmé. *(Exact nu ştie cine a fost „ăsta". Dar avînd în vedere că nici ceilalţi nu ştiu...)*

M i t i c ă *(din insulele Filipine)*: Mai bine ţi-ai vedea de carte, ascultă-mă pe mine. Cu poeziile... nu mai iei tu bacalaureatul.

D i d o n a *(cu reproş, soţului)*: De ce vrei tu totdeauna să-l descurajezi? Dacă i-a dat Dumnezeu talent, de ce să-l neglijeze? Mai bine poate să ajungă cineva în viaţă, cu un pic de talent, decît cu diplome. *(Binevoitoare şi protectoare, către Ionel.)* Cum îi zice, dragă, poemei?

I o n e l *(privind-o discret)*: „Zorile trupului".

D i d o n a *(strîngîndu-şi cu un gest reflex reverele capotului)*: Admirabil titlu.

M i t i c ă: Cum, mă? Zorile cui?

I o n e l *(cu demnitate profesională)*: Ale trupului, nene Mitică.

M i t i c ă: Ce trup, mă? Al cui trup? Ce trup?

I o n e l: Al nimănui precis, nene Mitică. Vorbesc în general. Am plecat de la ideea că fiinţa omenească are şi ea zorile ei, amiaza ei, amurgul ei... Asta e prima poemă din ciclu.

M i t i c ă *(lasă jurnalul)*: Păi tu ai fason să scrii bucăţi de astea, mă? Ce ştii tu despre subiectul ăsta? Astea sînt subiecte să le scriem noi, oamenii în toată firea, care am trecut şi prin ciur şi prin dîrmon.

D i d o n a: Vezi-ţi dragă, de jurnal şi lasă-ne-n pace. Tu, proză! Altceva mai ştii? *(Lui Ionel.)* Ai poema la tine?

I o n e l *(ştiind sigur c-o are)*: Nu cred... să văd. *(Se caută în buzunarul de la piept, deşi ştie că are poezia în cel de la spate.)*

D i d o n a: Aş vrea să mi-o citeşti şi mie.

Ionel: Cu plăcere, dacă oi găsi-o. *(Scoate poezia.)* Am găsit-o.

Didona: E, bravo! Ia zi!...

Ionel desface manuscrisul și tușește deasupra lui ca un bolnav de pleurizie seacă.

Mitică: E lungă?

Didona: Ce te privește? N-ai decît să n-asculți. *(Lui Ionel.)* Citește, dragă, și lasă-l în pace pe nen-to.

Ionel *(care n-așteaptă decît să-și citească opera, mai tușește puțin și începe, cu vocea lui în schimbare)*:

„Zorile trupului
Strune albastre — precum sfori
întinse, nervii
Au cîntat în mine cerbii."

Mitică *(indignat)*: Unde-ai mai auzit tu cerbi cîntînd, mă caraghiosule?!

Didona: Mitică, isprăvește! Te rog nu mă enerva. Lasă-mă s-ascult... Mi-ai stricat toată atmosfera, cu întreruperile astea idioate. *(Lui Ionel, rugătoare.)* Fii drăguț, Ionele, și zi de la început, că m-a enervat ăsta.

Ionel *(supus, reia lectura)*:

„...Strune albastre — precum sfori
întinse, nervii
Au cîntat în mine cerbii."

Mitică *(bufnind pentru el)*: Poftim...

Ionel:

„Apoi s-au răsucit și s-au tîrît treji,
Cum lujere tinere de vrej."

Mitică *(se ridică, dezgustat)*: Ehè, băiete! Ține minte vorba mea. Cine face versuri de-astea cu vrejuri, n-are cap, are dovleac. Mă duc dincolo, că mă enervezi. Citiți sănătoși.

Ionel *(ultragiat)*: Dacă dumneata nu pricepi poezia modernă, nene Mitică, nu înseamnă că trebuie să mă insulți în casa dumitale. *(Își strînge poemul ghemotoc, își ia pălăria și se repede spre ușă.)* Îmi pare rău, Didono, dar eu nu mai calc pe la tine prin casă. O să-ți citesc cînd vii pe la noi... *(Iese, cu toate rugămințile Didonei, trîntind ușa cu putere. Nu pe cea de la sufragerie, ci tocmai pe cea de jos, de la ieșire.)*

Didona *(tremurînd de furie)*: E? Ești mulțumit?

Mitică *(se apără prin contraatac)*: Atîta pagubă dacă s-a supărat! Auzi colo, un mucos să vie și să-mi citească mie — om însurat — poezii cu cerbi? El să mă-nvețe pe mine ce e aia poezie, care n-a luat notă mai mare de patru la română, de cînd e? Păi voi îmi vorbiți mie de poezie? Nimic nu mi-a plăcut mai mult pe lumea asta decît versurile, că știi bine că era să fac și conservatorul. Dar cu o condiție, dragă. Să fie versuri, nu vrejuri de dovleac! Ehè! Cînd eram ca el, este adevărat, nu scriam porcării de-astea, dar, în schimb, îl știam pe Eminescu din scoarță în scoarță, pe dinafară. Cine mai declama ca mine *El Zorab*, de exemplu? Îl tăiam și pe Nottara, săracu'. Aia zic și eu poezie. Ăla cal, draga mea!... Și cînd vine Pașa și înjunghie calul, ți se strînge carnea pe tine. E tot ce poate să fie mai frumos ca simțire. *(Îmbătat de propria-i elocință.)*

„La Pașa vine un arab
Cu ochii stinși, cu graiul slab?"
(Se încurcă).
„Să-mi dai o mie de țechini
Căci trei copii de foame-mi mor...
Și-i joc în frîu și-i las în trap."

(Încurcîndu-se din ce în ce.) Stai nițel, cum dracu' vine aici? *(Se gîndește concentrat, mormăind versurile.)* A! Dal... *(Declamînd.)*

„...Și cade mortul cal!"

Didona *(scoasă din sărite)*: Taci, nu mai profana! Nu vezi că nu știi ce vorbești? După ce te-am luat așa cum te-am luat și mi-ai mîncat tot ce-am avut mai bun pe lume — sufletul, zestrea și zilele — lasă-mi cel puțin partea de poezie care mi-a mai rămas de la mama, Dumnezeu s-o ierte, că scria și ea versuri, cînd întîrzia tata la chefuri. *(Începînd să plîngă.)* Cum am putut, Doamne, să fiu atît de oarbă și să-mi leg viața, eu, o ființă atît de idealistă, cu o bestie ca tine? *(Își strînge lucrul furioasă și, cînd să iasă, se oprește în ușă, dreaptă și categorică.)* Astă-seară te culci aici, pe canapea, să știi. *(Trîntește ușa și iese.)*

Mitică *(se uită lung după ea)*: Fiv-ar poezia modernistă a dracului să vă fie!... *(E indignat.)* Auzi? Să-mi stric eu liniștea din casă pentru toate trăznăile de pe lumea asta... *(Ca să se calmeze, se duce la aparatul de radio și-l pune în funcțiune... E tocmai semnalul unei pauze.)*

Vocea spicheriței, după o clipă: Radio București... la Universitatea radio se vor citi versuri din poeții moderniști români...

(Restul nu se mai aude... Mitică, dintr-un singur pumn, scoate aparatul din funcțiune.)

Cortina

VILEGIATURA

(Piesă pentru stagiuni de vară)

PERSOANELE (obișnuite):

BĂRBATUL
SOȚIA
TIPUL EI
TIPESA LUI

Toți la un loc au 120 de ani, din care — bineînțeles — femeile au numai 20 și bărbații 100.

ACTUL I

Scena reprezintă un dormitor, într-o casă cumsecade, din București. În începere e foarte cald, deși ferestrele, toate, sînt acoperite cu coli noi de hîrtie albastră.

Peste tot (pe pat, pe mese, pe dulapuri, pe sacune, pe jos) sînt teancuri de rufe călcate proaspăt, haine și rochii întinse pe umerașe, articole de toaletă, neîncepute (în ambalaje intacte, cum au venit de la drogherie), ghete bărbătești și pantofi de damă, pe calapoduri, precum și numeroase pălării de ambe sexe.

În planul I (dreapta) se vede un cufăr mare de pai, deschis, în fața căruia stă BĂRBATUL, în cămașă de zefir, fără guler și cu mînecile suflecate. Poartă pantaloni de dril vechi și din colțul gurii suge, cu seriozitate, un muc de țigară stinsă.

În planul I (stînga) se vede alt cufăr mare (de piele), deschis, în fața căruia stă SOȚIA, într-un capot de „nansuc", subțire, cu reverele desfăcute conjugal, deasupra sînilor. În picioarele goale, poartă — cu toată grija posibilă — o pereche de papuci de casă bărbătești, cu tocurile vinete...

Între amîndouă cuferele, adică exact în mijlocul scenei, se află un scaun pe care doarme, cu spatele la onor public, un cățel alb, cu fundă roșie la zgardă.

La ridicarea cortinei, atît BĂRBATUL cît și SOȚIA privesc fix în fundul cuferelor respective.

Bărbatul *(cavernos)*: Unde dracu' mi-oi fi pus mașina de ras?

Soția *(jet-d'eau)*: Ce mă întrebi pe mine? Mai bine te-ai deranja să-mi cauți teancul meu de batiste...

Bărbatul *(același joc)*: Unde dracu' am pus-o? N-ai trîntit, cumva, tu, ceva peste ea?

Soția: Lasă mașina și caută-mi batistele... Am umblat cu ele adineaori, cînd ți-am ales batistele tale.

Bărbatul *(se preface că începe să caute batistele)*: Să-mi aduci aminte să nu-mi uit bretelele și butonii...

Soția: Ai vorbit să vie mașina și să mă ia la opt fix?

Bărbatul: Cînd ajungi tu la Constanța?

Soția: Mîine dimineață.

Bărbatul *(fiindcă, întîmplător, a ajuns lîngă ea)*: Și-mi scrii?

Soția: Imediat ce ajung. Tu o să primești scrisoarea la Sinaia...

Bărbatul: Îți răspund imediat...

Soția: Asta ți-ar mai trebui, să nu-mi răspunzi la toate scrisorile. Ba chiar, fiindcă tu ești bărbat, trebuie să-mi răspunzi de două ori la fiecare scrisoare de-a mea.

Bărbatul: O să mă coste mărcile mai mult decît restaurantul.

Soția *(statistic)*: Mănîncă și tu numai o dată pe zi... Eu știu numai un singur lucru. Dacă nu-mi scrii, te-nșel...

Bărbatul: Tu, pe mine?

Soția: Nu ești gelos?

Bărbatul: Habar n-am! Ți-am spus-o odată pentru totdeauna. În ziua cînd te prind că mă-nșeli, te omor imediat. *(Strivind o muscă cu palma, pe un colț de mobilă.)* Ca pe o muscă.

Soția: Dar dacă o să mă înșeli tu, eu ce să-ți fac?

Bărbatul: Treaba ta. Nu vreau să te influențez...

Soția: Știi ce ți-aș face? Te-aș tăia bucățele-bucățele și te-aș face dovlecei umpluți.

Bărbatul: Te lauzi, tu n-ai știut să faci dovlecei umpluți, în viața ta.

Soția: Înșală-mă tu, și o să vezi!... Ai o ocazie foarte bună... Tot te duci acuma singur la Sinaia.

Bărbatul: N-are haz să te înșel cînd sînt singur. Gustul e să te-nșel cînd o să fiu cu tine la un loc...

Soția *(cu jumătate glas)*: De ce nu mergi și tu la Constanța cu mine?

Bărbatul: Să fie ai dracului de doctori! Parcă e un făcut. De cîte ori un menaj tînăr vrea să plece la băi, doctorii trimit pe bărbat la munte și pe nevastă la mare. Fac într-adins, să-i despartă...

Soția *(cu erudiție)*: Canibali, micule, canibali...

Bărbatul: Luna asta, pe care o petrec fără tine, la Sinaia, o să fie un chin...

Soția: Și eu o să plîng toată ziua în port, la Constanța, de dorul tău, ca o geamandură.

Bărbatul *(grav)*: Să porți ochelari de soare, să nu te vadă lumea cu ochii plînși.

Soția: Și tu, să te bărbierești în fiecare zi, micule, să nu pari trist... *(Vrea să-l sărute, dar se oprește.)* Uite bretelele tale...

Bărbatul: Unde le vezi?

Soția: Uite colo, la nasul tău... lîngă mașina de ras, sub teancul meu de batiste.

ACTUL AL II-LEA

Scena reprezintă o cameră de hotel, la Constanța, cu vedere spre mare. Sînt orele trei din noapte. Bineînțeles, se aude geamandura și se vede clipind farul din port. Eventual, dacă directorul de scenă crede de cuviință, pot trece — în zare — și două-trei vapoare de pasageri (fiindcă sînt luminate), spre Constantinopol.

În fața oglinzii de la șifonier, SOȚIA se dezbracă, cu gesturi orientale, întîrziate — intenționat — în amănuntele intime ale acestei operații.

Pe un fotoliu, alături, TIPUL fumează gînditor, privind cu interes cum îi cade scrumul țigării pe reverele de mătase ale smochingului.

Soția *(cirip-cirip)*: Uite-uite!... Îți cade scrumul pe haină...

Tipul *(din alte lumi)*: Azi i-ai scris iarăși cerbului, la Sinaia?

Soția *(înțepenind cu mîna pe jartieră)*: Te rog să fii cuviincios cu bărbatul meu.

Tipul *(acru)*: Vax...

Soția *(femeiește)*: I-am scris, sigur că i-am scris. Îi scriu în fiecare zi...

Tipul: Și îți răspunde regulat?

Soția *(mîndră ca o poezie de „Zece Mai")*: Cu sfințenie! Pentru fiecare scrisoare de-a mea primesc două de-ale lui. Nici nu știi cum mă iubește, săracul!... Mă adoră! ...Mă divinizează. Dacă ar ști că eu am venit la mare numai ca să pot fi cu tine, ca să-l pot înșela în liniște, m-ar omorî. *(Strivește o muscă cu palma.)* Uite, ca p-asta. A trebuit să-i fac doctorului un cadou de douzeci de mii de lei, plus alte atenții, ca să-l conving să-i spuie soțului meu că are nevoie de munte, de aer, de brazi... Altminteri, s-ar fi ținut după mine la mare... Și toate astea le-am făcut numai pentru tine... ingratule.

Tipul *(între somn și viață)*: Așa sînteți voi femeile!... Niște gîște...

Soția *(holbată)*: Ce zici?

Tipul *(egal)*: Nimic!... Cuget.

Soția: Cu cine vorbeai?

Tipul: Singur.

Soția *(nedumerită)*: Dar ce-ai astă-seară? Parcă nu ești în toate mințile.

Tipul: În nici un caz, nu mi le-am pierdut din cauza ta... Tu...

Soția *(repede)*: Eu?... Ce sînt eu?

Tipul *(ca să scape)*: Parcă tu nu știi ce ești?

Soția *(superior)*: Știu... Vezi bine că știu... Sînt o proastă, asta sînt.

Tipul: Ei, vezi?

Soția: Te rog să schimbi tonul ăsta impertinent. Cu mine ori vorbești cum trebuie, ori...

Tipul: Ori?

Soția: Plec. *(Imediat ce pronunță cuvîntul acesta, își înfige mîinile în șolduri, ca în niște cozonaci de frămîntat.)*

Tipul *(senin)*: Călătorie sprîncenată! Bine că a dat Dumnezeu să pricepi odată că m-ai plictisit. *(Scandează.)* M-ai plic-ti-sit... M-ai plic-tisit...

Soția *(încremenește)*: Te-am plictisit?

Tipul *(se ridică)*: Groaznic... M-ai nenorocit... Mă sufoci... Toată ziua te ții după mine, mă pisezi, mă urmărești... mă înnebunești. Eu am venit la mare să mă odihnesc, să răsuflu...

Soția *(explozie)*: Așa? Ieși!... Ieși imediat din camera mea... Nu vreau să te mai văd în ochi. Mîine de dimineață plec la Sinaia, să nu mai aud, să nu mai văd nimic.

Tipul *(spre ușă)*: Să-mi scrii. *(Îi face cu mîna.)* Adio...

Soția *(nervi)*: Canalie, excrocule, mitocanule, banditule...

(Direcția de scenă poate completa, ad libitum, seria insultelor potrivit genului teatrului unde are loc spectacolul.)

ACTUL AL III-LEA

La Sinaia. Terasa unei vile cu vedere spre munți. Departe, se aude un caval cîntînd un foxtrott, la o stînă, și se văd licărind focurile pădurarilor, în luminișuri. Eventual (dacă directorul de scenă crede de cuviință), pot trece și trei-patru vulturi pleșuvi, spre Predeal. Sînt orele trei noaptea. În fața lunii pline, care s-a împiedecat de-un brad pe Piscul cînelui, BĂRBATUL își desface leneș cravata de la smoching, în timp ce TIPESA — pe un șezlong, alături — fumează visătoare, privind cum îi cade scrumul pe reverele pijamalei.

Bărbatul *(atent)*: Uite-uite... Îți cade scrumul pe pijama...

Tipesa *(moale)*: Ei, și?

Bărbatul *(bănuitor)*: Nu pari prea bine dispusă astă-seară.

Tipesa *(mai moale)*: Ei, și?

Bărbatul: Mă interesează...

Tipesa *(și mai moale)*: Ei, și?

Bărbatul: De altminteri, să nu crezi că n-am observat că de cîteva zile ai o atitudine foarte ciudată...

Tipesa *(moale de tot)*: Ei, și?

Bărbatul *(ferm)*: Mă enervezi...

Tipesa *(clei)*: Ei, și?

Bărbatul *(crescendo)*: Cum „ei și?" Ești datoare să-mi dai explicații.

Tipesa *(prin fumul țigării)*: Taci, frate! De cînd? De unde și pînă unde?

Bărbatul *(același joc)*: Și-am să te somez să mi le dai... Pentru ca să viu cu tine la Sinaia, mi-am părăsit nevasta. Am girat doctorului ei o poliță de o sută

de mii de lei, numai ca să-l pot hotărî s-o convingă că are nevoie de băi de mare, de aer sărat, de plajă, de soare, și astfel să mă scap de ea, să pot veni aici, ca s-o pot înșela cu dumneata, în liniște.

Tipesa *(schimbînd un picior în locul celuilalt, în poziția de „picior peste picior")*: Așa sînteți voi, bărbații!... Niște proști.

Bărbatul *(ars)*: Ce zici?

Tipesa *(făcînd, invers, figura cu piciorul)*: Nimic... Reflectez...

Bărbatul *(detectiv particular)*: Mi se pare că bați șaua...

Tipesa *(îi taie vorba)*: Crezi? *(Surîde superior)*. Ei bine, da! Așa e... Și mă mir cum, un om de lume ca tine, n-a putut să priceapă singur, fără ca să mai fie nevoie să i se spuie în față...

Bărbatul *(sincer)*: Ce să pricep? Nu pricep nimic...

Tipesa *(își scutură scrumul de pe reveruri)*: Să pricepi că m-ai plictisit... M-ai plictisit. Toată ziua te ții după mine, mă urmărești, mă spionezi... mă sufoci... M-ai sufocat, asta e!... Eu am venit aicea să mă odihnesc, să răsuflu, să mă reculeg...

Bărbatul: Ce? Îndrăznești să-mi spui mie una ca asta? Ei bine, voi lua imediat măsuri, să fii liniștită...

Tipesa *(i se face somn)*: Ia-le, dom'le, și isprăvește...

Bărbatul: Totul s-a sfîrșit între noi...

Tipesa: Ei, și?

Bărbatul: Mîine plec la Constanța.

Tipesa: Ei, și?

Bărbatul: Viperă, mesalină, co...

(Direcția de scenă are libertatea de a completa, ad libitum, seria insultelor, avînd grijă numai să se lase cortina la timp.)

ACTUL AL IV-LEA

Scena reprezintă un colț din restaurantul Gării de Nord. La o masă (planul I), BĂRBATUL — care a sosit de cîteva minute de la Sinaia — așteaptă plecarea trenului spre Constanța și, cufundat în gînduri, bea o cafea turcească. După puțin timp, pe ușa dinspre peron intră SOȚIA — care a sosit cu un tren de la Constanța — și așteaptă să prindă legătura cu Sinaia.

Amîndoi dau cîte un țipăt de surpriză și rămîn, unul în fața celuilalt, încremeniți.

Bărbatul: Tu?

Soția: Tu?

Bărbatul: Ce cauți aici?

Soția: Dar tu?

Bărbatul: Eu...

Soția: Spune-mi repede...

Bărbatul: Mă duceam la Constanța... Nu mai puteam sta fără tine nici o clipă.

Soția: Extraordinar! Și eu veneam la Sinaia... Muream de dorul tău... Uite biletul de tren...

Bărbatul: Draga mea...

Soția: Scumpule...

Bărbatul: Cum mă iubești!

Soția: Cum mă iubești!

Bărbatul: Cum ne iubim!

Soția: Cum ne iubim!

(Cuprinși de admirație mutuală, cad unul în brațele celuilalt, în timp ce un tren fluieră în gară și cortina cade, cu subînțeles.)

CRIZĂ

(Comedie gastronomică)

PERSOANELE:

DOAMNA HENRIETTE DAMIAN
UN BUCĂTAR
O FATĂ ÎN CASĂ

Un interior de burghezi bogaţi.

Doamna Damian, îmbrăcată într-un „deshabillé", stă la biroul său, reflectînd profund, în faţa unui caiet deschis.

Este caietul său de gospodină.

Alături de acest caiet se află diferite cărţi de bucătărie, precum şi toate ziarele de dimineaţă, deschise la pagina cu „ce mîncăm azi."

Pe un fotoliu, în imediată apropiere a doamnei Damian, doarme un căţel pechinez, între case de cauciuc, mingi, şi căţeluşi de pluş.

Doamna Damian *(iluminată de o ideie, ca un lampion veneţian cînd îi aprinzi lumînarea pe dinăuntru)*: Ah! Am găsit!... *(Face repede un număr la telefon.)* Alo? Casa Vasiliu?... Bună ziua, Roza... Aici, coniţa Henriette!... Spune-i stăpînă-tei c-am să-i comunic ceva foarte important... Bine! Aştept. *(Într-adevăr, aşteaptă, pînă aude în receptor glasul prietenei sale.)* Alloooo! Bonjur, Coca. Te-am deranjat? Vaaai!... Nu ţi-ai luat nici baia pînă acuma? Bine, dar e aproape prînzul, *chérie!*... Eşti o leneşă teribilă!... Aaa!... Eu m-am sculat de la opt dimineaţa, ca să fiu de la cinci în piaţă... De cinci minute, abia m-am întors. sînt chiar cu pălăria pe cap. Să-ţi fie ruşine că eşti în capot la ora asta... Ce-o să zică bărbatu-tău, cînd o veni la dejun şi te-o găsi aşa?... Eu dejunez, întotdeauna, numai în rochie de seară, ca lordesele!... Da, apropo de dejun, tu ce mai găteşti, dragă? Eu, să-ţi

spun drept, nu mai ştiu ce să mai fac!... Siiigur că da! De cînd m-am apucat de gospodărie, îmi fac singură meniurile. Bucătarul nostru execută, şi atîta tot. E foarte bun, celebru chiar, dar e încăpăţînat. Zice că — pînă cînd viaţa n-o reintra în normal şi-o să găsim iarăşi de toate — nu se mai amestecă în meniuri. Are chiar o formulă filosofică pe care o repetă ori de cîte ori îi lipseşte ceva pentru o mîncare pe care vrea s-o facă. *(Imită pe bucătar.)* „Eu nu pot, coniţă, să mă lupt fără armament!" E, cum o să-l dau afară, dragă? Nici nu mă gîndesc!... Bucătar ca ăsta nu se găseşte pe toate drumurile. *(Cu emfază).* A fost şi la „palat"... Şi dacă e de justiţie, ce? Nu e tot palat? A ţinut restaurantul de acolo, dar a dat faliment, din cauza divorţurilor. *Parole d'honneur*, că din cauza divorţurilor! Fiindcă avocaţii încercau să împace părţile, la restaurant, şi în fiecare zi ieşeau scandaluri, că părţile devastau vesela şi îşi dădeau cu mîncărurile în cap. În sfîrşit!... Ce să-ţi mai spun, *chérie*, e ceva nemaipomenit, cu criza asta! Nu mai găseşti absolut nimic... O să murim de foame, precis. Ieri a trebuit să tăiem un curcan... Alaltăieri, abia am găsit o scîrbă de crap de opt kilograme... Noroc că azi avem un pic de carne. Am luat zece kilograme de la un clandestin. Ce să-l mai reclam, c-a făcut tot posibilul, el singur, să-l aresteze pentru sabotaj... Era în stare să dea şi şperţ. Cum, nu-nţelegi de ce? Dar e foarte simplu, *chérie*... Fiind închis, nu-l mai poate bănui nimenea că taie carne clandestin... Şi taie nevastă-sa, în locul lui... Nu pot să-ţi dau adresa, că tu nu-ţi ţii gura şi mi-e teamă că rămînem nemîncaţi. Şi nu mi-e de noi. Mi-e de bietul Puffy, mititelul! *(Se utită cu dragoste la căţel.)* Eeee şi cu tine! Cum era să te chem la telefon ca să-ţi vorbesc de căţel, cînd ştiu că al tău de-abia a avut parastasul de nouă zile? Te-am chemat ca să-mi dai şi tu o idee ce să mai gătesc pentru mîine. Am căutat în toate cărţile de bucătărie şi n-am găsit nimic. Daaa! M-am uitat şi in ziare. Aştia însă fac meniurile fără să se gîndească că nu mai ai cu ce să le prepari... Ia, uite, de exemplu, aici... *(Ia un ziar şi citeşte.)* „Felul I: Supă de tomate verzi, cu capete de sparanghel şi funduri de anghinare".

Auzi colo? Tomate verzi, la Crăciun, cînd de-abia se găsesc coapte? Şi capete de sparanghel? Cum o să găseşti numai capete, cînd nu există nici restul? Despre fundurile de anghinare, ce să mai vorbim?... Dau douăzeci de mii de lei pe o anghinare, ca să-i mănînc fundul. Dar, stai să vezi! „Felul II: Nisetru cu ciuperci, sos à la Clemenceau". De unde să iau nisetru? La Dragomir, la băcănie, mi-au spus că toţi nisetri din Marea Neagră sînt minaţi şi fac explozie cînd îi pui la foc. Şi ciuperci, de unde? Acuma ninge şi ştie şi-un copil că ciupercile ies numai după ploaie. Şi sos Clémenceau? În primul rînd, nu văd de ce oamenii politici să se amestece în toate sosurile şi, al doilea, mi-a spus bucătarul nostru că sosul ăsta se face numai cu untdelemn „Puget". Şi noi n-avem decît „Sasso". Şi felul al treilea: „Viţel la tavă, cu piure de castane şi salată de sezon". Auzi, *chérie*, viţel? Mai repede găseşti, la măcelar, elefant decît viţel. Şi castane, de unde să iau? Că astea sînt fructe sudice şi nu se mai aduc. Iar salata de sezon, poţi să şi mori de ris! Cum o să găsesc salată de sezon, acuma, în decembrie, cînd sezonul este vara, cînd te duci la băi? Va să zică, nici tu nu poţi să-mi dai nici o idee! Cum? Să fac găină marinată? Unde-ai mîncat tu, vreodată, marinată de găină! Aaaa!... Păi spune aşa, c-ai confundat!... De căprioară, cred şi eu. Dar ce idee pe tine, *chérie*, să confunzi găina cu căprioara... Sigur că sînt mamifere amîndouă, dar, oricît!... Una e vînat şi alta e lepidopteră. E, asta e! Unde vezi tu că vreau să fac pe culta cu tine? Eu însă, cînd nu ştiu ceva, nu mi-e ruşine. Mă uit în *Larousse* şi aflu exact. Că *Larousse* e cea mai cultă persoană din lume... Alo! Ascultă, tu! Pentru mîine am nişte cotlete de porc grozave. Ce-ai zice să le fac rasol cu maioneză? Cred şi eu că n-ai auzit de mîncarea asta pînă acum, fiindcă e o invenţie a mea, personală... Porc cu maioneză à la Henriette. Şi mai am şi-un iepure... Nu, nu, nu! Nu-l fac cu măsline, că e prea banal. Îl fac rasol. Şi ca desert o să spui să ne facă lapte de pasăre. Lapte avem şi păsări, slavă Domnului, e coteţul plin!... Bun... Bun, *chérie*... Atunci, te las să te duci să-ţi iei baia şi mă chemi tu pe urmă, să mai stăm un pic

de vorbă... Pa, *chérie*!... Pa! *(Închide telefonul şi sună de trei ori.)*

Bucătarul *(intră)*: M-aţi chemat, coniţă?

Doamna Damian: Da, Manole! Vreau să vedem ce gătim pentru mîine... *(Cu o privire plină de subînţelesuri.)* E ziua conaşului!

Bucătarul: Da? N-am ştiut! De naştere sau de onomastică?

Doamna Damian: Nu! De leafă! Încasează tantiemele de la consiliu. Aşa că, înţelegi tu, aş vrea să mănînce foarte bine.

Bucătarul *(„of")*: Înţeleg... Ca să fie dispus la plată.

Doamna Damian: Te-ai gîndit la ceva? La un meniu mai copios?

Bucătarul: La ce să mă gîndesc? Nu v-am spus că nu pot să lupt fără armament?

Doamna Damian: N-ai dreptate. Avem de toate, berechet!

Bucătarul: Da, nimic nu mai are gust, de cînd cu speculanţii ăştia. Carnea are gust de peşte, peştele de pasăre, pasărea n-are nici un gust, că e artificială, făina nu creşte la copt, untul se face la fabricile de cherestea, untura are gust de săpun, untdelemnul miroase a asfalt, laptele se mulge de la cişmea, smîntîna poţi să scrii cu ea pe tablă, la şcoală, cafeaua se face din arborele de cenuşă! Pînă şi piperul se fabrică din moloz vopsit. Aşa că ăsta nu e armament ca să pot lupta cum trebuie.

Doamna Damian: Şi totuşi, pentru mîine, trebuie să-mi dai tot concursul.

Bucătarul: Eu execut tot ce-mi daţi ordin... Dar de gust nu răspund.

Doamna Damian: Pentru mîine avem, mi se pare — ca provizii — o găină, cotlete de porc şi un iepure. Nu e aşa?

Bucătarul: Şi mai avem o gîscă, două kilograme de pulpă de viţel şi icrele de la crapul de alaltăieri...

Doamna Damian: Mai nimica, adică... *(După o clipă de profundă reflecţie.)* Ascultă, Manole! Iepurele o fi bun împănat cu icre de crap?

Bucătarul *(trăsnit)*: Eu zic, coniţă, c-ar fi mai bine să împănăm icrele de crap cu iepure. Am mai fost

eu într-un loc, tot la o cocoană gospodină, și într-o zi m-a întrebat dacă știu să fac orez umplut?

Doamna Damian: Și ai știut?

Bucătarul: Am știut! Cum să nu știu? I-am spus numai să-mi găurească dumneaei boabele de orez și pe urmă le umplu eu.

Doamna Damian: Trebuie să fi fost foarte migălos...

Bucătarul: Sigur că da... că asta e mîncare chinezească și numai chinezii au răbdare să găurească boabele de orez un an, ca să le mănînce în cinci minute.

Doamna Damian: Bine de ei, că se descurcă ușor... Vorba e, ce facem noi pentru mîine?... Haide, fii băiat gentil și dă-mi o idee.

Bucătarul *(cu un surîs superior)*: O idee la grătar, cum ar veni...

Doamna Damian: A! Apropo de grătar! Poate n-ar fi rău să facem găina la grătar...

Bucătarul: Eu cred că ar fi mai bine s-o facem compot, coniță...

Crainicul *(la aparatul de radio)*: „Concertul nostru de muzică ușoară s-a terminat... Atențiune!... *(Atît doamna Damian cît și bucătarul ascultă atenți la radio.)* Cetățeni! Nu uitați că mîine e ziua cumpătării. Dați restul sau prisosul vostru pentru cei lipsiți de mijloace și oropsiți de soartă!..."

Domna Damian: *(veselă dintr-o dată)* Manole!... Manole!... Sînt salvată. Mîine nu gătim nimic. Mîncăm numai cafea cu lapte...

Bucătarul: Și restul îl dăm la săraci?

Doamna Damian: Da de unde? Păstrăm tot pentru poimîne... Că poimîne ne vine porcul și curcanii de la țară... Am scăpat de grijă, Manole. Sînt așa de fericită, că-mi vine să te pup...

Bucătarul *(cu un surîs șmecher)*: Taman acuma, de ziua cumpătării, coniță?...

Doamna Damian *(care n-a fost atentă, din cauza unei inspirații „subite")*: Manole!... Stai, că mi-a venit o idee... Tot avem noi o mulțime de obligații. Mîine am să invit toți prietenii la masă. La cafea cu lapte... *(Se și repede la telefon, care sună însă în momentul în care vrea să ridice receptorul.)* Alo! Alo! Da, Coca, eu sînt, dragă! Ce coincidență... În clipa asta, tocmai vream să te chem la telefon... Cum? Mîine la dejun să venim la voi la masă? *(Privește semnificativ spre Manole.)*

Bucătarul *(încet)*: Să știți, coniță, că a ascultat și coana Coca la radio.

Doamna Damian *(la telefon)*: Îmi pare rău, *chérie*, că nu putem primi invitația asta atît de drăguță, dar avem și noi invitați. *(Malițioasă.)* O mulțime de invitați!...

Fata în casă: O telegramă, coniță!... *(Îi prezintă telegrama.)*

Doamna Damian: *(desface repede)* Doamne... De la cine o fi? *(Aruncă repede o privire pe telegramă.)* E de la conașul... Ce-o fi asta? Conașul a plecat, doar, la bancă, la consiliu... *(Citește.)* „Rog închide telefonul. Am să-ți comunic ceva. Garabet".

Cortina

AH, BĂRBAȚII!

(Dramă matematică)

PERSOANELE: NICHITA IONESCU, bancher

Acțiunea se petrece în zilele noastre, într-un registru.

Domnul NICHITA IONESCU are — pe lume — trei ocupații și anume:

1 „CONFIENTA", bancă
2 LENUȚA, soție
3 ZIZI, „prietenă".

Domnul Nichita este un om foarte socotit, motiv pentru care își împarte timpul, cu echitate, între aceste trei ocupațiuni. Astfel:

Dimineața, e la bancă, unde lucrează.

După-prînz e la Zizi, unde iubește.

Noaptea e acasă, unde doarme.

Nefiind un om sociabil, singurul prieten și confident al domniei sale este un registru de isprăvnicel, în care își notează, în cifre (ca orice om de cifre, care se respectă), toate evenimentele importante ale vieții.

La ridicarea cortinei, ne aflăm în seara de 1 mai. Domnul Nichita notează:

Leafa, Lenuța, pentru o lună (*bani de buzunar*) = 6.000
Chenzina, Zizi („*Taşengheld*") = 30.000
Un cățel sîrmos, Zizi = 10.000
Un piramidon, Lenuța = 20

TABLOUL II

10 mai. Domnul Nichita notează:

Birje, Lenuța, pentru paradă = 105
Automobil, Zizi = 450.000

TABLOUL III

21 mai — Sfinții Împărați Constantin și Elena.

Inel-ocazie, pentru ziua Lenuții = 5.000
Cadou Zizi, în memoria tatălui său care se numea Costică = 50.000

TABLOUL IV

5 iunie

Onomastica, Zizi, inel briliant = 150.000
Ziua naștere, Lenuța, în mînă, să-și ia ce vrea ea = 500

TABLOUL V

Se petrece după o lună de zile.

În acest interval, în viața domnului Nichita s-au petrecut două fapte de o mare importanță:

Primul: Lenuța a aflat, prin indiscreția unei servitoare, de legătura extraconjugală a soțului său. Disperată, în primul moment de furie, vrînd să se sinucidă, a scos revolverul din sertarul biroului și și-a tras un glonte în piciorul stîng, acesta fiind în partea inimii.

Imediat după această nenorocire, sinucigașa a fost internată în sanatoriu, iar piciorul a fost pus în gips.

Al doilea: cățelul lui Zizi s-a intoxicat din cauza unui os de cauciuc, pe care stăpînă-sa i-l cumpărase ca să se joace.

Foarte plictisit din cauza acestor întîmplări, domnul Nichita Ionescu se așază la birou și notează în registru:

5 iulie

4 vizite veterinar, cățel, Zizi = 4.000
Flori, Zizi = 2.000
Zizi, pentru toalete, băi = 100.000
Achitat cont Zizi, cizmar = 40.000
Un iaurt, sanatoriu, Lenuța = 8

TABLOUL VI

15 iulie

Zizi, pentru băi, Eforie = 150.000

Leafa infirmieră, cățel, Zizi, plecată la băi = 6.000
Avans onorariu avocat, pentru divorț Lenuța = 10.000

TABLOUL VII

Aerul de mare nepriindu-i, probabil, tînărului sîrmos convalescent, sănătatea acestuia s-a înrăutățit. O telegramă expediată, la 3 noaptea, a forțat pe domnul Nichita să se transporte de urgență la Eforie, însoțit de un distins profesor universitar veterinar. *(Decanul Facultății de medicină veterinară.)* După trei zile petrecute pe malul mării, domnul Nichita notează, la întoarcere, în ziua de *20 august:*

Voiaj, cheltuieli, Eforie = 50.000
Supliment băi, Zizi = 100.000
Onorarii, întreținere, veterinar = 100.000
Una zgardă *(cu inițiale)*, cadou, cățel = 3.000
Restituit zestrea Lenuței = 1.000.000

TABLOUL VIII

Abia restabilit, tînărul sîrmos a comis o nouă imprudență, care i-a fost, de altminteri, fatală. Neavînd voie să iasă pe plajă, în dorința de a lua și el o baie de mare, s-a aruncat în chiuveta care se afla plină cu apă, în bucătărie. Cu apă fiartă însă, pregătită pentru spălat vasele... Din această cauză, nenorocitul sîrmos a fost scos din chiuvetă, rasol. Ceea ce a urmat, se poate vedea din registrul domnului Nichita, cu data de *20 august:*

Vagon mortuar pentru adus rămășițele pămîntești, cățel = 50.000
Cheltuieli înmormîntare = 40.000
250 porții oase pentru parastasul de 3 zile, împărțite la serviciul de ecarisaj = 25.000
Supliment băi, Zizi = 50.000
Voiaj de consolare, Zizi, Paris = 300.000
Rest onorariu avocat, divorț Lenuța = 40.000

TABLOUL IX

Acțiunea se petrece la orele 1 noaptea, în ziua de *15 septembrie.* Singur, la biroul său de-acasă, domnul Nichita scrie:

Încetare plăți. Formalități faliment = 10.000
Un revolver pentru mine = 5.000
10 țigări „Naționale", de adio! = 10

Cortina

TALERUL

(Comedie cu două fețe)

PERSOANELE

BĂRBATUL
SOȚIA
AMANTUL

(Trei, Domane, și toți trei!)

FAȚA ÎNTÎI

Un birou-hol, lîngă sufragerie. Deși e aproape patru după-prînz, în încăpere tot mai miroase, discret, a varză cu carne.

Soția *(fumează lungită pe divan, într-o poziție fatală).*

Bărbatul *(a isprăvit de scris un articol politic prost și — încîntat — se ridică de la birou, frecîndu-și satisfăcut mîinile asudate de inspirație)*: Gataa!...

Soția *(nu-l aude).*

Bărbatul *(se apropie de ea, cu manuscrisul în mînă)*: Am terminat...

Soția *(urmărind virajele unei muște, deasupra ceștii de cafea, băută)*: Bine c-a dat Dumnezeu! De patru zile de cînd te căznești...

Bărbatul: Ei, ce vrei, dragă?... Eu nu sînt gazetar de meserie... *(Se pregătește să-i citească articolul.)*

Soția *(repede)*: Nu... Nu... Te rog să nu mi-l citești. Prefer să-l citesc tipărit...

Bărbatul *(blesat)*: Dar nici n-aveam de gînd să ți-l citesc. Femeile nu pricep articolele politice.

Soția: Nici n-am pretenția... *(Stinge țigara și se ridică într-o rînă.)* Cît e ceasul?

Bărbatul *(vexat încă, din cauza articolului)*: Cît a fost și ieri pe vremea asta...

Soția *(cu milă)*: Vai, ce haz ai!... Nesăratule!...

Bărbatul *(vrînd s-o ardă, se leagă de cuvînt)*: E, ce să-i faci? M-am molipsit și eu de la mîncărurile pe care le prepari...

Soția *(scîrbită)*: Altceva decît mîncare mai știi? Mîncare și bani, ăsta e idealul tău. Burta și portofelul! Ai mîncat bine, faci spirite, ai portofelul plin, ironizezi... Mi-e și silă, zău...

Bărbatul *(mulțumit c-a atins-o)*: Mor după tine, cînd îmi faci rechizitoriul. *(Vrea s-o ia de bărbie.)*

Soția *(ferindu-se)*: Lasă-mă... Nu pune mîna pe mine...

Bărbatul *(vrea s-o sărute, ca s-o împace)*: Ei, hai, hai!...

Soția *(supărată)*: Nu m-atinge, n-auzi?

Bărbatul *(glumind)*: Am drepturi recunoscute de societate și biserică... *(O apucă de mînă.)*

Soția *(enervată rău)*: Lasă-mă, frate, nu înțelegi să mă lași în pace! Ce te-a găsit?...

Bărbatul: Sînt tandru... *(Încearcă s-o sărute.)*

Soția *(care s-a păzit la timp)*: Fugi... Ești nesuferit... Nu vezi că mă zgîrii cu barba?... Umbli ca un șomer, neras de trei zile...

Bărbatul: Eu am alte treburi. Nu stau toată ziua la bărbier ca tine.

Soția: Toată viața am detestat bărbații nerași.

Bărbatul: Trebuia să te măriți cu un spîn...

Soția: Nu!... Cu un om simțit, mi-era destul...

Bărbatul *(bonom)*: Da? Ei, atunci, hai să ne împăcăm. Sărută-mă pe frunte, că acolo sînt ras... *(Se apropie de ea și întinde fruntea.)*

Soția *(sumete nările, a greață)*: Phuu!... Miroși a varză cu carne...

Bărbatul: Ce să fac? Dacă mi-ai fi dat la masă limbi de fazan, miroseam a fazan.

Soția: Cui nu-i place, să se ducă la birt...

Bărbatul: Mă rog, mă rog... Văd că ești pusă pe ceartă. De aceea... o să mă duc să-mi văd de treburi...

Soția *(se uită la ceasul de la mînă)*.

Bărbatul: Cît e ceasul?

Soția: Cît a fost și ieri pe vremea asta...

Bărbatul: Mersi... *(Se uită la ceasul lui.)* Patru... La revedere...

Soția: Să nu ieși așa pe stradă.

Bărbatul *(se privește de sus pînă jos)*: Cum „așa"?

Soția: Cu pantalonii necălcați, cu gulerul mototolit...

Bărbatul: Las' că nu m-alege nimenea...

Soția: Pune-ți măcar altă cravată. Gița aia de la gît e praf, nu vezi? Și lumea care te vede în halul ăsta nu zice că ești tu neîngrijit, zice că n-am eu grijă...

Bărbatul: Lumea știe că eu am treburi și n-am vreme să mă ocup de mofturi... La revedere... *(Iese țanțoș și vexat.)*

FAȚA A DOUA

Un ceas după plecarea bărbatului. Doamna și-a schimbat capotul de-adineauri, cu o rochie de interior, suplă și ispititoare. S-a parfumat pe brațe, după urechi și în regiunea broșei care îi închide decolteul. A „dat" cu pulverizatorul în încăpere, a fumat o țigară și, pînă la venirea amantului, a stat nerăbdătoare, după draperii, la fereastră.

Amantul *(a intrat, i-a sărutat mîna aproape de cot și s-a instalat pe fotoliul bărbatului, ca la el acasă.)*

Soția *(a luat loc lîngă el, pe un taburet.)*

Amantul *(paza bună păzește primejdia rea)*: A plecat de mult?

Soția: Ca de obicei, la patru... Deși nu pleacă niciodată mai tîrziu, azi avea poftă de vorbă... Mi-era frică să nu vii și să-l găsești aici...

Amantul *(românul are șapte vieți în pieptu-i de aramă)*: Ei și? Ce-ar fi fost?

Soția: Ce să fie? Nimic... Doamne ferește!...

Amantul: Cel mult, puteam să mor pentru tine. *(Aprinde o țigară.)*

Soția *(mîngîindu-i mîna)*: Dragul meu... De ce să mori?... Fiindcă aș fi murit atunci și eu. Și, să spun drept, prefer să trăim împreună. *(Un timp.)* Nu știu de ce, azi aveam o presimțire că nu vii...

Amantul *(mințind, ca să-i facă plăcere, fiindcă știe că femeilor le place să li se adevereasc presimțirile)*: Extraordinar! Închipuiește-ți că nici nu era să viu.

Soția *(se apropie de el, îngrijorată)*: Vezi? Presimțirile mele nu mă înșeală niciodată... Dar de ce era să nu vii?

Amantul: Am fost extrem de ocupat la tribunal... De-abia am avut timp să mănînc ceva în fugă.

Soția *(cu compătimire)*: Dragul de el... Cel puțin, ai păpat bine?

Amantul: Da... O varză cu carne, delicioasă...

Soția: N-ai idee ce mult îmi place un bărbat care mănîncă varză cu carne!... Găsesc că asta e o mîncare de bărbați... Virilă...

Amantul *(dîndu-și cu mîna pe obraz)*: Să mă ierți c-am venit așa...

Soția *(privindu-l)*: Cum?

Amantul: Neras... Nici n-am avut timp să trec pe la bărbier...

Soția *(lipindu-și obrazul de obrazul lui)*: Prostule!... Eu ador un bărbat neras... *(Își freacă obrazul de barba lui.)* Așa... uite... să simt cum mă înțeapă barba...

Amantul: Oricît! Barba ca barba!... Dar n-am avut timp nici să mă schimb... Sînt într-un hal fără hal... Ia uite... hainele necălcate, gulerul mototolit...

Soția *(nici nu se uită)*: Mofturi!... prostii!... Ascultă-mă pe mine, că sînt femeie... Un bărbat care e scos din cutie... nu inspiră seriozitate... Nu e bărbat...

Amantul: Ești tu prea drăguță și vrei să mă scuzi... cu formule d-astea... Un bărbat care vine la o femeie, așa cum am venit eu la tine, e un om rău crescut. Asta e nesimțire.

Soția *(apropiindu-se de gura lui, cu ochii jumătate închiși)*: Din contră... Din contră... e dezordine estetică... *(Îl sărută.)* Auzi? Dezordine estetică... *(Îl sărută.)* Așa cum îmi place mie... auzi tu? *(Îl sărută.)* Eu ador dezordinea estetică, auzi? *(Îl sărută.)* Auzi? *(Îl sărută.)* Auzi? *(Pronunță cuvîntul „auzi", pînă cînd mașinistul teatrului, care doarme, aude că s-a terminat piesa și lasă cortina.)*

TATĂL

(Tragedie în 4 acte)

ACTUL I

De cîtva timp, domnul Petrache Ionescu, mare comerciant și om de 52 de ani, a început să primească fel de fel de anonime.

„Fata dumitale, așa, fata dumitale, pe dincolo. Fata dumitale face, fata dumitale drege etc., etc."

Insinuările acestor scrisori l-ar lăsa pe domnul Petrache absolut indiferent, dacă domnia sa n-ar fi, într-adevăr, tatăl unei foarte nostime fete de 19 ani, anume Jenica.

La ridicarea cortinei, domnul Petrache ține în mînă ultima anonimă pe care poșta i-a adus-o de cinci minute. Se plimbă cu pași mari prin birou, încruntat, cum n-a mai fost din ziua cînd a căzut la alegerile de președinte al Camerei de Comerț. Dinspre sufragerie intră Sabina Ionescu, soția sa. E o femeie mărunțică, domoală și gospodină. Din această cauză, poate, miroase discret a musaca de vinete.

Sabina *(intrînd)*: De ce m-ai chemat, Petrache, că mi se arde...

Petrache *(tăios)*: Da, că de musacaua ta îmi arde mie acuma?... *(Privind-o în albul ochilor.)* Iar am primit o anonimă... apropo de Jenica.

Sabina *(blajină)*: Ei și? Dă-le-ncolo de anonime.

Petrache *(grav)*: Da, dar de data asta mi se comunică fapte precise.

Sabina *(brusc alarmată)*: Ei, taci!

Petrache: Fapte grave, cucoană!

Sabina *(din ce în ce mai cuprinsă de panică)*: Aoleu!... Citește-mi-o repede, pînă nu leșin... Ce zice? Despre ce e vorba?

Petrache *(solemn)*: Despre cinstea familiei noastre, ca să zic așa...

Sabina *(lăsîndu-se moale, pe canapea)*: Taci necuratului, Doamne iartă-mă, din gură... că m-apucă ficatul. Ia citește.

Petrache *(scoate cu gesturi liturgice ochelarii, și-i pune și începe să citească, stîlcind cuvintele, de emoție)*:

„Onorate domnule Ionescu,

În calitatea mea de vechi prieten al familiei dumitale, cît și de vechi tată de familie proprie, îți aduc la cunoștință că fata dumitale, Jenica, are o purtare nedemnă de nașterea și cinstea numelui său...

De mai multă vreme, fata dumitale întreține legături cu tînărul Costel Georgescu, pe care îl primiți în casă, ca pe un copil. Ce fel de legături sînt acestea, te poți convinge, chiar astăzi, la ora cinci, ducîndu-te acasă la acest măgar, unde îi vei găsi pe amîndoi cum e mai bine. Nu neglija că ești tată!

Un alt tată."

(Împăturind scrisoarea cu grijă.) E, madam? Mai zici și acum că sînt vorbe?

Sabina *(se mai agață de o ultimă speranță)*: Cum o să fie Jenica la ăla acasă, cînd știi bine că e plecată, de ieri, la prietena ei, la moșie?

Petrache *(detectiv)*: Păi, tocmai asta e!... Ne-a mințit că se duce la prietena ei la moșie, ca să-și facă de cap cu Costel, în liniște.

Sabina: Tocmai Costel să ne facă nouă una ca asta?

Petrache: Întîi și-ntîi, nu ne-o face nouă, ci i-o face ei... Și al doilea, dacă e adevărat, o să aibă de-a face cu mine. Îl împușc.

Sabina *(cu o ușoară satisfacție)*: Vezi? Eu de la primele anonime l-am bănuit pe Costel. Tu ai presupus mereu pe alții.

Petrache *(sentențios)*: Cînd e vorba de fata mea, presupui pe toată lumea... Zi să-mi facă o cafea, că sînt enervat... Și dă-mi revolverul de sub saltea.

ACTUL II

Acțiunea se petrece în aceeași zi, la ora cinci, la Costel Georgescu acasă.

Petrache *(oprindu-se, gîfîind, la ușa unei garsoniere dintr-un bloc și citind cartea de vizită prinsă pe ușă)*.

COSTEL GEORGESCU.

Aicea e! *(Scoate o batistă și își șterge fruntea de sudoare. Apoi își face semnul crucii, scoate revolverul din buzunarul de la spate și sună. Trec cîteva clipe de așteptare penibilă)*. Să știi c-au deranjat soneria, ca să nu-i deranjeze nimeni. *(Iluminat de acest gînd, bate în ușă, cu putere. O dată, de două ori, de trei ori. În dosul ușii se aud, în sfîrșit, pași. Apoi, o cheie se răsucește în broască.)*

Costel *(crăpînd ușa)*: Ah! *(Vrea s-o închidă repede la loc. Petrache împinge ușa și pătrunde în interior... Un țipăt — specific femeilor surprinse în neglijé — spintecă tăcerea, venind dinspre divan... De altminteri, și Costel e în pijama... Costel caută să opună rezistență.)* Domnule Ionescu, nu înțeleg cu ce drept...

Petrache *(îl dă deoparte cu un ghiont și se îndreaptă spre divan)*: Ieși la lumină, ticăloaso! *(Femeia de pe divan, căzînd pe Petrache, dă un țipăt și se preface că leșină. Petrache se reazimă, zăpăcit, de o mobilă. Revolverul îi cade din mînă... Începe să bîlbîie, penibil.)* Domnule Costel, te rog să mă ierți... Sînt victima unei mistificări... Scuză-mă, te rog. Om bătrîn, m-am făcut de rîs... Așa-mi trebuie, dacă mă iau după anonime...

Costel *(nedumerit)*: Dar ce este? Ce s-a întîmplat?

Petrache: Nimic... Nimic... Iartă-mă, te rog... *(Îndreptîndu-se spre ieșire, rușinat.)* Auzi, să o compare pe Jenica mea, cu... *(Gest spre divan.)* Ptiu! *(Iese, bălăbănindu-se.)*

Femeia de pe divan *(scoțînd capul de sub pernă)*: A plecat?

Costel: Da... Dar de ce te-ai ascuns de el? Îl cunoști?

Femeia de pe divan: Cum dracu' să nu-l cunosc. E „prietenul" meu de cinci ani, de cînd lucrez în biroul lui... Fir-ar al dracului să fie de ghinion... *(Oftînd adînc)*. Și-am avut o presimțire. Azi sîntem în 13... *(Alt oftat.)* Și mai e și marți...

Cortina cade pe înjurătura ei. Nu se aude decît... „astăzi și mîine de calendar".

ACTUL III

Un ceas mai tîrziu, în același loc...

Costel *(fericit, fumează. A făcut ordine în odaie și a deschis geamurile să iasă parfumul violent al femeii de adineauri.)*

Jenica *(intrînd ca o furtună, cu un mănunchi de trandafiri galbeni în brațe)*: A fost?

Costel *(sărutînd-o)*: Da...

Jenica: Va să zică, anonima noastră a prins... *(Bate bucuroasă din palme.)*

Costel: Și încă cum!... Am executat instrucțiunile tale exact. Am întîlnit o jună pe Lipscani, am adus-o la patru jumătate aici... I-am dat o mie de lei ca să se dezbrace...

Jenica: Sper că nu te-ai uitat prea de-aproape la ea...

Costel *(rîzînd)*: Nici n-am avut timp. La cinci fix, conu Petrache s-a înființat... Restul s-a petrecut exact cum am prevăzut noi... Numai că am avut și un mic supliment... *(Are, o clipă, intenția să-i spuie chestia cu întîlnirea dintre funcționară și patron, dar se gîndește că e mai bine să păstreze secretul! Ce naiba? Între bărbați!...)*

Jenica: Ce supliment?

Costel *(sărutînd-o)*: Conu Petrache a venit și cu revolverul ăsta *(îl arată)* să ne împuște...

Jenica *(sărutîndu-l)*: Acum putem să plecăm liniștiți la prietena mea, la moșie... Mă ține, săraca, prezentă, de ieri...

ACTUL IV

Acțiunea se petrece a doua zi, la opt dimineața, în fața biroului lui Petrache... Femeia de pe divan vrea să intre în birou.

Servitorul: Un moment, domnișoară, vă rog... Aveți o scrisoare de la direcție *(Îi dă scrisoarea.)*

Femeia de pe divan *(desface și citește)*: „Să nu te puie dracul să mai calci pe la birou, că te-azvîrl în aer cu dinamită.

Petrache"

CÎND STĂPÎNA NU E ACASĂ

(Piesă cu necuvîntătoare)

Acțiunea se petrece într-un buduar.

Pieptenele *(ducîndu-și mîna la falcă)*: Of! Of! Of!

Peria de cap *(aspră)*: Ce e, dom'le? Ce te vaieți așa?

Pieptenele: Mă dor dinții. Am răcit.

Peria de cap: Unde?

Pieptenele: La cap.

Oglinjoara: Parcă văd c-ai să rămîi știrb și-o să te dea cadou feciorului.

Pieptenele *(rău dispus)*: Eh! Prea vezi multe și mata. Și cine vede multe, crapă. Probabil că de-aia a și început să-ți sară smaltul.

Forfecica de unghii *(ascuțită toată, oglinjoarei)*: Apropo de smalț? De ce ești așa de jupuită lîngă ramă?

Oglinjoara: Mm! Nu contează! Am un pic de eczemă.

Pieptenele: Fă-ți un tratament cu mercur.

Săpunul *(confidențial, periuței de unghii)*: Zău! Oglinda asta mi-e frică să nu fie un focar de infecție între noi.

Oglinjoara *(săpunului, fiindcă l-a auzit)*: În orice caz, eu nu sînt bolnavă... ca dumneata. În fiecare dimineață, faci spume la gură.

Puful *(aparte, rujului de buze.)* S-a vexat domnișoara...

Rujul de buze: Da! Face pe convexa...

Pila de unghii: Să vă spun drept... Nu știu ce dracu am și eu... Nu mă simt bine.

Puful: Fiindcă pilești prea mult.

Pila de unghii *(pufului)*: Vezi că-ți zic ceva acum, de-ți merg fulgii.

Pasta de dinți *(pilei de unghii)*: Și eu sînt bolnavă, *ma chère*. Dimineața, cînd mă scol, am un gust rău în gură!...

Pila de unghii: Ia vezi să nu fie ceva în legătură cu tubul.

Pasta de dinți: Care tub?

Pila de unghii: Tubul digestiv...

Tubul de vaselină *(pieptenului)*: Eu nu înțeleg, domnule, de ce se cheamă ăsta digestiv, tub? Atunce, eu ce dracu sînt? Intestin cu vaselină, nu? Auzi colo, tub!

Pudra *(spirituală)*: „To be, or not to be", aceasta e-ntrebarea...

Tubul *(pudrei)*: Nu mai face pe Hamlet, cînd ești „Germandrée".

Pasta de dinți *(arătînd spre periuța de dinți, continuă discuția cu pila de unghii)*: Și, după ce sînt nervoasă, mă mai freacă și dumneaei toată ziua.

Periuța de dinți: Ei, da! Că-i fi vrînd acum, să se spele pe dinți cu polissoir-ul...

Polissoir-ul *('periei de dinți)*: *Sois polie, madame!...*

Periuța de dinți: Dar ce-am zis? *Poly soit qui mal y pense!...*

Săpunul *(polissoir-ului)*: *Polisson, va!*

Polissoir-ul *(săpunului)*: Nu mai face pe franțuzitul că mi-e și greață... Fiindcă scrie pe tine „Savon", faci pe cultul cu noi...

Săpunul *(de sus, polissoir-ului)*: Nu fii nespălat... Pot să pun prinsoare că nu știi franțuzește.

Polissoir-ul *(cu dispreț)*: Savonarola! *(Îi întoarce eticheta.)*

Apa de colonie: Ce dracu miroase așa, frate?... A pucioasă!...

Parfumul: Dumneata!

Apa de colonie: Eu? Cred că dumnealui... *(Arată cutia de Cadum.)*

Cutia de Cadum: Eu n-am nas așa de fin ca dumneavoastră și nu bag de seamă.

Rujul de buze *(strîmbîndu-se)*: Eu am, nu sînt ca dumnealui... *(Arată spre Cadum.)*

Parfumul: Pfu! E nesuferit... *(Face un gest de dezgust și se răstoarnă. Dopul îi cade jos și tot conținutul se varsă. În încăpere se răspîndește imediat un miros puternic de amoniac.)*

Toate obiectele își duc repede mîna la nasuri.

Apa de colonie: Mizerabilul! *(Arată flaconul de parfum, răsturnat.)* Era plin cu amoniac pentru spălatul bijuteriilor... *(Apropiindu-se de cutia de Cadum.)* Dragă Cadumiță, dă-mi voie să te miros nițel, că leșin...

Cortina cade, ducîndu-și faldurile la nas.

FULARUL ALBASTRU

(Piesă polițistă, în 4 mari acte)

PERSOANELE:

Se vor identifica în cursul acțiunii, pentru a nu strica surpriza spectatorilor.

La ridicarea cortinei, cortina nu se ridică, fiindcă actul întîi al acestei piese se petrece cu cortina neridicată. Nu, Doamne ferește, pentru că în spatele ei, pe scenă, s-ar petrece cine știe ce lucruri! Dar piesa, fiind polițistă, trebuie să excite curiozitatea spectatorilor și să-i facă să bănuiască exact ceea ce nu se întîmplă. Prin urmare, originalitatea acestui act nu este decît o simplă abilitate profesională.

Dar pentru ca spectatorii să nu stea un act întreg degeaba, de îndată ce se vor așeza bine în fotolii și vor înceta de a mai tuși, se vor auzi, de după cortină, următoarele expresii:

Lelia *(tandră)*: ...bitul meu!
Victor *(foarte tandru)*: ...bita mea!
Lelia *(mai tandră)*: ...birea mea!
Victor *(și mai tandru)*: ...gostea mea!
Lelia *(același joc)*: ...uiule mic!
Victor *(idem)*: ...uică mică!
Lelia *(drăgălaș)*: ...garule scump! *(Adică „strengarule".)*
Victor *(același joc)*: ...oafă adorată. *(Adică „garoafă".)*

Directorul de scenă are libertatea de a prelungi cît crede de cuviință această scenă invizibilă. Adică, nu! Mai bine să nu se amestece, c-o strică.

Se aude soneria la intrare.

Imediat se ridică și cortina. În scenă apare un salonaș, în apartamentul Leliei.

Lelia *(care pînă acuma se săruta cu Victor, se ridică alarmată și zice)*: Cine-o fi?...

Victor: Oricine-o fi, nu sîntem acasă.
Lelia: Imposibil. Toată lumea știe că sînt bolnavă și aș da de bănuit...
Victor: Dar dac-o fi nevastă-mea?...
Lelia: A, da! S-ar putea! Ea e singura care n-a venit să mă vadă de cînd m-am făcut bolnavă!
Victor *(pierit)*: Ce e de făcut? *(Soneria se aude iarăși.)*
Lelia: Treci tu dincolo, în cămară, și stai acolo, între alimente, pînă îți spun eu să ieși... Nu uita să-ți iei lucrurile.

Victor își ia pălăria, pardesiul, bastonul, mănușile, țigările și iese. În grabă, uită să-și ia fularul, care rămîne aninat de brațul unui fotoliu...

ACTUL II

Lelia *(intrînd cu Ada)*: Te-am făcut să aștepți o clipă, dragă, fiindcă servitoarea mea nu e aici.
Ada *(privind discret și bănuitor în jurul ei)*: Te pomenești c-ai trimis-o în oraș, ca să scapi de ea?
Lelia: N-aș fi avut nici un motiv... Sînt o femeie liberă și pot să primesc pe oricine.
Ada: Nu te reții decît un minut, să știi... Am venit — mai întîi — să te văd, c-am auzit că te-ai făcut bine și — al doilea — vreau să te rog să-mi dai adresa lui Jenny, de la Paris.
Lelia: Imediat, draga mea. O am notată pe un carnețel, în dormitor. *(Iese.)*
Ada *(rămasă singură, inspectează, urgent și atent, încăperea. Vede fularul lui Victor)*: Ah! Fularul lui bărbatul meu! Fularul pe care i l-am făcut cadou de ziua lui. *(Îl ia în mînă.)* Aveam o presimțire că mă înșeală cu Lelia... Ticălosul! *(Scrîșnește din dinți. Apoi, brusc, rămîne pe gînduri.)* Dar dacă n-o fi al lui? Poate să mai fie și altul la fel... Mai bine să-i fac un semn și mă voi convinge acasă. *(Scoate un ac de păr și străpunge fularul în cîteva locuri. Apoi îl pune la loc unde era și surîde către Lelia, care vine c-o hîrtiuță în mînă.)*
Lelia: Uite, ți-am notat adresa lui Jenny, aici: 4 Rue Dulong, VI-ème.

Ada: Mersi, fetiţo dragă!... Nu vreau să te mai reţin... Pa!
Lelia: Pa!

ACTUL III

Acasă la Victor, în aceeaşi seară. Ada stă într-un fotoliu şi fumează. Victor se preface că citeşte un jurnal... În realitate o spionează, fiindcă simte el că pluteşte ceva suspect în aer.

Ada *(sosi şi ziua de atac, cea de sînge udă)*: Unde ai fost azi după-prînz?
Victor *(de după jurnal)*: Unde să fiu? La club!
Ada *(ascuţindu-şi buzele)*: Dea? Şi te-ai amuzat bine?
Victor: Am pierdut două mii de lei la bridge.
Ada: Cine pierde la cărţi, cîştigă în dragoste.
Victor *(prudent)*: Tronc, Ilinco!
Ada *(o aduce pe departe)*: Ce rece a fost azi! A venit toamna!
Victor: Şi mie mi-a fost frig...
Ada: Am văzut... Ţi-ai pus fularul...
Victor *(tot prudent)*: Păi, de-acum încolo...
Ada: Apropo de fular. Ia du-te şi adu-mi-l niţel încoace...
Victor: De ce? *(Nedumerit.)*
Ada: Mi se pare că e rupt...
Victor: Nu e nimic... Îl dai mîine Mariei să-l coasă.
Ada: Cu aţă albă...
Victor *(presimte că toată conversaţia asta are un scop)*: Dar de ce cu aţă albă, dacă fularul e albastru?
Ada: Ca să se asorteze cu tot ce-mi spui tu. *(Se ridică, se duce ca o furtună în antreu şi revine cu fularul în mînă.)*
Victor: Dar ce-ai, dragă? Ce te-a apucat?
Ada *(se convinge că fularul de la Lelia era fularul lui Victor)*: Ce am? Am, că mă înşeli ca un nemernic.
Victor: Eu?
Ada: Tu! Şi nu te mai uita aşa la mine, cu aerul ăsta de înger, că-ţi dau cu ceva în cap. Mă înşeli cu Lelia.
Victor *(ars)*: De unde ştii tu?
Ada: Azi am fost la ea, în timp ce dumneata erai ascuns acolo.

Victor: Eu? Inexact...
Ada: Inexact? Ei află că, deşi te-ai ascuns bine, te-a dat de gol fularul. L-ai uitat pe fotoliu... Şi, ca să mă conving dacă e al tău sau nu, i-am făcut semn... Poftim. Uite semnele *(I le arată.)*
Victor *(încolţit, găseşte o portiţă de ieşire)*: Stai, dragă, stai! Stai, nu te porni aşa! Adineauri, cînd am plecat de la club, m-a chemat Georgică la telefon să-mi spuie că, pe la şase, cînd a plecat el de la club, şi-a schimbat fularul cu al meu... Şi el are unul tot albastru.
Ada *(încremenind)*: Ce? Ţi-a schimbat Georgică fularul?
Victor: Pe onoarea mea dacă te mint.
Ada: Mizerabilul!... Mizerabilul!... Mizerabilul!... *(Cade leşinată într-un fotoliu, spre marea nedumerire a lui Victor.)*

ACTUL IV

Se petrece un ceas mai tîrziu. Victor a plecat în oraş, ca să aranjeze cu Georgică minciuna.

Ada *(ştergîndu-şi ochii de plîns)*: Va să zică, Georgică mă înşeală cu Lelia? Cel puţin dacă mă-nşela Victor, n-aş fi suferit atît... Ah! Ştiu eu cine e de vină în toate astea!... *(Ia telefonul şi face un număr.)* Allo! Tu eşti, Iorgule? Sînt supărată foc pe tine! Nici nu vreau să te mai văd în ochi. De ce? Lasă c-o să-ţi spun eu de ce! În orice caz, dacă nu vrei să rup definitiv cu tine, ţine minte un lucru: să nu-mi faci cadou niciodată fulare albastre!... Şi mai ales cîte două la fel, dintr-o dată!

P. s. Am uitat să spun că această piesă este poliţistă, fiindcă eroul principal, Victor, este funcţionar superior la poliţie. Bineînţeles, acest *Post-Scriptum* ţine loc şi de...

Cortina

SCAFANDRIERII

(Piesă de provincie)

Gong!
Se aude un canar cîntînd.
Cîntecul canarului încetează.
Replicile care urmează se dau repede.

O voce: Mitică! O cafea, drăguță! Cu ochi de șarpe!
Mitică: Imediat, coane Grigore!
Altă voce: Și mie una, Mitică!
Alta: O gingirlie!
Mitică: Imediat, coane Dumitrescule!
Alta: Un ceai cu rom, Mitică!
Mitică: Am înțeles, dom' colonel.
Alta: Pssstt! Băiete! Treizecișidouă cu purici.
Mitică: Vi-ne!
Alta *(nazală)*: Ce s-aude, mă, cu tablele alea?
Mitică: Imediat, domnu' Nicu.
Alta: Mitică! Lipsește nebunul de la șah.
Mitică: Vă dăm altul, coane!
Alta: Cărțile de tabinet, Miticuță, tată! Dar nu alea cu popa de treflă rupt la colț.
Mitică: Da, coane Paveliule!
Alta: Du, măi, dulceața aia, odată.
Alta: Și tibișir pentru tac.
Mitică: Momental, coane... Vine toate instantaneu.

Crainicul: Cred că ați înțeles, iubiți ascultători, că ne aflăm într-o cafenea de provincie, Să-i zicem, "Café central", c-așa le zice tuturor cafenelelor din centrul orășelelor de provincie. E ora cinci după-amiază. Toți obișnuiții localului sînt la posturi. Așa, de exemplu, la biliardul din fund s-a angajat partida obișnuită de „chegle", între „decanii" acestui joc: nea Georgică, fostul comandant

al pompierilor locali și domnul Gîrniță, comersant de coloniale și delicatese.

Chibiții, aceiași și ei, în fiecare zi, au făcut roată (aceeași roată) în jurul biliardului. Tănăsescu, de la „Măsuri și greutăți", notează punctele. Este, cu alte cuvinte, însărcinat cu „catagrafia".

Tănăsescu *(după ce s-a auzit tacul pornind bila, pe biliard)*: Patru, la nea Georgică. Ai 62, în total, nene Georgică.
Gîrniță: Și eu cîte am, drăguță?
Tănăsescu: 58, nea Matache. 62 cu 58. Sînteți aproape egali... Mai are numai patru înainte.
Gîrniță: Și m-a lăsat și mască.
Un chibiț: Trage cu efect din mandă, nea Matache. „Buzără"!
Tănăsescu: Eà! Înveți tu pe tat-to să facă copii. *(Cu admirație.)* Las-că știe el, nea Matache, cum s-o joace. *(Savant.)* Trage-o cu contraefect din mandanea, nea Matache.
Nea Georgică: Fără idei, vă rog. Fără idei! Aici se joacă fără idei... Jucăm la interes... pe bani grei.
Chibițul *(confidențial, lui Tănăsescu)*: Dar pe ce joacă?
Tănăsescu: Pe un pachet de „Naționale", „Ecleré".
Nea Georgică: Ce faci, Gîrniță? Joci ori nu joci?
Gîrniță: Ai răbdare, nene! Ce, crezi că e așa ușor de jucat? Nu vezi ce poziție mizerabilă mi-ai lăsat. *(Trage lovitura; bilele pornesc pe biliard.)* Opt la Mandea! *(Mîndru.)* Căci eu le administrez!
Tănăsescu: A-ha-ha-ha! 8 și cu 58 = 66. *(Anunță cu voce de spicher.)* Situația, domnilor: 62, nea Georgică, 66, nea Matache. Aproape egali...
Mitică: *(chelnărește)*: Cafelușele, vă rog... Pardon, vă rog... Ușor cu tacul, coane Georgică... Îmi vărsași cafelele.
Nea Georgică *(enervat)*: Nu mă ține de la mînă, mă, că acum le răstorn, de le sare năutul.

CRAINICUL: Tot atît de zilnică și pasionată s-a angajat și partida de tabinet dintre colonelul pensionar Vasilescu și domnul Nedelcu, fost consilier comunal. Alți chibiți urmăresc cu atenție încordată sfîrșitul partidei.

Colonelul: Treisp'ce și cu una paisp'ce. Zgîrie-mi un tabinecior.

Nedelcu: Cum, domnule colonel, ai mai avut un popă? *(Cu parapon.)* Țț! Țț! Țț! Eram sigur că au ieșit toți popii.

Colonelul: Dacă n-ai ținere de minte, lasă-te de tabinet, iubitule, că ăsta e joc de știință. Apucă-te de loton, că la loton n-ai nevoie de memorie. Se înlocuiește cu boabe de porumb. *(Bătînd cartea pe masă, cu zgomot.)* Uite, un șapte ochi...

Nedelcu *(jucînd, ca mai sus)*: Poftim! Uite și de la mine un trei. Șapte și cu trei = zece. Ia vezi, poate ai și decarul de zece. Ăștia, doar, știu sigur că au ieșit toți patru...

Colonelul *(jucînd, ca mai sus)*: Afară de ăsta al meu... Ia mai zgîrie-mi un tabinet.

Nedelcu *(contrariat)*: Închipuiește-ți! A mai fost un decar de zece în joc?

Colonelul *(încîntat)*: Închipuiește-ți! Și încă ăl de caro- Bufa!

Nedelcu *(dezgustat)*: Mare noroc ai, domnule!... Extraordinar noroc!... Ai cîștigat, gata! *(Indignat.)* Phiuu! Cum ăți fi putînd, domnule, unii, să aveți asemenea noroace? Nici c-am pomenit așa ceva... Uite, zic vorbă mare, că nu mai joc tabinet în viața mea... Fac jurămînt! Fă cărțile.

Colonelul: Păi ziseși vorbă mare, că nu mai joci?

Nedelcu: Da, dar începînd de mîine... Acuma te mai fac un tabinet! Ultimul... Ultima noapte a lui Mihai Viteazul... Fă-le!

Crainicul: Numai la fereastra care dă spre strada principală se află o masă rotundă, cu marmoră plesnită, la care nu se joacă niciodată nici un fel de joc de noroc. Aci se întrunește, zilnic, „ștabul" cafenelei. Aci, în ședințe misterioase, se decide, în fiecare zi, soarta pămîntului, se trag hotarele Europei viitoare, se semnează armistiții și păci, se răstoarnă guverne și regimuri, se numesc și se destituie funcționarii înaltelor dregătorii, aci se rezolvă problemele economice și financiare ale lumii întregi, se dezlănțuie ofensive și se organizează rezistențe, aci, la fereastra cu pistrui de muște și cu colivia canarului deasupra, „ștabul" vede tot, află tot, știe tot, prevede și rezolvă tot. Astăzi, de exemplu, se discută chestia inundațiilor. Dar... mai bine

să strecurăm microfonul sub masa rotundă cu marmură plesnită și să dăm cuvîntul celor din jurul ei. Patru venerabili pensionari...

Se aude cîntecul canarului.

Corcoveanu: Da' frumos cîntă astăzi canarul... Are evlavie de cîntat...

Manolescu: Se vede treaba c-a simțit și el că se-apropie primăvara...

Andrițoiu: Crezi că de-asta cîntă?... Nu cîntă de-asta! Cîntă de foame, ascultă-mă pe mine... N-are stăpîn-so ce să-i mai dea de mîncare...

Cicu: E, și cu dumneata!... De ce să naibă? Că nu i-o fi dînd să mănînce mușchi de vacă? Ii dă floarea-soarelui.

Andrițoiu: Păi, tocmai de-aia! Adio floarea-soarelui. S-a dus. S-a isprăvit...

Corcoveanu: Las-o, nene, că s-or mai fi găsind două-trei semințe, acolo, și pentru el.

Andrițoiu: Dă-mi dumneata mie o sămînță de floarea-soarelui, și-o mănînc... Toată recolta s-a inundat... Toată!

Cicu: Unde?

Andrițoiu *(misterios)*: Ce, nu știți?

Toți *(același joc)*: Nu!...

Andrițoiu: La Constanța, în silozuri. Opt sute de mii de vagoane, duse. Recolta strînsă pe trei ani de zile înainte...

Manolescu: Păi am citit c-au fost inundații numai în cîteva locuri, la Dunăre.

Andrițoiu: Lasă-le pe-alea. Alea nu contează. *(Pe ton de mare mister.)* S-a revărsat Marea Neagră. Asta e mai grav.

Cicu: Ce tot vorbești, nene? Cînd?

Andrițoiu: Azi-noapte...

Manolescu: Serios, Mișule?

Andrițoiu: Pe cuvîntul meu de onoare...

Toți: Țț! Țț! Țț! *(Țîțîie un timp.)*

Corcoveanu: Nu se poate, Mișule!... Cum era să se reverse Marea Neagră?

Andrițoiu *(tare pe ce știe el)*: Uite bine, așa cum s-a revărsat.

Corcoveanu: Imposibil!

Andriţoiu: Da? Imposibil? Aşa am zis şi eu cînd am auzit. Ai să vezi însă că e foarte posibil. *(Important.)* Mă rog! Poţi să-mi spui, domnule, mie, în ce se varsă Dunărea?

Cicu *(convins)*: În munţii Pădurea-Neagră.

Manolescu *(lui Cicu)*: Fugi de-acolo, nene, că ăla e Rinul...

Corcoveanu: E, cum o să fie Rinul? Rinul se varsă în Germania. Şi Dunărea se varsă la noi...

Andriţoiu: Exact... La Constanţa...

Cicu: Ba să mă ierţi, dumneata! Dunărea se varsă în mare, la Galaţi... că de-aia e şi port...

Corcoveanu: Taci, frate? Păi dacă Dunărea se varsă în mare, atunci în gurile Dunării cine se mai varsă? Tata?

Cicu: Staţi, nene, staţi, că mi-am adus aminte... Se varsă în Marea Neagră, la Sulina...

Andriţoiu: Mă rog! La Galaţi, la Ploieşti, La Sulina, n-are nici o importanţă. Principalul este că se varsă în Marea Neagră. Buuun...

Cicu: Ei, şi dacă se varsă în mare, ce? Că, doar, n-o să se verse în munţi, că de-acolo izvorăşte.

Andriţoiu: Ai răbdare... să-ţi explic... *(Doctoral.)* Orice mare este ştiut, nu e aşa, că are coprinsul ei de cantitate de apă. De exemplu, două vedre, trei, opt, după mărimea fiecăreia... Ca o doniţă, să zicem. Cît să aibă, mă rog, o doniţă obişnuită? Două vedre...

Manolescu: Aşi! N-are!... Una, cel mult...

Cicu: Cum o să aibă o doniţă, o vadră, frate? Exclus... Atuncea, vadra cîte donite are...

Andriţoiu: Staţi, nene, că nu e vorba de donite acuma ... Vorbim de Marea Neagră...

Corcoveanu: Mai mult de-o vadră jumătate n-are... Şi, ca să mă conving, cum m-oi duce acasă o cîntăresc... C-am o doniţă nouă.

Andriţoiu: Las-o-ncolo de doniţă, că eu am luat-o aşa, numai de-un paregzemplu...

Cicu: Are mai mult...

Andriţoiu: Mă rog!... Am lăsat doniţa, şi iau paharul ăsta cu apă... *(Îl trîntește pe masă.)* Poftim! Îl umplu ras... Aşaaa!... *(Toarnă apă din alt pahar.)* Acuma ia dumneata paharul ăstălalt cu apă şi toarnă în paharul ăsta plinul... Poţi? Nu poţi!

Cicu: Ba pot, da se varsă pe masă...

Andriţoiu: Brava dumitale... Aici am vrut să te aduc. Va să zică, dacă avem un obiect plin cu apă şi mai turnăm în el, apa dă pe deasupra... sau, cu alte cuvinte, se inundă. Prin urmare, aşa s-a întîmplat şi cu Marea Neagră... A venit Dunărea umflată de pe la Giurgiu şi de prin alte părţi şi s-a înghesuit în ea cu toată apa, pînă cînd Marea n-a mai avut încotro şi a dat pe de mărgini... Şi unde era să se reverse? Care este singurul nostru port la Marea Neagră? Constanţa, săraca... Şi, în două ceasuri, de cînd a-nceput inundaţia, tot oraşul a fost sub apă, S-a-necat şi portul, şi digul, şi farul, şi tot. Despre oraş, ce să vă mai spun? Zice că numai vîrful moscheii se mai vede din apă.

Corcoveanu: Serios, Mişule?

Cicu: Phiu-phiu-phiu!... *(Fluieră a mirare şi a pagubă.)*

Andriţoiu: Mi-a spus un martor ocular...

Manolescu: Păi dacă inundaţia a-nceput azi-noapte, cînd ai putut să vorbeşti cu el?

Andriţoiu: La telefon, domnule... La telefon, la Bucureşti, unde s-a refugiat... că e un nepot al meu... şi mi-a dat aviz de dimineaţă, ca să-mi spuie...

Manolescu: Da, da!

Corcoveanu: Trebuie să fie pagube enorme...

Andriţoiu: Un adevărat dezastru... Zice că sînt peste două mii de morţi de vii.

Cicu: Două mii de morţi?

Andriţoiu: Ce te miri? Măcar de-ar fi numai atîţea. Fiindcă, partea proastă, uite care a fost. Toate vapoarele care se aflau în port, cînd s-a inundat apa, au intrat în oraş, cu marea. Înţelegi, dumneata? Ca la Veneţia. Aşa că cei mai mulţi din majoritatea morţilor au murit din cauză că i-a călcat vapoarele pe străzi, a dat peste ei prin case, prin berării, pe unde se aflau şi ei, că era simbătă seara... Zice că un torpilor de-ăla mare a intrat cu totul într-un cinematograf şi-a naufragiat acolo peste spectatori, că era apa mică şi nu se mai putea ţine deasupra.

Toţi: Ţţ! Ţţ! Ţţ! Ţţ!

Corcoveanu: Dă-o-ncolo, c-or mai fi şi exagerăţiuni, nene!

Andrițoiu: Ce exagerații, frate? Atunci voi nu știți ce e aia inundație. Și e totuși știut că apa se propagă mai repede ca focul... Mare minune dacă n-o fi trecut pînă acuma și podul de la Cernavodă.

Manolescu: Cine să treacă podul?

Andrițoiu: Apa, cine vrei să-l treacă? Soacră-mea?

Cicu: În orice caz, dacă, Doamne ferește! o s-ajungă apa pînă la pod, crez c-o să-l treacă pe dedesubt, că de-aia e pod.

Andrițoiu: Să crezi dumneata că mai ține apa socoteala de cine ești dumneata. Cînd te-ajunge, de se inundă ea, e dată dracului. Doamne iartă-mă, că bem și noi și e păcat să zici.

Corcoveanu: Da' mă mir că-n jurnale nu scrie nimic...

Andrițoiu: Păi de ce să mai scrie, dacă știm tot? Mai alarmează lumea degeaba... La București însă s-au luat chiar măsuri de apărare. Se lucrează la diguri... S-a dat și o ordonanță ca fiecare locuitor să aibă barcă în casă, sau vapor, sau copaie cu pînze, sau tot ce găsește de plutit. Și toată lumea umblă pe străzi cu colacul de salvare în spate. *(Cu un oftat adînc.)* Eh! Acu să fi avut o fabrică de colaci de salvare, nu-mi mai trebuia nimic...

Manolescu: Va să zică, toată Dobrogea e distrusă?...

Andrițoiu: Toată.

Cicu: Vai de păcatele noastre!... Asta mai lipsea...

Andrițoiu: De fapt, totdeauna după cutremur vine inundații. Principiul lui Arhimede...

Manolescu: Pune-i-s-ar principiul în gît!

Cicu: Doamne!... Doamne!... Doamne!...

Andrițoiu: Singura nădejde ca să oprească inundația e numai Dunărea...

Corcoveanu: De ce?

Andrițoiu: Ca să ție apa-n loc. Că dacă o trece inundația peste ea, ne-am dus. Ajungem scafandrieri, nene Costică!... Scafandrieri!...

Corcoveanu: Doamne ferește! Că, în ceea ce mă privește, nici cînd eram mic și mă scăldam cu băieții la gîrlă n-am putut să țiu niciodată capul la fund... Așa că eu pot să mă și socotesc defunct.

Cicu: Cum, nene? Adică să murim noi înecați, acilea, în creștetul munților?

Andrițoiu *(doctoral)*: Parcă munții n-au fost tot mări. Și toate stîncile de pe ei ce sînt? Scoici, băiete!... Mari, cum erau pe vremea aia...

Corcoveanu: Cum o să fie scoici? Sînt gogoși de-ale dumitale.

Andrițoiu: Atunci, dumneata n-ai idee de zoologia pămîntului. Vă dau cuvîntul meu de onoare că sînt scoici. Scrie și în almanah...

Cicu: Dar alea, săracile, din Constanța, ce s-or fi făcut?

Andrițoiu: Care, alea din localuri, artistele?

Cicu: Nu, nene! Scoicile... Păi ce? De artiste îmi arde mie acuma, cînd toată țara e sub apă? *(Un timp.)* Dumneata știi să-noți, nea Costică?

Corcoveanu: Nu știu, dar de ce?

Cicu: Fiindcă, dacă știai, te repezeai poate pînă la București, să vezi cum mai e cota apelor... Cu siguranță că trenurile nici nu merg.

Corcoveanu: Ba astea ale noastre, dinspre munte, de ce să nu meargă?

Manolescu: Mă mir că nici la radiojurnal n-a spus nimic!

Andrițoiu: Cum o să spuie, domnule, lucruri de-astea la radio? Păi, dacă află constănțenii că s-au înecat, îți dai dumneata seama ce panică se face? Lucrurile astea nu trebuiesc spuse, mai ales la radio, unde poate să le-audă toți... Și nici noi nu trebuie să le spunem și, prin urmare, dacă eu vi le-am spus vouă, trebuie să rămîie între noi, c-așa se fac zvonurile și nimic nu e mai rău ca zvonul... Eu, dacă aș avea o putere, să fiu măgar, dacă nu le-aș tăia limbile la toți ăștia care umblă cu vorbe, ca să sperie lumea și s-o alarmeze...

Toți: Așa este...

Corcoveanu: Bravo, Mișule! Alarmiștii, domnule, alarmiștii, asta e cea mai mare plagă a noastră. Netrebnicii ăștia care fac din țînțar armăsar. Scufundă Dobrogea în trei chile de apă... Și ce mai încoace-încolo! Uite, de exemplu, nepotu-meu ăsta, că nici nu mi-e nepot, care mi-a spus mie ce vă spusei și eu vouă. *(Convins.)* Păi ce, eu sînt prost să-l cred? Auzi-acolo? A intrat Marea Neagră în Constanța? Cum era să intre? Pe unde? Ce, acolo e sat fără ciini? Nu e vamă, nu e poliție, nu ie autorități, ca s-o oprească? Și să presupunem chiar c-ar fi intrat? Ce, nu sînt pompieri

în oraș? Din trei pompe a terminat cu Marea Neagră. Afară cu ea!... La apă! Așa că, pe mine, dragă, cu zvonuri și cu fantasmagorii de-astea e greu să mă convingă cineva.

C i c u: Stai, stai, nene Mișule, că nu e nici așa... Să stăm să judecăm... și să fim sinceri. Unde a intrat toată apa care s-a vărsat din Dunăre? Că Dunărea știm precis că a venit, anul ăsta, mare?

M a n o l e s c u: Ce te faci cu ce pristosește? Aicea nu e vorba de-un pahar cu apă, care să se verse pe masă, ca asta?... E vorba de ditai marea... De toată cantitatea ei de coprins?

C o r c o v e a n u: Și n-ai să-mi spui dumneata mie că vapoarele care se aflau pe apă, în port, s-au dat la fund singure, numai ca să-ți facă dumitale gustul și să nu intre în tîrg?

C i c u: Și, firește, trebuie să fi fost și morți. Numai în cinematograf, unde a intrat torpilorul, trebuie să fi fost trei-patru sute de inși?

A n d r i ț o i u: Cum era să intre, măăă, torpilorul în cinematograf?

M a n o l e s c u: Din greșeală, cum vrei să intre? Adus de ape, că nu era să-și ia bilet... Eu am văzut inundații și știu, coane Mișule! N-ai idee ce putere are apa. Am văzut un pom înecat, care s-a izbit de-o moară și-a făcut-o praf.

A n d r i ț o i u: Se poate!... Eu însă nu cred decît ceea ce văd cu ochii mei... Iar alarmiștii — ăștia ca alde nepotu-meu de la Constanța — să-și caute alți mușterii. Cu mine, nu merge...

C i c u: Poate nu crezi nici de podul de la Cernavodă?

A n d r i ț o i u: Care pod? Ce e cu el?

M a n o l e s c u: L-a luat apa.

A n d r i ț o i u: *(rîde, batjocoritor)*: Ha! Ha! Podul de la Cernavodă, l-a luat apa.

C o r c o v e a n u: Va să zică, nu crezi?

A n d r i ț o i u: Zvonuri băiete!... Prostii.

C i c u: Zvonuri? E! Atuncea află de la mine, dacă vrei să știi, că Bucureștiul s-a și evacuat. Toate autoritățile s-au mutat în munți... Guvernul e pe Negoiul!... Apa se apropie cu pași siguri de Capitală.

C o r c o v e a n u: Și află că primăria a distribuit colaci de salvare, fără cartelă.

M a n o l e s c u: Și bărci. Cîte una de om. Și la familiile cu copii, cîte un vapor... Și la celibatari ca dumneata, copăi...

A n d r i ț o i u: Cum puteți să credeți, mă, așa ceva? Astea sînt basme...

C o r c o v e a n u: Dacă pentru dumneata, faptul că toată Dobrogea e sub apă, este un basm, înseamnă că nu simți românește și nu cunoști realitățile.

A n d r i ț o i u: Da, da, dumneata!... Fiindcă îți închipui că noi de la dumneata am aflat chestia asta cu inundațiile... Ei, află c-o știam de azi-noapte, de cînd Constanța a dispărut sub apă.

C i c u: Numai vîrful moscheii se mai vede, ca să știi.

M a n o l e s c u: Că niciodată nu știi nimic și totdeauna faci pe grozavul... Iacă, te înștiințăm că dacă Dumnezeu nu face o minune, în două-trei zile sîntem scafandrieri cu toții, domnule Mișule...

C i c u: Scafandrieri...

C o r c o v e a n u: Scafandrieri!...

M a n o l e s c u: Sca-fan-dri-eri!...

G o n g u l

GAROAFELE LUI TRANDAFIR

(Comedie cazonă)

PERSOANELE:

Locotenentul **TIT MIHĂLCEANU**, chipeș și îndrăgostit, ca orice locotenent de roșiori.

TRANDAFIR, ordonanța locotenentului. E un flăcău vioi, cu pielea smolită, și cu ochi de viezure. În urechea stîngă, poartă — mîndru — un cercel de aramă, pe care i l-a dat „dă noroc" vătaful satrei în care s-a născut.

GINA, logodnica locotenentului Mihălceanu. E o fată de 19 ani, blondă ca un cocon de borangic și dulce ca o bucățică de candel.

COANA CALIOPI, mama Ginei. Are tot ce trebuie unei foste neveste și viitoare soacre.

MADAM COSTECI, proprietăreasa florăriei „La crinul de aur".

Acțiunea se petrece într-un oraș de provincie.

ACTUL I

În odaia mobilată a locotenentului Mihălceanu.

Locotenentul s-a deșteptat, de dimineață, cu un junghi puternic în spate și cu 38 de grade temperatură, sub braț. A trimis imediat un raport la regiment și medicul garnizoanei, care a venit să-l vadă, de îndată, i-a interzis să iasă din casă două zile.

Invitat la dejun la logodnica lui, locotenentul nostru, neavînd ce face, i-a scris următoarea scrisoare:

„Gina dragă,

O gripă idioată mă obligă să stau două zile în casă. Îmi pare foarte rău că din această cauză nu pot veni astăzi, la prînz, la voi. Te rog scuză-mă față de mămițica ta și trimite-i respectuoase sărutări de mîini.

Sper că, după-prînz, vei trece să mă vezi. Pînă atunci, te sărut cu tot dragul,

Titi"

„P.S. Îți trimit cîteva garoafe roșii, cum îți plac ție, ca să îmbălsămeze cu parfumul lor odăița ta dragă."

Locotenentul *(deschide ușa și strigă)*: Trandafir!

Trandafir *(intră)*: Ordinați!...

Locotenentul: Ascultă, Trandafir!...

Trandafir: Da, dom:' locotenent...

Locotenentul: Fii atent și bagă bine la cap ce-ți spun.

Trandafir: Am băgat, dom' locotenent.

Locotenentul: Ce-ai băgat, mă, ce-ai băgat?

Trandafir: Ce-o să-mi spuneți dumneavoastră, dom' locotenent.

Locotenentul: Bun! Ascultă ici...

Trandafir: Da...

Locotenentul: Ai de făcut trei lucruri... Trei, înțelegi?

Trandafir: Da, să trăiți... Trei!

Locotenentul: Întîi: te duci la florărie, la madam Costeci...

Trandafir: Da.

Locotenentul: Știi unde e madam Costeci?

Trandafir: Știu, să trăiți...

Locotenentul: Unde e?

Trandafir: La florărie!...

Locotenentul: Care florărie?

Trandafir: La madam Costeci...

Locotenentul: Bun! Și florăria lui madam Costeci unde e?

Trandafir: E-acilea, să trăiți!

Locotenentul: Unde acilea, mă?

Trandafir: Acilea, pe Strada Mare... Lîngă spițărie...

Locotenentul: Așa, vezi... Va să zică, o știi...

Trandafir: Cum naiba să n-o știu? Toată lumea o știe... Florăria unde vinde coroane de morți...

Locotenentul: Da, dar tu nu cumperi coroane de mort... Tu cumperi zece garoafe roșii... Îi spui lui madam Costeci să ți le aleagă pe cele mai frumoase... că te-am trimis eu.

Trandafir: Am înțeles...

Locotenentul: Să te uiți bine, să nu-ți bagi nasul în ele...

Trandafir: Nu mi-l bag, să trăiți... că le miros, așa,

mai de la distanță... Știu eu... Să nu le umplu de microbi...

Locotenentul: Uite acuma două sute de lei, să le plătești... Costă un pol garoafa... Va să zică, zece garoafe ...două sute de lei... Este?

Trandafir: Igzact... două sute...

Locotenentul: Pune banii bine, să nu-i pierzi...

Trandafir: Vai de mine, cum o să-i pierz?... Îi bag în porfei. Că-l am pe ăla de mi l-ați dat dumneavoastră...

Locotenentul: Păi, portofelul pe care ți l-am dat eu e rupt...

Trandafir: N-are de-a face, că-l înfășor în batistă... Și-i fac și nod.

Locotenentul: Bun!... Să repetăm. Prin urmare, întîi: te duci la florărie și cumperi zece garoafe roșii...

Trandafir: Da...

Locotenentul: Al doilea: uite scrisoarea asta... Te duci cu ea la domnișoara Gina...

Trandafir: Da, știu... La domnișoara Gina... logodnica noastră.

Locotenentul: Cum logodnica noastră, mă? Ce, domnișoara Gina e logodnica ta?

Trandafir: Să mă ferească Dumnezeu, păcatili mele! E a dumneavoastră, personal... Păi ce? Face dumneaei de mine? Vă rîdeți de mine, zău așa, dom' locotenent...

Locotenentul: Haide, lasă gura...

Trandafir: Am lăsat-o, să trăiți!

Locotenentul: Va să zică, te duci la domnișoara Gina și îi dai scrisoarea asta...

Trandafir: Da... I-o dau confidențial-personal dumneaei în mînă... Sicret...

Locotenentul: Și dacă cumva dumneaei nu e acasă...

Trandafir: I-o dau coanei mari...

Locotenentul: Așa, vezi!... I-o dai coanei mari... Și îi dai și garoafele. Și-i spui din gură că le-am trimes eu pentru domnișoara, că sînt bolnav și nu pot veni azi la prînz la masă. Ai priceput?

Trandafir: Da, să trăiți... Șiii... aștept să-mi dea și răspuns?

Locotenentul: Aștepți să-ți dea și răspuns...

Trandafir: Dar dacă nu-mi dă răspuns, mai aștept să-mi dea?

Locotenentul: O să-ți dea, n-ai grijă...

Trandafir: N-am, dacă ziceți dumneavoastră...

Locotenentul: Acum, al treilea: după ce duci florile și scrisoarea la domnișoara Gina, te duci la popotă și îmi aduci masa... Spui că sînt bolnav și nu pot să vin... Ai priceput? Întîi, florile; al doilea, scrisoarea și al treilea, masa. Să nu uiți să iei sufertașul... Ai venit?

Trandafir: Am venit, să trăiți!...

Locotenentul: Haiti! Pas alergător și închide ușa pe dinafară.

Trandafir: Să trăiți!

ACTUL II

La florăria „Crinul de aur". În magazin nu se află nimeni, în afară de proprietăreasă — madam Costeci — și de Zavaidoc.

Zavaidoc este un canar de toată frumusețea, pe care madam Costeci l-a botezat așa, în amintirea unui chef la care i-a cîntat, pe vremuri, cunoscutul cîntăreț cu același nume.

Madam Costeci: Cîntă, mamă scumpă și adorată... Cîntă matale frumos! *(Canarul cîntă.)* Cine e cel mai mare și mai frumos cîntăreț din lume? *(Canarul cîntă.)* Dacă ești cuminte și îi cînți frumos lu' mama ta, îți cumpără ție, mama, o pisică s-o mănînci... *(Se aude clopoțelul de la ușa de intrare și Trandafir își face apariția.)*

Trandafir: Săru-mîna, cucoană!...

Madam Costeci: Bună ziua, băiatule!... Ce-ți vrea sufletelul?

Trandafir: Ehă! Ce-mi vrea mie sufletelul nu poci să-ți spui dumitale... E sicretul mieu... Domnul locotinent al meu însă dorește zece garoafe roșii. Grase, frumoase, cu miros de parfum.

Madam Costeci: La cine ești dumneata, ordonanță?

Trandafir: La dom' locotinent al meu...

Madam Costeci: Și cum îl cheamă pe domnul locotenent al tău?

Trandafir: Las' că-l știți dumneavoastră. Mi-a spus

să vă spui c-a spus dumnealui să nu mi le dați veștede, că pe urmă aveți de-a face cu dumnealui.

Madam Costeci: La mine nu există flori veștede... Și garoafele roșii adineauri mi le-a adus de la seră... Ia uită-te la ele ce frumoase sînt... Și ia miroase și tu, să vezi ce parfum...

Trandafir: Nu miros, că iau microbi... Și cît e una?

Madam Costeci: Douăzeci și cinci de lei... Dar pentru domnul locotenent al tău ți le dau cu douăzeci de lei bucata.

Trandafir: Douzeci de lei o garoafă? Păi ce, e pătlăgică vînătă? Cincișpe lei iei?

Madam Costeci: Nu se poate, băiatule... Douăzeci de lei... Dacă iei, bine. Dacă nu, umblă sănătos, că aici nu e pe tocmeală ca la piață.

Trandafir: Douăzeci de lei o garoafă?... Păi ce, e pepene verde?

Madam Costeci: Pepenele verde costă patruzeci de lei, nu mai vorbi degeaba.

Trandafir: Da, dar are și sîmburi... Și garoafili n-are! Șaișpe lei bucata iei?

Madam Costeci: N-auzi, domnule, că nu mă tocmesc?... Douăzeci de lei... Ultimul preț!

Trandafir: Douăzeci de lei o garoafă?... Păi ce, e salam de Sibiu? Douăzeci de lei felia?...

Madam Costeci: Ascultă, băiatule. Eu n-am timp de pierdut... Dacă vrei să iei zece garoafe, dă-ncoace două sute de lei și gata.

Trandafir: Iau, dacă îmi dați unsprezece, cu două sute de lei...

Madam Costeci: Dar de ce să-ți dau unsprezece?

Trandafir: Ca să duc zece la domnișoara Gina și una s-o opresc eu, pentru mine.

Madam Costeci: Pentru tine? Dar ce să faci tu cu ea?

Trandafir: S-o pui la botonieră, după ureche...

Madam Costeci: Ei, taci!... Că fără garoafă nu poți...

Trandafir: Ba poci și fără... Dar mai bine e cu... C-așa mă place pe mine cineva...

Madam Costeci: E, atunci, bine... Îți dau unsprezece garoafe.

Trandafir: Săru-mîna... *(Iese din florărie, fericit cum nu se mai poate. Cu sufertașul într-o mînă, cu garoafele în cealaltă și cu a lui, pusă „la oție", după urechea cu cercel, începe să fluiere un tangou modern, acompaniat, din ce în ce mai pierdut, de trilurile lui Zavaidoc.)*

ACTUL III

Acasă la Gina.

În așteptarea logodnicului, Gina a deschis larg ferestrele salonului dinspre stradă și a început să facă puțină muzică la pian.

Coana Caliopi *(intră aferată. Peste rochia de mătase neagră și-a prins un șorț albastru de ucenic. Are mîinile pline de făină și obrajii rumeniți de gătit)*: Lasă, dragă, și tu muzica acuma și vezi de bezelele alea din cuptor. E aproape unu și trebuie să vie Titi de la regiment.

Gina *(fără să se deranjeze de la pian)*: Titi nu vine înainte de unu jumătate...

(Se aude soneria de la intrare.)

Coana Caliopi: Auzi, sună-n față!... El trebuie să fie... Să știi că ceasul nostru a rămas în urmă...

(Gina aleargă la intrare și după cîteva clipe se întoarce urmată de Trandafir.)

Trandafir: Săru-mîna, coană mare...

Coana Caliopi: Ce e, mă?

Trandafir: M-a trimes domnul locotinent la dumneavoastră cu scrisoarea asta și cu dumnealor *(arată garoafele)* să vi le aduc...

Gina: Dar de ce? E bolnav?...

Trandafir: Da, este... C-a fost și domnul căpitan medic de dimineață și-a zis că este.

Gina: Ia să vedem ce scrie... *(Desface și citește repede.)* Mamă!... Titi e bolnav și nu poate veni la dejun...

Coana Caliopi: Dar ce are?

Gina: Nimic grav... E răcit și trebuie să stea în casă două zile...

Coana Caliopi: Păi așa îmi ai grijă, mă, de domnul locotenent? Mi-l lași să răcească?...

Trandafir: A răcit, se vede, la cazarmă... în vreun corent... Că acasă nu se igzistă așa ceva... De frică de corent, eu nici geamurile nu le deschiz...

Gina: Mamă, uite ce garoafe superbe mi-a trimis.

Coana Caliopi: Pune-le repede în apă... Sînt splendide... *(Le miroase.)*

Trandafir: Nu le mirosiți așa de aproape, coană mare, că le umpleți de microbi...

Coana Caliopi: Eu? *(Îl privește mirată.)*

Trandafir: Păi, dar... Așa a zis domnul locotinent... Că, cine își bagă nasul în ele, le umple de microbi...

Coana Caliopi: Bine, bine... Spune-i lui domnul locotenent că am zis eu că ne pare foarte rău că e bolnav și că nu poate veni.

Gina: Și spune-i că îi mulțumesc mult, mult, pentru flori... și trec după-prînz să-l văd... Pe la cinci.

Coana Caliopi: Adică eu trec să-l văd, că domnișoara nu se poate duce la un bărbat singur... Ai înțeles?

Trandafir: Păi ce? Domnișoara n-a mai fost pe la domnul locotinent? Dumneavoastră să fiți sănătoasă!

Coana' Caliopi *(privind-o crunt)*: Cînd ai fost tu la el *acasă*?

Gina: A!... Într-o zi, am trecut pe-acolo și am intrat un minut să-i las o carte.

Trandafir: Păi da... Că dacă n-ai carte, n-ai parte. Și ați mai fost și...

Coana' Caliopi *(cu buzele tivite)*: În sfîrșit! Chestiunea asta o s-o discutăm noi între patru ochi... *(Un timp.)* Ei, ce mai stai, mă? Mai ai ceva de spus?

Trandafir *(jenat)*: Păi aș avea, coană mare...

Coana Caliopi: Ce este, spune!

Trandafir: Mi-a zis domnul locotinent că vă roagă să-i dați și masa... Și-am adus sufertașul...

ACTUL IV

Acasă la locotenentul Mihălceanu...

Încîntat la gîndul că stăpînul lui o să-l felicite pentru ideea pe care a avut-o de a cere mîncare bună de la „coana mare", în loc s-o ia de la popotă, Trandafir bate — radios — la ușă, cu vîrful bocancului, mîinile fiindu-i ocupate de sufertaș și de pachete.

Locotenentul: Intră...

Trandafir *(de afară)*: Intru, să trăiți, dar nu poci...

Locotenentul *(deschide ușa)*: E! Ce-ai făcut, mă?

Trandafir *(șiret)*: Am făcut bine, să trăiți. Am igzecutat tot.

Locotenentul: Tot?

Trandafir: Tot!...

Locotenentul: Ai luat garoafele?

Trandafir: Da... Zece în cap, precum mi-ați spus.

Locotenentul: Dar aia de la ureche ce este?

Trandafir: Asta? E floare la ureche, dom' locotenent.. Mi-a dat-o mie cucoana de la florărie... Zicea că sînt oacheș și-mi vine bine cu roșu... să nu mă deochi.

Locotenentul: Ce-a zis domnișoara Gina de scrisoare?

Trandafir: A zis că vă mulțumește mai mult pentru flori și să vă faceți mai repede sănătos...

Locotenentul: Nu ți-a spus dacă vine pe aici?

Trandafir: Ba mi-a spus... A zis că vine să vă vadă pe la cinci... Dar nu domnișoara! Coana mare!... Că zicea că numai babele are voie să umble pe-acasă, pe la bărbații singuri...

Locotenentul: Și domnișoara ce-a zis?

Trandafir: Dumneaiei n-a zis nimic, dar am zis eu...

Locotenentul: Ce-ai zis?

Trandafir: Ca să fie dumneaiei sănătoasă, de cîte ori a fost domnișoara pe la noi...

Locotenentul *(încremenit)*: Bine, mă, tîmpitule, cum îți veni să spui una ca asta?

Trandafir: Păi...

Locotenentul: Ce, păi?... Ce te-amesteci tu unde nu-ți fierbe oala? Și coana mare ce-a zis, cînd i-ai spus așa?

Trandafir: A zis... că vorbește dumnealor amîndouă, p-ormă, între patru ochi... despre chestia asta...

Locotenentul: Țț! Țț! Țț! *(Se plimbă agitat.)* Să nu te mai bagi altă dată în vorbă, că-ți răsucesc limba din gură, ai înțeles?

Trandafir: Am înțeles, să trăiți...

Locotenentul *(venind la masă)*: Mîncarea ai adus-o?

Trandafir: Am adus-o...

Locotenentul: Mișcă și dă la masă!... Ce avem de mîncare azi?

Trandafir: Păi azi avem binișor. *(Clipește șiret spre sufertaș.)* Avem... ăsta, cum îi zice... șalău cu...

d-aia galbenă... maineză... Avem... pilaf de pui... mușchi de vacă la frigare, cu cartofi de paie... cremă de zahăr ars... bizele...

Locotenentul: Băăăă! Da' bună masă!

Trandafir *(din ce în ce mai încîntat)*: Avem și brînză d-aia îngăurită... și albă... de telemea și d-aia cu viermi... să fie la ei acolo... Și o sticlă de vin negru... Sînge de taor.

Locotenentul: Ce tot vorbești, mă? Dar ce i-a găsit să gătească asemenea bunătăți la popotă?... Ce? A venit generalul în inspecție?

Trandafir *(în culmea fericirii)*: Atîția draci cînd o mai fi mîncărurile astea de la popotă... Nu ie de la popotă..

Locotenentul: Da' de unde sînt?

Trandafir *(încîntat de șmecheria lui)*: De la coana mare, de unde să fie?... I-am cerut eu pentru dumneavoastră... Că ce mi-am zis? Tot erați poftit la masă și nu vă duceți... Și-atunci, i-am cerut rația dumneavoastră s-o iau acasă...

Locotenentul *(sare ars)*: Cum, mă nemernicule?... Ai îndrăznit să ceri de mîncare pentru mine?

Trandafir: Păi nu era partea dumneavoastră?

Locotenentul: Ptiu!... Bată-te Dumnezeu de idiot... M-ai făcut de rîs... Ce-or fi zis oamenii ăștia despre mine?!... Mîine te trimit la regiment. Să mucezești la carceră... Ia uite, domnule, ce-i dă în gînd dobitocului! Phiu!... Phiu!... Phiu!... *(Se plimbă agitat, zbiară.)* Dă-mi un plic și-o hîrtie, repede, pînă nu-ți crăp capul...

Trandafir *(pierit)*: Poftiți...

Locotenentul: Să te duci imediat la florărie și să mai iei zece garoafe...

Trandafir *(același joc)*: Da.

Locotenentul: Si pe urmă să le duci, împreună cu scrisoarea asta, la domnișoara Gina... Ai priceput?

Trandafir: Da, să trăiți!

Locotenentul: Și după ce te întorci cu răspunsul, să te duci direct la carceră... Ai înțeles?

Trandafir *(amărît)*: Da...

Locotenentul: Și să stai acolo, pînă oi veni eu să te scot.

ACTUL V

Acasă la Gina.

Coana Caliopi și cu Gina au ieșit în grădiniță să-și ia cafeaua. Trandafir apare posomorît în poartă, cu scrisoarea într-o mînă și cu punga de țiplă cu garoafe pusă la subțioară, lăutărește.

Trandafir: Tot eu sînt, săru-mîna...

Gina *(oarecum alarmată)*: Dar ce este?

Trandafir: Este că iară am venit din nou îndărăt. M-am reîntors iarăși înapoi...

Coana Caliopi: Dar ce s-a întîmplat?

Trandafir: S-a întîmplat că... nu trebuia să se întîmple ce s-a întîmplat, coană mare, și m-a trimes domnul locotinent îndărăt... să vă dau scrisoarea asta și cu florile... Și m-a făcut și cum i-a venit la gură, că s-a inervat.

Gina: Alte flori?... Ce-o fi asta?!

Coana Caliopi: Ia citește, să vedem ce scrie:

Gina *(rupe și citește)*: „Dragă Gina, Ce-ți fi crezut despre mine? Imbecilul de Trandafir a făcut o încurcătură nemaipomenită... În loc să se ducă să-mi ia masa de la popotă, cum îi dădusem ordin, i-a cerut mîncare pentru mine mamei tale... Te rog explică-i tu cum a fost și roag-o să mă ierte... Și cum nu pot face ofensa de a trimite înapoi toate bunătățile aduse, le voi mînca cu gîndul la mînușițele care mi le-a trimes...

Te sărut dulce,

Titi

P .S. Trimit cîteva flori special pentru mama ta și îi sărut mîinile."

E, asta e nostim!... Bietul Titi... *(Rîde.)*

Coana Caliopi: Săracul băiat!... Ascultă, mă, Trandafir!... Spune-i domnului locotenent că îi dorim poftă bună și că eu, coana mare, special, îi mulțumesc pentru flori... Ai priceput?

Trandafir: Am priceput, să trăiți...

Coana Caliopi: Și uite și douăzeci de lei pentru flori, că mi le-ai adus. *(Văzînd mutra nedecisă a lui Trandafir.)* E, ce este? Ce-ai rămas așa?... Ia douăzeci de lei, dacă îți dau eu...

Trandafir *(decis)*: Nu iau, coană mare, nu vă supărați...

Coana Caliopi: De ce, mă, băiatule?

Trandafir: Păi dacă e vorba să-mi plătiți florili, eu spui drept cum este adevărat... Am dat două sute de lei pe ele și mă omoară domnul locotinent, cînd m-oi duce numai cu un pol îndrăt... Și nu mi-e de carceră, sau de o pereche, două de palme, acolo... Dar iară se icsprimă despre mine că sînt prost... Și asta e tot ce mă costă pe mine mai mult pe lume!

Cortina

DOMNUL CU CAMELII

PERSOANELE:

ELVIRA, 32 de ani (zice ea)
MITICĂ, soțul ei (48 de ani)
NENEA GUȚĂ, unchiul Elvirei (62 de ani)
O SERVITOARE, tinerică

Acțiunea se petrece în București, în zilele noastre. Decorul reprezintă un hol, în apartamentul pe care Elvira și Mitică îl ocupă într-un blockhaus.

La ridicarea cortinei, Mitică se plimbă cu pași mari prin încăpere. Are un aer preocupat, de om care pîndește ceva.

Mitică: Mă-nșeli! Nu se poate să nu mă-nșeli... E imposibil să nu mă-nșeli.

Elvira: Ce-ai zis?

Mitică: Popa nu toacă de două ori pentru o babă surdă. Mă-nșeli! Aia e!

Elvira: Cu cine?

Mitică: Nu știu, dar de-nșelat trebuie să mă-nșeli...

Elvira: De ce?

Mitică *(cult)*: Georges Dandin, săracul!...

Elvira: Dar de cînd ești filofrancez?

Mitică: De cînd simt că sînt încornorat!

Elvira: Ești ridicul...

Mitică: Sînt soț...

Elvira: Divorțează, ca să nu mai fii.

Mitică: Ce-ai zis?

Elvira: Popa nu toacă de două ori pentru o babă surdă.

Mitică: Și ce, crezi că n-am auzit ce-ai zis?

Elvira: Atunci de ce mă mai întrebi?

Mitică: Ca să te studiez, între răspunsuri... *(Un timp.)* Hm! Atitudinea asta de femeie cumsecade, totdeauna mi-a dat de bănuit, fiindcă nu există ființă mai primejdioasă decît femeia cumsecade.

Elvira: Nu văd de ce.

Mitică: Pentru că femeia nu e cumsecade, doamnă, decît în două împrejurări. *(Sentențios.)* Întîi, după ce te-a înșelat, ca să nu afli, și al doilea, înainte de a te înșela, ca să nu bagi de seamă că e predispusă...

Elvira: Cine ți-a mai băgat în cap și prostia asta?

Mitică: E o cugetare. ..

Elvira: Și de la cine-ai aflat-o?

Mitică: De la Club. O spunea Damian...

Elvira: Bébé?

Mitică: Exact... Și-am ținut-o minte!

Elvira: Vai, ce imprudență din partea lui!

Mitică: Imprudență? Pentru ce? Explică-te, te rog!

Elvira: Pentru că nu se spun asemenea cugetări unui om gelos...

Mitică: Eu gelos? Ha-ha-ha!... Confunzi noțiunile, scumpă doamnă! Sînt demn, nu sînt gelos... *(Intră servitoarea.)* Ce e?

Servitoarea: Am venit s-o-ntreb pe conița care rochie o scot din „armoal"?

Elvira: Rochia bleu...

Servitoarea: Da, coniță! *(Iese.)*

Mitică: Da' ce, „mergem" undeva?

Elvira: Mă duc, nu „mergem"...

Mitică: Singură? Unde? *(Ridică iarăși tonul.)*

Elvira: Nu ți-am spus de o mie de ori că astăzi am comitet la „Căminul"? Trebuie să aranjăm programul pentru „săptămîna ouălor".

Mitică: Dar ce vă băgați voi în treburile găinilor? Ce, v-apucați voi să ouați în locul lor? Să vă faceți clocitoare automate, voi, care nu știți măcar să faceți un ou fiert? Și-apoi, obiceiul ăsta de a aranja în fiecare săptămînă, altă „săptămînă", mi se pare foarte suspect. Ieri, „săptămîna laptelui", alaltăieri, „săptămîna untului", răsalaltăieri, „săptămîna brînzei". Mai bine ar fi să vă vedeți de case, de bărbați și de copii... Și pentru că asta este părerea mea, te înștiințez că — începînd de astăzi chiar — nu te mai duci la ouat... Să ouă celelalte, că sînt destule în comitet... Scurt!

Elvira: Ascultă, Mitică! *(Are un ton grav.)* Cît ai de gînd să mă enervezi? De-un ceas nu faci altceva decît să-mi bați capul cu fel de fel de prostii. Ba, îmi mai dai și emoții că te-nșel și știi tot...

Mitică: Cum? Cum? Cum? Ți-am dat emoții că știu tot?

Elvira: Păi, sigur! Insiști atîta că te-nșel, încît era cît p-aci să mă convingi și pe mine că așa e... Să-mi bagi în cap că trebuie să te-nșel.

Mitică *(triumfător)*: A! Bun! Perfect! Aici am vrut să te-aduc... La mărturisire... Ai mărturisit. Asta vream să știu. Ai recunoscut.

Elvira: Eu? Ce-am recunoscut?

Mitică: Că ai fi foarte dispusă să mă-nșeli... Eram sigur.

Elvira: Păi dacă nu mă lași în pace și mă sugestionezi? Tu știi că sînt o fire impresionabilă... un *medium* bun.

Mitică: Da, dar trăiești într-un mediu prost.

Elvira: Ce mediu?

Mitică: Bucureștiul!... E mediul cel mai prost pentru o femeie... *(Un timp.)* Eu cred că Georges Dandin ăla trebuie să fi fost român. Român stabilit în străinătate. A făcut cunoștință Molière cu el, și gata... L-a pus în piesă.

Elvira: Mitică, pentru Dumnezeu! Tu nu mai știi ce vorbești! După băile de astă-vară, de la Govora, în loc să te-ndrepți, mai rău te-ai ramolit. Spui niște prostii, de nu știu ce să mai cred. Du-te, dragă, în străinătate și te caută. Odihnește-te la un sanatoriu și lasă-mă-n pace!... Isprăvește!... Tu nu-ți dai seama că-mi faci viața imposibilă, că mă îmbolnăvești de nervi... De dimineață pînă seara n-aud decît asta: „Mă-nșeli! Mă-nșeli!" Dacă știai că ești bolnav de gelozie, nu trebuia să te-nsori... Să știi că am să-i spui lui unchiul Guță... El m-a crescut, el m-a măritat cu tine, el să mă scape... *(Un timp.)* Așa e cînd rămîn copiii orfani la douăzeci și cinci de ani. Trebuie să facă tot ce vor unchii, care îi iau de suflet... Dacă ar fi trăit maman, sau cel puțin papà, sau măcar un frate mai mare dacă aș fi avut pe lume, n-aș mai fi fost obligată să mă sacrific, să mă iau după sfatul lui nenea Guță și să mă mărit cu tine... la douăzeci și cinci de anișori.

Mitică: Şi opt... şi opt... Am actul de naştere la mine în birou.

Elvira: Douăzeci şi cinci, douăzeci şi opt, ce importanţă are o diferenţă de cîteva luni? În orice caz, eram minoră... Nu ştiam ce e viaţa...

(Intră servitoarea.)

Servitoarea: Coniţă, a venit un comisionar şi-a adus florile astea...

Mitică: Pentru cine?

Servitoarea: Pentru coniţa...

Mitică: De la cine?

Servitoarea: Nu mi-a spus... Le-a lăsat şi a plecat. Trebuie să scrie pe cartea de vizită. E o carte de vizită între ele.

Mitică: Dă-le-ncoace?!

Servitoarea: Poftiţi!...

Mitică: Ieşi!... *(Servitoarea iese.)* Ia să vedem noi ce scrie pe cartea de vizită... *(Citeşte.)* „Florile astea îţi vor spune, în şoapta lor parfumată, toată dragostea şi patima celui ce ţi le trimite şi pentru care eşti totul pe lume." *(Glasul îi tremură treptat ce citeşte. Cînd termină, zbiară.)* Elvira! Ce însemnează asta?

Elvira *(foarte încurcată)*: Nu ştiu... Nu ştiu nimic, Miti, crede-mă!... Cine semnează biletul?

Mitică: Nu face cu mine pe Genoveva de Brabant, viperă, că nu se prinde... Ce, e prost să semneze? Îţi dau un sfert de secundă să-mi spui de la cine sînt florile... A cui e patima celui care ţi le trimite şi cine e măgarul pentru care eşti totul pe lume.

Elvira: Miti! Îţi jur... că nu ştiu nimic. Îţi jur pe tot ce vrei.

Mitică: N-am nevoie de jurăminte, fiindcă ori juri strîmb... ori minţi!... Mie ai să-mi răspunzi instantaneu, cu cine mă-nşeli, de cînd mă-nşeli, cum mănşeli? Pretind amănunte, în calitatea mea de soţ...

Elvira: Nu e adevărat, Miti. Nu te-nşel...

Mitică: Asta să i-o spui lui mutu... Am aicea cartea de vizită... dovadă vie, palpabilă... incontestabilă, ologrefă... Dumneata, care te revoltai adineaori, care îţi luai aere de madonă călcată pe coadă, te-ai dat de gol... Eşti o femeie necinstită... imorală... *(Nu mai găseşte calificative.)* Indecentă...

Elvira: Nu-ţi permit să mă faci indecentă...

Mitică: Poate ai cinismul să tăgăduieşti?

Elvira: Da! Tăgăduiesc.

Mitică *(o îngînă)*: Tă-gă-du-eşti!... Ha-ha! *Mi fa da ridere!* *(Rîde sinistru.)* Dar cartea asta de vizită nu tăgăduieşte.

Elvira: Eu nu sînt vinovată... Nu ştiu nimic...

Mitică: Ba ştii, şi ai să-mi spui imediat... Haide, madam! Ai curaj! Onoarea viţiului. *(O apucă de braţ, brutal.)*

Elvira: Nu pune mîna pe mine. Mă doare... Au!...

Mitică: Spune tot, sau...

Elvira: Lasă-mă... lasă-mă! Îmi rupi mîna... Au!... Dă-mi drumul! Au!... *(Începe să plîngă.)*

Mitică: Nu plînge că fac omor... Ah! şi n-am la mine un revolver, o puşcă, un tun, o mitralieră, un Zepelin, un briceag, nimic...

Elvira: Brută... Te disprețuiesc... E suficient ca un imprudent să-mi trimită flori acasă, ca să mă loveşti, să mă insulţi, să mă omori!...

Mitică: Nu te-am omorît, minţi! Nu vezi că vorbeşti?

Elvira: Ăsta nu e un argument... Femeia vorbeşte şi moartă, nu spuneai chiar tu? Lasă că te-nvăţ eu pe tine minte... Chiar astă-seară mă duc la un avocat şi pînă mîine dau divorţ.

Mitică: A! Nu! N-ai să divorţezi, pînă cînd nu aflu numele mizerabilului cu care mă-nşeli...

Elvira: Află-l sănătos... că nu există.

Mitică: Am să aflu... Am să te pui în faţa lui.

Elvira: Pune-mă, n-ai decît...

Mitică: Am să reconstitui crima în faţa mea...

Elvira: Reconstituieşte ce poftești...

Mitică: Deocamdată, am să mă duc la toate florăriile din Bucureşti... Cu florile-n braţe... Să vedem cine le-a cumpărat... cine le-a trimes...

Elvira: Umblă sănătos!... Şi cînd o să afli, să-mi spui şi mie... Nu holba aşa ochii la mine, că nu mă sperii.

Mitică: Mesalino!...

Elvira: Ce!

Mitică: Cleopatro!...

Elvira: Eu?...

Mitică: Minervo!...

Elvira: Taci, sau...

Mitică: Sarmisegetuzo!...

Elvira: Ah! Adu-mi un vas cu flori să ți-l sparg în cap... că leșin!... (*Mitică iese trîntind ușa de perete.*) Doamne!... Doamne!... Ce mă fac?. Dacă îl află? Dar ce i-a venit lui Bébé să-mi trimeată flori? El care știe cît e bărbatu-meu de gelos!... Ce imprudență!... Ce prostie!... Și totuși... ce adorabilă prostie!... Ce atenție delicată!... (*Ia receptorul.*) Să-i dau repede un telefon, să-l previu... Poate găsim o soluție. Nu mi-e de altceva, dar dacă îl află, Miti e în stare să-l omoare... (*Face numărul.*) Allo!... Allo!... Casa Damian? Domnul Bébé e acasă?... Nu? Dar cine e la telefon?... A! Tu ești, Marițo? Unde e domnul?... De mult?... Știi sigur că nu vine diseară la masă? Ascultă, Marițo!... Dacă vine, să-i spui că a telefonat conița Elvira... Că am să-i comunic ceva important și imediat... Nu, nu! Să nu vie aici... Să mă cheme la telefon... Dar să nu mă cheme dumnealui direct. Să mă chemi tu, și numai dacă sînt eu la telefon să mi-l dai... Cu altcineva să nu vorbești, cu nimeni!... Dacă nu sînt eu cînd suni, să închizi și să încerci mai tîrziu... pînă cînd răspund eu... Ai înțeles? Bagă de seamă să nu faci vreo încurcătură!... La revedere! (*Agață. Se aude soneria.*)

(*Intră servitoarea.*)

Servitoarea: A sunat în față, coniță... Sînteți acasă?

Elvira: Nu! Nu sînt... Las' că mă duc să deschid eu... Tu du-te și vezi-ți de treabă!... Să vii numai cînd te sun... (*Iese.*)

Servitoarea (*ieșind*): Mi se pare mie că florile alea de-adineauri nu i-au mirosit bine conașului... O să am distracție gratuită...

Elvira (*intrînd cu nenea Guță*): Nene Guță... unchiule. (*Îl sărută.*) Numai Dumnezeu te-a adus. Tocmai mă gîndeam să fug de-acasă și să vin la tine, la moșie...

Guță: Să fugi? De ce?

Elvira: Miti a înnebunit din cauza geloziei... Trebuie internat imediat, pus în cămașă de forță... că are și furii... Pretinde că îl înșel.

Guță: Ei, și?

Elvira: Ei, și dacă îl înșel, trebuie să-i spui și lui cu cine. Asta e indiscreție!

Guță: Stai, stai, stai, stai!... Nu mă lua iute, că mă zăpăcesc... Cum, adică, indiscreție?

Elvira: Păi sigur că e indiscreție... E secretul meu!

Guță: Cum înțeleg eu, cu alte cuvinte, e adevărat că-l înșeli?

Elvira: Oho! Și încă cum!...

Guță: Elvira!... Cum se poate?

Elvira: Iartă-mă, unchiule... dar ție nu pot să-ți ascund nimic.

Guță: Bine-bine... oricît... Dar nu m-așteptam... din partea ta.

Elvira: Parcă tu nu știi că nu-l iubesc pe Miti? Că l-am luat numai ca să-ți fac plăcere ție...

Guță: Mie?

Elvira: Păi, sigur... M-am măritat cu Miti pentru tine, nu pentru el... De-aia acum îl înșel... pentru mine. Hai, unchiule, nu fi și tu contra mea... Dac-ai ști cît l-am înșelat de puțin... față de diferența de vîrstă care e între noi.

Guță: De ce l-ai luat, dacă ți se părea prea bătrîn? Eu nu te-am silit.

Elvira: L-am luat pentru că mi-am închipuit că, fiind mai în vîrstă, o să mă iubească mai mult... și-o să fiu fericită. El însă mi-a făcut viața imposibilă, cu gelozia... Atît mi-a bătut capul că-l înșel, încît ce mi-am zis?... Tot crede că-l înșel... cel puțin să aibă și el satisfacția că e adevărat... N-aș fi crezut însă niciodată c-o să mă prindă... Și astăzi, adineauri, tocmai în toiul unei scene... am primit un buchet de flori de la ...

Guță: De la?

Elvira: De la o carte de vizită... Înțelegi dumneata...

Guță: Aha!...

Elvira: Și îți închipui ce-a urmat? M-a insultat... M-a bătut...

Guță: Te-a bătu-u-ut?

Elvira: M-a bătut... Pînă adineauri am fost plină de vînătăi... Și-acuma a plecat în oraș, la toate florăriile, să afle cine mi-a trimes buchetul... Și cum Bébé e cunoscut peste tot...

Guță: Care Bébé?

Elvira: Vai, da greu mai pricepi, frate! Bébé! Persoana care mi-a trimes florile... Bébé Damian.

Guță: Aha!... prietenul ăla al vostru...

Elvira: Al nostru? Da' de unde?... Al lui Miti!... Știi, cum îți spuneam... sînt sigură c-o să afle... c-o să iasă un scandal... cu palme, cu juraţi.

Guță: Da... da... scandalul trebuie evitat... E reputația familiei noastre în joc.

Elvira: Sigur că trebuie... Că, dacă nu, spui la toată lumea că sînt nepoata ta...

Guță: Ce fel de flori erau alea pe care ți le-a trimes?

Elvira: Camelii!... Ah, ce frumoase erau!...

Guță: Și pe cartea de vizită cu care ți le-a trimes scria ceva?

Elvira: Sigur... Păi asta m-a dat de gol... Reieșea limpede ca bonjour că persoana care mi le trimete...

Guță: Înțeleg... înțeleg... (*Un timp.*) Ai putea să-mi spui exact ce scria??

Elvira: Cum să nu? Absolut exact... Scria ceva așa... cu patimă... ca să le miros și să aflu... că eu sînt pentru el... în sfîrșit... A... Uite cartea de vizită... pe jos. A pierdut-o Miti... Nu, nu te apleca dumneata. Lasă că ți-o dau eu... Poftim... Citește...

Guță: Stai să-mi pui ochelarii, că nu văd... (*Citește.*) „Florile astea îți vor spune în șoapta lor parfumată toată dragostea și patima celui ce ți le trimete și pentru care ești totul pe lume"...

Elvira: Splendidă dedicație! Ce zici?

Guță: Zic să-mi dai repede o hîrtie și-un creion...

Elvira: Pentru ce?

Guță: Să copiez rîndurile astea.

Elvira: De ce?

Guță: Cine știe... Poate o să am și eu nevoie de ele vreodată... Hai, hai repede!... Să nu vie cumva Mitică și să mă prindă că-i copiez secretele de familie.

Elvira: Numaidecît... (*Iese și revine cu o hîrtie și un creion.*) Poftim!

Guță: Dictează tu...

Elvira: Florile astea îți vor spune...

Guță: Florile astea îți vor spune...

Elvira: În șoapta...

Guță: În șoapta...

Elvira: ... lor parfumată...

Guță: ... lor parfumată... (*Același joc, pînă la finele textului dictat*) Așaa!... Bun!... Acuma, bagă bine

de seamă ce-ți spui... Eu plec... și pîndesc pe Mitică pînă vine... Mă întorc apoi după el. Tu nu m-ai văzut... N-ai vorbit cu mine... Nu știi nimic.

Elvira: Dar de ce toate astea?

Guță: Am eu socotelile mele... Ne-am înțeles?

Elvira: Da, unchiule... Ne-am înțeles.

Guță: Acuma pune cartea de vizită la loc, pe covor... unde era căzută. Și s-o lași acolo...

Elvira: Poftim!.. Am pus-o. (*Se aude o sonerie lungă.*) Haiti!... Ăsta e Miti... Îl cunosc după cum sună.

Guță: Repede, du-te de-i deschide... Eu o șterg pe din dos... Și nu uita ce ți-am zis... Nici o vorbă despre mine. (*Iese repede.*)

Mitică (*intrînd*): Doamnă... adevărul a ieșit la suprafață. Totuși, te rog să constați că sînt calm, și în momentele astea tragice mă port cu dumneata destul de politicos... Sînt calm, sînt foarte calm... sînt cel mai calm om din lume...

Elvira: Miti... Miti... Nu te uita așa la mine, că mă sperii... Ai o mutră de asasin...

Mitică: Am, pentru că voi deveni... Posed numele exact al omului care ți-a trimes flori acasă... Al omului cu care mă înșeli.

Elvira: Miti!... Nu-i adevărat... Sînt nevinovată... De la cine sînt florile?

Mitică: Lasă, că știi tu mai bine decît mine... Și nu-ți mai lua mutra asta prefăcută, că-mi pierd calmul imediat... Florile pe care le-ai primit adineauri, însoțite de scrisoarea aceea concludentă... au fost cumpărate de la florăria „Crinul", de către domnul... Bébé Damian și trimese aci prin comisionarul cu numărul 44, care se găsea în fața florăriei. Aud?... (*Tăcere.*) N-aud nimic? Aș vrea să aud ceva...

Elvira: Miti... Miti... Nu sînt vinovată...

Mitică: Inutil, doamnă... Vinovăția dumitale este dovedită cu vîrf și îndesat... Și planul meu de răzbunare este fixat.

Elvira: Miti, ce-ai de gînd să faci?...

Mitică: Vreau să-mi spăl onoarea în sînge... În consecință: domnul Bébé Damian a fost condamnat la moarte și va fi executat chiar azi, chiar aici, sub ochii dumitale... Atîta am de spus... Și-acum, te rog să te retragi în

odaia dumitale, unde te declar arestată... Ieşi!

Elvira: Miti, vino-ţi în fire!... Pentru Dumnezeu!... Eşti nebun... Nu ştii ce vorbeşti.

Mitică: Ieşi...

Elvira: Miti, o să-ţi pară rău de tot ce faci şi de tot ce spui...

Mitică: Ieşi...

Elvira: Biiineeee... Mă duc în odaia mea... Adio! (*Trînteşte uşa şi iese.*)

Mitică (*singur*): Şi-acuma, domnule Damian... te aştept! Revolverul ăsta (*îl ţăcăne*) te va pedepsi... N-am să-ţi spun decît atît. Mizerabile, mi-ai stricat casa... Ei bine, află că Mitică Dumitrescu este un om care nu iartă... Sus mîinile... Una... două... trei... şi, pe urmă, poc... (*Soneria la intrare.*) Aha! El trebuie să fie.

(*Intră servitoarea.*)

Servitoarea: Dumneavoastră aţi sunat, conaşule?

Mitică: Nu. A sunat la intrare. Trebuie să fie domnul Damian... Poftеşte-l aici şi ieşi pe dincolo.

(*Servitoarea iese.*)

Guţă (*intră după o clipă*): Da' ce faci, cu revolverul în mînă, logofete? Exerciţii de tras la semn?

Mitică: Nenea Guţă!... Ce surpriză! Numai pe dumneata nu te aşteptam. Bine ai venit!

Guţă: Bine te-am găsit. (*Se pupă.*) Dar ce e cu revolverul ăsta? Ai vreun duel?

Mitică: M-a ferit sfîntul!...

Guţă: Mă gîndeam că-i fi pus coarne vreunui prieten... şi te exersezi, şmechere...

Mitică: Eu? Coarne? Fugi d-acolo, nene Guţă... Eu sînt om serios... Eeeee! Dar ce bine o să-i pară Elvirei cînd te-o vedea.

Guţă: Ssst!... Elvira nu trebuie să ştie că sînt aici... Ia spune. (*Misterios.*) A prins?

Mitică: Ce să prindă, nene Guţă?...

Guţă: Farsa... farsa...

Mitică: Care farsă, nene?

Guţă: Farsa, frate! Cum, n-ai „simţit" nimic?

Mitică: Eu? Nu! N-am simţit nimic... Nu-nţeleg ce vrei să spui?

Guţă (*misterios, mereu*): Ascultă, nene! Aţi primit sau n-aţi primit, astăzi după-prînz, un buchet de flori?...

Nişte camelii splendide... şi c-un bilețel de dragoste între ele?...

Mitică: Un buchet deeee... şi cu un... N-am primit, nene Guţă... N-am primit nimic... Da' de ce mă-ntrebi?

Guţă: Prost eşti, mă!... Ce dracu, nu pricepi? I-am trimes Elvirei un buchet de flori şi c-o scrisorică de dragoste ca din partea unui adorator necunoscut... Aşa, să-i fac o farsă.

Mitică: Dumneata ai trimes florile?

Guţă: Eu!... L-am pus pe Damian — prietenul ăla al vostru — să mi le ia de la o florărie, că el se pricepe, şi le-am trimes. Nu le-ai primit?

Mitică: Nu ştiu nimic, absolut nimic, nene Guţă... Poate cumva Elvira să le fi primit, fără ştirea mea?... Phiu! ... Da' ce-ţi veni, nene, să faci farse d-astea?

Guţă: Păi, viaţa fără farse e ca mîncarea fără sare. N-are nici un chichirez.

Mitică (*fluieră a pagubă*): Phiu! phiu! phiu!

Guţă: Dar ce-ai, dragă? Ce-ai rămas aşa? Şi te-ai făcut alb ca varul...

Mitică: Phiu!... Phiu!... Phiu!... (*Se plimbă topit, de colo pînă colo.*)

Guţă: Ce e, frate, ce e?

Mitică: Mă gîndesc ce ar fi fost, dacă ar fi prins farsa dumitale?... Şi zici c-ai trimes un buchet de camelii, nişte alea, aşa... roz.

Guţă: Exact...

Mitică: Mi se pare c-am zărit eu nişte chestii de-astea pe undeva... p-aici, prin casă... Şi între flori era o carte de vizită, nu?

Guţă; Da... pe care scriaaa... Stai niţel că am păstrat copia la mine... Stai să-mi pun ochelarii... Uite... Pe care scria aşa... (*Scoate copia şi citeşte.*) „Florile astea îţi vor spune în şoapta lor..." (*Etc., etc., pînă la urmă.*)

Mitică: Phiu!... Phiu!... Phiu!... Teribilă farsă, dom'le... Păcat că n-a prins...

Guţă: Sigur... Ne-am fi prăpădit de rîs... Hazul era să primeşti tu buchetul, în locul Elvirei. Să citeşti scrisoarea şi să-ţi închipui cine ştie ce... Cum te ştiu gelos!... Ieşea o dandană de toată frumuseţea...

Mitică: Eu, gelos?... Nu mă cunoşti, nene Guţă... M-am tămăduit de gelozie.

Guţă: Ei taci, de cînd?

Mitică: De azi... Uite! fac jurămînt că de azi înainte mă las de gelozie... Dar a dracului farsă, nene!...

Guţă: Bună, nu?

Mitică: Grozavă... Să leşini de rîs nu altceva... Să te tăvăleşti pe jos... E, să ştii că-mi pare şi mie rău că n-a prins... Eu, să-ţi spui drept, parcă am zărit nişte flori adineaori, pe aici. Dar cum nu m-amestec niciodată în treburile Elvirei, nu le-am dat nici o importanţă.

Guţă: E, nu e nimic... Altă dată să sperăm că o să iasă mai bine...

Mitică: Ba eu, să-ţi spui drept, aş face o lege care să interzică farsele...

Guţă: Pe cele nereuşite, numai...

Mitică: Da... da... sigur... Pe cele nereuşite.

Guţă: În cazul ăsta, haide să-i spunem Elvirei toată chestia... S-o şi văd, că mi-e dor de ea... Că de! Doar atîta nepoată am şi eu pe lumea asta...

Mitică: Nu... Nu... Nu, nene Guţă! Pentru nimic în lume, nu trebuie s-o vezi pe Elvira... Ea a primit, probabil, florile. Prin urmare, la ea farsa a prins. Las-o să-şi facă efectul pînă la capăt... Lasă-mă pe mine s-o duc cu preşul.

Guţă: Păi ce, tu te pricepi la farse?

Mitică: Eu? Sînt regele farselor! Imediat le simt... şi te rog să-mi făgăduieşti un lucru... Să nu-i spui Elvirei că florile sînt de la dumneata... Las-o să creadă că sînt de la un adorator necunoscut... Să aibă şi ea, mititica, iluzia că, în afară de mine şi de dumneata, o mai iubeşte cineva...

Guţă: Bun, bun!... Dacă vrei tu aşa, fie...

Mitică: Îmi făgăduieşti?

Guţă: Îţi făgăduiesc...

Mitică: Bun... Bun... Atunci, treci, te rog, în biroul meu şi să nu ieşi de acolo, pînă nu te chem eu...

Guţă: S-a făcut... *A tout à l'heure... (Trece în biroul de alături.)*

Mitică *(singur, spre uşă)*: Aşa farsă mai zic şi eu! Păcat că n-a prins, ai? Fir-ai al dracului să fii, nene

Guţă, cu farsele tale cu tot... *(Strigă.)* Elviraa! Elviraaa! Elviraaa!

Elvira: Ce poftesti?

Mitică: Ce făceai tu, singurică, în odaie la tine?...

Elvira: Aşteptam să mă omori şi pe urmă să mă laşi în pace... că am treabă în oraş.

Mitică: Să te omor eu pe tine? De ce să te omor?

Elvira: Pentru că te-nşel... Pentru că m-ai prins...

Mitică: Tu mă înşeli pe mine? Cine ţi-a spus şi măgăria asta?

Elvira: Dumneata...

Mitică: Elvira... Ia uită-te la mine... Ce vezi?

Elvira: Văd un monstru care mă terorizează cu gelozia... care mă bănuieşte, mă insultă...

Mitică: Şi altceva nu vezi nimic? Nu vezi că rîd? Uite cum rîd! *(Rîde sinistru.)*

Elvira: Cinicule!

Mitică: Rîd de nu mai pot *(Rîde crescendo, din ce în ce mai fals.)*

Elvira: Eşti nebun...

Mitică: Rîd de mă prăpădesc... *(Acelaşi joc.)* Ei bine, ce să-ţi spun, nu m-aşteptam să iasă atît de perfect... Mare invenţie, domnule, şi farsele astea...

Elvira: Care farsă?

Mitică: Farsa cu florile.

Elvira: Nu pricep...

Mitică: Păi cum să pricepi, dacă nu ştii nimic?

Elvira: Ce să ştiu?

Mitică: Cine ţi-a trimes florile şi scrisoarea de dragoste? Cine e omul care te iubeşte cu patimă... şi pentru care eşti totul pe lumea asta?... Ştii?

Elvira: Sigur că ştiu... Bébé... Nu mi-ai spus tu... că l-ai descoperit?

Mitică: Am mintit.

Elvira: Ai mintit? Nu mi-a trimes Bébé florile?

Mitică: Nu... Bébé nici habar n-are de tine... E un meschin, care nu e capabil să dea un pol pe-o floare.

Elvira: Tocmai, mă miram şi eu. Dar, atunci, cine mi le-a trimes?

Mitică: Un om care te iubeşte... Care e mort după tine... Şi care e dat dracului la farse... Eu ţi le-am trimes. *(O priveşte triumfător.)*

Elvira: Tu?

Mitică: Eu!... Eu!... Eu!... Eu, care sînt nebun după tine, eu, pentru care eşti totul pe lumea asta... Eu sînt omul cu care mă înşelai, înţelegi? Eu... eu... în carne şi oase... *En personne!* Am vrut să te încerc, să mă conving, odată pentru totdeauna... că eşti o femeie cinstită... Un înger al cumînţeniei... o madonă a virtuţii... o martiră a căsniciei... şi m-am convins... Iartă-mă, scumpa mea, că am îndrăznit să te bănuiesc, ca un dobitoc... că te-am supărat... că a trebuit să-mi joc rolul cu toată asprimea... Am făcut-o însă, numai pentru liniştea casei noastre... Pentru fericirea căminului nostru... Şi-al dracului să fie — uite, zic vorbă mare — care ţi-o mai face de azi încolo vreo scenă de gelozie!...

Cortina

FILTRU DE DRAGOSTE

Coca: Da, Didi, da, sînt cea mai nenorocită femeie din lume! Nu exagerez.

Didi: Nu pricep! Unde e George?

Coca: A plecat. Cine ştie unde e.

Didi: De ce n-ai fost, cum te-am învăţat eu, la Miţa?

Coca: Am fost, mai bine nu mă duceam, că toată nenorocirea de la ea mi se trage.

Didi: Cum aşa? Ce-a fost? Nu ţi-a ghicit?

Coca: Ba mi-a ghicit şi mi-a spus că aşa e: că mă înşală, că are una blondă, că plîng toată ziua şi la sfîrşit... *(Izbucneşte în plîns.)*

Didi: Ei, nu mai plînge. Trebuia să-i ceri venin de splină de porumbel alb, fiert în miere de mai. Tu ştii că e miraculos... O dată a băut Nicu din el şi e mai amorezat de mine decît în timpul logodnei.

Coca *(plîngînd mai tare)*: Mi-a dat, nenorocita de mine. Cine dracu m-a pus să mă duc, cine m-a pus?

Didi: Ei, asta e! Eu te-am pus! Dar aşa e pe lumea asta. Faci bine şi-ţi auzi rău!

Coca: Acuma, asta-mi mai lipseşte, să te superi şi tu. Spun şi eu aşa, la supărare.

Didi: Ei, şi dacă ţi-a dat Miţa filtrul, tu nu i l-ai dat lui?

Coca *(suspinînd)*: Ba da! Şi de aici a început toată nenorocirea.

Didi: Nu te pricep. De unde a început nenorocirea? De ce? Că te-ai dus, că ţi-a dat, sau că i-ai dat?

Coca: Nenorocirea e că am avut musafiri.

Didi *(energică)*: Eşti o zăpăcită. Nu pricep nimic. Ce-i cu musafirii?

Coca: Au venit. Nici nu-i aşteptam. Cine i-a pus să vie?

Didi: Spune, dragă, de la început, că îmi pierd răbdarea.

Coca: Să vezi. Eu am fost la Mița și mi-a spus că George mă înșală, că e cu una...

Didi: Bine, asta am auzit, și ți-a dat venin de splină de porumbel alb.

Coca *(plîngînd)*: Fiert în miere de mai!

Didi: Ei și?

Coca: Și mi-a spus să-l pun în vin, într-o sticlă și să beau eu din sticlă...

Didi: Așa am făcut și eu.

Coca: Și să torn în pahar și să-i dau lui George. Și eu am turnat și am băut... *(Plîngînd.)* Era amar, dar lor le-a plăcut.

Didi: Cui, lor?

Coca: Au zis că e pelin.

Didi *(exasperată)*: Cine a zis?

Coca: Ei, musafirii. Costică și Mircea. Era și Nelu și venise și nebuna de Margareta.

Didi *(pufnind în rîs)*: Și or fi băut toți?

Coca: Da, toți au băut. Și a dat și lui Azorică.

Didi: Și ce s-a întîmplat?

Coca: Cu Azorică? Nu mai pot să scap de el, sare tot timpul pe mine, îmi linge pantofii, a dormit toată noaptea în pat cu mine, în locul gol al lui Georgică. *(Plînge.)*

Didi: Bine, bine, dar cu ceilalți?

Coca: Ei au venit pe la opt și jumătate. Noi eram la masă, abia ne așezasem. Au cerut și ei de mîncare, au făcut haz, au umblat în dulap și au dat peste sticlă. Nebunul de Costică a turnat într-un pahar și a tras o dușcă, să vadă dacă e vin. Eu am sărit să-i iau paharul și ăilalți au luat sticla și și-au turnat și ei. Au zis că sînt calică și au început să bea toți pe rînd, ziceau că e pelin.

(Izbucnește în plîns.)

Didi: Și ce au făcut atunci?

Coca: Costică m-a chemat la baie să-i dau un prosop și a vrut să mă sărute. Tremura și-i luceau ochii ca la nebuni.

Didi: Exact ca bărbatul meu.

Coca: I-am dat un brînci și am fugit în casă. Cînd intru în sufragerie, ce crezi că văd? Nelu îl luase de guler

pe George și-i striga că nu știe să mă facă fericită. că mă adoră, că dacă nu-mi dă libertatea, mi-o cîștigă el, că-i ofițer de rezervă și i-au lăsat revolvere.

Didi: Și tu?

Coca: L-am căutat pe Mircea, să-i despartă, și l-am găsit în dormitor. Stătea în genunchi în fața fotografiei mele, știi, aia cu umerii goi, culegea părul din peria mea de cap și-l înghițea, plîngînd. Atunci a venit Margareta. Doamne, ce grozăvie! Ce mi-a fost dat să trăiesc!

Didi: Ea nu băuse?

Coca: Ba da! Cum a venit, și-a luat din bufet un pahar și a turnat și-a băut și ea.

Didi: Ha! Ha! Ha! Și ea de cine s-a amorezat?

Coca: De mine! A început să-mi sărute mîinile, să-mi spună că sînt o zeiță, parcă înnebunise. Georgică, mai enervat ca oricînd, a luat un pahar de pe masă, la întîmplare, și a băut din el! De aici mi s-a tras toată nenorocirea!

Didi: De unde, de aici?

Coca: Fiindcă Georgică a băut după Margareta, din paharul ei! Și a început atunci să fugă după ea. Ea fugea după mine și el fugea după ea. Azorică îmi lingea pantofii. Nelu îmi săruta ciorapii, Costică se bătea cu Mircea, zicînd fiecare că sînt a lui, Margareta îmi desfăcuse coadele și și le înfășura în jurul gîtului, și George o implora să fugă cu el în lume.

Didi: Și cum s-a isprăvit tragi-comedia asta?

Coca: Îngrozitor! Georgică a luat-o pe sus pe Margareta, a băgat-o într-o mașină și a plecat cu ea. Ceilalți s-au gonit unul pe altul. Eu am rămas singură cu Azorică și plîng de atunci, de două zile, întruna.

Didi: Este, într-adevăr, îngrozitor. Și ce s-a mai întîmplat?

Coca: Pe Azorică l-am închis în cușcă, urlă îngrozitor și face greva foamei. Nu-l auzi? Costică a făcut așa, ca să fie concediat de la Societate, să capete leafa pe trei luni, fiindcă zice că vrea să mă ducă la Nisa. Nelu mi se pare că e închis la Prefectură, fiindcă i-a dat lui Mircea cu un scaun în cap. Și Mircea e la Colentina, la spital.

Didi: Și Georgică?

Coca: Georgică e la Margareta. Am auzit că ea plînge toată ziua că vrea să vină la mine, că a spart pînă

acuma trei geamuri. El vrea să pună casa pe numele ei și de atunci pînă azi n-a dormit nici un minut, că noaptea se uită ce frumoasă e ea cînd doarme. O să slăbească! *(Plînge iar cu hohot.)* De mine spune că a văzut cine sînt, că s-au dat de gol și Costică, și Nelu, și Mircea și că și cu Margareta dracul știe ce-am mai avut, dar pe ea o iartă, pentru că o adoră.

D i d i: De ce nu te duci, dragă Coca, înapoi, la Mița, să-ți dea ceva...

C o c a: Ceva ca să nu mă mai iubească nimeni și să n-o iubească nici George pe Margareta și să se întoarcă la aia blondă, care îl iubește și ea pe el? Așa, cel puțin, Margareta mă iubește pe mine.

D i d i: Și la ce îți folosește ție asta? Dacă e așa, ia-l pe Costică, te iubește și el.

C o c a: Nu-mi trebuie, eu îl iubesc pe Georgică.

D i d i: Păi de, cine te-a pus? Dacă te ții de prostii! Groaznic urlă Azorică ăsta! Parcă e o geamandură.

TEATRU SCURT

CA-N FILME

Comedie într-un act

Un hol — cameră de primire la conacul lui Gruianu. În fund, ferestre largi, care dau spre grădină și ușă mare, care dă pe terasă. Uși laterale, dreapta și stînga. Mobilă de pai. Fotolii, scaune, masă. Pe masă, un lucru de mînă, jurnale, cărți etc. La ridicarea cortinei, scena e goală.

C o n s t a n ț a *(intră din dreapta)*: Nimeni!... Eram sigură că nu s-a sculat nimeni pînă acum... *(Se îndreaptă către ușa din stînga.)* Omul ăsta n-o să fie niciodată gata la timp. *(A ajuns la ușă.)* Matei! Matei!..

M a t e i *(din odaia de alături)*: Ce e, dragă?

C o n s t a n ț a: Cum ce e? Nu ești încă gata pînă acum?

M a t e i: Ba sînt gata... Uite, să-mi pun numai haina și sînt gata...

C o n s t a n ț a: Cum ești gata, dacă nu ești? Ptiu!... Ce om, domnule, ce om!

M a t e i *(intră cu haina neîmbrăcată bine)*: Uite că sînt gata!... Ce vrei?

C o n s t a n ț a: Cum ce vreau? Vreau să fii gata la timp!...

M a t e i: Păi, sînt! Cît e ceasul? *(Se uită la ceasul lui.)* Nu e nici nouă...

C o n s t a n ț a: Daa?... *(Se uită și ea tot la ceasul lui.)* Ba e nouă trecute. Nouă și un sfert.

M a t e i: Ei, asta e! Merge înainte... *(Observă că „s-a ars".)* Adică, merg eu îndărăt... *(Încurcat.)* Și, în definitiv, cîteva minute înainte sau înapoi ce contează... Sîntem doar în vilegiatură... la țară...

C o n s t a n ț a: Apropo de viligiatură... Știi că plouă?

M a t e i: Da? Cu atît mai bine!

C o n s t a n ț a: Iar mă contrazici!

Matei: Eu te contrazic? Cum te contrazic?...

Constanța: Păi sigur că mă contrazici!... Îți spun că plouă!...

Matei: Păi da! Și eu îți răspund: cu atît mai bine...

Constanța: Exact! Ca să mă contrazici... Să-mi faci în necaz.

Matei: Nici nu mă gîndesc... Îmi pare însă bine că plouă.

Constanța: Tocmai. Fiindcă știi că mie îmi pare rău.

Matei: Nu-mi pare bine, dragă, pentru tine. Îmi pare bine pentru mazăre. Grigore mi-a spus că mazărea are nevoie de ploaie... Și cred că de-aia ne-am cumpărat fermă, ca să mîncăm mazăre nouă din grădină de la noi...

Constanța: Păi, ieri, cînd ne-am întors din sat și ți-am spus că arde soarele ca-n Sahara, mi-ai răspuns tot „cu atît mai bine".

Matei: Păi sigur... Pentru pepeni... Mi-a spus Grigore că pepenii au nevoie de soare... Și cred că de-aia ne-am cumpărat fermă, ca să putem să mîncăm pepeni din grădină de la noi... De-aia am zis „cu atît mai bine"...

Constanța: La toate zici „cu atît mai bine"... M-ai înnebunit!...

Matei: Cu atît mai rău... În orice caz, de contrazis, nu te contrazic niciodată. Nu e firea mea să contrazic pe nimeni și cu atît mai mult pe tine...

Constanța *(gata de atac)*: De ce cu atît mai mult pe mine?

Matei: Fiindcă tu atîta aștepți... Cauți contrazicerea cu luminarea... Și, în definitiv, cred că de-aia ne-am cumpărat fermă... ca să nu ne contrazicem... măcar o lună, vara, cît stăm aici...

Constanța *(ducîndu-se spre fereastră)*: Ai tu noroc că nu vreau să mă supăr astăzi... *(Uitîndu-se pe fereastră.)* Plouă cu băsici... Ce se face bietul doctoru pe ploaia asta...

Matei: De ce?

Constanța: La nouă și un sfert ajunge trenul în gară.

Matei: Adevărat?

Constanța: Și-ai trimis să-l ia de la gară tocmai cu șareta descoperită...

Matei: De ce „tocmai"? E singura pe care o avem.

Constanța: O să-l facă ploaia ciuciulete...

Matei: Răcește sigur... Norocul lui e că e doctor și se are la-ndemînă...

Constanța: Mă mir că n-ai vrea să facă și o pneumonie!... Cît ești de galant cu prietenii!... Noroc c-am avut eu grijă să-i trimit un impermeabil, un pled, un fular și amîndouă umbrelele.

Matei: De ce amîndouă?

Constanța: Fiindcă una nu se deschide și nu știu care e.

Matei: Cred c-am avut o idee excelentă să-l rog pe doctorul Grigorcea să vie pînă la noi, la țară.

Constanța: Era și timpul să o ai... Fata mă neliniștește din ce în ce mai mult. De cînd a venit aici, la țară, nu mai are poftă de mîncare... slăbește... e plictisită...

Matei: Adevărat... Și ea care era atît de veselă pînă acum... E tristă, nervoasă...

Constanța: Cred că e anemică...

Matei: Cu atît mai bine...

Constanța: Cum „cu atît mai bine?" Cu atît mai bine că e anemică?

Matei: Păi da... Fiindcă ar putea, Doamne ferește, să aibă ceva mai grav...

Constanța: Și eu care credeam că viața la țară, aerul curat, soarele o să-i facă mai bine...

Matei: Poate că se și plictisește... Mă rog!... Țară-țară..., soare-soare... cer-cer... dar unei fete tinere îi mai trebuie și niță distracție...

Constanța: Păi, atunci, de ce n-ai vrut să mergem să ne facem vilegiatura într-un loc unde sînt și distracții? La Sinaia, de exemplu. La Constanța, la Călimănești...

Matei: Ei, asta e! Cum era să mergem în altă parte?... Eu cred că ne-am cumpărat fermă ca să ne distrăm aici...

Constanța: Tu, așa! Tu, așa! Nu vezi că te contrazici?

Matei: Pardon!... Admit să-mi spui că pot să contrazic pe alții, dar ca să spui că mă contrazic pe mine, nu!... Cît privește sănătatea lui Lilly, degeaba discutăm noi... Să vedem ce zice doctorul... Că de-aia e doctor și de-aia l-am chemat... Sper că lui Lilly nu i-ai spus

nimic de venirea doctorului... Şi mai ales că i-am scris noi să vie.

Constanţa: Cum era să-i spun? Ar fi în stare nici să nu-l lase s-o examineze... Dar tu i-ai explicat doctorului, în scrisoare, clar, că fata trebuie să creadă că el vine numai aşa, să ne facă o vizită la ţară? Ca prieten, nu ca doctor...

Matei: Sigur că i-am scris... Şi ţi-am spus şi ţie să-i adaugi cîteva cuvinte, în sensul ăsta... Le-ai scris?

Constanţa: Le-am scris. Pe ultima pagină a scrisorii tale...

Matei: Perfect... Prin urmare, totul e în regulă... Apropo! Ai spus să pregătească un ceai fierbinte?

Constanţa: Pentru cine?

Matei: Pentru răceala doctorului... *(Se uită pe geam.)* Şi n-ar strica să ai gata şi două aspirine... Ploaia asta îmi miroase cel puţin a bronşită...

Constanţa: I-am spus Florichii să pregătească ceaiul.

(Intră Lilly... Are un aer plictisit, trist. E într-un capot de dimineală, eventual în pijama.)

Lilly: Bună dimineaţa!

Constanţa: Bună dimineaţa, păpuşica mamei... Te-ai şi sculat?

Matei: De ce n-ai mai stat în pat? Aseară spuneai că eşti foarte obosită. Să mai fi lenevit nitel...

Lilly: Lenea mă oboseşte teribil... Şi, pe urmă, nu ştiu ce am! N-am chef să stau nici în pat, nici sub pat, nici în picioare... nici pe scaun... În nici un fel...

Matei *(căruia Constanţa îi aruncă o privire îngrijorată)*: Trebuie să fie din cauza aerului...

Lilly: Care aer?

Matei: Aerul ăsta de aici, de la ţară... Curat, sănătos, tare...

Lilly: Irespirabil...

Constanţa: Cum irespirabil, draga mea? Aerul de la ţară e ştiut că...

Lilly: Miroase a viţel... În sfîrşit... *(Schimbă tonul, ca să schimbe conversaţia.)* Dar, dumneata, ce-ai păţit să te scoli atît de dimineaţă? În onoarea cui?

Matei: Ghici?

Constanţa: Aşteptăm pe cineva...

Lilly: Pe cine?...

Matei: Costică s-a dus cu şareta la gară... la trenul de Bucureşti, care a venit acum... la nouă şi un sfert...

Lilly: Şi de ce s-a dus?

Matei: Ca să ia...

Constanţa *(care i-a făcut zadarnic semne lui Matei)*: Ca să ia un pachet.

Matei *(aparte)*: Nici n-a răcit bine, bietul Grigorcea, şi l-a şi făcut pachet...

Constanţa: E o surpriză...

Lilly: Tocmai de-aia! Spune-o!

Constanţa: Păi dacă ţi-o spun, nu mai e surpriză!

Lilly: Mă rog! Nu mai insist... *(Se duce şi se uită pe fereastră.)* Cum plouă! O să vi se ude surpriza...

Matei: Da, picură nitel.

Lilly: Ce, picură? Toarnă cu găleata... Şi e un frig, umed, de parc-am fi toamna, nu în mijlocul verii... *(Un timp, contemplă.)* Nimic nu e mai îngrozitor ca o zi de asta, la ţară! Noroi... mizerie... ploaie... Cerul murdar ca o cîrpă de bucătărie, natura udă ca o găină plouată... Şi burlanele astea pe care urlă, urlă ploaia! *(Are un frison de dezgust şi frig.)* Brrr!...

Constanţa: O să se schimbe repede vremea, mamă!

Matei: Cucoana de la barometru e aproape gata să iasă la plimbare... Uite-o!... I s-a agăţat numai un pic rochia în uşă. *(Arată spre barometrul clasic cu „domn cu umbrelă" de ploaie, cucoană cu umbrelă colorată, de soare.)*

Lilly: Şi ce dacă se schimbă vremea, ce e cu asta? Cerul o să fie albastru ca tulpanul Florichii, iarba leşinată de căldură şi soarele încins ca maşina de călcat. Mersi!

Matei: Păi bine, dragă... Dacă ţie nu-ţi place nici cînd plouă, nu-ţi place nici cînd e frumos...

Constanţa: Mai contrazice-o şi tu acum... Enerveaz-o şi tu...

Matei: Pardon... Eu nu sînt Dumnezeu să fac nici vreme frumoasă, nici timp urît... Nici măcar în casa mea... dar mite în natură... Aşa că n-am de ce s-o enervez...

Lilly: Dar nu mă enervează deloc, mamă!

Constanţa: Ba te enervează!... *(Lui Matei.)* Sigur c-o enervezi... Fiindcă îi reproşezi că nu-i place nici soarele, nici ploaia, cînd ştii foarte bine că...

Matei: Eu ştiu foarte bine că Lilly are nevoie să iasă la aer, indiferent de ce fel de vreme este afară...

fiindcă aerul curat este leacul cel mai bun contra fetelor...

Constanța: Cum adică contra fetelor?

Matei: Contra fetelor anemice. Și mai știu că dacă ne-am cumpărat fermă, ne-am cumpărat-o ca să respirăm aer și să facem plimbări în fiecare zi, în sînul naturii.

Constanța: Cum o să facă plimbări, dacă mersul pe jos o obosește?

Lilly: Și aerul curat îmi dă dureri de cap... *(Se lasă plictisită pe un fotoliu.)*

Matei: Nu e vorba de plimbări mari, de excursii... Cîțiva pași în fiecare zi, în aer liber... Să respiri... să-ți pătrundă bine aerul în corp... Uite, sîntem de aproape două săptămîni aici și n-ai respirat o dată... nu te-ai plimbat o dată... În grădină măcar.

Lilly: Nu pot s-o sufăr și... obosesc.

Matei: De ce nu ieși măcar cu șareta prin sat, dacă nu-ți place grădina noastră și obosești pe jos...

Lilly: Ca să ies în sat, înseamnă să mă-mbrac... Să-mi pun fustă, bluză, pantofi... Ehe-he!... Și mie mi-e lene să-mi pun și capotul ăsta pe mine... Nu mi-e lene, adică! N-am chef, nu mă interesează.

(Se aude șareta intrînd în curte.)

Constanța: Aha! A venit șareta de la gară...

Lilly *(aleargă la fereastră să se uite)*: E cineva în șaretă...

Matei: Cu atît mai bine.

Lilly: Cine e?

Constanța: Surpriza...

Matei: Pachetul...

(Matei și Constanța deschid ușa înspre terasă, puțin.)

Matei: Bine-ai venit, dragul meu...

Constanța: Fuga, fuga înăuntru, că... te udă ploaia.. Bine-ai venit...

(Intră din fund Milică Dumitrescu. Închide umbrela și o lasă pe terasă. E înfășurat cu șalul la gît și pledul îl are pe spate. Cealaltă umbrelă o ține în mînă.)

Milică *(se aruncă în brațele Constanței și vrea să-i sărute mîna. Îi cade pledul de pe spate)*: Sărut mîinile, doamnă!

Constanța: Ah! Nu e doctorul...

Milică *(se aruncă în brațele lui Gruianu)*: Domnule Gruianu!

Matei *(se dă de-o parte, surprins)*: Contabilul meu...

Lilly *(înviorată dintr-o dată)*: Domnul Milică!

Milică: Domnișoară Lilly!... *(Îi ia mîinile amîndouă.)* Sărut mînușițele... Ce mai faceți?

Lilly *(surîzînd)*: Mulțumesc... destul de bine... Dar dumneata? Trebuie să fi înghețat de la gară pînă aici, pe vremea asta oribilă.

Milică: Oribilă? Dar e cea mai splendidă zi din viața mea... Cît privește frigul, cum era să-l simt, cînd am fost răsfățat cu atîtea atenții, Fular, impermeabil, pled ... *(Privește, pe rînd, la Constanța și Matei.)* Două umbrele! Nu știu, zău, cum să vă mulțumesc... Nu găsesc cuvinte la-ndemînă ca să...

Florica *(intră cu ceaiul aburind, pe o tăviță)*: Am auzit c-a venit șareta și-am adus ceaiul, coniță.

Constanța *(încet)*: Mișcă cu el îndărăt!

Florica: Păi nu mi-ați spus să-l am gata pentru domnul, cînd o veni de la gară?

Matei: Bine... bine...

Milică: Vai!... Sînteți prea buni, zău așa... Prea gentili... Mulțumesc, fetițo... *(Ia ceaiul din mîna Florichii și începe să soarbă.)* Delicios... E cel mai bun ceai din viața mea... *(Soarbe).*

(Florica iese.)

Constanța: Să nu te arzi...

Milică: N-are nici o importanță, doamnă! Sînt atît de fericit astăzi, că mă aflu aici, încît...

Matei: Dragă domnule Dumitrescu...

Milică *(lui Matei, cu subînțeles)*: Sînt în culmea fericirii... Arde al dracului, dar azi aș bea și plumb topit...

Constanța: Sper că o să ne spui și nouă de unde pînă unde!?...

Milică: Scrisoarea dumneavoastră m-a zăpăcit de bucurie... Un ceas după ce am citit-o, eram la gară, deși trenul pleca abia peste două ore... Aș fi vrut să am aripi, ca să mă prezint mai repede la apel... *(Încet Constanței.)* Las-c-o vindecăm noi... Madam Gruianu.. Nici o grijă.

Lilly: Sper că rămîi la noi cel puțin cîteva zile, domnule Milică, nu?

Milică: Sper și eu, domnișoară Lilly... Numai dacă afacerile...

Lilly: *(cu un gest de dispreț)*: Ei! Afacerile!...
Milică: Sînt pe planul al doilea, fără îndoială...
Matei: Îmi dai voie, dragă domnule Dumitrescu, să...
Milică: Iertați-mă... recunosc... nu trebuia să vorbesc astfel despre afaceri față de patronul meu... Fiți însă fără grijă... domnule Gruianu... Bucuria nu mă va face totuși să-mi pierd capul... Ah! Ce ceai! N-am să-l uit în viața mea... *(Pune paharul pe o măsuță.)*
Constanța *(încet lui Matei)*: Ce zice?
Matei *(același joc, ca și cum ar vorbi de un om nebun)*: Spune proverbe.
Milică: Și apropo de afaceri, am dat ordin la birou să ne trimită toată corespondența aici...
Constanța *(încet lui Matei)*: Dar ce? Ăsta își închipuie c-o să facă mulți purici la noi?
Matei *(același joc)*: Ce să mai facă el? N-avem destui?
Milică: Decorul de țară mi s-a părut — cu toată ploaia — încîntător... Trebuie să vă simțiți foarte bine aici, domnișoară. Și bănuiesc că profitați din belșug de toate minunile care vă înconjoară.
Lilly: Să-ți spun drept, pînă acum, avînd în vedere că eram numai noi trei, nu prea am profitat de minunile care ne înconjoară.
Milică: Faceți, probabil, toată ziua plimbări prin împrejurimi.
Lilly: Nici n-avem nevoie de împrejurimi... Grădina noastră singură e o frumusețe...
Milică: Mi-am dat seama... E un parc în toată puterea cuvîntului... Cu alei... cu bănci... cu flori... Și e un aer!... Un aer!...
Matei: Miroase a vițel...
Milică: A vițel? *(Reflectează o clipă, rîzînd.)* A, da! Probabil că aicea, unde viteii se hrănesc cu flori, și parfumul pe care îl degajă...
Constanța *(încet lui Matei)*: Ce zice, frate?
Matei: Vorbește despre ce degajează viteii după ce mănîncă flori...
Lilly *(lui Milică)*: Dacă n-ar ploua afară, ți-aș arăta chiar acum „parcul" nostru...
Milică: În ceea ce mă privește pe mine, domnișoară Lilly, fericirea de a mă plimba cu dumneavoastră în

grădina dumneavoastră mă face impermeabil... Și-apoi nici nu mai plouă... E un pic de umezeală și atîta tot.
Lilly: În cazul ăsta, ne îmbrăcăm bine și gata... Mă duc cinci minute să mă schimb și viu să te iau... Trebuie să fie un aer, după ploaie!...
Milică: Dumnezeiesc, pe onoarea mea...
(Lilly iese.)
Matei *(luîndu-și un aer important)*: Ascultă, Dumitrescule...
Milică: Îmi dați voie să descurc locul și să-mi duc valiza..
Constanța: Las-o aicea... domnule Dumitrescu... poate îți trebuie... imediat...
Milică: Vai de mine! Cum vă închipuiți că mi-aș permite ... s-o desfac aici, în fața dumneavoastră... O duc repede în camera mea...
Matei: Bine... dar...
Milică: Nu vă deranjați... Nu vă deranjați, vă rog... O să-mi arate servitoarea unde e... *(Iese prin dreapta.)*
Matei *(după ce se privește lung cu Constanța)*: Ei, ce zici de-asta?
Constanța: L-ai invitat tu?
Matei: Eu? Nici n-am visat!...
Constanța: Dar ce? S-a invitat singur, ca nebunul?
Matei: Eu mi-am închipuit că l-ai invitat tu.
Constanța: E-eu? Cum îți închipuiești dumneata că eu aș putea avea ușurința să invit un bărbat tînăr în casa mea, cînd avem o fată...
Matei: Tu nu l-ai invitat, eu nu l-am invitat...
Constanța: Tocmai... Cum îți explici, în cazul ăsta, că se află aici?
Matei: Foarte simplu... Nu-mi explic deloc...
Constanța: I-ai scris?
Matei: Da... I-am scris... o scrisoare de afaceri, însă o scrisoare care îl obliga să rămîie în București, mai mult ca niciodată...
Constanța: Poate te-ai exprimat greșit...
Matei: E, asta e! Cum o să mă exprim greșit? Cum o să scriu cuiva „stai acolo" și să înțeleagă „vino încoace"?
Constanța: Nu m-ar mira, fiindcă ți se întîmplă foarte des să te exprimi anapoda...
Matei: Mie? Cînd?

Constanța: De cîte ori!!!
Matei: Dă-mi un exemplu... Unul singur... Precizează..
Constanța: Poftim, precizez: Ori de cîte ori nu-nțeleg ce vrei să spui...
Matei: Mersi de explicație... Uite fason de argument!
Constanța: Tocmai! Știi bine că nu-mi plac discuțiile...
Matei: În doi. Îți place să discuți numai singură... Tu întrebi, tu îți răspunzi... Parc-ai fi ventriloc...
Constanța: Ventri ce?
Matei: Ventriloc.
Constanța *(repede)*: Eu ventriloc? Eu discut singură?... Eu întreb, eu îmi răspund, da? Ei bine, acum, poftim, nu mai vorbesc singură... Vorbesc cu dumneata... Așa că află că vizita asta a contabilului dumitale, în casa mea, este un lucru inadmisibil, pe care nu-l admit... Taci! Cum își permite un pîrlit de funcționăraș de la fabrica dumitale să vie nepoftit în casa mea? Ce e la mine la țară? Cabană de turiști? Han? Hotel? Birt economic? Aicea e un mister la mijloc... E un mister pe care te rog să-l lămurești imediat și să-i pui în vedere contabilului să-și ia catrafusele cît mai repede... Știu că dumitale ți-e simpatic și că îl găsești plin de merite și de calități... La fabrică însă, nu la ferma mea... Fiindcă, în definitiv, nu mi-am cumpărat aer curat ca să mi-l respire funcționarii dumitale... Și dacă dumitale îți e simpatic domnul ăsta, mie nu-mi e deloc... Nu pot să-l văd în ochi... Nu pot să-l sufăr... Fac pielea găinii, cînd îl văd... Așa că sper să nu-l mai văd... Asta este... Și dacă mai scoți un cuvînt și nu mă lași să vorbesc...
Milică *(intrînd)*: Profit de ocazie că vă găsesc singuri, pentru ca să-mi dați voie să...
Constanța: Pe mine te rog să mă ierți, domnule, că am niște treabă la bucătărie... Vorbește însă cu soțul meu, care tocmai vrea să-ți comunice anumite lucruri. *(Încet, lui Matei.)* Explică-le clar și urgent. *(Iese.)*
Matei *(după o reflecție)*: Uite ce e, dragă Dumitrescule...
Milică *(ton de funcționar)*: Vă rog!
Matei: Deși de-abia ai sosit la noi... și legile ospătăriei... asta... ospitalității, sînt, nu e așa, cam fixe... vreau să întreb...
Milică: Știu... Ce s-a făcut cu afacerea Sișmanopol, despre care mi-ați scris în stimata dumneavoastră din

douăzeci și cinci curent... Ei, bine, ce-am putut să ne frecăm cu firma Sișmanopol, pe chestia bumbacului pe care nu ni l-a livrat la timp, e inimaginabil... Douăzeci de scrisori am schimbat în zece zile, plus patru-cinci sute de telefoane. De altminteri, am adus cu mine întreaga corespondență, ca să vedeți și dumneavoastră stadiul în care a ajuns chestiunea. Convingerea mea este însă că pînă la urmă va plăti.. Și, încă, cu vîrf și îndesat.
Matei': Cu atît mai bine... Cu atît mai bine...
Milică: Cît privește comanda de la societatea „Firul", am telegrafiat că marfa trimeasă este inferioară celei pe care am comandat-o, conform eșantionului, care se găsește în posesia noastră și că, prin urmare, o refuzăm, urmînd ca spezele de transport, *aller-retour*, să le suporte ei...
Matei: Foarte bine. Bravo!
Milică: Din momentul ce dumnealor ne trimet altceva decît am comandat, noi nu putem să rămînem cu cinci sute de kilograme de fir în brațe...
Matei: Sigur că nu putem să rămînem...
Milică: Și nici să plătim noi speze pentru marfa dumnealor.
Matei: Cum o să plătim? Asta ar fi afară din fire.
Milică: A!... Dacă ne-ar fi trimes marfa pe care am comandat-o, *à la bonheur*...
Matei: *À la bonheur!*... Dar dacă „Firul" își pierde firea și n-o să primească marfa înapoi?
Milică: Atunci o să ne ieșim și noi din fire și-i dăm în judecată...
Matei: Fără discuțiune...
Milică: Dar nu cred s-ajungă aici... Sînt negustori în toată firea, ce naiba... Dar, apropo de fire... Am expediat la centrala noastră din Craiova, pentru a se desface la sate, cincizeci de mii de perechi de ciorapi „Eterna 36". Așa că toată Oltenia o să umble, în curînd, numai în ciorapi eterni... Fiindcă ciorapii se trimet la sate, adică la desculți, și talpa țării trebuie să fie, în sfîrșit, bine încălțată... Să aibă și ea un ciorap bun, călduros, rezistent, prin care să nu-i mai iasă degetele...
Matei: Bravo, băiatule!... Văd că, grație dumitale, afacerile noastre nu se resimt din cauza lipsei mele... și întreprindrea nu suferă...

Milică: Ba da! E cineva din întreprindere care suferă din cauza lipsei dumneavoastră. Eu! *(Îi ia mîinile.)* Dacă ați ști ce pustiu mi se pare totul fără dumneavoastră!

Matei: E foarte drăguț din partea dumitale.

Milică: Eram atît de fericit cînd o vedeam pe Lilly *(repară)*, pe domnișoara Lilly vreau să zic, în fața biroului meu...

Matei: Cum în fața biroului dumitale?

Milică *(repară)*: Nu în fața! Prin fața biroului meu... Trecînd adică spre biroul dumneavoastră. Și în fiecare zi, cînd venea la dumneavoastră în birou — prin peretele de lemn care ne separă — o auzeam rîzînd, glumind. Ah! Dac-ați ști ce voce dulce și fermecătoare are!... Ce rîs clar și luminos!... Parcă ar avea privighetori mici în gîtlej...

Matei: Mă mir, că i-am operat amigdalele de cînd era mică... Dar poate să-i mai fi rămas vegetații cumva...

Milică *(în continuare, pe aceeași linie)*: Și tot timpul, un ceas, două, cît sta la vizită în biroul dumneavoastră eu stam alături, așa, cu tocul în vînt, s-o ascult...

Matei: Cum? Cum?

Milică: Zadarnic încercam să lucrez...

Matei: Păi, în cazul ăsta...

Milică: N-a fost socoteală să n-o greșesc... N-a fost calcul să nu-l încurc...

Matei: Dar bine, Dumitrescule... dacă așa stau lucrurile...

Milică: O adunare nu mi-a ieșit exact... Și nu așa... c-un leu-doi. Cu sute, cu mii, cu zeci de mii...

Matei: Nefericitule!...

Milică: Din contră! ... Fericit! Fiindcă cine era pe urmă, după ce pleca, mai fericit decît mine, să refacă tot de la început, să adune și să calculeze exact, la centimă? Aveam impresia că muncesc pentru ea... că fac ceva care mă ridică în ochii ei... care mă face să pot să sper că într-o zi... Și, totuși, n-aș fi putut să sper că ziua aceea va veni atît de repede... Atît de neașteptat...

Lilly *(intră. E îmbrăcată într-un costum deschis, de sport)*: Sînt gata! Te-am făcut să aștepți mult?

Milică: Totdeauna mi se pare mult, cînd te aștept pe dumneata.

Matei: O să te uzi la picioare.

Lilly: Mi-am pus bocancii...

Matei: O s-aluneci prin noroi.

Lilly: Nu e nimic... domnul Milică o să-mi ofere brațul...

Milică: Cu toată plăcerea... Amîndouă chiar ... *(Le întinde.)*

Lilly *(cu înțeles)*: Nu cred să alunec atît de tare ca să am nevoie chiar de amîndouă... *(Îl ia de braț și iese cu el rîzînd.)*

Constanța *(intrînd)*: Am primit o telegramă de la doctorul Grigorcea. Vine cu trenul de douăsprezece... Am spus să se ducă șareta la gară să-l ia...

Matei: Ai dat și umbrelele?

Constanța: Nu! Că nu mai plouă! S-a luminat... Sosește tocmai pentru dejun.

Matei: Cu atît mai bine.

Constanța: Iar?

Matei: Pentru el, frate, pentru el!

Constanța: Ai vorbit cu tînărul?

Matei: Da.

Constanța: Și ce ți-a spus?

Matei: Că i-a scris lui Sușmanopol douăzeci de scrisori, pe chestia bumbacului...

Constanța: Păi de bumbac îmi arde mie acum?

Matei: Iar în ce privește societatea „Firul", dacă va fi nevoie, o să ne judecăm. Și, în concluzie, Oltenia toată umblă în ciorapi...

Constanța: Ascultă, Matei, tu ești nebun?

Matei: De ce? M-ai întrebat ce mi-a spus, și îți răspund...

Constanța: Va să zică, nu v-ați explicat?

Matei: Nu!

Constanța: Nu? Bine!... Am să mă explic eu atunci ... Unde e domnul?

Matei: Se plimbă în grădină cu Lilly... Și dacă vrei să știi și detalii, la brațet!

Constanța: Lasă că le dau eu brațet... *(Vrea să iasă.)*

Florica *(intră din fund, cu un pepene în brațe)*: Conașule... Ia uitați-vă... Pepene de la noi din grădină...

Matei *(în admirație)*: Vai ce frumos și gras e! Și parcă vorbește...

Florica: Da, dar a spus nea Gligore că e primul și ul-

timul pe anul ăsta. Şi că n-o fi nici bun la gust. Că l-a dogorit soarele prea mult.

Matei: N-o să fie bun la gust? Un pepene care mă costă treizeci de mii de lei?

Constanţa: Da de unde ai scos-o că te costă treizeci de mii de lei?... Cum ai socotit?

Matei: Atît mă costă munca, sămînţa şi îngrăşămintea pe care am pus-o în pepenerie...

Constanţa: Ca să faci un singur pepene? Mersi!

Matei: A fost sămînţa stearpă... *(Privind pepenele.)* Douăzeci de mii de lei m-a costat numai îngrăşămintea chimică... Ca să vezi cît bălegar a putut să intre în el...

Constanţa: Cred că ar fi mai bine să renunţi la pepenerie.

Matei: Vezi? Vezi? Vezi cum vrei să mă scoţi din pepeni? Cum o să renunţ la pepenerie?... Aşa e întotdeauna în primul an... Anul viitor, mi-a spus Grigore...

Florica: Anul viitor, a spus nea Gligore, că faceţi cel puţin cinci, şase.

Matei: Tu lasă ce-a spus nea Gligore... Spune mai bine dacă ţi-a dat fasole verde din grădina noastră.

Florica: Tocmai că vream să-i spun coniţii că mi-a spus nea Gligore că anul ăsta nu s-a făcut nici o păstaie de fasole verde...

Constanţa: Să-ţi dea ţucără!

Matei: De unde vrei să-i dea ţucără, dacă ţucără n-am pus?... A greşit ăla pachetul cînd mi-a dat sămînţa şi în loc de fasole ţucără mi-a dat zorele...

Florica: Şi atunci ce facem coniţă? C-avem şi musafiri la masă... Şi domnişoara mi-a spus adineauri că-i e foame de moare...

Matei: Şi mie mi-e foame... şi nimic nu e mai bun, cînd ţi-e foame la ţară, decît o porţie de legume proaspete, fragede, din grădina ta... Legume cu unt!... *(Plescăie limba.)*

Constanţa: O să-ţi fac nişte zorele „soté“...

Matei: Nu e nimic... Dacă n-avem fasole verde, spune-i lui Grigore să-ţi dea mazăre nouă...

Florica: Ce nouă, conaşule, că e putrezită toată de ploaie...

Matei: Cine? Mazărea?

Florica: Păi cine? Mama?

Constanţa: Morcovi n-avem?

Florica: A fost, dar s-a morcovit... I-am gătit pe toţi, săptămîna trecută, cînd am făcut garnitură la chiftele...

Matei: Atunci, roşii, vinete...

Florica: Ie verzi toate...

Matei: Sparanghel?

Florica: V-a păcălit la pachet... Că ăsta de l-aţi pus în pămînt a ieşit hrean...

Matei: Cum, frate, nu putem să mîncăm o legumă la masă din grădina noastră?

Florica: Ba da! Avem conserve... Şi fasole, şi mazăre, şi bame...

Constanţa: Bine... Să desfaci o cutie de fasole verde...

Matei: Extraordinar!... Conserve în sînul naturii!... E, să ştii c-o dau dracului de fermă! O vînd şi-mi cumpăr în locul ei o băcănie... Ca să mănînc trufandale, frate. Trufandale!...

Constanţa *(Florichii)*: Ce mai aşteptţi? Du-te la bucătărie!...

Florica: Vreau să spui că a întrebat nea Costică, vizitiul, pe care cal să-l puie la şaretă, că să plece la gară... Fiindcă domnişoara a spus că vrea să se plimbe cu şareta după-prînz şi dacă-l pune acuma pe Murgu o să fie şi el ostenit... că Cezar a fost dimineaţa... Aşa că mai rămîne Liza...

Constanţa: Chestia asta îl priveşte pe domnul...

Matei: Liza e-nvăţată să meargă la şaretă?

Florica: Păi de! Ştiu eu?... Nea Costică zice că nu prea ar avea coraj s-o înhame.

Constanţa *(lui Matei)*: Du-te tu... Ce mai stai?

Matei: Să mă-nham la şaretă?

Constanţa: Nu! Să vezi dacă poate s-o puie pe Liza...

Matei: Aha! Bine...

Florica: Coniţă, îmi daţi conservele de la cămară?

Constanţa: Vino-ncoace. Cheile sînt la mine? Nu sînt la mine. A, ba da, sînt la mine... *(Scoate cheile.)* Uf! Nu sînt astea! *(Iese urmată de Florica.)*

(Lilly intră din fund, cu Milică)

Milică: Lilly, mă crezi?

Lilly: Îmhî!... Te cred!...

Milică: Atunci, de ce nu te uiţi în ochii mei? De ce nu vrei să-mi spui un cuvînt... Eu ţi-am spus tot...

Lilly: Fiindcă inima mea e mai discretă... Şi-apoi, ştie că n-are voie să vorbească fără permisiunea părinţilor...

Milică: Ăsta e motivul? Atunci spune-mi fără nici o teamă tot ceea ce ştii. Uite, eu ştiu, dragostea mea, că, cu toată timiditatea dragostei mele, ai înţeles de mult că te iubesc. Ştiu că, încet-încet, dragostea asta a mea, respectuoasă şi puternică, nu te-a lăsat indiferentă...

Lilly: Cum o să ştii dumneata ceea ce eu însămi nu ştiu?

Milică: Ştiu, pentru că te-ai trădat.

Lilly: Imposibil... Eu n-am spus nimănui nimic...

Milică: Ce? Că şi tu mă iubeşti? Vezi? Vezi că e adevărat? Vezi că mama ta a înţeles perfect...

Lilly: Mama? Ce-a-nţeles mama?

Milică: Adevărul... A-nţeles că în sufletul dumitale există un sentiment pentru mine şi mi l-a destăinuit.

Lilly: Mama?

Milică: Da! Ea mi-a spus tot! Tot, tot, tot...

Lilly: Atunci nu mai am nici un motiv să-ţi ascund...

Milică: Ce? Spune, dragostea?

Lilly: Că mi-eşti drag... Că te iubesc... N-aş fi crezut niciodată că părinţii mei au să consimtă să fim unul al altuia... Şi de-aia am tăcut şi-am suferit...

Milică: Draga mea adorată şi nepreţuită... *(Vrea s-o sărute.)*

Lilly *(îl îndepărtează)*: Tata, tata, tata!... Fugi!... *(Se despart.)*

Matei: V-aţi plimbat bine, copii?

Lilly: Da, tată!... A fost o plimbare minunată! *(Priveşte spre Milică.)* Minunată...

Matei: Bravo ţie!... Vezi, dacă m-asculţi pe mine şi te mişti în aer şi respiri... Uite ce culori ai în obraji... *(Lui Milică.)* Închipuieşte-ţi că de două săptămîni, de cînd sîntem aici, n-a respirat niciodată... Tot timpul a stat închisă în casă... A tînjit...

Milică: Vă rog... spuneţi-mi drept... domnişoara Lilly a fost grav bolnavă?

Matei: Doamne fereşte!... Nici pomeneală... E un pic anemică şi atîta tot...

Milică: Mulţumesc... mulţumesc... Mi s-a luat o greutate de pe inimă... Doamna Gruianu m-a speriat groaznic...

Matei: Te-a speriat nevastă-mea? Cum? Ai văzut-o cumva dimineaţa, nefardată?

Milică: Nu! Spunîndu-mi că domnişoara Lilly este grav bolnavă... Dar aşa sînt mamele... Exagerează şi binele şi răul, cînd e vorba de copiii lor. *(Cu căldură.)* Iar în ceea ce mă priveşte pe mine, vă rog să credeţi că aş fi în stare să-mi dau viaţa, ca s-o prelungesc pe a domnişoarei Lilly...

Matei *(mişcat)*: Îţi mulţumesc, dragul meu... pentru devotamentul pe care mi-l arăţi...

Lilly: Domnule Milică, vii să-mi ajuţi?

Milică: Bucuros! La ce?

Lilly: La nimic...! Adică... să-mi ajuţi să privim împreună Argeşul... Se vede, de sus, de la balcon... ca o beteală subţire...

Milică *(privind-o în ochi)*: De mireasă...

(Milică şi Lilly ies.)

Constanţa *(intră, cînd cei doi ies)*: Iarăşi împreună... Ascultă, Matei!

Matei: Da, dragă!

Constanţa: Ai vorbit cu Milică? I-ai spus, ţi-am spus să-i spui.

Matei: Păi ai spus că-i spui tu ce mi-ai spus să-i spui şi nu i-am spus.

Constanţa: Nu mai spune!... Dar cine e şeful familiei? Eu?

Matei: Tu.

Constanţa: Şi bărbatul cine e?

Matei: Mă rog! Din care punct de vedere? ...

Constanţa: Al curajului... al energiei... al bărbăţiei...

Matei: Era cît p-aci să zic că eu, dacă nu spuneai substantivul ăsta de la urmă...

Constanţa: Adjectivul, adică...

Matei: De ce adjectiv? Adjectivul arată însuşirea unui lucru şi cum eu n-am această însuşire, înseamnă că sînt un substantiv...

Constanţa: Nici măcar atîta nu eşti! Eşti un pronume! Fiindcă ţii locul unui nume. Şi anume al aceluia de „bărbat". *(Alt ton, de închiziţie.)* Dumneata îţi dai seama că domnul ăsta nici nu se gîndeşte să plece de aici? Că şi peste zece zile — dacă nu-l dă nimenea afară — va fi tot aici?

Matei: Ei, și ce rău e cu asta? De ce ții morțiș să-l dau afară? În primul rînd, mi-e foarte util... Și-apoi... E un băiat foarte bun, foarte drăguț, foarte la locul lui.

Constanța: De unde știi?

Matei: Ce, nu văd? Și mi-e foarte devotat.

Constanța: S-o crezi tu...

Matei: Adineauri mi-a spus că ar fi în stare să-și dea și viața...

Constanța: Pentru tine?

Matei: Ca s-o scape pe Lilly... dacă, Doamne ferește, ar fi cazul...

Constanța: Păi tu ești orb? Nu vezi că e amorezat de Lilly... Că e mort după ea?...

Matei: Milică?

Constanța *(îl îngînă)*: Milică, da! Și era natural să se întîmple așa... Una-două, îl inviți la masă la noi... Îi dădeai nas...

Matei: Fiindcă este cel mai bun funcționar al meu...

Constanța: Și asta n-ar fi nimic, dacă domnul Milică al dumitale ar fi amorezat de Lilly... Dar și Lilly e foarte drăguță cu el... Foarte drăguță... O mamă nu se înșală niciodată, cînd e vorba de lucruri de astea. Așa că eu îmi fac datoria să ți le aduc la cunoștință. Aicea se lasă cu amor... Cu amor de film... Fata patronului se amorezează de cel mai pîrlit funcționar al lui tat-so. Părinții se opun, dar dragostea triumfă.

Matei: A, nu, asta nu! N-o să triumfe nici un fel de dragoste... Și dacă e vorba de filme, la filmul ăsta eu sînt operator și-l tai la coadă de nu se vede... Nici nu poate fi vorba de așa ceva. E un băiat foarte bun, recunosc, dar de-aici și pînă la fata mea e o distanță mai mare ca de la pepenele ăsta, la Hollywood..

Constanța: În cazul ăsta, întreabă-l imediat cu ce tren are de gînd să plece...

Matei: Imediat... Acum s-a terminat cu substantivele... Sînt adjectiv! *(Strigă.)* Milică... Milică!

Milică *(de afară)*: Imediat!

Matei: Substantiv, ai? Las că știu eu să fiu bărbat, cînd trebuie... N-ai grijă. *(Se plimbă aferat.)*

Constanța: Așa! Mișcă-te!... Agită-te!... Așa îmi place să te văd... Verb...

Milică *(intră, urmat imediat de Lilly)*: Ordonați! *(Ia poziția de drepți.)*

Matei *(după o reflecție)*: Uite, dragul meu... Am să fiu foarte scurt și foarte clar... Să nu mai vorbim pe ocolite.

Milică: Da!

Matei *(se-ntoarce brusc și grav spre el)*: Cum ți s-a părut drumul de la București pînă aici? Frumos, nu?

Milică: Da... în sfîrșit... Era ceață și ploaie și n-am putut să observ bine...

Matei: Păcat! N-ai idee ce frumos e drumul văzut din tren... Mai ales de aici la București!

Lilly: Eu înclin să cred că e la fel...

Matei: Depinde la ce fereastră stai... Și, în orice caz, chiar dacă nu e un drum prea frumos, nu e lung, nu e obositor...

Constanța: Poți să vii și să te întorci în aceeași zi...

Milică: Sigur că da...

Matei: Și cum la fabrică sînt unele afaceri foarte urgente, m-am gîndit...

Milică: Foarte bună idee... Puteți să plecați mîine dimineață și mîine seară sînteți îndărăt... Mai ales că ați putea vedea, cu ocazia asta, și cele două războaie pe care le-am instalat în lipsa dumneavoastră.

Matei *(Constanței)*: Ei, ce părere ai de asta?

Constanța *(tare și decisă)*: Lilly...

Lilly: Da, mamă...

Constanța: Du-te, te rog, și vezi de masă...

Lilly: E inutil, mamă dragă... Știu eu ce-nseamnă asta...

Constanța: Fă, te rog, ce spun eu... Și cînd e gata masa, te chemăm noi.

Lilly: Asta înseamnă, în traducere: eu și cu tată-tău avem de vorbit cu domnul Dumitrescu... Și cum, de obicei, persoana cea mai interesată la asemenea conversații nu ia parte, ieși afară... *(Rîzînd.)* Caraghioșilor!...

Constanța: Și acum, domnule Dumitrescu, fiindcă am rămas între noi, poți să te explici și să ne spui sincer, oricare ar fi motivul, ce te-a adus pe dumneata aici?

Milică: Cum, ce m-a adus? M-a adus scrisoarea...

Matei: Care scrisoare?

Constanța: Taci! Acum vorbesc eu... Care scrisoare, domnule?

Milică: Scrisoarea dumneavoastră.

Constanța: Scrisoarea mea? A mea?

Milică: Da. Scrisoarea pe care am primit-o ieri de la dumneavoastră.

Matei: Pardon... Aia era de la mine...

Milică: Exact... Primele trei pagini erau de la dumneavoastră, în legătură cu chestia Sișmanopol, iar pe pagina ultimă era un post-scriptum, adăugat de doamna Gruianu.

Constanța: Ce post-scriptum, domnule? Ce, ești nebun? Eu nici nu știu latinește. Ce tot vorbești dumneata?

Milică: Îmi pare rău că vă enervați, doamnă, dar am scrisoarea la mine... *(Se caută și o scoate.)* Poftiți... *(Citește.)* „Dragul meu prieten, Îți scriu și eu, în fugă, cîteva cuvinte, în scrisoarea lui Matei... Zadarnic fata noastră încearcă să se ascundă. Îmi dau seama că suferă. Inima mea de mamă nu se poate înșela. Știu cît o iubești pe Lilly și că la țipătul meu de alarmă nu vei întîrzia să vii cu primul tren... Pe mîine, dar. Ultima mea nădejde e de la dumneata. Constanța." *(Arată scrisoarea Constanței.)* E scrisoarea dumneavoastră, nu?

Constanța: Da! E ceea ce am scris eu doctorului Grigorcea.

Milică: Cum?

Matei: Mă-ntreb însă cum a ajuns scrisoarea lui Grigorcea în mîinile lui Milică?

Constanța: Foarte simplu. Din prostia ta.

Matei: Da? Dar aș fi, mă rog, curios să știu și eu cum?

Constanța: Păi sigur că din prostia ta. Ieri ai scris două scrisori. Una doctorului Grigorcea și una contabilului dumitale.

Matei: Exact, Și?

Constanța: Și mi-ai spus să adaog și eu cîteva cuvinte pe scrisoarea doctorului...

Matei: Exact. Și?

Constanța: Cum „și"? Tot n-ai înțeles?

Matei: Nu!

Constanța: Și le-am adăogat, asta este. Însă eu, în loc să scriu pe scrisoarea doctorului, le-am scris pe scrisoarea dumnealui... *(Arată pe Milică.)*

Matei: Din prostia mea, nu?

Constanța: Da. Fiindcă amîndouă scrisorile erau pe birou și nu mi-ai spus care e scrisoarea doctorului și care e a contabilului

Matei: Și-ai făcut la fel cu umbrelele. Le-ai trimis pe amîndouă la gară, fiindcă nu știai care se deschide din ele. Și asta se cheamă „din prostia mea".

Milică *(a ascultat zăpăcit discuția și își revine cu greu)*: Va să zică... ăsta este adevărul... Cuvintele astea nu îmi erau adresate mie...

Constanța: Firește că nu...

Matei: N-ar fi avut nici un rost...

(Milică își ascunde fruntea în palme, copleșit de durere.)

Constanța: Dar tu, cum ai putut fi atît de aiurit și să nu observi greșeala mea, cînd ai pus scrisorile în plicuri?... Că tu le-ai pus în plicuri, nu?

Matei: Nu m-am mai uitat, că factorul era grăbit și nu voiam să scape trenul de cinci...

Constanța: Și eu am fost grăbită cînd am scris, că-mi dădea dulceața în foc...

Matei: Totdeauna, tu cînd ai vrut să faci dulceață, n-ai făcut nici o treabă și cînd ai vrut să faci o treabă, ai făcut o... dulceață... *(Drăguț, lui Milică.)* În concluzie, dragul meu, pe cum vezi, totul n-a fost decît o eroare...

Constanța: O eroare din greșeală...

Milică *(oarecum dur)*: Dar dumneavostră nu vă dați seama, doamnă, ce-ați făcut cu eroarea asta? Ați aruncat o torță aprinsă într-un magazin cu praf de pușcă... O iubesc pe Lilly... O ador... De ani de zile mă chinuiesc să-i ascund dragostea mea, tortura mea... De ani de zile mă chinui, și rabd, și tac... să nu-mi omor visul... Să cred măcar eu în el... Și cînd, într-o dată, din senin, visul meu devine realitate... taina mea rupe lanțurile care o țineau legată în inima mea... și iese la lumină... cînd înnebunit de bucurie și uluit de vestea neașteptată zbor să-mi ajung fericirea mai repede, dumneavoastră îmi spuneți simplu: a fost o eroare...

Constanța: Pe care și eu și soțul meu o regretăm din tot sufletul...

Matei: Și pentru care și eu și soția mea te rugăm să primești scuzele noastre...

Milică: Regret... scuze... Ce să fac cu ele?... Visul meu... unicul meu vis a murit brutal, ca un fluture strivit de piciorul...

Matei: E-adevărat, dragul meu, că, fără să vrem, ți-am făcut un rău mare. Dar și dumneata trebuie să ne-nțelegi pe noi...

Constanța: Și să-ți dai seama că o căsnicie între dumneata și fata noastră ar fi o imposibilitate...

Milică: Și de ce ar fi o imposibilitate?

Matei: Vezi, dumneata, sînt anumite considerente... anume motive...

Milică: Care? Care? CARE?

Constanța: În primul rînd... diferența de clasă socială...

Milică: Ce e aia clasă socială?... Singura clasă socială stimată doamnă, este mintea și munca... Și, din acest punct de vedere, cred că sînt de familie foarte bună...

Matei: Bine, dar nimeni nu spune că dumneata nu ești un om deștept și muncitor...

Milică: Atunci, ce-mi lispește? Averea? Nu m-am născut cu ea de-a gata, ca alții... Și nu-mi trebuie avere... Iar dacă ar fi după mine, mie mi-ar ajunge — ca să trăiesc — o carte, o pîine și o floare, într-un pahar pe masa la care muncesc...

Matei: Da, dar dumneata nu vrei să trăiești singur... Dumneata vrei să te însori.

Milică: Da... fiindcă vreau să fiu fericit, iar dragostea adevărată, împărțită cu femeia dragă, face pîinea cozonac, cartea bibliotecă și floarea grădină...

Constanța: Astea sînt vorbe... Însoară-te dumneata cu una... și dă-i să mănînce numai pîine și apă de la flori... să vezi cum îți dă cu cartea în cap. Fata noastră e crescută altfel... E o fată bogată... Nu e de nasul dumitale... Și omul e bine să-și cunoască lungul nasului... Uite colo! Un funcționăraș cu cîteva mii de lei pe lună... ho! vrea să se-nsoare, nici mai mult, nici mai puțin, cu milioanele patronului...

Milică: Nu cu milioanele, doamnă! Cu fata patronului... Nu cu zestrea, cu dragostea! Cu tot ce-a lăsat Dumnezeu mai bun și mai frumos pe pămînt. Dragostea!... Singurul lucru pentru care merită să trăiești... să te zbați și să suferi... *(Ca pentru el.)* Dragostea! O casă

curată și cu ferestrele înflorite de petunii... Cu ziduri albe, pe care să le văruiască soarele ca o chivuță... O masă la care pacea să aburească în fiecare seară — după munca zilei — ca un castron cu apă fierbinte... Un pat în care truda să se simtă bine și din pernele căruia să surîdă un înger mare, ostenit și drag ... Un leagăn cald, în care un pui, care să-ți semene, să gîngure în somn ... unui ursuleț de catifea...

Matei: Bine, bine, sigur... e foarte frumos tot ce spui dumneata... Dar e frumos de scris într-o carte, sau de ascultat la teatru...

Milică: Dar ce e cartea sau o piesă de teatru, decît viața chenărită în pagini, sau strînsă în decoruri?... Spuneți dumneavoastră drept, domnule Gruianu... Fiindcă vă știu un om sincer și drept... Credeți că dacă eu aș fi bogat, sau Lilly ar fi fost săracă, nu v-aș fi cerut-o de mult?

Matei: Evident că dacă Lilly n-ar fi avut zestre...

Constanța: Sau dacă ai fi fost dumneata bogat...

Matei: Ar fi fost cu totul altceva...

Milică: Atunci n-aș mai fi fost un pîrlit de contabil... și n-aș mai fi fost de altă clasă socială...

Constanța: Mă rog!... Dar de vreme ce lucrurile nu sînt așa, de ce să mai discutăm de pomană... Ca orice părinte, noi vrem să-i asigurăm fetei noastre un viitor... potrivit, firește, cu situația și cu averea ei.

Milică: Dar ce alt viitor mai asigurat decît... fericirea?

Matei: Are dreptate nevastă-mea... Asta e datoria noastră... Fericirea... petuniile... soarele care îți zugrăvește casa pe gratis, astea sînt vorbe...

Milică *(definitiv)*: De-acord... Asta este datoria dumneavoastră... Și datoria mea este să vă rog să-mi spuneți la ce oră pleacă primul tren...

Matei: Dar nu e nici o grabă... Poți să stai foarte bine o zi la noi.

Constanța: Sigur că da!... Sau măcar să rămîi la masă!

Milică: Vă mulțumesc, doamnă, dar nu voi mai sta nici o oră, nici un minut măcar și nu mai pot să accept de la dumneavoastră nimic. Nici chiar scuze...

Lilly *(intră)*: Vine șareta cu cineva înăuntru. Am văzut-o de la balcon.

Constanța: A sosit doctorul...

Matei: Grigorcea... C-a telegrafiat că vine să ne vadă...

Lilly: Nenea doctorul... Vai ce bine-mi pare c-a venit tocmai azi... *(Vrea să iasă după părinți.)* Haide să-i ieșim înainte!...

Milică: Lilly...

Lilly *(se-ntoarce)*: Da! ... Dar ce e cu tine?... Ce e mutra asta?

Milică: Eu plec...

Lilly: Cum pleci? Ce vorbă e asta?

Milică: Plec!

Lilly: Ce-nseamnă asta „plec"?

Milică: Înseamnă că fericirea noastră n-a fost decît un vis, pe care eu l-am crezut realitate...

Lilly: Ce vrei să spui? Nu-nțeleg...

Milică: Părinții tăi au să-ți explice totul... Eu... nu mai am de spus nimic... Adio...

Lilly: Ah! *(Se clatină.)*

Milică: Lilly... te rog... Pentru Dumnezeu... *(O prinde în brațe și o culcă pe fotoliu.)* Ajutor! Ajutor!

(Doctorul intră, urmat de ceilalți în goană.)

Constanța: Lilly... fetița mamei...

Matei: Tăicuțule... Lilly...

Milică: A leșinat...

Doctorul: Nu e nimic...

Matei: Colonia... S-aduc colonia. *(Iese în stînga.)*

Constanța *(ieșind în dreapta)*: Repede... Oțetul... *(Se ciocnesc și apoi iese unul pe o parte și altul pe alta.)*

Doctorul: Dar din ce cauză a leșinat?

Milică: Nu știu, domnule doctor... În clipa însă cînd îmi anunțam plecarea mea... dintr-o dată s-a simțit rău... și...

Doctorul: Aha! Bun!

(Doctorul și Milică îi freacă mîinile lui Lilly.)

Milică: Doamne... Nu-și revine deloc... *(Îngenunchează la picioarele lui Lilly.)* Lilly... dragostea mea... Haide... deschide ochii... Uită-te la mine... Spune-mi un cuvînt... *(Îi sărută mîna pe care i-o ține într-a lui.)* Dragostea mea... dragostea mea... A deschis ochii, domnule doctor... Își revine...

Doctorul *(dîndu-i lui Milică și mîna pe care o ținea el)*: Ia și mîna asta și continuă tratamentul... E cel mai eficace...

(Milică sărută amîndouă mîinile cu dragoste, cu tandrețe, cu pasiune. Doctorul privește scena cu un surîs de părintească înțelegere. Matei și Constanța intră fiecare cu cîte un flacon în mînă, el, de colonie, și ea, de oțet, și privesc surprinși scena.)

Constanța: Ce e asta?

Matei: Ce-nseamnă asta?

Doctorul: Înseamnă că acești doi copii se iubesc groaznic.

Constanța: Crezi că și Lilly îl iubește pe el?

Doctorul: Sînt convins... Diagnosticul meu e absolut precis și dacă vreți ca fata voastră să se însănătoșească... măritați-o imediat cu băiatul de la picioarele ei. Asta e rețeta mea.

Lilly *(deschide ochii)*: Mulțumesc, nene doctore.

Matei: Constanța, ce părere ai de rețeta doctorului?

Constanța: Dacă și fata îl iubește, firește că lucrurile se schimbă.

Matei: Și atunci?

Constanța: Atunci... Dacă așa a vrut Dumnezeu... să ne trăiască!

Lilly: Mamă!... *(Se aruncă în brațele Constanței.)*

Milică: Tată!... *(Se aruncă în brațele lui Matei.)*

Doctorul: Și logodna o serbăm la masă... Sper că aveți un dejun, ca de logodnă... În ceea ce mă privește, nu mănînc decît legume și de-abia aștept să le gust pe-ale voastre, de la sursă...

Florica *(intră)*: Coniță!... În cutiile de conserve am găsit numai zacuscă!...

Matei *(triumfător)*: Ei, să știi c-a greșit și ăla sămînța!...

Cortina

SCENARII

HANUL CU DRAGOSTE

(Operetă în două acte și un prolog)

PROLOG

Uvertura.

Apoi, cu cortina lăsată, se aude un semnal de „atenție" la goarnă (sau alt instrument al timpului. Tobă, de exemplu.)

Cortina se ridică.

Ne aflăm în Piața mare (centrală) a Sibiului, în timpul domniei lui Mateiaș Corvinul. Acțiunea începe înainte de amiază, într-o zi însorită de început de toamnă. Piața este „pavoazată" ca pentru un important eveniment local și înțesată de lume.

Pe o estradă — drapată cu catifele (sau covoare de preț) și deasupra cu stema țării — se află, instalat — ca o momîie, țeapănă și trufașă — guvernatorul. În jurul lui, pe estradă, suita militară în mare ținută. Primarul Sibiului e alături, în picioare și îmbrăcat civil.

În dreapta și stînga estradei sînt așezate, în ordine, notabilitățile orașului, nobilii locali, negustorimea, breslele etc. Sub paza ostașilor, care păstrează ordinea se află — ținut la respect — poporul citadin, cu bătrîni, femei, bărbați și copii.

P r i m a r u l *(face un pas înainte, în liniștea care s-a făcut, după semnalul de atenție)*: Domnilor și oameni buni! Excelența sa, guvernatorul nostru, a binevoit să asculte, pînă acuma, cu augustele sale urechi *(guvernatorul își bagă degetele în urechi, ca și cum ar vrea să le destupe)*, toate dorințele și jăluirile dumneavoastră. Dacă mai este cineva care are ceva de spus, rog-l să se înfățișeze, cu condiția să vorbească limpede și, mai ales, scurt, scurt, scurt!

(Un alt semnal de goarnă, diferit de primul.)

N.B. Toate greșelile de limbă sau de gramatică aparțin personajelor, nu autorului.

B î l b î i t u l *(apare din mulțime. E un „burghez" între două vîrste, cu aspect comic. Se îndreaptă ațos spre estradă, face o plecăciune adîncă guvernatorului și altele mai restrînse celor din jurul lui)*.

P r i m a r u l: Poftim, omule, spune excelenței păsul care te aduce aici... Dar vorbește scurt și limpede, limpede, limpede.

G u v e r n a t o r u l *(face un gest plictisit, ca și cum i-ar da cuvîntul)*.

1

Bîlbîitul: număr muzical pe un text bîlbîit din care nu se poate înțelege nimic, decît din gesturile suplicantului.

B î l b î i t u l *(începe să se bîlbîie, la început și în crescendo, cu gesturi violente pînă la amenințătoare, către primar, apoi, umile și milogite, către guvernator, în fața căruia, în final, îngenunche, îndreptînd, în același timp, un pumn promițător către primar)*.

P r i m a r u l *(jicnit și furios)*: Ridică-te!

(Bîlbîitul se ridică încîntat de curajul pe care l-a avut.)

G u v e r n a t o r u l *(oarecum amuzat)*: Altceva mai ai de adăugat?

B î l b î i t u l *(clar)*: Nu. Eu atîta am avut de spus, măria ta.

P r i m a r u l *(același joc)*: Du-te, și mîine să dai pe la mine, la primărie.

B î l b î i t u l *(pleacă, ploconindu-se, dar cînd să iasă din cordonul de soldați unul din ei îi dă un picior în spate, de-l trimite cît colo)*.

G u v e r n a t o r u l *(către primar)*: Dar văd că poate să vorbească și clar.

P r i m a r u l: Așa e poporul, majestate, perfid. Se bîlbîie, ca să nu priceapă nimeni nimic, pînă îi vine vocea și își dă drum la glas.

G u v e r n a t o r u l *(brusc, se ridică de pe jilț și începe să alerge, după o muscă ce l-a pișcat de nas. Toată lumea, se învălmășește pe estradă, să prindă musca. În sfîrșit, o prinde însuși guvernatorul și i-o întinde aghiotantului său, care își pune mănușa albă și o primește respectos, trecînd-o apoi, oficial. primarului. Acesta, necunoscînd*

„protocolul" în materie, o pune pe chivăra unui oștean, din cei patru care fac de gardă în cele patru colțuri ale estradei, și o stîrcește cu unghia. După care, își scoate batista și îi șterge chivăra. La un semn al lui, să dă alt semnal de goarnă, sau de tobă, dacă nu existau goarne pe vremea lui Corvin).

Primarul: Mai e cineva care are ceva de spus excelenței sale?

Moșul *(un bătrîn civil, cu o mutră acră, posacă, de om disperat, înaintează pînă la estradă, în fața căreia se ploconește).*

Primarul: Zi, moșule! Dar limpede și scurt, scurt, scurt, că începe să-l bată soarele în ochi pe excelența sa.

Moșul: Apăi, măria ta, eu nu vreau să cer cine știe ce mare lucru, de la măria voastră.

Guvernatorul: Și ce vrei?

Moșul: Un lăcăt, măria ta! Un lăcăt din alea cu merchez de s-o făcut acum în Budapesta, de nici dracul nu le mai poate deschide.

Guvernatorul: Da ce vrei să faci cu el, moșule?

Moșul: Apăi, vreau să-l pui la gura babei mele, că m-a bolînzit de cap cu melița, măria ta...

(Rîsete pe estradă. Apoi guvernatorul face un semn primarului, care se apropie și pleacă urechea, la care, acesta, îi spune ceva.)

Primarul: Moșule... Excelența sa spune că îți va trimite lacătul cerut, cît de curînd. Dar, pînă atunci, ca să poți trăi liniștit, zice că să-i pui babei un belciug la gură, din cele care se pun la rîtul rîmătorilor stricători.

(Cei de pe estradă rîd slugarnic de „spiritul" guvernatorului.)

Moșul: Asta o știam și eu, măria ta. Da' vezi că numai cu belciugul, tot îi rămîne destulă gură slobodă. În orice caz, vă mulțumesc de bunăvoință și de lăcăt. *(Se ploconește și dispare.)*

(În același timp, începe să se audă un cor femeiesc, în ritm de marș lent. Atît mulțimea, ostașii care țin ordinea și „oficialii" întorc capetele în direcția de unde se apropie — crescînd — cîntecul. E un moment de nedumerire colectivă, pînă cînd siliștencile — în costumele lor pitorești — își fac loc prin mulțime. Un ostaș vine în pas alergător și raportează.)

Ostașul: Măria ta, o mulțime de femei de la Silițe vin să se jăluiască măriei tale.

Guvernatorul: Frumoase?

Ostașul: Mîndre rău, măria ta.

Guvernatorul: Tinere?

Ostașul: De toată vîrsta. Și mai necoapte... și coapte și răscoapte.

Guvernatorul: Să li se dea drumul...

(Ostașul dispare repede. Cei de pe estradă își fac semne, mustăcesc și șușotesc craidonește. În timp ce siliștencele se apropie cîntînd, guvernatorul sare după o nouă muscă, pe care — de data aceasta — o storcește personal pe chelia primarului. Primarul rîde verde-amabil. Ceilalți rîd pur și simplu. Cortegiul siliștencelor vine și se oprește în fața estradei. În fruntea lor e o bătrînică cu ochi de veveriță și plină de vioiciune. În mînă ține — în sus, ca pe un drapel — un băț despicat la vîrf și în despicătura căruia se află înfiptă jalba. În spatele ei, trei tinere frumoase, în mijlocul cărora se află Maria. Apoi, grupul de siliștence, în rînduri de cîte patru. La un semn al Marici, corul încetează.)

Siliștencele *(in corpore)*: Să trăiești, măria ta! *(Fac o plecăciune colectivă, după care își reiau poziția mîndră și dîrză, fără ostentație.)*

Guvernatorul: Ce doriți dumneavoastră?

Baba: Apăi, după cum se vede, am venit cu jalbă în proțap... Dar nu e scris nimic în ea, că noi, har domnului, avem gură destulă să vă spunem ce ne doare și ce vrem.

Guvernatorul: Și ce vreți?

Baba: Bărbați!

Primarul *(uluit, în timp ce ceilalți de pe estradă încep să se amuze)*: Ceee?

Baba: Bărbați! Asta vrem...

Maria: Vrem să ne dați înapoi bărbații.

Guvernatorul: Care bărbați? Ce bărbați?

Maria: Pe cei care ni i-ați luat la cătănie.

O silișteancă: Soții!

Alta: Frații!

Alta: Părinții!

Alta: Flăcăii!

Baba: Moșii! Că și pe ei ni i-a luat, pentru corvezi.

Maria: În tot satul nostru nu mai există nici un bărbat, decît copiii, betegii și bătrînii de tot.

Baba: Care nu mai sînt buni de nimic. Nici doi creițari nu mai fac...

Maria: Noi nu mai putem munci singure.

A l t a: Și nici trăi singurele...

B a b a: De trei ani nu s-a născut un copil în sat... Ne piere stirpea, măria ta...

2

Canon: Siliștencile

În textul cannoului se vor lua ca punct de plecare, replicile următoare:

— S-au uscat ogoarele!
— Au ruginit plugurile!
— S-au golit hambarele!
— Stau degeaba jugurile!
— Și oftează fetele.!

După terminarea canonului, guvernatorul face un gest de liniște generală și se ridică marțial.

G u v e r n a t o r u l: Femei din Silișteː Am ascultat păsul vostru. Ceea ce cereți voi însă este o chestiune pe care eu nu am puterea să o rezolv, așa cum doriți. Numai majestatea sa, slăvitul nostru rege, Mateiaș Corvin, ar putea să vă satisfacă dorința. Eu voi pune o vorbă bună pe lîngă augustul nostru stăpîn, iar voi veți trimite o delegație de șase femei alese dintre dumneavoastră — de astăzi, în trei zile — la castelul regal de vînătoare. Majestatea sa vă va primi, la rugămintea mea, să-i spuneți cu gura voastră ce vă doare și să-i implorați augusta sa bunăvoință. *(Hop odată, către Maria.)* De cîți ani ești, fetico?

M a r i a: De douăzeci și doi de ani, măria ta.

G u v e r n a t o r u l: Măritată?

M a r i a: Nu!... Dar am și eu un iubit *(drăguț)* la oaste.

G u v e r n a t o r u l: Cu atît mai bine. Să nu lipsești din delegație. Măriei sale îi plac fetele frumoase și tinere. Și, mai ales, cînd au și iubiți la oaste... Și, cu acestea zise, mergeți sănătoase la casele voastre și aveți încredere în augusta clemență a slăvitului nostru rege. *(Către suită.)* Să mergem, domnilor mei. *(Coboară estrada, urmat de suita oficială, în timp ce muzica militară cîntă un marș săltăreț.)*

(Imediat după ieșirea suitei mulțimea năvălește în scenă și se încinge un dans în care — vrînd-nevrînd — sînt angrenate și siliștencile. Cînd dansul e în toi, apar și ofițerii din suita guvernatorului și încep să danseze, în special cu siliștencele. Cortina se lasă încet, pe tablou.

Finalul prologului

ACTUL I

Un hol mare, într-un castel regal de vînătoare, în apropiere de Silișteː Mobilier adecvat. Trofee de vînătoare, cocoși de munte împăiați, un vultur, tot împăiat, cu aripile deschise etc. Mobilă puțină. Jilțuri, mescioare, un clavecin. Scări interioare în ambele părți ale fundului scenei. Între ele, ușa de intrare de lemn masiv și fierărie grea. Stema regală deasupra. În dreapta, altă ușă mare, tot de lemn, cu batante, spre sufragerie. În stînga, o ușă idem, mai mică. E ușa rezervată ofițerilor de serviciu și personalului. Acțiunea începe înaintea prînzului

1

Uvertura (cu imixtiuni de corn de vînătoare).

(La ridicarea cortinei, în scenă se află numeroși lachei și subrete, care — sub conducerea majordomului — fac pregătirile ultime pentru ospățul care urmează. Numai unul din batantele ușii dinspre sufragerie este deschis și pe aici intră și ies servitorii, care aduc — pe ușa de serviciu — diverse lucruri și mîncăruri reci pentru masă. Tăvi cu pahare și tacîmuri de argint (pocale). Pe o tavă, acoperită cu brocard și stema regală brodată pe o parte care atîrnă, se duc paharul și tacîmurile de aur ale regelui. Trec apoi, pe tipsii, fazani decorați artistic, o căprioară întreagă — dusă de doi lachei, pe umeri — prăjituri înfoiate, fructe în pomiere scumpe și alte bunătăți pentru lăsarea de apă a gurilor spectatorilor. Tot acest dute-vino — rapid și ceremonios — se face pe muzică.)

2

Muzică: Pregătirile pentru ospăț.

(Majordomul dirijează numai prin gesturi operațiile, neuitînd să ciupească, în trecere, de colo un bob de strugure, de la un purcel la tavă o urechiușă pe care o cronțăne cu poftă, ba chiar și un pic de cremă (ori frișcă) de la o prăjitură, pic pe care îl ia cu

degetul, lingîndu-şi-l apoi cu deliciu.. Se aud sunînd cornii, alaiul regal care se întoarce de la vînătoare.)

M a j o r d o m u l: Vin! Numai să fi reuşit bine vînătoarea, că — altfel — regele o să fie în dușuri rele. Nu te mai înţelegi cu el, pînă o abdica.

O s u b r e t ă *(naivă)*: De la tron?

M a j o r d o m u l: Nu, şorţ cu cap deasupra. De la gîndul că n-a împuşcat nimic... *(Ton de stăpîn.)* Vă rog, toată lumea să-şi ocupe posturile. *(Subretele trec în sufragerie, împreună cu doi lachei. Alţi doi ies pe uşa de intrare, la canaturile căreia se postează. Restul, dispare pe uşa de serviciu.)* Tu du-te şi cheamă taraful. *(Lacheul dispare. Majordomul, afectat, îşi aranjează ţinuta într-o oglindă, pînă intră taraful de ţigani unguri.)* Duduş-baci, la semnul pe care ţi-l fac eu, atacaţi marşul şi pe urmă părăsiţi estrada.

(Primaşul tarafului face un semn de înţelegere şi „artiştii" îşi ocupă locurile pe estradă, acordîndu-şi instrumentele. În timpul celor de mai sus, sunetele de corn se apropie, pînă ce se dă un semnal special. Alaiul s-o oprit. Se aud voci vesele, risete etc. Majordomul deschide uşa din fund şi se înclină adînc, rămînînd în această poziţie, deşi — deocamdată — nu vine nimeni. Se văd cei doi lachei, de-afară de la uşă, în poziţii identice. După cîteva clipe, apare aghiotantul regelui.

A g h i o t a n t u l *(în costum de vînătoare)*: Majestatea sa!...

(Majordomul şi cei doi lachei se înclină şi mai adînc.)

R e g e l e *(intră urmat de întregul alai. Taraful cîntă un marş la un semn al majordomului. La uşă se opreşte şi, cu un gest curtenitor, invită pe baroană)*: Baroană, după dumneata!

(După intrarea suitei, majordomul iese prin fund.)

B a r o a n a *(îi surîde, privindu-l galeş)*: Totdeauna galant, măria ta. Chiar cu riscul de a călca protocolul.

C o n t e s a *(geloasă pe baroană)*: Fiindcă aici sîntem la vînătoare, nu la curte şi mai fac excepţii şi capetele încoronate, draga mea.

(Holul se umple de invitaţi. Unii îşi pun, pe mobile, armele de vînătoare, alţii mănuşile, caschetele etc.)

K o m o r a ş: Asta zic şi eu vînătoare reuşită... De scris în cronici!

A p p a f y: Cu un vînător ca măria sa, nici nu se putea să iasă altfel.

R e g e l e: Toldy! Care e rezultatul exact al vînătorii?

T o l d y: Foarte bogat, măria ta. Întîi e, firește, superbul cerb ucis de măria voastră, cu augusta măriei voastre dibăcie.

R e g e l e: Bine, bine!... Treci...

T o l d y: Patru căprioare...

B a r o a n a: Din care una vînată de mine.

C o n t e s a: Fiindcă Gatenburg, care nu ştie ce să mai facă, să-ţi intre în voie, ţi-a adus-o la nas, de-ar fi doborît-o şi-un copil...

T o l d y: O ieruncă şi-un cocoş sălbatic, surprinşi în luna de miere... Doi ţapi...

R e g e l e: Logodiţi şi ei, probabil...

(Risete)

T o l d y: Despre fazani, ce să-i mai numărăm, că sînt nenumăraţi...

B u f o n u l: Afară de ursul pe care era să-l omoare din greşeală domnul conte Komoraş, că el ochise de fapt un ciine de vînătoare.

K o m o r a ş *(ars, bufonului)*: Dar tu ce-ai vînat, nepricopsitule?

B u f o n u l: Eu? Am avut cea mai bogată recoltă. Am vînat toate prostiile pe care le spuneţi voi... *(Plecăciune.)* Cu excepţia măriei sale, firește, care a spus-o pe cea mai mare din toate.

(Risete.)

R e g e l e: Eu? Ce prostie atît de mare am spus, Zichy?

B u f o n u l: Că amicul meu, cu care nu mă fălesc, contele Komoraş, este un mare vînător.

(Risete.)

M a j o r d o m u l *(intră şi anunţă)*: Domnul conte Gabory, guvernatorul districtului.

G u v e r n a t o r u l *(intră. Majordomul se înclină, apoi iese)*: Măria ta! Doamnelor, domnilor! *(Se înclină.)*

R e g e l e: Bun venitul, Gabory... Ai venit însă, vorba aceea, tocmai la spartul iarmarocului. Vînătoarea s-a încheiat.

B u f o n u l: Şi ursul omorît de Komoraş mănîncă acuma zmeură în cinstea lui.

K o m o r a ș: Te cam întreci cu gluma, bufonule!

B u f o n u l: Din contra! De-abia mă exersez...

G u v e r n a t o r u l *(apropiindu-se de rege și vorbindu-i discret)*: Îmi cer iertare de întîrziere, majestate, dar am avut de furcă rău cu siliștencele alea, pînă s-au hotărît să aleagă numai o delegație restrînsă dintre ele. Cînd au auzit că e vorba să dea ochii cu majestatea voastră, nu și nu, să vie toate. Cît p-aci să se și încaiere.

R e g e l e *(nedumerit)*: Care siliștence?

G u v e r n a t o r u l: Cele despre care v-am vorbit acum cîteva zile și ați avut înalta bunăvoință să le primiți astăzi, aici.

R e g e l e: În ce scop?

G u v e r n a t o r u l: Vor să se jăluiască. Tot satul lor a rămas fără bărbați, luați la oaste de ani de zile... Și vor să le dați bărbații înapoi.

R e g e l e *(surîzînd)*: Amuzant...

G u v e r n a t o r u l: Și toate sînt frumoase de îngheață apele și aprind inimile. Mai ales una, o fetișcană de douăzeci de ani, ar merita să fie pictată în costumul ei național.

R e g e l e: Să-ți spun drept, Gabory dragă, toată viața am preferat nudurile...

G u v e r n a t o r u l: La vîrsta mea, majestate, acest gen de pictură mă depășește...

R e g e l e: Condoleanțele mele, dragul meu... Și, fiindcă zici că le-am promis, cînd vin, cheamă-le aici...

G u v e r n a t o r u l: Am înțeles.

R e g e l e *(revine spre grup. E bine dispus)*: Dragii mei prieteni! *(Se face liniște)*. La petrecerea pe care o pregătim astăzi, vom avea o surpriză.

V o c i: Bravo! Bravo!

R e g e l e: Voi primi aici, alături de voi toți, o „deputație" de fete tinere și frumoase din Silișteni, care vine să mă roage — nici mai mult nici mai puțin — să le dau înapoi bărbații plecați la oaste.

(Risete.)

C o n t e s a: Vai, ce nostim!

B a r o a n a: Ba eu nu găsesc că e nostim deloc. N-are nici un rost să ne dăm coatele cu niște țoape de la țară. Și dumneavoastră, majestate, sînteți prea generos să admiteți să vi se facă asemenea cereri, cel puțin necuviincioase.

R e g e l e: Scumpa mea baroană, un suveran care își iubește cu adevărat poporul, trebuie să-i asculte toate păsurile, oricare ar fi ele.

B a r o a n a: Ăsta nu e păs, e obrăznicie.

B u f o n u l *(țîșnit de pe fotoliul pe care se așezase)*: Cer cuvîntul! Cer cuvîntul, măria ta! În timp ce n-ascultam ce spunea doamna baroană, mi-a venit o idee... O idee... de să ne prăpădim de rîs.

R e g e l e: Ia spune.

(Toți ascultă atenți.)

B u f o n u l: Propun să facem o farsă grozavă acestor siliștence. Și anume... ne travestim cu toții. Măria sa și cu înalții oaspeți de sex masculin, în lachei. Iar grațioasele noastre doamne, în subrete. *(Aplauze și exclamații vesele: „Bravo!" „Grozavă idee!" „Ingenios"... „Vai ce-o să rîdem.")* Cred că s-a-nțeles!... Țărăncile vor lua pe măria sa și pe distinșii noștri nobili drept slugi, iar lacheii vor fi luați drept...

(E întrerupt de entuziasmul general, punctat de replici: „S-a-nțeles!" „S-a-nțeles!"

R e g e l e *(bufonului)*: Bravo, Zicky! Ai spus și tu ceva serios o dată.

B u f o n u l *(lui Komoraș)*: Dumneata, domnule conte, n-ai nevoie să te travestești, că și-așa pari un lacheu în uniformă de conte.

K o m o r a ș: Te știam bufon, nu măgar. Iartă-mă că m-am înșelat.

R e g e l e *(aghiotantului său)*: Gaterburg! Comunică majordomului să trimeată sus *(gest spre camere de sus)* toate subretele, toți lacheii. Și tu veghează ca totul să iasă bine.

A g h i o t a n t u l: Am înțeles.

(Baroana se așază la clavecin și cîntă o mazurcă, o polcă, sau un menuet. Imediat regele o invită pe baroană la dans, iar ceilalți îi urmează exemplul. De pe ușa de serviciu intră lacheii și subretele, care — discret — își dau mîinile și, perechi-perechi, în ritmul dansului, urcă cele două scări și dispar. Lucru pe care îl fac, după ei, și cei din scenă.)

3

Mazurca (cu dansul respectiv)

Aghiotantul *(rămas singur, unui ofițer inferior care intră pe ușa de serviciu)*: Nemet!

Nemet: La ordin.

Aghiotantul: Dumneata ești ofițerul de serviciu azi?

Nemet: Da, eu!

Aghiotantul: Trimite-mi, te rog, imediat pe cel mai deștept ostaș din gardă.

Nemet: Am înțeles *(Iese)*

(Din camerele de sus, se aud risete exclamații etc. Se „efectuează" travestirea.)

Ion *(intră, după o clipă, pe ușa de serviciu. Salută și ia poziția de drepți. E un flăcău chipeș și zdravăn)*: Să trăiți, domnule colonel-conte. M-am prezentat la ordin.

Aghiotantul: Cum te cheamă, ostaș?

Ion: Răchițean Ion.

Aghiotantul: Mi s-a spus că ești un băiat foarte deștept.

Ion *(cu un zîmbet, modest)*: Mai umblă și vorbe, domnule colonel.

Aghiotantul: O să vedem noi dacă sînt vorbe sau nu... Îți încredințez o misiune foarteee... delicată, ca să zic așa. Fii foarte atent la ce-ți spun. E numele majestății sale în joc.

Ion: Am înțeles.

Aghiotantul: Peste puțin, vor veni la castel, la dorința majestății sale, niște fete tinere și frumoase. Aceste fete nu trebuie văzute de nimeni, ai înțeles?

Ion: Da...

Aghiotantul: Locotenentul Nemet, care le va primi și le va introduce în grădină pe porțita secretă din fund, ți le dă în primire și tu le vei conduce aici pe la corpul de gardă...

Ion: Am înțeles, domnule colonel-conte.

Aghiotantul: Tu ești român, mi se pare?

Ion: Neaoș...

Aghiotantul: E! Și fetele astea sînt tot românce de-ale tale. Niște neveste și fete din Silițe.

Ion: Din Silițe? *(Are o tresărire pe care o stăpînește repede, fără să fie observat.)*

Aghiotantul: Cunoști satul?

Ion *(mințind)*: Nuuu... Eu sînt de fel tocmai de la Sighet...

Aghiotantul: Bine, băiatule!... Acuma vezi-ți de treabă și nu uita ce ți-am spus. Nimeni... Absolut nimeni... să nu le vadă, ca să nu iasă fel de fel de vorbe. E obrazul majestății sale în joc.

Ion: Am înțeles! *(Salută și iese.)*

(Taraful de lăutari intră și își ocupă locurile pe estradă. Apoi, în capul scărilor, travestit în rege, apare bufonul, care anunță solemn.)

Bufonul: Curtea!... Muzica! Un ceardaș!

4

Ceardaș. Muzică și dans

(După executarea dansului, în care nobilii se căznesc să danseze ca poporul, iar servitorimea se scălămbăie să danseze ca nobilimea, intră Nemet, salută și șoptește la urechea aghiotantului.)

Nemet: Au sosit siliștencele și ordinul s-a executat întocmai.

Aghiotantul *(anunță)*: Majestate! Au sosit siliștencele.

Nobilimea *(travestită în servitori)*: Să poftească, să poftească!

Bufonul *(către servitorime)*: Voi strîmbați din nasuri de-acuma, ca să faceți repetiție *(Servitorimea strîmbă comic din nasuri. Către toată lumea.)* Fiecare să nu-și uite rolul care i s-a repartizat. *(Către rege.)* Zicky! Pot să dau ordin să intre!

Regele: Da, majestate... Dumneavoastră sînteți suveranul.

Bufonul *(către Nemet)*: Atunci să intre răpirea sabinelor, locotenent... *(Nemet iese, pufnind de rîs.)* Toată lumea, la locuri... *(Bufonul se așază pe jilțul cel mai mare, picior peste picior. Regele se așază „grecește" la picioarele lui. Doamnele nobile — chicotind sub evantaie — în dreapta și stînga bufonului, pe jilțuri. Nobilii din suită, în picioare, în jurul „tronului", țepeni de parcă au înghițit frigări. Lacheii, flancați de subrete, la uși.)* Gataaa?

Toți: Gata.

Bufonul *(regelui)*: Zicky! Distrează-mă! Și, dacă n-ai conversație, gîdilă-mă la tălpi, că vreau să rîd... *(Rîsete. Către primarul tarafului.)* Psssttt, abanos cu vioară! Știți vreun cîntec românesc?

Primașul *(ironic)*: Știm, majestatea voastră.

Bufonul: Nu fii asin, că tu nu faci parte din distribuție...

Nemet *(intrînd, anunță solemn)*: Delegația fetelor din Silișteа.

(Taraful atacă un joc zglobiu, românesc.)

5

Joc românesc. Muzică la taraf.

(Nemet deschide ușa. Delegația intră, în cap cu baba, care începe să joace pe muzică.)

Baba: Hai noroc și bine v-am găsit sănătoși.

(Toată lumea din scenă se înclină adînc și în bătaie de joc, la intrarea siliștencelor.)

Maria *(care e urmată de încă cinci slilișteпce o trage de mînecă pe babă și îi șoptește)*: Nană. Ți-am spus să nu bei înainte. Stai la un loc, că sîntem în fața măriei sale.

(Baba se potolește. Toată delegația a intrat. În ușă se vede Ion, cătrănit. Nemet iese și închide ușa. Femeile rămîn încremenite în canatul ei. Muzica încetează.)

Bufonul: Hai, hai, apropiați-vă, fătuțelor, că majestatea mea nu mănîncă oameni.

(Silișteпcele se apropie.)

Silișteпcele *(în cor)*: Să trăiești, măria-ta.

Bufonul: Să dea Dumnezeu, că nici n-am altă treabă...

Regele *(îl gîdilă în talpă, încet)*: Nu uita că ești rege și că ai coroană pe cap, nu clopoței.

Bufonul *(începe să rîdă „isteric")*: Nu rîd de voi, puicuțelor! ... Dar m-a gîdilat măscăriciul ăsta al meu la tălpi și sînt gîdilicios rău.

Regele *(din acest moment, începe s-o privească din ce în ce mai insistent pe Maria, care — observînd, amuzată — se uită și ea la el, carecum încurajîndu-l, fiindcă e îmbrăcat atît de caraghios).*

Baroana *(observă și începe să „crape").*

Bufonul *(Mariei)*: E! Ia spune tu, fată frumoasă, ce v-aduce la majestatea mea?

Baba: Ba să-ți spui eu, măria ta, că găina bătrînă face zeama bună.

Bufonul: La ciorbă, babo, la ciorbă, nu la audiență regească.

(Curtenii din jur încep să privească galant pe silișteпce, în maniera lor de lachei care fac pe conții.)

Baroana II *(privind jocul, ca și ceilalți)*: Vaai! Eu, una, nu mai pot să mă țin de rîs.

(Fetele, afară de Maria, care e mereu preocupată de un gînd și privește alarmată spre ușă, își întorc privile jenate către conții lachei, încercînd să găsească în ochii lor un sprijin. Aceștia, „călîți" în asemenea lupte, înțeleg că nu displac fetelor. Și jocul crește.)

Contesa *(baroanei, încet)*: Ia privește pe rege cum o mînîncă din ochi pe silișteanca aia...

Baroana *(înfiptă)*: O să-i rămînă în gît...

Contesa: N-aș crede. Regele are dinți buni și știe să mestece, cînd îi place o bucățică bună.

Bufonul *(după ce a șoptit ceva unui „curtean" din spate)*: E! Care ia cuvîntul? Că mai trebuie să și domnesc, nu să mă țin numai de fleacuri. *(Privește semnificativ pe rege.)*

Baba: Eu îl iau, că ele sînt rușinoase... De! Fete de la țară...

Bufonul: Lasă folclorul, mătușă, și vino la problemă... *(Poruncitor.)* Ce vreți?

Baba: Bărbați vrem, măria ta. Vrem bărbații noștri. *(Subretele și lacheii pufnesc în rîs.)* Degeaba rîd slugile măriei tale. Noi de-asta am venit pînă aci... după bărbați

Bufonul: Nu mai spune...

Baba: Păi cum să nu spun, dacă așa e...

6

Vrem bărbați. Cuplet pe muzică.

(După cuplet, toată lumea, aplaudă. „Curtenii", sincer și „servitorimea", ironic.)

Bufonul: Bine, babo! O să mă mai gîndesc, să vedem ce pot face pentru voi.

Regele: Majestatea sa vă făgăduiește să vă satisfacă dorința...

Bufonul: E, dacă așa zice măscăriciul meu, așa să fie... Am slăbiciune de el, că îmi mai înveselește domnia și nu pot să-i refuz nimic...

Siliștencele *(plecîndu-se adînc)*: Să trăiești, măria ta..

Regele *(în timp ce Maria este aplecată spre tron, îi ia mîna și începe să i-o mîngîie)*: Și numai pentru ochii tăi frumoși am pus o vorbă bună...

Maria *(își retrage mîna, jenată, dar fără ostentație)*: Îți mulțumesc, domnule măscărici, de vorbă bună și mîine îți trimit o găină friptă și-o legăturică cu ouă proaspete...

Baba: Că găini mai avem în sat... Numai de bărbați avem lipsă.

Regele: Pămîntul e plin de bărbați, drăgutele mele.

Baba: Da, dar noi îi vrem pe ai noștri.

Bufonul: Da, în definitiv, babo, ia spune sincer. La vîrsta dumitale, ce-ți mai trebuie bărbat. Cîți ani are al dumitale?

Baba: Păiii, acu, de Sfînta Maria a mică, împlinește șaptezeci. Dar tot cătană e, că mi l-o luat pentru corvezi.

Regele *(rîzînd)*: Și pentru corvezi vrei să-ți vie acasă!

Baba: Ferit-a Sfîntul, că la alea nu mă întrece el pe mine.

Bufonul: Atunci nu văd ce interes ai?

Baba: Am! Fiindcă, măria ta, casa fără bărbat e bună numai pentru văduvele rele de muscă...

(Curtenii-lachei rid.)

Regele *(bufonului)*: Și-acum, majestate, eu cred că ar fi cazul să cinstim un pahar de „Tokai" cu siliștencele noastre, ca să se ducă pomina de felul cum au fost primite la curtea majestății voastre.

Bufonul: Bravo, Zicky... Facă-se voia ta. *(Bate din palme.)* Pssstt! Komoraș! Du-te cu Toldy și serviți cîte un pahar de vin. Și să v-ajute și două jupînese... Tu, Erji *(arată pe baroană)* și tu, Ilonka *(arată pe contesă)*.

(Cei patru numiți se înclină și ies îmbufnați.)

Komoraș *(ieșind)*: Asta am să ți-o plătesc, măgarule! La masă o să-ți pun dop ars în sosul de la ostropel de porumbei.

Baroana *(ieșind)*: Să mă lase pe mine regele, ditai baroană de Kecikemet, să-i servesc țopîrlancele dumnealui... Asta nu i-o iert.

(Au ieșit.)

Bufonul *(către taraf)*: Și voi ce lingeți arcușul degeaba, acolo... Da-ți-i drumul... Un joc românesc, ca la Silișteа... Să vedem ce pot fetele noastre la veselie, că la jale le-am văzut.

7

Taraful. Muzică românească

(Cei patru servitori intră cu tăvile cu pahare pline și servesc pe toată lumea.)

Bufonul: Vivat!... Trăiască majestatea mea regele! *(Închină paharul.)*

Toți: Vivat! Trăiască! Ura! *(Beau.)*

Baba *(bea dușcă)*: No, dar știu că-mi mearsă. *(Baroanei.)* Fetico, mai dă-mi un pahar, să fie cu soț, că al treilea mi-l dă flăcăul ăla *(arată pe guvernator)*, că-l văz mai răsuflat, ca pe seama mea. *(Baroana o servește în silă.)* Să trăiești, maică, și să mă mai servești. *(La un gest al aghiotantului, taraful iese. Baba bea și-al doilea pahar.)*

Regele *(se apropie de Maria, cu care ciocnește, privind-o pătimaș)*: Să trăiești, fată minunată.

Maria: Și dumneata, domnule.

Regele: *Bruderschaft! (Vrea să-și încolăcească brațul de al ei.)*

Maria: D-apăi eu nu știu ce-i aia. La noi, în Siliștea, se bea cu mîna, nu cu umărul.

Regele: Dar aici ești la Curte și, la Curte, se bea domnește. *(Îi ia mîna și-o silește grațios să ia poziția de bruderschaft.)* Și-acum, pînă la fund. *(Beau amîndoi, după care, regele îi dă capul pe spate și o sărută. Ion, în clipa asta, crapă o clipă ușa și vede. Maria se zbate și scapă din strînsoare. Furioasă, trage o palmă regelui.)*

Guvernatorul *(care se află printre lachei, se repede și o imobilizează pe Maria)*: Ce ești nebună, femeie? Ai pălmuit pe majestatea sa regele.

Maria: Am pălmuit un măscărici, care m-a pîngărit...

(Toată curtea, „stupefiată", se agită. Proteste, țipete, exclamații: „Afară!" „Nemaipomenit!."

Baroana: Bine i-a făcut! să se sature de slujnici.

Maria: Dar nu-s slujnică, precum dumneata, fată hăi!

Guvernatorul *(Mariei)*: Ce-ai făcut, nenorocito?

Toldy: Ocna te mînîncă.

Gabory: Ce ocnă? Spînzurătoarea!

Guvernatorul: Măscăriciul e majestatea sa regele. Și s-a travestit așa, de glumă... Ia uită-te bine la mine? Cine sînt eu?... Că doar ai vorbit cu mine, acum cîteva zile, la Sibiu, cînd v-am făgăduit să...

Maria *(înlemnită)*: Sînteți măria sa... domnul guvernator.

Guvernatorul: Și m-am travestit și eu, ca și toate mărimile de la curte *(gest spre lachei și subrete)*, tot de glumă.

Maria: De bătaie de joc, adică... Mulțam frumos, măria ta! Și-acum nu-mi mai pare rău de palma care i-am tras-o majestății sale. Merita două.

Komoraș *(deschide ușa de serviciu și strigă)*: Garda!

Aghiotantul *(apropiindu-se de rege)*: O arestăm, majestate?

Regele *(tace. Reflectează o clipă).*

(Garda, sub comanda lui Ion, intră militărește. Ion rămîne încremenit, cînd recunoaște pe rege în bufon și pe ceilalți travestiți. Discret, își face cruce.)

Bufonul: Arestează imediat pe toată lumea. Adică numai pe nebunele astea.

Ion: Nu primesc ordin de la nimeni, cînd majestatea sa e de față.

Regele *(care a luat o hotărîre)*: Nimeni nu se atinge de această femeie. Lăsați-mă singur cu ea. Și celelalte, care au venit cu ea, să aștepte afară...

(Toată lumea iese. Nobilimea urcă scările. Baroana spumegă Garda salută și iese... La ieșire, Ion dă cu chivăra de pămînt.)

Ion: Trăznetul mumii ei de viață! *(A ieșit.)*

Regele: Cum te cheamă, fetico?

Maria: Maria, măria ta.

Regele *(perfid)*: Îmi pare rău, Mario, că te-am supărat...

Maria: Și mie, că... *(Arată palma.)*

Regele *(același joc)*: Oo! Minuța ta, lipită de obrazul meu, mi-a făcut numai plăcere... Mi s-a părut ca o sărutare mai apăsată...

Maria: Dar a fost o scatoalcă toată ziua! Că eu nu sărut cu palma. Numa cu gura...

Regele *(apropiindu-se de ea)*: Și dacă mi-ai da și mie o sărutare, ce-ar fi? *(O prinde ușor de umeri.)*

Maria: Ar face pereche cu cea dintîi, măria ta... *(Îi îndepărtează mîinile de pe umeri.)* Eu îmi iubesc omul, măria ta.

Regele: De cînd ești măritată?

Maria: Nu-s încă. Dar o să fiu, dacă măria ta îți ții vorba și ne trimiți bărbații și feciorii acasă!... Că făgăduiala pe care ne-ai făcut-o, măria ta, a fost vorbă de rege nu de măscărici...

Regele: A fost o glumă, ca și tot jocul nostru... *(Alt ton, mai dulce.)* Unde e cătană iubitul tău?

Maria: Chiar aici, măria ta. L-am văzut între ostașii care ne-au adus și care au venit pe urmă să ne închidă... Ion Răchițan îl cheamă, pînă azi n-am știut nimic de el, că n-am primit carte niciodată...

Regele *(cu un surîs)*: Cu siguranță că și-o fi găsit alta pe-acolo pe unde o fi fost. Ostașii mei de-aici, de la castel, sînt veniți numai de cîteva zile.

Maria: Ion al meu mă iubește și apăi, el e băiat așezat.

Regele: Așezat-așezat, cît poate omul să rabde! Dar tinerețea își cere drepturile ei. Are legi pe care nimeni nu le poate călca.

Maria: Noi nu cunoaștem asemenea legi.

Regele: De cîți ani nu v-ați mai văzut?

Maria: De cinci, de cînd l-a luat cu japca la oaste.

Regele: Și tu îți închipui că el crede că în timpul ăsta i-ai rămas credincioasă. Fată frumoasă și tînără care ațîți pofetele cui te vede și-i faci inima să bată, așa cum bate acuma a mea pentru tine, ca toba la atac?

Maria: Dar ce? Inima măriei tale e darabană?

Regele: Și dacă ți-aș da iubitul acasă, ce-aveți de gînd să faceți?

Maria: Să ne căsătorim și să muncim pîn-om strînge bani, că ce mi-a rămas de la taică nu mă lasă să vînd, ca să cumpărăm hanul lui Marcu Crîșmarul... C-a spus că-l vinde, dar numa' pe banii toți o dată.

Regele: Adică să te faci cîrciumăreasă.

Maria: Munca, ori cum ar fi, nu-i de rușine.

Regele: Şi n-ar fi mai bine să mergi cu mine la Curtea din Buda, să te fac doamnă mare, să-ţi împodobesc gîtul cu podoabele cele mai scumpe, să-ţi îmbrac trupul ăsta minunat cu cele mai scumpe mătăsuri şi catifele, să locuieşti într-un castel care să fie al tău şi tot ce doreşti să ţi se împlinească? Ia gîndeşte-te un pic.

8

Duet: Regele — Maria

„Nu l-aş da pe şapte regi."

(După terminarea duetului, regele este „şifonat" în orgoliul său. Face cîţiva paşi, enervat.)

Regele *(dur)*: Bine! Biiine!... Ne-am lămurit... Dumneata du-te la femeile care te aşteaptă, şi plecaţi acasă.

Maria *(înţelegînd că datorită refuzului ei a pierdut tot, e amărîtă, timidă, cu lacrimi abia stăpînite în ochi)*: Şi nu ne mai dai bărbaţii, măria ta?

Regele: Nu ştiu. O să văd eu. Deocamdată, am treburi mai importante decît fleacurile voastre muiereşti. *(Începe să urce scara, oprindu-se pe a treia treaptă.)* Şi ţine minte ce-ţi spun eu acum: toată viaţa îţi vei mușca mîinile, c-ai pierdut un rege pentru un răcan şi un palat pentru o cîrciumă. Umblă sănătoasă! *(Urcă scara şi iese.)*

(Maria se aşază pe o muche de scaun şi izbucneşte în plîns. Ion intră repede. Maria se ridică şi vine cu braţele întinse spre el.)

Maria: Ioane!

Ion: Piei din faţa mea! Am pîndit pînă a plecat regele, pocni-i-ar coroana... şi sceptru. Am văzut cu ochii mei, ăştia doi *(şi-i apasă cu mîinile)*, cînd te-a sărutat pe gură.

Maria: Ioane, nu vorbi cu păcat...

Ion: Taci, că mi-e lehamite de vorbele tale măsluite... Nu mai vreau să te văd! O să cer să mă trimită la război... C-o să fie război şi-o să-mi caut moartea acolo, că e păcat să-mi iau viaţa cu mîna mea.

8

Duet: Maria — Ion

„Ruptura dintre ei"

(După terminarea duetului, Ion se smulge de lîngă Maria şi dispare în fugă. Maria iese după el, tot în fugă.)

Maria: Ioane! Ioane!... Ioane! *(A dispărut.)*

Regele coboară scara. Şi-a reîmbrăcat uniforma regească. Se gîndeşte încruntat la ceva

Baroana *(care a ascultat, de sus, la uşă şi „l-a observat" — în timpul scenei cu Maria — coboară pe scara cealaltă. Ambii se întîlnesc în scena propriu-zisă. Ironică)*: Felicitările mele, majestate!

Regele *(burzuluit)*: Pentru ce?

Baroana: Pentru palma dată la timp şi pentru succesul pe care l-ai avut la Dulcineea dumitale cu opinci.

Regele: Diana! Nu sînt dispus pentru glume şi, mai ales, nereuşite.

Baroan *(acelaşi joc)*: Cred şi eu! Cînd are omul inima îndoliată.

Regele: Vorbeşti prostii.

Baroana *(schimbînd tonul)*: Ascultă, Matias!... Cînd întreaga Curte cunoaşte legătura noastră, cum ai putut să-ţi permiţi să mă ofensezi în faţa tuturor şi a lacheilor, sărutînd o lepădătură şi zgîindu-te la ea ca un îndrăgostit caraghios?

Regele *(ca s-o fiarbă)*: Poate că eram în clipa aceea şi poate că sînt şi-acum...

Baroana: Vorbe! Tu, şi îndrăgostit?... Vorbe, majestate, vorbe.

9

Duet: Regele — Baroana

„Vorbe, vorbe, vorbe!

Baroana *(după duet)*: O să-ţi plătesc cu aceeaşi monedă.

Regele: Nu uita că e capul meu bătut pe ea.

Baroana: Tocmai! Nu strică — măcar din cînd în cînd — să mai ai și tu puțină bătaie de cap... Și, după dejun, plec la Budapesta. O să-l rog pe guvernator să mă conducă.

Regele: Pe hodorogul ăla?

Baroana: Ce importanță are! Mă adoră și-mi e destul. Astă-seară o să-l invit la mine la un pahar de „Tokay". Și pe urmă...

Regele: Somn ușor și vise plăcute!

Baroana: Coșmaruri frumoase (! *(Iese)*

(Regele trage de un cordon și de-afară se aude un sunet de clopot.)

Aghiotantul *(intră imediat)*: La ordin, majestate!

Regele: Unde sînt siliștencele?

Aghiotantul: Au plecat. Și nu știu ce s-o fi întîmplat cu ele, dar frumoasa aceea cu incidentul *(arată palma fără să vrea)* plîngea în hohote, în timp ce toate celelalte țipau la ea și o amenințau cu pumnii.

Ușa de sus se întredeschide și apare discret capul baroanei.

Regele: Bine, bine, bine! Lasă asta și ascultă ce-ți spun.

Aghiotantul: La ordin!...

Regele: Mîine, te travestești în zaraf — un zaraf din Sibiu — te duci la Siliște și cauți pe fata care — cred c-ai observat — mă interesează... *(Aghiotantul confirmă.)* Maria o cheamă. Îi spui că ai aflat că vrea să cumpere, împreună cu iubitul ei, hanul unuia Marcu și știi că nu are banii necesari. Te oferi să-i împrumuți tu banii, bineînțeles, cu dobîndă și, pînă la achitarea datoriei, să-ți pună ție hanul zălog.

Aghiotantul: Am înțeles! Și dacă nu acceptă, măria ta?

Regele: Te lauzi că ai legături la Curte — cu nobili pe care îi împrumuți cu bani — și îi făgăduiești că-i scapi iubitul de armată și i-l trimiți acasă.

Aghiotantul: Este o idee admirabilă.

Regele: Iubitul ei se află, deocamdată, aici la castel, în corpul de gardă.

Aghiotantul: Îl știu, Răchițean Ion... I-am surprins vorbind, cînd a condus siliștencele aici.

Regele: E! Pînă deseară ostașul va pleca la un regiment de pe granița cu Austria, ca să fie cît mai aproape de iubita dumnealui.

Aghiotantul *(cu un surîs)*: Vorba aceea: „la doi pași și șapte zile de diligență".

Regele: Exact! Și mîine seară îmi raportezi executarea. *(Se duce și scoate din sertarul unei mobile cîteva pungi cu aur, pe care le dă aghiotantului.)* Uite și banii! La bună vedere! *(Urcă scara și dispare.)*

Baroana *(imediat după ieșirea regelui, apare în capul scării și șîșîie discret)*: Pssstttt! *(Face un semn aghiotantului să nu plece. Apoi coboară în vîrful picioarelor.)* Gotterburg! *(Șoptit.)* Fă-mi un mare serviciu, te rog!

Aghiotantul: Dacă-mi stă în putere...

Baroana: Îți stă... Numai regele să nu afle nimic... *(Ton insinuant, femeiesc.)* Vreau să-l văd o clipă pe flăcăul acela care comanda garda adineauri. *(Același joc, crescînd.)* Cred că mă înțelegi, dragul meu...

Aghiotantul *(cu un surîs complice)*: Da... E un flăcău chipeș, voinic, tînăr...

Baroana: Hai-hai! Nu te-ntinde... Îl știpt aici.

Aghiotantul: Dar vă rog să-l rețineți cît mai puțin. Majestatea sa...

Baroana: Știu, Și tocmai de-aia...

Aghiotantul *(iese)*: Am înțeles... subînțelesul.

9

(Baroana se așază la clavecin și cîntă romanța „Gelozie? Nu! Orgoliu", acompaniindu-și vocea. Cînd termină, intră Ion. Salută și se oprește țeapăn în ușă.)

Ion: M-am prezentat la ordin!

Baroana *(ridicîndu-se și îndreptîndu-se spre el)*: Vino mai aproape, băiete. *(Ion se apropie timid)* Ascultă, taci și bagă la cap ce-ți spun. Majestatea sa regele, care este un mujeratic fără pereche, a pus ochii pe iubita ta și vrea să și-o facă ibovnică. *(Ion are un gest de protest.)* Drepți! *(Ion se calmează.)* Ca s-o zăpăcească mai repede, a trimis pe aghiotantul lui, travestit în zaraf, să-i dea bani împrumut, ca să cumpere hanul unui din satul vostru. *(Gest de protest, la Ion.)* Drepți! Ai înțeles de ce? Ca s-o cîștige mai repede, să și-o facă țiitoare și s-o aibă la îndemînă ori de cîte ori vine la vînătoare aici, la castel. *(Ion nu se mai poate abține și înjură.)* Nu pe ea, pe el. Că femeia e mai slabă de înger și se lasă ușor ademenită, mai ales cînd e vorba de un rege și de aurul cu care o plătește...

Ion: Ca pe juncane la tîrg... *(Spumegînd.)*

Baroana: Dreeepți! *(Ion se liniștește, aparent.)* Și nu numai atît... Dar, ca să te ponegrească în ochii ei, i-a spus că ai cerut să fii mutat într-un regiment tocmai la granița cu Austria... Și, chiar astă-seară, vei pleca acolo... Și-acum, hai! Rupe rîndurile

(Ion iese repede, fără să mai salute.)

Bufonul *(apare în capul scării, sus)*: Scumpă baroană... Dumneata, care ești favorita regelui, spune-i, te rog, că mi-e o foame de-mi sună clopoțeii. *(E îmbrăcat în costumul său inițial, ca și toți curtenii care vor intra.)*

Regele *(apărînd sus, unde se schimbă și replicile care urmează)*: Ce e Zicky?

Bufonul: Toată Curtea ghiorțăie de foame.

Regele *(coborînd)*: Să mîncăm, atunci.

Baroana *(regelui)*: Mă mir că îți mai e foame, după papara pe care ai mîncat-o adineauri.

Regele: Veninul strică pofta de mîncare, baroană.

Bufonul *(care a coborît și el)*: Numai la vipere nu! *(Trage, paternic și repetat, de cordonul soneriei. Se aude clopotul acesteia sunînd corespunzător afară.)*

(Pe cele două scări încep să coboare curtenii, în timp ce taraful intră și își ocupă locurile pe estradă. Curtenii schimbă replici: „Mi-e foame". „Mi-e sete". „Mi-e și foame, mi-e și sete". „Leșin de foame". „Sucombez" etc., etc. Doi lachei deschid batantele și în mijlocul ușii apare, solemn, majordomul.)

Majordomul: Majestatea sa este servită.

Toți izbucnesc în urale și vociferări.

Regele vrea să ofere brațul baroanei, dar aceasta, ostentativ, își oferă brațul guvernatorului)

Guvernatorul: Contesă! *(Oferă brațul contesei, care, fericită, îl acceptă, c-o privire pasionată.)*

(Bărbații oferă brațul doamnelor, iar cei rămași fără parteneră își oferă brațul unul altuia, cu diverse figuri comice.)

Bufonul *(care își ocupă locul în fruntea cortegiului)*: Muzica! *(Taraful atacă un marș.)* După mineeee, înainteeee, marș! *(Din teaca sabiei normale de la șold trage o săbiuță cît un creion, și-o proptește de umăr și cortegiul pornește.)*

10

Taraf, cor, evoluții coregrafice

(Sub comanda bufonului, în veselia generală, cortegiul ocolește de cîteva ori scena, executînd diverse figuri de dans, pînă intră și dispare în sufragerie, în timp ce cortina se lasă, pe muzică.)

Sfîrșitul părții întîi

ACTUL II

După trei luni de la primul act, la „Hanul cu dragoste".

Interiorul hanului, în ziua inaugurării. Totul strălucește de curățenie. Rafturile și tejgheaua, mesele de brad frecate cu moloz, băncile și scăunelele de lemn etc.

1

Uvertura: „La hanul cu dragoste", care se încheie cu melodia „Într-un ceas bun!" ce se cîntă pe scenă (cu cortina lăsată) în timp ce aceasta se ridică.

În scenă, tablou vivant. Toată lumea, formată numai din moși, babe și femei de toate vîrstele, cîntă, cu gesturi și mutre convinse și comice. Printre moși sînt cîțiva „soprani", iar printre fete cîteva cu voci de bas. Lucrul acesta trebuie să se observe muzical.

Baba dirijează în centru, cocoțată pe un scăunel. Întreaga asistență, cu excepția babei, are căni pline cu vin în mînă.

În ușa care (dreapta) dă spre „locuința particulară" (intrarea din uliță e în fund și o altă ușă în stînga), Maria ascultă cu brațele încrucișate pe piept. E tristă și cu gîndul dus departe.

După terminarea corului, toți ciocnesc cu Maria (care ia o cană de pe tejghea, dar nu bea) și ciocnesc între ei. Urale: *Trăiască „Hanul cu dragoste" ! Ura ! Vivat ! Trăiască Maria și cu Ion al ei.* Etc., etc.

Baba *(se dă jos de pe scăunel, pe care îl pune la loc, la masa de unde l-a luat, și își umple o ulcică mai mare. Închină cu Maria)*: Într-un ceas bun, Mărie, fată. Să stăpînești cu spor și cu cinste hanul pe care l-ai cumpărat din munca ta.

O fată: Și să-ți vie Ion mai repede acasă...

Un moș *(care de-abia se mai ține pe picioare)*: Și să jucăm la nuntă, să dîrdîie pămîntul.

O femeie: Și-acum, oameni buni, no, hai și-om mere și pe la căși, că mai avem și-altele de făcut... Și să-și vadă și Maria de treburile făgădăului de l-a deschis azi.

Voci: Haidem, hai!

(Mulțimea începe să iasă în grupuri, urînd Mariei: Într-un ceas bun Mărie! Să-ți dea Dumnezeu după inima ta! Să-ți vie drăguțul sănătos! *Etc., etc. Baba, strecurîndu-se prin mulțime, se așază la o masă ferită, într-un colț mai întunecos al hanului și se culcă — răzbită de băutură — cu capul pe masă. Maria a rămas în prag, pînă unde a petrecut pe toată lumea. Hanul e gol și Maria se crede singură.)*

Maria *(din prag, cu un oftat lung și smuls din fundul inimii)*: Să-mi vie drăguțul sănătos!... Iar Ion al meu cine știe pe unde-o fi, în loc să fie aici lîngă mine, să ne bucurăm că ne-am văzut visul cu ochii. Hanul nostru! „Hanul cu dragoste"! Cu dragostea cu care l-am întemeiat... *(Trece amărîtă prin scenă și iese spre locuință.)*

(Zaraful intră imediat, vede că nu e nimeni în han și se așază la o masă. Bate în masă tăricel. Baba tresare. Îl vede și, curioasă, se preface că doarme mai departe. Intră Maria.)

Zaraful: Bună diminața, fată frumoasă!

Maria: Bună dimineața, domnule. Tocmai te așteptam să vii.

Zaraful: Pentru dobîndă?

Maria: Și pentru dobîndă...

Zaraful: Măi, măi, măi! Da ce exactă ești...

Maria: Și nu numai dobînda, dar îți dau înapoi și banii toți pe care mi i-ai dat cu împrumut acum trei luni.

Zaraful: Dar cum ai putut să-i strîngi atît de repede, cînd abia azi ai deschis hanul... pe care văd că l-ai reparat, l-ai zugrăvit, l-ai înnoit de nu-l mai cunoști?

Maria: Am vrut să-ți întorc banii, chiar la trei zile după ce i-am luat de la dumneata. Dar n-am putut să te găsesc nici în Sibiu, unde am fost să te caut. Și-atunci, a trebuit să aștept trei luni sorocul cînd știam că vii după dobîndă, cum ne-a fost înțelegerea, ca să ți-i dau și să-ți mulțumesc pentru bunăvoință. *(Se duce la tejghea și-i aduce o cană de vin.)* Poftește de gustă

o cană de vin, pînă ți-i aduc. *(Iese spre locuință. Zaraful, îngîndurat și nedumerit, bea vinul cu sete.)* Bun vin!... Și are gust de „Tokay"... Dar un „Tokai" așa, în țări, ca de la țară... *(Bea și restul din cană.)* Bun, bun!... *(Se șterge la gură cu mîneca anteriului.)* După un vin de-ăsta rural trebuie să te ștergi la gură cu mîneca.

Maria *(intră cu banii în sîn, de unde îi scoate pe urmă)*: Poftim de numără-i. Pungile sînt neatinse.

Zaraful: Vai de mine!... Am toată încrederea.

Maria *(scoate din sîn și-i dă ultima pungă)*: În bani nu e bine să ai niciodată încredere.

Zaraful: Dar bujorii ăia albi unde i-ai găsit, acum, la vreme de toamnă?

Maria *(nedumerită)*: Care bujori?

Zaraful: Ăia din sîn...

Maria: Dumneata ar fi mai bine să-ți vezi de bani, nu să te-apuci de grădinărie... Mai poftești o cană de vin?

Zaraful: Dacă-mi mai dai una, bucuros... Plătesc cinstit.

Maria *(în timp ce toarnă și-l servește)*: Azi nu plătește nimeni la han. Ș-apoi, dumneata nu ești bun de plată.

Zaraful: Eu? Dar ce ți-am rămas dator cu ceva?

Maria: Cu ce mi-ai făgăduit cînd am făcut tîrgul cu banii. Că vorbești cu mărimile de la Curte să ne trimeată oamenii noștri acasă. *(Bea.)*

Zaraful: Păi mai mult de asta am venit, decît pentru dobîndă. Am veste bună! Bună de tot! Și nu depinde decît de dumneata, ca lucrul să fie făcut.

Maria: Cum adică de mine?

Zaraful: Vin de-a dreptul de la castelul de vînătoare, unde se află în prezent majestatea sa regele, cu care am avut cinstea să vorbesc chiar azi-dimineață. Spunîndu-i păsul vostru, pe care am văzut că-l cunoștea, mi-a răspuns limpede: „Să vie singură astă-seară la castel fata care m-a pălmuit și să-și ceară iertare... Și le dau bărbații".

Maria: Dar de ce seara?

Zaraful: Fiindcă tocmai spre seară măria-sa se întoarce la castel, și mîine, dis-de-dimineață, pleacă la Buda. Se aude c-o să fie iară război.

Maria *(cu inima cît un purice)*: Doamne! *(Aparte, du-*

cînd cana goală la tejghea.) Şi Ion... care mi-a spus că vrea să-şi piardă viaţa în război! Ai milă de viaţa lui şi de-a mea, Doamne!

Z a r a f u l: Ai zis ceva?

M a r i a *(cu două înţelesuri)*: Nu! Mă gîndeam la ce mi-ai spus dumneata.

Z a r a f u l: Şi nu ţi-am spus încă tot. Ca să vezi că regele îţi vrea numai binele, auzind de la mine că azi îţi deschizi hanul, mi-a dat poruncă să-ţi dau din partea măriei sale pungile astea cu aur, să-ţi fie de noroc la casă nouă.

M a r i a: Mulţumesc frumos măriei sale, dar eu n-am nimic de vînzare.

Z a r a f u l: Dar regele ţi-i dăruieşte şi nu-ţi cere nimic în schimb.

M a r i a: Pomană, neam de neamul meu n-a primit de la nimeni. Şi n-am avut mîini ca să le întindem şi să cerşim cu ele. Le-am avut ca să le apăsăm pe coarnele plugului.

Z a r a f u l: Faci o greşeală, drăguţa mea, că te laşi biruită de trufie. Nu uita că banul e totul pe lumea asta. Cu bani se cîştigă războaie, se cuceresc inimi, se obţin ranguri şi se cumpără fericire...

M a r i a: Fericire, nu!... Fericirea ţi-o dă numai dragostea. Şi cînd eşti fericit, nu mai rîvneşti nimic. Nici chiar tronuri de regi... Ţine-ţi banii, domnule, sau du-i măriei sale din partea mea, să-şi mai puie o piatră scumpă la coroană... Eu rămîn cu inima, care e cea mai scumpă piatră din lume.

2

DUET: Maria – Zaraful

„Inima e piatră scumpă."

(Textul: controversă între punctul lui de vedere şi al ei.)

După duet:

Z a r a f u l *(privind-o adînc)*: Va să zică, nu accepţi augusta bunăvoinţă a majestăţii sale

M a r i a *(categoric)*: Nu!

Z a r a f u l: Bine! Îi voi transmite răspunsul dumitale, vorbă cu vorbă.

M a r i a: Şi roagă-l pe măria sa să nu-mi poarte atîta grijă. Are un popor întreg pentru asta şi care nu aşteaptă decît atît.

Z a r a f u l: S-auzim de bine şi să ştii, fată frumoasă, că ai, într-adevăr, o inimă de piatră scumpă, curată ca gîndul şi ca făptura. Să trăieşti şi să-ţi ajute Dumnezeu să-ţi vezi visul împlinit şi drăguţul acasă.

M a r i a: Mergi sănătos, domnule! *(Zaraful iese. Baba, care a auzit tot, se preface că se trezeşte, se întinde şi cască... de răsună Munţii Apuseni. Maria se sperie.)* Cine e acolo?

B a b a: Ce? Am întinerit în somn, de nu mă mai cunoşti? *(Se ridică şi vine în centrul scenei.)*

M a r i a: Acolo erai, nană Salomie?

B a b a: Păi unde să fiu?! Am rămas acolo unde m-a ajuns vinul din urmă... Că e iute al demonului de picior.

M a r i a: Cel puţin, te-ai odihnit oleacă?

B a b a: Dar ce-am dormit? *(Maria, ajutată de babă, strînge cănile de pe mese şi le pune pe tejghea.)* Numai ochii îi ţineam închişi, dar urechile deschise vraişte.

M a r i a: Şi-ai auzit.

B a b a: Ce s-auz? N-am auzit nimic. Dar să ştii c-ai fost proastă.

M a r i a: De ce?

B a b a: Că n-ai primit darul măriei sale.

M a r i a *(privind-o mirată)*: Dar cum era să-l primesc?

B a b a: De la regi trebuie să primeşti întotdeauna, că dă rar! Şi de vreme ce nu ţi-a pretins nimic în schimb.

M a r i a: Decît să mă duc noaptea singură la castel.

B a b a: Şi ce? Parcă n-ai mai fost? Ştiai seama. Şi, vorba aia, măritul crai mai avea un obraz văduv.

U n m o ş *(intră. E un fel de ghiuj pitoresc şi iute de limbă ca şi baba. Vorbeşte piţigăiat)*: Eeeee! Tot aici te găsesc, babo?

B a b a *(atinsă, Mariei)*: Uite tinerelul de colo, i-a ajuns mustăţile în toiag... Mai bine ai face o cinste, că-mi arde gura de sete, de parcă m-ar fi muşcat viespi pe dinăuntru.

M o ş u l: N-apucau ele viespile să te muşte, c-ar fi murit otrăvite numa de-ţi intrau în gură. *(Mariei.)* Mărine, taică! Dă-ne două căni de vin, să dizinfectez gura babei, că-i obrinteşte stupul. *(Gest la gură.)*

Maria *(surîzînd)*: Bucuros, bade Simioane... *(Trece să servească.)*

Moșul: Mai ții minte, cotoroanță, cînd erai moartă după mine și nici cu florile de la pălărie nu mă uitam la tine...

Baba: Cine a fost moartă după tine, zgîrciobule? Eu? Tu ai fost, de călcai în băligi cînd mă vedeai. Ai-ai-ai, mamă, că frumaosă mai eram! Mai ceva ca o grofină...

(Maria îi servește.)

Moșul: De fost, erai, de ce să zic?

(Ciocnesc și beau.)

Baba: Nici tu nu erai fecior urît.

Moșul: Phiuuu! Ce-am mai oftat după tine, de stingeam luminările din biserică, cînd te vedeam gătită coz, cu ciubotele noi și cu rotunjoare în obrazi.

Baba *(arătîndu-i obrajii)*: În ăștia?

Moșul: Eà, în ăștia?! În ăilanți, de-atunci...

Baba: Măi, Simioane! Să știi, ți-o spui acuma la o cană de vin, că și tu mi-ai fost mie drag...

Moșul: Atunci de ce nu m-ai luat?

Baba: Că m-ai pupat cu sila de Sînpetru și eu nu puteam să mă mărit fată pîngărită.

Moșul: Mai ții minte?... Nană, nană!...

Baba: Țiu! Că și-acuma mi-e scîrbă de tine că m-ai pupat cu silă. Să mă fi pupat cu frumosul... E! ar fi fost altceva, că și mie atîta mi-era.

3

Duet (lirico-comic): Moșul și baba:
„Mai ții minte, nană, nană"?

Finalul duetului se termină pe un dans comic, după care ambii ies. Maria trece în locuință. O clipă, scena goală.

Ion *(intră dinspre uliță privind alarmat în toate părțile, ca omul care se știe urmărit. Închide și încuie ușa dinspre uliță. Se vede că e setos și înfometat, după chipul slăbit și nebărbierit. E îmbrăcat aproape în zdrențe. Se duce la tejghea și își toarnă o cană de vin. O duce însetat la gură, dar — în clipa cînd să bea — se răzgîndește și sparge furios cana de dușumele)*: Mai bine mort de sete, decît să beau vinul spurcat al vînzării.

Maria *(la auzul zgomotului, intră alarmată. Într-o clipă, îl recunoaște și dă un țipăt de fericire, vrînd să se arunce îm brațele lui)*: Ioane! Ioane, Ioane!

Ion *(o oprește cu un gest scurt, brutal)*: Nu mă atinge, spurcato. Am fugit de la oaste, ca să viu și să te pedepsesc. *(Scoate un pumnal.)* Cu ăsta, îl vezi? Să ți-l înfig pînă în prăsele în inima care m-a mințit, care m-a înșelat și m-a batjocorit.

Maria *(îngrozită)*: Ioane! Nu știi ce spui...

Ion: Taci! Acuma vorbesc eu. Tu mi-ai spus, ce-ai avut de spus. De-o lună, de cînd am dezertat de la oaste, rătăcesc hăituit ca o fiară, ca să ajung aici și să fac dreptate. Să te iau cu mine, acolo unde nu ne mai poate despărți nici o ticăloșie și nici un rege de pe lume.

Maria *(blîndă)*: Bine, Ioane! Omoară-mă, dacă asta ți-e voia și judecata... Dar stai un pic să te liniștești, dragostea mea.

Ion: Taci, taci, că-ți strivesc vorba cu pumnul.

Maria: Mai bine bea o cană cu vin, că ești însetat.

Ion: Nu beau vin spurcat, plătit cu aurul măriei sale.

Maria: Dar nu e plătit, Ioane, cu aurul nimănui. E plătit cu aurul din salba mea, care mi-a rămas de la mămuca. Am vîndut-o cînd am cumpărat vinul.

Ion *(neîncrezător)*: Și hanul tot cu aurul de la mămuca l-ai plătit lui Marcu?

Maria: Nu! Hanul l-am cumpărat cu banii pe care i-am luat pe casa și locul care mi-au rămas de la tata. Și ce nu mi-a ajuns, m-au împrumutat oamenii din sat; cu dobîndă, firește. Că de ce era să dau dobîndă la zaraf și să nu le dau lor, că-s de-ai noștri. Moș Crișan mi-a deschis capul, și ăsta e adevărul, Ioane. Poți să cercetezi și să afli.

Ion *(mai calmat, privind-o țintă)*: Măi, femeie! Gîndește-te bine la orice vorbă îți iese din gură, c-o s-o plătești scump, dacă e minciună.

Maria: Pe tine n-aș putea să te mint, că pentru tine am făcut tot ce-am făcut, ca să găsești întemeiat hanul ăsta, pe care ni l-am dorit după nuntă. Fiindcă inima mea n-a încetat să-mi spună că o să te întorci într-o zi acasă la mine, la noi, Ioane, la dragostea noastră. Că de-aia i-am și zis „Hanul cu dragoste". Că din dragoste udată cu lacrimi l-am făcut.

Ion *(din ce în ce mai înseninat, dar totuşi dîrz)*: Şi de la zaraful trimis de rege acum trei luni, şi care nu era decît aghiotantul lui, n-ai primit nimic?

Maria: Ba da! Dar cine a ştiut cine e? Eu l-am crezut zaraf adevărat şi de-aia am primit banii la început.

Ion *(sărind)*: Va să zică, tot ai primit banii de la rege. Şi unde sînt? Ce-ai făcut cu ei? *(Se apropie de ea şi-i pune mîna în gît.)* Şi ce i-ai dat în schimb? Ce i-ai dat?

Maria: Nici nu m-am atins de ei, Ioane... I-aş fi dat îndărăt chiar de-a doua zi, după ce m-am înţeles cu oamenii. Dar nu l-am mai găsit pe zaraf nicăieri. Am fost şi în Sibiu de l-am căutat... Abia astăzi, adineauri, cînd a venit aci să-şi ia dobînda pe trei luni, cum ne-a fost înţelegerea, i-am putut da înapoi.

Ion *(slăbind prinsoarea)*: I-ai dat banii înapoi?

Maria: Da, Ioane! Cu dobîndă cu tot. *(Ion trece la masă. Ea se apropie de el.)* Şi nu i-aş fi primit de la bun început, dacă nu mi-ar fi făgăduit că vă dă drumul să veniţi acasă. Zicea că dă bani cu împrumut nobililor de la Curte şi ei o să-i facă treabă, că-i are la mînă cu datoriile... Şi-acum poţi să mă omori, Ioane, că mor cu sufletu împăcat.

Ion *(tace. Apoi, după o luptă scurtă cu el însuşi)*: Dă-mi o cană de vin. *(Maria se repede la tejghea să-l servească.)* Şi adu şi pentru tine una!

Maria *(vine cu două căni)*: Să ştii, Ioane, că e prima pe care o beau, de cînd sînt hangiţă. Am aşteptat s-o beau cu hangiul.

Ion: Mario! Maria mea. *(Ciocnesc şi beau. Apoi, Ion cade cu capul pe masă şi începe să hohotească de plîns.)*

Maria *(izbucneşte în plîns şi ea şi zice printre hohote, mîngîindu-l pe cap)*: De ce plîngi, Ioane?

Ion: De bucurie, Mario...

Maria: Şi eu tot aşa...

Ion *(se ridică şi o ia în braţe, plîngînd aşa amîndoi cîteva clipe, Apoi, Ion începe s-o sărute pătimaş. Un scurt „duet" de sărutări printre lacrimi)*: Dragostea ca la Silişte nu există pe lume...

Maria: Nu există, nu, cît îi hăul şi vilagul de mare.

4

Duet: Maria — Ion:
„Dragoste ca la Silişte"

Maria *(după duet)*: Şi-acum, hai să te speli şi să te îmbraci ca oamenii. Ţi-am adus toate lucrurile tale de-acasă şi le-am rînduit în odaia noastră, unde n-am dormit niciodată. Am dormit în cuine.

Ion *(aducîndu-şi aminte de situaţia lui)*: Eu nu pot rămîne aci, Mario. Sînt urmărit ca fugar de la oaste... Şi dacă mă prind, mă aşteaptă ştreangul.

Maria: Lasă că te ascund eu. Şi încă la o muiere. La baba Salomia. Şi dacă îndrăzneşte să se atingă cineva de tine, ea fărîmă satul: moşnegii cu toiagele, babele cu cleanţa şi copii cu bolovani de pe uliţă. Hai şi nu te mai gîndi la rele. *(Îl trage de mînă şi ies spre locuinţă.)*

(O clipă scena goală, apoi încep să vină, în fugă, sătenii, vociferînd.)

Un moş: Sosesţe alaiul domnesc...

O femeie: La han vine, c-a luat-o-ncoace...

Baba: Şi numai fireturi, paftale şi aurării de ei...

O fată: Şi cizmele craiului strălucesc, de parcă ar fi răsucite cu soare.

(Sătenii strigă: „Mario!" „Mario!" apoi deschid larg uşile spre uliţă. Alaiul se opreşte în tropot de cai şi în strigăte de: „Trăiască măriasa". Apoi, intră în han, cu regele în frunte. Toată lumea — şi cu Maria care a intrat — se pleacă adînc.)

Regele: Bine v-am găsit, oameni buni!

Un bătrîn: Bine ai venit, măria ta!

Baba: Dar cu ce ocazie pe la noi?

Regele: În drum spre Sibiu, am trecut şi pe-aici să văd cum o duc vrednicii mei silişteni. *(Schimbînd vorba, Mariei.)* Un pahar de vin bun ai, hangiţă?

Maria: Am, măria ta. N-o fi el „Tokai"... dar e bun.

Baba: Se-ncheagă pe unghie, nu altceva...

(Maria, ajutată de două fete, serveşte vinul, dînd şi sătenilor — care sînt în primul rînd al mulţimii.)

Regele: Noroc!

Toţi: Să trăieşti, măria ta!

(Se bea. Regele face un semn aghiotantului. Acesta ia din braţele lui Nemet un cufăraş de preţ)

Aghiotantul: Aflînd că astăzi se inaugurează „Hanul

cu dragoste", majestatea sa regele, în înalta sa bunătate, a adus acest dar hangiței voastre.

(Maria se-ntunecă. Toată lumea se-nchiondorează.)

Regele *(Mariei)*: Desfă-l!

Maria: Nu-ndrăznesc, măria ta.

Regele: Desfă-l, dacă-ți spun. *(Maria, timidă, ezitînd, desface cufărașul.)* Scoate tot ce e înăuntru... *(Maria se execută. Scoate și pune pe masa de alături, un caftan de zaraf, o perucă, barbă și mustăți etc. Privește toate acestea, complet nedumerită.)* Să le păstrezi pe toate. Asta e dovada cinstei tale.

(Mulțimea se înseninează.)

Maria: Să mă ierte măria-ta, dar eu nu înțeleg nimic. *(Regele, rîzînd, ia barba și mustățile de-alături și și le pune. Maria, naivă, uluită.)* Zaraful!... L-ați omorît și i-ați furat lucrurile.

Regele: Nu, fetico! L-am dat afară din slujba de zaraf și l-am făcut iarăși rege, ca să-l satur de zărăfie. Acum, ai înțeles?

Maria: Da, măria ta... și mulțumesc.

Aghiotantul: Dar fiindcă măria sa își iubește toți supușii deopotrivă, nu i-a adus numai hangiței un dar. V-a adus și vouă, tuturor, unul. *(Scoate un pergament din manșetă, îl derulează și citește solemn)*:

„Decret

Majestatea sa regele Matiaș Corvin, luînd în considerare jăluirea supușilor săi din Silițe, hotărăște:

1 Toți bărbații din numita comună, aflați în prezent la oaste, se lasă la vatră.

2 Sergentul Rachițean Ion, din Regimentul întîi de grăniceri, condamnat la moarte prin spînzutotoare, pentru dezertație, se grațiază.

(Se produce un entuziasm și un vacarm de nedescris. Femeile sărută mîna regelui, mulțimea se îmbrățișează de-a valma etc.)

Baba *(zbierînd)*: Liniște, liniște! *(Se face, treptat, liniște. Baba se apropie de rege)*: Mătria ta, meriți să te fac un brudălșaf! Dar cu pupatul s-o lași mai domol, că am mînă grea.

Regele: Nu te supăra, dar m-am tămăduit de *bruderschaft*, bătrînico! Mai bine să ciocnim, că e mai sănătos. *(Ciocnesc. Baba bea dușcă.)*

Baba: Alam să-mi fie. Băui și cu regii, la viața mea.

(De-afară se aud niște țipete ascuțite și disperate. Toți ascultă atenți.)

Bufonul *(de afară)*: Dii... dii... Haidaaa... Urcă pe scară, protocolul tău, astăzi și mîine de măgar! *(Intră Bufonul călare pe un măgar, care abia a binevoit să urce cele două trepte de piatră ale scării. Asistența izbucnește în rîs.)*

Regele: Ce s-a întîmplat, Zicky?

Bufonul: Păi bine, măria-ta, pe mine nu vine nimeni să mă descalice de pe sărăcia asta de măgar?

Regele: Dar ce? Tu nu știi să descaleci și singur?

Bufonul: De pe măgar nu. Numai de pe cai nărăvași. Să vie Komoraș să mă descalece, că el e specialist la măgari.

Komoraș: Fîn dacă vrei, îți aduc, că ți-o fi foame.

(Cîțiva îl ajută pe Bufon să descalece, în rîsul asistenței.)

Monolog-cuplet (cu clopoței în muzică):
„Rîdeți, rîdeți, rîdeți!"

(La terminarea cupletului, Maria dispare o clipă și revine cu Ion, ras și îmbrăcat frumos.)

Maria: Ăsta e fugarul, măria-ta... Ion Răchițean, cu care mă cunun duminica asta.

Ion: Să trăiești, măria-ta!

Regele: Și tu, flăcăule, alături de cea care ți-e dragă.

(Acompaniat de o fanfară improvizată, se aude un cor bărbătesc care se apropie. Sînt bărbații lăsați la vatră. Toți intră în han. Se formează perechi, grupuri, între cei veniți și cei aflați în han. Entuziasm și bucurie generală. Îmbrățișări etc. Corul se reface cu întreg ansamblul.)

Rucăr, 7—8 august 1970.

D-ALE LUI PĂCALĂ

(Basm radiofonic în 13 tablouri)

TABLOUL I

Se aude un cîntec din fluier, care va fi cîntecul „leit-motiv" al lui Păcală. După puţin timp, se aud vocile celor doi fraţi mai mari ai lui, care se apropie strigîndu-l... pe două voci.

Fratele I: Păcalăăăă! Păcalăăăă!
Fratele II: Măi, Păcală, măăăă!...
Fratele I: Unde eşti, frate-meu?
Păcală *(cîntă mai cu foc, fără să se sinchisească).*
Fratele I *(a ajuns lîngă Păcală)*: Uite-l! Noi îl strigăm de-am răguşit şi el stă la umbră şi cîntă din fluier...
Păcală: Ce vreţi, fraţilor?
Fratele II: Te căutăm de azi-dimineaţă!
Păcală: Cine caută, găseşte. Şi de ce mă căutaţi?
Fratele I: Fiindcă trebuie să vedem ce facem cu vaca.
Păcală: Care vacă?
Fratele II: Joiana, pe care ne-a lăsat-o taica moştenire la cîteşitrei.
Fratele I: Ori te-a bătut umbra la cap de nu mai înţelegi?!
Păcală: Aaaaa, Joiana! Păi de ce nu-i spuneţi pe nume, ca să ştim despre cine e vorba? Şi ce e cu ea?
Fratele II: Trebuie s-o împărţim frăţeşte, aşa cum a lăsat taica cu limbă de moarte...
Fratele I: Că aşaaaa, o vacă singură cu trei stăpîni, nu se mai poate!
Păcală: Aşa este!... Nu poţi să împarţi un pai la trei măgari...

Fratele I: Tocmai de-aia! Fiindcă n-avem cum s-o rupem în trei, ca pe-o lipie, eu cred că vaca mi se cuvine numai mie, ca fratele vostru cel mai mare.
Fratele II: Nu se poate! Dacă e vorba s-o ia numai unul dintre noi, atunci mi se cuvine mie, că eu am muls-o de cînd o avem.
Păcală: Ca să bei jumătate laptele din şiştar!
Fratele II: Ba nu! Că era să vă las să-l smîntîniţi voi...
Fratele I: Eu zic, fraţilor, că cel mai bun lucru e s-o tăiem şi pe urmă s-o împărţim în trei părţi... O parte, trupul, o iau eu, a doua, capul, o ia el, şi partea a treia coarnele, copitele şi coada — o dăm lui Păcală...
Păcală: Eu nu primesc, că nu e drept. De ce să iau eu şapte părţi şi voi numai cîte una?
Fratele I *(mirat)*: Care şapte părţi?
Păcală *(aritmetic)*: Păiii... o dată două coarne, fac două părţi, şi cu patru copite, şase! Şi cu coada, una, nu fac şapte?
Fratele II: Are dreptate, după judecata lui.
Fratele I: Atunci, n-o mai tăiem şi gata.
Fratele II: Şi ce facem? Eu zic s-o lăsăm pe Joiana să-şi aleagă singură stăpînul.
Păcală *(rîde)*: Adică pe-ăla pe care l-o împunge mai întîi cu coarnele, a lui să fie.
Fratele I: Nu, nu aşa! Pînă deseară însă, cînd se întoarce Joiana de la păscut, ne facem fiecare — după cum ne-om pricepe — cîte un ocol în bătătură.
Fratele II: Ei şi?
Fratele I *(cît mai explicativ)*: Şiii.... lăsăm poarta deschisă şi în ocolul căruia va intra, a aceluia să fie.
Fratele II: Din partea mea, fie şi-aşa. Tu ce zici, Păcală?
Păcală: Dacă voi doi ziceţi că aşa e bine, bine să fie!
Fratele I: Va să zică, ne-am înţeles?
Păcală: Da.
Fratele I: Atunci, să batem palma!

(Se aude cum îşi bat palmele, a înţelegere.)

TABLOUL II

Crainicul: Pînă seara, cei doi fraţi mai mari şi-au făcut în bătătură — unul în dreapta şi celălalt în stînga porţii — cîte un ocol

din țăruși, de toată frumusețea, plin de lucernă, de fîn din cel mai bun și de alte bunătăți. Numai Păcală și-a făcut, tocmai spre fundul curții, o sărăcie de furnzar, încropit din ramuri rupte dintr-un pom de pe-acolo și fără nici un fel de nutreț ademenitor înăuntru.

Acum, cei trei frați s-au așezat fiecare în ocolul lui, așteptînd pe Joiana care se întoarce, cu cireada satului, de la pășune.

(Se aud tălăngi, clopote și mugetele vitelor care se apropie. Apoi tălăngile se depărtează.)

Joiana: Muuuuuuu!...

Fratele I: Uite și pe Joiana noastră. Dar de ce s-o fi oprit în drum și se uită așa, ca vițelul la poarta nouă?

Fratele II: Fiindcă vede ceva deosebit — ocoalele noastre — și se gîndește în care să intre.

Joiana: Muu! Muuu! Muuu!

Fratele I *(cu glas dulce)*:
Hai Joiană, văculeană,
Vin' la mine în ocol,
Să-ți dau iarbă pe sprînceană
Și un drob de sare-albeață
Să-l mănînci ca pe-o dulceață.

Fratele II *(și mai mieros)*:
Ba mai bine vin' la mine!
Haide, hai, nu fii năroadă
Că doar eu te-am muls pe tine,
Și ți-am smuls ciulini din coadă.

Joiana: Muuu!...

Fratele I *(supărat)*:
Ce, Joiano, nu vezi bine?
Vino în ocol la mine!

Fratele II *(vesel)*:
Ha-ha-ha! Ha-ha-ha!
Fă-te-ncoa, Joiana mea.

Fratele I *(oțărît)*:
Fir-ai tu să fii de vacă,
Nătîntoală, prostănacă!
Vedea-te-aș fiertură-n oală,
Că-l aleseși pe Păcală!

Fratele II *(același joc)*:
Vede-te-aș făcută chingi
Și, la iarmaroc, opinci.

Păcală *(bucuros)*:
Bine mi-ai venit, Joiano!
Fiindcă tu știuși, vicleano,
Că la mine ai, aleasă,
Furnză crudă-acu' culeasă,
Frunză dulce, timpurie,
De-aia care-ți place ție.

Joiana: Muu! Muu! Muu! *(Muge de parcă s-ar linge pe bot de plăcere.)*

Fratele I: Ne luași vaca, Păcală!

Păcală: Nu eu! Ea m-a luat pe mine.

Fratele II: Și-acu, ce-ai de gînd să faci cu ea?

Păcală: Mîine de dimineață mă duc la tîrg s-o vînd. Că eu mi-am pus în gînd să plec în lume și mi-e greu să umblu cu Joiana după mine. Să fi fost cîine ciobănesc, mai mergea. Dar așa...

TABLOUL III

Crainicul: Și Păcală s-a ținut de vorbă. A doua zi, dis-de-dimineață, a legat de gîtul Joianei un căpețel de funie și-a pornit cu ea spre tîrg, scurtînd drumul prin pădure.

(Se aude fluieratul lui Păcală, cîteva clipe. Apoi, un tunet, urmat de altele din ce în ce mai apropiate și mai puternice.)

Păcală: Nà-nà-nà! Ce ne facem, Joiano tată, că vine furtună și ne-a prins taman aici, în mijlocul pădurii? *(Începe să sufle vîntul și să foșnească pădurea.)* Hai să ne adăpostim sub fagul ăsta, pînă trece vijelia... Așaaa! Pe tine te leg de el să nu te ia vîntul, că ești cam pirpirie și eu mă lungesc sub tine, să nu mă facă ploaia ciuciulete... *(Începe să răpăie ploaia.)* Ah! Ce bine e să stai așa lungit pe iarba crudă și moale! *(Cască sonor.)* Și ploaia asta, trage a somn! *(Cască din ce în ce mai amplu.)* Ascultă, Joiano! *(Glumeț.)* Dacă mă prinde somnul, să ai tu grijă să nu mă fure cineva... *(După cîteva clipe, începe să sforăie, în întrecere cu*

zgomotele furtunii care s-a dezlănțuit și care, treptat, scade depărtîndu-se.)

Păcală: Joiano, mi se pare c-am ațipit...

Joiana: Muuu!...

Păcală: Nu așa de „muuuult" cum zici tu. O clipă numai. Și-am visat că vorbește cu mine fagul ăsta sub care stăm.

Fagul: Nu, nu! N-ai visat, Păcală! Eu vreau să vorbesc cu tine.

Păcală *(speriat)*: Dumneata? Nu știam că fagii vorbesc ca oamenii!

Fagul: Nu toți. Eu sînt însă fermecat.

Păcală: Așa da! Și ce vrei să vorbești cu mine? *(Furtuna încetează.)*

Fagul: Am auzit că vrei să vinzi vaca? Ia spune! Cît vrei pe ea, că aș cumpăra-o eu.

Păcală *(neîncrezător)*: Dumneata cît dai?

Fagul: Zece galbeni, că mai mult nu face.

Păcală *(mirat)*: Zece galbeni? Vezi de treabă, ce vrei să rîzi de mine?

Fagul: Cincisprezece, poftim!

Păcală: Ascultă, nene! Te văd fag falnic. Nu e frumos să rîzi de mine.

Fagul: Îți dau douăzeci...

Păcală: Nu se poate...

Fagul: De ce?

Păcală: Fiindcă vaca nu face decît cinci galbeni, că e slabă și bătrînă...

Fagul: Bine, mă Păcală. Văd că ești un băiat cinstit și îți cumpăr vaca... Dar banii ți-i dau după asfințitul soarelui... Vii cu vaca și îți dau cei cinci galbeni...

Păcală: Dar de ce să mai viu cu ea, dacă tot e aici și ai cumpărat-o? Ți-o las, și diseară, viu după bani... *(Începe să se audă ciripit voios de păsărele, ca după furtună.)* Și acum, că tot a trecut furtuna, mă duc să le spun și fraților mei c-am vîndut vaca, mai repede și cu preț mai bun decît mă așteptam. *(Pleacă fluierîndu-și cîntecul.)*

TABLOUL IV

Crainicul: E aproape miezul nopții. Cei doi frați ai lui Păcală au încuiat ușa și s-au culcat pe laviță, iar acum, după cum auziți *(se aud sforăituri cumplite)*, sforăie de parcă ar avea zbîrnîietori în nas.

Păcală *(bate în ușă)*: Fraților! Deschideți! Eu sînt, Păcală. *(Sforăiturile continuă.)* Deschideți, fraților! *(Bate mai tare.)* N-auziți, mă? *(Bate din toate puterile.)* Deschideți!

Fratele I *(trezindu-se)*: Frate-meu! Bate cineva în ușă...

Fratele II: Cine o fi acum, la miezul nopții?...

Păcală *(de-afară)*: Eu sînt!... Păcală! Am venit cu banii de pe vacă.

Fratele I: Nu mai spune! *(E neîncrezător.)*

Fratele II *(deschide)*: Ai poftă să rîzi de noi?

Păcală *(intră)*: Bine v-am găsit!

Fratele I: Unde sînt banii?

Păcală: Uite-i! I-am băgat în sîn, că n-aveam în ce să-i duc. *(Se aud galbenii zornăind, cînd îi răstoarnă pe masă.)*

Frații *(înmărmuriți și bîlbîindu-se de emoție)*: Ga-ga-galbeni... Ga-ga-galbeni ade-vă-ra-ți!

Păcală: Și nu cinci... Un morman am adus.

Fratele I: De unde i-ai furat?

Păcală: Cum era să-i fur? Mi i-a dat fagul pentru vacă...

Fratele II: Păi ziceai c-ai vîndut-o pe cinci galbeni și văd că ai adus o comoară...

Păcală: Da, fiindcă fagul a vrut să mă fure și a fost pedepsit.

Fratele I: Ce tot îndrugi acolo, mă? Vorbește lămurit...

Fratele II: Ori ai mîncat ciuperci otrăvite prin păduре și ți-ai pierdut mințile?

Păcală: Să vedeți cum a fost!... Cînd am ajuns la fagul care cumpărase vaca, Joiana nicăieri și fagul mut. „Am venit să-mi dai cei cinci galbeni pentru vacă, zic." „Scîrț!" zice el de colo, troznind din crengi. „Nici un scîrț, zic eu. Banii! Sau dacă nu, să-mi dai vaca îndărăt." „Scîrț!" zice el, iarăși. Eeeee!... Dacă am văzut eu că în loc de bani vicleanul se scîrțiie la mine, m-am pus cu toporul pe el să-l pedepsesc, ca pe un hoț de codru ce se afla... Și dă-i, și dă-i, și dă-i, pînă am dat de-o scorbură pe fundul căreia strălucea o grămadă de galbeni. Ăștia, pe care i-am adus să-i împărțim frățește.

Fratele I *(uluit și fericit)*: Vrei să împarți comoara cu noi?

Fratele II *(același joc)*: În trei părți?

Păcală: Nuuu! Nici vorbă de-așa ceva, fraților! Eu iau numai cinci galbeni care mi se cuvin pentru vacă și, restul, al vostru să fie... Că eu plec în lume s-o cutreier, să-i cunosc oamenii și să-i văd toate frumusețile... Rămîneți cu bine, fraților, și să ne vedem sănătoși.

TABLOUL V

Crainicul: Ne aflăm într-o duminică, pe ulița unui sat dinspre Dunăre. Oamenii s-au adunat la sfat... Păcală, care tocmai trecea pe acolo, s-a oprit, ascultîndu-i ce vorbesc.

Un țăran *(mai bătrîn)*: Toată vara i-am muncit bogătanului, alege-s-ar praful de el, și cînd m-am dus să-mi cer dreptul, mi-a dat bice pe spinare în loc de bani.

O țărancă: Și mie, astă-iarnă, cînd mi-a fost copilul bolnav, mi-a dat niște bani cu dobîndă. Și-acuma, fiindcă n-am putut să-i plătesc pe toți, mi-a luat bordeiul și m-a lăsat pe drumuri.

Păcală *(apropiindu-se)*: Bună ziua, oameni buni!

Țăranul: Mulțumim dumitale, flăcăule! Dar ce vînt te aduce pe la noi prin sat?

Păcală: Umblu să caut de lucru.

Un țăran: Și de unde ești de fel?...

Păcală: Apăi, dintr-un sat de la munte.

Alt țăran: Și cum te cheamă?...

Păcală: Ion! Dar toată lumea pe la noi îmi zice Păcală... Că mie — de cînd eram mic — mi-a fost drag de glume și de păcăleli...

Țăranul I: E, flăcăule!... Nouă, aicea în sat, nu ne mai arde de glume... Ne omoară Jecmănoiu, bogătanul satului.

Păcală: V-auzii și eu vorbind, dar nu-mi vine a crede.

Țăranul II: Ehè Și ce-ai auzit tu, nu e nimic... față de cîte ne face. Ne ia și cenușa din vatră, cu fel de fel de vicleșuguri.

Țăranul I: Și de dat, n-ar da un colț de pîine la nimeni.

Bătrînul: Și dacă îndrăznești să crîcnești, îți mai ciuntește și trupul. Că numai așa se învoiește... Uite

flăcăul ăsta pe care îl vezi aici cu nasul tăiat... El i l-a tăiat... Bogătanul! Cu briciul!

Păcală: De ce?

Flăcăul: Fiindcă așa ne-a fost tocmeala cînd m-am băgat argat la el.

Păcală: Adică, cum? Lămurește-mă și pe mine.

Flăcăul: Uite cum. Cînd te bagi argat la el, Jecmănoiu îți spune așa: *(Imită vocea dogită de băutură a lui Jecmănoiu.)* „Bine! Te iau argat. Îți dau casă, mîncare și simbrie. Cu o învoială însă: să nu te superi niciodată. Că dacă te superi, nu-ți mai dau nimic și îți tai și nasul, ca să te înveți minte să te mai superi și altă dată. Și dacă m-oi supăra eu, să-mi tai tu mie nasul..."

Păcală: Și te-ai supărat?

Flăcăul: Păi cum era să nu mă supăr, dacă m-a ținut la muncă trei zile nemîncat? Și dacă m-am supărat, mi-a tăiat nasul cu briciul, așa cum ne fusese învoiala.

Păcală: Și-a rîs de tine, ticălosul! Lăsați-l pe mine, dacă e așa! Și unde stă Jecmănoiu ăsta, oameni buni?

Un țăran: Uite colo, în casele alea mari... Dar ce-ai de gînd să faci?

Păcală: Vreau să mă tocmesc și eu argat la el... S-auzim de bine! *(Pleacă fluierînd.)*

TABLOUL VI

Crainicul: Păcală bate cu ciomagul în poarta lui Jecmănoiu. *(Se aud bătăile și, imediat, cîinii din curte lătrînd.)*

Jecmănoiu *(mai de departe)*: Care bați în poartă, mă?

Păcală: Om bun, jupîne... Domolește cîinii, că dacă mă dau la ei, îi mușc.

Jecmănoiu *(amuzat)*: Taci, mă, că te lauzi! *(Domolește cîinii.)* Niii! Corbea! Haiducu! Lătosu! Marș, tu!..

(Cîinii se potolesc.)

Păcală: Bun găsit, jupîne!

Jecmănoiu: Bună, flăcăule! Dar ce vînt te-aduce pe la mine?

Păcală: Am auzit că ai nevoie de un argat.

Jecmănoiu: Am, am! Și cum te văd băiat zdravăn și isteț, să-ncercăm, să vedem...

Păcală: Ba, jupîne, încercarea moarte n-are!

Jecmănoiu *(bucuros)*: Bine, bine... Şi cîtă simbrie ceri?

Păcală: Cît ai vrea dumneata să-mi dai. După faptă şi răsplată.

Jecmănoiu: Brava, băiatule! Îmi place de tine, că ştii ce vrei... Numai că, pentrru ca treaba să meargă bine şi să ne înţelegem totdeauna amîndoi, trebuie să facem o învoială scrisă!

Păcală: Ce învoială, jupîne?

Jecmănoiu *(rar, să priceapă Păcală bine)*: N-avem voie să ne supărăm unul pe altul... Şi dacă tu o să te superi vreodată pe mine, eu am dreptul să-mi scot cu cuţitul o curelușă de pe spinarea ta. Şi dacă m-oi supăra eu, îmi faci la fel... Ne-am înţeles?

Păcală: Da, jupîne! Învoială mai dreaptă nici că se poate...

Jecmănoiu: Atunci, fii bine venit! Şi... pune-te pe treabă... Iar anul tău, cînd o să-ţi iei simbria, să ştii că ţi se împlineşte în ziua cînd o cînta cucul în nucul ăla din curte.

Păcală: Bine, jupîne, aşa să fie! Că, vorba-aia: „Taci tu cuce nu cînta, pînă vine vremea mea".

Jecmănoiu: Atunci, să facem şi înscrisul între noi. Că, dè, vorba zboară şi înscrisul rămîne.

Păcală: Să facem, jupîne!

Jecmănoiu *(alt ton. Lui Păcală)*: Dar nici nu te-am întrebat cum te cheamă?

Păcală: Păcală mă cheamă, jupîne!...

Jecmănoiu: Bine, mă Păcală! Mîine — cum s-o crăpa de ziuă — te duci să-mi aduci un car de lemne din pădure. Îţi dau de mîncare la tine, ca să-ţi ajungă toată ziua, o pîine mare şi o burduşică de brînză... Dar, seara, cînd te întorci acasă cu lemnele, să ai grijă să-mi aduci înapoi şi pîinea întreagă şi burduşica de brînză neîncepută... Dar ce te uiţi aşa la mine? Parcă-ai fi supărat?

Păcală: Eu? Vai de mine, jupîne!... Nu ştii vorba românească? „Cine ţine supărare, parte de noroc nu are."

TABLOUL VII

(Se aude fluieratul lui Păcală şi carul cu lemne scîrţîind de greutate).

Păcală *(încetează fluieratul)*: Hăis... Cea... Înc-oleacă de opinteală, boulenii tatii, să intrăm cu căruţa în curte şi-aţi scăpat de povară pe ziua de azi... Hai!... Hăis!... Cea!... *(Carul scîrţîie.)* Gataaa! Am ajuns şi-acasă... Ho-ho-ho!

Jecmănoiu: Phiuuu! Da' frumoase lemne ai adus, măi Păcală! Brava ţie!

Păcală: Cum m-am priceput şi eu, jupîne.

Jecmănoiu: Ai muncit din greu, pînă să le tai, nu e aşa?

Păcală: Greu al ciorilor! Noroc c-am avut mîncare destulă cu mine, de mi-a dat puteri. Că mîncarea face puterea. E ştiut.

Jecmănoiu *(vesel)*: Şi-ai mîncat toată mîncarea?

Păcală: Toată! Afară de firimiturile care mi-or fi căzut pe jos...

Jecmănoiu: Da' parcă ne-a fost vorba să-mi aduci şi pîinea şi burduşica de brînză întregi!?

Păcală: Păi întregi le-am adus. Poftim.! Uite pîinea ne-ncepută şi burduşica neatinsă.

Jecmănoiu: Dar de ce sînt aşa de uşoare?... Parcă n-ar mai avea nimic înăutru?! Văd că de la pîine n-a mai rămas decît coaja şi de la burduşică numai pielea de deasupra.

Păcală: Dar dumneata cum credeai c-o să le mănînc, ca să ţi le şi aduc p-ormă întregi înapoi? La pîine am dat cep dedesubt şi-am scos tot miezul din ea, şi burduşuchii de brînză, i-am dat gaură şi-am scos toată brînza dinăuntru... Şi, în felul ăsta, m-am săturat şi eu şi ţi le-am adus şi dumitale întregi, aşa cum mi-ai poruncit... Cred că nu te-ai supărat pe mine, jupîne?

Jecmănoiu *(prefăcut)*: Eu? Cum o să mă supăr, mă, pentru un dumicat de pîine şi o înghiţitură de brînză... Nici prin gînd nu-mi trece, drăguţă!

Păcală *(rîzînd)*: Îmi pare bine că nu te-ai supărat, jupîne, că tocmai îmi trebuia o curelușă să-mi ascut briciul pe ea.

Jecmănoiu *(rîde verde)*: Ha-ha-ha!... În nădejdea curelușii de la mine, o să-ți crească barba ca la vlădici, băiete. Deocamdată, mîine, cum s-o crăpa de ziuă, te duci la treierat grîul... Iar mîncarea ți-o trimite nevastă-mea la arie.

Păcală: Am înțeles, jupîne.

TABLOUL VIII

Crainicul: Seara s-a lăsat pe arie. Oamenii au terminat lucrul, numai mîncare lui Păcală n-a sosit... În schimb, sosește Jecmănoiu, bucuros cum n-a mai fost el de multă vreme.

Jecmănioiu: Bună seara, Păcală!

Păcală: Bură, jupîne!

Jecmănoiu: Am venit să văd ce ispravă mi-ai făcut la treierat...

Păcală: Uită-te și dumneata cît am treierat! Și numai grîu ales ca-n palmă. Fără boabă de neghină, ca sămînța de sulfină...

Jecmănoiu: Brava ție, băiatule! Văd că și la asta ești priceput și mă bucur că am pus mîna pe un argat harnic ca tine. *(Își plesnește o palmă peste frunte.)* Aoleu!... Da mi se pare că nevastă-mea s-a luat cu alte treburi și-a uitat să-ți trimită de mîncare!

Păcală: E-adevărat... Nu mi-a trimis nimic!

Jecmănoiu: Țț! Țț! Țț! Bietul băiat! Ai tot dreptul să fii supărat!

Păcală: Am, dar nu sînt deloc...

Jecmănoiu: Cum se poate? Ce, nu ți-a fost foame?

Păcală: Cum o să-mi fie foame, dacă am mîncat pe săturate?

Jecmănoiu: Ai mîncat? Ce-ai mîncat?

Păcală: E, nu cumva că era să rămîn flămînd, cu atîta grîu pe mînă?

Jecmănoiu: Dar ce, ai mîncat grîu crud, ca orătăniile?

Păcală: Nu, că nu sînt eu prost, să-mi cadă greu. De dimineață am umplut un sac cu grîu, și la prînz am mai umplut încă unul.

Jecmănoiu: Și ce-ai făcut cu sacii?

Păcală: M-am dus cu ei la lelea Veta, cîrciumăreasa. I-am dat sacii cu grîu și ea, în schimb, mi-a dat mîncare,

pe săturate — și de dimineață și la prînz. Că acuma, seara, cred că o să-mi dea nevasta dumitale, acasă...

Jecmănoiu *(ieșindu-și din țițîni)*: Cum, netrebnicule? Ai dat doi saci de grîu pe un blid de linte?

Păcală: Și ce? Nu cumva te-ai supărat? *(Rîzînd.)* Vezi că mîine e duminică și n-am pe ce să-mi ascut briciul să mă bărbieresc!

Jecmănoiu *(pe alt ton, aproape glumeț)*: Vezi de treabă! Cum o să mă supăr eu, mă, pentru două sărăcii de saci cu grîu? Tu să fii sănătos, cînd m-oi supăra eu... pentru un fleac ca ăsta.

TABLOUL IX

Crainicul: A doua zi, după ce Jecmănoiu i-a povestit nevestei sale de paguba pe care Păcală i-a făcut-o cu cei doi saci de grîu, au hotărît să se descotorosească de asemenea podoabă de argat. Drept care, l-au chemat în pridvorul casei.

Jecmănoiu: Ascultă, mă Păcală.

Păcală: Ascult jupîne, că de-aia am urechi.

Jecmănoiu: Deși atît eu cît și nevastă-mea sîntem foarte mulțumiți de tine și de felul cum ai făcut toate treburile pe care ți le-am cerut, ne-am gîndit să-ți dăm drumul. Nu mai ținem argat, că ne costă prea scump mîncarea.

Nevasta *(înțăglată)*: Îți dăm simbria pe un an înainte și du-te dra... *(Se reculege.)* Mergi sănătos, adică!...

Păcală: Vă mulțumesc de bunătate, dar eu nu pot să primesc simbria pe un an, cînd n-am muncit decît o săptămînă.

Nevasta: Dacă vrem noi? Ce-ai tu cu paguba noastră?

Păcală: Nu se poate, cocoană! Nu mă lasă înscrisul, unde zice că anul nu mi se împlinește decît în ziua cînd o cînta cucul în nuc. Și, pînă acuma, nu l-am auzit cîntînd...

Nevasta: Bine!... Atunci să-l faci cioban, bărbate, și să-l trimiți la oi! Să nu-l mai văd prin curte, că mi se face negru înaintea ochilor.

Jecmănoiu: Ai auzit, logofete? Începînd de mîine dimineață, te duci cu oile la păscut. Te supără?

Păcală: Deloc... o să fac așa cum îmi poruncești.

TABLOUL X

Crainicul: A trecut o săptămînă de cînd Păcală e cioban la oi. Şi deşi le duce la păscut într-un loc cu iarbă grasă şi deasă, oile, în loc să se îngraşe, au slăbit că de-abia se mai ţin pe picioare. Neştiind ce să mai creadă, Jecmănoiu s-a hotărît să-l întrebe pe Păcală, care tocmai se întoarce cu turma de la păscut. Jecmănoiu se cinsteşte cu o bărducă de ţuică, în pridvorul casei, iar nevastă-sa s-a urcat în pod, să puie nişte şunci de porc la fum.

(Se aud oile behăind şi sunîndu-şi tălăngile.)

Păcală *(după ce zgomotul oilor se potoleşte)*: Bună seara, jupîne! Bună? Bună ţuiculiţa?

Jecmănoiu: Ia... Nu mai bate şaua, să priceapă iapa.

Păcală: Nu! Şi aşa, cocoana tot nu pricepe şi tot n-o să mă cinstească şi pe mine cu un ciocan de ţuică.

Jecmănoiu: Lasă ţuica şi spune-mi mai bine de ce mi-au slăbit oile, de umblă aşa, în papainoage, şi nu mai dau un strop de lapte? Nu mănîncă?

Păcală: Ar mînca ele, dar n-au cînd...

Jecmănoiu: De ce? Păi ce fac toată ziua la păşune?

Păcală: Joacă!

Jecmănoiu: Oi să se joace, n-am pomenit pînă acuma!..

Păcală: Păi nu se joacă, jupîne. Joacă!...

Jecmănoiu: Cum adică joacă?

Păcală: Ia aşa, ca la horă... Ba şi mai şi... Se ridică în două picioare şi joacă de se topeşte seul de pe ele. De-aia au şi slăbit.

Jecmănoiu: Ce, mă, nu eşti în toate minţile?

Păcală: Ba sînt!... Da' eu am învăţat de mic să cînt la fluier. Şi cum încep să le cînt de joc, gata! Încep să joace mai abitir ca fetele la horă.

Jecmănoiu: Astea sînt poveşti, mă!

Păcală: Nu, jupîne! Dacă vrei, poţi să vezi cu ochii dumitale.

Jecmănoiu: Ia să văd... Dar să ştii că dacă mă minţi..

Păcală: Te superi?

Jecmănoiu: Nuuu... de supărat nu mă supăr! Dar nu-ţi mai dau de mîncare o săptămînă, să ştii...

Păcală: Bine, să nu-mi dai... Hai, fetelor! Hai, oiţele tatii! *(Începe să cînte din fluier un brîuleţ îndrăcit.)*

Jecmănoiu *(uluit)*: Ia-mă, Doamne, c-aşa minunăţii n-am mai văzut... Încep să joace oile! *(Se aud behăituri vesele, pe diferite tonuri şi tropăituri de copite jucăuşe.)* Nà-nà-nà! C-a-nceput să joace şi măgarul... *(Începe să rîdă.)* Nu ştiu, din ţuica asta mi-o fi, dar parcă îmi vine şi mie să joc! *(Păcală întoţeşte fluieratul.)* Uiiiiuuuu-Iuuu!... Aşa, mă! Zi, mă!... *(Începe să joace pe prispă, bătînd tactul cu cizmele.)* Hăp-hăp!... O să joc pîn-o să crăp... Hăp-hăp!... Şi pe loc, pe loc, pe loc, să răsară busuioc... Hăp! Nevastăăă! Fă nevastăăă, fă! Ieşi în gura podului, să mă vezi cum joc!... Mai ceva ca măgarul, care s-a ridicat în două picioare!

(Măgarul rage a joc).

Nevasta *(iese în gura podului)*: Dar de ce rage măgarul?

Jecmănoiu: Nu rage măgarul... Te-am strigat eu pe tine.

Nevasta: Doamne, Doamne!... Dar ce-mi văd ochii?... Joacă oile, joacă măgarul... joacă şi bărbatu-meu! Asta trebuie să fie sfîrşitul pămîntului!... Nà, nà, nà, că-mi vine şi mie să joc...

Jecmănoiu: Foaie verde floare albastră,
Joacă şi tu, măi nevastă...
Şi iar verde măr pe rod,
Numai să nu cazi din pod...

Nevasta *(chiuie)*: Foaie verde şi-un dudău,
M-a găsit jucatul rău...
Şi iar foaie de lămîie,
Parc-am foc pe sub călcîie...

Uiii-iuuu!... Aşa, mă, zi, mă... Că de la nunta mea n-am mai jucat aşa!

(Zgomot infernal: oile behăie, tropăie, măgarul rage şi cei doi Jecmănoiu chiuie de mama focului.)

Jecmănoiu: Păcală! Taci, mă, nu mai cînta, că-mi cade nevasta pe gura podului... Na, c-a şi căzut!... *(Se aude un bufnet.)*

(Păcală încetează fluieratul şi toată larma se potoleşte.)

Jecmănoiu: Ce mi-ai făcut, blestematule, mi-ai omorît nevasta.

Păcală: Şi te-ai supărat, jupîne?

Jecmănoiu: Sigur că... *(se reculege)* că nu m-am supărat... Dar m-ai lăsat văduv.

Nevasta: Am căzut pe moale, bărbate, pe lîna oilor. Și n-am nimic... Dar pe ticălosul ăsta de Păcală să nu-l mai văd, că-mi ies din minți. Bărbate, dă-i simbria pe doi ani, și ducă-se învîrtindu-se!...

Păcală: Și pe zece ani să mi-o dea, cocoană, și eu tot nu plec, pînă n-oi auzi cucul cîntînd în frunziș, așa cum scrie la zapis... Deocamdată, vă las să vă odihniți după atîta joc — și cocoana și după căzătură — și mă duc să închid oile. *(Se depărtează.)* Hai, oițele taichii!... Hai la culcare, că mîine iară o să avem de joacă toată ziua... Hai și tu mă, ciuși-măgăruș!

(Oile încep să behăie ușor, a înțelegere, tălăngile sună și — în încheiere — măgarul rage fericit.)

TABLOUL XI

Crainicul: Toată noaptea, bogătanul și cu nevasta s-au sucit și s-au socotit cum să facă să scape de Păcală. Și tocmai cînd începea să se lumineze de ziuă, Jecmănoiu găsi ideea cea mai bună, ca să se scape de el.

Jecmănoiu: Știi care e singurul lucru pe care îl avem de făcut, nevastă?

Nevasta: Știu, dacă mi-l spui!

Jecmănoiu: Să mă fac eu cuc...

Nevasta: Cum adică să te faci cuc?

Jecmănoiu: Iacă bine! Mă duc acuma — pînă nu se luminează bine de ziuă — și mă sui în nucul din fundul grădinii. M-ascund bine în frunze, să nu mă poată vedea nici păsările soarelui și încep să cînt cum cîntă cucul. *(Imită cucul.)* Cu-cu! Cu-cu!

Nevasta: Phiu! dar bine cînți ca el. Dacă nu te-aș vedea că ești tu, zău c-aș crede că îmi cîntă cucul sub pernă...

Jecmănoiu: Tu, cînd mă-i auzi cîntînd, chemi pe Păcală și-i spui: „Auzi cucul, Păcală! Acuma nu mai poți să spui că nu ți s-a împlinit anul, cum scrie la învoială. Uite-ți simbria și du-te sănătos!"

Nevasta: Și dacă mă întreabă de tine unde ești?...

Jecmănoiu: Îi spui că am plecat de cu noapte, după treburi la oraș... Îți las înscrisul care-l am cu el să-l rupi și bani ca să-i plătești simbria, cînd ți-o cere. Și gata! Am scăpat de pacoste!

Nevasta: Deștept esti, bărbate!... Hai repede! Fă-te cuc și sui-te-n nuc.

TABLOUL XII

Crainicul: Zis și făcut. Cînd s-a luminat bine de ziuă, bogătanul era cuc în nuc și nevastă-sa își făcea de lucru prin grădină. Păcală tocmai se spălase pe ochi cu apă proaspătă și se pregătea să plece cu oile, cînd auzi că-l strigă cineva din fundul grădinii.

Nevasta: Păcală! Măi Păcală, mă! Ia vin' ia, să-mi ajuți să întind frînghia asta de rufe.

Păcală *(apropiindu-se)*: Uite c-am venit, cocoană! Dar ce te-ai sculat așa cu noaptea în cap? Te-a apucat vrednicia?

Nevasta: M-am sculat c-a plecat bărbatu-meu de eu noapte la tîrg, după treburi... Și nu m-am mai culcat la loc.

Jecmănoiu *(din nuc)*: Cu-cu! Cu-cu! Cu-cu!

Nevasta *(prefăcîndu-se mirată)*: Cucu! Auzi cucu, Păcală! Cîntă cucu-n nuc! Auzi?

Jecmănoiu: Cu-cu! Cu-cu! Cu-cu!

Păcală: Mare minune și asta! N-am mai auzit pînă acuma cuc să cînte toamna.

Nevasta: Fiindcă ăsta e cuc tomnatic... Și, pe la noi, cîntă și de-ăștia, cîteodată... Așa că ți s-a-mplinit anul băiete! Spune ce simbrie vrei să-ți dau și du-te sănătos... Și uite și înscrisul, să-l rupem, că de-acum încolo nu mai face nici două parale.

Jecmănoiu *(același joc)*: Cu-cu! Cu-cu! Cu-cu!

Păcală: Dar de unde-ai știut dumneata c-o să cînte cucul în nuc, de-ai luat în sîn înscrisul și banii pentru simbrie?

Nevasta *(încurcată)*: Așa mi-a spus bărbatu-meu cînd a plecat... Să le am la mine, că poate te răzgîndești și vrei să pleci de bunăvoie, chiar dacă n-o să auzi cucul...

Păcală: E, dar acuma, dacă l-am auzit, trebuie să plec! Dar al ciorilor cuc, cocoană! Să cînte el toamna!... Și mi se pare și cam răgușit... Parc-ar fi după chef...

Nevasta: Nu, dar o fi un cuc mai bătrîn... Dar ce faci cu reteveiul ăla, de-l luași în mînă?

Păcală: Tare aș vrea să văd și eu ce neam de cuc o mai fi și ăsta și cum arată la pene?

Nevasta: Nu da în el, că nu poate să zboare!...

Păcală: Cu atît mai bine! Îl prindem și îi dăm jupînului lapte de cuc la masă, cînd s-o-ntoarce de la oraș...

Jecmănoiu *(zbiară din nuc)*: Nu da, măăă, că se zgîrie nucul și se schilodește cucul!

Păcală *(rîzînd)*: Auzi! Vorbește cucul ca omul... și-aduce la vorbă cu jupînu... Ia să-i trag una în pene, să-i meargă fulgii!

Jecmănoiu: Nu da, măăăăă...

Nevasta *(țipă și ea)*: Omori cucul și mă lași văduvă!

Păcală: Ce cuc, cocoană! Asta e pasăre măiastră! *(Aruncă reteveiul care bufnește în nuc. Se aude un răcnet.)*

Jecmănoiu: Aoleu! Mi-ai rupt șalele, ticălosule! *(Jecmănoiu cade din nuc, bufnind de pămînt.)*

Nevasta: Ce-ai făcut, mișelule, mi-ai omorît bărbatul!

Jecmănoiu: Nu m-a omorît, dar de data asta îl omor eu pe el... Nu mai scapă!...

Păcală: Lasă bolovanul din mînă, jupîne!

Jecmănoiu: Nu-l las! Îți strivesc capul cu el, blestematule!

Păcală: Lasă-l, că pe urmă îți sucesc mîna și nu mai ai cu ce duce țoiul la gură...

Jecmănoiu: Dă-mi drumul!

Păcală: Lasă bolovanul...

Jecmănoiu: L-am lăsat... Poftim! N-am ce-ți face, că ești mai tînăr ca mine. Ești mai voinic! Aoleu!... Cum mă dor șalele unde m-ai lovit cu reteveiul, tîlharule!

Păcală: Și ce, te-ai supărat?...

Jecmănoiu *(ieșindu-și din fire)*: Da, m-am supărat!

Păcală: Atunci scoate cămașa, să-mi tai cureaua de pe spate cu cosorul. Așa cum spune înscrisul.

Jecmănoiu: Poftim!... Tai-o, numai să scap odată de tine, că altminteri mă bagi în mormînt.

Nevasta: Ai milă de el, Păcălică, dragul țatii! Nu-l jupui!

Păcală: Dar el cum a știut să-i jupoaie pe alții. Și argatului care a fost înaintea mea, îi mai crește nasul la loc?

Jecmănoiu: Fie-ți milă de mine, măi Păcălel, mă!

Păcală: Dar dumneata, de cînd ești pe lumea asta, ai avut vreodată milă de cineva?

Jecmănoiu: Nu-mi tăia o curea întreagă din spinare, Păcală, puiule! Înțeapă-mă numai oleacă și îți dau tot ce mi-i cere...

Păcală: N-am nevoie de nimic de la un ticălos ca tine... Te iert, de data asta... Dar dacă oi auzi că te mai porți, de azi înainte, ca un cîine cu oamenii nevoiași, să știi că mai dau eu pe-aici, că păstrez înscrisul. *(Pleacă fluierîndu-și cîntecul, din ce în ce mai îndepărtat.)*

TABLOUL XIII

Crainicul: În fața hanului, fetele și flăcăii s-au adunat — ca în fiecare duminică — la horă și la joc. Numai că joc fără lăutari nu se poate. Iar lăutarii, tocmiți de hangiu din vreme — cine știe din ce pricină — n-au venit pînă acum. În locul lor însă, iată că se apropie Păcală, cîntînd din fluier.

(Fluieratul lui Păcală crește din nou, apropiindu-se.)

O voce de flăcău: Fraților!... Fraților! Uite un cîntăreț din fluier.

Țăranul bătrîn: Ăsta e Păcală, argatul lui Jecmănoiu!

Păcală: Eu sînt! Da' la el nu mai sînt argat... L-am băgat în cofă. Că, vorba aia, mai călărește și calul pe călăreț cîteodată...

Alt flăcău: Dar de joc știi să cînți, frățîne-meu? Că uite, nu ne-au venit lăutarii și n-avem după ce juca.

Păcală: De! Să încercăm! Că meșterul nu scobește degeaba găurile la fluier...

Alt flăcău: Atunci, zi-ne o sîrbă, să ne dezmorțim oleacă...

(Păcală începe să cînte o sîrbă săltărească. Se formează sîrba și se încinge jocul. La început, se aude numai ritmul jocului și cîntecul, crescînd amîndouă. Pe urmă, încep strigăturile.)

Un flăcău: Zi-i, Păcală, zi-i cu sete!
Zi-i, măăă!
Mai cu foc, cu foc, băiete!
Zi-i, măăă!

Alt flăcău: Foaie verde busuioc,
Hop și babele la joc!
Zi-i măăă!

Țăran bătrîn: Și iar verde trei smicele
Și moșnegii după ele!
Zi-i, măăă!

Alt flăcău: Să-nvîrtim hora-mpreună
După datina străbună,
C-am muncit o săptămînă!
Zi-i, măăă!

Alt flăcău: Și pe loc, pe loc, pe loc,
Să răsară busuioc!...

(Bat sîrba pe loc.)

Altul: Și la dreapta, un-doi-trei,
Să răsară ghiocei!

Altul: Și la stînga, patru-cinci,
Să dea grîul sub opinci!

Toți: Ca să crească toată vara
Flori și pîine-n toată țara!
Zi-i măăă!

(Chiuituri. Jocul și cîntecul ating apogeul și piesa se sfîrșește.)

FANTEZII ŞI REALITĂŢI

RÎUL DOAMNEI

Aproape de Pitești, acolo unde dealurile încep să rumenească în soare chihlimbarul podgoriilor grele de must dulce și gros, apa Rîului Doamnei — plecată din munți ca o beteală subțire de mireasă moartă — își lărgește matca și se lenevește, multă și adîncă, între prundurile cu piatră albă și netedă, ca un lac de argint topit, în fundul căruia, printre crapi cu ochi bulbucați de cartofori, caracude lătărețe și păstrăvi stropiți cu coacăze roșii pe spate, doarme legenda Doamnei din neam de voievod, care și-a închis dragostea în moarte și moartea în adîncuri de ape.

Aici, între malul apei unde trupul doamnei s-a prefăcut în legendă și între pădurea nepătrunsă a Decindei, boier Pîrvu Aninoșanu își clădea, acum o sută de ani — din piatră albă de Albești și var gras de Mateiaș — conacul său vornicesc, cu ferestre spre pădure și pridvoare înspre apă.

Din turnul conacului cu căciulă mocănească de șindrilă, cît putea cuprinde ochiul împrejur se întindea moșia vornicului, cocîndu-și în arșiță grînele de aur, împuind în luminișuri toate neamurile de vînat, duduindu-și roțile morilor pe stocuri de stejar văcuit, pîrguindu-și în lumină curată de soare poamele grădinilor și strugurii viilor.

Dar nici conacul cel nou clădit de meșteri italieni, nici bogățiile moșiilor, nici frumusețea fără seamăn a locurilor, nici mulțimea darurilor pe care, de două ori pe an, i le deșertau sub ochi lăzile grele sosite din Viena și din Țarigrad, nu puteau alunga tristețea doamnei Viorica, cea de-a treia și cea mai iubită soție a vornicului Aninoșanu, jupîniță din neamul Vlădeștilor, înrudit prin sînge cu neamul voievodesc al Basarabilor.

Şi cum, toate acestea, i-ar fi putut alunga tristeţea gîndului şi zvînta lacrima ochilor, cînd inima ei rămăsese zălog în casa părintească din Lucieni, unde, cu puţini ani în urmă, cunoscuse un tînăr căpitan de oaste plecat pandur în ceata Vladimirescului?

Cum i-ar mai fi înflorit sîngele în obraji, cînd inima ei, păsărică în colivia pieptului, tînjea de-atunci de dorul căpitanului, despre care nu mai venise, după moartea Gorjanului, nici veste de viaţă, nici veste de moarte?

Şi cum ar fi putut înţelege zbuciumul sufletului ei, dumnealui Pîrvu Aninoşeanu, cînd Viorica nu-i ieşea niciodată din poruncă, căta senină în ochii lui aprigi şi-i cădea fulg la piept, ori de cîte ori braţele lui o chemau?

Se gîndea, e drept, uneori vornicul, că patruzeci de ani îl desparte de cei optsprezece ai soţiei dumisale, că mai repede decît muiere i-ar fi putut fi nepoată, că, poate, supuşenia ei la toate vrerile lui nu venea tocmai dintr-o dragoste femeiască, ci mai degrabă din respectul pe care fitece copil de neam bun a învăţat să-l poarte celui mai bătrîn...

Dar cînd se gîndea aşa, vornicul n-avea decît să-şi privească chipul fără brazdă în oglindă, să încalece drept în şa calul cel mai nărăvaş din grajd şi să-l facă sînge şi spumă cu pintenul şi frîul, ori să-şi asculte noaptea, pe pragul iatacului doamnei, bătaia năvalnică a inimii, pentru ca gîndurile îndoielnice să i se spulbere şi cugetul lui oblu să-i spuie că cei cincizeci şi opt de ani ai lui n-au lăsat urme nici în sufletul aprins de doruri, nici în trupul îndemnat de pofte.

Şi între acestea, viaţa doamnei îşi urma mersul, alături de aceea a vornicului, în conacul din Decindea, liniştită şi limpede la suprafaţă — întocmai ca apa rîului care însemna hotarul moşiei, la capătul luncii, înspre apus.

Veni însă o seară de toamnă — a treia zi după Hrisovul viilor — în care zarea se aprinse de flăcări năpraznice.

Nici o veste nu primise vornicul care să-l îndriduiască a crede că ar fi răzmeriţă în ţinut, nici de vreun zvon de luptă prin partea locului nu auzise, aşa că — nu fără vădită îngrijorare — urcă treptele turnului de strajă, ca să privească mai bine dincotro se vede focul şi să-şi dea socoteală cam ce-ar putea fi.

Înaintea ochilor priveliştea i se înfăţişa groaznică...

La capătul luncii, acolo unde cerul se lipea frăţeşte de pămînt, limbi de foc se ridicau uriaşe în noapte, muşcînd întunericul şi mînjindu-l cu sînge negru ca de vită tăiată.

Din cînd în cînd, snopi de scîntei se rostogoleau în văzduh, aruncaţi de puteri nevăzute şi jariştea creştea mereu, luminînd tăriile şi arzînd pămîntul, ca o apă de stele revărsată peste cîmpuri. Alături de el, doamna îşi strîngea în mîna mică şi rece sînul din partea inimii şi îl simţea totuşi, în strînsoarea de ghiaţă a degetelor înţepenite sub inele, zvîcnind cald şi viu ca o tîmplă.

Presimţiri ciudate o înfiorau, privind vîlvîtăile focului.

I se părea că din împletirea flăcărilor în goana lui nebună către cer se desprinde mereu o scînteie, care vine — fulg de aur călător — să i se stingă pe mînă. Şi, la atingerea ei de-o clipă, trupul şi sufletul, deopotrivă, i se umpleau parcă de ceva cald, bun şi luminos.

— Stăpîne, arde armanul şi fînăria!...

Atît de cufundaţi erau şi vornicul şi doamna, urmărind mirajul focului, că nici n-au auzit cînd argatul a urcat duduind scările turnului ca să le aducă vestea de spaimă...

— Arde armanul şi fînăria.

Cît ai bate din palme, grajdurile îşi deschiseseră uşile ghintuite, hamurile îşi sunară paftalele braşoveneşti, căruţele huruiră, cumpenele fîntînilor scîrţîiră prelung, buţile şi hîrdaiele îşi hurducară doagele rostogolite şi argaţii ieşiţi din cuini şi din pătule îşi strînseră peste cămăşile descinse pentru noapte chimirurile late de piele înflorită cu arnici.

Peste tot răcnetele vornicului spintecau noaptea, la lumina făcliilor de răşină uscată, ca nişte pocnete repetate de bici nevăzut.

Şi, în curînd, sub para focului care se făcea tot mai mare şi mai aproape, convoiul porni la drum, cu care, cu vite, cu oameni, ca un rest de oaste în surghiun... În fruntea lui, vornicul însuşi încălecă posomorît...

Uitată în turn, doamna privea mai departe focul, cu mîna întinsă copilăreşte în calea scînteilor călătoare...

Miezul nopţii trecuse demult.

Pe stîlpul porţilor lăsate deschise, un cocoş scăpat din poiată — în învălmăşeala plecării — îşi zburli penele, se încordă ţanţoş pe picioare şi, întinzînd gîtul înfoiat spre răsărit, se pregăti să vestească apropierea zorilor.

În aceeași clipă, o mînă zdravănă se întinse din noapte către el și-i răsuci pentru totdeauna cîntecul în gîtlej...

În iatacul doamnei ardea candela.

Lungită pe pernele divanului, în cămașă lungă de in moale, doamna asculta zvonurile nopții.

La picioarele ei, Kiralina, roaba bătrînă și credincioasă, adusă odată cu zestrea din casa părintească, ursea bobii atotștiutori pe fundul ciurului de mălai. „Patruzeci și unu de dinți"... Un șuierat scurt se auzi undeva... Apoi, parcă un zgomot înfundat de pași.

— Kiralino... auzi?

— Ce s-auz?

— Cine-o fi fluierat așa?...

— Vreun huhurez...

— Dar pașii?

— Pașii?

— N-auzi pașii pe lîngă ziduri?... Eu aud pași... Kiralino, ne calcă tîlharii... Și sîntem singure în toată casa... Mi-e frică, Kiralino...

Roaba își făcu cruce peste iia din care se vedeau țițele de tutun. Doamna se mulțumi să ridice ochii spre icoane și rămasără amîndouă așa, ca două stane...

Scările pridvorului trozniră. Apoi se auzi ricîit de pilă în broasca ușii de afară... Apoi pașii mai aproape... Ușori... ca de cizmă cu talpa subțire...

— Are iarba fiarelor, stăpînico...

— A intrat în iatacul vornicului, Kiralino...

Sub cămașa de in moale, trupul doamnei tremura tot... Pașii se apropiau... Acum îi puteai număra... Unu, doi... trei...

— Ăsta nu e pas de hoț, stăpînica mea... Prea e fără frică...

— Taci!...

O bătaie ușoară se auzi în ușă...

Doamna își apucă iarăși sînul din partea inimii, cu mîinile mici. Ochii țigăncii luceau ca putregaiul noaptea...

— Jupîniță... Nu te speria... Eu sînt. Deschide!...

Glasul căpitanului plecat pandur în ceata Vladimirescului, nu era glas de poruncă. Era ca o rugă. Și ce frumos suna, așa șoptit ca un cîntec, în tăcerea nopții, în pustiul conacului și în golul inimioarei aceleia mici de jupîniță tristă și speriată....

— Doamne!... Ce cauți aici noaptea?

— Deschide-mi, jupîniță...

— Nu pot! Nu e vornicul acasă... Dacă vrei să-mi vorbești, vino mîine... ca un musafir... nu noaptea ca un tîlhar, să mă sperii...

— Nu mă dojeni, jupîniță. Vin de departe...

Cît ar fi vrut doamna ca în loc să stea dreaptă și mîndră în dosul ușii de unde o chema dragostea, să se strîngă mică la pieptul acela ostenit de cale, să-l mîngîie și să-l încălzească... Dar ea nu mai era acum jupînița Viorica din conacul de la Lucieni... Era nevasta vornicului Aninoșanu, căruia îi jurase credință în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

— Oricît de dèparte ai veni, căpitane... puteai să umbli pe drum noaptea, ca s-ajungi la noi ziua...

— Viorico!... Deschide ușa... Nu mă sili s-o deschid eu...

— Dac-o deschizi fără voia mea, am să te primesc cum se cuvine... Cu pistoalele...

Glasul de după ușă tăcu o clipă... Apoi se auzi iarăși blînd, ca la început...

— Sînt rănit de moarte, jupîniță... Abia am putut ajunge pînă aici... Dar dacă ți-i voia și mila, bine... Am să-ți mor la ușă...

În mîinile mici, inima doamnei începu să bată ca o pasăre prinsă...

— Cine te-a rănit?

— Poterașii...

— Cum? Nu mai ești în oaste?

— Nu... M-am făcut haiduc... din ziua cînd te-ai măritat cu vornicul... Noapte bună, jupîniță...

Niciodată doamna n-ar fi putut să spună cum i-a țîșnit țipătul din piept, cum a smuls zăvorul ușii din balama, cum s-a repezit goală sub cămașa de in moale, așa cum era, în brațele haiducului, cum i-a pipăit trupul să-i caute rana — care nu se vedea nicăieri și cum s-a simțit dusă pe brațe, în șubă de blană moale și în goană nebună de cal, pe poteci de basm, sub cerul aprins de vîlvîtaiele care se făceau din ce în ce mai mici... din ce în ce mai șterse...

N-ar fi putut să spună decît că, în tot drumul acesta de goană și de groază, a simțit deasupra chipului ei o răsuflare aspră și caldă sub care, ca prin vis, a surîs pînă în auroră.

Apoi a fost o colibă de țară, într-un clin de munte, o odaie cu pereți văruiți și cu gutui între ferestre, un pat

cu plocade de lînă ţigaie şi-un cîine ciobănesc care a venit să-i lingă mîna ieşită ca un nufăr alb din aşternuturi.

Cînd s-a deşteptat din somn doamna, soarele de toamnă apunea pe vîrful Bahnei. Se mai vedea roşu ca o sfeclă retezată, îngropată jumătate în munte şi jumătate în cer. Razele lungi, frînte de cetini, agăţau marame de rugină pe creştetul tufelor de ienuperi şi încrucişau săbii genoveze pe apa lacului din vale, neclintită ca o panoplie de argint vechi, culcată între bălării.

O ceaţă albastră, tristă, cobora din neguri şi stelele se aprindeau pe boltă, licurici dumnezeieşti încremeniţi în spaţiu.

În odaia cu miros de gutuie şi de busuioc uscat nu se auzea decît cîntecul unui greiere pripăşit între bîrne.

Speriată, doamna sări dreaptă în mijlocul odăii... Îşi frecă adînc stînjeneii ochilor cu dosul palmelor, ca şi cum ar fi vrut să sfîşie de pe licărul lor vioriu ceaţa visului în care i se părea că trăieşte. Îşi ascultă apoi bătaia iute a inimii şi îşi pipăi — parcă să şi-l regăsească — trupul încremenit de nelinişte sub cămaşa de in moale. Şi, deodată, sub atingerea mîinilor ei, trupul i se înfioră şi în tainiţele lui aţipite se trezi amintirea altor mîngîieri, aspre... pătimaşe... nesfîrşite... Şi gîndul păcatului i se desluşi luminos şi proaspăt în minte.

Şi, sub apăsarea gîndului acestuia năpraznic, doamna îngenunche sub icoana mică bătută în perete spre răsărit şi începu să plîngă, albă şi cuminte, ca un înger îngenuncheat în noapte.

Aşa a găsti-o căpitanul cînd s-a întors, încărcat de merinde, pe la opt ceasuri, noaptea. A ridicat-o în braţele lui voinice, i-a şters lacrimile cu năframa lui de pînză groasă, a culcat-o frumos între plocade, a şuierat cîinele să i se culce — cald — la picioare, a aprins focul în vatră şi, cîntînd, s-a apucat să pregătească, priceput ca o femeie, cele trebuincioase pentru cină.

În tot timpul, doamna l-a privit cu ochi mari de catifea albastră şi cu un surîs ca un fluture aninat pe buze. Şi cînd totul a fost gata, rînduit pe mescioara pusă, cu picioare desperecheate de pirostrie, căpitanul a stat o clipă să se socotească. Nu ştia dacă să ia pe doamna în braţe s-o aducă la masă, sau să ia în braţe masa s-o ducă la patul doamnei.

În cele din urmă, s-a gîndit că tot mai uşoară e doamna de luat în braţe şi într-o clipă a înfăşurat-o într-o scurteică ungurească de honved, să nu-i fie frig, i-a vîrît picioruşele, cu conduri cu tot, în nişte botfori de vînătoare şi ca pe o pană a dus-o pe sus la masa unde mămăliguţa răsturnată pe talerul de lemn aburea, ca o fiertură, lîngă brînza de mioare ţuţuieneşti.

Focul din vatră le lumina masa aşternută cu ştergar de pînză înflorată cu arnici şi, între ei doi, aşezat ca un om pe scaun, cîinele îşi mişca bucuros coada stufoasă, cu ochii nu atît la burduşica de brînză şi la mămăliga de pe taler, cît la ciozvîrta de berbec care sfîrîia în vatră, pe frigarea ei de corn lustruit.

Într-acestea, luna răsărise afară rumenă ca un măr domnesc, luminînd singurătăţile, poleind creştetele brazilor cu beteli de nuntă, schimbînd pîrîiaşele muntelui în şopîrle de argint viu — licărind printre pietre şi potecile în fîşii de aur desucite peste văi şi clinuri.

De undeva, din străfundurile nopţii, se auzea ropot înfundat de copite.

Cel dintîi ciuli urechea cîinele...

Apoi căpitanul cu lingura încremenită în mînă la jumătatea drumului dintre ceaun şi gură, întoarse capul spre fereastră.

Doamna însăşi ascultă, parcă cu ochii...

Ropotul se auzea acum deslușit. Fruntea căpitanului se posomorî dintr-o dată. Rămase o clipă gînditor, apoi zise, căutînd să-şi ascundă turburarea:

— Trebuie să fie pe Valea Nandrei.

— Cine? întrebă doamna cuprinsă de neliniște.

— Călăreţii... Se aude tropot de cai.

— Cine să umble acum noaptea, pe drumuri de munte?

— Ştiu eu? Poate niscaiva negustori care trec muntele spre Braşov... Poate oamenii stăpînirii... Nu-ţi fie frică, Viorico... Mă duc eu să văd ce e...

Viorica i se agăţă ca o iederă de braţe.

— Nu mă lăsa singură aici... Stai lîngă mine... Mi-e frică.

— De cine?

— De dumneata. Să nu păţeşti vreun rău... Dacă vin să te prindă?

— Am arme bune... şi cunosc locurile mai bine ca ei.

— Dar de ce vor să te prindă?... Ai făcut vreun rău.?.. Ai furat? Ai răpus viață de om? Ochii doamnei îl priveau înlăcrămați și iscoditori.

Sub mustața lui bălană ca mătasea de porumb, căpitanul zîmbi.

— Nu, Viorico! N-am făcut nici un rău. Nici n-am furat, nici n-am ucis, nici n-am schingiuit. Am făcut numai dreptate acolo unde mi s-a părut mie că nu e, și puterile m-au ajutat să fac. Singura faptă rea pe care am săvîrșit-o și de care voi avea să dau socoteală Celui de Sus, îmi va fi cu siguranță iertată...

— Dar ce-ai făcut ?

Căpitanul își potrivi armele în spate și, privind adînc în ochii doamnei, răspunse blajin, așa cum îi era vorba:

— Am aprins într-o seară un arman vornicesc și-o fînărie, ca să plece toată lumea de la curte și să pot fura — fără spaimă și vărsare de sînge — cea mai de preț comoară a vornicului, rămasă închisă în conac.

PĂLĂRIA

Popescu, funcționar onest și, prin urmare, neînaintat nici la ultima avansare din corpul funcționăresc al Administrației financiare, deschide binișor ușa locuinței sale — casă de zestre — situată pe una din cele mai navigabile străzi ale Capitalei, mai ales pe vremea asta udă, cu cer de culoarea zăpezii topite. În sufragerie, din jurul unei mese dreptunghiulare, pe care nu s-au așezat încă farfuriile și tacîmurile de aluminiu, *familia*, în completul ei, își ridică simultan ochii.

Familia lui Popescu se compune din: nevastă — o femeiușcă durdulie și sentimentală, care citește cu aviditate un roman datorit unui fecund scriitor. Pe copertă, dedesubtul titlului *Cuceritorul de inimi*, un tînăr așezat confortabil într-un fotoliu larg — ca un client la bărbier — privește surîzător și atotputernic o cireadă de fete (toate bolnde și cu ochii albaștri), lungite la picioarele lui încălțate cu ghete de lac cu șireturi, cu ochii țintiți pe el și cu rochii diafane, care lasă să se întrevadă în partea stîngă a pieptului fiecăreia cîte o inimă roșie, compactă și desenată corect, ca pe un as de cupă; un băiețel care și-a plecat din nou ochii pe caietul de dictando, unde trebuie să sublinieze — dintr-o temă interminabilă — cu o linie subiectul și cu două predicatul; și, în sfîrșit, inevitabila soacră, cu ochelarii cumpăniți pe cușca nervului olfactic, murmurînd cu atenție ochiurile de la ciorapii de lînă pe care îi lucrează pentru nepoțel.

Popescu, cu pălăria în cap, cu gulerul paltonului ridicat, ud în întregime, ca o umbrelă pe ploaie, rostește din obișnuință zilnicul „Bună seara".

Soacra îl privește pe deasupra ochelarilor:

— Te-ai șters bine pe picioare, ori ai intrat, ca de obicei, cu noroiul de-o palmă pe ghete?

Popescu nu răspunse nimic. Își dezbrăcă paltonul și-l întinse pe spetează unui scaun. Apoi scoase de pe cap pălăria, de pe bordurile căreia picau pe jos stropi de apă murdară.

Soacra îi urmări toate mișcările.:

— N-o pune lîngă sobă, că ia foc. Ce dracu, nici atîta cap n-ai?!

— Dar mai bine ar fi să ia foc și să ardă odată, doar s-o hotărî să-și cumpere alta. Nu vezi, mamă, ține mai mult la pălăria asta, decît la reputația mea, se amestecă în vorbă madame Popescu, care, foarte impresionată, isprăvise al doilea capitol din *Cuceritorul de inimi* și rămăsese obsedată de ultima frază: „Și, aruncînd o privire disprețuitoare femeii care plîngea în hohote, el își potrivi pe o sprînceană frumoasa lui pălărie de pluș verde — care îi ședea atît de bine — aprinse o țigară cu carton și, răsucindu-și mustața, ieși...“

Soacra găsi prilejul să ia, o dată mai mult, partea fiicei sale:

— Are dreptate ea! Nu ești în stare să-ți cumperi o pălărie cumsecade. Parcă ai fi un măturător de stradă cu asta... Eu, în locul ei, nici n-aș ieși cu tine pe stradă în halul ăsta!

Popescu se așezase lîngă sobă. După vechiul său obicei, nu răspundea nimic, ori de cîte ori începeau asemenea discuții, în care vorbele aspre ale soacrei se amestecau ca niște cioburi colțuroase de sticlă. Desfăcuse tacticos jurnalul de seară și încerca să citească „Afacerea pașapoartelor“, lucru care îl interesa în special. Rîndurile însă îi jucau în fața ochilor și, fără să vrea, ochii i se îndreptară spre pălăria agățată de un cui bătut în perete, lîngă sobă. Își aduse aminte, printr-o firească asociație de idei, că, de dimineață, ieșind de la birou, se întîlnise pe scară cu Ionescu, casierul.

— Bine, nene Popescule, cum îți vine să umbli cu plașca aia în cap?

— Umblu, de! o pălărie nouă n-o iei fără cinci-șase sute de lei.

— Ei, lasă, atunci o să vorbesc cu băieții să facem o chetă și-ți cumpărăm una de Sfîntul Niculae, cadou de ziua onomastică.

Tocmai se apropiase — cu o căciuliță trasă pe urechi — Tănăsescu de la fisc.

— Nu-ți pune nădejdea în ei, Popescule!... Mai bine dă-o pe asta la îmblănit, că se apropie Crăciunul.

Popescu lăsă jurnalul pe genunchi și se gîndi: „La urma urmei, ce-o fi dacă o să-mi iau o pălărie. Scap de gura ăstora... Da, da... chiar mîine îmi cumpăr.“

A doua zi, Popescu intră la un pălărier, pe strada Carol. Erau aproape opt ceasuri dimineața și prăvăliile abia se deschiseseră, în scrîșnetele metalice ale obloanelor.

— Cu ce vă putem servi, vă rog...

— Dă-mi o pălărie... Dar știi... o calitate superioară...

— Ce culoare doriți?

Popescu stătu o clipă pe gînduri.

— Verde... verde-închis...

Tîrgul se făcu repede, Popescu plătise șase sute douăzeci și cinci de lei și, cu pălăria cea veche în buzunar, ieși din prăvălie, aruncînd o privire ultimă în oglinda de după ușă. Cîteva prăvălii mai înainte... o pălărie la fel cu a lui era așzată în mijlocul unei vitrine, purtînd prins de ea, cu un ac de gămălie, un bilet, pe care era scris citeț: „Reclamă! Lei 475... Fetru veritabil!...“ Toată bună dispoziția îi pieri... „Să-mi ia mie, tîlharul, două sute de lei mai mult... aceeași pălărie!...“

La Casa de Depuneri, ceasul arăta opt fix. Amărît, Popescu o luă spre birou. Spre norocul lui, șeful nu venise... Cînd îl văzură cu pălăria nouă, băieții din birou săriră cu toții.

— S-o porți sănătos, nene Popescule!

— Aldămașul!...

Ionescu o luă în mînă, o răsuci, îi pipăi marginile și-l întrebă:

— Cît ai dat pe ea, Popescule?... Spune drept!

Popescu se gîndi puțin: „Dacă spun c-am dat șase sute douăzeci și cinci, își bate joc de mine“ și răspunse, privind în altă parte:

— Am găsit o ocazie... știi, un noroc... patru sute douăzeci și cinci...

— A! nu face!... Uite, să mergi cu mine la o prăvălie pe Griviția și dacă n-o iei, absolut la fel, cu două sute șaptezeci și cinci, să nu-mi zici mie Ionescule... Te-a păcălit...

Popescu simți cum i se strînge inima.

— Ei, nu e nimic acuma... Am dat, s-a isprăvit...

— Ai bani de aruncat, pesemne.

Tocmai intră șeful. Văzîndu-i pe toți strînși la un loc, se apropie și el. Privi pălăria și zise:

— Ieri am luat una la fel pentru băiatul care-l am la facultate...

Popescu simți o nădejde... Știa că șeful e cam bogat și îndrăzni:

— Cît ați dat pe ea, domnule șef?...

— O sută optzeci de lei...

Ionescu se apropie triumfător...

— Vezi, cînd ți-am spus eu că te-ai păcălit!

După ce ieși de la serviciu, după ce abia putu scăpa de prietenii cărora le dăduse o țuică la „Vidrighin", Popescu ajunse acasă. Cum îl văzu nevastă-sa, îl primi cu bucurie...

— Bine c-a dat Dumnezeu!... Așa da!... Luă pălăria în mînă, o privi pe toate părțile și-o puse și ea în cap... oglindindu-se cîteva minute și i-o așeză ea însăși pe cap, ca să vadă „cum îi vine"... Nu-ți vine rău, culoarea îmi place, însă, să știi, Nicule, că nu e cine știe ce calitate... Ascultă-mă pe mine, care mă pricep!... Cît ai dat pe ea?

Văzînd-o atît de nemulțumită, Popescu se gîndi să nu-i strice cumva impresia.

— O sută optzeci de lei

— A!... Te-ai păcălit!... Te-ai păcălit!... Mi-a spus Georgeasca că bărbatu-său și-a luat o pălărie... o frumusețe, cu o sută cincizeci de lei!... În sfîrșit... nu e nimic!... Bine că ți-ai luat!... Vezi, însă, spune-i mamii, dacă te-o întreba, c-ai dat cel puțin cu un leu mai puțin decît Georgescu. Știi, ea e curioasă, nu e ca mine... Ea întotdeuna are de zis ceva...

Tocmai intra pe ușă și soacra. Fusese la o prietenă „să-nceapă" un „jerse". Fu repede pusă în curent.

— Mamă, și-a luat Nicu pălărie!...

— Ei taci!... Și soacra privi neîncrezătoare. Văzu apoi pălăria, o examină minuțios și clătină nemulțumită din cap: Asta e pălărie de crai... Ești om bătrîn, ce dracu!... Cît ai dat pe ea?

Exasperat, Popescu găsi suprema scăpare:

— Gratis, mamă soacră! Mi-a dat-o un prieten, de la un frate al lui, care a murit... Era nouă.

Ochii soacrei se măriră sub ochelari.

— Ptiu!... Trebuie să fii nebun tu, ca să porți pălăriile morților!... Să nu te mai văd cu ea, că te dau afară din casă!...

STUDENTE...

Sala de curs e plină.

Puținii studenți se deosebesc cu greu din viermătul de studente tinere, zvăpăiate, parfumate și vorbărețe.

Lămpile cu gaz aerian împrăștie inegal pale de lumină searbădă, lividă, obositoare.

În cuierele lungi atîrnă, ca niște lipitori aliniate, paltoane și haine de iarnă de toate clasele sociale. Sînt paltoane umile, cu gulerul și coatele uzate, alături de patolane „pe talie", cu umeri lați și găicile mari — concurînd cu Brîul lui Ion — sînt haine de blană, tăiate după ultimul „croquis" din „Femmina", tapetate cu mătăsuri multicolore, alături de pardesiuri provinciale și cinstite, vătuite inestetic în vederea iernii.

Băncile înguste și incomode, cu pupitrele răsfrînte ca niște buze de lemn, gem sub povara atîtor trupuri, în care marele simpatic pompează biruitoare tinerețe și legitim neastîmpăr.

La catedră apare, preocupat ca totdeauna, profesorul. O clipă, se face tăcere. O tăcere care te face să tușești ca la ridicarea unei cortine de teatru. Profesorul scoate din servieta încăpătoare hîrtii și cărți multe, galbene, masive.

Se aud hîrîituri de creioane ascuțite cu lama de ras și frunzărit de file întoarse. Profesorul își șterge ochelarii, tușește o dată, de două ori, de trei ori.

Zgomote mici de cuvinte șoptite, de zîmbete articulate înfioară tăcerea. În sala de curs se împrăștie un gungurit înfundat, ca dintr-un coteț unde porumbeii închiși simt lumina de-afară.

La catedră, profesorul vorbește. În cuvintele lui calde, pasiunea Phedrei se însuflețește. Versurile politicoase și

sonore ale marelui Racine cad în liniștea sălii, se succed, ca niște boabe de chihlimbar, rostogolite de pe firul unui colier rupt.

Phedra trăiește, iubește, urăște, suferă...

— Cîte ouă pui, dragă, la pesmeții ăia cu migdale?

— Patru. Dar numai gălbenușurile.

— Și făină?...

— Un pahar... Tanti Amelia pune un pahar și jumătate, dar ies mai fragezi cu un pahar.

Phedra a aflat de moartea soțului său legal. În sufletul ei monstruos e lumină, e bucurie. Liberă acum, va putea ajunge pînă la cel iubit.

— Să nu uiți să ungi tava bine, înainte de a-i băga la cuptor.

— Cît îi țin?

— Zece minute, cel mult. Dar știi, să fie focul bun, că pe urmă se-ncruzesc.

O lampă s-a defectat și a filat tot timpul o flacără albastră. În aer s-a răspîndit un miros greoi de carbid. Profesorul își tamponează fruntea cu batista albă.

Phedra s-a hotărît. În versuri elegante merge să mărturisească dragostea morbidă copilului soțului ei.

— Ai văzut, Coca, pe Mojukin în *Lion des Mongols?*

— Nu „des Mongols", dragă, „des Mo-gols".

— Ei, Mongols, Mogols, tot aia e. Ce ochi are!...

— Cine, frate? se plecă din spate un căpșor blond, cu gura roșie.

— Mojukin!...

— Se pronunță Majukin. Mi-a spus mie un rus. O se citește *a.*

— Știi, i-am scris la Paris, să-mi trimită folotgrafia și un autograf.

— Dar tu i-ai trimis forografia?...

— *Penses-tu?...* Ce dracu!...

Phedra, respinsă de idolul în fața căruia se umilește, aflînd să soțul ei trăiește, se hotărăște să se răzbune. Hipolit, copilul tînăr și demn, va pieri...

— Ce citești acolo, Clo?

— Kira-Kiralina!

— A... să mi-o împrumuți și mie după ce o isprăvești.

— O să aștepți cam mult, pînă o să-ți vină rîndul. O dau mai întîi Margaretei, pe urmă o ia Tanți, pe urmă Gina, Dora...

— E frumoasă? Am auzit că scrie niște lucruri!...

— Și eu tot așa auzisem. Nu e nimic însă, m-așteptam la mai mult.

Phedra s-a răzbunat. Dragostea ei n-a murit însă cu fărîmițele rămase din Hipolit. Copleșită de suferință, ia suprema hotărîre: moartea!

— Am auzit că te măriți!?...

— Fugi de-acolo!... Cine ți-a mai spus?

— Cineva.

— Nu e adevărat!... Cu cine?

— Ei, te faci că nu știi! Cu Plopeanu...

— Cu sublocotenentul?

— Da!...

— Nu mă cunoști, dragă! Nu pot să sufăr ofițerii. Și dacă ar fi să iau unul, să fie cel puțin maior.

ÎNTR-O PRIMĂRIE

Am stat cîteva zile la țară — într-un sătuc alb și curat, tolănit pe una din frumoasele coline ale Muscelului.

În fiecare zi mă duceam la primărie să-mi iau, vorba notarului, „corispondența".

Într-o dimineață am intrat mai devreme ca de obicei și m-am așezat familiar pe un scaun de paie, pripășit în localul statului „sub nemți", care își instalaseră acolo provizoria lor „Komandatură". Notarul îmi răspunse la bună-dimineața trăgînd un fum din țigara răsucită cu tutun „a-ntiia" și continuă să scrie într-un registru enorm, despicat în față-i. Alături, pe masă, licărea în soare „ceaiul" domnului notar, o litruță cu sticlă groasă și verde, plină cu țuică.

Cîteva minute tăcurăm amîndoi. Apoi, omul legii își potrivi tocul după ureche și își întoarse spre mine fața nerasă.

— Azi a cam întîrziat poștașul! De!... Sînt cîrciumi multe în drum și... „oameni sîntem".

Gîtul litruții dispăru pudic în gîtlejul domnului notar, în timp ce eu priveam gravurile contra alcoolismului: „bărbatul, nevasta, copiii, înainte și după beție", prinse de pereți, la dreapta și la stînga hărții României Mari.

Între timp, ușa se deschide și o femeie bătrînă intră plîngînd în primărie

Notarul puse sticluța goală pe masă și se răsti:

— Ce vrei?

— Sărut mîna, dom'le Costică... am dat de-un necaz mare... Și femeia începu să plîngă și mai tare.

— Ce necaz... lele Mario?

Nezărită în primul moment, băsmăluța cu ouă din mîna femeii înmuiase glasul severului slujbaș.

— Păi mi-a chemat fata, pe Ioana... la ricrutare...

Domnul notar se rezimă de speteaza scaunului și-și dezlipi țigara din colțul buzei inferioare.

— Ce tot vorbești?... Nu se poate!...

— Ba da, dom'le Costică... I-a venit orden.

Femeia, cu lacrimile nezvîntate pe obraz, puse legăturica pe masa notarului și scoase din sîn o hîrtie împăturită, care miroase cît de colo a oficialitate.

— Ietă!... Vezi și dumneata!

Din buzunarul superior al minteanului croit în formă de vestă, domnul notar scoase o pereche de ochelari pe care și-i cumpăni tacticos pe cușca nervului olfactic și începu să citească. Treptat cu lectura, un zîmbet de viticolă ironie i se întinse pe buze...

— Nu e nimic, lele Mario... E o greșeală... N-ai nici o grijă, nu-ți ia fata la oștire...

— Să te audă Dumnezeu!... Și femeia se repezi să-i sărute mîna.

— Lasă... lasă...

— Fac tot, dom'le Costică, dau tot ce am, numai să scap de belea... Am o pereche de curcani ingrășați de mine... Îi dau... numai să aveți grijă.

— Bine, lele Mario, aranzej eu, să n-ai nici o grijă... Ăia du-i acasă și lasă-i nevesti-mi să-i bage în coteț.

Femeia, borborosînd interminabile mulțumiri, deșertă ouăle în sertarul mesei „de lucru" a domnului notar și ieși.

Imediat ce rămaserăm singuri, omul legii se simți obligat să-mi lămurească secretul hîrtiei lipite pe masă, într-o minusculă băltoacă de țuică.

— Are dreptate, femeia. I-a chemat fata la recrutare... Îmi închipui eu ce trebuie să se fi întîmplat. Cînd s-a născut copilul, dobitoacele alea de funcționari au trecut în biletul de naștere Ioan, în loc de Ioana. Și-acum, după douăzeci de ani, fata — conform actului — e chemată să-și facă datoria de cetățean.

Tocmai mă pregăteam să-mi manifest legitima mea indignare, cînd, în ușă, apăru — în mîna omului „dă servici la primărie", luat de la munca lui — al doilea ceai preparat în alambic, al domnului notar: o nouă litruță de țuică și, de data asta, și un covrig cu susan.

— Pune-o colea, ordonă domnul notar, și du-te de cată pe șeful de jandarmi. Spune-i că am ceva urgent cu el.

Omul își luă căciula din cap:

— Taman după dumnealui am umblat pînă acuma... că Vasile al Saftei a înjunghiat pe socru-său. Nu l-am găsit pe nicăieri... Nevastă-sa zice că e dus de ieri la o cumetrie, peste deal, în Ţigăneşti, cu domnul învăţător şi nea Preda, perceptoru. Spunea Nică al Floarii — care a trecut c-un car de lemne de la Ţigăneşti — că a-ntărit un chef de s-a dus pomina.

Notarul zîmbi amar şi mi se adresă:

— Şi să mai zici că ai pretini, domnule! Nici nu mi-au pomenit, că poate mă duceam şi eu cu ei!... Şi, întorcîndu-se către omul rămas lîngă uşă: Da pe părintele l-ai găsit?

— L-am găsit.

— Unde e?

Omul începu să rîdă şiret şi privi spre mine:

— Apăi... unde e dumnealui de obicei... Slujeşte la cîrciumă, la Zamfireasca...

CÎNTECUL

Strada era pustie. Numai toamna, jucîndu-se cu frunze pe trotuare.

Şi un vardist, moţăind în ungherul unei case, sub pelerina de cauciuc.

Noaptea, umedă, înţepată de burniţă, cuprinsese cartierul întreg.

Lumini slabe făceau geometrie în ferestre.

Paşii lui se succedeau prudenţi şi normali pe trotuar.

Purta pălărie mare, neagră.

Avea lavalieră şi pantofi romantici, adică rupţi.

Cîteva ţigări ghemotocite în buzunar şi volume întregi de versuri în gînd.

Se ducea acasă „să scrie".

Simţea toată toamna prăbuşită în sufletul lui, ca o pasere moartă într-o apă.

Inspiraţia îi aprinsese sîngele puţin. O simţea în el ca o febră... Ca o a doua inimă, cu alt puls.

Pacient al poeziei, îşi căuta patul de odihnă pentru rînduri: caietul.

Aştepta să bea, cu buze de beduin rătăcit, balsamul răcoritor: cerneala.

Ploaia nu era apă pentru el... Era inspiraţie... O parte din inspiraţia mare, covîrşitoare, pe care i-o turnase toamna în simţuri...

Periferia dormea ostenită.

Adrian Flamură nu făcea legături între el şi ceilalţi oameni. Nu-l interesa dacă dormeau, dacă iubeau sau cîntau, în cîrciumi, cîntece de lume...

Nu se gîndea cît mîncaseră ei sau dacă, la lumina verde a lămpilor de birou, îşi numărau banii...

I se părea că el e singurul om.

Un om chemat să cînte într-o noapte de ploaie și de toamnă toate cîntecele sufletului, să-i șlefuiască toate pietrele prețioase, să-i destrame toate firele, proiectîndu-l peste lume — păianjen uriaș de lumină...

Așa gîndea Adrian cînd a auzit cîntecul și s-a oprit să-l asculte, în drum.

Și cîntecul era în stradă, în ploaie și în toamnă, ca un sunet lung și catifelat de flaut.

Adrian îl asculta cu inima.

Un cîntec anonim — fluture de noapte — zbătîndu-și aripile peste inspirația lui.

Al cui era cîntecul acela?

Al cui?

Cine trimitea nopții umede gîlgăitul de soare sonor al unui glas muiat în ape albastre de suflet?

Cine?

Și Adrian caută — în buzunarul plin de fărîmituri de pîine — o țigară...

Cîntecul din ce în ce mai clar cobora în el ca o lumină.

Închise ochii ca să-l audă mai bine.

Draperii mici peste suflet și gînd, pleoapele despărțiră pe Adrian de lume.

Acum, în toată noaptea, nu mai era decît sufletul lui și cîntecul...

Și mintea lui Adrian imaginã povestea cîntecului minunat.

Desigur, în casa aceea, cînta o fată... O fată tînără, cu cearcăne subțiri în jurul ochilor mari, împietriți de două lacrimi...

Numai fetele cu cearcăne la ochi cîntă în puterea nopții.

Trebuie să fie o fată îndrăgostită.

Poate e bolnavă.

Poate mîinile ei mîngîie o amintire și nu știe că a început să cînte și nu se aude cîntînd.

Pe cine o fi iubind fata?

Trebuie să fie singură în casă, altminteri n-ar cînta să turbure liniștea nimănui.

Singură de tot. Sau, poate, un porumbel dresat, să-i țină de urît, ciugulind fărîme de lumină pe umărul ei gol...

Numai un porumbel poate să fie tovarășul unei fete care cîntă așa.

Adrian deschise ochii...

Cîntecul s-a oprit. Căsuța joasă pare că nu știe nimic de cel ce s-a rezemat de poarta ei ascultînd.

Lumina la geam — nici nu s-a micșorat, nici nu s-a mărit.

A licărit la fel în luciul trotuarului ud.

Doar vardistul cu pelerină de cauciuc, s-a sculat din colțul lui și s-a apropiat, văzînd un om care dibuie la poartă.

Adrian nu l-a simțit decît atunci cînd l-a bătut pe umăr și l-a întrebat c-o voce groasă de somn, de țuică și tutun.

— Pe cine cauți dumneata aici?

— Eu? Pe nimeni!

— Păi, atunci ce stai de-un ceas la poarta asta?

— Am stat să ascult!

— Ce să asculți?

— Cîntecul!

— Care cîntec?

— Un cîntec pe care l-a cîntat o fată aici.

— Fată?

— Da... O fată bolnavă, îndrăgostită și cu cearcăne la ochi. O fată c-un porumbel alb pe umăr...

— Ce tot îndrugi, domnule?... Aici nu stă nici o fată și porumbei n-are nimenea în tot cartierul.

— Dar cine stă aici?

— Acilea stă domnul Broscărescu, preceptorul...

— Și n-are nici o fată?

— Ce fată?... E burlac!

— Păi atunci cine-a cîntat?

— El!... Are un patifonț d-ăla... și toată noaptea pune muierili din plăci să-i cînte... Are el damblaua asta.

Adrian Flamură a simțit că se duce... ca o frunză care se desprinde din ram și cade lent pe-o apă curgătoare.

A luat-o la fugă și fiindcă omul legii l-a somat cu revolverul să stea, a dormit o noapte rîncedă, la secție.

Și toată noaptea a visat o fată cu cearcăne la ochi și cu un porumbel alb pe umăr!

UN CAZ DE CONȘTIINȚĂ

În buzunar avea patruzeci și cinci de lei și nici o speranță de nicăieri.

Puiu Vasilescu nu e însă omul care să se descurajeze vreodată și, cînd își pune ceva în gînd, nu îl mai interesează mijloacele pentru a atinge ținta.

S-a oprit în fața la „Capșa" și a aprins o țigară. Planul era hotărît: „Mă duc la un croitor mare și-mi comand haine pe datorie. Cînd le voi ști gata, mă voi gîndi atunci cum să le scot."

Peste cîteva minute intra într-o mare croitorie de pe Calea Victoriei.

Măsura fu repede luată și însemnată într-un registru mare.

— Prima probă cînd o facem?

— Treceți dumneavoastră peste trei zile, tot la ora asta.

— Bine... Cînd viu la prima probă, îți dau și acont.

Negustorul se posomorî subit.

— Îmi pare rău... Nu putem începe lucrul pînă nu ni se achită jumătate din costul comenzii.

Puiu Vasilescu se roși, își luă pălăria și zise demn:

— În cazul ăsta, retrag comanda... Mă voi duce în altă parte... și toți prietenii mei mă vor urma.

Din fundul magazinului, unde i se luase măsura, și pînă la ieșire era o distanță bunicică. La mijlocul drumului se afla cabina de telefon. Puiu Vasilescu își aminti că trebuie să telefoneze unui amic pentru a se invita la masă. Intră în cabina de telefon, luă receptorul, dar, în același timp, cineva chema la telefon croitoria.

— Alo, „Croitoria Elitei"?... Da?... Aici principele Ghika... Trimiteți un lucrător să ia înapoi hainele ce mi-ați trimis de dimineață. Am să-i indic unele modificări.

Puiu zîmbi recunoscător providenței și după o jumătate de oră plecă din palatul prințului Ghika, ducînd pe braț un splendid costum gri.

Cîteva zile mai tîrziu începu să aibă remușcări: „Cum să port eu hainele altuia? Trebuie să găsesc o soluție pentru a avea hainele mele." Și soluția o găsi imediat.

Intră la o altă croitorie, rivală celei dintîi, și comandă un rînd de haine de cea mai bună calitate, prezentîndu-se, firește, prințul Ghika...

— Unde ați lucrat hainele astea? îl întrebă patronul.

— La „Croitoria Elitei"... Acolo lucrez de un an de zile... Acum însă m-am supărat... Am vrut să-mi comand un frac, fără să-l acontez... și-au refuzat...

— Cum se poate? se grăbi să se mire patronul, care văzuse, cînd luase măsura, pe cheetoarea hainei monograma prințului Ghika, și care urmărea de multă vreme să atragă clienții „Croitoriei Elitei".

Costumul comandat fu pus imediat în lucru, fără a fi acontat și, după numeroase probe, într-o dimineață, aștepta gata, îmbrăcat pe un manechin. Puiu Vasilescu sosi la punct.

— Sînt mulțumit, De-acum înainte sînt clientul dumitale. Chiar am să rămîi cu hainele astea pe mine... Nu le mai schimb. Pe cele vechi o să fii drăguț să mi le trimeți acasă...

— Cum nu...

— Adresa mea este Șoseaua Kiseleff nr. 14.

Puiu Vasilescu surîse iarăși providenței... Adresa era a prințului Ghika...

— Da... desigur... dar vedeți... azi e sîmbătă... Am plăți de făcut...

— Te-nțeleg, îi taie vorba Puiu... Cine n-are nevoie de bani, mai ales cînd i se cuvin... De aceea, deși era vorba să-mi lucrezi pe datorie... fiindcă sînt mulțumit... cînd trimeți hainele vechi acasă, pune și factura... Se va achita integral.

MIC TRATAT DE VÎNĂTOARE

Toamna este sezonul rezervat exclusiv vînătoarei. Vietăți din toate speciile faunei naționale își găsesc moartea, tragic, inutil și incidental, în luminișuri dramatizate de crepuscul, în porumbiști cariate de rugină, în miriști tunse *à la garçonne*, în păpurișuri legănate grațios în ritm de balet vegetal.

E un război neuman, brutal, nedrept, contra unei lumi fără apărare, unei lumi mici și, în genere patrupede, care în fiecare an moare în spasme scurte și hemoragii neprevăzute.

Iepuri fraieri cu trupuri de gumilastic și urechi enorme — ca niște măgari în miniatură — vulpi cu șiretenie de fabule și blănuri de prințese în exil, căprioare cu ochi de amante și gambe de balerine, cocoși sălbatici, colorați strident și vulgar ca niște Chantecleri retrași la țară, sitari eleganți, manierați ca niște ciori de familie nobilă, prepelițe maternele ca în nuvelele lui Brătescu-Voinești, rațe sălbatice cu pene mucegăite de apă și siluete de midinete însărcinate, dropii obeze ca niște proxenete îmbogățite, toți, toate își dau tributul de sînge într-o jertfă grandioasă, inestetică și absurdă...

Și toate crimele astea meschine și premeditate — executate în hohote de ris și grindină de alice — se fac pentru o mîncare oarecare, cu sau fără sos, pe care, de obicei, nu știe s-o prepare bucătăreasa și copoii și-o revendică în lătrături amicale și salturi de clovni în patru labe.

Și totuși.

Se vînează în fiecare toamnă, se ucide zilnic și perfecționat, se presară dealurile, cîmpurile și dumbrăvile cu leșuri mici și inofensive, căzute ca niște flori de carne la capătul unei tulpini de sînge...

Eu nu sînt vînător. N-am avut nici măcar norocul să fac armată la vînători. Am cutreierat totuși pădurile și coclaurile în tovărășia vînătorilor, ca să mănînc conserve pe iarbă verde, să beau ceai adus în termos, să ascult anecdote vînătorești fade și convenționale și să joc bridge la douăzeci de bani punctul, în așteptarea vînatului eventual.

Și din aceste peregrinări, în costum de isprăvnicel, cu panaș de păr de porc mistreț la pălărie și jambiere de sublocotenent în rezervă pe pulpe, am cules o serie de observațiuni pe care le voi nota mai jos, cu intenția de a alcătui pentru îndrumarea profanilor un mic tratat de vînătoare.

CAPITOLUL I

Ca să poți deveni un bun vînător trebuie:

1 Să ai un costum de catifea verde sau unul de lînă în carouri.

2 Să nu fi pus niciodată mîna pe pușcă.

3 Să știi să joci cărți.

4 Să fi plătit abonamentul pe cel puțin trei luni la *Revista vînătorilor*.

5 Să cunoști douăsprezece anecdote de vînătoare de care să nu rîdă nimeni cînd le spui.

6 Să ai la tine acasă, în sufragerie, un tablou cu o scenă de vînătoare și în antreu un cuier în chip de coarne de cerb.

7 Să fi văzut păsări împăiate.

8 Să fi mîncat cel puțin o dată, la restaurant, gigot de iepure împănat cu usturoi.

9 Să știi că cizmele nu poți să ți le scoți singur.

10 Să poți dormi pe pămîntul gol, fără să te dèștepte furnicile sau pocnetele de pușcă.

11 Să nu fi avut nici o țintă în viață.

12 Să nu închizi ochii cînd cineva se preface că trage cu pușca.

Îndeplinind toate aceste condițiuni, poți pleca la vînătoare, avînd grija ca nu cumva să uiți pușca acasă, ori să iei cu tine pisica în loc de copoi.

CAPITOLUL II

Cum se vînează:

1 Pușca se ține întotdeauna cu țeava înainte.

2 Degetul trebuie să stea pe trăgaci, însă nu trebuie să-l apese decît cînd te sperii.

3 Cel mai bun loc pentru a vîna zburătoarele este într-un pom, pentru că se poate să nu fii observat și păsările să vie să se agațe pe ramuri.

4 Cel mai bun loc pentru a vîna iepuri este la „Ciobanu" sau la „Filipescu", pe Calea Victoriei.

5 Cînd trece un iepure pe lîngă tine, nu trebuie să miști, ori să faci vreun zgomot, pentru că se sperie.

6 Dacă se întîmplă ca iepurele să-ți treacă printre picioare, cheamă-l întîi cu frumosul și, dacă nu vine, înjură-l.

7 Nu e bine să fumezi cînd ești la pîndă, pentru că văd iepurii fumul și nu mai dau pe acolo.

8 Cînd auzi vreun pocnet de pușcă, închide ochii, pentru că glonțele se poate să treacă pe lîngă tine și e mai bine să nu-l vezi.

9 Dacă îți iese un urs înainte, trage cîteva focuri în aer, că pleacă singur.

10 Nu bea rom în timpul vînătoarei, fiindcă se poate să te îmbeți și în loc de un iepure să vezi... doi. Și știi că cine umblă după doi iepuri nu prinde nici unul.

11 Dacă găsești vreun iepure mort, bagă-i două alice în gură ca să zici că tu l-ai împușcat.

12 Cînd trebuie să te întîlnești cu tovarășii de vînătoare, încarcă pușca, să nu creadă că ai stat cu ea descărcată.

Executată după aceste prescripții, nu se poate ca vînătoarea la care iei parte să nu dea rezultate neprevăzute.

CAPITOLUL III

Despre diferitele feluri de vînătoare și muniția necesară fiecăreia:

1 Cele mai obișnuite vînători sînt vînătorile dè iepuri, de zestre și de situații.

2 Cele mai primejdioase sînt vînătorile de lei și de ploșnițe.

3 Pentru reușita unei vînători de zestre trebuie în primul rînd să... ochești o fată. Încărcăturile întrebuințate pentru asemenea vînători sînt cartușele oarbe.

4 Vînătorile de ploșnițe sînt cele mai uzitate și se pot face și fără permis special eliberat de Direcția Vînătorilor. La o asemenea vînătoare se înlocuiește praful de pușcă cu „Detaxan", sau cu dinamită.

5 Vînătorile de lei nu dau totdeauna rezultatele dorite. De cele mai multe ori trebuie să te mulțumești să împuști francul.

6 Cînd vînezi soția unui prieten trebuie să întrebuințezi alice de cerb.

CAPITOLUL IV

Superstiții vînătorești:

1 Cînd îți iese un iepure înainte, să știi că nu-l împuști.

2 Cînd pleci la vînătoare de lupi să nu uiți să-ți iei o cutie de chibrituri, fiindcă lupii se sperie de chibrituri aprinse.

3 Nu e bine să-ți ureze nimeni „șansă" cînd pleci la vînătoare, fiindcă își bate joc de tine.

4 Marțea nu se vînează, fiindcă iepurii nu pleacă marțea la drum.

5 Nu e bine să pleci noaptea la vînătoare, fiindcă nu te vede nimeni cînd pleci.

6 Cînd pleci la vînătoare de urși, i-ați un pachet de ciocolată „Ursul".

SUPERSTIȚII

La fiecare pas întîlnești un om superstițios. Omul nu se sfiește. Dacă vine voba despre asta, ti-o spune sincer: „Da, domnule, sînt superstițios“... Și foarte bine face pentru că lucrul nu e de rușine.

Dacă îl întrebi de ce e superstițios îți răspunde cu convingere: „Așa sînt eu!“ (Nici asta, la urma-urmei, nu e de rușine.)

Sînt însă unii care nu se mărginesc cu asemenea explicație. Aceștia sînt din cei care au motive să fie superstițioși... E destul să-i întrebi, să-i iscodești sau să-i contrazici, pentru ca să-nceapă cu exemplele. Ei bine, asta este de rușine!

Și... cîte exemple sînt!

Dar cui nu i s-a întîmplat să-i moară o rudă în ziua de 13, să i se îmbolnăvească un copil, sau să se lovească în cot, în tîmplă sau peste fluierul piciorului? Cui nu i s-a întîmplat să piardă la cărți sau să-l înșele nevasta, în seara cînd a aprins „al treilea“ de la același chibrit. Cîte trenuri n-au deraiat marțea, la drum? Și astea sînt numai cîteva din motivele pentru a deveni superstițios...

După teoria asta ar însemna ca în zilele de 13 să nu mai facă nimenea nimic. Ca marți C.F.R. să decreteze „relache“, iar R.M.S.[1] să inventeze chibrituri automate, care să se stingă singure după prima aprindere de țigară...

Am cunoscut foarte mulți superstițioși și am auzit multe despre ei. Voi relata mai jos cîteva întîmplări din viața unor astfel de tipi...

[1] Regia Monopolurilor Statului *(n.a.)*

Aveam un prieten...

Marțea, nu pleca niciodată la drum... La școală nu venea niciodată în zilele de marți... În fiecare an, din cauza absențelor nemotivate, rămînea repetent... La douăzeci de ani era repetent pentru a doua oară în clasa a patra de liceu. Din cauza asta a trebuit să se retragă... A-nceput să caute o slujbă... Cum întîlnea un cunoscut în trecere, îl ataca:

— Șefule! Fă-mi rost de o slujbă... Mor de foame...

— Bine, dar tu nu poți să faci nimic... N-ai nici măcar patru clase de liceu.

— Sînt intelectual!

— Bine, o să caut.

Trei ani de zile s-a rugat de toată lumea, pînă cînd cineva mai milos i-a găsit o slujbă.

— Uite! ... Ți-am găsit o slujbă... O să ai cinci mii de lei pe lună... La Ministerul de Justiție.

— Primesc, dar c-o condiție...

— Ce condiție?

— Marțea să nu mă duc la slujbă.

— Ești nebun.

— Nu! Sînt superstițios... Marțea nu plec la drum, să mă tai.

— Atunci, fă ce vrei.

Peste cîteva zile, într-o duminică, l-au găsit mort în grădina publică. Se împușcase cu șase gloanțe în tîmplă. Două zile după moarte, exact într-o marți, l-a îngropat primăria. A fost prima dată cînd pleca marțea la drum.

Povestea asta am auzit-o demult...

Se zice că era un oarecare Popescu, reputat în tot cartierul respectiv, pentru superstițiile lui. Îi ghicise, odată, cineva în bobi, c-o să moară lovit, sau călcat de un cal bălan. De atunci începuse superstiția...

Ani de zile, nu se urcase în trăsuri care aveau un cal alb înhămat... Nu se ducea la circ, unde erau cai bălani, dresați... Cînd i se întîmplase să întîlnească, la țară, vreun cal alb păscînd, se-ntorcea din drum și dădea pe altă parte... Nu privea niciodată paradele militare, de teamă să nu fie vreun ofițer călare pe un cal bălan... În sfîrșit, evitase cu încăpățînare orice posibilitate de a se găsi în apropierea vreunui cal bălan — animal care în superstiția lui luase pro-

porțiile unui balaur înfricoșat, cu nenumărate capete, limbi și cozi.

Într-o seară, era invitat la un prieten. Se-ncinsese un chef strașnic. La un moment dat, lăutarii începură să cînte melodia cunoscută: „La calul bălan, la calul bălan, cu șaua verde...“ Popescu simți că leșină. Se ridică și dispăru spre casă... A doua zi l-au adus mort acasă cu craniul zdrobit.

Ce se întîmplase?

În drumul lui spre casă, îi căzuse în cap o firmă de la un magazin. Magazinul era de curelărie și pe firmă era scris cu litere mari: „La calul bălan“.

TREISPREZECE

I

În liniștea odăii cu perdelele lăsate, deșteptătorul de pe măsuța de noapte scînci de cîteva ori, ca și cum ar fi vrut să-și dreagă glasul, apoi începu să sune nesfîrșit, ca o sonerie deranjată.

Puiu sări ars din așternuturi. La opt fix trebuia să fie la minister. Directorul „personal“ îl rugase să nu întîrzie, avînd de rezolvat împreună chestiuni importante. Își frecă ochii cu repeziciune, își întinse brațele într-o vagă figură de gimnastică suedeză și privi ceasul.

Deșteptătorul arăta douăspreze fără douăzeci și cinci. I se păru că nu vede bine. Luă ceasul și îl apropie de ochi, ca un miop. Apoi îl duse la ureche, lipindu-și-o de geamul lui, ca un medic de pieptul unui pacient.

Ceasul mergea perfect și arăta clar: douăsprezece fără douăzeci și cinci.

Nevoind să se lase convins atît de ușor, își căută în vestă ceasul de buzunar și constată că deșteptătorul avea dreptate. Era douăsprezece fără douăzeci și cinci.

Disperat din cauza întîrzierii își aminti, în fugă, că în ajun uitase să potrivească ceasul să sune la șapte și, ca să-l pedepsească, îl trînti de pămînt, transformîndu-l astfel într-un fel de cutie de conserve turtită. Apoi se hotărî să-și facă toaleta.

Începu prin a intra în camera de baie. Aci, aplecîndu-se să dea drumul robinetului de apă caldă, suci din greșeală robinetul de apă rece și apa îi năvăli în cap și pe spatele gol, făcîndu-l să sară speriat cît-colo. Sărind, alunecă pe mozaicul ud și căzu cît era de lung, avînd grijă — în cădere — să se lovească de chiuvetă cu capul. Supărat, își frecă cucuiul

cu apă de colonie, și renunță să mai facă baie. Aprinse o țigară și porni să se îmbrace. Începu prin a se căzni să-și puie pantofii. Lucrul acesta era greu și plicticos, pentru că pantofii erau noi și strîmți. Înarmat cu limba de os, se așeză pe marginea unui scaun și, decis, începu să-și tragă pantoful stîng în picior, muncindu-se fără rezultat, pînă ce îl găsiră toate sudorile. Se hotărî să schimbe tactica. Se ridică în picioare și, făcînd un efort suprem, izbuti să-și pună pantoful, rupînd însă în două limba de os. În disperare de cauză se văzu silit să se ducă șchiopătînd (cu un picior încălțat și cu unul gol) pînă în sufragerie ca să ia o lingură de masă, cu ajutorul căreia, după o muncă de zece minute, izbuti să se încalțe complet. Abia atunci observă că și-a pus un ciorap pe dos. Înjură și, roșu de furie, reluă operația de la început.

După alte zece minute de trudă, cînd să-și încheie al doilea pantof, șiretul i se rupse în mînă. Înjură din nou și porni prin toată casa să caute un altul de rezervă. Dar nici în sertare, nici la altă pereche de încălțăminte nu găsi un alt șiret galben. Ca să termine odată, înlocui șiretul rupt cu unul negru, de la pantofii de lac și, ca să nu se observe, își puse o pereche de jambiere deasupra.

Odată încălțat, trecu din nou în baie să se spele. Dar cînd începu să-și frece dinții cu periuța, simți în gură un miros groaznic de pește sărat. Își clătì repede gura cu „odol" (al cărui parfum, amestecat cu mirosul de pește, alcătui o duhoare nouă și insuportabilă) și scuipînd în toate părțile, ca o maimuță de menajerie, enervată, căută să cerceteze cauza răului. Nu-i trebui mult ca s-o găsească. Servitoarea pusese pe spălător tubul cu pastă de sardele, găsit în sufragerie, crezînd că e pastă de dinți. Puiu aruncă tubul de pămînt, înjurînd ca un logofăt de moșie și continuă să-și facă toaleta.

Cînd ajunse la pusul gulerului, constată că și-a pierdut butonul. Începu să-l caute peste tot, blestemînd. Un altul de schimb știa sigur că nu mai are. De aceea, cel pierdut trebuia găsit cu orice preț. Răscoli toate cutiuțele, întoarse toate buzunarele hainelor, se vîrî pe sub paturi, clinti mobilele din loc, umblînd înnebunit dintr-un colț în altul al odăii. Deodată simți că strivește ceva tare sub talpă. Se plecă să vadă ce e și rămase încremenit: butonul! Turtit, cu vîrful frînt, imposibil de utilizat. Se văzu nevoit să se

ducă în pijama la domnul Vasile, proprietarul său, care locuia în fundul curții, și să-i ceară un buton împrumut. Acesta îi oferi cu cea mai mare plăcere un prea frumos buton ruginit, făcut din plumbul unui glonț, primit de domnia sa, în cea mai cărnoasă parte a trupului, în războiul de la '77.

În felul acesta, Puiu putu să-și termine toaleta și la ora unu fix să fie gata. Înainte de a pleca în oraș, la masă, trecu în birou ca să cerceteze în agenda lui secretă ceea ce avea de făcut pentru după-amiază. Aici îl aștepta, tolănit la picioarele covorului, ca o blană somptuoasă și vie, Zdup, cîinele său lup, despre a cărui frumusețe vorbea cu admirație cartierul întreg. Puiu îl mîngîie pe creștetul capului cu indiferență și se așeză ca să-și fixeze programul restului din zi. Dar Zdup, care își închipuia că stăpînul său s-a întors, la ora asta, de la masă și de la minister, nu-și găsea astîmpărul. Sări cu labele pe hainele noi ale stăpînului, se gudură epuizînd toate mijloacele de lingușire canină și, observînd că toate atențiile lui rămîn zadarnice, își luă inima în dinți și începu să latre din toată puterea. Puiu avu în primul moment intenția să-i dea un picior. Își aminti însă că Zdup cere, în limba lui, pachețelul cu mîncare pe care în fiecare zi i-l aduce de la restaurant. Îl mîngîie pe cap liniștitor și îi dădu o bucățică de zahăr cubic, ca aperitiv. Apoi își cercetă agenda.

Prin urmare, astăzi avea două randevuuri. Unul, de la trei la cinci, cu Aglăița (acasă la ea), și altul, la șase, cu Anișoara.

— Anișoara!...

Puiu rămase o clipă pe gînduri, proiectînd pe divanul din salonaș imaginea Anișoarei, tolănită cu mîinile sub cap, cu ochii pe jumătate deschiși, cu buzele umede și tremurătoare, cu trupul gol, în pijamaua lui de mătase *bleu-ciel*...

Zdup, isprăvind de rontăit bucata de zahăr, reîncepu să latre, înghițind în gura lui enormă și sălbăticită de foame imaginea fragedă și apetisantă a Anișoarei.

Puiu îi strecură, furios, un picior între coaste. Vru să plece, dar își aduse aminte de rugămintea directorului său din minister, de promisiunea lui solemnă, de absența lui datorită deșteptătorului... Se așeză iarăși și scrise:

„Domnule director,

Cu mare părere de rău mă văd obligat să vă anunț că tocmai azi n-am putut veni la slujbă, fiind reținut în pat de o gravă intoxicație. Vă rog mult să mă iertați și să primiți

asigurarea sentimentelor mele cele mai devotate...“ Semnă, puse scrisoarea în plic și scrise adresa. Apoi aprinse o țigară și aruncînd o privire plină de satisfacție lui Zdup, care se retrăsese pocăit într-un colț, porni fluierînd, în oraș, la masă.

II

Cînd ajunse la restaurant erau ceasurile aproape două. De aceea chelnerul îi aduse supa rece. Puiu se supără și o dădu îndărăt. Ceru o mîncare de legume. N-apucă să guste din ea, că furculița îi înțepeni în mînă. În sosul mîncării o muscă, căzută pe spate, plutea ca un campion minuscul, antrenîndu-se pentru un concurs nautic.

Puiu fu pe punctul să zvîrle farfuria în mijlocul localului. Pentru că îi era prea foame însă, se mulțumi cu explicația chelnerului, că musca a căzut din zbor în drumul de la bucătărie pînă la masa lui. Refuză mîncarea și ceru o friptură. Cînd îi sosi friptura, o cercetă pe toate părțile, palid de foame, și abia în garnitură izbuti să observe, încolăcit grețos, un fir de mustață de rîndaș ungurean. De data asta, își ieși din minți. Începu să vocifereze, să insulte chelerul, patronul, localul, gata-gata să facă și bătaie. Din repezeală trînti pe masă, pentru țuica băută, o hîrtie de cinci sute, în loc de una de douăzeci. Apoi ieși afară și își privi ceasul...

Mai era o jumătate de oră pînă la trei, cînd trebuia să fie la Aglăița. Porni repede la „Capșa“, cumpără o cutie de bomboane, trecu apoi la o florărie, de unde cumpără douăzeci de trandafiri. După un scurt popas la bărbier, se aruncă într-un taximetru și descinse la locuința Aglăiței. Aci își dădu seama că și-a uitat la frizerie bomboanele și florile. Imediat porni înapoi să le caute. Pînă la bărbier fu nevoit să întîrzie pe drum, fiindcă, întrerupîndu-se curentul electric, toate tramvaiele se opriseră pe linii, făcînd aproape imposibilă circulația. De aceea, cînd se întoarse, era aproape patru.

Aglăița plecase, lăsîndu-i agățat de clanța ușii un bilet mare cît o firmă de doctor și scris, în lipsă de creion, cu roșu de buze:

„Te-am așteptat la ora știută.

Ești un măgar și să știi că nu vreau să te mai văd în ochi.

Aglăița“

Cineva, desigur un locatar al imobilului unde locuia Aglăița, citise biletul agățat de ușă și adăugase din proprie inițiativă următorul *post-scriptum:*

„Domnișoara are dreptate. Ești un mare măgar.

Un admirator“

Puiu smulse cu furie biletul și îl făcu fărîmițe. Apoi ieși în stradă, c-o mare disperare zugrăvită pe figură. Nu atît pentru că o pierduse pe Aglăița, ci pentru că dăduse drumul taximetrului, fiind obligat astfel să meargă pe străzi, cu bomboanele într-o mînă și cu buchetul de flori în cealaltă. Nimic nu e mai jenant pentru un bărbat decît să umble pe stradă, ras proaspăt, cu flori și cu bomboane în mînă, avînd aerul unui om care se duce la randevu...

Negăsind nici un alt vehicol la îndemînă, Puiu avu un moment intenția să ia tramvaiul. Se răzgîndi însă și o luă pe jos, căutînd să-și ia un aer cît mai degajat, astfel ca trecătorii să-și închipuie că nu se duce cu florile și cu bomboanele la un randevu, ci la onomastica unei nepoțele cuminți...

Lîngă Grădina Icoanei, Puiu lăsă să-i scape din mînă și florile și bomboanele. Directorul lui de la minister trecea într-o trăsură, aruncîndu-i în treacăt un salut semnificativ, însoțit de un surîs atît de amabil, că semăna a rînjet... Puiu rămase cîteva minute locului, privind avan înaintea lui. Așadar s-a dus și slujba de la minister. Mîine, singura explicație posibilă a atitudinii lui, a lipsei de la minister și a minciunii cu intoxicația, nu va putea fi decît demisia...

III

Ceasul e cinci și jumătate.

Încărcat de pachete, Puiu coboară din taximetru acasă. E fercheș, vesel și mulțumit...

Gîndul că peste o jumătate de ceas Anișoara va fi la el, i-a spulberat toate nemulțumirile de pînă acum, așa cum o singură rază de soare împrăștie norii unei după-amieze mohorîte.

Apartamentul lui e curat și primitor. Servitoarea a avut grijă să pună flori proaspete în vase și să lase perdelele... Zdup moțăie estetic pe divan. Puiu îl mîngîie în treacăt, desface pachetele, le aranjează conținutul și trece în camera

de toaletă să se schimbe... În cinci minute, totul e gata, afară de cravată. De aceea, în fața oglinzii ovale, Puiu încearcă, pentru a opta oară, să se decidă. În sfîrșit! Încordată între muchiile gulerului tare a rămas o cravată albastră, stropită cu niște buline mici și roșii ca niște coacăze.

Puiu își dă seama că e gata prea devreme... Ca să treacă timpul, se așază la pian. Țigara pe care o ține visător în colțul gurii îi trimit fumul drept în ochi... Usturătura îl face să lăcrimeze. Smulge țigara cu un gest violent și o aruncă în sobă. Țigara sare însă ca un licurici speriat alături de sobă, pe covor. Puiu nu mai are poftă de pian. Trece spre măsuța pe care odihnește patefonul. Îl desface. Caută o placă. Placa e tocmai la fundul cutiei. Ridică pe cele de deasupra, ca s-o scoată de sub ele. Plăcile îi alunecă din mînă și se fac țăndări pe parchet. Puiu e totuși mulțumit că nu s-a spart placa pe care vroia să o asculte. O așază pe disc și schimbă acul. Acul îi pătrunde adînc în deget. Dă un țipăt și un pumn puternic în patefon. Se întoarce furios și bagă de seamă că toată casa miroase a lînă arsă. Privește în toate părțile și vede țigara aruncată incendiind în jurul ei covorul. O strivește brutal cu talpa piciorului. Apoi trece în camera de toaletă și se întoarce cu un pulverizator. Îl pune în funcțiune, se plimbă cu el de-a lungul odăilor, ca să parfumeze aerul și să facă să dispară mirosul de lînă arsă.

În trecere, fără să vrea, aruncă un țișnet de parfum în ochii lui Zdup. Cîinele, speriat, simte usturimea alcoolului pătrunzîndu-i pe nări și sare în neștire pe măsuța de lîngă divan. Un vas de Sévres se răstoarnă, prefăcîndu-se în cioburi veritabile. Puiu simte o amețeală și o ceață pe ochi. Ridică pulverizatorul și-l aruncă cu forță în ochii animalului. Zdup, în legitimă apărare, sare elastic și indignat peste măsuța pregătită pentru ceai... Un huruit de tavă răsturnată și de porțelan spart. Apoi o clipă groaznică. Pulverizatorul spart răspîndește un parfum puternic, de drogherie devastată.

Zdup și Puiu se privesc dușmănos în ochi. Două fiare pentru care convenienţele au încetat de a mai exista. Lupta între ele începe cu o goană violentă în jurul apartamentului. Zdup a înnebunit. Cu o precizie extraordinară, răstoarnă tot ce-i iese în cale. Grenadele lui Puiu ((în speță, vase de flori, pantofi, calapoade, sticle) îl ocolesc ca prin minune. Ca să-și intimideze stăpînul, Zdup începe să latre. Ieșit din minți, Puiu se repede la sertarul biroului, scoate revolverul și îl ține asupra cîinelui. Lătratul lui Zdup se transformă într-un urlet formidabil. Cîinele-lup, în mintea căruia se trezește amintirea atavică a drumurilor ninse, cu drumeți mîncați de vii și hoituri de cai sfîșiați, își dă seama că joacă o carte mare. Se preface întîi că se supune. Se tîrăște laș la picioarele stăpînului, își caută poziția prielnică și apoi, dintr-o săritură îndîrjită, se aruncă întreg în pieptul acestuia. Puiu face un pas înapoi și apasă trăgaciul. Glonțul țîșnește vijelios și se înfige în mijlocul unei oglinzi. Oglinda plesnește scurt, geometric. Zdup a înțeles că e pierdut. Ca o ultimă intimidare, urlă lupește, fără control. Dar Puiu nu mai poate opri mîna pe trăgaci. Al doilea glonț pornește din țeava minusculă și, cum ar zice un reporter de fapte diverse, se localizează în cutia craniană a animalului.

Se face un moment de liniște solemnă, în cuprinsul căreia Zdup moare — cu un spasm scurt — și Puiu aprinde o țigară cu un gest elegant. Zdup e foarte frumos mort. Nici un strop de sînge nu pătează blana lui somptuoasă de lup civilizat. Puiu îl privește cu o disperată satisfacție. E atît de cufundat în voluptatea rară a acestei clipe, încît nici nu aude soneria.

Ușa se deschide încet, timid și în prag apare Anișoara, care a venit punctuală la primul randevu în casa lui Puiu. Privirea ei cercetează rătăcită încăperea. Peste tot, mobile răsturnate, cioburi de vase sparte, lucruri răvășite, ca într-un magazin salvat de la incendiu.

Pe un fotoliu, cu capul în palme, cu țigara uitată în gură, palid, aproape înnebunit, Puiu nu e de recunoscut. La picioarele lui, stîrvul cîinelui a înțepenit cu revolverul lîngă laba din față, ca și cum s-ar fi sinucis.

Anișoara își simte inima mică și plină de groază. Cu ochi ficși, călcînd pe vîrfurile pantofilor, face pași mici, prudenți, spre ușă. Apucă clanța și, hotărîtă, iese în goană pe coridor, ca un copil urmărit de stafii.

Abia cînd aude zgomotul ușii trîntite cu forță, Puiu înțelege. Ca un scos din minți, sare peste mobile, peste cadavrul cîinelui și începe să strige:

— Anișoaro! Anișoaro!

Dar e prea tîrziu. Țipătul lui se frînge pe coridor, fără răspuns. Anișoara a ajuns în stradă, și s-a aruncat plîngînd în primul taximetru.

Puiu pare îmbătrînit cu zece ani, ca un soldat venit în permisie pentru prima oară, după un an de front. Cu ochi care nu mai sînt ai lui, privește în jur dezastrul. Lîngă Zdup se pleacă și-l mîngîie pe blana rece.

Ziua de azi i s-a părut o veșnicie. Își strînge amintirile de la început. Toate îi apar ca deslușite, dintr-o ceață albă, de depărtare. Dușul... șiretul de la pantofi... butonul... musca din mîncare... Aglăița... demisia de la minister... Zdup... Anișoara... Se cutremură.

Fără să știe de ce, caută calendarul din perete. Privirea i se înfige în pagina dreptunghiulară și decorată cu chenar roșu, iar buzele — fără să vrea — i se mișcă într-un tremur bolnav, scandînd:

— Trei-spre-ze-ce!

BARZA

În clipa cînd, părăsind pîntecul matern, a dat primul țipăt triumfal în lume și în odaie, coana Adelaida — moașa întregului arbore genealogic al familiei Niculescu — l-a luat în brațe, l-a înfofolit în scutece, l-a scuipat profesional între ochi și ridicîndu-l în aer cu solemnitate, ca pe un trofeu, și-a schimonosit gura într-un surîs știrb și extaziat:

— Ptiu! Să fiu a dracului, soro, dacă am mai moșit de cînd sînt așa copil frumos.

Lăuza a surîs stins, abia mișcîndu-și buzele livide:

— Mînca-l-ar mama să-l mănînce! Cu cine seamănă, coană moașă?

Coana Adelaida și-a micșorat ochii cu subînțeles și a răspuns încet și profetic:

— Eh! Cu cine să semene? Cu barza, care „l-a adus".

Barza, de drept domnul Năică Niculescu, care a așteptat desfășurarea evenimentului, în odaia de alături, mîncîndu-și unghiile și netezindu-și preocupat mustățile, de îndată ce auzi țipătul vieții care se numea copilul lui, dădu buzna pe ușă, pierzîndu-și de emoție papucii din picioare și ochelarii de pe nas.

Cînd intră în iatac, se opri în prag, lac de sudoare, nedumerit, ca un tablou umanizat al celebrului viței la poarta nouă. Abia putu să îngaime, rotindu-și comic prin încăpere ochii dumisale blegi și descentrați de strabism:

— Gata?

Coana Adelaida îl privi cu admirație, clipind iepurește din ochii fără gene:

— *Fertig!*

Domnul Năică răsuflă adînc, ca și cum coana moașa i-ar fi scos un pumnal înfipt între coaste.

— Ce e?
— Ghici?
— Fată...
— Ţţţţ...
— Băiat...
— De unde ştii? se minună, subţire ca un fir, vocea lăuzei dintre perne.

Domnul Năică n-avea timp să mai dea explicaţii de unde ştie. Se repezi copleşit de fericire să-şi sărute nevasta, răsturnă sticluţele cu doctorii de pe măsuţa de noapte şi apoi, transfigurat, întinse braţele către coana Adelaida.

— Unde e?

Coana moaşa luă pruncul dintre scutece şi i-l înfăţişă, avînd grijă că-l scuipe din nou între ochi:

— Ia uite colea ce mai flăcău! Apoi îşi schimonosi iarăşi gura a extaz: Ptiu! Să fiu a dracului, nene, dacă am mai moşit de cînd sînt aşa copil frumos.

Domnul Năică îşi privi pruncul, parcă neconvins că se află în faţa unei realităţi:

— E voie să pun mîna pe el?

Coana moaşa se trase, prefăcîndu-se speriată, doi paşi înapoi:

— Nix! Deocamdată e al meu. Avem noi amîndoi nişte treburi de făcut şi pe urmă vi-l dau în primire, să-l stăpîniţi sănătoşi.

Văzînd însă figura nenorocită a domnului Năică, rămas cu mîna întinsă spre copil, într-o atitudine stingherită, de necuvîntătoare, i se făcu milă de el.

— Dacă vrei, îţi dau voie să-l scuipi.

Domnul Niculescu primi fericit. Îşi potrivi cu afecţiune dantura între gingii şi aplecîndu-se cu precauţiune către mormolocul roşu şi aburit ca un purcel de lapte opărit şi frecat cu sacîz, îi surîse lung şi — cu toată delicateţea posibilă — îl scuipă. Apoi, simţind că-l biruie emoţia, se lăsă moale pe scaun, bolborosind:

— Minca-l-ar tata să-l mănînce! Dă să-l văd cu cine seamănă.

Coana Adelaida prelinse o privire urgentă şi complice lăuzei, apoi îşi făcu vocea dulce ca mierea de mai:

— Cu cine vrei să semene? Seamănă cu cine l-a făcut!

— E leit tu, Nicule, scînci vocea lăuzei, prinzînd putere dintr-o dată.

— Cînd erai mic, completă amabil coana Adelaida, adăogînd imediat, ca să schimbe vorba: Şi e deştept foc, ce să-ţi spui!

Faţa rotundă a domnului Năică se lumină la auzul acestei veşti, ca un lampion venetian, cînd îi aprinzi lumînarea pe dinăuntru:

— E deştept?

— Foc, nu-ţi spusei? Să-l fi văzut adineaori! De-abia ieşise, şi unde se uita, nene, în toate părţile, de-ţi venea să-l mănînci, nu altceva. Parcă ar fi vrut să ne ia de scurt şi să ne întrebe ce se petrece cu el. Şi cînd l-am pus în scutece, să mă bată Dumnezeu — Doamne fereşte, de aşa ceva, că zisei vorbă mare — dacă n-a băgat singur mîinile înăuntru să-l înfăş. Acum, poftim de-mi spune dumneata mie de unde ştie el că un copil mic trebuie să fie înfăşat cu mîinile pe dinăuntru?

Domnul Năică sorbi cuvintele coanei moaşe ca pe nişte picături dătătoare de viaţă, reflectă o clipă la cele auzite şi răspunse evitînd să pară părtinitor:

— Adevărat! Asta e „deşteptăciunea"!

Şi, deodată, gîndul pe care îl purtase concomitent cu lăuza, nouă luni de zile, din clipa cînd ştiuse „pozitiv" că are să devie tată, gîndul care îl făcuse să stea ceasuri întregi pierdut în reverii nimănui mărturisite, gîndul acesta, încetăţenit în realitate prin prezenţa copilului de sex bărbătesc, îi reveni în minte, mai limpede, mai puternic şi mai tulburător ca niciodată. Îl cîntări o clipă în toată măreţia lui şi pentru că acum nu mai avea nici un motiv ca să nu-l mărturisească, îl îmbrăcă într-o expresie afectuoasă — ca pe un pătrăţel de ciocolată într-o bucăţică de poleială — şi îl exprimă cu privirea îndreptată languros către cel căruia i-l închina:

— Minca-l-ar tata să-l mănînce de gheneral!

Să aibă un băiat şi să-l facă general! Aceste era gîndul hrănit pe tăcute nouă luni de zile în mintea lui chinuită de problema cea mare a creaţiei: băiat ori fată? Şi acum, cînd cu concursul naturii — a cărei taină nădusise de atîtea ori, încercînd să o dezlege — se găsea tatăl unui băiat, nimic şi nimeni nu l-ar fi putut face să renunţe la realizarea gîndului lui. Şi, ca o autodezmierdare, repetă:

— Gheneralul tatii!

Vocea lăuzei se auzi iarăşi, de data asta aproape autoritară:

— Nu-i mai zice așa, Năică, deoarece nu-mi place. Mi se face greață.

Domnul Năică sări ars în picioare:

— Ce nu-ți place?

— Să-i zici gheneral.

Domnul Năică simți că-i zvîcnesc tîmplele și că pămîntul începe să-i joace sîrba sub picioare.

— Și de ce, mă rog?

— Pentru că nu vreau să se facă ofițer.

Domnul Năică primi lovitura în plin, ca o lovitură de ciomag lansată în creștet. De aceea își pierdu cumpătul și nemaiputînd ține seama de menajamentele pe care le datora soției sale, măcar în clipa aceasta unică în viața unei femei, își reluă vocea autoritară a certurilor obișnuite și se răsti:

— Ei, asta e? Par'că eu te întreb pe tine? Din ziua cînd am știut c-o s-avem un copil, am spus neted că dacă o să fie fată o fac artistă de teatru, ca Aristița Romanească, iar dacă o fi băiat, îl fac gheneral, ca Averescu.

— Cui i-ai spus?

Domnul Năică își aduse aminte că într-adevăr nu spusese nimănui această hotărîre. I se păru totuși destul că și-o adusese la cunoștință numai lui însuși.

— Așa am decis eu!

Lăuza se tîrî sub așternut și se ridică, palidă, pe căpătîi.

— Dar pe mine m-ai întrebat dacă vreau?

— Dar cine ești tu, să te întreb?

— Cum „cine sînt", Năică?

— Da. Cine ești?

— Cine sînt „eu"?

— Da!

— Mi se pare că dacă nu altceva, sînt mama lui, care l-am făcut, care sufăr acuma pentru el.

— Dar ce, l-ai făcut singură? Prin urmare, sînt și eu cineva...

— Tu?

— Eu, eu. Mă rog, eu ce sînt? Eu nu sînt nimic?

— Tu ești bărbatul meu...

— Și altceva?

— Ce mai vrei să fii altceva? Ești bărbatul meu.

— Altceva nu mai sînt nimic?

— Ești funcționar.

— Așaaa? Sînt funcționar?

— De ce te superi? Ce, nu ești funcționar?

— Sînt. Dar sînt funcționarul statului, la slujbă, nu sînt funcționarul dumitale, acasă. Aicea, acasă la mine, sînt stăpîn, sînt director, sînt ministru. Și cînd fac un băiat, după zece ani de căsnicie și vreau să-i aleg o carieră, să-l fac general, nu mă poate împiedica nimeni să-l fac.

— Dar băiatul e și al meu și eu nu vreau, în ruptul capului, să-l fac ofițier.

— Ba o să vrei, că n-o să ai încotro.

— Să crezi tu! E copilul meu!...

— Crezi că e destul să naști un copil, pentru ca să fie al tău?

— Ai început să vorbești prostii.

— Vrei să-ți probez că am dreptate eu? Mă rog, cum a ajuns copilul ăsta aici?

— L-a adus barza.

— Care barză?

— Barza, dom'le!

— De unde l-a adus barza?

Coana Adelaida, care stătuse tot timpul lîngă leagăn, prefăcîndu-se că n-aude nici o vorbă din discuția soților, auzind întrebarea domnului Năică, nu se mai putu stăpîni:

— E! Și cu dumneata acum! L-a adus, de unde se aduce de obicei...

— Foarte bine. Uite, coană moașă, te iau arbitru pe dumneata. Să judeci și să spui sincer cine are dreptate. Atenuța a zis că barza a adus copilul. Primesc. Prin urmare, dacă nu era barza care să-l aducă, copilul nu putea să vină singur. Este?

— Este!

— Bun! Acum, să-mi spuneți mie ce se înțelege prin barză? Copilul îl vedem cu toții... Arătați-mi mie barza. Cine e barza?

Triumfător, domnul Năică își vîrî arătătoarele în buzunarele de sus ale vestei, așteptînd. Cele două femei se uitară una la alta cu o privire grea de taina pe care o cuprindeau și tăcură. Domnul Năică, jovial, își făcu mîna pîlnie la ureche:

— Am întrebat cine e barza. Aud? N-aud nimic?

Lăuza își pironi, de data asta, ochii în ochii lui. Pe figura ei se citi o hotărîre dîrză, lividă.

— Vrei să știi neapărat cine e barza?

— Aștept cu nerăbdare.

— Să nu-ți pară rău!

— Mie? Nu înțeleg de ce ar putea să-mi pară rău!

Se făcu tăcere. O tăcere încărcată, incertă, suspectă, de stare de asediu. Atenuța simțea mărturisirea arzîndu-i buzele, ca un ardei iute. Domnul Năică, „autosugestionat", ridică un picior în chip de barză, așteptînd.

Și atunci, coana Adelaida, cu simțul ei special, de femeie trecută prin multe, dîndu-și seama că în focul unei discuții se poate distruge o întreită fericire, își țuguie buzele și făcînd un compliment în fața domnului Năică, izbucni într-un rîs fals, de primadonă răcită:

— Tot n ai priceput, nene? Ce naiba! Că te știam băiat deștept. Degeaba stai dumneata într-un picior, că barza nu ești dumneata.

— Sic, izbucni lăuza. Iacă, ai aflat. Nu ești tu. Satură-te acuma, cocostîrcule...

Domnul Năică își bulbucă ochii ca două gălbenușuri de ou puse deodată în unt încins și răcni ca scos din minți:

— Nu sînt eu? Dar cine e, atunci? Te somez să-mi spui imediat cine e bestia de barză, că de unde nu...

Insinuantă, coana Adelaida făcu o piruietă sub pumnul lui ridicat amenințător spre plafon și răsucindu-și trupul cu vagi și tardive veleități de șarpe, șopti, toată un surîs:

— Eu sînt barza, nene... cine vrei să fie, că doar eu ți-am adus, cu mîinile mele, gheneralul!... Nu mai răcni degeaba, că răgușești. Apoi, aruncînd o privire lungă lăuzei, adăugă: Vezi, soro, bine a zis cine a zis că fericirea prostește pe om... Era cît pe-aci să-și închipuie cine știe ce...

O CONFUZIE

Cînd se auzi zbîrniind soneria, domnul Pavel ridică ochii de pe dosarul pe care îl studia cu atenție și privi țintă spre ușă.

Știa că nu așteaptă pe nimeni. Aproape imediat apăru servitoarea, care anunță familiar:

— Conașule, întreabă o cuconiță de dumneata.

— O doamnă?

— Apăi ea o fi știind ce e!...

— N-o cunoști?

— Nu. N-am văzut-o niciodată pe-aici...

— Și ce vrea?

— Ea o știe! Zice că vrea să vă ceară o consumație...

— Mie?

— Da.

Domnul Pavel rămase o clipă pe gînduri. Apoi dădu ordin servitoarei să poftească pe doamna care aștepta afară:

— Poftește pe doamna în salon și roag-o să aștepte cîteva minute...

— Bine.

Grăbit, foarte curios să știe cine este vizitatoarea necunoscută și ce anume „consumație" dorește, domnul Pavel trecu în dormitor, își schimbă repede haina de lucru, își aranjă părul și cravata, și foarte demn intră în salon.

Așezată într-un fotoliu, o doamnă de vreo treizeci de ani răsfoia o revistă. Cînd intră Pavel, se ridică oarecum jenată și începu imediat:

— Am venit, domnule doctor, să vă cer o mică consultație.

— O consultație?

— Vă surprinde?

Domnul Pavel, liniștit, zîmbi.

— Servitoarea mea îmi spusese că doriți o „consumație"...

— O!...

— Nu e obișnuită cu asemenea termeni. Eu primesc foarte puțini clienți acasă... În orice caz, vă stau la dispoziție, doamnă.

— Uitați-vă despre ce este vorba, domnule doctor... Mi-a ieșit un furuncul!...

— Poftiți?

— Mi-a ieșit un buboi, un furuncul!...

Domnul Pavel privi surprins către pacientă... Băgă de seamă că se roșise, că plecase ochii în covor și că tremura ușor...

— V-a ieșit un furuncul? Cînd?

— De vreo cîteva zile...

— Unde?

Doamna se roși și mai tare... Își făcu de lucru ca să caute o batistă în poșetă și răspunse emoționată:

— Tocmai, domnule doctor... Îmi vine, nu e așa, cam greu să vă spui... Procesul care se petrece acum în sufletul meu este foarte ușor de înțeles...

— A!... E vorba de un proces?...

— Da... Vedeți... pentru o femeie sînt situații foarte jenante, însă cînd e vorba de un interes imediat și de mare importanță, trebuie să descoperi totul... Furunculul meu e situat într-un loc destul de delicat, așa că, vă rog, dacă se poate, să vă întoarceți o clipă...

Surprins și tentat de această ciudată atitudine a unei cliente, domnul Pavel se întoarse politicos, urmărind într-o oglindă din față toate mișcările necunoscutei...

— Gata! șopti, sugrumată de emoție, clienta...

Domnul Pavel se întoarse. De data asta el era roșu ca focul și tremura.

— Vedeți, domnule doctor... aici mi-a ieșit furunculul... pe coapsa stîngă, sus... și mîna ei mică și tremurătoare atinse locul cu un fior scurt. Doare, încet, doctore.

Fără grabă, întîrziind cu intenție „examenul", domnul Pavel își prelungi mîngîierile, contemplînd frumusețea vie, înfiorată de atingerile lui...

Clienta își dădu seama că examenul medical s-a sfîrșit de mult... Cu un gest drăguț, se ridică și în cîteva secunde fu gata.

Se priveau amîndoi, împrieteniți parcă subit de intimitatea neprevăzută...

Domnul Pavel avea obrajii roșii și privirile grele.

— Credeți că e ceva grav, domnule doctor?

— Nuu...

— Și ce mă sfătuiți să fac?

Domnul Pavel păru o clipă încurcat.

— Vă sfătuiesc să vă duceți la un doctor.

Necunoscuta deschise ochii mari, ficși:

— Poftim?

— Vă sfătuiesc să vă duceți la un doctor... Am chiar un prieten doctor... în aceeași curte cu mine...

— Dar dumneata nu ești doctor?

— Eu? Ba da... dar sînt doctor în drept... De altminteri e scris clar pe firma mea de la poartă... Ați citit-o, desigur, în grabă... Nu face însă nimic... A fost o confuzie pentru care vă mulțumesc.

DESPRE BUCUREȘTEAN

Bucureșteanul este o ființă care trăiește în București. Cum trăiește și din ce trăiește nu spune niciodată. În schimb însă, spune întotdeauna cu cine trăiește.

Îl întîlnim la orice pas, la orice oră și în orice loc, fiindcă adevăratul bucureștean nu e niciodată acasă la el. E întotdeauna invitat.

Deși e un om ca mine sau ca dumneata, adevăratul bucureștean se remarcă imediat, fiindcă are o mulțime de obiceiuri, de ticuri și de particularități, care îl deosebesc de restul celorlalți locuitori ai țării.

Astfel: bucureșteanul se hrănește, de predilecție, cu aperitive. Asta pentru plăcerea de a plăti două chiftele în loc de cinci, trei șprițuri în loc de patru și, mai ales, pentru satisfacția de a ieși din bodegă cu o scobitoare în gură și cu treizeci furate, în buzunar, lucru care nu-l împiedică să dea bacșiș doisprezece lei la o consumație de opt.

Bucureșteanul e un om foarte sociabil. Îi place lumea și mai ales înghesuiala. Dacă, de exemplu, are de ales între două cafenele, din care una geme de lume și alta e goală, se duce fără discuție la cea care geme de lume, cu riscul de a deranja consumatorii — înghesuindu-se printre mese — și de a rămîne, pînă la urmă, în picioare. Cu toate astea, ca să arate ca foarte cunoscut în local, își compune o mutră dezgustată și cheamă chelnerii pe nume: „Psst! Iancule!", „Psst! Vasile!" chiar dacă — în realitate — chelnerii se numesc Dumitru și Grigore. Asta însă nu împiedică pe chelneri să-i răspundă: „Îndată, coane Mitică!" deși clientul se numește, în realitate, Traian sau Alexandru.

Plăcerea asta de a se înghesui, bucureșteanul adevărat și-o manifestă mai ales pe Calea Victoriei sau în tramvai.

Omul ăsta surmenat, nervos și irascibil e-n stare să parcurgă Calea Victoriei — între Capșa și Palat — în două ceasuri, fără alt motiv și fără altă plăcere decît aceea de a fi lovit din toate părțile, călcat în picioare, împuns cu cotul și bușit în toate zidurile și vitrinele, avînd grijă, de fiecare dată, să ceară tot el „pardon".

În tramvai, se urcă în cel în care afluența de lume e mai mare, deși știe că tramvaiele următoare sînt întotdeauna goale. Stă în picioare, agățat de curea și, din cînd în cînd, așa, ca să se distreze, împinge persoana care se află în fața lui, protestînd în același timp cu voce tare: „Nu-mpingeți, vă rog!"

Tot „la tramvai", bucureșteanul adevărat pretinde întotdeauna că are abonament și, cînd i se cere pentru control, se supără și amenință controlorul c-o să-l reclame la direcție, pentru obrăznicie. Dacă însă se-ntîmplă ca un altul să fie găsit fără bilet, adevăratul bucureștean intervine în discuție și, indignat peste măsură, se adresează controlului, cu autoritate: „Dă-l jos, ce mai stai de vorbă."

Convins că întotdeauna măsurile restrictive privesc numai pe ceilalți, adevăratul bucureștean vrea întotdeauna să se urce în autobuz prin partea unde scrie „coborîre", lucru care nu-l împiedică, atunci cînd coboară, să se năpustească pe partea unde scrie „urcare".

La teatru, nu cumpără „program" decît atunci cînd e însoțit de o femeie, care — firește — nu-i este soție sau rudă. În schimb, nu cumpără niciodată flori în localurile publice, pretextînd, cînd e la masă cu alte femei: „sîntem cu nevestele noastre". Iar cînd se întîmplă să se afle într-adevăr cu nevasta, țipă la florăreasă: „Pleacă de-aici! Ce sînt cu dame?"

La cinematograf, dacă se-ntîmplă ca într-un film să se vadă Turnul Eiffel, imediat — adevăratul bucureștean — anunță competent și cu voce tare: „Turnul Eiffel", fiindcă nu există nici un bucureștean adevărat care să nu fi fost la Paris, măcar din auzite.

Dar, dincolo de toate și înainte de toate, adevăratul bucureștean pretinde să fie luat drept bucureștean.

La țară, cînd se duce cîteodată, face pe naivul. Zice țăranului tare: „Frumos grîu!" Și, în secret, gîndește șiret: „Parcă eu nu știu că e ovăz". Lucru care este absolut inexact, avînd în vedere că, în realitate, e orz sau secară.

Adevăratul bucureștean nu iubește decît un singur oraș: Bucureștiul. Și, cu toate astea, n-are decît o singură dorință: să trăiască în altă parte. De aceea, cea mai mare dorință a unui adevărat bucureștean e să poată să se retragă, într-o zi, undeva departe, în provincie, pentru că bucureșteanul adevărat — mîndru și conștient de treaba asta — se naște, indiferent unde, la Baia de Aramă, la Hîrlău, la Șimleul Silvaniei, la Plaiul lui Pătru, sau la Văscăuți, dar niciodată în București. Niciodată!

ANTRACT

— Nu vă cunoașteți? Domnul avocat Sitaru, domnul inginer Tomescu.

Cei doi își strînseră mîna.

— Îmi pare bine.

— Nu mai puțin.

Advocatul Sitaru se plecă să-și aprindă țigara.

— Permiteți?

— Cu plăcere!

O pală de fum în plus țîșni într-o spirală albastră spre tavanul fumoarului...

— Mersi...

— Mă rog...

Antractul spectacolului la care se aflau, părea a fi lung.

— Sînteți din București?

— Heget-beget!

— Am impresia că ne-am mai cunoscut undeva... N-am memoria numelor, însă figura dumitale îmi e familiară...

— Mărturisesc că mă pregăteam să vă spun același lucru... Mă gîndeam unde ne-am cunoscut?

— Nu mîncai la „Europa"?

— Exact... la aceiași masă cu Ioneanu, Paraschivescu, doctorul Stuparu...

Cel de al treilea, aruncă plictisit țigara, aproximativ lîngă scuipătoarea cu numele teatrului imprimat pe reverul smălțuit.

— Dragii mei, mi-e o sete torențială!... Hai să luăm ceva la bufet. O citronadă de lămîie...

Inginerul Tomescu pufni în rîs.

— Ce rîzi, mă?

— Citronadă de lămîie!!... De ce nu oranjadă de portocale?

Avocatul Sitaru zîmbi cu subînțeles.

— Ei, ce vrei dumneata?... În limba noastră sînt atîtea pleonasme utilizate, că abia se mai bagă în seamă!... Am auzit intelectuali zicînd *jet-d'eau* de apă, hemoragie de sînge...

— Eu am auzit chiar „mi-a curs o hemoragie de sînge".

— Proprietăreasa mea spunea că a răcit fiindcă a stat într-un „courent d'air de aer..."

— E trist... foarte trist... clătină din cap avocatul Sitaru și, după ce aprinse din nou țigara stinsă în timpul discuției, continuă: Ce ne mirăm noi de astea? Dar greșelile de acord?... *Ie*-urile alea interminabile, din discuțiile parlamentare... Deputații titrați care țipă că „*ie* probe la dosar", „asta *ie* infamii", „*ie* tîlhari de codru mare", „*ie* dovezi palpabile" etc., etc.

Cel cu citronada de lămîie îi luă vorba din gură:

— Trist, dar adevărat!...

Avocatul continuă:

— Tache Ionescu, care era supranumit „gură de aur", greșea, domnule, întotdeauna... Mi-aduc aminte de un „știe toți" pe care l-a decretat de la înălțimea tribunei parlamentare... Eu unul constat cu regret că nu ne respectăm limba.

— Bine, frate, dar...

— Nici un dar!... Se-nțelege că nu cer că nea Ion, care n-are nici o clasă primară, să zică „sînt" în loc de „ie"... Însă noi, intelectualii, care ne pretindem cel puțin așa, noi sîntem datori să vorbim corect, să ne corectăm unii pe alții, pentru că trebuie să recunoaștem că de multe ori *e* greșeli de limbă care *trece* nebăgate în seamă!

Soneria anunță sfîrșitul antractului.

OCHI AMERICANI

Totdeauna și peste tot (în orice împrejurare și la orice oră din zi și noapte) se lăuda că nu-l înșeală nevastă-sa.

Era un om scurt, gras și cu gîtul subțire, semămînd aidoma c-o damigeană uzată de podgorean. Avea o voce subțire ca ața de mosorel și ochi mici, negri și înecați în arăsime, ca două măsline în propriul lor untdelemn. Îl chema Costică, dar lumea îi zicea Burdufel.

Nevastă-sa era o femeiușcă plinuță și vorbăreață, îmbinînd în „șarmul ei particoler" tot pitorescu vulgar și apetisant al fetelor frumoase de mahala, măritate la centru în virtutea foilor dotale...

Burdufel era „mahăr" la Bursă.

Fofica se acomodase repede cu noul mediu în care o „stramportase", într-o seară tendră de octombrie, un cupeu „pă cauciuc", înzorzonat ca la o bătaie de flori — de la biciul muscalului și pînă la cozile cailor — cu ghirlande de flori executate din foiță albă. Fizicul ei plăcut, firea ei comunicativă, lipsa de rezervă față de „aproponturile" bărbaților pe care îi fascina c-un plescăit cărnos din buze sau c-o unduire leșească din șolduri, o făcuse imediat simpatică tuturor cunoștințelor lui Burdufel.

Și toată această lume, în mijlocul căreia familia Burdufel trona — surîzătoare și adulată — se întreba, pe drept cuvînt: „Ce dracu o fi văzut Fofica la Burdufel"? „Cum dracu, l-o fi luat?" „Ce dracu' i-o fi făcut s-o scoată din minți?" „Cum dracu o fi putînd trăi «o fată ca ea», c-o «znamănă» ca el?"

Dar toate aceste întrebări rămîneau fără răspuns. Autoritatea faptului împlinit împrăștia presupunerile, domolea clevetirile, atîța curiozitățile...

Treptat, din portofelurile jecmănite ale remizierilor de bursă, ale agenților de schimb și mijlocitorilor oficiali — care constituiau „societatea" lui Burdufel — se porni, către Fofica, cortegiul roz al scrisorilor de amor, promițătoare de pasiuni eterne, de case cu două etaje și cu balcon la stradă, de automobile, blănuri și senzații inedite...

Suspine crude începură să zdrobească piepturile, priviri galeșe porniră să zgîrie „transperantele" de la ferestrele dinspre stradă ale dormitorului doamnei Burdufel.

Firește, începură apoi intrigile și dușmăniile între aspiranți, transîndu-se în anonime, pe care poștașul le depunea, în fiecare dimineață, odată cu „Argusul", în mîinile grăsuțe și păroase ale lui Burdufel...

Și totuși, nici o cută pe fața acestui om, nici o schimbare pe fața Fofichii.

Secretul datorită căruia Burdufel își păstra seninătatea feței și fidelitatea soției, începea să exaspereze. De aceea, toată mulțimea aspiranților la farmecele Fofichii simți de a ei datorie să strîngă rîndurile și să formeze o poteră, pentru căutarea și prinderea acestui secret. Șeful poterii fu ales, prin aclamații, un oarecare Mișu, băiat frumos, cu franci, cu „figuri oațe" și cu voce de tenor.

Și Mișu își începu activitatea...

Arse în primul rînd un chef cu Burdufel și, către dimineață, jurîndu-se pe toate mormintele neamurilor de veci depuse la Ghencea, începu să-i destăinuiască secretul inimii lui...

— Nene Costică!... (Costică era Burdufel.) Dumneata știi cît te iubesc eu. Niciodată n-ai avut să te plîngi cu nimic de mine... Eu nu m-am dat ca frații ăialalți la coana Fofica, nici nu mi-am bătut joc prin cîrciumi și sindrofii de dumneata, cînd nu erai de față. De aceea, te rog, să-mi dai un sfat.... Sînt amorezat, nene Costică.... Iubesc o fată și mă iubește... Părinții e pentru.... E putredă de franci, ca vîrstă e foarte frumoasă, așa că ne-am hotărît să ne căsătorim... Dar eu i-am spus: nu mă însor, pînă cînd Burdufel — pardon, nenea Costică — nu-mi spune secretul...

Burdufel făcu ochii mari.

— Care secret?

— Secretul, nene Costică! Secretul fericirii conjugale. Secretul cu care dumneata ții fidelitatea Fofichii în frîu... Nu se poate să nu fie un secret la mijloc... Un secret inventat de dumneata... Spune-mi-l și mie, nene Costică, **și-am** să-ți rămîi recunoscător pe veci.

Burdufel se lăsă, impăunat, pe speteaza scaunului și **răspunse**, sorbindu-și vinul cu evlavie:

— N-am nici un secret, mă Mișule!...

— Dar ce faci de ești așa de sigur că nu te înșală coana **Fofica**?

— Ce să fac?... Nu fac nimic... E imposibil să mănșele...

— De ce, nene Costică?

— Am ochi americani, băiete...

— Ce sînt ăia?

— Ochi americani.

— Adică, cum americani?... Explică-mi și mie...

Burdufel își țintì privirea în ochii lui Mișu, se uită cîteva clipe fix la el și-l întrebă:

— Nu observi nimic?

— Nimic...

— Uite-te bine în ochii mei....

— Da...

— Nu vezi nimic?

— Nimic...

— La cine mă uit eu acuma?

— La mine, nene Costică!.... Te uiți drept în ochii mei...

— Ei vezi, ăștia sînt ochi americani... Ție ți se pare că mă uit la tine fix și eu văd tocmai dincolo, în partea cealaltă, cum se scobește picolul ăla în ureche cu scobitorile din solniță și pe urmă le pune la loc.

— Ești sașiu?

— Ce sașiu, mă, ce sașiu?... Așa zic numai proștii... În străinătate, ăștia se cheamă ochi americani....

— Și ce-are a face asta, cu fidelitatea coanii Fofica?

— Are, băiete! Pentru că Fofica știe secretul ăsta și niciodată nu îndrăznește să facă o mișcare, de frică să n-o văd eu... I-am explicat că eu pot să văd și prin pereți, și prin uși, și prin geamuri.... Și-am făcut experiență ca să-i arăt că-i adevărat... Am pus pe soacră-mea să-mi sufle — cînd intram în casă — tot ce făcuse Fofica, cît stătusem eu la ușă...

WAGON-LIT

Se întîlniră la unsprezece dimineața pe stradă.

— Eeeeeee!... Ce mai faci, mă?

— Amestecat!... Dar tu?

— Potrivit!... Cu treburile...

— Și cum îți merg treburile?

— Ceac-pac... Dar ale tale?

— Potrivit...

— Bravo, mă! Atunci, stăm bine... Cînd ai venit la București?

— Aseară, cu acceleratul.... M-am oprit o zi aici, fiindcă am avut o afacere și diseară plec la Iași. Am și acolo o afacere.

— Cu ce tren pleci diseară la Iași?

— Cu acceleratul de unsprezece...

— Și eu tot cu ăla plec...

— Dar unde te duci?

— Tot la Iași.

— Bun... Atunci mergem împreună.

— Sigur... Nici nu mai încape vorbă. Tu cu ce clasă mergi?

— Eu?... Cu clasa întîi... Nu-mi place să călătoresc în picioare. Mai bine dau un ban mai mult și merg comod.

— Și eu tot așa fac. N-aș putea să călătoresc în picioare, să mă tai...

— Atunci, știi ce?

— E?

— Hai să luăm *wagon-lit*. Luăm o cabină și pînă la Iași tragem un somn de se duce pomina...

— Bravo, mă!... Dar să știi că eu nu pot să dorm, dacă știu că am deasupra mea pe cineva. Prin urmare, iau eu „cușeta" de sus.

— Ia-o sănătos... Mie mi-e indiferent dacă dorm dedesubt sau deasupra... Însă am altă dambla...

— Care?

— Nu pot să sufăr să dorm cu cineva care sforăie. Tu sforăi?

— Eu?... Ferit-a sfîntul! Nu numai că nu sforăi, dar nici măcar nu răsuflu. Parc-aș fi mort, așa dorm de ușor... Și dacă se-ntîmplă să sforăie cineva lîngă mine sau să geamă și să vorbească în somn, înnebunesc... M-apucă toți dracii... Așa că, despre partea mea, n-ai nici o grijă. Poate cumva să sforăi tu?....

— Eu?... Ascultă-mă!... Tu știi că eu m-am divorțat de Matilda?

— Cînd?

— Anul trecut.

— De ce? Te-a înșelat?

— Da de unde... M-am divorțat pentru că sforăia... Sforăia, domnule, cum nu mi-aș fi putut eu închipui că poate să sforăie cineva. Grohăia în somn, mă, ca porcii cînd vizează borhot... Am încercat în toate chipurile s-o dezbăr, dar n-a fost chip... Am chemat doctorii, a luat medicamente, s-a dus la băi, și-a scos polipii. Degeaba!... Și-atunci, n-am avut ce face și m-am divorțat.

— Și-acum ea ce face?

— Sforăie cu altul....

— Prin urmare, s-a remăritat?

— Da. Vai de capul ăluia care-a luat-o!...

— Adevărat! Un bărbat mai merge să sforăie... dar o femeie? E cumplit!

— Ce cumplit, mă?... Cumplit e prea puțin... Mai mult decît cumplit... E... extraordinar, domnule, extraordinar... De-aia îți spusei! Dacă știi că nu sforăi, luăm *wagon-lit* împreună, dacă nu, nu e supărare.... Mergem fiecare cum om putea. Eu de-aia nu iau *wagon-lit* niciodată. Se-ntîmplă să mă pomenesc în cabină cu cîte unul de sforăie și atunci adio somn... Voiajez toată noaptea pe coridor, cu degetele înfundate în urechi....

— Curios!

— Ce ți se pare așa curios?

— Cum ne potrivim noi amîndoi... Și eu tot așa sînt. De-aia mi-am cumpărat automobil... Numai de urîtul ăsta de a voiaja cu trenul, expus să-ți sforăie fitecine în nas...

— Atunci, trec eu să iau biletele sau treci tu?
— Cum vrei?
— Bine, le iau eu!
— Bun!... Şi diseară ne întîlnim în restaurantul gării...
— Perfect!... La revedere.
— Pa!...

Instalaţi unul deasupra celuilalt, cei doi prieteni călătoreau de mult, spre Iaşi.

Se întîlniseră, după cum fusese vorba, în restaurantul gării, se urcaseră în *wagon-lit* şi, zece minute după plecarea trenului, adormiseră amîndoi buştean.

În cabina vecină lor o doamnă singură încerca zadarnic să poată adormi... Chemă pe însoţitorul vagonului şi după ce îi spuse ceva, acesta se prezentă în cabina celor doi prieteni şi bătu cu putere în uşă....

— Cine e? întrebară amîndoi într-un glas.
— Însoţitorul vagonului...
— Şi ce poftesti?
— Vă rog să binevoiţi şi să vă întoarceţi cu faţa în jos...
— Ce zici, mă?
— Vă rog să vă întoarceţi cu faţa în jos, pentru că aţi adormit, desigur, cu faţa în sus şi sforăiţi amîndoi de se cutremură trenul. Pasagerii vor să reclame la Direcţia C.F.R.
— Care pasageri?
— O doamnă din compartimentul de alături... Are chiar o criză de nervi din cauza sforăitului dumneavoastră... Aşa ceva nu s-a mai auzit niciodată.
— Dacă nu-i place, n-are decît să sară pe fereastră!...

Doamna care asistase de la uşă la această conversaţie, nu se putu abţine şi ţipă pe deasupra umărului însoţitorului:

— Eşti un obraznic... domnule!...

La auzul vocii femenine, unul dintre cei doi prieteni se ridică în capul oaselor şi vru să vadă cu cine stă de vorbă.

— Dumnezeule!... Matilda!... Fosta mea nevastă, ţipă el şi dispăru între cuverturi...

CEAŢA

Ieşise de la birou, murdar de cerneală pe degete, neras, friguros şi grăbit. Intrase la bodega de peste drum de minister, ca „să ia ceva în gură" şi, după trei drojdii, „cu măslinele lor", pornise mai înviorat şi mai bine dispus către casă.

Deasupra oraşului — desprinsă din neguri — se lăsase, usturătoare, umedă şi compactă, o perdea de ceaţă londoneză, îngreunînd circulaţia vehiculelor şi mersul pietonilor, înşiraţi ca nişte mogîldeţe automate, pe trotuare...

Domnul Daniel păşea cu prudenţă, cumpănindu-şi silueta rotundă, între servietă şi baston, ca un hamal beat, între două geamantane profesionale. Drojdia îi turnase în sînge o viociune neobişnuită. Îi venea să fluiere, să alerge, să povestească anecdote, să facă un compliment fiecărei femei care îi ieşea în cale... Dar ceaţa şi gîndul la doamna Eufimia — soţia sa — îi paraliza toate elanurile. Ceaţa, pentru că îl făcea să tuşească, să simtă în ochi plicticoase şi persistente usturimi, iar doamna Eufimia pentru că îl aştepta acasă cu masa şi orice întîrziere peste ora obişnuită dădea loc la certuri şi scene din care totdeauna el ieşea bătut, şi la propriu şi la figurat.

Cu doamna Eufimia nu fusese niciodată de glumă. Deşi mult mai tînără decît el, deşi frumoasă — planturos şi comun — şi curtată insistent de toţi bărbaţii, se încăpăţînase să-i rămînă fidelă, pretinzîndu-i — cu rigurozitate — acelaşi lucru:

— În ziua cînd ai să-ndrăzneşti să-ţi arunci ochii la altă femeie, să ştii că te bat de te usuc şi nici nu mai divorţez toată viaţa!

Şi domnul Daniel, mare amator de femei frumoase şi de aventuri galante, ştiind ce înseamnă bătaia din mîinile

Eufimiei, nu îndrăznise într-adevăr să arunce măcar o privire vreunei femei. Totuşi, în seara asta, simţea că îsi va ieşi din „făgaşul ambiţiei cotidiene". În definitiv, Eufimia n-avea de unde să afle. O escapadă pînă la douăsprezece noaptea putea fi trecută cu vederea, la adăpostul orelor suplimentare făcute la birou, în vederea unor lucrări de imediată urgenţă...

De aceea, sfredelind ceaţa cu priviri languroase nu se sfii să constate că femeia aceea care megea înaintea lui la cîţiva paşi era foarte bine făcută şi ştia să meargă frumos... Deci, se apropie ca s-o privească mai bine...

Femeia, simţind prezenţa unui bărbat în spate, începu să meargă legănat, mişcîndu-şi şoldurile cu graţie leşească.

Domnul Daniel constată c-avea un trup din cele mai tentante şi, făcînd un efort discret, se apropie şi mai mult.

Femeia întoarse capul şi-l privi. Apoi ridică gulerul mantoului de blană şi înfundîndu-şi figura în el începu să-şi legene şi mai tare şoldurile.

Pentru un om cu oarecare „cultură" şi simţ de observaţie, asta era o provocare directă. De aceea, domnul Daniel căută să-şi ia o atitudine mai demnă şi schimbînd servieta în locul bastonului şi bastonul în locul servietei, ajunse din urmă pe necunoscută şi articulă cu eleganţă:

— Doamnă, am impresia că vă cunosc de undeva... Poate cumva să mă înşel din cauza ceţii...

Necunoscuta nu răspunse. Domnul Daniel, „mîncat" de fasoanele de rigoare în asemenea împrejurări, continuă:

— Ştiu că procedeul meu e obişnuit. Totuşi, vă rog să fiţi convinsă că nu mi-aşi permite să vă inoportunez, dacă n-aş fi sigur că mi se pare că vă cunosc...

— Şi ce vrei? întrebă înfundat, din gulerul de blană, un glas piţigăiat.

— Ce vreau? În primul rînd să vă prezint omagiile mele şi în al doilea rînd sînt lucruri care nu se spun aşa, hop, odată.

— Ţi-e frică de ceaţă?

— Tocmai... Mie nu-mi place să vorbesc decît pe lumina zilei.

— Atunci, aşteaptă pînă se luminează.

— Pardon!... Am vrut să fac o comparaţie... Nu m-aţi înţeles... Sînteţi măritată?

— Nu!

— Văduvă?

— Nu!

— Atunci, înţeleg...

— Nu e prea greu...

— N-aţi vrea să-mi faceţi plăcerea şi onoarea de a-mi permite să vă-nsoţesc pînă acasă?

— De ce nu?...

— Să luăm o maşină, o trăsură, un tramvai?

— O maşină.

Daniel opri un taximetru, lăsă pe necunoscută să se urce şi, înainte de a da adresa şoferului, întreabă:

— Unde staţi?

— Pe strada Romană, nr. 582.

Domnul Daniel înţepeni.

Necunoscuta scoase la iveală capul ascuns în haina de blană şi cruntă, neînduplecată, îşi relua vocea sa naturală.

— Prin urmare, mizerabile, din ăştia mi-ai fost? Lasă că-ţi arăt eu ţie.

— Eufimio!... Iartă-mă!... Te rog... Lasă pînă acasă... Nu mă bate în automobil, că mă faci de rîs pe toată viaţa...

Totul era însă zadarnic. Eufimia începuse... şi cînd începe ea, e greu s-o mai oprească cineva...

DE „SFINȚII ÎMPĂRAȚI "

Cînd într-o familie soțul și soția își serbătoresc onomastica în aceiași zi, petrecerea obișnuită în asemenea împrejurări ia proporții impresionante.

Astfel:

Se comandă la cofetărie două torturi: unul cu numele soțului scris deasupra cu litere de zahăr ars și altul, cu numele soției, scris cu litere de ciocolată și împodobit, în plus, cu un trandafir roșu „de fructe", cu petalele înăclăite de sirop și cu coada glasată artistic.

Numărul invitaților pentru masa de seară sporește. Fiecare din cei doi sărbătoriți are cunoștințele sale preferate, obligațiile și simpatiile sale personale.

De aceea, niciodată vesèla casei nu e suficientă. Se împrumută de la rude, farfurii, tacîmuri, șervete, scaune și, pentru că întotdeauna sufrageria e prea mică față de numărul invitaților, se aranjează din vreme, într-o încăpere alături, o masă pentru „tineret", la care, îndeobște, vrea să se așeze toată lumea, deși e știut că pînă acolo mîncările ajung sleite, fripturile reci și prăjiturile pe sfîrșite.

Cunoscînd toate cele de mai sus, soții Costică și Lenuța Bărbulescu nu s-au codit totuși să proiecteze pentru ziua „sfinților împărați" Constantin și Elena o masă, „să se ducă pomina".

— Facem o dată o petrecere grozavă și scăpăm pentru totdeauna.

— Sigur, Costică! Tot avem obligații. Îi chemăm pe toți, îi îndopăm, îi îmbătăm și gata. După asta, scăpăm de orice grijă. Așteptăm să fim și noi invitați la fiecare din ei, pe rînd....

— Bun! Acuma să vedem pe cine chemăm.

— Am făcut eu lista. Sînt în total douăzeci și șase „mari" și unsprezece copii.

— Cîți?

— Treizeci și șapte de persoane cu totul și cu noi doi, treizeci și nouă. Zi, patruzeci de persoane, cifră rotundă...

— Ce tot vorbești, dragă? Cum o să chemăm atîta lume? O masă de patruzeci de persoane costă o avere. Pe timpurile astea de criză, să arunci în vînt douăzeci-treizeci de mii de lei, e o prostie. Plus că pe urmă îți mai auzi și vorbe: că pe ăla nu l-ai chemat, că ăluia nu i-a plăcut vinul, că lui madam cutare nu i-am făcut legume, cînd știam bine că e vegetariană, că pe cutare l-ai așezat la masă lîngă cutare, că pe ăla l-ai pus în frunte și pe celălalt la coadă... Nu, nu, nu... Să mai scurtăm lista, să-i mai alegem, ca toată lumea să fie mulțumită. Să oprim numai pe ăia cărora într-adevăr le sîntem obligați... Ia dă tu lista-ncoa, s-o vedem cu atenție, s-o cercetăm și s-o purificăm nițel, ca să iasă lucrurile cum trebuie, să petrecem bine și să nu ne auzim nici vorbe pe urmă.

Lenuța se duse repede în iatac și sosi cu lista. Costică își puse ochelarii și zise:

— Ia citește tu.

Lenuța parcurse o dată, în gînd, conținutul listei.

— Păi, întîi, sînt doisprezece ai noștri...

— Care ai noștri?

— Ai noștri, frate. Mama, tata, nenea Tică, unchiu Nae, nașul, nașa, vară-ta cu bărbat-su, cumnații cu fetele...

— Șterge-i.

— Cum să-i șterg, Costică, ce ești nebun?

— Șterge-i cînd îți spui. M-am plictisit de familie. S-o mai dăm dracului de familie. Tot familia și iar familia, mereu. La Paști familia, la Crăciun familia, la Anul Nou familia, la logodnă familia, la înmormîntare familia, mi s-a acrit, dragă, de familie...

— Vai, Costică, te rog să nu vorbești așa de rudele mele, că mă supăr...

— Parcă numai de-ale tale vorbesc? Dă-i dracului și pe-ai mei, pe toți. Șterge toată familia de pe listă, să rămînem numai noi și cu prietenii noștri.

— Bine, eu îi șterg, dar să știi că tu ai să te răfuiești cu ei, pe urmă.

— N-ai nici o grijă. Tu n-ai nevoie să te amesteci. Mă lași pe mine. Să poftească cineva să-mi ceară socoteală, că știu ce să-i răspund. Dar ce? M-am însurat ca să mă fac birtașul familiei?

— Atunci, pe cine șterg?

— Tot ce e „familie".

— Cum? S-o șterg și pe mama?

— Dar ce, ea nu e rudă cu tine? Ori ea e cu stemă în frunte?

— Eu zic să lăsăm mamele...

— Nu... nu.... nu... nu... Că p-ormă iară se face joc de cărți după masă și casa mea nu e tripou.

— Biiine, Costică... Care va să zică, din familie nu chemăm pe nimeni?

— Pe nimeni.

— Nici pe Margareta?

— Dar ce-am eu cu Margareta?

— Ea e fată tînără, săraca... De cînd a murit nenea Mihalache, nu mai iese nicăieri. Eu zic să facem o excepție pentru ea... Mă gîndesc că poate își pune vreunul din prietenii tăi ochii pe ea și-o măritățm, că apropie și ea treizeci de ani, mititica...

— Te rog! Casa mea nu e casă de *rendez-vous*. Cine vrea să se mărite, să se ducă la pețitoare, să nu vie la mine la petrecere. Șterge-o! Uite dom'le, acuma am ajuns și geambaș de fete nemăritate!

— Am șters-o, ho!

— Acum, zi mai departe...

— Georgescu cu nevasta, cu copiii și cu „frailai".

— Georgescu? Măgarul ăla care mă înjură pe toate potecile? Nici nu vreau să mai aud de el...

— Păi, spuneai că e prietenul tău cel mai bun?

— Ia dă-i dracului, dragă! Toți îți sînt cei mai buni prieteni, cînd e vorba să-i chemi la masă, cu tot neamul. Și pe urmă, ca să vorbim sincer, asta e nesimțire, să se înfigă la masă și cu copiii și cu guvernanta... Bine că n-a trimes vorba că vine și cu slugile. Cel puțin să-i hrănim pe toți. Șterge-i! Cu Georgescu am terminat. Vezi de altcineva...

— Maiorul Popovici cu nevastă-sa și cu soacră-sa.

— Pe soacră-sa șterge-o! Nu chem eu la masă pe soacră-mea și-o s-o chem pe cataplasma aia de soacră-sa? Știi că ai haz?

— Bine, dragă, dar nu-i putem chema fără soacra lor! Stă cu ei în aceiași casă, iese cu ei peste tot, cum au s-o lase tocmai acuma singură?

— Dacă le place. Dacă nu, șterge-i și pe ei. Fiindcă, la urma urmei, ce obligație am eu pentru maiorul Popovici? Un cartofor ordinar pe care l-am cunoscut întîlnindu-l, trei ani de zile, în fiecare seară la club și pe care l-am rugat o dată să-i dea trei zile de concediu lui frate-meu, cînd își făcea stagiul în batalionul lui, și care, în loc de concediu, i-a dat trei zile de închisoare. Șterge-i și pe ei. Cine mai vine la rînd?

— Părintele Cristescu cu cocoana preoteasă și cu copilașul.

— Mîncăciosul ăla micu de-și vîră degetele în sosuri? Șterge-i imediat. N-am nevoie de popi. De cîte ori l-am chemat la sfeștanie, nu s-a simțit niciodată să nu-mi ia parale. Și, pe urmă, să-ți mai spui și altceva.... Părintele Cristescu seamănă leit cu popa de treflă din cărțile de pocher. Și nici o carte nu mi-a purtat mai mult ghinion pe lumea asta, ca popa de treflă... Prin urmare, n-am nici un interes să-mi aduc ghinionul în casă.

— Păi atunci, dragă Costică, dacă șterg pe toată lumea, la rînd, pe cine naiba mai chemăm? Ăla e așa, ăla e pe dincolo, ăla nu-ți place, cu ălălalt te-ai certat. Dumnezeu să te mai înțeleagă, zău așa!

— Ia ascultă, dragă! Dar, în definitiv, ce sînt obligat să chem pe cineva? N-am nevoie de nimeni! Scurt! De unde și pînă unde moda asta să chem la masă tot cartierul. Șterge-i pe toți... Nu mai chem pe nimeni... Decît să cheltuiesc o avere ca să satur jumătate Bucureștiul, mai bine te iau pe tine, și mergem, neică, amîndoi și mîncăm frumușel în oraș, că tot s-au deschis grădinile de vară și vream noi să mergem o dată și mîncăm mititei la grătar... Facem o petrecere în doi, de ziua noastră, să se ducă buhul... Și unde pui că avem și lăutari?!...

Nemulțumită, Lenuța lăsă buza în jos, ca un copil căruia îi tai pofta de joacă, trimețîndu-l la culcare. Își privi soțul, la început cu dispreț și-apoi, după o clipă de gîndire, cu o mare admirație. Mototoli lista invitaților în mînă și zise cu vocea ei econoamă de gospodină înăscută:

— Ţţ... Nu e bine, de ziua noastră, să ieşim în oraş... Cine ştie, ne vede cineva şi poate să-şi închipuie că ne-am eschivat, de calicenie... Eu zic să facem altceva...

— Ce? se încruntă, pentru orice eventualitate, soţul.

— Mergem pe la tanti Eleonora, că tot la sfîntul Constantin şi Elena serbează şi ea... Poate avem noroc şi ne opreşte la masă!...

RADIO ÎN PROVINCIE

Cine şi-ar fi închipuit c-o să trăiască s-o vadă sau, mai bine zis, s-o audă şi pe asta: radiofonia.

Şi totuşi, în cîţiva ani de zile, pe nebăgate de seamă, noua invenţie a sunetelor călătorind prin văzduh pînă la casa omului a ajuns la ordinea zilei, s-a banalizat chiar, ca şi macaroanele cu parmezan ori balonul cu cîrmă. A ajuns atît de la ordinea zilei, încît a pătruns şi în orăşelul meu de baştină, izbutind să convingă pe cîţiva cetăţeni de frunte să-şi instaleze, în saloane sau antreuri, aparate de radio. Cel dintîi care a „făcut ruptura" a fost domnul Manole Stămbulescu, primarul oraşului, mare proprietar de moşii şi de copii, printre care duduia Angelica (absolventă a cursului inferior de la „Notre Dame" şi, după aceea, „fată de măritat" la părinţi) era cea mai frumoasă, cea mai deşteaptă, cea mai „cultă" şi cea „mai preferată" de părintele său.

Domnul Manole, la început, s-a lăsat greu.

— Lasă, Angelico, tată, că punem şi noi radio. Dar nu acum. Oleacă mai tîrziu. Acum nu sînt perfecţionate bine aparatele. Să mai aşteptăm. Să nu dăm banii de pomană, că e păcat de ei.

— Cît o să mai aşteptăm, papa dragă?

— Pînă s-o inventa ultimul model, tăicuţule. Nu vezi tu ce repede se schimbă? Să aşteptăm pe cel mai bun, pe cel mai sigur.

— Tot aşa ziceai şi cînd am vrut să ne luăm patefon.

— Lasă, tăicuţule, să-şi puie întîi prefectul. După ce şi-o pune el, ne punem şi noi. Nu vreau să spună că trec peste el. Eu respect disciplina de partid...

Dar duduia Angelica a ştiut să stăruiască atît de frumos şi de convingător, încît domnul Manole a cedat şi, în-

tr-o bună zi, a plecat „în interes de serviciu" la București și s-a întors cu un aparat de radio dintre cele mai perfecționate.

Aparatul a fost instalat în salon, la loc de cinste și, chiar de a doua zi, vestea s-a răspîndit, ca fulgerul, în tot tîrgul: „Primarul și-a instalat radio!"

Imediat, prefectul a căutat prilejul să-l ardă pe domnul Manole și, la parada de zece mai, care a urmat peste cîteva zile, în auzul tuturor notabilităților, i-a zis, jumătate serios, jumătate glumind:

— Ce se mai aude pe la radio, cu canalizarea, domnule primar, că pe la cafenea se aud multe?

Domnule Manole n-a răspuns nimic și s-a mulțumit numai să se facă, în obraji, roșu ca un gogoșar.

Întîmplarea aceasta a fost comentată, de îndată, cu lux de amănunte, de către gazeta locală a opoziției și n-a lipsit mult ca domnul Manole să se vadă silit să-și dea demisia din partid. Noroc că prefectul, ca să nu rămîie mai prejos decît el, și-a instalat și el radio, bineînțeles cu un număr mai mare de lămpi și, în scurt timp, și celelalte notabilități ale orașului — comandantul garnizoanei, protopopul și președintele tribunalului — i-au urmat exemplul, punîndu-și, la domicilii, aparatele miraculoase.

Venind pentru o seară în orașul meu și plictisindu-mă de moarte între cofetăria din centru și cinematograful mut, am primit cu multă plăcere și chiar cu recunoștință invitația duduiei Angelica, care, întîlnindu-mă și recunoscîndu-mă, m-a poftit să asist la o „ședință de radio", acasă la dumnealor.

Cînd am intrat, la ora convenită, salonul domnului primar era plin de invitați. Duduia Angelica mi-a ieșit surîzînd în cale, m-a luat de braț și a început să mă plimbe de-a lungul salonului ca să mă prezinte. Apoi, cerințele politeții fiind satisfăcute, m-a lăsat singur într-un colț. Neștiind ce să fac, mi-am aprins o țigară și am început să privesc lumea în jur. Prima observație a fost aceea că și aici, în acest salon politico-provincial, predomină elementul tuns. Cu ocazia aceasta mi-a atras atenția silueta indecentă a unei dudui din „lumea bună" a orașului (adică cu zestre de la două milioane în sus). Duduia se refugiase, solitară și afectată, în brațele unui fotoliu. Își dezgolise pulpele pînă după genunchi și fuma dintr-o țigaretă lungă în chip de șarpe, scoțînd fumul pe nări, visătoare, ca un marinar la pupă.

M-am apropiat curtenitor.

— Vă place să ascultați radio, domnișoară?

Duduia mi-a aruncat o privire compusă artistic pe sub genele lucrate cu „rimel" și mi-a răspuns mușcîndu-și grațios buzele umede:

— Enorm. Se petrece admirabil la audiții. Alaltăieri-seară, de exemplu, a fost audiție la noi și ne-am distrat strașnic.

— Ați avut desigur șansa să prindeți un program interesant?

Duduia își schimbă plastic poziția picioarelor și încearcă zadarnic să facă un colac de fum.

— Am dansat pînă la trei dimineața.

— Aaa! Era un program închinat muzicii de dans?

— Să spun drept, nu știu. Noi am dansat după patefon, că e mult mai clar și mai în tact.

— Cum văd eu, duduie, mata, în materie de radio, ești o bună dansatoare?

Duduia încreți sprîncenele ca Marlene Dietrich și mă privi disprețuitor.

— Dumneata dansezi?

— Nu, domnișoară.

— Atunci de-aia, în materie de dans, ești radiolog.

— Nu „radiolog", dragă, „radiograf", se amestecă în vorbă duduia Angelica, apropiindu-se de noi. Radiologii sînt ăia cu razele Röentgen.

Duduia căută să răspundă ceva „tare", dar se mulțumi numai să se ridice și, aruncîndu-mi o privire superioară, de data aceasta ca Lil Dagover, să plece legănîndu-și șoldurile înalte, tocmai în celălalt colț al salonului. Plecai și eu căutîndu-mi altă companie, fiindcă duduia Angelica dispăru iarăși de lîngă mine, la un semn discret al servitoarei. Mă apropiai de un cerc de cucoane „în vîrstă", care mă cunoscuseră pe vremea cînd eram la doică.

Cucoanele fumau toate și discutau cu aprindere și cu buze tivite, ultimul divorț din oraș. Cînd mă văzură încetară discuția, ca la o comandă.

— E! Începe, ori nu începe, mi se adresă, surîzîndu-mi știrb, madam Carabulescu, văduva fostului comandant al

pompierilor civili. Văd că tot hîrîie acolo și nu se aude nimica.

— Pînă prinde postul, madam Carabulescu. Astă-seară o să auzim Parisul.

— Trăirăm s-o vedem și p-asta, Carabuleasco!

— Păi...

— Zău, ce ți-e, soro, și cu radiumul ăsta? Cancerul îl vindecă, de cîntat cîntă și cine știe ce dracu o mai fi făcînd, fără să știm și noi ăștia din provincie?

— Minunea lui Dumnezeu, soro...

— Ia da-ți-l încolo, frate, de radium! Ce-o să auzim de vă minunați atît? Hai mai bine să trecem dincolo și să facem un pocheraș...

— Nu joc cu tine, că nu pui miza.

— Nu ți-e rușine să minți așa, Caliopi! M-ai prins tu pe mine vreodată că nu pui miza?

— Atunci cine n-o pune, că mereu lipsește miza?

— Ei, cine și cu tine? Carabuleasca.

— Vai, mașer, îmi pare rău! E lucru știut că eu, înainte să dau cărțile, pui miza, ca să nu fie discuție.

— Lăsați-o încurcată, dragă, că trece timpul. Hai să începem, de distracție, la doi lei.

— N-avem al patrulea și cu Popeasca nu joc, să mă tai, că are noroc.

Madam Carabulescu aruncă o privire cercetătoare în jurul salonului și negăsind ceea ce îi trebuia, mă privi dulce.

— Joci pocher, maică?

— Joc, madam Carabulescu, cu plăcere...

— Atunci, hai! Dar să nu ne tragi cacialmale de-alea de la București.

— Lasă-l, soro, să tragă cîte-o vrea. Nu speria băiatul.

Ne ridicarăm și trecurăm, ca niște conspiratori, în salonașul de alături. Audiția tocmai începea.

Domnule Manole Stămbulescu, cu receptorul în jurul creștetului, ca un telegrafist de vapor în naufragiu, izbutise, după lungi hîrîieli, să prindă Viena.

— Pas.

— Am deschis eu.

— Mai încet, frate, că nu mai auzim muzica. Ai prins și tu o dată perechi de popi și faci gură, de par'că cine știe ce chintă regală de la mînă ai avea.

— Cip.

— Cirip.

— Am dat zece lei ca să plătească toată lumea.

— I-ai sănătoasă! Ai avut noroc că n-am mascat eu un fante, că dacă mascam fantele, prindeam...

— Prindeai pe dracu să te ia. Nu prindeai nimic. De ce n-ai mers, ca să prinzi. Ce, nu te știu eu pe tine? Totdeauna faci carte, cînd nu mergi. Jocul e rizic, cucoană. *Qui*, rizic, *gagne!*

— Ssst! Tăceți, soro, că nu se aude nimic.

— Păi, dacă ești surdă, cum vrei să auzi? Dă cărțile, maică.

Cînd am isprăvit noi „tururile" la pocher, a isprăvit și domnul Manole audiția.

În două ceasuri, concerte, conferințe, opere, din Paris, din Milano, din Praga, din Viena, din toate colțurile Europei, se răspîndiseră sonor în salon, spre marea satisfacție a amfitrionului și a auditorului cufundat în fotolii și tolănit pe canapele. Numai „cucoanele" și cu mine, ocupați cu pocherul, nu dădusem ascultare minunilor din *haut parleur*.

De aceea, cum intrarăm în salon, madam Carabulescu, înghesuindu-și cîștigul de la cărți în geanta dumisale de perceptor, se apropie de domnul Manole, disperată și surprinsă:

— Ce, s-a isprăvit?

Domnul Manole ridică mîinile spre tavan, blesat.

— S-a isprăvit, madam Carabulescu. Dacă n-ați ascultat, ce să vă fac? Îmi pare destul de rău, dar n-am ce să vă fac. Nu stă în puterea mea să mai fac programul o dată.

Madam Carabulescu făcu ochii mici și șireți:

— Păi dacă n-o sta în puterea ta, Manolică mamă, care ești primar, atunci într-a cui dracu să stea? Știu eu că zici așa, ca să mă tachinezi pe mine. Hai! Fii băiat gigeà și mai pune-l niței să-l auzim și noi.

— Acum nu se mai poate, madam Carabulescu, cu toată bunăvoința, fiindcă e tîrziu, e unu noaptea și de la ora asta undele nu mai circulă.

— Dă-le-ncolo că circulă, Manole. N-au ele cu cine să se ciocnească prin aer. Hai, maică, fă-mi mie o plăcere și mai pune-l oleacă. Și dacă vrei să mă dai gata și să mă atingi la coarda simțitoare, pune-l să cînte o dată, numai o singură dată *Steluța*.

Şi madam Carabulescu, cu ochii ridicaţi spre plafon, începu să fredoneze fals, ca o sirenă de vapor eşuat:

Tu care eşti pier-du-hu-hu-tă
În nea-gra veş-ni-ci-i-e,
Stea dulce şi iu-bi-hi-hi-tă
A sufletului me-he-heu...

SOACRĂ-MEA E UN DELICIU

Totdeauna mi-a plăcut să calc în picioare umorul altora.

De aceea — bucuros că am găsit compartimentul gol — mi-am aşternut *Veselia* sub picioare şi m-am întins — ca un roman după ospăţ — de-a lungul canapelei de pluş, cu pardesiul sub cap şi o ţigară uitată leneş în gură. Călătorii ceilalţi căutau ca şi mine o canapea independentă, tiranizaţi de identice veleităţi somnifere.

Pînă la plecarea trenului mai erau cîteva minute ... Foarte încîntat că plouă afară (ce bine e să călătoreşti cu trenul pe ploaie) mă lăsasem — cu ochii pe jumătate închişi — să lunec aerian, între vis şi viaţă, uşa compartimentului se deschise violent, lăsînd să apară încadrată în rama ei siluieta inelegantă a unui individ ...

— Mai e vreun loc liber aici ?

Răspunsei fără să mă deranjez:.

— Nu ştiu ...

— Cum nu ştii ?

— Nu ştiu, domnule ... Luaţi informaţii de la personalul trenului. Eu sînt numai pasager la căile ferate ...

— Dacă eşti numai pasager, de ce te-ai întins pe trei locuri, ca o pomană ţigănească ?

— Domnule, te rog să fii cuviincios ...

Dîndu-i această replică pe ton ridicat, mă ridicasem bine-înţeles şi în capul oaselor.

Individul, agresiv, holbase ochii la mine.

— Aăăăă ! ... Tu erai, mă ?

— Titule ! ...

— Bată-te Dumnezeu ! .... Era să te plesnesc ...

— Te mîncam de viu ...

— Unde te duci ?

Pînă la Pitești. Dar tu ?

— La Craiova.

„Individul" era unul din foștii mei colegi de facultate, Titu Marinescu. Nu-l văzusem de zece ani de zile, de cînd diploma de licențiat în litere „magna cum laude" îl aruncase profesor de franceză într-un orășel din Moldova ... Mă uitam la el și, încet-încet, îl recunoșteam. Sub trăsăturile îmbătrînite îi regăseam privirea limpede de-altădată, refugiată într-un colț — un licăr ciudat — al ochilor obosiți ... Era îmbrăcat neîngrijit, netuns și cu barba de-o săptămînă. Fuma o țigară de foi proastă, îmbîcsind compartimentul cu un miros greu de cafenea de bursă.

— Ce mai faci, mă Titule ?

— Ce să fac ? Sînt foarte fericit ... N-aș fi crezut vreodată să fiu atît de fericit ...

Mi se păru că glumește. Înfățișarea lui nu trăda deloc o atît de mare fericire.

— Ești tot în învățămînt ?

— Aș ! ... Mi-am luat și licența în Drept ș-am fost magistrat ...

— Acuma faci advocatură ?

— Nu ! ... Scriu ... Mi-am luat și doctoratul în filosofie, la Viena ... Scriu studii filozofice.

— De-aia ești fericit ?

— Nuuu ... Sînt fericit fiindcă m-am însurat.

— Și ai nimerit o fată bună ...

— Nu. Nevastă-mea nu contează ... M-am însurat cu ea numai pentru soacră-mea ...

— ... ?

— Ți se pare curios ? Dacă ai cunoaște-o pe soacră-mea, m-ai înțelege imediat. Soacră-mea e un deliciu ! ... Cea mai bună, cea mai încîntătoare ... Cea mai dulce dintre toate soacrele din lume. O ador ... O iubesc mai mult decît pe mama, pe nevastă-mea și pe mine la un loc ... Să nu crezi că glumesc. Știu și eu, ca toată lumea, că „soacra" e un fel de zeiță a divorțului în mitologia conjugală ... De urîtul unei astfel de soacre nici nu voiam să aud de însurătoare ... Mă destinasem celibatariatului încă din cea mai fragedă vîrstă ... Și dacă astăzi — trecînd peste toate principiile mele — sînt însurat și fericit, cum nu cred să mai fie fericit un alt om însurat pe lume, numai soacră-mi îi datorez acest lucru ... Să vezi ... Am cunoscut-o întîi pe ea. Eram în comisia de bacalaureat, la liceul meu din provincie. Atunci eram profesor. A venit să mă roage să fiu cît se poate de aspru cu fata ei, care avea să dea examen cu mine. Auzi, mă ! ... Cît se poate de aspru ... M-am uitat bine la ea să văd dacă nu cumva își bate joc de mine ... Cînd am văzut-o însă grasă ca o balenă, cu ochelari, fără dinți, c-o pălărie pusă gospodărește pe vîrful conciului, mi-am dat seama că unui asemenea monstru nu putea să-i ardă de glumă. I-am făgăduit și m-am ținut de vorbă ... Fata n-a știut nimic și-am trîntit-o la examen cu toată solicitudinea. După asta, a venit să-mi mulțumească. Delira de bucurie. Mi-a spus că n-are alt copil decît pe fata cu „intervenția" ... Că o adoră și nu i-ar dori alt bărbat decît unul ca mine ... Mi-a mai spus că-i dă cinci milioane zestre și că nu-mi pune altă condiție decît s-o meditez eu, în vederea celui de-al doilea examen de bacalaureat ... Cînd am cunoscut personal fata, eram deja logodnicul ei. De-atunci a-nceput fericirea mea ... Nu pot să spun că nevastă-mea nu e o femeie lîngă care n-ai putea fi fericit. Dar soacră-mea ... Soacră-mea e un deliciu ... Toți cei care și-au bătut joc de soacre și le-au ponegrit și le-au insultat au fost niște netrebnici ... Niște măgari !

Vocea conducătorului răsună grav pe peron:

— Titooo ! ... Zece minute ... Se schimbă trenul în direcția Tîrgoviște-Pietroșița ! ...

Mă ridicai să ies pe peron, să iau o plăcintă caldă la bufet, așa cum e datina în gara Titu ... Doi indivizi însă, stropiți pînă sus de noroi, îmi bararâ ieșirea. Pînă să-mi dau bine seama ce se petrece, amîndoi se năpustiră asupra prietenului meu, înșfăcîndu-l zdravăn, îl legară fedeleș, dîndu-l — ca pe un balot — jos din tren.

Surprins, m-am dus după ei și m-am interesat de ce Titu este arestat în asemenea procedee dramatice.

— Pentru că e nebun, domnule, îmi răspunse unul din agenți. A fugit azi-noapte de la balamuc și-a trebuit să-i ieșim înainte cu automobilul, ca să-l prindem.

— Nebun ?

— Da, nebun de legat ... A înnebunit din cauza persecuțiilor soacră-si. Cu siguranță că plecase ca s-o omoare ... la Craiova.

LICHT, MEHR LICHT !

I

Amîndoi „firi independente", soții Vasilescu-Chitila duc o viață de neînțelegeri, insulte, certuri și amenințări de divorț. Nicu Vasilescu-Chitila (licențiat în drept, fost magistrat, avocat) susține „teoria cocoșului". Titina Vasilescu-Chitila (născută Otopeanu) susține cu egală încăpățînare „teoria găinii". Căsnicia lor este, în consecință, o cotcodăceală cotidiană, din care s-a născut un singur ou, micul Costel. Lipsit complet de aptitudini la carte, micul Costel s-a născut totuși cu un mare talent: încă de la vîrsta de doi ani putea să imite perfect cocoșul și găina.

Motivul obișnuit al certurilor zilnice este ceea ce Nicu Vasilescu-Chitila numește „frivolitatea femeilor de azi". Ca și majoritatea „femeilor de azi", Titina e pasionată de dans, de radio, de sport, de flirt și de cinematograf. Ocupat toată ziua la barou, Nicu Vasilescu-Chitila nu-și poate permite luxul de a o însoți nicăieri, în zile de lucru. Titina însă, care se plictisește toată ziua acasă, nu înțelege să renunțe la nici una din plăcerile ei.

De aceea, soții Vasilescu-Chitila nu se întîlnesc decît la orele de masă.

La dejun, cearta începe din cauza lui Costel care întîrzie pe stradă și abia poate fi adus, tîrîș sau în brațe, de servitoarea trimeasă după el.

Nicu Vasilescu-Chitila, de îndată ce intră în posesia fiului său, înțelege să-i aplice cuvenita corecție: întîi urechile, pînă se fac roșii ca morcovii, apoi părul, apoi partea cea mai proeminentă a pantalonașilor.

Titina, imediat ce urletele copilului îi vin la ureche, se repede:

— Lasă-l ... lasă-l, bestie, că-l omori ... Ți-am spus să nu-i dai în cap. E copilul meu ! ... Rupt din mine ... din carnea mea.

— Unde vezi că-i dau în cap ? ... Eu văd că-i dau la spate ... Ori poate l-ai făcut cu capul în turul pantalonilor?

— Eu l-am făcut? Tu l-ai făcut! Copilul dumitale, leit ... Fă-mă tată să-ți semăn ! ... Mulțumesc lui Dumnezeu că de la mine n-are nimic ...

— Iară-ncepi ?

— Dar ce, mi-e frică de tine să-ncep ? Te pomenești că dai și-n mine ? Hai ! Poftim ! Ce mai aștepți ? Bate-mă și pe mine ... Bate-ne pe toți ... Omoară-ne să scapi odată de noi ... Mă mir că nu ți-e rușine obrazului să-ți fie !... Vii din oraș cu aperitivele în nas și pe urmă îți verși focul pe o martiră și pe un mucenic de copil nevinovat.

— N-a avut cine să-l crească, de-aia a ieșit un bezmetic.

— De ce nu l-ai crescut tu ?

— Nu e datoria bărbatului să crească copiii ... Mama e datoare să vadă de ei ...

— Daaa ? Și după care lege, mă rog ? Să-i faceți vă convine, dar să-i creșteți, să-i îngrijiți, să-i ștergeți la nas, nu vă amestecați, mișeilor ...

— Titino !

— Ce holbezi ochii așa la mine ? Ce, crezi că mă sperii ? Ți-am spus-o și, dacă nu ți-am spus-o, ți-o repet încă o dată: la mine în casă, eu sînt stăpîn și nu mi-e frică de nimeni ...

— Stăpînă să fii unde-ai mai fost ...

— Iar te legi de mama ? Nu-ți permit să te legi de mama. E mama mea care m-a făcut și cine îndrăznește să se lege de ea, îl plesnesc de nu se vede.

— Nu țipa așa că ne-aud vecinii ...

— Lasă să ne audă, să știe și ei ce canalie ești.

— Titino, măsoară-ți cuvintele, că pe urmă ...

— Că pe urmă ce ? Ia mîna de pe cuțitul de pîine, că chem poliția, criminalule.

— Titino, nu mă scoate din răbdări ... Ți-am spus să nu te mai amesteci în treburile mele ... că de-aia iese ceartă întotdeauna. Vreau să-mi bat copilul. Lasă-mă în pace să-l bat ... Nu te amesteca ... E copilul meu, fac ce vreau cu el ... Sînt stăpîn și, în casa mea, cîntă cocoșul iar nu găina ... Scurt și-ngust ...

Seara cearta începe la cafea.

Furtuna de peste zi se uită. Costel, cu urechile umflate și cu capul împodobit de cucuie, ca un castravete de sămînță, adoarme pe masă.

Nicu Vasilescu-Chitila își aprinde țigara, după ce are grijă să-i ofere foc Titinei, care fumează din „țigările ei".

Tac puțin amîndoi, sorbind pe rînd din cafele. Apoi, Nicu se interesează:

— Ce-ai făcut astăzi după-masă ?

— Am fost la cinematograf ...

Deși știe sigur că ăsta e răspunsul de totdeauna, Nicu se miră:

— Iară, frate ?

— Cum, „iară" ?

— Păi n-ai fost și ieri ?

— Am fost, dar n-am avut timp să văd decît două filme, ca să nu te fac pe dumneata să mă aștepți cu masa ...

— Și azi cu cine ai fost ?

— Cu cine să fiu ? Singură, cum mă duc întotdeauna ... Dar de ce mă-întrebi ?

— Ei, și ce dacă te întreb. Ce ? Ai ceva de ascuns ?

— Poate că mă bănuiești ? Cît ești de cinic, ești în stare să mă și bănuiești ?

— Deocamdată, bănuielile mele mă *privește*.

— Da, dar nu-ți permit să mă bănuiești ... De orice poți să te legi, chiar și de mama, dar de cinstea mea, nu. Ai priceput ? Ți-am spus-o.

— Nu zbiera la mine, te rog, că nu sînt surd ...

— Cine zbiară, domnule ? Eu zbier ? Dar ce sînt eu să zbier ? Avocat ca dumneata, care nu știi decît să latri toată ziua ? Te rog să fii cuviincios cu mine, că-ți dau cu farfuria în cap ...

— Ce, dragă, nu ești în toate mințile ?

— Nebun ești tu. Nu vezi c-ai înnebunit de gelozie ?

— Titino, nu abuza de răbdarea mea.

— Prin urmare, mă și amenințI ? Biiine ... Mîine să știi că plec la mama.

— Poți să pleci și-acum ... Te rog, însă, să nu uiți să-i spui complimente din partea mea.

— Cum ? După ce mi-ai mîncat zestrea și tinerețea, mă dai afară din casă ? Și îți închipui că sînt proastă să plec, ca să-ți fac dumitale gustul ? Nu, domnule, te-nșeli amarnic ... Nu plec nici moartă ...

— N-ai decît să stai. Te oprește cineva să stai ?

— Să stau ? De ce să mai stau ? Ca să-mi mănînc zilele cu un mișel ca tine ? Ca să mă insulți toată ziua, să-ți bați joc de mine și de mama care m-a făcut ? De mama mea, la care țiu ca la o sfîntă ? Ah ! Doamne ! Fir-ar a dracului să fie de viață !

Cînd pronunță Titina expresia asta, înseamnă că cearta s-a terminat. Ea plînge cinci minute în sufragerie, apoi iese furioasă și începe să se îmbrace, în dormitor, trîntind ușile șifonierelor și, după ce se face gata, pleacă ca o furtună la cinematograf. Nicu mai rămîne să fumeze o țigară în sufragerie, înjurînd cu glas tare cinematograful și ghinionul pe care l-a avut în viață, apoi găsește un motiv ca să certe servitoarea și, potolit, trece în birou ca să se culce, îmbrăcat, pe canapea ...

Așa își încheie, de regulă generală, fiecare zi de viață conjugală, soții Vasilescu-Chitila. Ea la cinematograf, el pe canapea în birou, în timp ce Costel adoarme în bucătărie, visînd, cînd somnul e mai dulce, armate de cocoși turcești luptîndu-se, în trîntă înaripată, cu legiuni de găini moțate ...

II

Ceasul e nouă și jumătate.

Cearta obișnuită s-a terminat de un sfert de oră. Titina, cu ochii abia zvîntați de lacrimi, a plecat, ca de obicei, la cinematograf.

Costel s-a refugiat, strategic, în pod.

Încuiat în birou, Nicu se plimbă agitat, cu mîinile la spate, făcînd pași mari de colonel în ajunul examenului de general. În seara asta, simte că s-a umplut paharul. În fața tabloului Titinei, în rochie de mireasă, se oprește și cugetă: „Ai noroc că te iubesc, altminteri nu m-ai mai găsi aci, cînd te-ai întoarce de la cinematograf !"

Dacă ar fi avut o putere, Nicu ar fi desființat de mult toate cinematografele din lume. Niciodată nu i-a plăcut „genul" ăsta de spectacole, care învață directorii de bancă să fure și apoi să fugă în străinătate, pe servitoare să se mărite cu arhiduci și pe femeile măritate să-și înșele bărbații.

În seara asta însă, fără să știe de ce, Nicu nu mai judecă cu atîta severitate cinematograful. Își dă seama că indignarea lui nu poate schimba nimic și că cel mai bun lucru este să facă și el ca toată lumea: „în definitiv, de ce aș sta eu acasă ca un prost și nu m-aș duce să mă distrez, ca Titina, la un cinematograf". Și, consecvent acestui raționament, peste o jumătate de ceas, Nicu Vasilescu-Chitila intră în primul cinematograf care îi iese înainte.

Filmul a început.

Nicu se debarasează cu un pol de serviciile plasatorului care i-a luat-o înainte ca să-l conducă cu lanterna și ochește în întuneric un loc potrivit intențiilor sale de cuceritor improvizat.

Se așază.

Înaintea lui se află un domn între două femei. Cîteșitrei au atitudinea unor oameni care nu se cunosc și pe care numai întîmplarea i-a așezat alături.

Lui Nicu i se pare că femeia din stînga e mai tînără și mai „bine" decît cea din dreapta domnului. De aceea întinde piciorul sub scaunul ei. Piciorul dibuie puțin, apoi vîrful ghetei se lipește afectuos de pantofuî necunoscutei și rămîne așa, așteptînd. „Persoana" nu face nici o mișcare de protestare. Nicu surîde mulțumit și se gîndește: „Repede se prinde, domnule".

Filmul rulează înainte.

Nicu, încurajat de primul succes, se apleacă puțin spre scaunul din față și-și sprijină, într-o doară, mîna de spatele femeii. Ea nu face nici o mișcare și privește mai departe filmul. Nicu începe să coboare mîna de-a lungul spatelui plinuț. Deodată însă înțepenește fulgerat. O mînă zdravănă, groasă, îi apucă mîna, în timp ce o voce puternică de bariton revoltat se ridică, urlînd în liniștea sălii:

— Lumină ... Lumină ... Lumină ...

Publicul tulburat își părăsește locurile și se strînge lîngă cel care strigă din ce în ce mai puternic:

— Lumină ... Lumină ... Lumină ...

Se produce învălmășeală, tumult, panică ...

Operatorul face lumină.

Nicu privește în pămînt, rușinat, umilit, așteptîndu-l să se deschidă înaintea lui și să-l înghită. Necunoscutul îi sucește mîna și începe să dea explicații curioșilor:

— Satirul ăsta a pus mîna ca un nerușinat pe spatele doamnei de lîngă mine. Trebuie să se termine odată cu huliganii ăștia lipsiți de educație și de decență. Din cauza crailor ăstora publici nu mai pot femeile cumsecade să se ducă nicăieri ...

Nicu Vasilescu-Chitila ridică ochii și vrea să se explice ... în aceeași clipă, însă, un țipăt ascuțit izbucnește din spatele celui care îl ține de mînă. Nicu simte că se prăbușește ... Vînăt de indignare, abia mai poate îngăima:

— Dumneata cunoști pe doamna pe care am pus mîna eu ?

Domnul cel revoltat rotește o privire de vultur asupra asistenței.

— Cum să n-o cunosc, mizerabile ! E logodnica mea ...

Nicu simte o năvală de sînge sub tîmple. Se dă un pas înapoi, ridică pumnul și se repede asupra necunoscutului, lovindu-l în plin:

— Așa ? Na ! Să te mai logodești altă dată cu nevastămea ! Apoi, istovit, cade în brațele publicului, alături de Titina care avusese prudența să leșine cu un moment mai devreme.

ÎN TREN

Ultimul tren spre Brăila pleca la douăsprezece și jumătate. Abia am putut găsi un locșor într-un colț.

În fața mea, un domn excepțional de elegant pentru a călători în clasa a doua, vorbea cu vecinul meu, un bărbat între două vîrste, peltic și rotofei.

— Merdzi la Brăila ? întreabă vecinul meu.

— De fapt, mîine mă duc la Brăila, prin faptul că azi mă opresc la Buzău, răspunse domnul elegant.

— Am auzit c-ai țupit țeva gologani cu afațerea care ai luat-o de la minister.

— De, ce să zic, am luat ceva ... Dar știi, muncă multă și răspundere mare.

— Țe e drept ... răspunderea e țeva periculos.

— De fapt, dacă ești mînă de fier, nu rizici să te lege nimeni la gard ... Mi-a rămas cam un milion beneficiu net.

— Lasă să-ți rămîie ... Eu te știu de cînd erai mic ... Țel mai muntitor băiat ... Mă rog, nu e așa ? Ține muntește, trebuie să cîștige. Asta este rostul țivilizației ...

Domnul elegant clatină din cap cu satisfacție și aprinse o țigară de foi, după ce avusese grijă să ofere una și vecinului meu.

— Cît cost o havană de-staea ?

— Cincizeci de lei ... De fapt, costa treizeci și cinci, pînă să nu se scumpească.

— Meriți să fumezi ... Ține are, de țe să nu fumeze ?... Banii cîștigați cu muncă, poți să-i arunți ... Am auzit că ai și mașină ?

— Da, o limuzină.

— Știu, știu, țele mai bune mărți sînt limuzinele ... Foarte bine că ai, de țe să n-ai, dacă muntești pe bani ținstit..

— Acuma mai am afacerea asta la Buzău, în care, de fapt, am băgat mult capital și pe urmă mă retrag ... să mă repauzez.

— Te-ntorți la Brăila ?

— Nu. Vînd casele de-acolo ... Stau vara la vila mea de la Sinaia și iarna la București. Nevastă-mea, de fapt, ar vrea să mergem în străinătate ...

— Și de țe să nu te duți, mă rog ? Ai muntit o viață întreagă, ca să poți să fați țe vrei la bătrînețe ... Și eu, în locul dumitale, tot așa aș fațe.

Încet-încet, domnul cel elegant a adormit. Vecinul meu a citit cu grijă „Argus"-ul zilei ... și, pe nesimțite, a închis și el ochii. La Buzău, domnul cel elegant și-a luat servieta, jurnalele și cutia cu havane.

— La revedere, domnule ... De fapt, te rog să mă ierți, dar nu-mi mai aduc aminte numele ...

— Cristopolidis ... țerealist și fabricant de lumînări.

— Da, da ... acum mi-aduc aminte. *Au revoir* ! ...

Domnul cel elegant a coborît. Vecinul meu s-a răsucit pe canapea și, privindu-ne pe toți, rosti cu cel mai puternic dispreț în glas:

— Țe măgar ! ... Se fațe că nu mă cunoaște pe mine care îl știu de cînd era băiat de prăvălie ... Niți nu cred să mai existe un excroc ca ăsta ... Țel mai mare excroc ... țel mai mare ... Lumînarea lui de pezevenghi !

ROMÂNIA ESTE O ȚARĂ EMINAMENTE AGRICOLĂ ....

De la Ciulnița, trenul a plecat domol spre Călărași.

Rudă de aproape cu trenulețul de Crasna-Hușî — pe care l-a cîntat delicatul și defunctul Nemțeanu — trenul Ciulnița-Călărași — pentru care nu s-a ivit încă poetul inspirat — merge încet ca un pensionar în zi de vară, învăluit de fumul des pe care îl răsuflă mașina, mare cît o lulea, sau cel mult cît un samovar.

În compartimentul nostru a năvălit pe geamul deschis aerul călduț al Bărăganului, cu parfum crud de iarbă tînără și miresme de brazdă proaspătă.

Privirea se topește în zarea de culoarea albușului de ou, călătorind pe Bărăganul nesfîrșit ca o mare, pe care plugurile, în bătaia crucișă a soarelui, par bărci de pescari, plecate dimineața cu pînzele strînse și cîrmele neclintite.

Privesc țintă pe fereastră și urmăresc piruietele unei păsări de cîmp — beată de dimineață și albastră de soare.

— Anul ăsta nu mai pui sfeclă, de-aș ști că mănînc ceaiul cu sare ...

Am întors capul.

Așezați la rînd, ca la cinematograf — pe bancheta de pluș — doi civili și un colonel, treziți din toropeala de pînă atunci, de o subită inspirație agricolă, conversează.

— Nici eu dom'le ... Din treizeci de pogoane de sfeclă, nici de salată nu mi-a ieșit. Seceta de-acum un an, pe onoarea mea dacă n-a fost mai mare ca în 1907.

— Nu e din secetă, frate ... Pămîntul e prost, nu prinde ... Ce, ăsta e pămînt ! ...

— Lasă, dragă, că dacă ploua la vreme ... se făcea sfecla. Ba încă nevastă-mea — fiindcă pămîntul era al ei de zestre — se uita în fiecare zi la barometru.

Colonelul se amestecă în vorbă.

— Da, da ! ... Chiar și popa spunea, într-o zi la pocher, că vrea să aducă moaștele Maicii Domnului ... ca să dea ploaie.

— Le-a adus, domnule colonel ... dar le-a adus degeaba. Tocmai de la Argeș a venit cu ele și tot n-a dat pic de ploaie.

— O fi fost sfînta supărată, altminteri nu se poate.

— Nu zău, citeodată îți vine să crezi că și Dumnezeu nu prea e la curent cu agricultura.

— Dacă într-o țară eminamente agricolă, ca a noastră, nu dă ploaie, păi atunci unde să plouă ?

— În Insula Șerpilor ... glumi, spiritual, colonelul.

— Ascultă-mă pe mine ... sfecla n-a crescut nu că n-a fost ploaie. Ți-am spus-o și dacă nu ți-am spus-o, ți-o repet. E pămîntul prost ...

— Aș ! ...

— Aș ? Ei, păi atunci de ce nu s-a făcut sfeclă nici la Brînceanu, care are irigație ? Aud ? Apă berechet ... Irigație ...

— Ce irigație, dom'le ? ... Păi se potrivește apa de ploaie și cu apa de irigație ... Ești om deștept, ce dracu ... Cum poți să susții asemenea prostii ...

NEGUSTORUL DE EPITAFURI

Se născuse așa, plin de epitafuri, ca un automat din gări plin de ciocolată și de bomboane spirtoase.

Băgai banul și îți scotea, promt, epitaful.

Mulți i le cumpărau numai ca să se amuze. Alții însă, cei mai mulți și mai grijulii de cele pămîntești, le cumpărau ca să le fie săpate, postum — cu litere poleite — pe crucile de piatră de Albești, sau pe monumentele de marmură lucie, străbătută de vinișoare albastre, ca o carne albă de femeie.

Se mutase într-adins lîngă cimitirul orașului, stînd cu chirie la un pietrar italian, domnul Ferolli (un om scurticel, cu lulea, cu armonică și cu nouă copii, toți cu voci de tenori).

În fiecare dimineață ieșea în curtea comună și privea cum — în refrene de cantonete napolitane — sub dalta prăfuită a domnului Ferolli, blocurile de piatră se subțiau, creștinește, în cruci și cum bolovanii de marmură, tăvăliți în băligar, se transformau în îngerași cu aripi triste și bucle de piatră pieptănate cu glaspapir.

După-amiază, în fiecare după-amiază, se ducea să dea o raită prin cimitir și ori de cîte ori se prezenta ocazia însoțea — ca o rudă — înmormîntările toate, de la poarta defunctului și pînă la cea a veșniciei, din dealul Flămîndei.

Nimeni nu știa cine e și de unde se pripășise în orașul molcom de provincie. Lumea aflase numai că-l cheamă domnu' Ionescu. Atît: domnu' Ionescu: N-avea rude, n-avea prieteni, nu făcea niciodată confidențe nimănui. Umbla, peste tot, însoțit de un cățeluș corcit, pe numele său Azorică. Un nume tot așa de banal în lumea lui, ca și Ionescu în lumea noastră. Și cum cei doi erau nedespărțiți, copiii orașului însoțiseră firesc cele două nume, astfel că negustorul de epitafuri se numea pentru toată lumea domnu' Azorică ...

Ionescu își auzise ani de zile porecla șuierată pe urma lui, ca o piatră zburată pe la ureche și nu protestase niciodată, deși, uneori, se-ntîmpla chiar ca oamenii să-i zică lui Azorică: „Cuțu—cuțu, Ionescule !"

Rînd pe rînd, foștii demnitari ai orașului și județului mureau de plictiseală sau de cord. Ionescu își primea, regulat, porția de colivă, pungulița cu drajeuri, luminarea de ceară și comanda pentru un epitaf.

Mureau apoi funcționari — de oftică sau de beție — fetele de mahala — de gămălii de chibrituri topite în spirt — mureau copiii de scarlatină, pensionarii de bătrînețe, cucoanele de diabet, murea treptat orașul întreg, cîte puțin în fiecare an, cîte puțin în fiecare casă.

Și Ionescu scria mereu epitafuri pentru toți, transformînd cimitirul într-o carte de versuri cu file crucificate de piatră ...

Într-o seară însă, o seară de toamnă, cu miros de castane coapte la răspîntii și de gutui în ferestre, a venit și rîndul lui Ionescu ... S-a întins pe patul lui sărac, cu Azorică colăcel la picioare, cu barba zbîrlită, cu gulerul desfăcut, cu spaima morții împietrită în ochii de sticlă, în lumina cărora totul se înfășura, treptat, într-o ceață umedă, turbure, învăluitoare și cu burniță de gînduri frămîntate, deasupra.

Testamentul lui — o bucățică de hîrtie din cele pe care toată viața scrisese epitafuri — a fost găsit de domnul Ferolli, a doua zi, pe masă, lîngă creionul cu vîrful bont.

Și pe hîrtie scria așa: „Rog a mi se face și mie un epitaf. Cu distinse mulțumiri, Domnu' Ionescu."

PERPETUUM MOBILE

La un an și jumătate, cînd a început să articuleze primele cuvinte, cei din jurul lui au făcut ochi mari, s-au închinat, au scuipat în sîn și s-au minunat:

— Vai ! Ce bine vorbește ! ... Ăsta să știți c-o să ajungă orator mare !

Și vestea că pruncul lui Ionescu are darul vorbirii pronunțat, de la o vîrstă atît de fragedă, s-a răspîndit printre rude, printre cunoscuți și-apoi în tot cartierul.

— Să știți că ăsta nu trăiește mult. Prea e deștept ...

— Auzi dumneata, copil de un an și jumătate să vorbească ca unul de zece ! ...

Nebănuind că o să ajungă orator, Mișulică a continuat să crească și, la patru ani, a început să-și afirme alt talent: unde găsea o grămăjuie de nisip, cîteva bețișoare și pietricele, clădea „un castel" de toată frumusețea. Cu uși, cu ferestre, cu etaje și cu turnulețe ...

— Ptiu ! Să nu-i fie de deochi ! ... Să știți că băiatul ăsta o s-ajungă departe. O să se facă arhitect. Unde s-a mai pomenit copil, la vîrsta lui, să construiască asemenea case, din noroi și surcele ...

Și familia nu i-a mai cumpărat ca jucării băiatului decît cutii cu cuburi și asortimente de „mecano", pînă cînd toată lumea și-a dat seama că Mișulică nu se mai ocupă de ele ... Schimbarea asta s-a petrecut pe la opt ani.

Abia intrat în vîrsta asta, Mișulică nu mai respecta nimic. Nici casa, nici masa, nici cărțile de școală, nici pe „sfîntul Niculaie" din cui. Cum găsea poarta deschisă, o zbughea pe maidane, unde — cu o ceată întreagă de derbedeiași — se juca de-a soldații ... Astfel izbutise, într-o singură zi, să-și spargă capul la Verdun, să-și rupă un dinte la Mărășești și să-și sfîșie pantalonii în tur, la Plevna ...

— Diavolul ăsta o s-ajungă general !... a decretat familia, imaginîndu-și, în momentele ei de reverie colectivă, pe Mișulică în șa pe un cal impunător, cu pieptul plin de decorații și cu sabia afară, privind defilarea trupelor la paradele militare.

Mișulică însă s-a recules. A părăsit maidanele, și-a cicatrizat rănile și-a început să stea toată ziua închis în casă, cu ochii mari deasupra cărții de citire.

— Profesor universitar ajunge !... și-a șoptit familia iluminată de o nouă presimțire și, pînă în clasa a patra de liceu, Mișulică n-a mai primit alte daruri decît colecții de autori celebri. Asta nu l-a împiedicat să rămîie repetent, și la cinsprezece ani să fugă c-o croitoreasă „în lume", avînd grijă să fure portofelul, „babacului" și toate bijuteriile „bătrînei".

— Bandit de codru o să moară, ticălosul ăsta !... a început să proclame familia ducînd mîna la gură, a presimțire rea.

Dar Mișulică a făcut un viraj brusc și s-a întors acasă, pocăit, slab, pletos și cu un caiet de versuri la subțioară. Cînd a citit prima poezie în sînul familiei, părinții nu s-au putut stăpîni și, pupîndu-l și pe-o parte și pe alta, i-au spus:

— Poetul mamei !... Să trăiești și să compui !...

Nici literatura însă n-a avut darul să-l oprească din neastîmpărata lui evoluție. Într-o zi, Mișulică s-a închis într-o magazie și după luni de zile de migală a ieșit de-acolo cu barbă și cu un aeroplan mic, cît un copil de țiță. Imediat s-a dus buhul în tot cartierul că Mișulică al lui Ionescu a inventat un aeroplan ...

— Să-l vedeți c-o să-l întreacă pe Bleriot, spuneau vecinii. O s-ajungă cel mai mare aviator ...

Ce-a făcut, ce-a dres, Mișulică a izbutit să-și construiască avionul. La primul zbor însă nici nu s-a ridicat bine deasupra pămîntului, că motorul a și luat foc ... Mișulică a fost scos carbonizat, încheiîndu-și astfel viața lui pămîntească.

— Bietul băiat !... Să știți că așa i-a fost scris lui, să ajungă sfînt !... a decretat înlăcrimată familia, și-a confirmat, îndurerat și mistic, cartierul ...

POSTUL MARE

În grădinița generalului Ionescu amurgul de aprilie, cu vînt autoritar și praf pulverizat în zare ca o ceață albastră, a scuturat — printre rondurile ridicate proaspăt — puzderie de flori de zarzări.

Ion, prima ordonanță a generalului — delegat să măture florile căzute ca niște fluturi albi și defuncți pe alei — încremenește cu măturoiul în cumpănire și articulează, cu bucurie simplă de copil rural care vede planînd o escadrilă de avioane pe firmamentul satului:

— Să trăiți, domnule general, ietă berzili cum vine p'în flanc cîte una!

Ochii generalului Ionescu, cufundați în citirea ziarelor și în fotoliul de paie scos de peste zi în grădină, se ridică binevoitori și urmează direcția indicată de mîna recrutului. Apoi rămîn așa, privind zarea, vigilenți, ca două sentinele ...

— Da, da !... Într-adevăr, sînt berze !... Și generalul, înveselit subit, își umple pînă în fund plămînii cu aer, se întoarce spre ferestrele deschise ale salonului și răcnește cu tandrețe:

— Violeto, Violeto, tată !... Ieși puțin la fereastră să vezi cum vin berzele ...

Neprimind nici un răspuns, generalul își reia în fotoliu locul și jurnalul.

De după colțul casei, soarele, congestionat, se uită cruciș la Vasile, a doua ordonanță a generalului, care stropește panselele tinere, sădite recent pe straturi, cu un furtun scurt și jecmănos, la capătul căruia — în ultimele raze de soare — șerpi subțiri, elastici și tremurători de apă argintie se încolăcesc, se întretaie și se învălmășesc ca o plasă ciudată de vietăți lichide.

Vasile, la rîndul lui, rotește spre zare ochii lui mari și umezi:

— Să trăiți, domnule general, nu ie berze, ie ciori ...

Generalul Ionescu își aplică ochelarii călare pe nas, examinează iarăși zarea, cu atenție concentrată, apoi zîmbește superior și gramatical:

— Nu sînt nici ciori, nici berze. *Ie* porumbei, băiete !...

De pe ferestrele salonului se năpustesc în spațiu acorduri vesele de pian, în vîltoarea căror se-amestecă, fragmentar, un glas puternic, melodios și necultivat.

Generalul Ionescu ascultă o clipă, reflectează un minut, apoi se decide și strigă, de data asta aspru, ca la cazarmă, în zi de paradă:

— Violeto !... Violeto !...

În rama ferestrei se încadrează siluieta unei fetițe de șaisprezece ani, cu părul răzvrătit și negru, cu gura roșie și piperată ca un gogoșar pitic, cu sînii înmuguriți corect sub mătasea rochiei.

— Ce vrei, papă ?

Generalul Ionescu își compune o mutră serioasă și amicală în același timp:

— Violeto, tată ! Te rog să nu mai cînți la pian. Azi e Vinerea Mare ... De Vinerea Mare nu se cîntă la pian ... Nu e cuviincios, nu e frumos, nu e manierat, nu e demn, mă-nțelegi ... Cînd domnul nostru Isus Cristos e, pardon de expresie, răstignit pe cruce, noi să cîntăm și să jucăm ca la nuntă ... E chestie de respect, de moralitate, de politețe, tată dragă ...

Fetița întoarce un spate drăgălaș, în plină formație.

— Dar știi că ești nostim, papă ? Parcă nu tot o să învieze el, mîine seară, chiar dacă oi cînta eu la pian ?... Trebuie să exersez ...

Generalul Ionescu își dă seama că orice argument e de prisos și nu mai stăruiește.

Între timp, pianul se pornește iarăși și, de data asta, mai puternic și mai zgomotos. Prins, subit, de un leșin grafic, jurnalul cade de pe genunchii generalului pe nisip. În mintea lui activă se încîlcesc gînduri, se desfășoară și se îmbrîncesc, ca ostașii unui regiment în manevre.

— Ce generație lipsită de respectul celor sfinte !... Auzi dumneata, să cînte la pian dansuri de petrecere, în timp ce domnul nostru Isus Cristos suferă pe muntele Ararat, sau cum dracu-i zice, ca un martir, pentru alde noi. Și generalul

Ionescu, mîhnit de constatările sale proprii, rămîne pe gînduri, abătut, ca un comandant după o bătălie pierdută.

În poarta grădiniței se oprește — rezemat în baston, ca un pom ghebos sprijinit în proptă — Tomiță Paraschivescu, vecinul generalului, la rîndul lui, maior în rezervă, pensionar și vechi camarad de arme.

— Ai ieșit în grădină, șefule ?... Eh !... Îți dă mîna... Ai grădină frumoasă... Să-ți trăiască !...

Generalul Ionescu se ridică din fotoliu și schițează în spațiu o bezea specifică amiciților vechi.

— Am ieșit la aer, Tomițo... Vechiturile se scot primăvara la aer. Dar nu intri niței?

— Nu, dragă!... Mă duc acasă... Mîncăm mai devreme, că trebuie să mergem la biserică, la ocolire... E Vinerea Mare, doar...

— Păi mergem și noi... Eu și cu fata, cu Violeta mea. Dar intră, frate, niței, că nu e nici șapte... Ioane, Vasile, un scaun, repede, pentru domnul maior.

Așezați amîndoi alături, cu țigările aprinse, au rămas puțin pe gînduri, apoi...

— Uite, mă Tomițo!... Ședeam așa și mă gîndeam adineauri... Nu mai e credință... S-a dus dracului credința... Uite, fata mea, Violeta!... I-am spus că nu se cade să cînte la pian în ziua de Vinerea Mare... Și-ascultă... Ascult-o cum cîntă... Ăștia, tinerii, generația asta de mucoși, nu mai are nimic sfînt, nici un fel de respect față de tradițiile noastre bisericești, pe care le-am moștenit dinainte de Cristos, de sărbătorile Paștelui.

— Da, da... ai dreptate!... Păi, ia gîndește-te, cum eram noi de cucernici pe vremea noastră!... Îmi aduc aminte cum mă bătea mama, dacă mă spurcam în Postul Mare... Șapte săptămîni întregi nu puneam dulce în gură... Și, domnule, sînt de-atunci o viață de om, și obiceiul ăsta mi-a rămas intact ca în vîrsta copilăriei... Nu m-aș spurca în Săptămîna Mare, să mă tai... Azi, că e Vinerea Mare, n-am pus nimic în gură, nimic... Absolut nimic.

— Și eu tot așa... Toată săptămîna am postit... Mă spovedesc și mă grijesc de fiecare Paște... Pe cîtă vreme Violeta mea a mîncat toată ziua salam și cozonaci și etcetera de dulce...

Tomiță Paraschivescu se lasă cu demnitate pe speteaza scaunului.

— Păi de-aia ziceam și eu adineauri, la cafenea... Tot noi, ăștia bătrînii, de-om mai ține credința și obiceiurile ei... După ce ne-om duce noi, praful se alege...

— Trist, dar adevărat...

Din buzunarul superior al vestei, Tomiță scoate un ceas masiv, ca o ceapă de aur, cu cheița atîrnată la lănțic.

— Șapte și zece, punct!... Mă duc...

— Stai, bre... Stai să luăm o țuiculiță... Face bine înainte de masă... Cu postul ăsta, o țuică e necesară... E întăritoare...

— Lasă, frate... Țuică pe stomacul gol, nu face...

— Și vreo două-trei măsline cu nițică pîine de secară.

— Nu mănînc măsline, șefule!... Din măsline se face untdelemnul și, în Vinerea Mare, n-aș pune untdelemn în gură, să mă-mpuști... Dar pîine de secară, aia merge...

Ordonanța a adus în grabă sticluța și două pahărele.

Timpul a trecut binișor — ca un apaș în ciorapi — sticluța s-a golit pe trei sferturi și ochii celor doi amici au început să secrete, ca niște stridii bolnave, perle minuscule de tescovină.

— Mă duc, nene, aproape opt... Auzi! Toacă la biserică, de denie... Se supără nevasta pe mine...

— Mai stai, Tomițo, mai luăm una... Numai una și pleci.

— Nu mai pot, șefule! Pe stomacul gol, țuica e otravă curată!...

— Să ne-aducă niște bucățele de brînză de Brăila...

— Fugi de-acolo, nene! E Vinerea Mare... N-aș pune brînză în gură, să mă spînzuri!

— Fii serios, Tomițo!... Mare, nemare... Vineri, nevineri, n-o să păzim noi amîndoi credința... Ne-am găsit noi filoscoși, să facem pe apostolii... Fugi, omule, că mă revolți. Nu postesc ei popii, și-o să postim noi?... Nu fii copil, că-mi pare rău de tine. Ești măgar bătrîn, ce dracu!...

Și, întorcîndu-se spre ferestrele salonului, de unde acordurile pianului năpădesc violente, răcnește ca la o comandă de defilare:

— Violeto!... Violeto!... Du-te tu, tată, la cămară și taie niște bucățele de brînză și vreo cîteva felioare de mușchiuleț afumat... Și mai dă-ne o sticluță de țuică proaspătă... Umblă însă iute, că-ncepe denia... Și, dacă mai vrei să cînți la pian, pînă plecăm la biserică, zii, tată, sîrba aia care-mi place mie, s-o audă și Tomiță!...

PRIMII FULGI

Un amurg de decembrie. Într-o cameră elegantă şi burgheză de provincial cu dare de mînă, în faţa biroului de nuc masiv, un tînăr cu ochi decadenţi şi mîini albe de episcop, stă pe gînduri...

Îl cheamă Dinu şi, fiind căzut la examenul de bacalaureat, simte firești predispoziții pentru literatură...

De aceea privește focul — împletind panglici de purpură bizantină în cămin — și urmărește, dincolo de ferestre, jocul fulgilor de zăpadă căzînd moale și poetic deasupra tîrgului zgribulit sub acoperișuri.

O ţigară uitată pe colţul scrumierei în formă de inimă de porţelan se topește în propriul ei fum, contribuind la crearea atmosferei. Un caiet nou, alb, imaculat, ca o mică poiană ninsă, între sfeșnicele de argint ale brazilor, așteaptă peniţa poetului să-şi croiască drumul inspirat de-a lungul paginilor, ca o sanie romantică cu șine de aluminiu.

Şi poetul începu să scrie:

„Primii fulgi!

În noaptea asta, în grădinile cerului au înflorit merii cu flori de ger, de sticlă şi de gheaţă subţire...

Clopoţei mici au sunat pe fiecare creangă şi lebede albe au zburat prin văzduh, scuturîndu-şi puful aripilor deschise.

Aşa a început să ningă frumos şi cuminte pe pămînt.

Primii fulgi!

De cîte ori încep să cadă, iernile sufletului se trezesc, cu Moşi-Crăciunii morţi, cu jucăriile stricate, cu bunicii plîngînd sub ochelari, cu săniile repezi, sub blănurile cărora ai mîngîiat primele mîini reci de domnişoară.

Primii fulgi! Îi simt ningîndu-mi inima, cu lacrimi mici ca şi ei, curate ca şi neaua din care sînt ţesuţi."

Au trecut zece ani şi e tot un amurg de decembrie. În aceeaşi poziţie, conu Dinu, care a devenit un domn serios, cu ochelari de baga, cu nevastă şi cu foarte multe treburi, desface un caiet în care îşi trece — cu regularitate — cheltuielile zilnice...

Dincolo de ferestre a început să ningă... Sînt primii fulgi... Focul arde în cămin, împletind aceleaşi pangilici de purpură bizantină.

Dinu rămîne o clipă pe gînduri şi — ca o reminescenţă — îşi pune ţigara pe colţul scrumierei în formă de inimă de porţelan.

Totul este ca şi acum zece ani. La fel.

Chiar şi caietul este acelaşi. Numai că, de-atunci şi pînă acum, s-a transformat în caiet de socoteli. Fiindcă numai primele file erau scrise, Dinu l-a început din partea cealaltă, pentru o nouă destinaţie: „Socotelile casei". Îl priveşte şi-şi aduce aminte exact clipa cînd — cu zece ani în urmă — a scris în paginile lui „Primele încercări literare". Surîde şi caută pagina. Apoi o citeşte lacom, o dată, de două ori, de trei ori... Pe urmă, cu un gest brusc, se ridică, aruncă ţigara, închide uşa de la sobă şi trage perdelele de ferestre. Apoi revine la birou şi scrie:

„Marţi, 1 decembrie.

12 kg fulgi de gîscă pentru saltele."

Sînt primii fulgi din căsnicia lui conu Dinu...

MOSULUNOI

De două zile, ploaia de octombrie n-a contenit. Şi parcă nicăieri nu e mai umedă, mai rece, mai monotonă şi mai de octombrie ca pe stradela Umbrei, unde — la numărul 12 bis (ca să nu fie 13 fix) — locuiesc de patruzeci de ani, în aceeaşi căsuţă cu geamlîc la mijloc, cu ficuşi în geamlîc şi cu cercelaşi la ferestre, soţii Niculescu: Vasilina — fiindcă s-a născut de sfîntul Vasile — şi Dosoftei — că aşa a ţinut să-i pună numele taică său, care a fost popă.

Şi, tot de două zile, în sufletele dumnealor — devenite siameze, din cauza durerii îngemănate — plouă mai abitir şi mai trist ca pe stradelă. O burniţă de gînduri înlăcrimate, printre picurii căreia se scutură tremurate frunzele veştede ale oftaturilor simultane sau alternative. Şi asta fiindcă — de acum două zile — Mosulunoi a dispărut fără urmă.

Mosulunoi era un căţeluş de pripas şi de numeroase rase, găsit de Dosoftei pe stradă, acum cinci ani, cînd se întorcea cu iaurturile acasă. Mosulunoi avea urechi ascuţite, ca de ciine lup, picioarele strîmbe, ca de şoricar, coada lungă, ca de ogar, botul de mops şi ochii de om, cum a declarat Vasilina, în clipa cînd Dosoftei l-a scos dintre iaurturile din servietă şi i l-a prezentat, punîndu-l pe masa din antreu.

După o farfurioară cu lapte dulce şi miez de pîine intermediară muiat în ea, căţelaşul a primit numele de Frumosul. Sau, mai pe scurt, Mosul.

După o lună, Mosul a devenit Mosul lu' mama. După alte două, Mosul lu'tata şi, după şase luni — ca să nu mai fie nici o discuţie între Vasilina şi Dosoftei — s-a numit Mosulunoi. Adică Frumosul nostru, al amîndorura.

Şi-acum, după cinci ani de dragoste, de răsfăţ, de zgardă cu clopoţei, de fundă bleu, ca să nu se deoache, de băiţă în ligheanul de spălat pe ochi al lui Dosoftei şi de „poiliş" — că-i

plăcea grozav salamul amestecat cu cafea cu lapte — culcuşul din patul lor, de la picioarele lu'tăticu şi lu'mămica, a rămas gol şi perna — perna pe care dormea colăcel — pustie.

Acum două zile, cînd soţii Niculescu şi-au dat seama că Mosulunoi a dispărut într-adevăr, după cercetările zadarnice făcute prin ploaie şi prin vecini, după cîte două drumuri făcute zilnic la hingheri — cu speranţe cît Ceahlăul şi inimile cît puricele — după, după şi după (Vasilina a dat şi un acatist la biserică şi Dosoftei o cravată aproape nouă omului care i-a spart lemnele din curte, că „Dumnezeu are milă de omul bun la suflet"), cei doi bătrîni s-au aşezat — unul lîngă altul — la fereastra dinspre stradelă, privind ploaia şi toamna, şi căţeii altora care numărau toţi pomii publici şi uzi, cu piciorul din spate.

Firește , în tot acest timp, n-au încetat să facă fel de fel de supoziţii — zeci şi sute — în legătură cu dispariţia patrupedă a unicei lor bucurii, ca — pînă la urmă — să se întoarcă şi să se fixeze tot la cea dintîi dintre ele şi anume la aceea că, alaltăieri, cînd factorul i-a adus pensia lui Dosoftei, a lăsat poarta deschisă, lucru care a determinat pe Vasilina să exclame cu buzele tivite de logică şi durere:

— Fi-ţi-ar a dracului de pensie să-ţi fie, Doamne iartă-mă, că, fără ea, rămîneam muritori de foame!

La căsuţa de pe stradela Umbrei, numărul 12 bis, s-au tras storurile. Dosoftei a avut grijă să lase întredeschisă poarta dinspre drum şi n-a mai pus „cloţul" la uşa geamlîcului. Vasilina a crăpat uşa de la bucătărie şi-a lăsat aprins becul de pe săliţa din dos. Apoi, amîndoi — trişti şi tăcuţi, ca două pietre funerare strîmbate de părăsire — s-au băgat în aşternutul rece şi curat ca o zăpadă proaspătă. El şi-a pus scufia de lînă, tricotată de Vasilina şi ea boneta de fostă dantelă, cumpărată de Dosoftei acum treizeci de ani. Au oftat lung şi simultan şi ochii lor s-au pironit — cîrpiţi de somn şi tiviţi de lacrimi — deasupra pernei de la picioare, pe care — cu două zile înainte — Mosulunoi se încolăcise pentru ultima dată în propria lui căldură.

Afară, ploaia de toamnă şiruie pe burlane, ţăcăne pe acoperişuri şi lipăie desculţă pe trotuare...

Şi, încet-încet, a venit somnul...

Somnul agitat al oamenilor obidiţi, cu sforăituri sonore, bilaterale şi întrerupte brusc, pînă cînd coana Vasilina a tre-

sărit și s-a ridicat — atentă, fericită și speriată. Apoi și-a zguduit soțul de umeri, ca și cum ar fi vrut să-l trezească dintr-un leșin:

— Dosoftei! Dosoftei! Deșteaptă-te, mamă...

Și Dosoftei s-a deșteptat, cu ochii în panică;

— Ce e, dragă? Ce vrei?...

Vasilina — mișcîndu-și capul ca o chibritelniță cu arc — a început să privească, pe rînd, cînd spre ușă, cînd spre soț.

— Dosoftei? A lătrat cineva, sau mi s-a părut mie?...

— Nu, nu, Vasilino! Nu ți s-a părut... Eu am lătrat, de bucurie că l-am visat pe Mosulunoi. Că unde se făcea că venise acasă și vorbea ca omul cu mine...

RIZOTTO

Cînd îl văzu traversînd restaurantul, Grigorcea tresări: „El e, ori n-o fi el?“ Stătu o clipă pe gînduri, apoi își făcu mîinile *haut-parleur:*

— Mișule!

Mișu se opri. Plimbă în jurul restaurantului o privire spelbă și obosită, căutînd dincotro venea glasul. Capetele consumatorilor, cu guri deschise unsuros sub șervetele înghesuite în gulere, nu-i amintiră figura nici unui cunoscut. Rămase totuși țeapăn și cercetător în mijlocul localului, ca un agent de circulație pus să reglementeze mersul chelnerilor.

— Mișule!

De data asta, vocea lui Grigorcea fu mai tare. Mișu întoarse capul și — stîlcind un zîmbet fericit pe buzele-i vinete — descoperi, în capul unei mese, figura obeză și jovială a prietenului de tinerețe...

— Tu erai? Ce bine-mi pare că te văd...

— Ce-ai slăbit așa, mă? Ești de nerecunoscut?...

Mișu își compuse o mutră suferindă și tragică:

— Sînt bolnav, Grigorcea! Bolnav rău!...

— Ce ai?

— Stomacul!...

— Ce tot vorbești, mă?

— Pe onoarea mea!

— Apendicită?

— Aș!...

— Puțin ulcer?

— Nu se știe sigur.

— Nu cumva ai vreun canceraș?

— De-asta mi-e frică și mie...

— Fugi, mă, de-acolo. Cancerul e cea mai ușoară boală.

Floare la ureche... Înainte, cînd nu se găsea radio, era boală mai grea, dar acuma, cînd găsești radio pe toate potecile, e moft... Tu nu vezi ce departe a ajuns știința?

— O fi ajuns pentru alții, dar pentru mine nu...

— Păi tu ce simți, mă?

— Ce să simt! Nu mă simt bine...

— O să-ți treacă, ascultă-mă pe mine.

Observînd un client proaspăt la masa lui Grigorcea, un chelner se prezentă cu lista...

Mișu își scoase ochelarii din buzunarul de sus al vestei și parcurse lista de la un capăt al celălalt.

— Nici nu știu ce dracu să iau!...

— Ia o varză cu carne de porc... Am luat și eu. E grozavă... Și să-ți facă pe urmă un mușchiuleț...

— Ehé! *Tempi passati*...

— „Tempi passati" nu este astăzi, îi lămuri chelnerul.

— Dă-i atunci niște chiftele marinate, îl stîrni Grigorcea...

— N-am voie, mă! N-am voie!... Sînt la regim... Nu mănînc carne, nu beau vin, nu mănînc decît buruieni și lăpturi...

— Avem purcel de lapte, dacă doriți, îi propuse, serviabil, chelnerul...

— Sînt vegetarian, amica!... Rizotto ai?

— Este.

— Atunci dă-mi un rizotto...

— Cu parmezan?

— Fără. Și pe urmă dă-mi un iaurt...

— Da... vin doriți?

— Apă.

— Minerală sau „Borviz"?

— Apă chioară...

— Păi cum vrei să nu fii canceros, domnule, cînd mănînci numai fleacuri și bei apă? Ai merita să mori imediat, cu teoriile astea... Fă-i, dom'le, o costiță de porc la grătar și dă-i înainte o varză cu carne, pe garanția mea...

— Nu se poate, Grigorceo... Mă nenorocești.

— Și dă-ne și o baterie la gheață...

— Grigorceo...

— Ai înțeles?... Mișcă!... Și să nu uiți s-aduci și trei-patru ardeiași verzi la varză...

— Rizotto mai aduc?

Mișu încercă să vorbească. Grigorcea însă nu-i dădu timp.

— Aduci ce ți-am spus eu și-atît!...

În restaurant n-a mai rămas aproape nimeni. A plecat și orchestra, iar chelnerii au început să strîngă lenjeria meselor.

— Să ne mai dea o sticlă și plecăm...

— Nu mai beau, Mișule, să mă tai...

— Cum nu mai bei? După ce m-ai făcut să mănînc carne și să beau patru sticle de vin, cu riscul vieții, nu mai vrei să bei? Să știi că nu mai vorbesc cu tine, în viața mea... Nu te mai cunosc.

— Nu mai pot, dom'le, m-am îmbătat... Mi-e rău.

— Nu mă privește. Dacă ți-e rău, să-ți dea puțin bicarbonat...

— Nu iau... Îmi face rău la stomac.

— Ție?

— Mie... Am dispepsie... Cînd nu mai merge, nu mai beau, să mă tai.

— Dar eu nu sînt bolnav de stomac? Nu ți-am spus? Și, cu toate astea, am băut.

— Dacă tu nu ții la sănătatea ta, te privește. Eu mă îngrijesc, băiete...

— Ce face?

— N-am poftă să-mi pierd sănătatea, pentru că am avut ghinionul să mă întîlnesc cu un bețiv și-un carnivor ca tine...

— Grigorceo, te omor...

— Ba, mai bine, cere să-ți facă plata, că o să te dea chelnerii afară... Eu, unul, nu mai pot să stau... La revedere...

DRAGA

„Să-mi daţi voie să fiu trist...

Draga nu mă mai iubeşte...

Au trecut cinci zile de cînd ne-am văzut «ultima oară» pe-o stradă dosnică, cu toamnă pe margini şi castane coapte, la răspîntii, în sobiţe de fier cu ochii roşii şi picioare mici...

Tăceam amîndoi, deşi ar fi trebuit să tac numai eu... Draga vorbeşte aşa de frumos... Dacă aţi auzi-o voi vorbind, aţi crede că demult, demult, un strămoş al ei a fost privighetoare şi i-au rămas de-atunci flaute în gîtlej...

Chiar dacă m-ar fi certat, aş fi vrut s-o aud vorbind... Dar Draga tăcea şi tăceam şi eu, pentru că eu am un glas aspru şi mi-e silă să mănînc sacîz, ca să mi-l dreg...

Draga nu mă mai iubeşte...

Orice mi-aţi spune voi, e de prisos... Pentru că, ia staţi să vă întreb eu... dacă m-ar mai iubi, de ce nu dă «pe la mine de cinci zile» şi nici un alt semn, care să mă facă să mă duc — ca un pelerin — pe stradela cu toamnă pe margini şi castane coapte, la răspîntii?

De ce?...

Eu nu pot nici să-i scriu, nici să-i telefonez, nici să mă duc la ea şi nici măcar să trec — ca o romanţă — pe sub ferestrele ei... Şi nu pot nimic din toate astea, pentru că Draga este prizoniera unui inel pe care e gravat un nume de om cumsecade şi o dată comemorativă...

Cum să-i scriu, cînd scrisorile nu ştiu dacă le primeşte ea?

Cum să-i telefonez, dacă n-are telefon?

Cum să mă urc la ea, cînd nu va fi singura care să mă primească şi cum să trec «măcar» pe sub ferestrele ei, cînd nu ştiu unde şade?...

Vedeţi că eu şi numai eu am dreptate?...

Draga nu mă mai iubeşte".

Am găsit scrisoarea asta, căzută pe jos într-un restaurant. Era scrisă cu creionul şi, după cum se vede, cu sufletul... Nu ştiu cui îi scria îndrăgostitul, şi nici cine era el...

Am întrebat un chelner cine a stat înaintea mea la masă... Mi-a spus că „un domn tînăr care a băut şi a scris tot timpul". I-am spus că dacă îl mai vede vreodată, să-i spuie cum mă cheamă pe mine, să-i dea adresa mea şi să-i spună să vie la mine la redacţie, să-i dau scrisoarea înapoi...

Au trecut de-atunci cîteva zile... Uitasem de scrisoarea găsită şi aruncată într-un sertar al biroului...

Dar, aseară, a venit cineva la redacţie şi a întrebat de mine. Am spus să intre, şi a intrat un domn tînăr, cu ochi trişti şi pantofi nelustruiţi...

— Cu ce vă pot fi agreabil. domnule?...

Domnul cel tînăr m-a privit fix şi rău ca un duşman.

— Dumneata ai găsit o scrisoare de-a mea... o scrisoare pe care am pierdut-o într-un restaurant... Mi-a spus un chelner...

— Trebuie să-mi fii recunoscător că am luat toate dispoţiziunile ca să ţi-o poţi regăsi.

— N-am de ce... Dumneata nu trebuia s-o iei... Nu trebuia să te amesteci în afacerile mele...

— Nu te-nţeleg...

— Sigur că nu mă înţelegi!... Ce zor ai dumneata să aduni hîrtiile de pe jos... Ce, eşti ardeleancă de-alea de le strînge cu fărăşul?...

— Domnule... Fii la locul dumitale, că te dau afară... Ardeleancă eşti dumneata, fiindcă eşti impertinent ca o slujnică...

— Da?... Ei bine, domnule, judecă şi dnmneata... Ai văzut, în seara cînd ai găsit scrisoarea pe jos, o femeie superbă în compania uni domn, la o masă, alături de dumneata?

— Da...

— Ei bine, aia era Draga şi cu bărbatul ei.

— Şi?

— Şi aruncasem scrisoarea jos ca s-o ridice ea... Era singura posibilitate ca să afle Draga ce gîndesc şi cît sufăr... Dacă ai citit scrisoarea mea, înţelegi de ce... Şi, dumneata, vii aşa din chiar senin să-mi iei scrisoarea... Spune... Serviciu e ăsta? M-ai nenorocit, domnule, m-ai nenorocit... Şi tînărul îşi strînse tîmplele în palme, ca şi cum ar fi vrut să le împiedice să nu crape.

I-am cerut iertare, în numele meu și-al întîmplării, și i-am promis să fac tot posibilul ca Draga să-i citească scrisoarea... De aceea am scris rîndurile de față, cu scrisoarea reprodusă în fruntea lor...

Și dacă, întîmplător, necunoscuta Draga va citi rîndurile de față, sper să primesc încă o dată vizita tînărului amorezat și primul lui cuvînt să fie: „Domnule, datorită dumitale Draga mă iubește!... Îți mulțumesc..."

LOVITURA

Ieșise de la curse curățat. Ultimul pol, păstrat cu sfințenie în buzunarul de la spate — pînă la cursa a șaptea — îl dăduse pe țigări, fiindcă numai țigările îi mai puteau alina supărarea. Pierduse opt mii de lei, deoarece toți caii pe care jucase se transformaseră subit în catîri, ajungînd la potou— în hazul peluzei — cu numeroase lungimi înapoia plutonului de concurenți.

Toate speranțele cu care venise la curse, toate planurile în legătură cu ceea ce își închipuise că va cîștiga se spulberaseră, ca un roi de muște alungate — dintr-o singură smucitură — de coada ultimului cal pe care jucase.

Abătut, pierdut în mulțimea pietonilor care coborau de la Hipodrom pe partea dreaptă a șoselei — tristă și desperată ca o cireadă de rude solidarizate de aceeași durere în urma unui dric imaginar,—Tomiță făurea planuri noi, căutînd soluția ca să poată ieși din încurcătură. Încurcătura era foamea...

Parcă niciodată nu-i fusese foame ca acum, cînd n-are putința să intre într-un restaurant ca să și-o înece în sosuri grase și sprițuri înghețate...

Să se împrumute, n-avea de la cine. Să se invite la masă la vreun prieten, n-avea de unde să-l găsească. Să fure, n-avea curajul necesar. Dar fiindcă Tomiță nu era omul care să se dea bătut cu una, cu două, o „idee genială" îi licări în minte. Nu stătu mult pe gînduri și o și puse în aplicare, mai ales că și împrejurările, dîndu-se de partea lui, îl făcură să bage de seamă că mai are numai cîțiva pași pînă în poarta unuia dintre cele mai mari restaurante de la Șosea...

Cînd te așezi la o masă, într-o grădină de vară luxoasă, unde servesc chelneri în frac, și orchestra execută uverturi

fără greşeli de contrapunct şi cînd ai intenţia precisă de a mînca fără să plăteşti nici un ban, orice ţi s-ar întîmpla, nu te mai interesează chestia atît de importantă a „preţurilor". Comanzi tot ce e mai scump, tot ce e mai select şi mai fin.

De aceea, Tomiţă începu cu *Hors d'oeuvres*-uri cu icre negre, *somon fumé*, *pâté de gris gras*, gelatine şi diferite alte produse selecte ale artei culinare. Trecu apoi la piept de curcan umplut cu trufe şi castane, luă şi un muşchi *(coeur de filet)* cu sos picant şi garnitură bună pentru subiectul unei „naturi moarte" pentru sufragerii moderne şi — aproape mulţumit — se lăfăi, în final, în diferite torte, tarte şi prăjituri de casă.

Socoteala ar fi făcut — fără vin — aproape o mie de lei, pentru cine ar fi avut de gînd s-o achite. Nici Tomiţă însă nu procedă inelegant. Ceru „plata" şi cînd chelnerul îi aduse nota pe farfurie, o privi de sus pînă jos, îşi puse monoclu şi întrebă:

— Cît face?

— 945, coane...

— Cu totul?

— Da, coane, s-a pus şi remiza...

— 945?

— Da...

— Perfect... N-am nici un ban...

Chelnerul surîse încîntat că un astfel de client „ales" face spirite amicale cu el...

— Ai priceput? N-am nici un ban, băiete... Nici un leu...

— Nu face nimic, coane, mai încercă să glumească chelnerul... S-avem noi să luăm de la dumneavoastră.

— Mă cunoşti?

— Vai de mine, coane, se poate?... Chiar dacă nu vă cunosc, ce-are-aface?

— Nu mai aştepta degeaba, că nu dau nimic. N-am. Dacă n-am, n-am. Cheamă patronul să mă descurc cu el...

— Poftiţi duneavoastră la birou să vă aranjaţi... Aicea ne vede publicul şi nu se face...

În biroul patronului, Tomiţă păşi grav, salută ceremonios şi aşteptă ca „garsonul" să expună patronului întîmplarea. Cînd acesta termină, patronul puse ochii pe el, măsurîndu-l cu neîncredere de sus pînă jos...

— Tot ceea ce spune chelnerul este exact, domnule. Am mîncat de 945 lei, cu remiză, şi n-am nici un ban. Am venit să mă predau. Sînt în defect faţă de dumneata. fă-mi ce vrei...

— Cum vă numiţi dumneavoastră?

— Mă priveşte...

— Aşa? Ce ocupaţie aveţi?

— Nici una...

— Aşa?

— Da...

— Poate sînteţi puţin excroc...

— S-ar părea, după toate aparenţele...

— Bine... O să vă trimit la poliţie...

— N-am nimic contra. Ţin însă să vă atrag atenţia, domnule patron, că eu voi mînca o bătaie bună, voi face o noapte la beci, dar dumneavoastră tot nu veţi putea intra în posesia banilor ce vă datorez. Găsesc, deci, că aţi putea să-mi faceţi altceva...

Patronul reflectă o clipă... Simţi că i se „urcă sîngele" la cap. Se stăpîni totuşi.

— Ai dreptate. O să-ţi dea mandea două perechi de palme, să dai înapoi tot ce-ai mîncat...

— Cum doriţi. Banii, însă, tot n-o să vi-i pot da şi cred că dorinţa dumneavoastră cea dintîi este să vă luaţi banii şi pe urmă micile satisfacţii bestiale.

— Nu face pe bacaloriatul cu mine, pezevenghiule, că te şi ard. Dacă ştiai că n-ai bani, de ce te-ai înfipt să mănînci ca un porc, tot ce e mai scump... Dacă ţi-era foame, de ce nu te-ai dus la ospătărie, ori la „Trei sarmale".

— Nu mănînc, de obicei, decît în restaurante mari...

— Aşa? Ei, bine, nu ţi-ai găsit omul... Fiindcă, vorba aia, cu banii tot nu mă mai aleg, o să te pui să munceşti la mine, pînă te vei achita...

— Foarte bună idee... Doriţi să vă tai lemne, să vă conduc copiii la plimbare, sau vacile la păscut?

— O să vezi imediat ce doresc... Şi patronul, amuzat de gîndul care îi venise, apăsă soneriile personalului inferior...

Pînă a doua zi la douăsprezece, Tomiţă, deghizat în ajutor bucătar, a spălat vasele în bucătărie, a tăiat cartofi şi ceapă şi a învîrtit maşina de tocat carne, mort de oboseală şi de

scîrbă. Stînd în tovărășia bucătarului, își putu da seama „de visu", cum fuseseră preparate toate bunătățile pe care le consumase cu o seară înainte.

Simțise de la început o scîrbă atît de cumplită, încît își blestemase ceasul cînd se hotărîse să dea „lovitura" și jurase ca în viața lui să nu mai mănînce la restaurant...

Cînd patronul intră în bucătărie să vadă ce-i face clientul, văzîndu-l „atît de prăpădit" și de palid, i se făcu milă de el și se hotărî să-l ierte de pedeapsă.

— Acum, zise el, du-te de te-mbracă și poți să pleci... Ne-am achitat de datorie... Și, fiindcă eu, deși negustor, sînt mult mai nobil decît dumneata, te poftesc și la masă, ca invitatul meu, azi la dejun... Și, fiindcă am băgat de seamă că ești om subțire, îți voi servi exact meniul care ți-a plăcut atît de mult aseară... Asta ca să ne împăcăm și să rămînem prieteni...

GOGU, AURICA, MIȘU ȘI SAFTA

Gogu era un foarte ciudat om: ursuz, trist și tăcut. N-avea nici o patimă, nici un vițiu, nici un tic... Nu iubea oamenii, nu-și iubea meseria, într-un cuvînt, nu iubea pe nimeni și nimic, în afară de două vietăți: nevastă-sa și canarul.

Pe nevastă-sa o acceptase în viața lui ca pe un medicament, ca pe un balsam cu care organismul și sufletul lui puțin se obișnuiseră pînă la iubire, așa cum iubesc indienii pipa și degenerații gramul de cocaină.

Canarul fusese singura lui zestre materială rămasă de la părinți. La ieșirea din indiviziune, desprinsese colivia din peretele antretului și plecase cu ea către prima lui odaie cu chirie.

Pe nevastă-sa o chema Aurica și pe canar Mișu. Amîndoi erau blonzi și-aveau aceeași fire: vioaie, neastîmpărată, nostalgică, comprimată muzical între gratii convenționale. Mișu între gratiile coliviei, Aurica între gratiile căminului.

De aceea, poate, Mișu și Aurica se iubeau atît de mult și se înțelegeau atît de bine. Cîntau amîndoi, de dimineața pînă seara... Aurica, romanțe cu refren auzite prin berării, și Mișu compoziții proprii în veșnică prefacere...

Pe Gogu nu-l auzise nimeni cîntînd vreodată. Nici măcar fluierînd sau sîsîind, așa cum fac bărbații fără voce, un motiv oarecare, o melodie, un fragment muzical...

De multe ori, Aurica îndrăznise să-i spună într-unul din sobrele lui ceasuri de pasiune:

— Gogule, mamă, de ce nu cînți tu niciodată?

— De ce să cînt? răspundea el. Ce, sînt Carusso?

— Nu, Gogule! Să cînți, așa, ca să te aud eu...

— Dar ce crezi tu, că eu sînt patefon?

— Vai, Gogule, cum eşti!...
— Aşa sînt eu... Nu cîntaţi voi destul, tu şi cu Mişu?
— Noi nu sîntem ca tine...
— Nici eu ca voi.

Într-o dimineaţă, Gogu se sculă ca de obicei, la şapte, îşi făcu toaleta şi trecu în sufragerie să-şi ia ceaiul. Apoi fumă o ţigară, citi jurnalul şi cînd ceasul arătă opt fără un sfert, plecă la slujbă, vesel şi bine dispus, cum el însuşi nu se simţise niciodată...

În tramvai se surprinse fredonînd un vals pe care îl auzise, în tinereţe cîntat pe sub ferestrele lui, luni de-a rîndul, de-un flaşnetar chior.

La birou, de îndată ce îşi luă locul, începu să fluiere, din ce în ce cu mai multă îndrăzneală, pînă cînd colegii începură să-şi facă semne şi să şuşotească.

— Fraţilor!... A intrat Gogu în anul morţii... Ascultaţi-l cum cîntă...

Iar cînd se întoarse acasă la prînz şi Aurica îi ieşi înainte să-i deschidă uşa, rămase încremenită... Gogu cînta în gura mare şi fără să aştepte mult, aşa cum era, cu paltonul pe el şi cu pălăria pe cap, o luă de mijloc şi începu să valseze cu ea prin casă, izbind mobilele, spre marea satisfacţie a canarului, care ţopăia în colivie, încercînd să le imite ritmul...

Toată ziua Gogu fu vesel, exuberant şi, rînd pe rînd, cîntă din gură şi fluieră toate melodiile pe care le reţinuse o viaţă întreagă...

Aurica nu ştia ce să creadă. Se simţea fericită şi mulţumită ca niciodată... Atît de mulţumită, încît simţi nevoia să împărtăşească cuiva un pic din bucuria ei şi fiindcă n-avea pe altcineva la îndemînă, dădu fuga în bucătărie şi luă în braţe pe Safta, bucătăreasa...

— Dacă-ai şti, Safto, cît sînt de fericită!... Ai văzut cum s-a schimbat „domnu"?... Cît e de vesel, de încîntăror... Cît de frumos cîntă... Ce voce splendidă are!...

Safta, drept orice răspuns, pironi capul în pămînt şi două lacrimi groase îi burduşiră pleoapele...

— De ce plîngi, fă? se revoltă Aurica.

Bucătăreasa începu să plîngă cu adevărat.

— Safto, n-auzi?... Spune, de ce plîngi? Ce e asta?

— Ce să fie, coniţă? Păcatele mele sînt...
— Ce păcate?
— Taie-mă, spînzură-mă, coniţă, fă-mi ce-i vrea, dar eu tot îţi spui, că eu nu poci să mint, că mă bate Dumnezeu...
— Nu-nţeleg...
— Ştiu eu de ce e domnu aşa de vesel azi şi de ce joacă şi cîntă...
— De ce?
— Fiindcă — fir-aş a dracului să fiu cu prostia mea — de dimineaţă, cînd a plecat la slujbă, m-am zăpăcit şi am greşit cutia...
— Care cutie?
— Cutia cu ceaiul, coniţă...
— Ei şi?
— Am făcut ceaiul pentru domnu cu seminţele canarului, care le-am pus în cutia veche de ceai...

NU-L CUNOAȘTEȚI ?

— Psst... Costică... Costică...

— A!... Ce faci, Licã?

— Uite, mă, tocmai la tine mă gîndeam acum și nu știam unde să te găsesc... Cînd întorc capul, tu!... Ei, nu e ceva extraordinar?...

— Da ce-ai cu mine?

— Am ceva care te interesează, cum nici nu te aștepți.

— Nu-mi mai spune.

— Parol!... Mi-a vorbit cineva de tine... O femeie... e nebună după tine...

— Cine?...

— Nu pot să spui... M-am jurat că nu spui și eu cînd mă jur...

— Nu fi măgar...

— Nu sînt, măi... dar i-am promis ei că nu spui nimic... Dacă nu erai tu, nu-ți spuneam nici atît... Ești un om norocos, Costică... Ce n-ar da alții să fie amorezată de ei o femeie ca aia...

— Spune frate, ce dracu... Sînt om serios... Nu scot un cuvînt... Mă fac că nu știu.

— M-am jurat că nu spui.

— O cunosc?

— O cunoști.

— Brună?

— Hm!... brună.

— Măritată?

— Da!... de un an.

— Bărbată-său deputat?

— De Gorj.

— A!... O știu, acuma... Matilda...

— Ascultă, Costică... Te rog și eu ceva.

— Zi...

— Dă-mi cinci sutare pînă mîine. Mîine ți-le dau îndărăt negreșit... N-am bani de tren și vreau să mă reped pentru două trei zile în provincie.

— Îmi pare rău... Stau prost...

— Nu e nimic dragă... Nu e nimic, credeam că ai...

.....

— A!... Te salut, coane Matei.

— Ce faci Licã, neicã?

— Închipuiește-ți, coane Matei, că te-am visat azi-noapte... Poftim să nu crezi în vise? Să te fi căutat nu știu cît, nu te găseam...

— Taci, mă...

— Pe onoarea mea... Nici n-ai idee ce impresionat sînt.

— Fugi d-acolo, nu fi copil... Ești tu nervos...

— Tocmai vream să mă internez într-un sanatoriu...

— Foarte bine, dragul meu. Ești tînăr, dacă nu te cauți acum, pe urmă, la bătrînețe...

— Da, coane Matei, însă trebuie să plătesc pe-o lună înainte sanatoriul... și mi-ar mai trebui o mie de lei... Am eu vreo patru... și pînă îmi vin bani de-acasă... dacă ai vrea dumneata... Zău, parcă providența mi te-a scos înainte... Însă să știi că a fost și o legătură de idei... Tocmai citisem seara, în *Adevărul*, discursul dumitale la Senat... Admirabil l-ai lucrat... Dacă ar avea mulți curajul dumitale, s-ar consolida țara, ascultă-mă pe mine... M-am gîndit pe urmă la modestia dumitale, care ai fi putut să fii de o mie de ori ministru, și cum sînt eu impresionabil... te-am visat toată noaptea.

— Îmi pare rău, Licã dragă, că n-am la mine... Ți-aș da eu mia aia de lei... Altă dată, cu plăcere.

— Vai, coane Matei, nu e nimic... Găsesc eu bani, numai să casc gura.

.....

— Salve, căpitane...

— Noroc, Licã... Mă-nălțași în grad.

— Păi bine, mă!... Tu — dacă era să fie dreptate — trebuia să fii maior acuma... nu locotenent.

— Vezi bine...

— De-aia demisionează ofițerii din armată... Dacă băieți buni ca tine rămîn neavansați cu anii...

— Şi eu o să demisionez.

— Bine, faci... Păi tu, cu inteligenţa ta, ajungi departe în civilie... Prost ai fost c-ai stat pînă acum...

— Acum m-am hotărît... Demisionez... Unde mănînci?

— Sînt invitat la cineva... Aoleu!... Şi-am întîrziat.., Dă-mi un pol, dragă, să iau o trăsură...

„PROCESTUL" LUI GHEORGHE TRIŞCĂ

Cînd îşi auzi numele strigat în gura mare de către aprodul îmbrăcat în livrea albastră, Gheorghe Trişcă îşi luă căciula în mînă, îşi netezi, dîrz, cu podul palmei, mustaţa aspră şi mocănească, şi înghesuindu-se printre împricinaţii care îşi aşteptau rîndul, pătrunse ţanţoş şi hotărît în sala de şedinţă.

În urma lui, o femeie mărunţică, cu buze tivite şi broboadă turchiză pe cap, îşi făcu loc, speriată ca nu cumva să rămînă în urmă...

Gheorghe Trişcă, ţăran paşnic şi omenos, voia cu orice chip să se despartă de muierea lui, fiindcă auzise şi se convinsese omul că „pe vremea nemţilor" — în timp ce el îşi făcea datoria de ostaş pe Valea Caşinului — femeia lui, pe atunci tînără şi dolofană, nu avusese purtări bune şi — după cum ziceau gurile rele din sat — „cam sărise pîrleazul cu inamicul".

Probe despre vinovăţia ei — în afară de spusele. unuia şi altuia — nu prea avea Gheorghe Trişcă. Dar odată ce viermele bănuielii îi intrase în suflet, înţelesese omul că nu mai poate ţine casă alături de ea... De aceea umbla acum prin judecăţi să se despartă. Şi lucrul n-ar fi fost tocmai greu, dacă femeia n-ar fi susţinut morţiş că „ea nu e vinovată cu nimic", că „pîrleaz să dea Dumnezeu să se facă, dacă l-o fi sărit vreodată în afară de casa ei", că, în sfîrşit, „ea n-are om de lăsat, acum cînd nu mai e tînără şi are copii cu el".

Preşedintele, după ce îndeplini cele de rigoare, îşi potrivi ochelarii pe nas şi se adresă reclamantului:

— De ce vrei să te desparţi de femeia dumitale, omule?

Gheorghe Trișcă răsuci căciula mițoasă în mîini, își privi stăruitor vîrful opincilor, apoi înălță fruntea și răspunse tare, ca la armată:

— Să trăiți, domnule președinte, nu mai poci să mă țiu cu ea p-un loc!...

— De ce, omule?...

— Fiindcă, să trăiți domnule trebonali, am aflat că muierea mea a fost — să iertați — cam stricată, pă timpul nemților, cînd eu Dumnezeu mă știe cum trăiam pă poziție...

Președintele își potrivi iarăși ochelarii pe nas și stărui:

— Bine, bine... de auzit vei fi auzit dumneata... Dar nouă, aici, ne trebuie dovezi. Trebuie să ne dovedești că femeia dumitale nu ți-a fost credincioasă, că te-a înșelat cu unul și altul... după cum ne spui.

— Păi, să trăiți domnule președinte, cu ce poci eu să vă dovedesc că e adevărat... că dă cunoscut nu să cunoaște? Că la o femeie nu e ca pă țarină, cînd vine altul și ară pă locul meu, eu să poci s-arăt că ăla e locul meu și aia urma că a arat el.

— Martori ai?

— Am, să trăiți, domnule președinte. Ie dumnealui, moșu ăsta d-acilea, din spatele meu...

Moșul — un omuleț uscat și necăjit, cu ochi roșii, lucitori și mici de veveriță bătrînă — făcu doi pași înainte...

— Ce știi, moșule, de purtările proaste ale nevestei lui Gheorghe Trișcă, pe timpul nemților?

— Știu, să trăiți, domnule judecători, că nu cam prea avea purtări bune.

— Ce făcea?

— Ce să facă, domnule judecători? Dee!... Ca femeia tînără fără om.

— Ai văzut dumneata, moșule, cu ochii dumitale?

— Ptiu!... Păi nu mi-ar fi plesnit luminiile ochilor de rușine, domnule judecători? Eu ce știu, atîta știu. Că muierea asta se încîrduise c-un barbarez d-ăia de venise pă teritoriu comunei și că barbarezu ședea în casă la ea și o învățase să dea cu băcan pe buze și bea țigări de tutun, ca oamenii. Atîta știu, atîta spui, domnule judecători, că eu n-am păr în cap de cîte ori am fost martor în proceste, și știu regula...

Președintele își potrivi, pentru a treia oară, ochelarii pe nas, și se adresă, cu voce înăsprită, femeii care ascultase totul, cu ochii în jos cu mîna strînsă la gură.

— Dumneata ce-ai de zis?... Ai auzit cele ce spune dumnealor?

Femeia își ascuți buzele și răspunse înțepată:

— Eu am de zis, domnule președinte, că n-am bărbat de lăsat... M-am cununat cu el la primărie și la biserică, am trăit cu el, acu nu-l las... Dacă m-a ales cînd eram ca o floare, să mă țîie și-acu, cînd m-am veștejit de muncă. Și dacă zice el și cu moșul — care vine martor mincinos la toate procesele din sat — că eu am făcut așa și pe dincolo, să vie și să dovedească... Că dacă n-are cu ce dovedi, degeaba s-a vorbit ei să se scape de mine și omul meu să se însoare cu fata moșului, care i-a rămas văduvă de război și are și pensie. Și dumneavoastră să judecați drept, domnule președinte, și să nu mă despărțiți de el, că e omul meu și eu sînt nevasta lui cu cununie...

După o jumătate de ceas, cînd „tribunalul" reintră în sala de ședințe pentru a se pronunța asupra unui număr de pricini — printre care cea din urmă era divorțul lui Gheorghe Trișcă — cei trei beligeranți — moșul, femeia și bărbatul — de îndată ce fură chemați înăuntru, intrară cu figuri potolite și prietenoase, cu zîmbete de pace pe buze.

Președintele își puse iarăși ochelarii pe nas și le comunică hotărîrea justiției.

„Avînd în vedere și considerînd etc., etc., Tribunalul hotărăște desfacerea căsătoriei dintre numitul Gheorghe Trișcă și soția sa Elisaveta Dobre Dincă... etc., etc."

Gheorghe Trișcă asculta cuvîntul legii, cu capul în pămînt. Moșul zîmbea șiret și cînd președintele isprăvi cele ce avea de spus, femeiea se apropie isteață și înțăglată de estrada prezidențială.

— Să trăiți, domnule președinte, noi am vrea să vă spunem ceva...

— Spune...

Femeia își ascuți glasul și mai mult.

— Să trăiți, domnule președinte, noi ne-am împăcat...

Președintele vru să-și potrivească ochelarii pe nas, dar rămase cu ei în mînă, împietrit.

— Ce-ați făcut?

— Ne-am împăcat, să trăiți, domnule președinte... Adineaori, afară, ne-am împăcat...

Președintele rămase trăznit. Cazul era fără precedent. În același timp cu tribunalul care desfăcuse căsătoria lui Gheorghe Trișcă, Gheorghe Trișcă se împăcase cu nevasta... Magistrații se uitară unii la alții, schimbînd cîteva vorbe juridice pe șoptite, apoi președintele se răsti, încruntat, la femeie:

— Cînd v-ați împăcat, bre?

— Adineaori, să trăiți domnule președinte, cînd v-ați dus dumneavoastră pînă afară.

— Și cum v-ați împăcat?

Femeia plecă ochii rușinată:

— Păi, să trăiți, domnule președinte, cu întreaga familie, ne-am împăcat că să ne despărțim de bunăvoie, ca să nu mai dăm bani la avocați să zică că ne-a despărțitără ei!...

DOI PĂRINȚI

Astă-vară mă aflam într-un sat muscelenesc, alb și curat, ca o maramă spălată și întinsă la soare pe poalele munților ca să se zvînte. Cum bătrîna la care locuiam nu avea vacă — „fincă, maică, nu mai țiu lighioane, că nu mai poci să văz de ele“ — cumpăram, zilnic, un litru de lapte de la un vecin, responsabil la un Bufet din localitate. Laptele mi-l aducea dimineața, Tică, odrasla unică a responsabilului, un băiat de vreo 12 ani, dezghețat ca o veveriță și cu ochi temători, ca ai puilor de vulpe cînd le lipsește mama din vizuină.

Într-o dimineață, poștașul mi-a adus un mandat cu o sumă de bani. Îi pusesem pe masă, tocmai cînd Tică și-a făcut apariția cu clondirul de lapte în mînă. L-am poftit, ca de obicei, să ia loc, pînă mă duc la bucătărie să-l deșert. L-am deșertat, i-am înapoiat sticla goală. Tică a plecat, iar eu — cînd să-mi pun banii de pe masă în portofel — am constatat că dispăruse o hîrtie de o sută de lei.

Cum numărasem bine banii cînd mi i-a dat poștașul, cum în odaie afară de mine și de Tică nu mai intrase absolut nimeni, lucrul era limpede ca apa de la fîntîna din Podișor. Copilul îmi șterpelise suta.

O dată băgasem de seamă că Tică mirosea a țuică.

— De ce miroși a țuică, logofete? Nu cumva te-ai „omenit“ de dimineață? glumisem eu!

— Nooo! Dar m-a durut la „inimă“ (*inima* în limbaj local înseamnă burtă) și mi-a dat mămica un gît de țuică, să-mi treacă.

Altă dată mi-a mirosit a tutun.

— Tică! Miroși a tutun! Nu te-o fi pus Sersea să fumezi? (În același limbaj, „Sersea“ e egal cu dracul.)

— Nooo! I-am ajutat lui tăticu la Bufet să puie țigările în raft și-am luat „jmac“ de la ele...

Așa stînd lucrurile și ca să nu-i dau timp junelui infractor să „intre în suta mea", m-am dus, imediat, la maică-sa acasă și, cu toate menajamentele, i-am spus ce se întîmplase. Și-odată coana Veruța (c-așa o chema) și-a înfipt pumnii în șoldurile copioase — pumnii făcuți ghioage — și-a bulbucat ochii ca o bufniță de serviciu și a început să guițe la mine:

— Vai de mine, domnule! Să-mi faceți mie copilul hoț... că te dau în judecată. Poți să fiți cine-i fi, că mie nu mi-e frică de nimeni. Neam de neamul nostru n-am pus mîna...

Mă rog! Și dă-i, și dă-i, și dă-i, de-mi venea să-i mai dau o sută de lei, numai să tacă, pînă ies din curte.

În aceeași zi, pe seară, mă pomenesc acasă cu tatăl. De data asta, responsabil de copil, nu de Bufet. Nici bună seara, nimic. După ce a înjurat cîinele gazdei de „vascrișii vascrișilor lui", fiindcă își făcuse datoria să-l latre — modest și profesional — s-a înfipt în fața mea ca un țăruș:

— Uite ce e, dom'le scriitor. Una și cu una face două, dar însă toate pînă la copil și să nu umpli dumneatale satul că e hoț, că te duc la miliție și-o pățești cu mine.

Și, mă rog! Dă-i, și dă-i, și dă-i, pînă l-am dat afară din curte și-am asmuțit cîinele pe el. Și cum stam așa pe prispă, în amurgul acela cu iz de brad coborînd rece dinspre munte și cu clipocitul Dîmboviței care își freca cristalele sparte și își juca păstrăvii cu coacăze roșii pe spinări, printre prundurile răcorite, mi-am asdus aminte de o altă întîmplare cu un părinte și un copil, din copilăria mea. Lîngă noi locuia un tocilar italian. Îl chema Cezare Ferolli. Rămăsese văduv și avea patru copii: Pascalina, care se născuse oarbă și învățase să cînte la armonică prin bîlciuri și pe la răspîntii, Ionel, Luigi și Pedro.

Ionel era colegul meu de bancă la Școala primară nr. 1 și prietenul meu de joacă și de lecții pe care ni le făceam împreună. Într-o zi (fusese ziua mea de naștere și cum pe vremea aceea aveam oarecare înclinații pentru pictură și primisem în dar mai multe cutii cu acuarele) mama mi-a zis:

— Dă-i și lui Ionel o cutie din acuarelele pe care le-ai primit.

Și i-am dat.

În aceeași seară, pe la zece, Cezare Ferolli a venit la noi, modest cum era întotdeauna și încruntat cum nu-l văzusem niciodată. În mînă avea un pachețel înfășurat într-o treanță de jurnal și — în românească lui stricată — i-a explicat mamei ce îl adusese la noi:

— Signora Elena. Așta-șeara, chind Ionel al meu a adormito, am gasito in pato la el o cutie cu culorile. Va rog din tot sufletul sa iertați pe el pentru che furat așta de la dom' Tudorelo. Miine, chind se școala din somn, am ș-a pedepșesco rău de tot la el, șa nu faca una ca asta in toata viața lui...

Și i-a întins mamei pachetul. Iar în ochii lui osteniți și mediteraneeni luceau lacrimi oneste. Lacrimi de om de treabă. Lacrimi de tată adevărat. Firește, lucrurile s-au explicat, și a doua zi de dimineață Ionel n-a mai fost bătut, iar alături de bucata lui de pîine cotidiană avea în ghiozdan, cînd am venit la școală, cutia lui cu acuarele.

IEPURII LUI DURĂ

Nu-l mai văzusem de mai bine de douăzeci de ani. Şi totuşi, cînd l-am revăzut, într-o duminică, astă-vară, la Rucăr, Dură (pe numele său adevărat Toader Vlăsceanu) era tot aşa cum îl ştiam. Ciomp şi vînjos ca un butuc de vie, cu ochi jucăuşi ca de veveriţă în aluniş. cu pălăriuţă verde de vînător, gătită cu floare de colţ sub cheotoarea găetanului cafeniu, cu bocanci de alpinist ghintuiţi cu potcoave şi caiele cavaline şi cu cămaşa — lebădă — sub cojocelul braşovenesc căptuşit cu blană de mia albă şi înflorat, pe piepţi şi la buzunare, cu floricele cîmpeneşti bătute în arniciuri colorate.

După ce ne-am strîns mîinile, bucuroşi de întîlnire, l-am poftit, în Tabaci, la bufetul cooperativei, să ne „omenim" c-o ţuică.

— Că, dom'le Tudorele, orice-ar subţine unii şi alţii, tot ţuica e cea mai sfîntă din toate lichidili. E bună şi înainte de masă, că-ţi produce poftă de mîncare; e bună şi după ce ai mîncat, că te ajută la dumicat „diggestia", e bună şi de sănătate, că te păzeşte de boală şi e bună şi de boală, că te pune imediat pă picere. Cu o condiţie însă, s-o bei cu măsură, adică cu litra şi plină ochi, nu numa pîn-la semn. Şi, uite! Pînă la optzeci de ani ai mei, că-i bat pe muche, m-am deservit numai cu alimentu ăsta. Şi mi-a priit. Şi la muncă şi la hodină şi la boală şi la sănătate.

Ştiind din tinereţe, de cînd îl cunoşteam, că Dură era un pasionat şi reputat vînător, de iepuri mai ales, l-am întrebat:

— Dar cu iepurii, cum mai stai, nea Dură?

— Păiiii, dom'le Tudorele, eu aş sta bine că şi-acum am permis. Da acu, de vreo patru-cinci ani, a-nceput să mă cam lase ghenunchii la mers. Şi mai mare ruşinea să se rîză iepurii de mine şi să se-mplimbe cu coa da-n sus, că nu-i

mai pot ajunge, cu alica. Dar, de mîncat, îi mînînc bine, deşi sîmburii de măslină nu prea mai pot să-i sparg în dinţi...

— Cred şi eu! La vîrsta dumitale!

— Nuuu! Că dinţii îi am buni... Dar nu prea aduce măsline la „Alimentara" noastră. Şi iepurele trebuie gătit cu măsline.

— Dar, ia spune. Cum a fost chestia aia cu iepurii lui Goruneanu, că n-o mai ţin minte bine. Şi aş vrea s-o scriu la gazetă.

Dură sorbi duşcă măsura plină ochi, îşi şterse mustăţile — mai întîi cu dosul palmei şi pe urmă cu „basmaua" popească din buzunar — se lăsă a taclale pe spata scaunului şi aprinse o ţigară.

— Păiii, cum să fie? Goruneanu ăsta avea moşie mare, aici la noi şi, într-un cot de hotar al moşiei, aveam şi eu ăle două pogoane de pămînt ale mele. Cum ar veni vorba, eram adică vecini.

E! Într-o dimineaţă — era tomnai în timpul iepurilor — stam pe prispă la mine şi îmi curăţam puşca, cînd mă pomenesc că intră Goruneanu în curte.

— Bună dimineaţa, boierule, zic. Dar ce vînt v-aduce pe la noi?

El de colo, lăsat cum era în guşi şi cu burta ca o cobză învelită sub haină, se răsti la mine.

— Ia ascultă, mă! zice. Ieri ai fost la vînătoare, nu e aşa?

— Am fost, zic.

— Şi-ai împuşcat doi iepuri. Aşa e?

— Nu e aşa, zic. Am împuşcat trei.

— Şi în ce loc i-ai împuşcat.

— Păiii, zic. Doi i-am împuşcat în cap şi p-al treilea în spate, mai aşa, sub coadă...

Goruneanu se făcu foc.

— Nu te-ntreb, bă, boule, în ce parte a corpului omenesc ai împuşcat iepurii. Te întreb pe ce teren?

— I-am împuşcat pe locul meu.

— Minţi. I-ai împuşcat pe moşia mea... I-ai împuşcat din *produsul* meu de iepuri. Fiindcă şi tu eşti un bandit ca şi frate-tău care mi-a împuşcat vulpile din pădurea mea, de i-a făcut scurteică îmblănită nevesti-si, iar eu, cocoanei mele, a trebuit să-i fac blană de luter la Bucureşti, să-i astup gura.

— Eu am împuşcat iepurii pe locul meu.

— Şi chiar dac-ar fi aşa, tot de pe moşia mea erau fugiţi. Că de unde şi pînă unde, iepuri, pe sărăcia aia de pămînt pe care îl ai? Aşa că ori mi-i aduci imediat la conac, nejupuiţi, ori te jupoi eu pe tine, la judecată. Că te dau în judecată, să ştii!

— Mie, zic, dom'le Gorunene, nu mi-e frică de judecată, fiindcă n-ai cum să dovedeşti că iepurii împuşcaţi de mine erau au dumitale. Dar, ca să nu mai ai supărări cu nimenea, în viitor, eu îţi dau un sfat, ca unul, oleacă mai bătrîn... Prinde toţi iepurii pe care îi ai pe moşie şi vopseşte-i pe toţi în alb. Sau văruieşte-i cu bidineaua, ca să-ţi vie mai ieftin. Şi dacă, de-aci încolo, ăi prinde pe cineva c-a-mpuşcat iepure văruit, atunci ai dovada sigură c-a fost de-al dumitale...

Aşa a fost cu iepurii lui Goruneanu, dom'le Tudorel!

— Da', acuma, după atîţia ani, ia spune-mi mie drept, nea Dură! Unde împuşcaşi iepurii?

Dură făcu ochii mici şi un surîs rucărenesc îi înflori sub mustaţă.

— Păi, n-ai auzit? Doi îi împuşcasem în cap şi unul acolo unde i-am spus lui Goruneanu...

VEZI FIG. 21

Eram în clasa a doua, la gimnaziul „Dinicu Golescu". Adică, acum cincizeci şi cinci de ani. Nu pot să povestesc cele ce vor urma, înainte de a numi pe „dascălii" mei de atunci, neiutaţii şi strălucitii mei profesori, pe care îi „strig" aici, după alfabet, ca la catalog.

Dem. Baciu, distins ca un plenipotenţiar, între marginile rigide ale gulerului în permanenţă scrobit, la franceză;

Honoriu Boicescu, pictor talentat şi „arbiter-elegantiarum" al corpului didactic din localitate, la caligrafie şi desen;

Buică Grigore, cu redingotă de lăutar peste pantalonii pepiţi şi cu mustăţi cănite, de becher vîrstnic, hotărît să se însoare, la muzică;

Ion Lepădatu, un moldovean scurt, îndesat şi jovial ca un Hopa-Mitică de celuloid cumpărat din Bîlciul Sfîntului Ilie sau de la magazinul de mărunţişuri al lui Subţirelu, de sub hotelul Grădişteanu, zis „nea-Nae", întotdeauna cu o glumă pe buze şi cu un 3 în vîrful tocului de catedră, la latină;

Părintele Popescu, zis „Popa Perfecţie", de la mînăstirea Negru Vodă, mirosind cînd ortodox a ceară de albine, cînd laic a vin bun de la Clipici din Tabaci, la religie;

Ghiţă Preoţescu, fost luptător de circ, înalt cît turnul Bărăţiei şi puternic ca o macara, la gimnastică;

Secreţeanu (prenumele nu mi-l mai amintesc exact), zis „pîine caldă", de bun ce era, la istorie;

I. U. Soricu, gingaşul şi taciturnul poet ardelean, cu căciula cît baniţa şi ochelarii plesnindu-i de dioptrii, la română;

Gheorghe Şapcaliu, savantul solitar şi modest, cu surtuc de răspopit, cu ochi de fosfor şi cu barbă de apostol, la germană;

I. Ştefănescu, poreclit de elevi „neica Niţă“ şi „Albiniţă“ de către colegi, urgent ca o veveriţă, cu mustăţi de mandarin şi mîini de cardinal, la ştiinţele naturale.

Şi l-am lăsat într-adins la urmă — la geografie şi director al gimnaziului — veneratul profesor Demetru Niţulescu, care, anul acesta, la 8 iunie, a împlinit o sută de ani, la fel de sprinten, de duhliu şi de neschimbat, cum îl ştiu de totdeauna.

Firește, și în clasa noastră, ca în toate clasele tuturor școlilor de pe lume, foarte mulți elevi copiau la teze, făcîndu-și o glorie personală și invidiată din acest obicei, ridicat de către oficianți la rangul de tradiție și de virtute. Acest „titlu de glorie“ ne lăsa „reci“ pe noi, premianții clasei (Victor Frigură, Simionescu Dan, Vălimăreanu-Dragoslavele și subscrisul), noi fiind recunoscuți — în mod ironico-satiric — drept „tocilari“ notorii și lași.

În ceea ce mă privește, încă de atunci, din cea mai fragedă copilărie, am urît lașitatea și pe titularii ei, așa cum îi urăsc și pînă astăzi. Şi totuşi, acuzat şi batjocorit zilnic că numai din „laşitate“ şi din lipsă de „coraj“ nu vreau să copiez, m-am lăsat convins, în cele din urmă, şi ca să spulber odată pentru totdeauna aceste „calomnii“, m-am hotărît să copiez şi eu, şi anume la prima teză care avea să ne fie anunţată.

Şi această primă teză s-a întîmplat să „cadă“ la botanică, adică tocmai la materia pe care o preda neica Niţă-Albiniţă, unul dintre cei mai vigilenţi profesori în materie de copiat şi un deosebit de înzestrat detectiv particular în această privinţă, rar întîmplîndu-i-se să scape vreun infractor neprins asupra faptului şi nesancţionat cu un „unu“ în catalog, cifră pe care — pînă la urmă — generozitatea profesorului n-o mai lua în consideraţie la meîde.

Şi-a venit şi ziua tezei. Ni s-a dat ca subiect „Muşcata“. Ştiam lecţia pefect şi totuşi, ca să mă ţiu de cuvînt, am copiat. Nu ştiu dacă am mai avut vreodată emoţii mai mari decît din clipa cînd am scos cartea de sub şezut, unde o camuflasem, am deschis-o la „Muşcata“ şi am pus-o pe genunchi, rezemată de pupitru.

Bineînţeles, neica Niţă numai pe mine nu mă bănuia că copiez. El îşi cunoştea „clienţii“ şi era cu ochii numai pe ei, strecurîndu-se printre bănci cu paşi de felină şi cu nedespărţita lui nuia de alun în mînă, gata să sancţioneze pe loc degetele prinse în flagrant delict.

Şi-am copiat, „în pace şi onor“, toată lecţia, fără să sar un cuvînt sau măcar o virgulă.

Peste două lecţii, neica Niţă ne-a adus tezele corectate şi a început să ni le distribuie, după alfabet, aşa cum obişnuia. Cînd a ajuns la mine — spre surprinderea mea şi a clasei întregi — m-a sărit şi, fără să-mi arunce o privire măcar, a pus teza alături, pe catedră şi „a strigat“ pe următorul. Nu ştiam ce să cred. Copiasem perfect. Şi totuşi o presimţire rea îmi strîngea inima ca pe un burete stors. După înmînarea tuturor tezelor, neica Niţă a luat caietul meu în mînă şi m-a strigat:

— Mușatescu Al. Teodor!

M-am ridicat, vorba poetului, „galben ca făclia de galbenă ceară“.

— De ce-ai copiat, „domnule“ Mușatescu?

Am simţit cum tot sîngele mi se scurge parcă prin dușumelele „date“ cu bradolină. Am încercat totuşi să protestez, c-o voce moale, de lăuză:

— N-am copiat, domnule profesor. Pot să vă spun şi-acum lecţia pe dinafară.

— Ba ai copiat. Dar ai capiu! Capiu, dom'le! (Asta era cea mai mare ofensă pe care i-o adresa vreunui elev.) Capiu, şi te-ai dat de gol că ai copiat aidoma ca-n carte. Uite ce-ai scris aici. Ai copiat şi paranteza în care scria „vezi fig. 21, adică, figura numărul 21, dar n-ai făcut şi figura, că erai grăbit, pesemne. Ai nota unu. Şi te spun şi lui tac'to (era prieten intim cu tata), ca să-ţi rupă urechile. Alea de măgar pe care le ai.

E drept, aveam (şi am încă) nişte urechi foarte mari... Dar chiar aşa... de măgar.

BÎLCIUL

Cîmpulungul Muscelului, unde m-am născut, era — cum este și astăzi și cum îl arată și numele — un cîmp lung. Lung cît strada Negru Vodă care, prin 1912, cînd încep aceste amintiri, îl străbătea, tăindu-l în două, de la gară și pînă în Schei, unde caldarîmul își termina bolovanii de rîu și strada își lua aspectul rural de șosea, sub numele de Calea Traian, ducîndu-se — albă, lată și pitorească — peste Mateiaș, prin Dragoslavele și Rucăr, pînă la fosta frontieră de la Giuvala, pentru ca de-acolo, cu pașaport chezaro-crăiesc, să-și continuie drumul pînă la porțile Brașovului românesc.

Pe strada Negru Vodă, cum vii de la gară spre centru, se afla, pe partea dreaptă, mînăstirea Negru Vodă, „catedrala" orașului, cum îi spuneau localnicii. (Niciodată n-am înțeles de ce această ctitorie basarabă se numește Negru Vodă, deși sub lespezile ei heraldice se odihnește Nicolae Alexandru Basarab, care se pare că a și zidit-o în secolul al XIV-lea și pe care, în nici un caz, nu l-a chemat Radu. Cît despre faptul că ar fi fost oacheș, respectiv negru, nici istoria, nici lespedea de deasupra nu pomenesc nimic.)

Dincolo de ultimul zid al mînăstirii, care își cobora bolovanii medievali și cărămizile feudale pînă în rîul Tîrgului, se întindea un maidan uriaș, pe suprafața căruia se afla — în șiruri mai mult sau mai puțin regulate și de forme mai mult sau mai puțin dreptunghiulare — o serie de acoperișuri cu șindrila mîncată de eczemă, acoperișuri proptite pe niște picioroange de lemn, înalte de cîțicva metri. Acestea erau vestitele „Șandramale", de la care întregul cartier își trăsese numele și în care, în fiecare an, se instala nu mai puțin vestitul „Bîlci de Sfîntul Ilie".

Bîlciul, deși în mod oficial se deschidea la 17 iulie, de „Marină" și se închidea la 29, de „Pantelimon", începea să sosească încă din primele zile ale lunii. Atunci „Șandramalele" își începeau epoca lor de glorie zgomotoasă, multicoloră și multimirositoare. În șandarmalele transformate peste noapte — cu scînduri, tablă și prelate — în prăvălii și locuințe, se instalau negustori de toate neamurile și mărfuri de toate națiile, de la opinci cu ciocurile răsfrînte ca niște topoare cu tăișul în sus, pînă la cizme „șanti", ca niște Italii de lac în miniatură, înțepenite pe șanuri, de la barișuri de stambă „firu-ntîi mătase pură", pînă la „trusăuri de mirese cu rabat", de la haine de „alpaga" neagră parcă lustruite cu cremă de ghete „Cavaler", pînă la șube îmblănite cu tot felul de jivine „naturale", de la crema „Amor" pentru lustruit „nasturi și alte tacîmuri" și pînă la parfumul „Pompeia", cu cutia în formă de sarcofag de buzunar, de la „pamblici" pînă la bice cu plesnă, de la „nasturi fără nevastă" pînă la „mobilă surfină garantată de veci", de la vase de noapte cu mîna în șold și pînă la gramofoane cu pîlnia ca o tiflă smălțuită, îndreptată spre onor public, de la ace cu gămălie, la coase cu iataganele ridicate spre lanurile viitoare, de la creioane chimice, la căpriori de casă, de la cauciucuri de ghete „Palma", la panamale „Borsalino", de la ață de mosorel, la frînghii de Manilla pentru rufe, de la cuie de șiță, la ceasuri deșteptătoare „Roscopf-patent", în sfîrșit, aci se găsea orice „articol" pentru orice nevoie și orice pungă, fiecare în parte fiind un chilipir de „cea mai superioară calitate și vîndut dumitale cu prețuri care « desfid » orice concurență".

Tot aici, în „Șandramale", berăriile din localitate, cu alune sărate la fișic și fisticuri la „soț ori făr'dă", cu ridichi negre și „varnaviști" cu „rean", ca și birturile economice — cu „renumitele tuzlamale regale", cu ciorbe de burtă, „să mănînci pînă faci scurtă" și cu de-a de ciocănele, „cum altele nu mai ie ca ele", cu mititei cu cimbru, „de-ți dă putere de zimbru", cu patricieni, trandafiri, fleici, măduvioare, cureluțe, rotogoale și toate celelalte „specialități" ale grătarului, pecum și cîrciumile cu cele mai „asortate" vinuri și băuturi spirtoase — de la trăscău, la pelin de mai și de la basamac la tămîioasă — își deschideau sucursalele estivale, în fumăraie apetisantă de grătare în exercițiul funcțiunii și cu clămpănit de clește bătut de grataragii cu tichii de chirurgi și șorțuri de mușamale și în cîntecele „moderne" ale tara-

furilor cu primași de smoală și „șanteze" cu pantofi de mirese și aluniţe de catifea lipite cu pap pe buza de sus.

Din nu știu ce oraș al țării venea — în fiecare an — o mare simigerie cu „laborator" de faianță și firma „La Muntenegreanu vesel". Aici, sub ochii clienților, se frămîntau și se coceau niște admirabile și celebre „branzoicii calzi cu lapti, cu smeura și cu brînza avem". Și, într-adevăr, brînzoaicele erau umplute cu orice: cu vișine, cu zemură, cu coacăze, cu carne, dar niciodată cu brînză.

La capătul „Șandramalelor" dinspre strada Negru Vodă se afla un fel de piațetă, din care plecau cinci străzi, în formă de stea aproximativă, ca stelele de hîrtie ale colindătorilor de Crăciun.

Aici, abia lăsînd loc pentru circulația birjilor, se instalau prăvăliile argintarilor și arămarilor, amestecînd — sub același acoperiș — cădelniți, icoane cu sfinți joviali sau senili, bătuți în solzi de aur, sfeșnice și policandre de argint, scoarțe de evanghelii și cruciulițe bizantine, alambicuri de țuică obeze, căzănele tîrtoșe de dulceață, tingiri cu capace ca talgerele de muzică militară, clopote bisericești și tălăngi de vite, tipsii de aramă și șiruri de zurgălăi. Alături de ele erau curelăriile și frîngheriile, cu căpestre și hamuri bătute în ținte crețe și încheiate cu catarame și paftale de alamă, cu șei de lemn, „de dîrloagă", sau din cele „ofițerești", de paradă, frînghii de rufe împletite ca niște opturi sugrumate la mijloc și colaci de funii pentru gospodării, gheme de sfoară pentru zemeie și pentru cizmari, chingi de cînepă pentru cai și pentru tapițeri, și hamacuri împletite artistic, pentru cine știa ce sînt alea. Tot aici mai erau și tinichigiii cu cazane de tuci pentru săpun, garnițe de untură, lighene de vase, felinare de vînt și de mort, stropitori de flori și strecutătoare de supă, site de bucătărie și burlane pentru sobe de tablă și — alături de ei — un pic mai la distanță, se întindeau prăvăliile mînăstirești, unde vînzătorii erau călugări îngălați și lățoși, cu ochi șireți sub culioanele slinoase și maici tinere cu ochi cucernici și creion chimic după ureche, ele avînd sarcina să țină socotelile prăvăliei. Porniți din toate schiturile și mînăstirile țării, cuvioșiile lor veneau la bîlciul sfîntului Ilie (deci la unul de-al casei) să vîndă zăvestre și covoare țesute folcloristic în măiestre motive naționale, din toate punctele cardinale ale neamului, marame diafane de soare bătut la ghergef și borangicuri de miere toarsă subțire, ștergare înflorate pentru icoane murale și pentru zestrea

din lăzile brașovenești ale fetelor de măritat, suluri de pînză înălbită în viltoarea rece și limpede a riurilor de munte din preajma locașurilor schivnicești și tot ceea ce acul, igliţa, spata și tradiția au învățat, prin secoli, degete resemnate, harnice și monahale, să scoată din lîna oilor țigaie sau țurcane și din coconii de aur ai viermilor de mătase, crescuți pe foi de dud, în „hodăile" văruite ale caselor de țară, ca în severe, atente și elegante colegii englezești.

La capătul celălalt al „Șandramalelor", acestea își terminau platoul și — de la o înălțime de circa zece metri — coborai printre bălării, ciulini, bolovani și gunoaie solidificate, pe o mulțime de poteci trasate și bătătorite de pasul omului, pînă în strada Morii.

Între strada aceasta — pavată cu pietre de prund — și Rîul Tîrgului — care își ducea spre Pitești apele de leșie, însîngerate dimineața de purpura lichidă a vitelor tăiate la abator — se întindea o altă fîșie de maidan, lungă de o jumătate de kilometru și lată de douăzeci-treizeci de metri care începea de la Podul Țigăniei (numit în ironie „Podul francezilor") și se termina la bordelurile alăturate, ale „antreprenorilor", Ilie Pierde-Vară, Nae Huidumă și Sache Fanfon.

Pe acest maidan se instala „parcul de distracții" al bîlciului. La intrarea în „parc" te întîmpinau fotografii à la minut, unde puteai să te pozezi, la discreție, în nacela de foiță a unui balon pictat în plină ascensiune, la volanul unui automobil de tablă, în viteză, sau la ramele unei bărci de mucava, insensibilă în mijlocul unui morman de valuri excitate de furtună și albastre ca scrobeala de rufe.

Veneau apoi „panarămile", cum li se spunea, amical, la Cîmpulung: „Dama perforată", „Copilul cu aripă, minunea din județul Buzău", „Sirena, sau frumoasa femeie cu cap de om și coadă de pește", „Uriașii naturii gemene" (doi monștri, frate și soră, originari din Turnu Severin, cîntărind la un loc, patru sute de kilograme), „Femeia cu barbă", „Fachirul indian ce doarme pe cuie, se hrănește cu șerpi originali și înghite diferite săbii și alte arme de foc". „Omul cu trei ochi, din care al patrulea în frunte", „Copilul cu șase picioare" (un fel de rac omenesc, cu ochi de lăuză și surîs de înger cretin), „Calul matematic" (care făcea adunarea cu urechile, scăderea cu capul, înmulțirea cu copitele și împărțirea cu coada), precum și alte „atracții", care de care mai „fenomenale" mai „mondiale" și mai „nevăzute pînă în prezent". Dar adevărata panaramă „serioasă" era vestitul

panopticum al lui Braur, care își avea locul rezervat, întotdeauna, în mijlocul maidanului cu distracții.

Pe estrada largă de la intrare, pe lîngă „cassa" unde trona un fel de hipopotam cu bluză de dantelă albă și cercei verzi și mari cît două prune de dulceață și cu inele de împărătească bizantină, pe degete (e vorba de văduva-proprietară a panopticumului) se mai afla un pian automat, o caterincă cu manivelă, pe picioare în formă de capră de tăiat lemne, un cimpanzeu mare cît un elev de clasa I gimnazială, pe numele său „maimuța Jak — ce vorbește la perfecție limba africană, în care va răspunde la orice întrebare ce i se va pune, numai pentru zece bani de persoană (copiii și militarii prețul jumătate"), un papagal — verde ca salata de lăptuci și cu coada roză ca de șerbet de zemură, zbîrlită, cocoțat (îl chema Cocò), în plină libertate, pe un piedestal ca cele pentru note de muzică — și, într-o cușcă alăturată, o hienă („hiena este un animal sălbatic care dezgroapă morții pentru a-i mînca de vii"), cu doi ochi rotunzi ca bilele de la sticlele de limonadă și bulbucați a crimă pasională, spre pliscul papagalului, răsucit și înnodat ca un melc, sub gușă.

Intrarea generală era treizeci de bani, „cu cadou" la ieșire, cadourile constînd în creioane „Ideal", notesuri cu pătrățele de aritmetică și scoarțe lipicioase de mușama neagră, iar pentru copii muzicuțe cu găurile ca fagurii de miere și păpușele despuiate de piatră albă, smălțuite și indecente.

În interiorul panoramei cel mai important lucru îl constituiau ocheanele rotunde și mari cît niște ferestre de cabine de vapor mai mici, înșirate pe pereți, de jur împrejur. În aceste ochene se vedeau, în mărime naturală, episoade din războiul Crimeii, cu căderea Sevastopolului, și al celui ruso-japonez, cu capitularea Port-Arturului. Mai erau și cîteva scene din „Războiul neatîrnării", de la 1877; căderea redutei Grivița nr. 1, cu sergentul Grigore Ioan smulgînd din mîna dușmanuluaî steagul verde al profetului; căderea Plevnei și Osman Pașa, rănit la picior, într-o trăsură cu doi cai arăbești, predîndu-și sabia învingătorilor.

În toate aceste scene numai turcii erau morți sau răniți, nici un dorobanț nefiind măcar zgîriat la un deget. Și toți „ai noștri" erau grași, bine îmbrăcați, bărbieriți proaspăt și „cu cujma pe-o ureche", ca în „Pene și Curcanul", cum zicea răposatul meu coleg de școală primară, Hodoleann I. Dumitru, repetentul nr. 1 al clasei.

La cele trei intrări ale bîlciului te întîmpinau, înghesuite una în alta, ca niște călători în tren, tarabele negustorilor de turtă dulce — „semplă" sau umplută cu pătrățele de rahat și țăndări de nucă — ale covrigarilor cu covrigi de toate mărimile — de la „d-ăi de mocinici" pîn'la „d-ăi cu susan" — cu plăcinte servite „cu cleștili că mă arde deștili", după cum se lăuda simigiul, cu mînecile suflecate și cu rude la Pireu și — mai numeroase decît toate — tarabele cu „mărunțișuri" diverse, multicolore și strălucitoare: piepteni de os și de celuloid, ace de bagà și copci „patent", țignale cu bobiță de mazăre uscată, ochelari de soare, cu lentile de țiplă colorată, bocșe de mașină și inele de „dublè", Hopa-Mitici cu mutre de clovni, sfîrleze cu piciorușe de balerină, „nasturi" de plapumă și de inexprimabili, tabacheri de mucava cu familia regală turtită pe capac și bricege cu două limbi și tirbușon sistematic.

Printre tarabe, își înălțau semafoarele — cu capsă în vîrf și cu cuiul de lemn la tălpică — „aparatele" pentru încercarea puterii și își hîrîiau roțile norocului bărăcile cu căni de sticlă pictată, cu pitici de ipsos și cu revolvere cu butoiaș de nichel și prăsele de sidef.

Cîteodată, apărea — cocoțat pe coșul unei trăsuri de piață — și cîte un „dentist american", cu haine de dril și joben alb ca al dricarilor la înmormîntările de fete mari, care vindeau sticluțe cu picături și borcănașe de alifii, ce aveau darul să scoată orice măsea, fără durere, numai după o simplă ungere a gingiei cu medicamentul miraculos.

Am lăsat, într-adins, la urmă, circul, care își instala cortul uriaș, grajdurile, menajeria, lumina electrică proprie (un fel de corcitură de batoză de treierat cu mașină de cusut „Singer", care troznea, bufnea și huruia cît zece motoare de tăiat lemne, la un loc) și vagoanele pe roate, cu ferestruici de case de păpuși și hornuri ca niște lulele înfipte cu ciubucul în acoperiș — pe locul cel mai retras și mai larg al maidanului.

Circul „Hamerschimdt" își anunța sosirea și începerea spectacolelor „de gală" (dè altfel, toate spectacolele erau „de gală", cînd nu erau „după cererea generală"), printr-un cortegiu prealabil, care — pe la cinci după-amiază, în ziua premierei — străbătea străzile principale ale orașului, cu „muzica proprie" în frunte. Adică, cu șapte balaoacheși (de unde și numele de „șapte gîște") îmbrăcați cu tunici de ulani, încheiate peste piept cu brandemburguri de fir scăpătat și cu chipiuri albe de dril, ca membrii militari ai familiei regale,

vara, în parcul castelului Peleș. După ei, venea o trăsură, trasă de patru cai bălțați ca niște vaci elvețiene, din mijlocul căreia, directorul circului, în picioare — cu frac de ambasador, cu joben de ginere și cu bice de birjar în mîna cu mănușă albă — saluta mulțimea, surîzînd larg și albastru, din ambele danturi. Urma trăsura cu călărețe înbrăcate în jochei, cu bazoane de piele în turul pantalonașilor de mătase, cu dansatoare pe sîrmă, îmbrăcate în „rochița rîndunicii" și acrobate cu solzii tricourilor lipite de trup, scînteind șopîrlește la orice mișcare. Venea apoi trăsura cu chinezi de caolin, codănaci ca niște fete de măritat și cu anterie multicolore pe care își filfîiau aripile stilizate toate păsările Asiei și își contorsionau trupurile de aur verde toți dragonii strămoșești. Pe o scîndură, rezemată de spinarea birjarului, sta răstignit un chinez pitic, un fel de chinez de buzunar, cum s-ar zice în termeni bîlcești, de jur împrejurul căruia alți doi chinezi, cocoțați pe coșul trăsurii, înfigeau — aruncate din mers — diferite cuțite; de bucătărie, de mezeluri sau de zahană. Venea apoi trăsura cu „augusti-proști" tăvăliți prin făină de lux și paiete de stras scînteietoare și cu clovni muzicali („clonvi", cum li se spunea la Cîmpulung) agățați, ca niște mari panglici multicolore, de mandoline, trîmbițe și armonici în funcțiune.

În ilaritatea delirantă a copiilor ieșiți în porți, urma — trasă de doi ponei, cu hamuri de jucărie și egrete de general de brigadă — o trăsură în miniarură, mînată de un cățel în livrea de vizitiu de casă mare și în care se lăfăiau — țepeni și serioși — stăpînii: adică, două maimuțe. „Doamna" — îmbrăcată în rochie albă, cu pălărie de pai, cu bridele înnodate sub bărbie, cu umbreluța de dantelă albă deschisă să n-o pîrlească soarele pe blană și „Domnul" — îmbrcat într-un frăcotei roșu, cu trabuc de moșier în gură și cu mănuși „glasè" în picioarele din față. După trăsurica maimuțelor, veneau — pe jos — atleții circului. Toți, luptători „internaționali", cu piepturile bombate sub eșarfe, cu decorații de monarhi în izmene și cu mușchii vizibili, ca ai taurilor jupuiți. În sunetele unei muzici orientale, executată de o tobă și un „clanaret", cortegiul era încheiat de o cămilă de culoarea ierbii uscate, cu turban de odaliscă și ochi triști de femeie plictisită. Dintre cocoașele ei înșeuate distribuia bezele asudate, onor publicului, oprit pe ambele trotuare, o fetișcană durdă, cu pulpe goale roze și durdulii ca niște parizere congestionate, în cizmulițe de meșină roșie, cu

pinteni la călcîie. Pe cap avea o cască de explorator colonial cu răsuflătoare în fund și cu voaluri de mireasă în față.

Și apoi, în urma cortegiului, ca o concluzie, venea după-amiaza de vară cîmpulungeană, desucită, ca o maramă de borangic local, din vîrful Mateiașului și pînă în „Șandramale", unde — în miros de untdelemn rînced și pocnete de capse plesnite cu maiul la „încercarea puterii" — începea împărăția bîlciului multicolor, estival și dezlănțuit.

Am insistat asupra circului „Hammerschmidt", fiindcă — nelipsit spectator de la toate matineele sale „cu preț redus" — pe băncile lui de scîndură coșcovită, acoperite cu valtrapuri de fost pluș și fost roșu, am simțit — timidă, nelămurită și totuși omnipotentă — cea dintîi tresărire „artistică" a inimii mele de școală primară și prima chemare „subterană" și insistentă a gîndului meu pentru teatru. (Mai exact,pentru spectacol, ideea de „teatru propriu-zis" fiind, în acel moment, o turbure și secretă nelămurire față de minima mea informație și „experiență" în materie.)

Din această stare sufletească (căci, în fond, o stare sufletească era) și din această agitație fizică și cotidiană, între circ și curtea părintească, s-a născut — imediat după plecarea bîlciului din șandramalele rămase din nou pustii pentru un an de zile — prima mea „întreprindere" artistică, și anume „Circul Negru Vodă" și a.luat ființă cea dintîi trupă de artiști de sub conducerea mea, în triplă calitate: de director, de plasator și de interpret principal, fiindcă August-Prostu era personajul cel mai important din tot spectacolul, iar pe August-Prostu îl „făceam" eu.

„Circul Negru Vodă" a început să funcționeze în grădina noastră, „de pomi", din fundul curții (mai era una, „de flori", în față), în strada Negru Vodă, nr. 80, unde erau situate „casele" noastre. (N-am înțeles niciodată de ce la Cîmpulung toată lumea spunea „o pereche de case", cînd, în fond, perechea nu se compunea decît dintr-o singură construcție. Dar așa erau cîmpulungenii, lăudăroși. Își făceau un costum și îl decretau, imediat, „o pereche de haine".)

Arena circului n-a avut niciodată o formă bine determinată. Era cînd rotundă, cînd ovală, cînd pătrată, după numărul scaunelor și felul în care le așezam, pe delături. În ziua reprezentației, în fața unei magazii de lemne, în curs de sclerozare progresivă, pe a cărei ușă — acoperită cu

o fostă perdea, dăruită de mama „ca să facem ce vrem cu ea" — ieșeam în arenă noi, artiștii, care ne îmbrăcam costumele și ne vopseam fețele, înăuntru.

Trupa circului se compunea, în afară de mine, din Tică Cristodulo, zis „Dulă" — de la Cristodulă — fiul inginerului șef al județului care, peste de ani, fiind locotenent de marină, s-a sinucis pe mare, din cauza unei iubiri terestre și neîmpărtășite); din Ionel și Luigi Ferolli, zișI „talienii", fiii unui tocilar italian, care ascuțea foarfecile, cuțitele de bucătărie, satîrurile, bricele și bircegele orașului; din Bibi Vasilescu, zis „Sacîz", fiindcă avea pielea roză ca un purcel de lapte frecat cu sacîz, înainte de a fi pus la tavă, fiul celui mai roșcovan și cumsecade „plotoner" reangajat din Regimentul 30 Mușcel (regiment pe care Bibi l-a comandat cîndva, în calitate de colonel); din Gică Cerceloiu (ajuns „mort de exantematic", ca cercetaș de război în războiul din 1916—1918), zis „Feștilă", din cauza coșnicioarelor pentru denie și a lumînărilor de biserică de nuntă, de botez și spermanțet, pe care le vindea taică-său în prăvălia de sub „Hotel Grădișteanu", care mirosea ortodox și frumos a ceară de albine, și din Mitică Irimia, zis „Cucu", fără să știe nimenea de ce și fiu al unei văduve cu copii mulți și cu un neg mare în vîrful nasului bocîrnat. Tică Cristodulo era — cum s-ar spune astăzi — comperul întregului spectacol. El era „deșteptul" și „seriosul" programului și pe care, firește, August-Prosu îl păcălea totdeauna, pînă la urmă. El anunța numerele, prezenta artiștii, da replici nesărate clovnilor și neavînd nici haz personal, nici predispoziții gimnastice, izbutea, pînă la sfîrșitul oricărui spectacol, să înceapă să plîngă — că ne batem joc de el — și să plece acasă amenințîndu-ne că „nu mai joacă" în viața lui.

Ionel Ferolli era acrobatul circului. Elastic, subțire, și parcă fără oase, făcea fel de fel de figuri de acrobație și contorsionism, de la salt mortal și pînă la „broasca" și „omul șarpe".

Feștilă și cu Sacîz făceau pe „calul", așa cum văzuseră la circul adevărat, băgați amîndoi într-o „piele" cu patru picioare, făcută din saci rupți și fețe de saltele scoase din uz și vopsită cu cea mai roaibă culoare cu putință (alias, vopsea de scînduri), furnizată de magazinul de fierărie și vopselărie „Gh. Gheocalescu et fiul".

Cucu, care — și ca vîrstă și ca dimensiuni — era cel mai mare dintre noi !(și cel mai puternic) era „luptătorul" nostru.

Neavînd partener în trupă pentru „lupte franceze" sau „grecomane" (cum înțelesesem noi că le zice celor greco-romane), el apărea în arenă cu picioarele goale în niște foste ghete de lac de-ale tatii, încheiate cu nasturi, cu pantaloni scurți, sufleca ți ca la traversarea rîurilor, pînă la jumătatea coapselor și plesnindu-i de strîmți pe tîrtiță (căci erau împriumutați de la Dulă), cu bustul gol, tăiat în diagonală de o eșarfă tricoloră cu fundă înnodată pe șold și — călcînd țanțoș ca un cocoș cînd vede găini noi în poiată — își umfla pieptul uns cu untdelemn „Puget" (furat de mine din „serviciul de oțet" de pe masa din sufragerie), ca să lucească „à la atlet", și făcînd un compliment, solemn și adînc, spre onor public, aștepta pe Dulă ca să lămurească asistența despre ce este vorba. Iar Dulă — acesta fiind și cel mai mare rol al lui în program — anunța, topit de emoție, că „direcțiunea circului oferă un premiu de un leu bani gheață, zece nasturi de plapumă (de sidef), douăzeci mioale, zece capre și un ic, plumbuit cu cositor, oricărei persoane din asistență care va putea învinge, la luptă franceză, grecomană sau trîntă simplă, pe atletul internațional, Mitică Irimia, adus « cu mari sacrificii » din străinătate, la marele circ « Negru Vodă », din Cîmpulung."

Bineînțeles, nimeni n-a îndrăznit niciodată (asistența noastră fiind, în general, de dimensiuni foarte restrînse, și, în mare parte, fete) să se încumete și să înfrunte pe imbatabilul nostru atlet mondial, cu un neg în vîrful nasului, la fel cu al maică-si.

Mie, în calitate de August-Prostu, îmi rezervasem partea leului... în arenă, eu rîdeam de toți și — în public — toți rîdeau de mine. Adică, exact așa cum scrie la carte, în materie de Auguști-Proști.

Îmi amintesc exact prima mea „intrare". Apăream de după perdea, în ușa magaziei-cabină, cu fața bleasc ă de făină „Botoșani trei nule", cu gura roșie, mărită pînă la urechi (cu ruj de buze furat de la mama), cu sprîncenele îngroșate cu funingine de dop ars și cu un halat de noapte de molton, pe care cususem, personal, toate paietele, strasurile, fluturii și mărgelele găsite în cutiile cu vechituri ale mamei. Peste mijloc, eram încins cu eșarfa de primar a tatei, iar pe cap aveam un fel de fes conic, ca o pîlnie cu gura în jos, făcut din hîrtie ministerială și pictat cu acuarelă galbenă, furată din „cutia de vopsele" a lui frate-meu.

La apariția mea, Dulă — care se afla în mijlocul arenei — mă întreba, pe ton cît mai directorial cu putință:

— Psstt, domnu... pe cine cauți d-ta aici?

Eu tăceam din gură, privindu-l prostește.

— N-auzi, domnu? Te întreb pe cine cauți d-ta aici?

Atunci făceam un gest că sînt suferind de ureche...

— Aaaa! N-auzi ce te-ntreb, fiindcă ești surd? Atunci, să vorbesc mai tare..." Și se apropia de mine, începînd să-mi zbiere la ureche. Pe cine cauți d-ta aici? Și ce dorești?

Eu făceam alt gest semnificativ, spre gură.

— Aaaa! se ilumina și mai mult Dulă. Va să zică, ești și mut... Și surd și mut... Adică surdo-mut.

— Da, răspundeam eu, căutînd să rămîn cît mai serios, în timp ce publicul se prăpădea de rîs, iar „muzica proprie" atacă — impetuos și întocmai ca la circul „Harnerschmit" — cîteva arpegii. Căci aveam și noi muzica noastră „proprie". Aceasta se compunea din Luigi Ferolli, cel mai mic dintre „talieni", care — născîndu-se cu o gravă boală de ochi — învățase să cînte, de la patru ani, la armonica paternă, dibuindu-i bumbii de sidef și de ebonit cu degetele lui mici, oarbe, talentate și întotdeauna murdare.

Intrarea la „Circul Negru Vodă" era posibilă numai pe bază de bilete, rupte din cotor și cu contramarcă, după toate regulile biletelor de intrare la spectacolele pe care le văzusem pînă atunci. Biletele le confecționam din foi de caiet de „aritmetică", cusute la marginie cu ibrișin din jurubițele din cutia de lucru a mamei. Ca să poată fi detașate frumos din cotor și rupte apoi în două, la mijloc, le perforam la mașina de cusut „Singer", manevrînd acul mare fără ață, iar textul (și aici era lucrul cel mai migălos, dar cel mai plăcut) era tipărit cu litere de cauciuc, din tipografia mea personală, culese pe șențulețe de lemn, muiate în tuș roșu de ștampilă și apoi apăsate pe hîrtia de tipar. Tipografia — cu tot utilajul complet — costase doi lei și patruzeci, la librăria Gheorghe Vasilescu și o primisem în dar de ultima mea onomastică.

Biletele erau de trei feluri: rezervat, stalul I și galerie și, firește, aveau prețuri diferite, deși din toate părțile se „vedea" la fel, iar numărul spectatorilor nu era niciodată mai mare de zece-cincisprezece.

Prima și ultima „stagiune" a circului Negru Vodă — în cursul căreia am jucat (după cum s-a văzut) primul meu

rol... în teatru — după o glorioasă serie de trei sau patru reprezentații și cu un împunător beneficiu în nasturi — și-a încheiat activitatea odată cu primele cărți școlare și ghiozdane de mușama apărute în vitrinele librăriilor și odată cu cele dintîi castane căzute și dezghiocate — din aricii lor vegetali — pe aleile grădinii publice (poreclită „Grădina mersi", fiindcă — la serbările organizate acolo în fiecare vară — oricine spunea „mersi", după ce i se scoteau ochii cu un pumn de confeti adunate de pe jos) și de-a lungul bulevardului „Pardon" (supranumit astfel fiindcă — în forfota estivală a vizitatorilor și localnicilor, care îl măsurau de dimineața pînă seara — erai obligat să ceri „pardon" la fiecare pas). Cînd începeau să cadă castanele, la Cîmpulung se știa că a venit toamna.

Ca niște păsări, civile și călătoare — înghesuiți în birji, printre cufere, papornițe cu orătănii, baloturi cu saltele, donicioare de lemn cu dulceață de zemură și coșulețe cu brînză în coaje de brad — plecau „pleziriștii" spre reședințele de iarnă, cu copiii lîngă birjar, pe capră, și cu slujnicile așezate pe scăunel. Apoi, toate cofetăriile, berăriile și restaurantele din centru își strîngeau, pentru hibernare, mesele de tablă roșie și scaunele de fier, pliante. Pe urmă, începea — pornită din toate grădinile și de pe toate străzile — bejania foșnitoare a frunzelor defuncte. Nicăieri nu cred să fi căzut, toamna, atîtea frunze și atît de moarte, ca la Cîmpulung. Și, după ele, veneau burnițele. Ploile reci, cernute mărunt, umed și la nesfîrșit, peste orașul zgribulit sub ferestrele dinspre stradă. Geamurile cafenelelor se abureau parcă mînjite cu săpun și — în cartierul ofticoșilor — apăreau, pe hornuri, primele fumuri albe și turtite, aerian, sub pîcle.

Orașul și cetățenii lui — circa cincisprezece mii pe vremea aceea — se pregăteau, din toate punctele de vedere, și după posibilitățile fiecăruia, de iarnă. Lemne și cărbuni la magazie (de la minele de cărbuni din Schitul Golești și Poienari), ceapă, morcovi, cartofi, țelină și hrean la pivniță — toate cumpărate de la „sîrbii" care își aveau grădinile de zarzavat peste Podul țigăniei și dincolo de apa Româneștilor (o gîrlă afluentă a Rîului Tîrgului, subțire, argintie și încărcată în propriile ei meandre, ca un fir de beteală înclicit în propria lui mireasă, cuprinsă de panica primilor pași făcuți peste pragul camerei nupțiale).

Grădinăriile acestea erau „deservite" — pentru căratul apei de la gîrlă la straturi și răzoare — de numeroși măgari

maturi, cu cruci de mucenici pe spinare, animați, mai ales în timpul nopții și spre dezolarea locuitorilor din cartier, de cele mai catastrofale săgeți lirice care s-au auzit vreodată și de și mai numeroși copii — „sîrbotei", cum le ziceam noi — cu pălmuțele bătătorite de muncă, la fel ca ale părinților și cu tulruri cafenii, la fel ca ai țăranilor noștri de pe Vlașca. Apoi — în cămări și la poduri — se „puneau bine", prune uscate, mere, pere, nuci și gutui, produse de neamurile de la țară sau de grădinile personale din oraș și — la beciuri — se umpleau butoaie cu vin „de la deal", baterii cu țuică „de la Vale", putină cu murături și burdufi de brînză „de la munte" — mari, noduroși și îndesați, ca desagii țuțuienilor cînd coborau — povîrniș — cu oile de la stîne, spre iernaturi dunărene cu altitudine redusă.

Și, într-acestea, te trezeai, într-o bună dimineață, că munții dinspre zarea de nord a orașului — cu umerii aplecați sub norii de cîlți muiați în iezere cenușii și reci, ca niște ciobani moțăind pe bîte — își îmbrăcau, ca la o comandă, saricile de zăpadă nouă și mițoasă. Iar peste Cîmpulung și mai departe de el — pînă la sfîrșitul lumii, cum credeam noi cei mici — se porneau ninsorile de acid boric înghețat și de naftalină dezodorizată, nesuierate de nici un vînt și nevîscolite de nici un Crivăț. Zăpezi calme, ample, poetice și optimiste, ca pe ilustratele de Crăciun.

În timpul iernii, viața culturală a Cîmpulungului — ca și a majorității orașelor de provincie, din cele treizeci și două de județe ale României — era aproape inexistentă. Din punct de vedere *cultural*, la „Cercul didactic" din localitate se țineau — din cînd în cînd, iar în unele ierni deloc — conferințe cu subiecte literare, științifice sau medicale, susținute de unii profesori mai tineri și de medicii instalați de curînd în oraș. Din punct de vedere *artistic*, se întîmpla, cîteodată — dar foarte rar — ca vreunul din profesorii de caligrafie și desen de la „Școala Normală" (respectiv, pictorul Mihail Ionescu, zis „Țețea", din cauza asemănării lui cu musca cu același nume, din cartea de zoologie a lui Popovici și Biznoșanu) [sau] de la gimnaziul „Dinicu Golescu" (respectiv, pictorul Honoriu Boicescu) să deschidă cîte o expoziție de pictură și desen, în una din prăvăliile din centru, rămasă temporar fără chiriași... Deși locuia în Cîmpulung, pictorul

N. Grant, pe atunci reputat acuarelist, cu mari succese în țară și în străinătate (făcea parte din „promoția" Pătrașcu — Pallady, cu care era bun prieten) nu expunea niciodată în urbea sa adoptivă. Își rezerva pînzele pentru expoziția anuală pe care o deschidea iarna în București, la Ateneu și care întotdeauna se bucura de un mare și cert succes de vînzare. Asta nu-l împiedica să „doneze", cu amabilă regularitate, cîte un tablou rămas nevîndut la București, pentru a fi pus la licitație (și se licita „gros" pentru el) la balurile Crucii Roșii, ale Societății de binefacere „Carmen Sylva", sau al Regimentului 30 Infanterie, care avea loc în seara de Bobotează, firește, în sala Cercului Militar, unde, de altminteri, aveau loc toate balurile selecte. (Sala Cercului Comerical — cea de-a doua sală de bal din localitate — improvizată din două saloane cu zidul dărîmat între ele, la etajul unei case bătrînești — casa lui Ghiță Iancu, unul din primii negustori proprietari de pe strada principală — nu „făcea" pentru „lumea bună", care se ducea numai la balurile „bine".)

În arhivele mele scriitoricești se află, neterminat dar aproape gata, manuscrisul unui roman umoristic în versuri, cu titlul *Suvenir din Cîmpulung*. Socotesc nimerit — fiindcă am amintit de balurile Cîmpulungului de odinioară — să reproduc aici un fragment din acest roman. Iată-l:

Totul mirosea a ficuși, a bal, a muzică militară și a ger,
A fum de țigară, a subprefect, a ceară de parchet și-a ofițer,
A mame grase — de pe margini — cu decolteuri asudate,
și mezelărești
Pe care s-au dospit, udate, parfumuri scumpe franțuzești.
Totul mirosea a domnișoare odicolonate intim și ametite
discret,
A brad uscat de la ghirlande, a tombolă și a bufet,
A fracuri cu ciun spălate și-a paciulii din șifoniere,
A subțiori de fată mare și-a carne dulce de muiere,
A lac de unghii și a pomadă din frezele de tineri linși,
A domnul colonel Țărulea și a pantofi de lac încinși,
A ștrudele cu scorțișoară, a baclavale-n romburi mici,
A *lintzertorte*, a piftie și-a ordonanțe în tîrlici,
A „doamne din elită" care și-au dat concursul pentru bal,
Dospite toate sub costumul „de preferat național",
A scrum de artificii trase și-a doamna general bolnavă,
A ciorbă caldă de potroace și a purcel prăjit la tavă.

În ceea ce privește teatrul local, acesta se rezuma la un singur spectacol pe an, pe care elevii Școlii Normale îl prezentau la 24 Ianuarie, interpretat de ei, în sala cinematografului „Culea", unde — pe o scenă cît o cutie de chibrituri, lipsită de orice fel de utilaj tehnic, de decoruri și chiar de o cortină care să-i acopere complet gura — se prezentau piese cu Iancu Jianu, cu haiduci deștepți și cîrserdari proști, sau comedii nesărate, cu nătărăi și ordonanțe, de ale căror titluri și autori nu-mi mai aduc aminte.

Trupele Teatrelor Naționale — din Craiova, Iași și București — rareori puneau picioarele prin Cîmpulung, și atunci numai cînd vreunul din marii actori ai timpului făcea cîte un turneu de beneficiu, de propagandă, sau de retragere din teatru, iar trupele de teatru particulare — în majoritatea cazurilor, trupe nomade și de „umplutură", adunate în jurul unui actor cu nume mai cunoscut — se abăteau din cînd în cînd și pe scena cinematografului „Culea", prezentînd mai ales farse și melodrame, localizate prost și jucate anapoda.

Culea ăsta era un fost căpitan — nu știu cum și de unde pripășit în Cîmpulung — care construise sala de „teatru-cinema" ce îi purta numele și unde (de două ori pe săptămînă, iar alteori numai simbata și duminica, matineu și seară) se „jucau" filme, acompaniate la pian, după ureche, de către un tînăr bărbier — Fiala îl chema — care, în timpul liber dintre un ras cu perdaf și un tuns cu mașina nr. 3, cînta la mandolină, lîngă soba din prăvălie, iarna și la fereastra ei dinspre stradă, vara, iar în diminețele de sărbători se „esersa" la pianul din sala cinematografului. În schimbul folosirii pianului, tînărul artist era „angjat" să cînte gratuit la reprezentații. În afară de sala de teatru și cinema, căpitanul Culea mai era proprietarul unui hotel — „marele hotel central" — cu două cafenele la parter: „Café comercial" și „Café select".

Ori de cîte ori cîte o trupă venea la Cîmpulung era obligată să joace la Culea (sala Cercului Militar, prevăzută și ea cu o scenă, neînchiriindu-se la civili, decît în cazuri cu totul speciale). Între alte condițiuni puse „directorilor" și care erau pe tocmeală și variau după renumele trupei și numărul actorilor care o compuneau, era una pe care Culea o punea cea dintîi. Fiind surd, nu putea auzi „pesa" din sală și atunci își rezerva dreptul de a-și pune un scaun în culise, urmărind și ascultînd spectacolul de acolo.

Îmi amintesc o întîmplare de pe vremea cînd se petreceau cele pe care le scriu aici și care a făcut multă vreme hazul și înconjurul orașului întreg. Se juca o melodramă, în care niște „briganzi" veneau să jefuiască — în actul al doilea — castelul contelui de nu știu ce, care era plecat cu servitorii și întreaga suită la vînătoare. Briganzii, legînd fedeleș pe bătrînul paznic credincios, care zadarnic încercase să se opună cu sulița și cu paloșul de la brîu, pătrundeau în castel, cu fețele mascate sub pălării mari, de pictori italieni, trase pe ochi, cu pelerine de conspirator drapate pe umeri și începeau să cotrobăiască peste tot, în căurarea unor documente compromițătoare, aflate în posesia contelui de nu știu ce și a unei presupuse comori ascunse a acestuia. Unul din briganzi rămînea de pază în ușă, scrutînd culisele cu ochi focoși, vigilenți și grimați aiurea. La momentul culminant, adică tocmai în clipa cînd briganzii izbutiră să spargă, cu „iarba fiarelor", caseta prețioasă, santinela din ușă ciuli urehea, făcu un gest de contrariere și adrseîndu-se celor dinăuntru rosti cu voce tunătoare:

— Un zgomot se aude... Și ciuli urechea și mai atent, făcîndu-i mîna pîlnie, împrejur, ca să prindă și mai clar zgomotul alarmant al depărtărilor. Apoi repetă și mai convins și cu voce și mai cavernoasă: Da, un zgomot se-aude!... Și culminînd — cu ton și gest — smulse pistolul de sub pelerină și înștiință, cutremurător, atît publicul din sală cît și pe tovarășii de tilhărie din scenă: Ie iei!...

— Nu „ie iei", drăguță, eu sînt, proprietarul sălii! îl lămuri Culea, care, de pe scaunul lui din culise, urmărise scena și auzise cum stă chestia. Ei *ie* pitiți colo, în partea cealaltă și fac zgomot, fiindcă se ceartă pă banii dă pă bilete.

Cam așa „arătau" spectacolele la Cîmpulung, în anii copilăriei mele. Nu toate, firește, dar cea mai mare parte din ele, prezentate de trupe vagabonde și amărîte — în speranța unor rețete care să acopere cheltuielile de tren, de birt, de tutun și de hotel — cu decoruri sordide sau inexistente, cu recuzită ori nulă ori uzată, de cufere și intemperii, cu costume de epocă roase de toate moliile hotelurilor și de toți șoarecii culiselor, din toate tîrgurile provinciale și cu „toalete" și fracuri moderne (cînd, foarte rar, era cazul) duhnind a Taica Lazăr din București, a naftalină și a bal „la complect".

În afară de aceste trupe — să le zicem „organizate" — mai veneau și soliști ca, de exemplu, Montaureanu, cu cuple-

tele lui faimoase; Lucian, în travesti în Coana Manda lui celebră; Ciorobea, în costum de pandur — virtuoz cîntăreț la flueir — și Dionicel, un domn serios, cu chică de protopop și cu barbă de crai de la răsărit, care concerta la mandolină. Cum pe atunci nu existau „agenții teatrale", biletele erau plasate de artiștii înșiși (care soseau totdeauna cu o zi-două înainte de spectacol) pe la negustorii din centru, la cazarmă pentru ofițeri, prin băcăniile unde elita orașului își lua aperitivele, sau prin cafenelele centrale unde trîndăveau pensionarii și își aveau „ștabul", cînd poposeau în Cîmpulung proprietarii — mari și mici — din județ.

Uneori, „plasatorii" de bilete veneau și direct în casele particulare, mai ales la ora mesei, cînd stăpînii erau sigur acasă și cînd — în afară de două rezervate — mai pica și-o țuică „cu măslinele sale", sau un pahar de vin „cu ceva împrejur". Cîteodată, la spectacole aveau voie să asiste — cu preț redus sau „intrare generală" la matinee speciale — și copiii, elevii și soldații. Atunci biletele se plasau direct în clasele de școală și la companii... Iar restul de bilete rămase — căci rămîneau întotdeauna destule — se vindeau la „cassa" teatrului; doi pe un bilet, sau și mai simplu, „la căciulă". Asta însemna că unul din artiști (și cînd era singur, solistul însuși) se așeza la intrarea în teatru, cu o căciulă întoarsă în mînă, iar „golănimea" de afară — strînsă turmă — arunca în căciulă fiecare cît avea și intra, duduind pe scările de lemn, sus la „galeria în picere".

Cu cît mă făceam mai mare, „patima" pentru teatru (și pentru celelalte ale literaturii, în același timp) punea din ce în ce mai multă stăpînire pe preocupările mele de viitor elev în clasa întîi gimnazială. Drept care, în prima vacanță mare, în calitate de proaspăt absolvent a patru clase primare, n-am mai deschis în grădina noastră din fund un circ aproximativ, ci un teatru în toată puterea cuvîntului. Cu scenă de scînduri (aveam o mulțime în magazie, de la construirea unui coteț pentru păsări, „sistematic" și rămas în stare de proiect) ridicată cam treizeci de centimetri deasupra solului, cu patru pari destul de înalți, în cele patru colțuri, de care prindeam „fundalul" și pereții laterali, în ziua de spectacol (făcuți din cearceafuri vechi, date „împrumut" de mama) și cu cortină nouă, făcută din două cuverturi de pat, ca să se poată deschide în părți — fluture cum s-ar zice astăzi (și provenite din aceeași sursă și în aceleași condițiuni).

Teatrul n-a mai purtat nici un fel de nume oficial. I se spunea — printre cunoscuți și spectatori — „Teatrul lui Tudorică", fără nici un fel de respect sau considerație deosebită, adică tot așa cum ar fi spus „arșicele sau bilele lui Tudorică". (Cine și-ar fi închipuit atunci — în cap cu mine — că, peste treizeci de ani, avea să funcționeze în București un teatru „de adevărat", care să se numească „Teatrul Tudor Mușatescu".)

Pentru deschiderea teatrului am scris cea dintîi piesă din cariera mea de autor dramatic. Mai bine zis, am rescris-o, fiindcă piesa mea nu era decît una din piesele jucate de elevii Școlii Normale (îmi amintesc acum că actorul care juca pe Iancu Jianu era unul dintre cei mai distinși elevi ai școlii — Geantă Teodor — care trăiește și astăzi, la Rîmnicul-Vîlcea, unde a fost profesor secundar și cetățean fruntaș) și pe care am transcris-o „din memorie", cu aproximațiile de rigoare și intervențiile personale inerente. Piesa avea cinci acte — vreo zece-douăsprezece foi de caiet de dictando în total — dar atît de multe personaje, încît nu mai rămînea nici un spectator disponibil, toți fiind „angajați" să joace în piesă sau în figurație. Noroc că la prima „repetiție generală" s-au rupt dușumelele scenei, din cauza greutății interpreților, iar după repararea ei m-am văzut nevoit să renunț la figurație și la personajele secundare, rămînînd numai noi, interpreții principali.

Eu, firește — în calitate de director și director-proprietar — jucam rolul principal, adică pe Iancu Jianu. Rolul s-a dovedit a-mi fi fatal, toți spectatorii topindu-se de rîs de tot ce spuneam și mai ales la „tiradele" serioase se tăvăleau pe bănci de rîs. Eșecul a fost lamentabil și, după premieră, care a rămas și singurul spectacol (la fel cum — peste circa douăzeci de ani — avea să se întîmple și cu piesa *Pelerina ecoseză*, la teatrul lui Ion Iancovescu, „cădere" fără precedent în istoria teatrului românesc, de la începuturile lui și pînă astăzi), am închis teatrul, am restituit cearceafurile și cuverturile de pat mamei și întreaga lui construcție a reintrat la magazie, în așteptarea unor zile mai glorioase, care n-au întîrziat, de altfel, să vină — în chiar toamna aceea — fostul meu teatru transformîndu-se în coteț de găini.

A urmat apoi liceul. (Mai exact, gimnaziul, fiindcă tocmai prin 1921—1922 a fost ridicat la rangul de liceu.) Odată cu

primii pantaloni lungi, cu vipușcă roșie, cu prima matricolă de metal (aveam numărul matricol 23), înghierată în ambele părți ale gulerului înalt de la tunică, activitatea mea teatrală particulară a încetat, fiind înlocuită cu o alta, de data asta oficială și organizată sub controlul profesional. Am început să joc teatru în cadrul spectacolelor teatrale organizate de direcția gimnaziului — după exemplul Școlii Normale — cu ocazia altor sărbători naționale, spre a se evita concurența.

De la început am fost distribuit — fără putință de protest (deși lucrul acesta mă jignea în orgoliul meu de mascul) numai în roluri de fete. Am jucat pe una, al cărei nume nu mi-l amintesc — în *Zorile* de St. O. Iosif, apoi pe Anca, în *Domnul notar* al lui Goga și, în sfîrșit (și cu rolul ăsta mi-am încheiat cariera de femeie în teatru) pe Zița din *O noapte furtunoasă*.

La premiera care a avut loc în sala Cercului Militar, obținută cu mari dificultăți de către direcția liceului, asista, în primul rînd de scaune, împreună cu familia mea, și tanti Sofia, sora mai mare a mamei, venită special de la Pitești, ca să-și vadă nepotul pe scenă. De cum am intrat în scenă, tanti Sofia n-a mai avut ochi decît pentru mine (am fost și am rămas, pînă la adîncile ei bătrînețe, nepotul ei favorit). Mă urmărea pas cu pas (și mă încurcam groaznic în fustele de sfîrșit de veac în București) și îmi sorbea replicile, ca pe niște lingurițe cu șerbet de zmeură, care era dulceața ei preferată, și de cîte ori reintram, cum „eclerajul" scenei era asigurat prin diverse lămpi cu gaz, o puteam vedea bine de pe scenă, roșie de rîs și iluminîndu-se de bucurie, ca un lampion de foiță căruia i se aprindea brusc lumînarea pe dinăuntru. Și cînd, căutînd să fiu cît mai „țățică" și degajată în mișcări (de fapt, îmi înfigeam mîinile în șoldurile false), am spus replica celebră „Jună sînt, belă sînt și de nimenea nu depand", în tăcerea care era în sală s-a rupt deodată vocea piteșteană a tanti Sofiei: „Mînca-l-ar tanti să-l mănînce de fată!"

Cred că niciodată — în strălucita ei carieră — replica aceasta nu a produs atîta ilaritate ca în seara aceea.

Anul 1913 a însemnat cea dintîi dată importantă și serioasă în viața mea teatrală. Am văzut, pentru prima dată, un spectacol la Teatrul Național din București. Evenimentul

— căci eveniment a fost — s-a petrecut în luna mai și piesa a fost *Oedip rege*, cu Nottara în rolul titular.

Pe vremea aceea — și încă mult timp, mai pe urmă — societatea „Tinerimea română", de sub președenția profesorului Nae Dumitrescu, zis „Filoxeră" (după numele unei cărți cu același titlu, scrisă de el), organiza în fiecare an, la București, un concurs printre cei mai buni elevi ai tuturor școlilor secundare din țară. Concursul avea loc în aprilie și premiile se decernau — celor reușiți — într-un cadru oficial și festiv, la Ateneul Român. Printre premiații pe țară — cu premiul I la limba română și istorie — mă aflam și eu, drept care venisem, pentru prima dată, singur, în București.

Aici, firește, toți concurenții reușiți eram primiți sărbătorește, cazați la internatele liceelor bucureștene (eu am fost la „Matei Basarab"), hrăniți la „Ospătăria comunală", care era, mi se pare, pe undeva, pe cheiul Dîmboviței, plimbați pe la muzeele de la Șosea și prin parcurile timpului. După ce ni se puneau pe cap, la Ateneu, coroanele de merișor și ni se umpleau brațele cu cărți, cu diploma de premiant deasupra, eram duși in corpore, și ca o ultimă onoare, la Teatrul Național, în matineu.

Pe mine piesa m-a „cutremurat" mai puțin decît pe colegii mei de spectacol. Mai mult decît povestea tragică a nefericitului rege al Thebei m-a impresionat adînc jocul maestrului Nottara, respectatul meu prieten de mai tirziu (într-o scrisoare pe care mi-a adresat-o, după un interviu pe care i l-am luat în 1927, mi-a făcut cinstea să mă autorizeze să mă socotesc prietenul lui), vocea, mimica și felul cum se mișca în scenă. Și — paralel cu acestea — m-a preocupat tot timpul „tehnica" spectacolului, ca să zic așa: decorurile, lumina, costumele, recuzita, și așa mai departe.

N-am crezut niciodată nici în presimțiri, nici în predestinări. Dar afirm aci că în clipa cînd — în picioare — aplaudam frenetic sfîrșitul spectacolului, am avut *certitudinea* că odată, într-o zi, cîndva, voi fi și eu cineva acolo, pe scenă, între decoruri...

Deocamdată însă nu eram decît un elev de clasa I gimnazială, care ieșea cu sufletul trist, și mic, sub tunica pe care lucea medalia de premiant I, în strada înnebunită de primăvară, de zgomote, de parfumuri acre, ca și cum toate violetele lumii s-ar fi topit în spațiu, și de toate chemările — oculte și turburătoare — ale amurgului de mai bucureștean.

Şi, în aceeaşi seară, în trenul care mă ducea spre Cîmpulung, mă hotărîi ca — de îndată ce voi ajunge — să scriu şi eu o tragedie, ceva tot cam în genul lui *Oedip rege* şi să joc rolul principal, tot cam aşa cum l-a jucat Nottara pe al lui...

Dar tragedia mea avea să fie modernă... să se petreacă în viaţa de toate zilele. În primul rînd, îmi ziceam eu (în timp ce trenul se apropia de gara Titu), fiindcă viaţa e plină de tragedii care se desfăşoară sub ochii noştri, chiar dacă nu le vedem şi trebuie scoase la lumină şi, fiind cunoscute, să fie evitate în viitor, şi apoi scăpam şi de costumele clasice şi de decorurile complicate, imposibil de realizat în viitorul meu teatru, chit că l-aş reface în magazia mare de lemne, ca fiind mai proprie pentru scenă şi că mi-aş sparge puşculiţa — înainte de Anul nou — în vederea cheltuielilor de montare.

Ce? Un om nu poate să fie lovit de soartă, chiar dacă e îmbrăcat în surtuc, la fel cum a fost Oedip în togă?

Şi ce? E nevoie neapărat să umbli pe drumuri şi prin palate, ca să ţi se întîmple o nenorocire, cînd ţi se poate întîmpla, foarte bine, într-o sufragerie, sau într-un antreiaş?

Pe aproape de gara Goleşti, hotărîrea mea era luată definitiv: tragedia modernă; eroul, funcţionar la prefectură, nu rege! Şi să nu se însoare cu mamă-sa, că e prea de tot şi e prea mare diferenţa de vîrstă. Să se însoare cu o soră de-a lui, pe care n-o cunoaşte, că e vitregă. Şi copilul pe care şi-l omoară să fie din flori, ca să aibă un motiv „mai plauzibil" să nu-l cunoască. Şi, pe urmă, pe Oedip să-l cheme Ionescu, ca să fie un nume banal, şters, dintre marii anonimi ai lumii, fiindcă oricui i se poate întîmpla una ca asta. Totul e să fii om şi să cadă năpasta pe tine. Şi oracolul, ce poate fi mai la locul lui decît o soacră din prima căsătorie, care îl căţăie toată ziua şi într-o seară îl blesteamă, fiind supărată c-a pierdut la cărţi?

Ceea ce mă încurca, deşi trenul plecase din Stîlpeni şi se apropia de Cîmpulung, era pedeapsa pe care Ionescu avea să şi-o administreze după ce le afla pe toate.

Să-şi scoată ochii, nu se putea, că prea semăna cu *Oedip rege* şi eu vream ca tragedia mea să fie absolut originală. Să-şi taie o mînă, semăna cu Mucius Scaevolla!... Să-şi rupă un picior? Nu e bine să aduci şchiopi pe scenă. (Şi totuşi am adus pe Gena, în *Titanic Vals*, şi a fost foarte bine. Dovadă că nu trebuie să crezi în semne.)

Cel mai bun lucru e să se spînzure. E şi mai omenesc şi chiar mai impresionant pentru un final de tragedie, plus că nu mai e obligată nici Antigona — vream să spun Didina, fata lui cea mai mică — să umble cu orbul de mînă, ca Bucurica cerşetoarea cu nepotu-său Tică.

Cînd trenul oprea în gara Cîmpulung, tragedia mea era terminată.

Pe peron mă aştepta tata. Vesel, jovial, cum era el, emoţionat un pic că i s-a întors odrasla glorioasă de la Bucureşti.

— E, ce-ai făcut, domnule, la Bucureşti? m-a întrebat, dîndu-mi mîna de bnu venit.

— Am făcut o tragedie, i-am răspuns, în cinci acte. Mai am numai s-o trec pe curat... O să ţi-o povestesc.

Şi pe tata l-a bufnit rîsul, înainte să audă măcar o singură vorbă din prima mea tragedie. Rîsul lui însă, departe de a deforma, m-a pus la ambiţie şi chiar a doua zi mi-am cumpărat un caiet de dictando cu două sute de file, cartonat, douăzeci de peniţe „Klaps", un „sticloi" de cerneală „Antrance şi 4001", un toc nou, marca „Armul" (cum i se spune lui „Hardmuth", la Cîmpulung), o coală de sugativă roză şi cu vinişoare albastre, ca marmura de canava, şi două plăcinte cu cremă de vanilie. Pe la patru după-amiază m-am încuiat în odaia mea, mi-am pregătit totul — curat şi frumos — pe masa unde îmi făceam lecţiile şi, în aşteptarea inspiraţiei, pe care o simţeam ca pe o nebuloasă planînd în mine şi în jurul meu, dar care nu se decidea să se materializeze, am început să mănînc prăjiturile. Apoi am scris — cu litere de tipar — pe eticheta de pe coperta caietului:

„Ionescu de la prefectură"
Tragedie în cinci acte, de Muşatescu Al. Teodor
Clasa I sec.

După asta, am deschis caietul la prima lui pagină. Am netezit — fără motiv, numai aşa ca s-o simt — hîrtia moale şi velină, am muiat locul în cerneală şi am scris, tot cu litere de tipar, „Actul I" şi tocmai cînd mă pregăteam să întorc foaia şi să scriu pe următoarea „persoanele", mi-a bătut jupîneasa în uşă — după ce a văzut că e încuiată — „să poftesc la masă, că e opt". Abia atunci mi-am dat seama că în cele patru ore cît lucrasem, n-am făcut decît să mănînc două prăjituri, să scriu trei vorbe şi să constat că nu e chiar atît de uşor să „treci pe curat" o tragedie pe care o ai gata scrisă în minte.

După masa de seară am ieşit în grădină. Mirosea a bujori care se deschid, şi a mărgăritarul proaspăt, şi a liliac alb înflorit ca un înger îngenuncheat lîngă poartă. Peste drum, la colonelul Petroianu, cineva cînta *Revêrie russe*, la pian, cu ferestrele salonului deschise, iar prin faţa porţii noastre fata lui Cristescu, de la Regie, trecea la braţ cu băiatul lui Gîrniţă, de la „măsuri şi greutăţi". Ea era dată afară de la „profesională", pentru abateri grave de la disciplina şcolară şi el de la Şcoala de ofiţeri de infanterie, pentru beţie şi joc de cărţi.

„Primăvara, bat-o vina!" mi-am zis în gînd, întrebuinţînd, pentru prima dată, titlul uneia din comediile mele muzicale, care avea să se joace peste treizeci şi patru de ani — în 1947 — la Teatrul Alhambra din Bucureşti.

Şi într-adevăr, primăvara şi seara de mai, şi florile, şi chiar perechea înlănţuită care o luase la stînga, pe o ulicioară fără felinar de gaz, nu mă lăsau în pace nici pe mine.

Simţeam ceva, aşa, ca un fel de parfum care îmi venea din inimă ca dintr-un flacon cu dopul desfăcut... ceva nelămurit şi bun care mă ameţea frumos şi care — către miezul nopţii — m-a îndemnat să intru în odaia mea, să-i încui uşa din nou şi, lipind o altă etichetă, albă, peste cea cu tragedia lui „Ionescu de la prefectură", să scriu, tot cu litere de tipar, dar mult mai frumoase ca cele dintîi, „Poezii" de Muşatescu Al. Teodor, elev clasa I sec.

Aşa a murit prima şi ultima tragedie pe care era s-o scriu. Şi — în timp ce filele caietului de „poezii" începeau să se umple — toate proiectele şi visurile mele de autor dramatic, actor şi „om de teatru" dispăreau, uitate, ca florile presate între filele de cărţi care ţi-au fost dragi.

Pînă în 1916, activitatea mea extraşcolară a fost închinată exclusiv poeziei şi colaborării, cu versuri şi „jocuri de inteligenţă" (aritmografe, logogrife, rebusuri etc.) la *Revista copiilor şi a tinerimei* (tinerimei se numea, nu tinerimii, cum ar fi fost corect) de sub conducerea lui G. Costa-Foru, acest bun şi devotat prieten al oamenilor şi al copiilor, deopotrivă, şi cu care — mult mai tîrziu — am avut strînse şi mature legături profesionale.

Dar, cum mi-am propus ca aceste „memorii" să fie numai în legătură cu teatrul, să ne mutăm, dacă binevoieşti, cititorule, în Iaşul refugiului din 1916, unde — după copilăria

mea teatrală, decedată la Cîmpulung, în 1913, şi în lamentabilele condiţiuni care s-au văzut — avea să înceapă „adolescenţa" mea în teatru.

Pînă la Crăciunul din 1916, toate instituţiile de stat îşi găsiseră — cît de cît — un adăpost convenabil şi îşi reluaseră, mai mult ori mai puţin, activităţile de resort. Una singură dintre toate rămăsese la periferia preocupărilor oficiale, şi anume şcoala. Toate localurile „proprii" ale şcolilor din Iaşi — de la cele primare pînă la cele universitare — erau ocupate de spitale, de etape militare, sau de alte instituţii.

Şi atunci, pînă la rezolvarea oficială a problemei învăţămîntului — rămasă într-o haotică suspensie — o mînă de profesori, conştienţi de menirea lor, ieşeni şi refugiaţi de război, au hotărît să înfiinţeze — din iniţiativă particulară, dar cu drepturi recunoscute de stat — un liceu care a fost botezat „Liceul refugiaţilor". Funcţionînd la început numai cu clasele cursului superior, acest „liceu" a fost găzduit în nişte barăci de lemn, aflate în părăsire într-una din curţile mai dosnice ale Universităţii din Iaşi.

În ianuarie 1917, cînd s-a deschis liceul, printre elevii clasei a V-a mă aflam şi eu, iar printre profesorii cei mai severi şi anume la catedra de limba latină, tata. Pentru pitorescul şi însemnătatea documentării a acestui liceu sui-generis, notez că elevii (adunaţi, ca şi profesorii, din toate unghiurile ţării cotropite — primii, neplătind nici o taxă şcolară, iar ceilalţi neavînd nici o leafă profesională) făceau faţă, singuri, pe echipe zilnice, compuse din fete şi băieţi (căci liceul era mixt) şi conduse de către un profesor, tuturor nevoilor de întreţinere: 1 curăţenie — măturat, frecat scîndurile, spălat geamurile şi băncile, dezinfectat cu camfor contra păduchilor exantematici; 2 căldură — fiecare elev şi profesor aducea, cotidian, cîte „cel puţin" un lemn de sobă, o ciozvîrtă de ulucă din zaplazul proprietarului, sau alte materiale combustibile, găsite sau „furgăsite" pe la domiciliile proprii, sau ale altora, mai înstărite; 3 siguranţa — în fiecare noapte, cîte doi elevi (fără fete, de data aceasta) făceau de pază „înarmaţi", la barăci, pentru a le păzi de furturi nocturne, ştiut fiind că băncile, în primul rînd, puteau constitui un tentant element pentru încălzit sobele din vecini şi de îmblînzit pustiile de viscole, năprasnice şi congelate de gerurile polare ale acelei ierni pustiitoare şi sărace.

Directorul liceului (că, altminteri, liceul avea şi director) era profesorul Ştefănescu, pe care noi, „a cincea", nu-l

aveam, fiind „de filozofie" — materie pe care programa analitică a clasei noastre n-o prevedea — dar despre care știam cu toții că e ginerele lui Alexandru Vlahuță, lucru care în ochii noștri de admiratori (și declamanți, la festivități, ai operelor dulcelui maestru al capodoperelor *Mama*, *La icoană* și *Dormi, iubito, dormi în pace*) îi da o deosebită valoare și chiar un fel de mistică strălucire.

Dintre profesorii refugiați (și dacă, după cum le-o doresc cu sinceră mărturisire, mai sînt în viață, le cer iertare de felul „școlăresc" cum îi amintesc aci) aveam, în afară de tata, la latină (zis „Cicero", fiindcă îi știa acestuia, pe dinafară, toate cele patru oratiuni), pe Dumitrescu-Țiganu, zis și „Asurbanipal", de istoria antică; pe Florescu, de la Craiova, zis și Barbă-Cot, din cauza unei superbe bărbi cărunte, care îi acoperea cravata, a cărei culoare n-am văzut-o nici unul dintre noi, niciodată; de „naturale", pe Baciu, de la Rîmnicul Sărat, zis „Fonfu", din cauza unor polipi fornăiți și neglijați pe bazele nazale; de la Buzău, pe Teodorescu „Clipici" (fiindcă clipea în permanență, datorită unui „tic nervos") zis, pe deasupra, și „Keșchevu", fiindcă era de franceză; și pe alții pe care, cu regret, nu mi-i mai amintesc acum, la această oră tîrzie, cînd plouă, iar eu scriu și vreau să îi evoc.

Aveam și profesori ieșeni: pi conu Ghiță Ghibăniescu (alias Gh. Ghibănescu, cunoscutul și distinsul istoric și filolog), supranumit „document", din cauza cercetărilor pe care le făcea prin arhive, hrisoave, mînăstiri și biblioteci vestite. De geografia fizică aveam pe „celebrul" Constantinescu-Perguță („La înșiput, măi băiet, tot pămîntu o fost o apă. Apî chioarî, de-așee din mări și din oceanii și din cari biem acuma și noi, ieșănii, c-ați vinit voi, ištia, răfugiații pieste noi și nu ne-ați mai lăsat și nouî macar olecuți de vin, acolè, să fii d-un pahari-două. Dar bini-ați vinit voi sănătoș, și sî vă întoarseți sănătoși pi la caseli voastrî, cît mai curînd posibil, că olecuțî di vin om mai găsî noi, la o adîcătelea, dacî o să dăm preț cum l-ați stricat.") Am citat, pe cît am putut mai textual, începutul primei lecții de „jiografii fidzicî" a neegalatului nostru Perjuțî.

Am mai avut, pentru scurt timp, din care cauză nu-i cunosc cu porecle, pe profesorul Mitescu (de la gimnaziul Alexandru cel Bun din Iași) și pe profesorul Botez (de la Liceul Național). Și-am mai avut pe Valentin Bude, cel mai încîntător profesor (de română era) din întreaga mea viață școlară. Ardelean de origină, cu studiile făcute în București și ieșean prin adopțiune, la fel ca Topîrceanu. (Valentin Bude e singurul dintre foștii mei profesori de la „Liceul refugiaților" pe care l-am revăzut — om în toată firea aflîndu-mă — și cu care am petrecut o neuitată „seară", într-o noapte întreagă, la Iași.)Valentin Bude întrunea într-un singur dialect (al lui, propriu) pe toate celelalte trei și izbutea să adune și să exprime dintr-o dată, într-un debit de fascinant pitoresc și cu o vervă lexicală, savant și egal dozată, *Hazul solemn*, aș zice indiferent dacă era cu cioareci creți, cu „jachet" înnodat pînă sub bărbie sau cu reverendă popească — slobodă sau unită — a ardeleanului de peste tot; cu „miticismele" de stras sclipitor ale bucureșteanului din totdeauna și cu umorul — încropit și șoltic — exprimat în meandre molcome și „olecuți perfidii" ale veșnicului hîtru moldovean.

Dintre elevi (toți silitori și care prin muncă, prin merite personale și pe drumuri drepte au ajuns, mai tîrziu, fruntași în feluritele cariere pe care și le-au ales) voi pomeni numai pe unul singur și anume pe cel mai prost la învățătură, lipsit de caracter, delator, băgăreț, perfid, neleal și care a fost singurul dintre noi care a ajuns ministru, sub nu știu care guvern liberal. Îl chema Eugen Titeanu.

Nu știu cum s-a făcut, dar din clipa cînd am părăsit băncile „Liceului refugiaților" și pînă a ajuns el ministru, nu ne-am mai întîlnit niciodată, deși eu mai auzisem de el prin presa politică a timpului, iar el, desigur, auzise de mine, datorită activității mele literare.

În ziua cînd ne-am întîlnit — nu mai țiu minte în cadrul cărei festivități culturale — domnul ministru Titeanu, care o onora cu prezența, în clipa cînd cineva, care nu știa că ne cunoaștem, a vrut să mă prezinte, auzindu-mi numele, domnul ministru a încruntat sprîncenele a efort de memorie și „considerîndu-mă" de la pantofi și pînă la moalele capului, a binevoit să exclame:

— Mușatescu? Tudor Mușatescu...! Parcă te-aș cunoaște de undeva, dar nu știu de unde să te iau.

— Să mă iei de mîna asta, i-am răspuns, arătîndu-i mîna dreaptă, și să mi-o săruți, fiindcă ea ți-a făcut teza la latină, în 1917, că dacă nu luai notă de trecere, rămîneai repetent, fiind deja căzut la două materii.

Spre consternarea celor de față, excelența sa — lichea cum era — în loc să se supere, a deschis brațele larg, ca două

jumătăți de barieră, după trecerea trenului, vrînd ca să mă strîngă la piept, în timp ce glasul i se topise de emoție conșcolărească:

— Tudorel... dragul meu!...

Avînd însă prezența să mă dau deoparte la timp, domnul ministru a primit în brațe pe altcineva, dintre cei care se aflau de față.

Dar să ne întoarcem la Iași, în 1917.

Cu cupola degerată, cu sala pustie, cu vinele caloriferelor înghețate Teatrul Național din Iași hiberna — părăsit — în solemnitatea plușată a lojilor de purpură ofilită și a balcoanelor deșarte de replici și de tirade, în tristețea cu oglinzile sleite și cu fardurile crăpate a cabinelor părăsite, a decorurilor încremenite în singurătatea magaziilor duhnind a vopsele reci și a costumelor rebegite, în dezolarea dulapurilor cu naftalină și triste de drumuri stinse și de catifele moarte.

Și, deodată, inima bătrînului edificiu a început să bată din nou. Ba chiar să bată cu pulsațiile sporite... O mînă de actori — și dintre cei mai de frunte — refugiați din „teritoriul ocupat" au venit să ceară ospitalitate artistică colegilor lor ieșeni și, alăturîndu-se acestora, să reanimeze căldura vieții, în trupul amorțit al vechiului lăcaș de cultură, cu porțile ferecate și străjuite de Miron Costin, bătrînul paznic și letopisețar al istoriei neamului.

Și dintr-o dată, Teatrul Național din Iași a devenit — pe lîngă ce era — și filarmonică, și operă, și teatru de revistă...

În prima stagiune de refugiu, luminile teatrului s-au aprins peste *Povestirile lui Hoffmann*, cîntată de Elena Drăgulinescu-Stinghe, Niculescu Basu și Romulus Vrăbiescu, la „pupitru" cu Umberto Pessione. Aici, Marioara Ventura cu Ion Manolescu și Tony Bulandra au jucat *Îndrăgostita* și *Marșul Nupțial*; Elvira Popescu, Iancu Brezeanu, Bulfinsky și Critico au reluat *Patima roșie*; Ion Livescu și Ion Manu au jucat *Secretarul general*, iar Maria Ciucurescu *Domnul Notar* și *Femeia avocat*. Aici a avut loc premiera *Dezertorului* lui Sorbu și tot aici cei doi titani ai artei românești — George Enescu și C. Nottara — au recoltat, în seri glorioase și neuitate, ovațiile unui public delirant și însingerat.

În calitatea mea de „cestor" al clasei, primisem sarcina — extrașcolară — de a controla „atitudinea și comportarea" elevilor liceului, la spectacolele Teatrului Național, fiindcă altele, în altă parte, nu existau în acel moment.

Manuscris neterminat
(Au fost publicate fragmente, în Argeș, nr. 4 1969)

SCRISORI GĂSITE

(EPISTOLE VESELE)

PROCEST-VERBAL

Subsemnatul Vasile G. Piscan, domiciliat în Cîmpulung, jud. Muscel, strada Rîului, nr. 112 — că acum stau la cumnatu-meu de cînd am fost distrus de cutremur, căzîndu-mi tavanul în cap, atît mie cît și întregei mele familii — declar următoarele cu privire la ceea ce știu despre bătaia care a avut loc între nea Gheorghe Dirivișî, cîrciumar din localitate, domiciliat la cîrciuma sa (odăițili din dos) și d-l Petre Sfetcu de profesie dat afară de la Primărie, unde nu știu ce-a fost, dar știu că era domiciliat mai mult prin cîrciumi, iar acum am auzit că stă pe la diferite slujnici și chiar la bucătăreasa d-lui primar, cu care se are bine încă de pe vremea cînd era la primărie și se-ntîlnea dimineața, în piață, cu ea, el avînd delegație la lapte de-l vărsa cînd se află cu apă, fiind în uniformă de Frontul Renașterii. Eu subsemnatul fiind martor la această bătaie, că eram acolo și chiar am fost lovit cu colivia în ochi, după cum poate spune și canarul care se afla în acea colivie, fiind și el rănit cu un sifon în cap, declar următoarele cu privire la această bătaie, jurînd că nu mint și că nu sînt rudă cu nici una din părți.

Pe la orele opt seara, mă aflam în cîrciuma domnului nea Gheorghe Dirivișî spre a lua o mică gustare de țuică în trecere spre casă. Alte persoane se mai afla în local, și alții ce luau mici gustări de țuică sau de vin, nimeni nu era însă beat, nefiind ora de așa ceva și toată lumea își vedea de treaba lor, iar nea Gheorghe sta la tejghea ascultînd la aparatul de radio, căci era tocmai jurnalul sonor. La acest moment, a intrat instantaneu în local d-l Petre Sfetcu care se afla în stare de ebritate, după cum se putea vedea, clătinîndu-se pe picioare și avînd pălăria pusă cu funta de la spate în față, încît am și rîs cînd l-am văzut, dar nu de el, ci singur, că așa mi-a venit în acel moment. Știindu-l toată

lumea căci caută cearta cu luminarea, nimeni nu l-a băgat în seamă, deşi s-a apropiat de mai mulţi locuitori ca să stea la masa lor, dar aceştia l-au refuzat foarte frumos, unii chiar înjurîndu-l că nu vrea să-i lase în pace. Drept care, d-l Petre Sfetcu s-a aşezat singur la masă şi a cerut să i se dea o litră de ţuică spre a o bea. Neprimind nici un răspuns, a început să bată cu scrumela în masă, de nu se mai auzea ce zice la radio, lucru care inervîndu-l pe nea Gheorghe, acesta i-a comunicat că nu mai are ţuică şi nu-i dă căci este beat. Auzind aceasta, d-l Sfetcu s-a ridicat de la masă şi s-a dus la tejghea, începînd a vocifera din gură că de ce nu-l serveşte cu ţuică, acesta fiind sabotaj şi că-l va băga în puşcărie dacă nu-i dă...

Foarte liniştit, nea Gheorghe i-a răspuns, zicîndu-i că să nu zbiere aşa că nu mai aude la aparat, la care numitul Sfetcu a zis nişte vorbe foarte murdare despre aparatul de radio. „De ce vorbeşti d-ta aşa despre aparatul meu?" i-a zis nea Gheorghe. Şi de ce să-l spurci d-ta? Că ce, tu i-ai plătit ratele"? „Ba te-njur şi pe tine, dacă vreau", i-a răspuns d-l Sfetcu şi l-a înjurat din nou de rate, dînd cu pumnul în tejghea şi răsturnînd cîteva pahare care se afla martori acolo.

Foarte inervat de acest gest, nea Gheorghe i-a zis să părăsească localul ieşind afară, că dacă nu, pune băieţii să-l dea, ceea ce a şi făcut îmbrincindu-l foarte frumos că se opunea, pînă cînd, scăpînd din mîinile lor, a început să aplice diferite lovituri cu bastonul, spărgînd capul unui picol care, căzînd pe jos, îl muşca de picior, iar văzînd că începe bătaia, nea Gheorghe a sărit de la tejghea, împreună cu alţi clienţi spre a-l evacua.

Cînd a dat cu scaunul nea Gheorghe, de i-a distrus dentura, nu ştiu, căci numitul Sfetcu, urcîndu-se pe masă ca să scape, a luat colivia din perete şi mi-a aruncat-o în figura mea şi deci n-am putut să văd, dar ştiu atît că toate persoanele, cînd am deschis eu ochii, erau pline de sînge, chiar şi nea Gheorghe, care-i curgea din nas şi căuta satîrul că nu ştiu ce zicea că vrea să facă cu el. Apoi a venit sergentul din post, care făcînd anchetă l-a trimes pe numitul Sfetcu cu o trăsură de jurnă, la spital, pînă i-o veni graiul la loc ca să declare ce ştie şi noi am fost aduşi la secse spre a declara ce-am văzut cu ocazia bătăii, adică-te martori de ocazie.

Aceasta este declaraţia mea pe care o subţiu şi-o semnez cu propria mea mînă şi altceva nu mai ştiu nimic.

Vasile G. Piscan

DOMNULE COMISAR,

Subsemnata Matilda Sorcoveanu în etate de 56 de ani, căci în acte este greşit, fiind confundată, cînd m-a declarat la Ofiţerul Stării Civile, cu sora mea mai mare, actualmente în etate de 61 de ani, căci sîntem gemene, cu inima zdrobită de durere, pentru tot restul zilelor ce le mai posed, am onoare a depune următoarea reclamaţiune contra criminalului şi asasinului cu premeditaţie, avocat Tică Ionescu-Lăculeţe, de profesiune chiriaşul meu de sus, asupra faptului de omor şi şoricioacă săvîrşit asupra numitei Fofoloanca, de profesiune pisică de ancora —, căci o aveam de la un marinar, vărul meu de la Constanţa, proprietatea mea personală şi prietena mea cea mai bună, căci faţă de răutatea oamenilor din această lume crudă, prefer mai bine animalele, în afară de costul său, care, la preţul de astăzi, nici nu se mai găseşte, toate fiind corcituri sau cu moravuri uşoare, pentru care scop îşi petrece existenţa lor mai mult pe acoperişuri şi maidane, şi de-aia n-am ţinut niciodată cotoi masculini, aceşti indivizi fiind mult mai vagabonzi decît ele, încît, cu ochii plini de lacrimi şi cu inima zdrobită de durere pentru tot restul zilelor ce le mai posed, viu spre a vă spune, cum s-au petrecut faptele înainte de antecentele morţii ei, căci victima a decedat abia la două zile după ce a fost omorîtă, cu toate îngrijirile date de trei medici veterinari şi unul de om, plus că, nemaiavînd încredere în ştiinţa lor, i-am dat şi eu, pe ascuns, două tuburi cu pastile de sulfamidă diluată în lapte, precum şi un tub de somnalin, diluat în puţin ceai de cozi de cireşi, căci nu dormea toată noaptea, visînd numai şoareci, ceea ce o agita în tot corpul, procurîndu-i diferite tulburări, fără să se mai poată cere afară şi toate aceste lucruri, care mi-a zdrobit inima de durere pentru tot restul zilelor ce mai posed, n-a fost decît răzbunarea d-lui Tică Ionescu-Lăculeţe, pentru o scîrbă de canar pe care Fofoloanca mea i l-a mîncat din eroare şi care — momind-o cu o farfurioară de

grişi cu lapte, preparat cu şoricioacă, de complicea sa, anume nevastă-sa — a invitat-o la ei în bucătărie, cu diferite vorbe dulci şi după ce victima i-a crezut pe cuvînt şi a consumat grişul ucigător, amîndoi a deschis uşa din dos şi a început să mă strige cu cuvinte prefăcute, zicînd: „Madam Sorcoveanu, vino să-ţi iei pisicuţa căci nu ştim ce are, dar i s-a făcut rău la noi în bucătărie şi a leşinat puţin sub maşină", astfel că, cînd m-am dus la faţa locului, am găsit-o în nesimţire şi cu toate întrebările mele că ce i s-a întîmplat, n-a putut să-mi mai răspundă absolut nici un cuvînt şi se uita numai la mine lung, făcîndu-mi cu un ochi spre farfuria cu grişi care rămăsese alături şi cu celălalt spre ambii asasini, care, făcînd pe nevinovaţii, zicea că să-i dăm şi restul de grişi din farfurie că poate îi face bine, dar binele care i l-a făcut să fie la ei şi la tot neamul lor, căci prin această crimă am rămas singură pe lume, zdrobindu-mi inima de durere pentru tot restul zilelor ce mai posed, aşa că vă rog a face imediat cercetări la faţa locului, pentru a trimite pe ambii criminali în faţa Curţii cu Juraţi, spre a-şi primi cuvenita pedeapsă, sau dacă nu le otrăvesc şi eu apa de la chiuvetă cu dinamită sau alt preparat cît mai atomic cu putinţă, pe care pot să mi-l procur din comerţ.

Cu inima zdrobită de durere pentru tot restul zilelor care le mai posed, vă rog să primiţi asigurarea celei mai considerabile stime, precum şi această farfurioară cu colivă din partea victimei al cărei parastas de trei zile l-am oficiat chiar azi, acasă, căci la biserică m-a refuzat părintele, spunînd că sînt cam nebună şi că pisicile nu este adevărat că sînt şi ele suflet de om, nefiind de religie ortodoxă.

Matilda Sorcoveanu

DOMNULE ADVOCAT,

La cererea dv., că să mă exprim prin scris asupra argumentelor ce le posed în privinţa ca copilul care mi-a rezultat din divorţul în care mă aflu cu numitul meu soţ, Matei Gurgău, să fie revendicat asupra mea, iată cîteva din aceste argumente, astfel că onor Palatul de Justiţie, ca suflet şi om de lege, sper că va aprecia că am dreptate ca mamă

nenorocită şi soţie credincioasă care n-am ştiut, în doisprezece ani de căsnicie, decît casa şi acest copil, pe care l-am făcut cu soţul meu, înainte chiar de nuntă, astfel că s-a născut numai în vîrstă de trei luni, cealaltă etate avînd-o înainte de acest eveniment:

I. Copilul trebuie să fie al meu, pentru că l-am făcut exclusiv singură, el nefiind nici măcar de faţă cînd l-am născut.

II. După naşterea copilului, dînsul venea să-l vadă beat, că zicea că bea de bucurie fiindcă i-am produs un băiat, şi la alăptat m-a lăsat tot pe mine singură ca să fac acest fapt, nevrînd să ia doică sub pretextul că prăvălia merge prost, fiindcă a scăzut preţul la cafea şi a putrezit două lăzi cu curmale, iar comanda de rahat trebuie s-o mîncăm noi, căci a venit rînced şi nu-l poate servi la clienţi.

III. Niciodată acest om nu s-a ocupat de educaţia copilului său, astfel că, pînă la vîrsta de zece ani, a trebuit să-l bat numai eu singură, dînsul aplicîndu-i prima bătaie abia acum doi ani, cînd pierdea la table şi băiatul i-a zis „zbîrci" cînd a dat cu zarul şi, din cauza acestei ghele, s-a repezit asupra copilului, lovindu-l într-un mod barbar cu tablele în cap şi înjurîndu-l de mine, care mă aflam de faţă, şi-a trebuit să-l opăresc cu ibricul de cafea pe care îl posedam în mînă, ca să-l potolesc şi să scap copilul de la o moarte sigură.

IV. Dar lăsînd laoparte toate astea, faptul cel mai grav este că soţul meu, încurcîndu-se cu casieriţa de la prăvălie, persoană cu care trăieşte şi astăzi în văzul clienţilor, dovedeşte că are o viaţă imorală, ceea ce nu poate fi un exemplu bun pentru copil, acesta fiind o fire foarte sensibilă şi, ca dovadă a afirmaţiei mele, este că, dumineca trecută, după ce-a fost să-l vadă pe tatăl său la domiciliul unde trăieşte acum cu acea casieriţă, imediat ce s-a întors acasă s-a alegat de servitoare, făcîndu-i anumite propuneri suspecte care le deţin chiar din gura ei şi care nu corespunde pentru vîrsta unui copil de 13 ani.

V. Copilul meu este singura mea mulţumire pe care o am de la soţul meu, după o viaţă întreagă de suferinţe şi atrocităţi, căci îngrăşîndu-mă din cauza plînsului şi a nopţilor nedormite, ori de cîte ori venea acasă de la cealaltă făcea pe somnambulul adormind imediat, sub pretextul că la cantitatea de 120 kilograme la care am ajuns, după cura

de slăbit care m-a anemiat complect, orice pretenție din partea mea este nulă, fiindcă îmi face rău la inimă și n-are chef să-l acuz, după moartea mea, că el m-a asasinat. În afară de aceasta, copilul meu constituie pentru mine și singurul meu venit, căci îmi plătește pentru întreținerea lui, astfel că cer și pensie alimentară, plus daune morale dacă vrea să consimț la acest divorț, căci are destule parale și așa cum îi dă prostituatei celeilalte, poate să-mi dea și mie.

Cu distinse salutări,
Cecilia Gurgău, născută *Prislop*

DOMNULE PREȘEDINTE,

Subsemnatul Neculae Pe. Irimia, locuitor al acestei comune unde mi s-a întîmplat faptul de părăsire de domiciliu a soției mele, Elisaveta Pe. Irimia, cu brișca cu care a venit s-o ia cu doi cai, dispărînd împreună cu alte lucruri din casă ce mi s-au furat, plus una purcea în stare de cel puțin o sută de kilograme, porc de rasă, drept care vă rog să binevoiți a o da în judecată pentru furt și violare a cocinii, atît pe această soție nedemnă, precum și pe numitul Florică Cilibiu, fără domiciliu fiscal la viața lui, umblînd cîrnic, de colo-pînă colo, după muierile altora și a căror fapte, prin cercetările ce le-am aflat mai ulterior după aia, s-a produs în noaptea de duminică seara cînd mă aflam puțin la circiumă, în interes de servici cu alți locuitori, discutînd la un kilogram de rachiu de drojdie, astfel că — numitul Florică Cilibiu — a tras brișca în dosul grădinii mele, unde posed o portiță pentru pomi fructiferi, delapidîndu-mi atît nevasta cît și purceaua, cu o căciulă trasă pe ochi, spre a nu o cunoaște vecinii că e soția mea, cărînd toate lucrurile din casă și lăsîndu-mă într-o situație foarte vraiște, încît nici n-am cunoscut casa cînd m-am întors la domiciliul meu și crezînd că am intrat din eroare în altă parte, deși eu cunosc totdeauna pluta din dreptul casei mele la ora cînd mă întorc de la treburi, m-am dus din nou la circiumă, din dreptul căreia știu exact numărul pomilor de pe șosea pînă la pluta din poarta casei mele și plecînd din nou spre casă am ajuns în același loc și deșteptînd pe soția mea din somn spre a mă

afuma de spaimă, crezînd că m-am denaturat la minte, am constatat că dînsa nu se mai află în pat și nici în casă, astfel că, neștiind ce să mai cred asupra mea și a acestor fapte, m-am culcat pe jos cum obișnuiesc eu ca să nu cad din pat în timpul somnului, venindu-mi amețeală și, tocmai a doua zi cînd m-am recules și eu ca omul după acest rachiu de drojdie, am constatat că fusesem victima acestui furt, drept care vă rog să binevoiți a face ce vreți cu soția mea, care sînt mulțumit că am scăpat de ea fără cheltuieli de înmormîntare și rog onor. tribunalul a dispune să mi se restituie purceaua care este partea mea civilă și mai bine o beau eu decît să mi-o mănînce ei.

Cu stimă și respect al dv. spus la ordin,
Neculae Pe. Irimia

DOMNULE POLIȚAI,

Eu, subsemnata Maria Vasile Pașca, văduvă din orașiul Mangalia, că de aicea sînt de felul originei mele, iar numai bărbatu-meu era de religia lui ardelean de dincolo, viu în fața dvs. pentru a vă raporta următorul caz care mi s-a întîmplat, neavînd altă avere și familie decît o măgăreață și două vaci din care ne hrănim vînzînd lapte la vizitatorii care vin vara în localitate și nu l-am îndoit niciodată cu apă cum fac ceialalți speculanți, astfel că laptele meu este cel mai cinstit din toate și toți acei care mă cunoaște mi-l bea cu plăcere și cu preț modest, iar săptămîna trecută pe la orele șase seara, întrînd în grajd cu șiștarul în mînă spre a-mi face necesitățile ca să le mulg, am observat că numai vacile sînt de față iar măgăreața lipsește, și ele se uitau la mine foarte indignate de acest furt, dar n-au putut a-mi spună mai mult, sau numele hoțului și, în acest caz, am venit și v-am reclamat dumneavoastră că mi s-a furat măgăreața, rămînînd orfană de acest animal care îmi produce pîinea și deși am căutat-o peste tot, ducîndu-mă și la o ghicitoare, în tătari, și făcînd absolut toate farmecele legale, dar tot nu am putut da de soarta acestui furt, iar ieri, venind de la biserică, unde am dat un acatist tot pentru acest scop, am găsit, spre cea mai mare bucurie a mea, măgăreața care se întorsese de bunăvoie în grajd, privindu-mă foarte veselă

că mă vede, dar mai slabă și cu urme de bătaie pe spinare, căci, după cum poate să mărturisească și ea, a fost bătută și legată cu forța, fiindcă nu vrea să stea la el, de individul Petcu Dăncilă care, imediat a și intrat în curte la mine, înarmat cu un ciomag și fără nici un fel de cuvînt a-nceput a mă lua la înjurături, că măgăreața este a lui și să-mi fie rușine că i-am furat măgăreața și-am băgat-o în grajdul meu, căci el a cumpărat-o săptămîna trecută de la un otoman din localitate, și atuncea eu m-am opus să mi-o ia din grajd, plîngînd și spunîndu-i și eu ce mi-a venit la gură, căci eram foarte zăltată de acest fapt, iar el a zis că de ce îl înjur și s-a repezit la noi cu ciomagul, bătîndu-ne pe toate patru, astfel că de spaimă mi s-a brînzit tot laptele și apucînd măgăreața de căpăstru a vrut s-o scoată afară din grajd cu sila, dar aceasta s-a opus, căci ea știa că este a mea și chiar vacile i-au luat apărarea, vrînd să-l împungă între coarne, care el, de necaz, le-a ciomăgit și pe ele, spărgîndu-le baza craniului și lăsîndu-ne pe toate patru fără nici un fel de producție pentru nutreț cît și pentru laptele vizitatorilor care vă rog pe d-voastră să cercetați cazul conform acestui individ.

Să trăiți,
Maria Vasile Pașca!

DOMNULE PREȘEDINTE,

Eu Ștefan Bucur Coviltir, locuitor din comuna Capul Piscului, neavînd asupra caracterului meu obiceiul de a face proceste în justiție contra cuiva sau a altor persoane, căci de ce să dau degeaba bani la avocat și să umblu teleleu pe drumuri cu ploconul la mine, spre a mă amîna iarăși, cum am pățit de atîtea ori, plus că le-am mai și pierdut — partea arversă aducînd mai multe ouă decît mine la avocați, căci ale mele nu știu ce dracu a avut și nu ouase, deși le-am dat chiar și uruială de la moară de la Crasan — viu prin prezenta spre a mă plînge ca reclamant contra faptului de bătaie și răpire de minoră care acest lucru nu mai pot să-l rabd și vreau să fac procest, că acuma a început să ouă și ale mele, plus că mai am și două curculițe, foarte frumoase care

numai bine se întremează pentru a fi preparate pînă la judecată pe varză, sau în alt mod de potroace.

Iată acum și ptețențiunea mea așa cum s-a întîmplat, în ziua de 10 aug. În acesată zi, soacra mea, care mi-e și rușine să mai pomenesc acest cuvînt, anume Safta Neculae G. Pruncu, domiciliată în comuna Cotești, unde șade cu casa, profitînd de ocaziunea absenței mele de-acasă, fiind dus să iau niște boabe pentru păsări și curculițe, că nu pot să vi le aduc slabe, avînd și eu obrazul meu de producător, a venit acasă la mine și mi-a răpit pe fiica mea Maria, un copil foarte minor pe care o posed în mod legal fiind născută din căsătoria mea cu fiică-sa decedată, anume Leana, în urma căruia mă aflam în calitate de văduv și absolut fără nici un sprijin pe lume decît acest copil în etate de șase ani. Constatînd faptul de răpire, la venirea mea acasă, am dat iute boabele la curci și am plecat să dovedesc unde se află sicfestrată fetița mea. Aflînd de la cîțiva locuitori oculari precum și de la cîinii care a lătrat-o cînd a plecat cu victima în brațe, că se află acasă la soacra mea, m-am dus imediat în această localitate și ducîndu-mă acolo am găsit în curtea casei sale, zisă și bătătură, pe fiica mea Maria și fără a sta pe gînduri am luat-o în brațe și am dispărut cu ea fără urmă, mergînd prin mijlocul șoselei spre domiciliul meu.

Dar, după o întindere de să tot zidc două sute de metri, pe raza comunei Cotești, aud în urmă niște țipete de ajutor, provenind de la glasul soacrei mele, a cărei gură este cunoscută în toată plasa, ca înțăglată și a dracului, chemînd în ajutor pe fiică-sa nedecedată, anume Floarea, care se afla în casa mică, cu numitul Mitică Cloncan, un pungaș și inochentist, cu care întreține legături de flagrandelic și ieșind cu toții din casă, înarmați cu bîte și strigăte foarte criminale, m-a ajuns din urmă, în dreptul puțului și sărind asupra mea în modul cel mai barbar mi-a răpit din nou pe copila mea Maria, acest individ neavînd nici o calitate de membru în consiliul de familie, ci numai ca să-i facă gustul soacrei mele, spre a se lua bine cu ea, din cauza concordanței de iubire în care se află cu fiică-sa Floarea.

Aceste fiind faptele, intentez acțiune de bătaie cu bîta, plus cele două femei, contra numitului Mitică Cloncan, particular din acest sat și separat acțiune de răpire de minoră contra tuturor la un loc, căci mi-a răpit-o de două ori, iar

a treia oară nu mai pupă ei s-o ia îndărăt, căci am dus-o la mama mea personală, în comuna Teiul iar eu — ca liniște sufletească — dorm, începînd de atunci, cu pușca la căpătîi și cu toporul sub pat, văzîndu-mi liniștit de treabă și de curculițele mele să vi le îngraș de prima înfățișare la procest.

Să trăiți și să ne vedem sănătoși ...

Ștefan B. Coviltir, gard Forestier

Com. Capul Piscului, jud. Loco

DOMNULE MINISTRU,

Subsemnatul Pandele Gh. Ispas, comerciant și bătrîn, domiciliat în București (jud. Ilfov) str. Puțul cu Cișmea nr. 8, am onoarea a mă expune în fața dvs. — ca ministru și tată al nostru — cu următoarea condoleanță ce vă rog a mi-o lua în considerarea spre a judeca și dvs. dacă se poate una ca asta, sau eu sînt nebun, ceea ce nu cred, căci noi n-am fost o familie bolnavă, sau săriți din alte motive.

Iată, domnule ministru, cum s-a petrecut infamia, între care eu nu mint, pentru că nu posed sufletul acela ca să pîrăsc pe un nevinovat, iar — ca român și negustor — am un singur pe cuvînt de care mă deservesc de el atît în treburi cît și în afaceri și e știut că eu nu mi-l dau niciodată, ca să rizic să-mi scape vorba la un ce de supărare.

Deci, dar și prin urmare, singura nădejde de care mai dispun este la dumneavoastră, care trebuie să aprobați să triumfe justiția dreptății, căci Oarba cu palanța se-ntîmplă de greșește la cîntar și mi-a respins-o ca nefundată deși avocatul meu m-a asigurat, dîndu-i onorarul înainte, că voi cîștiga, ceea ce nu s-a întîmplat deloc, eu rămînînd din contră a lua de pe jos.

Să nu credeți, domnule ministru, că pretenția ce o am, de la acest măgar care l-am dat în judecată și mi-a respins-o ca nefundată, este de natură de daune, ci este de natură numai de ambiție, fiindcă nu se poate nici așa, să fim induși în eroare de femei, care se intitulează artiste și după ce bea cu tine toată noaptea în local, cele mai scumpe lichide spre a le elimina imediat și mănîncă cele mai contrare trufandale, ca una — aia grasă, care de fapt n-o invitase nimeni — a cerut chiar și broaște, ceea ce am spus că dacă le aduce plec, aceste femei se preface, la urmă, că se duce la garderobă și se cară cu chelnării pe din dos, lăsînd clientul într-un mod foarte nepotrivit și la o oră cînd nu se mai găsește.

Dar că să răspund sincer, n-aș fi zis nimic de acest procedeu murdar, dacă patronul acestui local — în momentul cînd am început să mă exprim mai tare, că persoana nu mai venea, ceea ce fiecare avem nervi — n-ar fi perforat la adresa mea unele cuvinte și anume într-un mod foarte diuretic, zicînd că dacă nu tac din gură, îmi dă un picior în foxterier și mă dă afară prin garsoni, între care se și adunaseră o mulțime în jurul meu.

Auzind aceste cuvinte, am simțit că tot sîngele mi se urcă la cap și — spre a nu face bătaie, ca nefiind corpolent față de acei mardeiași — am cerut un pahar cu apă spre a mă liniști, întrucît am mai avut un atac, acum doi ani și doctorul mi-a spus că la al treilea sucombez și deci n-am vrut să se producă al doilea atac, spre a evita pe al treilea, nedorind a deceda că n-am nici un interes de așa ceva.

Or, domnule ministru, acești indivizi a refuzat a-mi da un pahar cu apă, zicînd să mă duc la cișmea, ceea ce constituie faptul de asasinat împotriva mea, drept care l-am dat în judecată și, spre surprinderea mea, mi-a respins-o ca nefundată, drept care nemaiputînd face alt proces, cu onoare vă rog să binevoiți a-mi face dreptate și a pedepsi pe numitul patron, că ceea ce mi s-a întîmplat mie în acest șantan se poate întîmpla oricui, că oameni sîntem și toți avem tensiune la inimă, ceea ce eu iau și Urodonal

Cu profund respect,
Pandele Gh. Ispas

DOMNULE COMISAR ȘEF,

Subsemnatul Alexandru Ciuciu, funcționar particular, locuind la hotelul „Perla“ plin de ploșnițe și care mi-au mîncat atît lenjurile cît și zilele, și ajuns bolnav de nervi, din cauza acestor fiare sălbatice care periclitează sistemul nervos chiar al celui mai bestie om, am locuit la această mîrșevie de hotel, de la data de 15 martie — 10 octombrie anul

curent cînd, plecînd la țară pentru două zile, fiind invitat la o vînătoare unde s-au împușcat în total șase vulpi, patruzeci de iepuri și nouă rațe sălbatece, că le spuneam și prietenilor mei: „Ce păcat, fraților, că și ploșnița nu e vînat că v-aș invita la mine la hotel să vînați o lună" — întorcîndu-mă acasă, mort de oboseală, pe la orele șapte seara, mare mi-a fost mirarea cînd am găsit camera mea închisă, iar lucrurile mele băgate în geamantane și evacuate pe coridor, lîngă odaia madamei, de către mercenarii hotelului și care sînt: directorul, dl. Jean, fost caracudă și actualmente negustor de carne vie, precum și ambii portari, domnii Nicu și Mitică, amîndoi traficanți de femei clandestine și nepoți ai Codului Penal, plus și tîmpitul de la etajul III, anume tot Nicu, care face pe valetul și, fiind nesupus la încorporare, căci are epilepsie, ce se poate lua foarte ușor, contaminînd toți pasagerii.

Între timp, dl. Iane, paznicul de la gang, care este albanez cînd oi fi eu Brahmaputra, fiind în realitate lustragiu din Constanța, că mi-a făcut și mie pantofii în timpul unei excursii, mă căuta prin oraș, unde găsindu-mă cu iepurele ce-l aveam asupra mea mi-a spus să-i dau iepurele lui, iar eu să viu repede la hotel ca să-mi iau lucrurile, fiind evacuat din camera mea, pe cînd eram în contumacie la vînătoare, pentru neplata unei mici restanțe ce aveam, în cont, fiind o personalitate cunoscută, ceea ce putem oricînd să-mi permit.

Aceasta se întîmpla la restaurantul „Mercur", unde obișnuiesc a mă distra zilnic la cîte un modest aperitiv și unde mă aflam în acel moment, pentru a plasa iepurele, eu neavînd cum să-l gătesc la hotel și crud nu se poate mînca, nefiind destul de alagrec pentru stomac.

Ducînd-mă imediat la hotel, cu dl. Iane și cu iepurele care este martor, m-am găsit în fața unui fapt împlinit și, nefiind un caracter impulsiv, am căutat să nu mă supăr, spre a mă pune la aceeași diferență de nivel cu această bandă de gangsteri și prin urmare mi-am luat geamantanele, părăsind pentru totdeauna această speluncă, în care nu locuiesc decît femei de moravuri ușoare și excroci.

Înainte însă de a pleca, fiind foarte iritat că mă umplusem și de sînge pe haine de la iepurele care curgea, n-am mai avut răbdare să controlez inventarul lucrurilor ce aveam în cameră și fuseseră puse cu forța în geamantane în lipsa mea și deci am cerut cuvîntul de onoare acestor banditi,

că toate lucrurile se află intacte înăuntru, nelipsind nimic. La această întrebare, dacă își dau cuvîntul, ei au spus că „da" și că, dacă nu cred, n-am decît să mă uit.

Bazîndu-mă pe acest cuvînt, m-am dus la noul meu domiciliu, unde — desfăcînd bagajele — am rămas uimit de neobrăzarea minciunii de a fi dus în eroare, într-un mod atît de sfruntat, ceea ce întrece orice imaginație, chiar și de Sherlok Holmes. Cum cheile de la geamantanele mele se aflaseră în posesia numiților tîlhari, este limpede ca apa că — aceștia — mi-au furat însușindu-și o mulțime de lucruri de mare valoare și anume:

Trei cămăși veritabile de mătase cu inițiala C.C., căci le aveam de la frate-meu, în momentul de față defunct și care se numea Costică Ciuciuc, fost advocat și deputat, căci poate l-ați cunoscut din procesul „devizelor", cînd a fost condamnat și el doi ani închisoare. Patru batiste de lino, în bună stare, pentru destinația ce le-o acord. Șase perechi ciorapi, ușor cîrpiți pe alocuri, dar în perfectă stare. Una pereche inexprimabili cu șireturi. Una perie cap cu pieptenele său de bagà, amintire de la Ada-Kaleh, căci scrie chiar pe el. Una perie dinți, neîntrebuințată absolutamente deloc. Una pijama popelină cu dungi alternative alb și roșu. Una cămașă noapte pirogravată în motive naționale de pînză.

Acesta fiind cazul ce vi-l aduc la cunoștință, vă rog, domnule comisar șef, a cerceta drastic această mișelie, după ce le-am lăsat atîția bani, să fiu și furat.

Cu deosebită stimă,

Alex. Ciuciu

P.S. Alăturat vă anexez, ca o mică atenție, un iepure, rugîndu-vă a-l mînca sănătos, eu neavînd ce face cu el, că a început să se fezandeze de nu se mai poate sta în odaie cu el.

DOMNULE MINISTRU,

Subsemnatul Panait Legumiceanu, pensionar din Ministerul Justiției ce cu onoare conduceți și pentru care m-am sacrificat timp de treizeci și cinci de ani de slujbă într-un

mod absolut cinstit, că alții au furat de zece ori mai mult ca mine, făcîndu-și o situație în sînul societății, iar eu am rămas numai cu pensia și imobilul care, ca case, nu produce mai nimic, drept care am ajuns, la vîrsta mea, să lucrez la bursa neagră în fiecare dimineață, astfel că vin în fața domniei voastre, prin prezentul referat, rugîndu-vă să binevoiți a-mi acorda dreptatea ce o posed și a pedepsi pe cei ce și-au bătut joc de libertatea mea individuală, arestîndu-mă împreună cu pasărea care s-a găsit asupra mea, în jurnal, pe motivul că n-am voie să-l mănînc, nefiind zi liber de mîncat carne, deși acest curcan îl luasem cu mine de-acasă, tăiat de-aseară, fiind mort și de aceea l-am și luat cu mine la bursă, pentru a-l vinde, nouă fiindu-ne imposibil să mîncăm asemenea mortăciuni și după ce mi s-a făcut percheziție în jurnal, am fost condus la poliție, atît eu cît și curcanul, spre a ni se dresa actele de sabotaj, iar eu opunîndu-mă să las pasărea ca corp delict la agentul care ne-a instruit cazul, acesta a spus că pasărea este aliment, nu corp delict, ceea ce să-nvețe el pe alții, căci am înțeles imediat unde bătea șaua ca să pricep eu, adică să-l mănînce 'mnealui pe varză călită și, din această discuție de drept civil, domnu agent s-a inervat și a spus că să facem corpul delict pe din două, adică el să confiște pieptul, picioarele și tîrtița, iar mie să-mi rămîie capul, aripile, iadeșul și celelalte dexterități sau, cu alte cuvinte, ce i-a rămas lui Bulichi sub gard și necăzînd de acord asupra partajului mi-a confiscat-o pe toată cu forța publică, luîndu-mi-o din brațe, cu jurnal cu tot, și nu numai atît dar mi-a făcut proces-verbal de ultragiu la mită, că am vrut să-i dau jumătate din aliment, dar aceasta nu este mită, ci pasăre, plus că m-a trimis și în judecată pentru faptul că am mîncat ce nu trebuie în zi de post și deci, vă rog respectuos, domnule ministru, să dispuneți imediat cercetarea cazului, sprea mi se face dreptate, căci această pasăre a fost hrănită în familie, și dacă am ieșit cu ea în oraș, nu a fost pentru motivul că vream s-o vînd, ci pentru a-i căuta un loc unde s-o înmormîntez, căci în curtea noastră ne-ar fi făcut prea rău față de sentimentul ce-am avut pentru ea, căci venea și în casă și ne ciugulea din mînă, fiind un curcan foarte inteligent, căci se și oua, fiind curcă.

În așteptarea onor hotărîrii dvs. vă rog să primiți, domnule ministru, asigurarea mea și să trăiți cu cel mai profund respect.

Panait Legumiceanu

P.S. Adaug că dacă mi se face dreptate, mai am o curcă tot de la aceeași mamă, dar mult mai mare și frumoasă. S-o stăpîniți sănătos!

Același

D-Sale d-lui Președinte al Trib. Muscel

DOMNULE PREȘEDINTE,

Subsemnatul V. Gh. Pelinescu, secretar al primăriei din comuna Lăicăi, plasa Rîușor, jud. Muscel, cu onoare vă rog să binevoiți a intenta acțiune de divorț în privința soției mele legitime Elisaveta V. Pelinescu, pentru motivele determinante pe care le voi transmite mai jos și anume, părăsirea de domiciliu al casei, care ea, neînțelegînd firul vieții mele de om cult, m-a părăsit lăsîndu-mă într-o situație neutră, cît și foarte incomensurabilă pentru situația de care dispun în comună, ca funcționar superior și om de lege, fiind bugetar de carieră iar nu numit prin mijloace de politică.

Într-adevăr, după cum pot dovedi și cu martorii oculari cu care mă găseam împreună cînd am constatat faptul că fugise de acasă și anume: nea Costică, că fiind beat și din altă comună nu mai știa nici cum îl cheamă, întrucît ne-am cunoscut la han; Ion Trandafir, lăutar și rom; Ion Nercea, cobzar și rom și V. Pantelică, țambalagist și rom — toți țigani și artiști din această comună — alaltăieri, duminică, pe la unsprezece seara, întorcîndu-mă acasă cam cu chef și dorind a intra în posesiunea soției mele, am intrat în casă, împreună cu martorii care cînta și unde, spre marea mea concurență, am găsit pe soția mea eminamente descinsă de fotă și transfigurată de rachiu de drojdie, în stare de adulter cu numitul Matei Bricâ, derbedeu din această comună. Exprimîndu-mi dorința să-i omor, am fost dezarmat de către martorii cu care venisem, luîndu-mi toporul din mînă, după care am fost maltratați prin bătaie de către

numitul Matei Bricã, iar martorii daţi afarã prin picioare în instrumente şi în alte părţi ale corpului. Faţă de această faptă, am pornit imediat cu martorii după mine spre a cere ajutor în sat, drept care, întorcîndu-ne după un sfert de ceas, împreună cu toţi locuitorii ce-i strigasem cerînd ajutor, nu am găsit pe nimeni acasă, cei doi dispărînd în negura timpurilor, încă de la ora nouă seara, după cum am aflat ulterior. ...

În această situaţiune, care este foarte de ultragiu pentru mine, vă rog să binevoiţi, d-le preşedinte, a intenta acţiune de divorţ pe motivele ce le-am excalamt mai sus.

Ca încheiere, adaog că nu se poate o femeie ca eu să fiu de risul ei, căci toţi bărbaţii ne-am pierde prestigiul nostru de soţi, ca gen, număr şi persoană. Cer şi cheltueli de judecată cum şi plata instrumentelor ce au fost sparte, căci martorii nu mai are cu ce să cînte.

Primiţi, vă rog, asigurarea deosebitului meu respect.

V. Gh. Pelinescu

DECLARAŢIE

Subsemnatul Matei Ghe. Anafură declar următoarele ce le-am văzut cu ochii mei, în privinţa de bătaie ce a avut loc între ambele victime şi anume lelea Chiva, zisă şi alias Paraschiva Comănac şi cealaltă nomenclatură, anume madam Corcescu, supranumită şi untdelemn de candelă, din cauza lichidului ce l-a furat de la biserica Sfînta Treime, în scop de salată, fiind cumnată cu sfinţia sa nevasta părintelui Drăgnoiu, care el însă n-a ştiut nimic, fiind un om foarte cumsecade ca suflet şi articol bisericesc.

Aceste victime se afla împreună, într-un vagon de compartiment, în garnitura de Piteşti unde şi zicea că merge, avînd anumite treburi care nu le-am întrebat de esenţa lor, aşezîndu-mă la locul meu cinstit, spre a citi ziarul ce-l cumpărasem chiar în gară, căci mă interesa alte evenimente mult mai mondiale decît dumnealor. În acest moment, lelea Chiva a aşezat un pachet ce cuprindea un purcel tăiat, deasupra celeilalte persoane, căci plasa de bagaje era absolut ocupată de damigene şi animale domestice, între care şi un cocoş care s-a purtat foarte ordinar cu mine, exercitîndu-şi

anumite necesităţi pe pălăria mea cea nouă, care tocmai o scosesem de la întors şi spălat, după cum pot dovedi cu certificatul medical, căci i-am pus şi pamblică de rips spre a fi asortată la culoare.

Din cauza căldurii, purcelul care se afla înfăşurat în pachetul mai sus numit, a devenit de s-a dilatat la corp, emiţînd cîteva picături de sînge care a căzut pe bluza lui madam Corcescu, dar absolut involuntar căci purcelul n-avea absolut nimic contra ei, fiind şi mort şi prin urmare în incapacitate juridică de a-i face ceva. Totuşi, numita persoană s-a inervat imediat şi, arătînd petele de sînge celeilalte locuitoare a vagonului, i-a spus că să-i plătească bluza, drept care lelea Chiva, în mod foarte just, i-a corespuns ca să i-o plătească cine i-a alterat-o. La aceasta, purcelul nezicînd nimic, ambele femei a început să converseze cu voce tare, exprimîndu-şi diferite insulte pe care, din motive de parşivenie, nu le pot comemora aici, dar aşa ceva n-am auzit în viaţa mea, din gura unor femei, care se pretinde a fi un ce în societate, astfel că bătaia care a început în prezenţa mea era un aport necesar spre a se linişti lucrurile. Nu pot să ştiu cine a dat întîi, căci amîndouă s-au luat în mod echivoc de păr, trăgîndu-se una pe alta şi muşcîndu-se de figură, în timp ce eu şi cu purcelul nu ne-am amestecat deloc, stînd fiecare la locul nostru, căci nu e bine să te bagi în asemenea fapte diverse, care n-are nici măcar respectul căilor ferate şi se bate ca orbeţii, aducîndu-ne pe noi ca martori prin autorităţi, drept care semnez prezenta investigaţie, rugîndu-vă să binevoiţi a dispune atît arestarea lor cît şi a cocoşului, care după ce mi-a jignit pălăria mi-a mai mai cîntat şi cucurigu în semn de bătaie de joc.

Scris şi compus cu propria mea mînă,

Matei Ghe. Anafură

DECLARAŢIE

Subsemnata Eugenia Vilmoş, de profesiune dactilografă şi Mis România, aleasă în comuna Tohanu-Nou, cînd am primit ca premiu şi un ouar prirogravat, actualmente artistă de film, domiciliată în strada Puţul cu Iepuri nr. 29, în bloc,

la garsoniera nr. 12, unde scrie: „Rog bateți la ușă, soneria defectă", declar următoarele fapte în legătură cu incidentul care a avut loc în noaptea de 20 curent în garsoniera mea, a cărei victimă am fost, fiind insultată în pijama, după cum am dovedit domnului comisar, adineauri, cu vînătăile ce le posed pe organism, cît și părul smuls de către o individă a cărei identitate de persoaană n-o cunosc și chiar am fost foarte surprinsă de erupția ce și-a permis în casa mea și modelul foarte venetic în care s-a exprimat, cauzîndu-mi pagube corporale cît și ca chestie de demnitate.

Faptele este următoarele:

În seara de 20 corent am invitat la mine pe dl. Tăsel Mălăianu cu care întrețin relațiuni de logodnă, încă de acum două luni de zile, cînd l-am cunoscut la primărie — unde este funcționar superior prin față — și m-a servit foarte nobil și conștiincios, într-o chestiune de șperț și lemne de foc, aducîndu-mi bonul la cinematograf și cucerindu-mă — atît sufletește cît și invers — chiar în aceeași seară, prin bancurile de care dispune și felul său de a fi în societate, ca fizic plăcut și clasă socială.

Așezîndu-ne la masă, la orele 12, ne-am sărbătorit puțin, cu diferite gustări și băuturi aduse de logodnicul meu, după care, plictisindu-ne de distracție, ne-am culcat, pe la orele două, adormind imediat, la cinci dimineața, cînd am fost treziți de o voce care bătea în ușă, exprimîndu-se că este comisarul de serviciu, fapt între care i-am deschis chiar în poziția de pijama în care mă aflam, căci legea nu cunoaște seminud sau considerații de gen femenin.

Imediat s-a năpustit însă asupra mea, lovindu-mă cu poșeta, o viețuitoare pilită, urlînd din tot corpul și pretinzînd că este soția logodnicului meu, ceea ce am rămas foarte sidefată, crezînd c-am de-aface cu o dementă nebună ce și-a ieșit din minți, sau cu o eroare din greșală asupra personalităților noastre, eu știindu-l becher.

Logodnicul meu, ascunzîndu-se imediat sub pat, a fost scos prin lovituri de baston, căci nebuna poseda o astfel de armă secretă în mînă și pus să se îmbrace instantaneu în momentul atacului, aflîndu-se în costum de sport, pentru uzul nopții. După ce am fost bătută și eu, atît cu bastonu, cît și cu alte obiecte din casă, cauzîndu-mi-se pagube la

dinți și ondulații, doamna — care era însoțită de o scovarză care zicea că este soacra logodnicului meu și avea un satir de bucătărie ascuns în manșon, încît tot blocul putea a ceapă — a invitat pe logodnicul meu ca să aleagă, de bunăvoie, între mine și dînsa, amenințîndu-l cu mobilierul din casă în caz de opțiune asupra mea, ceea ce a și făcut, declarînd că renunță la mine și se întoarce la domiciliul conjugal. Nemaiputînd suporta această dramă socială și înțelegînd că am fost victima unui pervers, care, pentru o sută chile de lemne și-a bătut joc de viața mea particulară și fiind foarte deteriorată ca nervi și scandal în bloc — într-un moment de uitare de sine însumi — m-am repezit la logodnicul meu și i-am dat în cap cu o sticlă de lichior, spărgînd sticla și făcîndu-i un cucui, după care nu-mi mai amintesc cînd i-am mîncat o ureche, căci am leșinat și nu mai știu nimic.

Aceasta îmi este declarația și vă rog, d-le comisar, a-mi da voie să mă întorc acasă, fiind îmbrăcată pe sub pardisiu numai în pijama, plus starea de nervi în care mă aflu.

Cu stimă,
Eugenia Vilmoș

DECLARAȚIUNE

Subsemnatul Constantin Joian, comersant, că o am moștenită de la tata, declar următoarele cu privință la faptul de naștere al acestui copil de sex femenin care mi se contribuie că l-aș fi născut eu, ceea ce este o minciună și foarte ilegal din partea ei și vrea a-mi smulge, prin aceste mijloace urîte, oareșcare despăgubire și sumă de bani, asupra cărora nu recunosc faptul și nu dau nimic, căci de unde și pînă unde mă amestecă ea pe mine în acest conglomerat, cînd este absolut imposibil ca să fie așa din motivele pe care le pot proba mai jos, conform certificatului medical ce mi l-am scos din partea soției mele, că eu nu fac asemenea copii și n-am făcut nici în prima mea căsătorie și atunci de ce să fac eu tocmai cu această femeie pasageră și la o etate a vîrstei care s-a terminat cu asemenea posibilități materiale, iar cînd am cunoscut pe această femeie, aceasta se întîmpla acum șase luni, la mine în prăvălie, cînd a voit să ia pe cont și n-am vrut a o servi, căci n-o cunoșteam cine este

ca identitatea sa, fiind mutată de curind în cartierul acesta și deci cum era să fiu tatăl acestui copil, care, după cum știe oricine, necesită nouă-zece luni și chiar mai mult ca să se nască, iar faptul că dînsa susține că este termenul legal de cînd ne-am cunoscut, minte și din acest sens, că pot dovedi cu carnetul în care am notat comanda ce i-am servit pe cont și mi-a rămas datoare, fiindcă eu nu amestec soarta prăvăliei cu alte motive care mă privește personal ca om iar nu ca comersant, că această comandă s-a livrat acuma șase luni și opt zile și prin urmare nu este cazul ca să mi se incumbe mie, plus că a doua oară cînd ne-am văzut întîmplător la locuința băiatului meu de servici — anume Mitică — căci i-o cerusem să mi-o împrumute ca s-o zugrăvesc, fiind puțin cam distrat din cauză că eu nu țin la turburel și încercasem nește probe, din care nici n-am luat fiind prost și urcîndu-se la cap, i-am dat acestei femei, care venise și ea întîmplător în acea odaie, ca să-mi ajute la zugrăvit, suma de un cocoșel de aur să-l aibe de amintire cu împrumut de la mine, așa că eu am fost cineva cu această femeie și destul de galanton, alții, care poate să fie tatăl adevărați ai copilului, nedîndu-i decît mărunțiș sau alte sume fără valoare, căci această femeie, după cum am aflat mai tîrziu, avea în viața sa o existență foarte nerușinată, înșelîndu-mă atît pe bani cît și pe alimente, lemne, unt, zacăr, fidea, talpă, două crătiți smălțuite numărul 8 și 11, una sticlă lampă cu fitil și altele care le am scrise, plus diferite cereale, ca mălai și huruială, care zicea că le ia pentru scroafă, dar le-a luat pentru ea, neavînd nici o astfel de vietate în curte, locuind la etaj, m-a înșelat, zic, cu diferiți alți comersanți și chiar cu întregul Cerc comercial din cartier, după cum noi am constatat cu toții cu ocazia agapiei colegiale ce am avut în 26 corent și cînd, pilindu-ne puțin din cauza discuției, am rîs unii de alții de ne-am prăpădit, față de postura în care ne-a pus această nerușinată, care mai are și pretenția să-i alăptez copilul, care nu am absolut nici o legătură cu el.

Aceasta îmi este declarația și s-o puie dracul să mai calce pe la mine, prin prăvălie, că-i dau cu inventariul în cap.

Scrisă și subscrisă cu propia mea mînă,

Constantin Joian,
Comersant

DECLARAȚIUNE

Subsemnata Elisabeta Ghe. Matei, soția numitului Ghe. Matei și care de profesiunea sa este bărbatul meu, neavînd alta și nu vrea să facă nimic, căci trăiește, se hrănește și bea pe spinarea zestrii mele, ce mi-a dat-o scumpii mei părinți adoptivi, care m-a crescut ca pe copilul lor ce a murit de molipsitoare și mi-a dat-o cînd m-am măritat cu el, crezînd că se va schimba prin faptul de răspundere față de copiii ce nu i-am avut din motivul că dînsul s-a preocupat numai de prieteni și alte cîrciumi, în loc să se ocupe cu ceea ce era în obligația lui de soț și părinte, așa că după ce i-am atras, în mod frumos, timp de doi ani de zile, atenția asupra acestei purtări care mă făcea de rîs în tot satul, dînsul avînd și melicul de a vorbi la han despre situația în care mă găseam, zicînd că de unde nu e, nici Dumnezeu nu poate să dea, astfel că m-am săturat de această viață fără nici o existență în ea și ducîndu-mă la scumpii mei părinți le-am explicat toată suferința mea așa cum s-a petrecut și atunci mămica s-a ridicat în picioare și a zis că am tot dreptul să-mi iau țiitor în locul lui barbatu-meu, dar, în orice caz, nu strică să-i fac farmece punîndu-i fapți în donița cu apă rece, care el a băut toată donița cu fapți cu tot și nu s-a pronunțat cu nici o schimbare față de ce m-am așteptat eu de la aceste ființe și, ducîndu-mă din nou la scumpii mei părinți, taica a zis că bărbatului meu nu-i trebuie fapți ci fapte, și tocmai cînd îmi explica acest lucru a sosit și soțul meu în curte sărind peste pîrleazul din fundul grădinii, care fiind beat s-a luat la discuție cu taica că de ce mă învață să-mi iau țiitor și că tot ce le-am spus eu despre el este vorbe de femeie zăpăcită și nu scrie nicăieri ca el să fie obligat să se poarte mai salcîm cu mine și că dacă a tăcut pînă acuma, a făcut-o din respect pentru taica și mămica că sînt oameni cunoscuți în sat și el n-are altă pretenție dacă vreau să tacă, că știe că mă țiu cu notarul, decît că să-i dea lui casa din Dărmănești și cu tot ce are ca loc primprejur, căci, la caz contrariu, dă și la jurnal la Pitești că are un fiu ziarist de vinde jurnale pe stradă și atunci taica, că tocmai venise în trecere și notarul cu mămica care se dusese să-l cheme, l-a luat la refec și a zis cu toții că este pungaș și mincinos și atunci a devenit de a ieșit taurul lui taica din grajd, rupînd lanțul, și cum pe noi toți ne cunoștea și știa că avem dreptate, s-a repezit

la soţul meu foarte inervat şi acesta opunîndu-se cu forţa şi înjurături la adresa noastră, taurul i-a introdus un corn sau două în spate, dîndu-l afară din curte şi învăţîndu-l minte să mai spuie minciuni asupra mea, astfel că aceasta îmi este declaraţia şi nu se poate ca un individ ca soţul meu să mă facă de rîs şi să mai vrea şi casa de la Dărmăneşti pe deasupra, ceea ce n-am de ce să i-o dau dumnealui cînd notarul se poartă mult mai frumos cu mine şi absolut gratis. Drept care semnez cu propria mea mînă prezenta declaraţie.

Elisabeta Ghe. Matei

DECLARAŢIUNE

Subsemnatul Spiridon Găulea, domiciliat la locuinţa mea proprie din acest oraş, că sînt chiar lipit de poliţie avînd diferite intercalaţii cu această onor instituţie, prin faptul că nu ne înţelegem la gard care este făcut absolutamente de mine, iei nebătînd nici un cui şi-atunci ca ce să-şi le usuce pe gardul meu putrezindu-mi materialul lemnos din cauza acestor rufe ce se spală ude, plus arestaţii care vociferează în timpul nopţii fiindcă îi închide beţi şi unii chiar cîntă, ca să se mai distreze, diferite cîntece cu măscări, încît am mutat odaia fetii mele ce o posed în vîrstă de 18 ani, fiind cît se poate de domnişoară, nu admit în această privinţă ca să asculte asemenea emisiuni ce nu se face la vîrsta ei din punct de vedere de acurateţe ca fată de măritat şi pe sală este mult mai la adăpost, încît am avut şi conflict cu soţia mea din cauza acestui mutat, căci ea susţine că de cînd am mutat fata pe sală şi nu mai trebuie să dea prin odaia noastră din dormitor cînd are necesitate să iasă, acuma avînd ieşire directă la stradă, ea se duce în fiecare seară după ce ne culcăm noi pe la poartă şi chiar în oraş, unde se zice de nişte guri rele că a fost văzută chiar în Grădina Publică sărutîndu-se cu un tînăr în raza vizuală a uniu felinar, ceea ce eu nu pot să cred acest fenomen, pentru că în Grădina Publică mai întîi de toate nu există nici un felinar şi ceea ce se poate face trebuie executat numai pe întuneric, şi în al doilea rînd întrebînd pe fata mea despre acest lucru a consimţit să nege categoric, dovedindu-mi cu prietena

sa cu probă că nu minte şi că acea seară ea nici n-a fost la Grădina Publică ci a fost la acea prietenă împreună cu doi băieţi care le-a ajutat să-şi facă lecţiile pînă la şase dimineaţa, fiind nişte colegi foarte silitori şi nederanjînd pe nimeni, căci mama acelei colege era plecată la vie ca voiaji de struguri, şi în orice caz aceste momente sînt chestiuni familiare, care nu priveşte pe nimeni, căci în privinţa bătăii pentru care am fost chemat aci declar că nu ştiu nimic, în seara cînd dînsa s-a produs; eu fiind plecat la Piteşti la sora mea, care pot să dovedesc cu martori că mi-a pus şi ventuze.

Drept ceea ce semnez cu mîna pe conştiinţă acest proces-verbal.

Spiridon Găulea

DECLARAŢIUNE

Subsemnatu Cristache Piticu, zis şi uriaşul, zis şi Mangoliţă, zis şi Palatul Telefoanelor, am onoare să declar următoarele cu privire la acest porc ce m-a adus în faţa dvs., eu fiind victima nevinovată a acestui animal pe care l-am cumpărat în ziua de 10 decembrie, anul corent, cînd a venit la mine la prăvălie un individ ciupit de vărsat la fixonomie şi mi-a zis: „Nene Cristache, nu cumperi un porc de ocazie spre a-l tăia de Crăciun că ţi-l dau ieftin, căci are 130 kile pe puţin", şi dorind să văd marfa, aceasta se afla chiar în curte la mine împreună cu un alt individ, care îl ţinea legat cu un lanţ de picior, dîndu-i nişte alimente ce le avea în buzunarul minteanului şi care cred că era tărîţe sau altă cereală ca să nu guiţe, astfel că plăcîndu-mi animalul, căci era corpolent la grăsime, m-am tocmit cu acel ciupit de vărsat şi l-am cumpărat cu lanţ cu tot cu care l-am legat în gîrliciul pivniţei, după care am închis prăvălia şi m-am dus peste drum la vecinul meu dl. Nae Izmenitu şi explicîndu-i faptul cu porcul, i-am vîndut şi lui 30 de kilograme, la mort şi parte la maţe şi tocmai cînd îmi luam banii şi vream să mă reîntorc acasă că aveam piftele marinate, acestea fiind moartea mea cu sos, op! că intră la acest vecin cu care tratasem porcul, cumnatul acestuia, anume nea Curcă, care avînd tocmai o probă de ţuică în mînă ne-a invitat şi pe noi la un ciocan şi nea Curcă mi-a spus: „Ascultă

mă, Uriaşule, cum adică, eu nu fac parte din porc?“ Atunci i-am spus: „N-ai decît să intri şi dumneatale în el, nea Curcă, cu cît vrei, că animalul e mare“ şi atunci domnul Costică Chirigiu, de la percepţie, care intrase în magazin tocmai asupra discuţiei, să ia o sticlă de lambă nr. 11, că zicea că i-a spart-o nevasta în cap că l-a prins aseară că jucase cărţi şi-a rămas dator, auzind faptul cu porcul s-a înscris şi el, ca al patrulea, plătindu-mi cinstit, fiindcă tocmai avea la el, că încasase un şperţ ca să plătească datoria de onoare de la cărţi şi-a zis că mai bine să nu aibă onoare de Crăciun, decît să nu aibă sarmale, aşa-că, pe la orele unsprezece seara, după ce am dat şi eu un kil în cinstea porcului, am vrut să mă întorc acasă, cu banii toţi asupra mea, dar nea Curcă zice: „Tot sîntem patru, fraţilor, şi ne-a sărit dopu din ţuică, hai mai bine să dăm în tulburel, c-a adus ieri la « Damigeana Veselă » şi să articulăm una ţie una mie şi-aialantă lu popa Ilie“, şi fiind absolut cu toţii de acord, dl. Nae Izmenitu a trimes ocinicu să ne aducă un deca de tulburel iar noi am început să ne distrăm la stos, jucînd la miză mică, dar după ce am băut cinci kile de turburel, se vede treaba că ne-am înfierbîntat din pastramă şi jocul a început să se întetească, astfel că — pe la orele cinci dimineaţa—nemaiavînd nici un ban asupra mea din porc, nea Curcă zice: „Ştiţi ce, mă? Haidem, peste drum, la Mangoliţă acasă, să ne vedem porcul şi să-i dăm bună dimineaţa, că e prietenul nostru“, astfel că ne-am dus cu toţi patru la mine acasă şi ajungînd la gîrliciul pivniţii am început să ne adresăm cu cic-cic, ca să iasă porcul afară, să-i dăm bună dimineaţa, dar acesta probabil că dormea că nu ne-a auzit şi atuncea am intrat cu toţii în gîrlici să-l sculăm din somn, între care, însă, spre surprinderea mea, nu se mai afla nici un porc în gîrlici, fiind dispărut cu lanţ cu tot şi sculînd pe soţia mea din somn spre a face cercetări, mi-a spus că ea nu ştie nimic şi că ce ne mai trebuie porc, că sîntem noi destul de aşa ceva, dar tovarăşii mei n-au vrut să ştie de glume şi a început să se vocifereze la mine că i-am minţit, că n-am abvut nici un porc şi că să le dau banii îndărăt că face bătaie, că dacă s-a furat nu-i priveşte pe ei, că ei a plătit banii cinstit şi dacă sînt cartofor şi i-am pierdut la cărţi, n-am decît să mă vînz eu la fabrica de mezeluri, în locul porcului, care auzind aceste insulte şi cuvîntul de excroc cu care mă jignea mereu dl. Costică Chirigiu, mi s-a iritat tulburelul din mine şi punînd mîna pe prăjina de rufe

i-am invitat foarte frumos să iasă afară din curtea mea, la care fapt, ei fiind în cea mai neagră stare de beţie, s-a băgat cu capetele sub prăjina mea, în mod inconştient, astfel că, din greşeală, le-am spart puţin capetele, ca să se înveţe minte şi să mă insulte pe mine care sînt cel mai păgubit din această catastrofă, c-am rămas şi fără porc şi fără bani şi fără piftele marinate, fiindcă — în timpul rebeliunii — soţia mea ieşind în foişor şi începînd să ţipe după Salvare, a uitat uşa deschisă la antreu şi a scăpat pisica în dulapul cu alimente, distrugînd complect atît piftelele marinate, cît şi una pereche crenvişti, plus laptele soacră-mi, iar pisica, rămînînd încuiată în dulap, şi-a făcut şi ea unele necesităţi, ca omul, spurcînd cratiţa în care se afla laptele soacră-mi şi care o fi ea pisică curată dat tot trebuie s-o dau la costorit şi prin urmare eu n-am nevoie de procese cu aceşti beţivi şi mă oblig a le plăti banii subscrişi la porc, imediat cînd oi avea, acum fiind lipsit de mijloace materiale, căci soţia mea nu vorbeşte cu mine şi nici soacră-mea nu vrea să mă împrumute, dînd toată ziua în cărţi, pe care le urseşte spre a muri eu înaintea ei, ceea ce n-aş crede să aibe acest noroc şi tot eu o să-i pui grîul le fiert, pentru colivă.

Aceasta îmi este declaraţia, despre care oricine se poate convinge că am cea mai mare dreptate, rămînînd de sfintele sărbători, atît fără familie cît şi fără porc şi ceilanţi prieteni, plus capitalul, ca să nu mai vorbim de contravaloarea lui.

Al dv. cu respect, am semnat cu propria mea mînă şi cu acest chimic, tocul secţiei neavînd peniţă, iar eu nu am stilet, că mi s-a furat şi ăla, anul trecut, toate ghinioanele fiind pe capul meu.

Cu respect,
Costache Pitică

DECLARAŢIUNE

Subsemnatul Manole Ogăreanu, de profesiune fără, fiind în proces cu cei ce m-a dat afară la Înalta Curte de Casaţie, secsia II-a, unde am introdus recurs, avînd termen la 18 ale lunii viitoare şi domiciliat actualimente la locuinţa soacrei mele Vespasiana Tîrlicescu, căci am fost evacuat de proprietar, fiind în proces cu acesta la înalta Curte de Apel,

secsia IV-a, unde am introdus apel, avînd termen la 23 ale lunii viitoare corent, — declar următoarele cu privire la agresiunea de bătaie ce a avut loc, aseară 15 martie ale lunei corente, între indivizii dl. Nae Sbîrciog, comersant pe picior și d. Goșcu al cărui nume complect îmi scapă și nu vreau să știu cine este, nefiind de competența mea socială și beţiv, care incident a avut loc pe la orele șapte și ceva, sau poate să fi fost și mai mult sau mai puțin, căci al meu nu merge bine, fiind dat la dres în cîrciuma numită „La țapul cu guler", declar pe cuvîntul meu de onoare că voi spune adevărul și numai adevărul.

Pe la orele șase și jumătate, sau poate mai devreme sau mai tîrziu, nu știu exact din motivul că l-am dat la reparat să-i pui minutarul, căci am o nagodă de copil de trei ani și umblă la tot ceea ce vede că are mecanism, avînd un mare talent de inginer, deși eu aș vrea să facă Academia Comercială, fiind un studiu mai practic pe aceste vremuri ce va veni în viitor și intrînd în cîrciuma „La țapul cu guler", m-am așezat la o masă din fundul localului ca să nu mă tragă de la ușă și am început a redacta o plîngere către Înaltul Parchet al Trib. Ilfov, pentru un furt ce mi l-a săvîrșit servitoarea soacrei mele, lăsîndu-mă absolut fără nici un pic de lenjerie de corp. Deși soacra mea susține că degeaba o mai reclam fiindcă mi-a mîncat trei perechi de inexprimabili vînzîndu-i, astfel că în momentul de față mă aflu pe dedesupt cu chiloți de damă oferiți de soția mea ca să nu răcesc — eu nu pot totuși ca această hoață să rămînă nepedepsită, fiindcă eu am avut întotdeauna cel mai mare respect de justiția imanentă a țării noastre și nu mi-am făcut niciodată dreptate singur, avînd pînă în prezent o sută șaizeci de procese judecate la diferite înalte instanțe, plus 23 spețe ce le am în curs de judecare, toate acestea pledîndu-mi-le absolut singur, motiv pentru care le și pierz căci n-am posibilități materiale de a plăti onoralii la advocați.

Pe mine nu mă privește dacă n-am probe că această nemernică mi-a furat aceste lucruri, fiindcă altcineva n-a avut cine să le fure, iar lenjeria de corp bărbătească vîndută de fiul cel mare, pe care îl posed din prima mea căsătorie morganatică, nu este indentică cu cea care mi s-a furat mie, căci am fost la cumpărătorul acestor obiecte împreună cu dl. comisar Aricea și percheziționînd inexprimabilii acestui om, am constat că nu are și deci copilul a fost persecutat

de soacra-mea cu aceste bănuieli, fiindcă, pînă intră la armată, luna aceasta, îl țiu la mine în pensiune complectă, și toate calomniile că fură de prin casă și vinde ca să bea cu femeile și cu ceilalalți stricați din acest cartier, le spulber cu indignare, fiind de natură a mă șicana pe mine cu cuvinte foarte grele, încît soacra mea mi-a și spus: „Mai bine îl omorai de mic decît să ajungă asemenea pramatie", ceea ce constituie îndemn la omor și asasinare, fapt pedepsit de Înaltul Cod Penal și pentru care o voi da chiar și în judecată.

Terminînd de redactat această plîngere în timpul căreia am consumat numai un singur șpriț sau maximus două-trei, mi-am plătit consumația retrăgîndu-mă la domiciliul meu s-o transcriu, astfel că n-am absolut nici o cunoștință despre bătaia care a avut loc, această rebeliune petrecîndu-se după plecarea mea, iar din cele auzite a doua zi de dimineață, cînd m-am dus la acea bodegă să iau un șpriț spre a redacta o plîngere ce aveam de făcut în privința unei calomnii de născătoarea mamei ce mi-a adresat-o aseară un vecin, pretinzînd că eram beat și am intrat în curtea sa greșind portița, eu cred că, ambii beligeranți, sînt vinovați amîndoi, și îmi pare rău că nu s-a distrus ambii pe ambii prin bătaie, pentru a se desființa odată acești indivizi care nu știe să bea un șpriț fără a turbura liniștea consumatorilor liniștiți, care vine la bodegă cu treburi serioase și jurisconsulți.

Primiți, vă rog, asigurarea deosebitei mele stime și considerațiuni.

Manole Ogăreanu

DECLARAȚIUNE

Supsemnatul Mitu Ghe. Ghe. maistor tîmplar pe vasul „Inginer N. Vlasopol", declar următoarele cu privință la faptul de bătaie ce a intervenit între supsemnatul și numitul individ Preda Vasile, zis Tigae, bucătar indentic pe același vas și țigan de origine etnică.

De nenumărate rînduri, supsemnatul fiind cam nervos din cauză că nu mai beau, lăsîndu-mă de alcool în urma acelui ulcer ce l-am avut, dl. doctor Brezeanu zicînd că dacă mai beau o lună, salutare și frăție cu mine, căci mor la sigur prin

deces, i-am tras atenția numitului bucătar să termine cu glumele ce mi le adresa în fiecare zi, aceste glume fiind chiar și înjurături ceea ce nu permit căci mama e moartă și tată n-am, fiind orfan, ca fiu de părinte necunoscut.

Totuși numitul a continuat mereu înainte cu aceste glume, inervîndu-mă într-un mod cît se poate de să plesnesc.

Astfel, în ziua de 6 februarie, anul corent, pe cînd mă aflam la pupa vasului unde lucram cît se poate de liniștit, bucătarul Preda Vasile a venit cu aceleași glume și cu o lingură în mînă, exprimîndu-se că în acea lingură mi-a adus să mănînc un aliment foarte ordinar ca să mă îngraș și să mi se închidă cu această alifie ulcerul pe care îl posed cu acte în regulă, avînd chiar și două radiografii.

La rugămintea mea ca să mă lase în pace și să-și vadă de bucătăria lui căci altfel îi dau cu rindeaua în cap, numitul a început să rîdă făcînd fel de fel de semne cu lingura în regiunea gurii mele. Coprins de scîrbă și foarte inervat n-am mai putut să mă apțin și i-am răspuns printr-o înjurătură foarte modestă, de tămîie, căci nu m-am alegat în viața mea de părinți, rugîndu-l să mă lase să lucrez. Nevoind a înțelege și ca să scap de el, am profitat de faptul că mă găseam la acea parte a vasului, care se numește pupă, și am început a face și eu oareșicari glume și spirite în legătură cu această nomenclatură a vasului invitîndu-l să execute ceea ce spuneam.

Atunci el, nemaiavînd ce zice, s-a exprimat scuipîndu-mă pe mîneca hainei, drept care foarte jignit și fiind în legitimă apărare i-am dat cu rindeaua în cap, comițîndu-i o ușoară zgîrietură, afirmația sa că i l-am spart fiind o mare calomnie, ca dovadă că, în zece zile, acea zgîrietură s-a și închis, rămînîndu-i numai un mic semn ca să mă ție minte, iar cu ochiul vede mai bine ca-nainte.

Aceasta îmi este declarația pe care am scris-o cu propria mea mînă și pe care o susțiu și în fața lui Dumnezeu. Adaog că cuțitul pe care pretinde că l-am scos spre a-i spinteca organismul este o minciună, acest cuțit nefiind decît un modest briceag ce-l port asupra mea ca porcboner pentru cine se leagă de mine.

Semnat cu propria mea mînă,

Mitu Ghe. Ghe, maistor tîmplar

Subscrisul Iordache Stelienescu, pensionar din această localitate climaterică, unde m-am stabilit din motive că este mai ieftin, atît ca aer curat cît și ca alte considerațiuni alimentare, pentru că n-avea cum să-mi ajungă, dacă rămîneam în București, fiind mică și aștept și eu să mi-o mărească acum, căci — în caz contrariu — vă spun, cu tot regretul, că va trebui să sucombez, neavînd altă sursă de viață decît această pensie pe care o respect din tot sufletul, căutînd a o dizolva într-un mod cît mai economic, căci tutunul l-am desființat complet, la zece bucăți pe zi, afară de ce mai recoltez ca oferite sau cerute, iar băutura am atrofiat-o la maximum, procedînd numai cu litra și la un mare spațiu de timp între repetarea lor, legumind acest lichid într-un mod absolut inchizitorial față de capacitatea mea de posibilități, fiindcă, de ce să mint, mi-a plăcut un păhărel de orice substanță de băutură, dar nu este mai puțin adevărat că mințile nu mi le-am periclitat niciodată față de reputația de care dispun în acest oraș climateric, unde am izbutit să mă fac un cineva simpatic și cunoscut, față și de copiii de pe stradă care mă arată chiar cu degetul, după cum poate declara orice cîrciumar, că nu există ca eu să dispun de marfa cuiva fără să plătesc cinstit cînd am, partea mea aferentă, iar sfera noțiunii de scandal nu există în substratul meu, chiar dacă mi se refuză, cîteodată, aceste mici datorii de credit urban. Din acest motiv de cauză, eu nu mai calc de aproape două săptămîni în anturajul cîrciumei domnului Pepenel, preferînd mai bine la Pandele Iaurgescu, unde apa în lichid se pune într-un mod mult mai moderat, iar prețurile sînt mai pe înțelesul tuturor, localul fiind lipsit de poezii triviale la adresa clienților, ca acele satire de pe pereții cu: *„Cui îi dai pe datorie, nu-ți mai intră-n prăvălie"; „Pierzi și timpul, pierzi și bani. Ba'ți mai capeți și dușmani"* sau *„Dacă bei și n-ai parale, stai acas la dumneatale"!* care te jignește ca client și om, fiind o chestiune de mîrșăvie sufletească și speculă ordinară. Aceasta fiind situația, în privința raporturilor mele economice cu cîrciuma d-lui Pepenel, este o imposibilitate ca eu să mă fi aflat acolo în momentul agresiunii de bătaie ce a avut loc aseară la orele zece și deci, în referire la acest fapt, eu nu știu absolut nimic

și mă mir de ce sînt amestecat și eu în asemenea chefuri interlope, care chiar dacă mă sărbătoresc din cînd în cînd cu un pahar de vin, o fac într-un mod foarte demn și cu totul în alt local.

Cu stimă,
Iordache Stelienescu

DECLARAȚIUNE

Subsemnatul Toma N. Tomulică, de profesiune n-am că m-a dat afară cu ocazia cînd l-am ultragiat, prin bătaie, pe dl. șef de servici Urlatu, care dacă nu-l muta de-aici băteam la el în fecare zi, cu orice rizic, pentru faptul că m-a lăsat muritor de foame prin cîrciumi, că numai de focul acesta beau de mă zvînt spre a-mi anihila durerile ce mi le-a procurat — la întrebarea de anchetă ce mi-ați făcut, în acest onor. arest unde m-am trezit complect din starea de distracție în care mă găseam, declar următoarele și absolut nesilit de nimeni, cu privire la găina vecinului meu, care această pasăre răpitoare a produs incidentul de bătaie de aseară, cîntînd cocoșește la fereastra d-lui Vasile N. Pristavu, funcționar la onor. primărie, care avînd porecla de „cocoși", încă din băncile școalei primare no. 3, unde am învățat împreună, s-a inervat de faptul că această găină i-a cîntat cocoșește la fereastră și crezînd că numita pasăre a fost pusă la cale pentru acest solfegiu, de stăpînul său dl. Constandin Ciurescu, pretinul meu, a ieșit în curtea imobilului său în exprimabili și, înarmat cu un baston, a început să facă diferite ravagii asupra prietenului meu, spărgîndu-i diferite părți ale corpului între care și geamul ceasului de la mînă, iar eu, vrînd să-i opresc hemoralgia de sînge care-i curgea din cap, am fost lovit peste organul nasului ce posed, fiind insultat și de găina paștelui mamei, după care fapt, atît eu cît și pretinul meu Constantin Ciurescu, aflîndu-ne în legitimă apărare și foarte liniștiți, căci veneam de la cîrciumă, i-am aplicat găina în cap, care avînd oul tocmai în curs de evacuare, dumnealui a măsluit adevărul acestui ou, zicînd că era bolovan și cea mai bună dovadă că minte este că capul i l-am spart cu mult mai tîrziu, cînd găina decedase din cauza loviriî de capul său, astfel că trebuie să ne plătească daune

morale pentru această pasăre care era o ființă foarte inteligentă, iar noi nu sîntem vinovați cu nimic, drept care scriu și subscriu cu propria mea mînă, pe care mi-a sucit-o în mod atît de brutal, încît nici nu mai poci scrie cu ea.

Drept care dau prezenta declarație în mîinile dvs. ce vă salut cu cel mai profund respect și numeroasă considerație.

Cu stimă,
Toma N. Tomulică

DECLARAȚIE

Subsemnatul Arsene P. Ciuciulete, domiciliat chiar de, asupra prăvăliei, în casele mele propi, cu onoare declar următoarele care le știu nesilit de nimeni, cu privință la faptul de adulter care s-a petrecut aseară pe la orele două noaptea, chiar în curtea caselor mele, la chiriașul meu dl. Vasile Pelinescu, funcționar la primărie, serviciul barometric, din care trăiește și se hrănește cu întreaga familie, fiind un om dintre cei mai cumsecade atît ca pașnic cît și ca om de societate, care niciodată nu l-am văzut beat, de cînd are cero zăla ficat și s-a lăsat complect de băutură și care acest viț iu l-a obținut din cauza și în timpul serviciului, din motiv de materialul cu care umblă și care nu se poate să nu bei ca să uiți, cînd în fiecare seară umbli cu această substanță, astfel că, aseară, pe la orele două noaptea, mă trezesc din somn, căci tocmai visam pe răposata mea soție și eram inervat că nici după lumea cealaltă nu mă lasă în pace, cînd aud nește zgomote venind de jos din curte și crezînd că este vorba de ceva răufăcători, mi-am tras inexprimabilii pe mine și am luat revolverul care nu era încărcat fiind un sistem distrus, dar ca să am și eu o armă în mînă și ieșind în geamlîc am întrebat cine e acolo și mi-a răspuns o voce foarte alterată: „Eu sînt, nea Arsene, vino repede jos c-am prins-o, e în casă și nu vrea să descuie și să știi că dau foc la imobil dacă nu descuie să-i prinz, că am ambiție". Care auzind aceste cuvinte, m-am dat imediat jos și l-am găsit pe chiriașul meu într-o stare foarte surexprimată, bătînd cu pumnul în ușă, care soția sa Eleonora refuza s-o deschiză, zicînd că este beat și nu-l primește în casă și-atunci eu i-am spus

cu frumosul că n-are acest drept căci el îmi plătește chiria și dînsa mi-a contrarăspuns că să-mi văz de treburile mele dîndu-mă și dracului, și-atunci ne trezim că se oprește la poartă individul Costică Regina-nopții, care noi îl bănuiam că se află în casă la adulter cu ea și zice: „Da' ce faceți, șefilor, la ora asta în curte", iar noi, văzîndu-l, am rămas încremeniți și tocmai a descuiat și ea ușa și zice: „Veniți mă în casă, fir-ați ai dracului de bețivi, să vedeți dacă sînt cu cineva, că ești martor și d-ta d-le Costică că m-a bănuit de corp delict și zicea că sînt cu cineva în casă și eu sînt femeie cinstită și-o să vă dau în judecată că mi-ați ponegrit reputația mea", și în timpul acestor expresii care nu face de autoritatea dvs. să le comemorez aci, a bătut oleacă vîntul și s-a deschis singură fereastra care da în stradă, ceea ce eu imediat mi-am dat cu ideea că corpul delict sărise pe fereastră și i-am zis individului Costică Regina-nopții: „Da, d-ta, ce vînt te-a adus pe-aici la ora asta", și el a început să se răstească la mine și să zică cum îmi permit să-i cer cont, iar chiriașa mea a-nceput să sară și ea cu gura, astfel că inervîndu-mă i-am înjurat și eu pe cîteștrei și-atunci, unindu-se cu toții în contra mea, m-a luat la bătaie și abia am scăpat cu viață, ascunzîndu-mă la umblătoarea din curte, unde am stat închis în acea atmosferă pînă dimineața la șapte, cînd, deschizîndu-se cîrciumile, cei trei asasini s-a dus să bea țuică și să se rîză pe reputația mea, drept care vă rog să binevoiți a cerceta cazul și am face imediată dreptate, la caz contrariu fiind decis să-i omor.

Aceasta îmi este declarația și jur pe mormîntul meu că mă țiu de ce-am spus.

Arsene P. Ciuciulete

DOMNULE SUBCOMISAR ȘEF,

Subsemnatul Pantelimon N. Ciupercea, celibatar și becher, domiciliat la sora mea, care fiind cam cață și distrugîndu-mi complect liniștea și echilibrul vieții mele prin puterea sa de cuvîntare pe care a moștenit-o de la biata mama, săraca, încît și răposatul tata purta dopuri de plută în urechi, în disperarea mea de cauză m-am hotărît să mă căsătoresc, deși am fost contra lor pînă la vîrsta mea de astăzi. Sînt

om de aproape șasezeci de ani și ceva și pentru a face pasul ăsta m-am orientat după anunțurile de căsătorii ce se exprimă la Mica Publicitate din diferite ziare și convenindu-mi, printre rînduri, o anumită persoană de fizic plăcut, etate potrivită, suflet șaten și ceva situație corespunzătoare, m-am prezentat la agenția „Fericirea", care posedă această persoană și depunînd taxele ce mi s-a cerut imediat de la obraz, mi s-a aranjat vederea necesară cu persoana în chestiune pentru ziua de 15 februarie, la orele cinci, post-scriptum, la locuința sa din strada Fundătura mireselor no. 5, în fundul curții, cum intri pe mîna dreaptă, întrebînd de doamna Sofia Telerceanu, ceea ce am și procedat conform celor produse la numita agenție, prezentîndu-mă la această fundătură și pătrunzînd în curte cu rizicul galoșilor ce îi posedam în picioare și tocmai cînd căutam să mă salvez din acest noroi, am fost întîmpinat de o tîrlă de cîini, care cu toate invitațiile mele de cuțu-cuțu sau marș tu, a înțeles să-mi rupă paltonul în trei locuri diferite, precum și să-mi devasteze pălăria, și numai datorită ajutorului ce mi-a fost dat de numeroși trecători de pe stradă și de cîțiva locatari din curte, care aruncînd cu apă fiartă pe aceste animale m-a opărit aproape pe toată suprafața mea și, în sfîrșit, lucrurile liniștindu-se, m-am gîndit că mă voi scuza față de doamna în chestiune că mă prezint în acest hal, la vedere, dar nu este din vina mea și am bătut la ușa imobilului său, conform hîrtiei ce era prinsă cu o pioneză în loc de sonerie, pînă ce această ușă mi-a fost deschisă de către un individ somnoros și îmbrăcat cam sumar, care pe o voce foarte suburbană m-a-ntrebat că pe cine caut și cine sînt eu, drept care, declarîndu-mi calitatea și scopul vizitei mele, a început să mă ia la înjurături de toate categoriile, pomenindu-mi chiar și de văzduh și zicînd că soția sa, d-na Sofia Telerceanu, nu e fată de măritat și dacă mai scot o vorbă asupra acestui fapt eu dorind să-i explic prin ziarul ce-l posedam ud în buzunar, mă leagă cu frînghia de rufe și mă duce la balamuc, astfel că de-abia scăpînd cu viața, fără galoși, fără pălărie, cu paltonul perforat și complect inundat pe corp, viu în fața dvs. cu respect pentru a vă ruga să dați ordin să se facă cercetări în privința acestor agenții care își bate joc de oameni și de inventarul lor și mai are obrăznicia să-și zică și „Fericirea", pretinzînd că ei nu este de vină dacă cine știe ce vecini de-ai numitei doamne a vrut să-i facă o farsă,

dînd-o la agenţia sa, pentru ca ei să dea anunţul în gazetă, nefiind vinovaţi şi zicînd că să mă despăgubească cine m-a păgubit, adică potera de dulăi din fundătura cu acelaşi scop.

Primiţi, vă rog, asigurarea respectului meu şi cine o mai face ca mine, ca mine să păţească.

Pantelimon Ciupercea

NOI, FEMEILE!

MULT STIMATE DOMNULE PROFESOR DOCTOR,

Prin prezenta viu de a vă comunica aşa cum mi-aţi prescris la plecarea mea din sanator, că am ajuns sănătoasă acasă, ce prin marea dvs. ştiinţă m-aţi operat atît de bine încît am început chiar să mă şi întremez la corp şi nu mă mai doare deloc acolo unde ştiţi dumneavoastră că-mi răspundea cînd mă apăsaţi din viceversa şi acuma, putînd a mă da jos din pat pe şezlong, mă grăbesc a vă scrie, ca să ştiţi şi dumneavoastră cum îmi merge cu sănătatea de care dispun cît şi cu cicatricea care mi-a rămas ca cea mai scumpă amintire de la dvs., cu ocazia vizitei ce aţi făcut în organismul meu, redîndu-mă societăţii cît şi soţului meu, care vă mulţumeşte şi el tot pe această cale, căci ţine foarte mult la mine şi se îmbată în fiecare zi de bucurie c-am scăpat cu viaţă, deşi lumea din această provincie de mahala i-a scos unele cuvinte că se-mbată de necaz că n-a rămas văduv şi că vă dă la toţi dracii pe dvs., doctorii, înjurînd de bisturiu şi de chirurgia mă-si, dar nu este adevărat de aceste vorbe şi nici că alaltăieri-seara, fiind puţin cam deraiat a zis, la Huidumă, la aperitive, că unge sanatorul cu gaz de petrol şi îi dă foc ca Neron, acesta fiind un cîine al nostru absolut inofensiv ca să facă asemenea incendii, că nici măcar nu mai poate să muşte din lipsă de dinţi, căci este în vîrstă înaintată, avîndu-l de zestre şi mi-e milă să-l otrăvesc, fiind suflet de om şi el, că eu n-am putut să tai nici un pui de găină în viaţa mea, că mă ştiţi de la sanator ce fricoasă eram, c-a trebuit să m-adormiţi cu clorofon spre a-mi face anestezia şi puncţia lombardă în spate ca să mă puteţi opera în voie, că şi acuma nu pot să-mi explic şi mă ruşinez singură prin casă, cînd mi-aduc aminte că am putut să stau într-un mod atît de nud în faţa dvs., dar ştiinţa n-are ochi, fiind legată la aceştia, iar suferinţa face pe om chiar nud deşi

eu nici la baie nu mi se întîmplă așa ceva, fiind totdeauna cu un lenj ceva pe mine că poate intra Mitică, nefiind cloț la ușă, sau băiatul din prăvălie care m-a și surprins de cîteva ori în acest peizaj, căci, cum aude de jos că curge apa sus la baie, își face de lucru pe sus, zicînd că a venit să caute bradolina sau alte medicamente ce le ținem în baie la răcoare, iar temperatură n-am mai avut absolut nici un grad și mi-am luat-o de două ori pe zi tot în acel loc unde mi-o lua și sora la sanator, iar regimul pe care mi l-ați contraindicat pe rețetă îl urmez cu sfințenie, dar din acel „petit de dejeuner" din care ați scris să mănînc în fiecare dimineață, n-am găsit pe nicăieri în oraș la noi, astfel că i-am scris lui frate-miu, care stă în București, să dea cît o fi și să-mi cumpere el de-acolo proaspăt și să-mi trimeată aicea ca să am și de rezervă, așa că pentru a nu vă răpi din conținutul timpului dvs. atît de scump, că poate aveți vreo operație la sală și nu vreau să vă reținde la mînă, vă rog stimate domnule profesor doctor să primiți sincerile mele complimente precum și acest modest purcel de lapte pe care să-l mîncați sănătos ca suvenir la cuptor din partea mea. Poftă bună și mersi asemenea.

A dvs. operată,
Eleonora Tigoulescu

SCUMPĂ VASILESCU,

Făgăduindu-ți, după cum ți-am promis în scrisoarea mea de ieri, căci eu mă țiu totdeauna de cuvînt și ți-am scris în fiecare zi neavînd altceva mai bun de făcut față de plictiseala de aici și deși tu nu mi-ai răspuns decît sporadic și din cînd în cînd, eu îți scriu numai pentru plăcerea mea de a așterne pe hîrtie diferite impresii ce le acumulez în timpul vieții și deci îți transmit chiar acum de dimineață cînd m-am întors de la bal cîteva impresii fugare ce le-am recoltat azinoapte, stînd la bal pînă la cinci dimineața, căci tata pierdea la pocăr și nu vrea acasă, ca să se refacă, n-aveam cu cine să plec acasă și m-am distrat tu la acest bal cum nu m-am distrat așa de bine de la celălalt de săptămîna trecută, dar mai întîi de a ajunge la bal să-ți povestesc tu ce frumoasă

eram îmbrăcată cu rochia soru-mi de mătase, căci ea și-a pus-o pe cea bleu și cu garoafă naturală în păr, încît toată lumea zicea că semăn cu o chinezoaică japoneză și am avut un mare succes la toți băieții din sală și de la bufet care m-a dansat și m-a curtat pînă mi s-a rupt bumbul de la portjartier și numai la bufet am fost invitată de cincisprezece ori, mîncînd diferite prăjituri și lichior încît eram atît de cherchelită din frișcă că nici nu mai știu ce s-a petrecut cu mine și cum de-am ajuns pe scara din dos cu dl. Nedelchianu, un jude nou de la Tribunal, băiat foarte cult atît ca ochi cît și ca cultură juridică, că mi-a spus niște bancuri de m-am prăpădit de rîs și îți spun sincer că nu știu dacă judele îmi place sau nu, căci n-am avut timp să mă analizez strîngîndu-mă pantofii, dar tot ce pot să-ți spun este că sărută foarte bine, încît m-am ametit complect și dacă n-aveam șansa să fiu în brațele lui aș fi căzut pe scara de la pivniță unde ne aflam și cine știe ce mi s-ar fi putut întîmpla, sau ca data trecută la balul Crucii Roșii cînd mi-am scrîntit piciorul, căzînd cu Nicolau de la Electrotehnică, dar de ce să vorbesc cu păcat la balul ăsta am avut un mare noroc că am fleortat tot cu băieți puternici, în timpul cînd mă duceam la scară să mă mai răcoresc de dans și să-mi mai aerisesc pantofii soru-mi care mă strîngea avînd număr mai mic și i-am umplut pe toți de ruj de s-a prăpădit tot balul de rîs cînd veneam cu ei îndărăt în sală, eu fiind *cluul* serii și regină într-ale lumii ginte mari și apropos de regină a balului eu am fost aleasă a treia cu cincispreze voturi, căci Nedelchianu care m-a votat nu mai avea bani asupra lui ca să cumpere ilustrate pentru vot și am primit ca sceptru un frumos obiect pirogravat, care mi se pare că este sau vas de flori sau călimară, fiind lucrat în motive naționale, așa că făcîndu-mi-se somn termin această scrisoare și urmează continuarea pe mîine, care te sărut dulce, a ta colegă ce nu mai pot de somn.

Ninetta

DRAGĂ TANȚI,

Nici nu știu dacă ce-ți scriu acuma va putea fi lizibi ca să citești, căci sînt încă asupra chefului de aseară, unde am fost invitați *mit di ganțe familion* și eu venisem deja

cam tu-tu-tu acasă, căci am fost la aperitiv cu pretorul care vorbeşte cu *r* şi este divorţat, fiind foarte drăguţ atît ca fizic cît şi ca bancuri şi ne-a spus-o pe aia cu doi ovrei, care mi-a căzut ţoiul de ţuică din mînă de rîs şi l-am vărsat pe substitutul de procuror, dar nu e nimic că nu pătează şi dacă nu, n-are decît să se însoare ca să-i cureţe nevasta petele cu ciuin, căci mi-este foarte antipatic din cauză că s-a dat la pretor, dar nici el nu s-a lăsat mai prejos şi i-a răspuns foarte licenţiat în drept şi, la şapte, cînd am plecat, a vrut să mă sărute pe antebraţ şi eu i-am spus că drept ce mă ia pe mine şi ori mă sărută pe gură ori mai bine mă lipsesc şi, cînd am ajuns acasă, m-a luat ai mei în primire că nu sînt gata şi tata a spus că miros a vin, ceea ce a minţit căci miroseam a ţuică prearsă şi, cînd am ajuns — pe la nouă —la ăia, era cald în salon şi mi s-a muiat toată dispoziţia, încît m-am făcut puţin de rîs că mi-a venit să dau la boboci pe comandantul granizoanei care era lîngă mine şi care m-a scos puţin în curte să iau aer, dar în loc să mă ţie de cap, m-a ţinut de talie şi-a zis ca să facem o plimbare cu sania că-mi face bine la greaţă şi ne-am dus cu sania regimentului pînă la pod şi, din cele ce am discutat cu el, m-am convins că e un băiat foarte capabil, fiindcă sărută foarte bine şi nefiind însurat mi-a cerut şi mîna, deşi mi le ţinea pe amîndouă într-ale lui şi cînd ne-am întors la ăia, toată lumea a făcut *aaaaaa* şi ne-a luat în primire că unde am fost şi mama mi-a făcut cu ochiul ca să nu exagerez şi tocmai cînd eram mai în fleort cu comandantul, hop că vine şi pretorul murdar de roşu după ureche care îl avea de la mine din gang, de la aperitiv, şi toată lumea l-a luat în primire că de ce este mînjit, iar eu care ştiam i-am spus colonelului că de la mine şi atunci colonelul a spus că-l concentrează şi pretorul a zis că n-aş crede şi a început să vocifereze unul la altul, pînă a ajuns la obiecte bisericeşti şi ăia la care eram a spus că-i dă afară din casă că le strică jurfixul şi atunci pretorul a zis că le închide localul că se joacă cărţi şi tata a spus că el nu permite să fie jicnit, că el joacă table nu cărţi şi pierde şi dacă mama joacă pocher n-are decît s-o aresteze, că i se mai linişteşte şi lui urechile şi atunci mama a spus că-i dă cu sindrofia în cap, iar tata a luat tortul de pe bufet ca să se apere şi, din greşeală, a dat cu el în nevasta protopopului şi-a umplut-o de cremă pe odăjdii, aşa că eu văzînd că iese scandal, am ieşit în curte cu advocatul statului care a fost numit acuma de

curînd şi care este un jurisconsult foarte capabil, căci sărută perfect şi n-are pretenţii de căsătorie, ceea ce eu nici n-aş putea să primesc că i-am promis lui Nelu că-l aştept să-şi termine armata şi eu sînt o fire foarte fidelă şi care nu l-aş înşela pentru nimic în lume, aşa că de revelion nu mai sîntem invitaţi nicăieri şi o să-l facem la noi acasă, adică babacii, căci eu sînt invitată la inginerul silvic care este un băiat foarte capabil şi am auzit că sărută foarte bine şi cu torpedo.

Te sărută dulce şi la mulţi ani, a ta prietenă.

Lica

GIGEL,

Cred că aceste două rînduri spune tot, ca dramă sufletească şi definitiv produs între noi pentru totdeauna.

Am plecat de-acasă pentru veci.

Ca să nu cauţi degeaba, comemorez aicea cele cîteva lucruri pe care le-am luat din casă, ca fiind ale mele personale:

1. Lei 1475, bani numeral, din biroul tău.
2. Căţelul cu harnaşamentul complect.
3. Lengeria trusoului de pat şi corp.
4. Vesela de la nuntă.
5. Garderopa mea.
6. Trei kilograme zahăr tos.
7. Una sticlă untdelemn de ulei.
8. Patru cîrpe de praf şi periile de ghete cu pluş crem.
9. Diferite mobile şi obiecte, ca maşina de gătit, becurile electrice etc. Ţi-am lăsat biroul care nu mă priveşte şi în cutia căruia vei găsi toate lucrurile din casă care îţi aparţin.
10. Diferite mărunţişuri, ca haina ta de blană, aparatul de radio, televizorul, perdelele, argintăria, vesela şi altele care nu-mi revine acuma în minte, fiind enervată, că n-a venit încă a doua oară camionul să le ia, dar tocmai acum sună în faţă şi probabil c-a venit. Treaba ta cu divorţul şi de pensie alimentară nu te iert, căci ai fost o canalie şi m-am jertfit într-un mod ireproşabil pentru tine, ceea ce d-aia ţi le spun ca să ştii.

Să nu mă cauţi la mama, căci nu voi fi acolo, dar e degeaba fiindcă nu mă mai împac, lupta mea sufletească

pentru tine fiind un ce din domeniul trecutului, căci motivul tu ai fost, cînd te-am surprins în patul acelei femei, în timp ce erai martor la tribunal, iar minciuna că asta e o invenție de-a mea, mi-a repugnit întotdeauna, fiind un sentiment care eu n-am fost crescută așa și este absolut inutil. Dar nici nu vreau să mai discut despre acest moment odios, căci era și urîtă după cum am auzit din sorigintea cui mi-a spus iar, ca grasă, ce să mai vorbim, căci acesta a fost genul tău întotdeauna și nu o femeie cinstită și fină ca mine. Dar să nu crezi tu că s-a isprăvit lumea pentru un bărbat și, chiar în această noapte, voi pune în practică răzbunarea mea și-am să mă împac cu el, deși sîntem certați de trei zile, căci eram indignată din cauza ta și-așa am făcut, ca o proastă, toată viața, cu toți cei care m-au iubit, certîndu-mă cu ei din cauza ta, căci aveam remușcări că te-nșel și mai bine mi-am zis că dăi dracului pe toți, că poate mă prinzi și n-aș vrea să iasă ceva impropriu pentru reputația mea care o am din familie și nu-ți permit ție să mi-o terfelești în brațele acelei femei făcînd pe martorul la tribunal, deși negi ca un sperjur. Dar Dumnezeu e bun și știu că te va pedepsi dînd și acatist în acest scop, căci nu se poate să-ți bați joc de mine și de copilul pe care era să-l avem, fiind lipsit complect de cel mai sfînt artoicol de fond al unui om, și anume caracter. De aceea termin pentru totdeauna, căci mai bine niciodată decît mai tîrziu și semnez pentru ultima dată,

Cornelia

P.S. Era să-ți mai spun ceva, dar mai bine lasă, ca să vezi și singur, că am luat și covoarele.

DRAGĂ ȚUȘCA,

Venind din provincie pentru cîteva zile la București și citind în diferite ziare și afișe de pe stradă numele tău „ȚUȘCA" și știind că practici viața artistică, care de cînd eram împreună, la profesională și mi-a plăcut și mie atît de mult, dar n-am putut s-o efectuez, din cauza lipsei ochiului pe care știi că-l am absent, am crezut că ai ajuns artistă celebră și m-am dus la teatru ca să te văd în noua ta impostură a fazei în care

ai ajuns și să te felicit, că, măcar tu, din clasa nosatră care vream să ne facem cu toatele artiste, atunci după ce am jucat la școală *Despot Vodă* de Carageale, la serbarea de la 24 Ianuarie, ai putut să îmbrățișezi această carieră nemuritoare ce se numește viață de artist, adică acea viață care îți dă atît strictul necesar cît și laurii de a funcționa pe toate gardurile și zidurile.

Cumpărîndu-mi bilet și așteptînd începerea reprezentației, îți mărturisesc, tu, că sufletul îmi era pătruns de un fior de artă, mai ales că un tip cu ochelari — care se afla lîngă mine — profitînd de starea exotică în care mă aflam, începuse a conversa cu mine, și chiar cu mîinile.

Îți închipuiești surpriza mea neașteptată, cînd, începînd spectacolul, am văzut că acea Țușca de pe scenă nu erai tu ci absolut cu totul altă artistă, pe care n-am mai văzut-o niciodată, căci eu, de fapt, nu mă duc la teatru și prefer mai bine la film căci e mai ieftin și mai abondent. Am stat totuși pînă la urmă, rîzînd de m-am prăpădit de subiectul întîmplărilor care se încurcau în piesă într-un mod atît de să fie-al dracului cine-a scris-o. Dar mai bine să-ți povestesc și ție conținutul subiectului. Nu am însă programul la mine căci n-am cumpărat, dat tot ce pot ați spune este că Țușca aceea de pe scenă se aseamănă cu noi toate fetele din sală ce n-aveam noroc în viață, spre a ajunge, ca ea, iubită de toți artiștii din piesă și invitată — pe cheltuiala lor — cînd la Sinaia, cînd la Constanța. Nu mai vorbesc, tu, de ce toalete i-a făcut cu toții, punînd mînă de la mînă și în ce casă au instalat-o, în timp ce altele, care nu sîntem mai prejos decît ea, mucezim prin provincie ca suflet liric și fir-ar a dracului să fie de viață.

La sfîrșitul spectacolului, eram atît de fericită din cauza distracției ce am intreprins, încît nici n-am băgat de seamă că ochelaristul care sta lîngă mine m-a urmărit pînă la ieșire, întrînd în vorbă cu structura mea, căci n-aveam umbrelă dar l-am repezit să mă pomenească și n-am admis să mă conducă acasă, căci stau la sora mamei, ci numai pînă la o berărie unde am petrecut foarte bine, între patru ochi. Adică vorba vine între patru ochi căci și lui îi lipsea unul, avîndu-l tot absent din naștere și deci am fost numai în tetatet.

În sfîrșit, ce să-ți mai spun, tu, la ora închiderii se făcuse prea tîrziu să mă mai duc la sora mamei, căci nu mai aveam tramvai, astfel că a trebuit să primesc invitația ocherlaris-

tului, care era un băiat foarte salon și să mă culc cu sora lui, despre care, ajungînd acasă, am aflat că plecase în provincie la niște rude și de aceea finalul acestei seri nu-ți pot spune acuma cum s-a isprăvit, dar tot ce pot să-ți spun este că ochelaristul mi-a explicat că „Țușca" era numele piesei la care am fost, nefiind nicidecum al tău ca artistă, care nici habar n-are cine ești.

Te sărut cu toate condoleanțele de regret.

A ta colegă,
Măndăchescu

SCUMPA MEA TANȚI,

În viața mea nu mi-a plăcut să mă amestec în viața altora ca să nu se zică că mă bag ca să turbur apele și mai rău, întrucît așa este omul ca femeie, căci noi judecăm prin prismă și, totdeauna, ni se pare că cine ne vrea bine este falși — dar, ca să nu zici că nu sînt prietena ta cea mai bună, m-am dus ieri la Leoparda ca să-ți satisfac comisionul ce m-ai rugat și m-a primit, tu, în curte sub zarzăr că i-a fost frică să nu-i tocesc persanele din casă, care, de fapt, sînt lucrate în țară, fiind covoare de origine etnică de la Văcărești, unde are multe relațiuni de muncă silnică, că tot neamul lor a vizitat această localitate climaterică, fiind vilegiaturiști vechi, că chiar și acuma are un frate în recurs și doi cumnați rămași definitiv, fiindcă nu le-a mai mers cu martori mincinoși și nici măcar c-o cafea nu m-a tratat, care este mai mare rușinea față de musafiri și m-a primit într-un capod troteur care zicea că l-a primit acuma, cu avionul, din străinătate, dar care, de fapt, era lucrat în casă și cusut chiar de ea, căci avea sugiu la deget de la ac și spunîndu-i obiectul pentru care îi fac această vizită inopinantă, s-a îngrețoșat toată de parcă luase untură de pește și-a zis că pe ea n-o privește ce-a făcut logodnicul ei înainte de a se logodi cu ea și că pasè-indefiniul lui n-o interesează și habar n-are că a fost logodit cu tine timp de cinci ani cît l-ai ținut în casă gratis, muncind, proastă ce-ai fost, pentru el, ca să te lase acuma mască și să facă pe nonsensul cu ea, fiindcă are casă și s-a platinat cu acajiu la păr și după ce mi-a cerut

tot mie o țigară, că zicea că pe-ale ei le-a lăsat pe șemineu și nu se mai duce să le ia, a adăugat că n-ai ce-i face, așa e pe lume și nu poți să forțezi un om să te iubească cu sila, iar amenințările tale care i le-am citit din scrisoarea ce mi-ai scris-o să i-o arăt, o lasă cafe-glasè căci alea sînt superstiții de incultă și panoramică la cap și ea nu crede în farmece, iar despre vitrion a zis că te reclamă la parchet c-o ameninți cu moartea și vrei să-i distrugi rămășițele pămîntești, fiindcă este mai frumoasă decît tine și ți-ai rupt direcția de gelozie, fiindcă te-a lăsat Mișu pentru ea, iar dacă nu te astîmperi, îți pune profilul, că are un văr care termină acuma la Văcărești, c-a avut puțină treabă acolo și-l grațiază de Anul nou și, care văr, bate cea ce n-a văzut nici Inchiziția, așa că sfatul meu de prietenă sinceră a ta este să nu te pui cu asemenea ființe ca Leoparda, căci, ființa asta, este un obiect care n-are nimic sfînt și mai bine dă-l încolo și pe Mișu ăsta și dispersează-te de el, căci zău, tu, că nu face să suferi și-o va minți și pe ea cum te-a indus în eroare și pe tine și cum a umblat și cu mine la același lucru, însă cu mine nu i-a mers, fiindcă eu n-am ajuns încă să dau bani la bărbați, cînd mai sînt alte generații de băieți — cum e generalul meu — care pe lîngă pensie are și altă promoție de manieră, căci mi-o dă mie pe toată și deci tu fă cum vrei, căci este ambiția ta în joc, dar eu — dacă aș fi în locul tău — ori m-aș lăsa păgubașă, ori i-aș face o frecție cu vitrion în ochi, că pe urmă se trezește în geantă și nu mai e bun de nimic, astfel că te sărut dulce a ta prietenă,

Cucutina

STIMATE DOMN,

Am primit scrisorea ce mi-ai trimes prin prietenul dumitale, la care te rog să iei act că nici n-am citit-o, fiindu-mi greață de toate expresiile ce scrie în ea și pe care ți-ai permis a mi le adresa într-un mod atît de grobian.

Adevărat! Bine a zis cine a zis că cei șapte ani de-acasă cînd nu-i ai, îți lipsește, iar cine se naște fără educație din prima zi a vieții, tot așa moare și în ultima, chiar dacă ajunge parvenit, prin fuste sau scrisori de recomandație.

Dar, ca să terminăm odată cu această poveste, care va rămîne o pată în trecutul pe care mi-l rezervă viitorul, te somez să afli că nu te mai cunosc și nici nu te-am cunoscut niciodată, totul nefiind decît visul unui coșmar urît. Ușa garsonierei mele îți este, de-aici încolo, contrazisă, iar servitoarea are ordin să te lînșeze cu găleata de lături, dacă vei mai avea curajul să calci pe la mine. Te previu, de asemenea, că atît fratele meu vitreg, cît și Mișu logodnicul ce-l am acuma, în locul tău — ca să nu crezi că am rămas țuț și în stare amorfă, dacă m-ai părăsit dumneata — de-abia așteaptă, la lift, să-mi repare onoarea pe care mi-ai sinistrat-o, fiindcă am fost naivă și am crezut în cuvintele perfide cu care m-ai tergiversat, pînă m-ai adus la un moment de uitare de sine și snobism, făcîndu-mă să-ți aparțin într-un mod eminamente, deși, de fapt, nu farmecele dumitale m-au zăpăcit — fiind fleț în dragoste — ci acel lichior infect cu care m-ai făcut să beau brudălșflaf, zicînd că e cokteil-party, pînă am ajuns în stare latentă și-ai abuzat de superficialitatea mea, care eram convinsă că ești Nelu, adică cu totul altă personalitate decît nomenclatura dumitale.

De-acum înainte însă ființa mea îmi reaparține iarăși din nou și am să fac ce vreau chiar din punct de vedere material, cum ți-ai permis a-mi scrie dumneata într-un mod atît de măgar și grafologic, deși niciodată nu te-ai simțit să-mi dai nimic și nici pușculiță nu m-ai întrebat dacă am, ba din contra, tu mi-ai cerut cînd ai plîns că-ți lipsește de la minister și intri în pușcărie dacă nu-i pui la loc, cînd — de fapt — pierdușeși la pocher, acasă la metresa cu care faci pe șpzul acuma și care o lume întreagă știe că are tripou de cărți și în care se mănîncă fel de fel de svonuri și chiar stupefiante.

Îți spun toate aceste mentalități ca să nu crezi dumneata că eu nu știu tot și nu înțeleg șpilul de ce te-ai alegat de faptul că m-ai văzut cu Mișu la „Caru cu bere", ca să găsești motiv de aperitiv să te cerți cu mine și să mă lași și fără un ban și plîngînd pe stradă.

E! Află că bunul Dumnezeu a avut compătimire de mine și chiar în acea seară m-am logodit definitiv cu Mișu, care ne urmărea în spatele nostru, bănuind că vei face scandal. Nici în *O mie și una de nopți* n-am petrecut mai bine ca în acea seară, la Mișu, care este un băiat foarte bine, ca bloc și bărbat și n-are nevoie de monogramă pe cămăși spre

a se face simpatic și iubit în modul cel mai instantaneu, încît el nu s-a așteptat la asemenea filodormă din partea mea.

El este un suflet deosebit ca fizic și o minte translucidă, care vede lucrurile cum este în realul lor și a înțeles un suflet de femeie, spre deosebire de alții care n-au urmărit decît plăceri ordinare, plus leafa mea.

De aceea, te somez, a-mi trimite imediat suma de bani ce mi-ai mîncat ca împrumut, cunoscînd că, dacă nu pe toți, mă voi adresa justiției. Pieptenul și pasta de dinți poți să le oprești, dar pijamaua mea nu, nedorind să se îmbrace alte stricate cu ea.

Cu tot disprețul,

Didina

D-sale d-lui Sandu Popescu-Nucșoară Student în litere

SUFLET PRIBEAG,

Cum am putea să nu răspund imediat scrisorii tale în care faci un apel de S.O.S. la înțelegerea mea ce ți-o acord complect, ca să nu-ți mai faci gînduri negre, căci sinuciderea este un sentiment care n-ai de ce și tocmai un băiat ca tine pe care te așteaptă un viitor, care dacă n-a fost pînă acuma va fi însă cu siguranță. Fără să am pretenția de a fi atît de intelectuală ca tine și a mă putea exprima într-un mod atît de profundis, voi căuta totuși să-ți explic că n-ai dreptate de a crede despre mine ceva atît de intrinsec, căci lumea este rea și oricît ai trăi de condensat, intrigile tot se țes ca un paianjen spre a te calomnia și a arunca asupra ta toată răutatea ei de femeie fără nimic sfînt sau sacrosanct.

Ori tu știi bine că pe această femeie, al cărui nume mi-e și silă și-l pronunț în scris, am ținut-o în casa mea doi ani de zile, cît a coabitat la mine cu chirie, ce nici măcar nu o plătea, că mi-a dat o geantă pentru un trimestru și n-am zis nimic, deși m-a mințit că pietrele de la fermoar sînt veritabile spre a putea să-ți faci cercei din ele, deși eu nici nu m-am gîndit să-mi fac, fiindu-mi frică să port în ureche ceea ce a atins mîna ei de moravuri atît de stricate, precum m-am convins precis de-atîtea ori, dar nu vream să cred.

Ce n-am făcut pentru ea în acest timp, să jure ea că nu e adevărat, chiar și lenjurile mele de corp i le-am împrumu-

tat cînd se ducea la vreo „vedere" ca să facă impresie bună și să se vadă că are măcar trusou de mătase pe ea, plus bani în mînă și pudră, și parfum, și mănuși, și ciorapi, că mi i-a și lărgit avînd niște picioare groase și care nici nu se compară. Dar mi-am zis: „Lilica e cea mai bună prietenă a mea și fiindcă e ghinionistă la noroc, s-o ajut în viață pînă și-o face și ea o nomenclatură, căsătorindu-se cu cineva, sau trăind măcar oficial cu un om care să corespundă, dar nicidecum cu tot Bucureștiul și într-un mod atît de cosmopolit că s-au convins toți cu cine are de-aface și n-au mai vrut să știe de minciunile ei că are inel cu blazon și tat'so a fost ministru în provincie.

Oricare mi-a fost răsplata pentru tot ce am făcut pentru această ființă în structura cui nu există nici un pic de densitate morală sau alt sentiment franș? De îndată ce s-a văzut și ea c-o scîrbă de astrahan în spate și-ajuns să mănînce la „Modern", a început să colporteze asupra mea tot felul de fapte și minciuni, căutînd prin asta a îndepărta de mine toți bărbații care mă curtează și a-i atrage în apanajul ei, fiindcă s-a jurat că pînă la Sfîntul Gheorghe ajunge proprietară. Așadar, desigur că și tu ce-ai auzit despre mine tot din emisiunea ei trebuie să parvie și te rog să fii convins că nu e adevărat nimic și viața mea este curată ca o floare, căci mai bine sărac și curat ca mine, decît bogat și cu Blazendorf la gît ca ea, că s-a și operat la glanda tiroidă din cauză de rea de gură.

Așadar, tu n-ai nici o rațiune să fii trist din cauza mea și să te gîndești la prostii, căci moartea este un sentiment foarte urît la vîrsta ta, cînd ești atît de tînăr și ai un talent atît de literar, c-am plîns citind scrisoarea ta atît de frumoasă ca teză, dar greșită despre mine care, orice ar zice lumea, am fost, sînt și voi fi, ceea ce sînt și am fost și nu egzistă să mă schimb.

Restul este calomnie pură, iar tu fii liniștit și învață bine pentru examene, iar cînd te-ntorci la București dă-mi și mie un telefon ca să știu la birou și să mai stăm de vorbă împreună fiindcă mie mi-a plăcut și-un pic de filozofie pe lume, nu numai crai și mese și lux, sau alte părți atît de terestre. Poate de-aia sufletele noastre s-au înțeles atît de involuntar și de indentic, căci corpul nu contează și să-l lăsăm altora ce nu pot să înțeleagă celelalte sfere sufletești.

Te sărut platonic,

Coralia

Am primit drăgălașa ta scrisoare, prin care ești atît de nenorocită în privința tuturor motivelor ce-mi descrii, și ca cea mai bună prietenă a ta îmi incumbă să-ți răspund sincer, deși, aici la București, sînt foarte tergiversată cu serviciul, din cauza directorului meu, care, ce să-ți spun tu, îmi face fel de fel de avansuri, dar nu din leafă, ceea ce se-nșeală amarnic dacă își închipuie că va reuși, eu fiind o fată cu cea mai mare experiență în directori și, pentru zece garoafe pe care mi le-a trimis acasă, și-a greșit socotelile, dacă își închipuie că va obține altceva în schimbul acestei horticulturi, astfel că trebuie să te cert foarte rău asupra stării în care te afli din cauza acelui bărbat, care te supără și nu face de sensibilitatea ta să-ți zdruncini sistemul nervos, devenind o epavă a acestui om și suferind într-un mod atît de neurastenic. Vezi tu, mie nu-mi place să vorbesc de mine, dar eu sînt cu totul altă concepție de fire și pe mine nu m-a putut convinge directorul nici cu lemne de foc, căci mai bine preconizez mîncarea la spirt, decît să creadă el că va obține ceea ce crede, pentru un metru de cer cojite, care de fapt au fost și verzi și sfatul meu cel mai bun este să cauți să te explici cu el, imediat, într-un mod de albă sau neagră, ca să știi dacă face să te buliversezi mai departe pentru el, sau să-ți cauți un alt viitor în viață, mai puțin mojic cu tine, așa cum i-am spus directorului, săptămîna trecută, cînd m-a avansat din nou și credea că pentru cinci cutii de sardele „Robert" și-o sticlă de „Murfatlar" o să mă convingă să mă aclimatizez cu el în viață, ori tu ești fată cuminte și singură pe lume, căci familia și rudele nu contează și mai bine ar fi să te împaci cu Cornelică, dacă zici că ai impresia că copilul e de la el, cum i-am spus și eu directorului, că mi-e teamă de așa ceva și mai bine să-și ia cutia de ceai englezesc și sticla de coniac îndărăt, decît să rizic a deveni o mamă din flori, sau dacă nu-ți convine el, că ți se pare prea cartofor, împacă-te cu bietul Mișu, care nu joacă decît table și știi cît a ținut la tine, înainte de a te viziona Cornelică la bal, căci tot dintr-un bal mi s-a tras și mie cu directorul, fiindcă mi-am zis că de ce să nu mă duc, fiind foarte stăpînă pe simțurile mele și el și-a închipuit că dacă beau cocteil la bufet o să-mi pierd capul pentru o sticluță de parfum de la „Oful femeilor" și pe care, a doua zi, mi-a trimis-o și nu

i-am restituit-o îndărăt, ca să nu creadă că vreau să-l jignesc, astfel că am oprit-o cu pudră cu tot, iar tu să nu fi proastă și să te lași pradă acestor intrigi și, la urma-urmei, știi că Haralambie nu așteaptă decît un gest, ca să te ierte de tot ce i-ai făcut, cu bietul Mișu și mai bine un om bătrîn și serios, decît alde Titică sau Vasilică, despre care spui că ți-ar fi foarte simpatici, dar au reputație foarte restrînsă ca leafă, dar acuma se mărește, așa că vezi și tu cum e mai bine, fiindcă și eu i-am spus directorului meu că nu mai îmi ajunge leafa pe care o am și cu ce-mi mai dă el, ca ore suplimentare, cînd vine la mine, nu-mi convine pentru că, în aceste ore, trebuie să stau acasă și să-l aștept, sau să ies cu el în oraș și decît o viață de sclavă, mai bine îl dau dracului cu mătasea lui de rochie cu tot, că nu s-a simțit o dată să-mi dea și mie un livret, cu ceva concret, pe numele meu la C.E.C., că pe mine mă scîrbește această dragoste pe obiecte, dar spune tu ce puteam să fac și, el, cel puțin, este însurat, și are copii mai mari decît mine, astfel că nu mă deranjează prea mult și mai pot și eu — în orele de birou — să mă duc la un teatru sau la un film, ceea ce nu ți-ar strica și ție să cauți să te distrezi puțin, ca să mai scapi de aceste gînduri negre și, dacă vrei să știi părerea mea sinceră, dă-i dracului pe toți și mărită-te cu Mielu, căci nu este rău să-ți fie bărbatul la „Aprozar" și mai bine mitocan, dar cu alimente, decît băieți bine dar cu vînt de primăvară în buzunare.

Cît despre copil, explici tu că va fi al lui, fiindcă, de fapt, te-ai gîndit numai la el, atunci cînd ți s-a întîmplat nenorocirea...

Iartă-mă, dar acuma trebuie să termin scrisoarea fiindcă tușește la soneria din față și trebuie să fie directorul că e răcit și azi mi-a promis că-mi aduce niște creiere de vițel, căci spunea că are el berechet.

Te pup Lilly și curaj, tu!

A ta prietenă,

Tănțica

STIMATE DOMNULE GIGI,

Ca una care te-am cunoscut de mic copil, că toată viața am avut slăbiciune la copii, eu neputînd să am această

prosperitate, Dumitrescu al meu fiind o fire rezervată, m-am gîndit că venind vremea să te însori să-ți găsesc o fată de aici de la noi, din orașul în care te-ai născut, fiindcă decît de alea de acolo din București, mai bine lipsă și nu vreau să te distrugi cu asemenea ființe care n-are nici un moral plus lux și fîșnețe, astfel că punîndu-mă în observație asupra unei partide bune pentru dumneata și care să-ți corespundă din toate punctele de vedere, m-am fixat la fața lui domnu Coltofescu care este plină de tot ce trebuie, avînd cele mai frumoase calități de zestre și fizic plăcut și plăcîndu-i foarte mult de d-ta de cînd te-a văzut la denie cu coșnicioara în mînă și i-ai spus: „Mă iertați duduie, dar mi se pare că mirositi a ars", ceea ce era adevărat că-i pîrlise unul de alături astrahanul de la guler și i l-ai stins imediat cu salivă de scuipat care, acest gest, i-a rămas întipărit în suflet și, cînd a fost la mine săptămîna trecută, la o mică vedere ce i-o aranjasem cu un președinte de aici și care mai bine că nu s-a făcut, ăla zicînd că e prea în etate pentru el, mi-a cerut fotografia dumitale pe care o aveam de cînd erai de cinci ani și de-atunci doarme cu ea sub pernă și o sărută de i-a tocit toată sepia la gură, fiindcă fata este mai bine să fie nițel mai în etate căci este mai serioasă și cum are și un apartament în București, cu patru odăi, bucătărie, baie, cămară cel mai tutălegu bloc din centru, puteți să vă mutați imediat în el, fiind liber și de ce să mai plătești chirie acolo unde stai și care nu face pentru un avocat ca d-ta și, vara, veniți în viligiatură aici, că-i dă tat-so și casele de pe Unirii, alea cu balcon la stradă unde poți să ieși perfect în el la o cafea și faci economie de Sinaia că aer avem și-aicea berechet și, toamna, vă duceți la vie care e tot a ei, căci nu e de vise rele să stai în șezlon cu nevăstica și s-o mîngîi avînd opt pogoane plus fînețe, pomi fructiferi și plus bani gheață, giuvaricaua complectă și trusău, iar bietul tat-so, mulțumesc lui Dumnezeu, o duce foarte bine cu boala lui de asm că de-abia mai suflă și a trimis la domnu Luigi pietraru, să vie să-i ia măsură de monument, fiind numai doi moștenitori, adică ea și cu copilașul pe care-l are, dar care nu vine la parte că e din flori, căci nici ea nu știe cum s-a întîmplat cînd a zăpăcit-o ofițerul ăla cu monoclu într-un ochi, dar însă copilașul nu vă incomodează deloc că e dat la doică la țară și, după naștere, maică-sa s-a îngrășat nițel ce e drept, dar acum a ținut regim și-a scăzut la nouăzeci de chile, că se cîntărește în fiecare zi cu chintalul de la moară,

dar — femeia — e bine să fie mai corpolentă la casa omului decît de alea fus, și-apoi, fata, apropie și ea treizeci și cinci de ani și are nevoie de o greutate pentru etatea vîrstei ei și matale să mă asculți pe mine și să faci cum zic eu, că sînt femeie cu experiență și să vii imediat aici să tranșem că se năpustește alții și ar fi păcat să pierdem o partidă ca asta, care eu n-am nici un interes decît dragostea că ți-am fost ca o mamă și n-o să mă falsific eu acuma la bătrînețe pentru ce mi-ați da și mie după cum v-o fi obrazul.

Cu părintească dragoste, a dumitale după considerație și să fie într-un ceas bun!

Coana Tarsița

DRAGĂ TU,

Trecînd și sărbătorile astea, mă grăbesc să-ți sciru cîteva impresii fugare despre modul de petrecere care m-am distrat foarte admirabil în această vacanță, cînd primăvara este atît de verde peste tot, iar natura își arată nimbul său de parfum și a înflorit și toți arborii fructiferi, iar eu am primit, chiar în noaptea de Înviere, un ou de ciocolată din partea lui C., care știi tu cine este, dar era de zahăr ars și mama, hop! a sărit imediat, că cum își permite să-mi trimeată un bărbat obscur ouă acasă, căci asta este abuz de încredere și-l dă la parchet, iar tata a spus că nu se amestecă în educația mea și se duce la el la birou ca să-i dea cu oul în cap și să-l reclame la minister ca conrupător de minore, adică zexe eu, care nu mai sînt minoră încă de acum un an, cînd ți-am spus eu ție că i-am jertfit lui C. majoratul meu, dar nu poate să mă ia de soție fiindcă nevasta lui nu-i dă consimțămîntul și a zis că îl electrocutează dacă vrea să dea divorț, fiind fată de general după mamă și nebună după tată. Așa că am rîs de m-am prăpădit, tu, cînd a fost discuția cu oul în sufragerie, căci, știa bătrînii, sînt cei mai mari copii și habar n-are de botanică și ante apud ad adversus, închipuindu-și că noi, la vîrsta noastră, mai sîntem atît de naivi ca să credem că ei n-au procedat în antichitate, absolut identic și la fel cu noi. Dar partea cea mai nostimă, tu, este că, la Înviere, ne-am întîlnit cu C., și tata care își uitase ochelarii acasă, fiind foarte Vatra Luminoasă, s-a

dus și și-a aprins, din greșeală, coșnicioara de la el, zicîndu-i chiar și Cristos a înviat, iar bietul C., din cauza emoției estetice, i-a tremurat flacăra și i-a dat foc la cravată, producîndu-i un incendiu pe piept pe care i l-a stins mama, astupîndu-l cu poșeta, dar fiind de imitație i s-a aprins crocodilul și coada de la reverul arsantè de la gît încît, dacă nu sărea lumea s-o stingă, putea să ia foc toți enoriașii și să pățim, Doamne ferește, ca la biserica din Costești, dar pe urmă ne-am distrat foarte bine acasă, căci am fost invitați la tanti Mița, care avea Învierea la ea și după ce am ciocnit ouă și salată de bef, a urmat dans pentru tineret și babacii s-a apucat de cărți, iar în timpul dansului băiatul tanti Mitii cel mic, care cade în sesiunea asta la bacalaureat, a fost foarte amorezat de mine și fiindcă nu erau alte mărfuri mai pricopsite, am fost de acord să mă duc cu el în grădină, unde am admirat puțin natura, dar era prea umed pe jos și ne-am întors în casă, pustiul fiind prea începător în ale vieții valuri. De scris însă scrie foarte frumos și semidoct și chiar a doua zi mi-a prăjit o scrisoare de un pogon și jumătate, în care mi-a declarat diferite sentimente, dar însă nu-mi stă în caracter să-mi pui mintea cu copiii astfel că i-am citit scrisoarea lui C. și am rîs împreună pînă am adormit. Ascultă, tu!... Ți-aș mai spune și restul sărbătorilor, dar mă cheamă mama pînă la bucătărie ca să-i ajut la cremă. Urmează mîine.

Te sărut dulce și numeroase complimente fetelor.

Pa, *Dida*

STIMATE DOMNULE PROFESOR,

Prin prezentele rînduri, vin ca o mamă nenorocită în privința fiului meu Potîrnichescu St. Vasile, din clasa IV-a a liceului ce cu onoare l-ați dat afară pe timp de două săptămîni, dîndu-i și nota zero la această materie care, din această cauză, este amenințat să piardă anul rămînînd pentru a treia oară repetent, căci, în fiecare an, s-a găsit cîte cineva să-l persecute la medie, căci copilul învață bine dar însă la teza care i-ați pus acea notă n-a fost pregătit, că n-a putut să copieze fiindcă și-a uitat fițuicile acasă, iar celălalt fapt pentru care l-ați dat afară din școală vă rog eu să-l iertați,

ca mamă nenorocită, căci eu nefiind acasă mi-a spart ușa de la cămară împreună cu prietenii și mi-a furat borcanul cu vișinată de la vișinul mamei din grădină, care a fost sinistrat complect în timpul bombardamentului, împreună cu o vecină care se camuflase sub el ca să nu-i cadă vreo schije în cap și fiind preparată în spirt le-a luat maul repede, plus două sticle de țuică care le aveam de la cumnatul meu cu ocazia cînd ni le-a trimes să le duc soru-si la Urziceni, unde nu le-am mai putut duce, că nu vorbeam cu ea de cînd mi-a scos vorbele cu Coliliu pe care l-am avut chiriaș, și de ce să-i duc eu țuica acasă că nu sînt servitoarea ei, iar cu Coliliu n-a fost nimic adevărat pentru că nu era genul meu de bărbat și umbla să stea gratis cu chirie, așa că l-am dat afară din casă și în orișice caz ca ce se amestecă ea în treburile mele, căci eu nu m-am amestecat niciodată în supterfugiile ei, deși am știut de toți cu care s-a curtat și, pe la trei noaptea, cînd m-am întors acasă de la un remi cu pietre, i-am găsit beți morți și după ce am dat afară toți invitații cu peria de păenjeni, căci altceva mai solid n-am găsit la îndemînă, l-am luat pe al meu în primire, dar cine s-a mai putut înțelege cu el că era atît de trumentat, încît îmi zicea mie Țuțule și Derbedoaico mică, astfel că l-am lăsat să doarmă pînă a plecat la școală și deci a fost în caz de forță majoră c-a venit în situația asta și vă rog din suflet ca mamă nenorocită ce mă aflu și văduvă de cincisprezece ani să-l iertați de data asta, că atîta copilaș am și eu pe lume și pînă îl însor vreau să-și vadă de carte, că dacă mi-o rămîne toată ziua acasă pe cap atunci însemnează să nu mai pot să țiu nici un fel de chiriaș, din motive că acuma e măgar mare și nu cadrează.

Primiți vă rog asigurarea nenorocirii mele și vă rog a mă satisface.

A dv. mamă cu stimă,
Eleonora Potîrnichescu

NOI, BĂRBAȚII!

IUBITE COLEG,

Aruncat în tîrgul acesta de provincie, de către vicisitudinilii vieții mele de existență, deși puteam să ajung la un alt promotoriu față de calitățile pe care le-am enumerat în școală, vaporul destinului meu a ancorat în acești munți pe litoralul cărora am rămas fără nici un orizont, distrugîndu-mi zenitul viitorului și rămînînd, din curcubeul meu, o cantitate neglijabilă care păcat de latina care am știut-o ca să ajung astăzi un funcționar fără nici un bazorelief în viață, dar, vorba lui Tacit, „in oc signum vinces" sau „ce ți-e scris în frunte ți-e pus", și dacă în viață n-ai nici un pic de noroc, păcat de șansa care ai avut-o, ca să-ți vezi acum, la maturitatea corpului și a creierului minții, toată mizeria gravității universale care m-a adus în această postură de ghinion, încît eu care am fost în școală unul din cei mai tari la franceză, n-am cu cine să schimb nici două cuvinte din această limbă moartă, trăind într-un mediu analfabet, așa că, în treizeci de ani ăștia de cînd nu ne-am mai revăzut, mi-am urmat cu sfințenie calvarul, însurîndu-mă cu fărădelegea asta pe care o am și care mi-a decimat toate visurile mele de artă distrugîndu-mi complet, atît cultura clasică cît și sănătatea, prin curentele în care mă ține, căci are bufeuri din cauza epocii de pubertate în care se găsește, plus tensiunea arterială de care suferă de cînd am luat-o în căsătorie din cauza defectului de arhilăcomie de care este capabilă, ducînd la gură absolut tot ce găsește prin casă, atît ziua cît și în cursul nopții, cînd își introduce alimente sub pernă ca să nu i se facă foame în vis, încît, din cauza acestei femei, care nici o imaginație nu poate avea fantezia de a și-o închipui, am ajuns un fel de sucursală a mea însuși, în care mi-a mai rămas numai mărfurile scăpate de la incendiu, și, ca să-ți faci o idee de subjugarea în care mă aflu,

este destul să-ți spun că modesta cultură de care mai pot să dispun mi-o fac numai la comoditate, unde nu trage și unde, studiind un ziar de zilele trecute, am văzut că ai fost numit director general, ceea ce m-am bucurat într-un mod foarte sincer de această evoluție a ta și chiar m-am grăbit să ies mai repede din această regiune, spre a veni aici, la debit, de unde îți scriu aceste rînduri, spre a te ruga să primești cele mai frumoase felicitări de ascensiune de la un fost coleg al tău, care, deși nenorocit în cultura sa de această femeie, deși n-am obicei să supăr pe nimeni cu tragediile mele, văzînd că tu ai fost numit director general în ministerul de care depinde ea, fiind funcționară în același birou cu mine, că așa ne-am încurcat, din cauza coincidenței de a fi stat toată ziua împreună, te rog pe tine să pui o vorbă bună ca să fie înaintată pe loc, căci știe că am fost colegi de școală și, altminteri, ultimele rămășițe pămîntești care mi-au mai rămas și de care dispun, ca „sic cogitum" în viață, va dispărea și astea, căci după ce mănîncă de crapă, mai are și cleptomania de a și bate. Mulțumindu-ți dinainte cu toată anticipația, te sărut cu tot respectul, al tău fost coleg,

Nicu Isprăvitu

RAPORT

Soldat Doniță Petre din Rgt. 30 Dorobanți
către onor. domnul Ministru de Război,
confidențial, personal dumnealui în mînă,
București.

Să trăiți, domnule ministru,

Prin prezenta viu cu tot respectul spre a vă raporta următoarele cu privire la cazul meu care s-a produs în comuna mea natală asupra căreia mă aflu în conced medical de boală, căci aveam boală s-o văd pe această fată, care mă aflu în situație de logondă cu ea, avînd și hernie după cum a opservat dl. căpitan medic al nostru, care a spus ca să port brîu, astfel că sosind în localitate am găsit pe logodnica mea într-o stare foarte schimbată față de mine, căci în lipsa mea a avut relațiuni de conversație și horă cu individul Niculae Ghe. Netoiu, din arma marinei, care își face acum stagiul la această marină fiind sergent în termen și profitînd de faptul că eu mă aflam înconcentrat, s-a exprimat despre mine că eu sînt pifan de infanterie și n-am baretă în cap ca el și guler marinal, plus alte cuvinte urîte insultînd uniforma mea și arma din care fac parte, zicînd că atîția draci cînd o fi infanteria regina bătăliilor, căci aceasta este marina, că stă pe apă și merge mai repede, dar văzînd că aceste întrigi nu-i merge și nu poate s-o cobzească cu aceste vapoare, a început a-i face fel de fel de alte propoziții, zicînd că să plece cu el la București, unde a o va lua de soție și o va plimba cu motonava în Cișmigiu și i-a dat cadou de amintire și un cîrlig de tinichea vopsită, pretinzînd că acest fapt este o ancoră, astfel că la sosirea mea în localitate, numita mea logodnică s-a purtat cu mine într-un mod foarte naval, vorbindu-mi numai despre obiecte de apă și spunînd că ea nu mai dorește să ne căsătorim împreună dacă nu mă fac și eu marinal și mai bine își pune funia de gît decît să trăiască în această localitate unde nu este nici măcar girlă, căci ea vrea să se plimbe cu motonava pe lacul Cișmigiu și să se urce în farul de la Tuzla, iar seara vrea să-i cînte geamandura la restaurant și să bea bere cu alune, care toate aceste idei ea nu le-a posedat pînă acuma și este numai din vorbele acestui individ care îmi periclitează onoarea mea de fericire, astfel că vă rog cu profund respect și cu lacrimi în ochi să binevoiți a da ordin la cineva de pe-acolo din minister să fiu și eu mutat în arma marinei în mod foarte urgent, căci altminteri numita părăsește domiciliul acestui sat și pleacă după el fiind și puțin zăltată la cap cum sînt toți în neamul ei căci chiar sora ei cea mai mică s-a făcut artistă la teatrul „Luter" din Pitești, unde joacă diferite piese în costum național și cu clopoței la picioare.

Să trăiți domnule ministru și aștept onor. răspunsul dv. spre a-mi oferi fericirea și rămînînd al dv. supus la ordin,

Sold. Doniță Petre

SCORPIE BĂTRÎNĂ.

Intrigilii a fost întotdeauna apanajul ființelor lipsite de cea mai corespunzătoare atrofiere a tot ce este caracter sau simț și nici una din acei ce a practicat această mîrșăvenie

față de căminul meu conjugal nu și-a ajuns scopul căci eu, ca principiu de om cu scaun la cap, nu crez absolut nimic și prin urmare e complect nule și neavenite, numai un soț care nu își respectă căminul său și pe cea cu care îl împărtășește împreună, putînd fi atît de imberb să crează într-un conținut de anonimă, ceea ce nu este cazul meu, eu primind asemenea anonime în fiecare zi, de cinci ani de cînd m-am recăsătorit pentru a treia oară și vă mu.țumesc că-mi furnizați hîrtia necesară pentru alte scopuri ale vieții. Să nu crezi că nu ți-am cunoscut imediat scrisul tău plin de gelozie față de soția mea, fiindcă ți-l știu pe dinafară de cînd am avut catastrofa să fim căsătoriți și mă ciupeai la cojniță și știu că o urăști pînă la refuz pe scumpa mea soție, pentru motivul că este cu douăzeci de ani mai tînără ca tine și chiar ca mine. Ce te privește pe tine, ce face soția mea în timpul său liber, sau cînd sînt eu plecat de acasă, după prieteni sau alimente? Ce zor ai tu dacă mă înșeală și cu cine mă înșeală? Ai tu vreo pretenție din acest fapt? Cred că oricine îți poate spune că acesta este dreptul meu de soț inclusiv și nimeni nu mi-l poate știrbi, prin asemenea manopere ordinare, care se produce cu știrea mea, eu avînd o încredere supraoarbă în soția mea pe care o respect și îi voi lăsa moștenire tot ce am, plus via pe care mi-ai făcut-o vînzătoare ca o proastă cînd te-am mințit că ai cancer și vei sucomba în curînd, iar — de fapt — tu nu aveai decît puțină constipație produsă de mine însumi printr-un aliment ce l-am luat de la un prieten farmacist și ți l-am amestecat în icrilii de taramă, din care mîncai de plesneai, tu fiind cel mai lacom produs ce l-am cunoscut, plus și arghirofilă ca să nu le rămîie un bob și la slugi. Și apoi, toate cele ce mi le spui, este pure fantezii provenite din țuica pe care o bei toată ziua ca fată de cîrciumar ce ai fost și ca dovadă află că eu nu m-am întors acasă la opt, ci la șapte și mai află că nu veneam de la vie, ci de la cafenea și mai află că nepotu-meu nu se afla în inexorabili, ci în pijamaua mea, fiindcă soția mea îi cosea un nasture la pantaloni din motive familiare, iar nu din acele porniri josnice care vrei d-ta să mi le introduci în suflet, pentru a-mi tulbura liniștea mormîntală a fericirii mele și mai află în concluzie de sfîrșit, că îți pierzi vremea de pomană cu asemenea scrisori ce mă lasă absolut neutru și indiferent.

Cu cel mai profund dezgust,
Spiridon

STIMATE PRETENDENT,

Față de obiectul vizitei dvs., de vedere, care a avut loc alaltăieri, în legătură cu cererea dvs., de căsătorie — efectuată asupra fiicei mele Lucreția — conform termenului de zece zile ce mi l-am luat, pentru a vă da răspunsul meu de părinte, judecînd lucrurile, din ambele părți ale acestui pas, împreună cu soția mea, cu care am colaborat la efectuarea acestui copil și ne comportă viitorul său actual pentru asigurarea unei zile de mîine, fiica mea, avînd un fizic cunoscut în tot cartierul și plus dota ce urmează a i-o da cît și alte calități sufletești, asupra căruia nu există ca gospodină și fire econoamă, am onoare a vă aduce la cunoștință, prin prezentul referat, că nu vă putem satisface cererea dvs. de căsătorie, fiind o apsolută nepotrivire de caracter, între faptele ce ni le-ați spus dvs. și cele ce am aflat despre minciunile de care v-ați servit pentru a ne induce în eroare, atît de noi, ca mai inculți decît ea, cît și pe această copilă a noastră ce ați crezut că o determinați la acest fapt, prin cutia de bomboane fondane de-o litră ce i-ați adus cu ocazia vederii și care dovedește, prin daraua sa, că aveți un suflet arpagon că măcar un jumătate de chil să fi fost, plus diferența de vîrstă, între obiectul nostru, în etate de 19 ani și ds., fiind absolut contra sănătății sale și nu putem dori s-o vedem văduvă atît de timpuriu, mai ales că suferiți de zahăr la diabet, afară de alte palpitații la inimă și — știm precis — că astă vară ați fost la nămol, la Techirghiol-Sat, unde, în loc să vă vedeți de reumatizm, că vi se umflase genunchiul și umblați în baston, ați făcut cunoștință cu domnișoara Coralia Dîrlogea, ce suferea și dînsa de puțină sciatică pe care ați cerut-o în căsătorie, la restaurantul „Zori de zi", numai pentru sezonul de băi și care, această domnișoară, v-a acordat, în cunoștință de clauză, tot sufletul său, de care ați profitat, pentru ca după terminarea acestui nămol, cînd v-ați făcut mai bine, să-i spuneți că nu vă puteți căsători cu infirme la șold și că, dacă nu-i place acest rezultat, să ia două tuburi de somnalin, lăsînd gazul aerian deschis și, dacă n-o servește pînă dimineața, să mănînce, pe pîine, tubul cu alifie pentru șobolani, și prin urmare, aflînd aceste cunoștințe despre dvs., atît ca vîrstă, cît și ca moravuri ușoare, plus lipsa de numeral, care v-ați lăudat, față de aceeași domnișoară Coralia Dîrlogea că, dacă vă

însurați cu fata mea, îi faceți zestrea țăndări, în cel mai scurt timp, cu cel mai mare regret posibil vă rugăm de a vedea de altă partidă, a noastră fiind mult mai suprapusă și, totodată, vă aducem la cunoștință că domnișoara Coralia Dîrlogea nu a fost pe la noi, nu a vorbit nimic despre amprentele degetale ale vieții dvs. și nici n-o cunoaștem, d-sa fiind o persoană absolut nevinovată și care nu face decît să-și apere viitorul, între care sînteți dator a o lua în căsătorie, spre a-i repara floarea vîrstei pe care i-ați distrus-o la nămol.

Vă salut cu tot regretul.

Al dvs.
Dimitrie Parastasiu

MĂ!

Aseară, pe la orele șase, întorcîndu-mă la prăvălie, află că ai avut un noroc absolut orb că n-am venit mai devreme, spre a te surprinde asupra faptului de ultraji cu porcării, adus soacrei mele pe care o lăsasem să-mi ție locul pînă mă înapoiez îndărăt de la treburi, înjurînd-o față de băieții din prăvălie, care, ca copii ce se află, nu a avut posibilitatea de mijloace ca să-ți de un toc de bătaie, sau cu alt obiect în cap, pentru acele expresii ce le-ai perforat față de soacra mea, ea fiind în legitimă apărare și bolnavă de gută la mîini, încît nu mai poate da cu nimic în persoanele care o insultă, ținînd și regim, ceea ce, la masă, bea urodonal în loc de șpriț, de cînd i-a lua foc plapuma de la țigare, căci băuse fără sifon și a adormit cu țigarea în mînă, iar eu fiind în sufragerie, în stare de inconștiență cu ceialalți musafiri, n-am putut să bănuiesc nimic despre acest incendiu, astfel că mi-a ars toate registrili din prăvălie, focul coborînd de la etaj taman în casa de bani din prăvălie, unde le țineam, iar scumpa mea soacră a scăpat ca prin minune numai datorită faptului că a stins-o lăutarii, care se afla în antreu, să mănînce și ei ceva, stropind cu sifoanele în incendiu spre a localiza flăcările care ieșea din dînsa, astfel că paguba n-a fost prea mare, arzîndu-se numai pe mîini, așa că nu mai poate să dea cu ele în nimeni, dat tot a avut un noroc căci a scăpat de negii de pe figură care a fost mistuiți de flăcări, cu mustăți cu tot, plus tot părul din cap și prin urmare,

nu trebuia să te alegi dumneata de peruca pe care o poartă, că nu era să viețuiască cheală, în societate, de gustul tău, și soacră ca aceasta pe care o posed eu nu se găsește pe toate drumurile, fiind o femeie dintre cele mai dulci ca suflet, plus gospodină la toate, căci nu aruncă banii pe cărți și nici nu se simte de aparența ei prin casă, fiind o mare plăcere să te certe ea, iar eu nu pot să permit ca, un individ ca tine, să vii în prăvălie și să-i spui cuvinte malagambiste, fiindcă i-a zis și ea acolo două vorbe nevesti-ti, că adică cine e nevastă-ta ca să nu-i dea nimenea cu praftoriță, că acu bine ne știm arborii ginealogici unii la alții și prea a ieșit dumneaei grand domană, din cearșafurile pe care le spăla cu ziua din copaie și s-o urci pe docar pe cauciuc, spre a călca oamenii pe coadă și în orice caz asta e treaba ta, dat, în privința sfintei mele soacre, eu sînt în stare și de crimă, pentru prestigiul ei ce i l-ai distrus în prăvălie și despre care îmi vei da socoteală la prima dată cînd te văd și ar fi mai bine să fii în docarul dumitale ca să aibă cine te duce mai repede la spitalul de urgență.

Am zis și n-am terminat cu dumneata, pînă la satisfacerea soacrei mele, asupra căreia te compătimesc dinainte.

Fane

P.S. Cred că ai priceput că, prezenta scrisoare, am scris-o din cauza ei, c-a stat proțap lîngă mine pînă am compus-o și i-am citit-o, că, altminteri, mă dă afară din casă. Al tău prieten de veci și bine i-ai făcut.

Fane

MULT VENERABILĂ COANĂ MARIȚO,

Față de respectul ce întotdeauna l-am conținut față de dumneatale, care ești o ființă foarte nobilă și ai în posesia dumneatale un suflet cum nu se mai găsește pe piață, fiind cea mai mare binefăcătoare a mea, care dumneatale m-ai crescut de mic copil și mi-ai ajutat să-mi fac și eu un rost pe lume, căci puteai să mă dai afară din casă cînd, din acele șoapte ce ți s-a vorbit, ai aflat în mod pozitiv că sînt o greșală din tinerețe a răposatului d-tale soț, conu Tase, fiind

chiar copilul dumnealui, căci și seamăn cu el atît la figura feții cît și la caracter, dar al dumnealui a fost mult mai lași că m-a pus la ușa din față în scutece, zicînd că m-a găsit din flori, iar dumneatale m-ai reținut spre a mă crește, încît am putut ajunge și eu un ce în viață și deci mă grăbesc a vă scrie atît dvs. cît și lui Cuțu și Toiu, pisicuța și cotoiașul dvs. pe care îl iubiți atît de infinit că mi s-a făcut dor de dvs. și, dumineca trecută, m-am dus și eu la curse, aici, la noi, în Ploiești, jucînd chiar și eu un supus austriac, cum m-a învățat prietenul meu Mielu, care este cel mai tare la acest joc, fiind rudă cu cei mai buni cai, căci este cumnat de vară cu un jocheu care și el este cel mai mare din toți, deși n-are în totalul lui de corp nici optzeci de santimetri pătrați și este ras și cu cizmulițe de lac și îmbrăcat cu camizon de mătase și cu stele pe organism, dar ne-a-nchis la ultima cursă, că calul nostru nu și-a luat startul la vînt cum trebuie, fiind mîncătorie din partea celorlalți cai, căci era vorbiți între ei și Mielu i-a dat cu huideo și la înjurat de ovăzul mă-sii, astfel că ne-am dus la bufet și am luat o sticlă de martingală cu sifon și m-a costat toți banii pe care îi mai aveam la mine, plus trenciul, dar nu îmi pare rău, căci și eu îl aveam tot dintr-o greșeală, cînd l-am luat dintr-un cuier de la un birt, așa că, să spun drept, face să pierzi banii la curse, căci vinul este foarte bun în acel aer curat și caii este toți de cea mai bună rasă și degenerați, nefiind animale obișnuite, ca mine sau ca dumneatale, sau de cele de tracțiune bovină și nici din acei cai, din care se taie carnea de vițel de lapte, cum face jupînul meu și vinde la tot cartierul, pe sub mînă, de nechează viteii în locuitori și eu nu m-am ofticat deloc că am rămas fără bani și trenci, fiindcă știu eu că coana Marița mea ia pensia vineri și, sîmbătă, cînd mă repez și eu la București, are dumneaei grijă de copilașul pe care l-a crescut în amintirea lui tăticu, vrînd să mă refac duminecă cu Mielu la trap.

Al dvs. recunoscător de veci,
Petre Țuță

SUFLET ALEGORIC,

Aseară, întorcîndu-mă acasă și găsind scrisoarea ce mi-ai trimis, în contumacia mea de la băi, am rămas absolut atro-

fiat de conținutul său, și avînd în vedere că expresiile pe care le asimilează nu face de o femeie ca tine, asupra căreia pretinzi că erai să faci și pensiun, plus alte studii universale, ceea ce nu se vede din claritatea acestor expresii, în care nu numai că nu este adevărat dar te alegi atît de mama mea cît și de mama mamei, deși această bunică nici nu are posesie de legătura ce vociferează între noi, fiind surdă la timpan și complect absentă la vedere. Aceasta dovedește cu cea mai mare prisosință că, cele cuprinse în această scrisoare mîrșavă, este numai rezultatul unor nervi, pe care îi bănuiesc cine sînt și care ar face mai bine să-și vadă de slujba și de nevestele lor, decît să umble cu penicilina prin casele altora, spre a ne strica armonia și contrapunctul nostru, din motive pe care eu le-am dedus de mult dar n-am vrut să le dau nici un fel de importanță erotică, fiind absolut eronat și sigur că ești o femeie cinstită care ții la mine și la spectrul nostru social și nu îți pleci urechea la șoaptele la aceste sirene ordinare care voiește a te ademeni prin cupletele lor, neavînd alt țel în scopul lor decît să te facă a mă înșela cu persoana lor, zdrobindu-ți cel mai frumos fluid al vieții, pe care ți-l ofer de doi ani, prin dragostea ce ți-o port atît de sincer și abjesct, ca să-ți mănînce banii și inventarul.

Cum ai putut tu să dai crezămînt acestor sulfamide murdare care, departe de a-ți asana organismul bolnav de gelozie, ți-l infectează și mai rău fiind falșificate și fără factură sinceră la bază?

Cum ți-ai putut închipui tu această imaginație atît de prununțată încît să crezi că eu aș putea avea un cît de mic asentiment cu Pachița, despre al cărei corp știi că nu intră în sfera mea, fiind absolut tîrtoșe și lipsită de picioare, pe care le are mai groase decît ale podului de la Bănănăi, unde de fapt s-a și născut dintr-o familie vitregă, care a furnizat diferiți monștri și alte fenomene la toate bîlciurile noastre, fiind soră cu „pruncul cu două capete", „femeia cu sufletul în dreapta", „copilul cu aripă", și „vaca cu ugerul în frunte", plus alte fapte diverse, din care știi și tu chestia cu procesul ei de la jurați unde a fost judecată pentru paricid, fiindcă îl ucisese pe tat-so cu parul în cap și a fost achitată numai pe un motiv de șansă, făcînd dovada că nu era ea acea persoană vinovată, fiind vorba numai de o mică confusionare de nume patronale.

Ce zor am eu să mă incumb cu Pachița, cînd tu știi că eu te am pe tine, ceea ce tu reprezinți cel mai frumos resort al vieții mele și dacă ești un pic în mai etate decît mine și decît vîrsta pe care o posezi, eu n-am făcut aprovizionarea asta pentru bani și nu ți-am cerut niciodată absolut nimic, iar tot ce mi-ai dat în itinerariu dragostei noastre a fost numai cu împrumut sau cadou în regulă, pe care mi le-ai oferit tu de bunăvoie, știind că te găsește dracii dacă nu corespunzi, așa că stai liniștită la băi și profită complect de nămol, ca să-ți pătrundă bine în rematizm și nu te mai gîndi la aceste prostii, iar pe Pachița chiar astă-seară am s-o caut, spre a-i acorda sancțiunea ce o merită, că ți-ai făcut tu sînge rău la diabet din cauza ei și sfîrșitul această recomandată te sărut dulce pe tot corpul, al tău care te-a iertat și așteaptă mandatul promis.

Fănel

LAMBE,

După prietenia care s-a produs între noi, atîția amar de ani, fiind una dintre cele mai seculare ce s-a existat în acest cartier, amîndoi fiind cunoscuți, împreună, ca corpuri delicte, încît și la micile noastre arestări, tot ambigen ne-am pronunțat, căci nu s-a deosebit Lambe de Fane, niciodată și la viceversa, eu am intrat pentru tine, cînd ai fost bolnav de contagios și nu te-a luat, ca să nu umpli sfînta biserică Văcărești de microbi și deci nu mă așteptam, din partea ta, ca să te porți în acest fel, față de memoria mea, la intervalul de pîrnaie ce-o executam pentru tine, alterîndu-mă față de Tanța cu cuvintele pe care i le-ai pronunțat, în contumacia mea, zicînd că acest furt îmi aparține mie și că am furat lengerie de damă spre a o oferi, ca cadou, acelei femei care, de fapt, m-a interesat numai în seara aceea, cînd am băut rozè și care eu din această culoare mă admonestez imediat la creierul mic și nu mai știu capacitatea cu care vorbesc și cînd știi bine că chiar tu ai condus-o acasă, zicînd că are o soră bolnavă și m-ai lăsat pe mine țuț, în local, cu masa în brațe, încît m-ai constrîns, neavînd capital asupra mea, că căzusem de vreme cu ful de decari peste culoarea lui

nea Mitică, să mă aprovizionez din buzunarul unui client de alături și deci această femeie nu a fost un obiect pentru impresia mea ci — din contră — pentru faptul că ai fizic mai plăcut decît mine și aceste ființe nu știe cele necesare spre a mă prefera ca intelect și prin urmare ai fost cu atît mai murdar față de Tanța, căutînd a o atrage contra mea prin pilele ce i-ai sustras despre mine, încît, în ziua cînd am fost pus la liber, am găsit-o foarte limitrofă la adresa mea, exprimîndu-se față de mine în mod monografic, numai cu da și nu și susținînd că o doare capul și nu iese la aer cu pungași că rizică și n-are de ce să facă ea această experiență, care eu niciodată n-am umblat cu parole de altă contravaloare la femeia altuia și să spuie nevastă-ta dacă, în doi ani de cînd supraviețuiesc cu ea împreună, i-am spus eu o vorbă rea despre tine, ci, din contră, te lăudam, că se și scîrbea de conversația mea, zicînd: „Mai dă-l dracului, măcar cît stă ascuns la gazde, că n-ai venit la mine ca să-mi vrăjești de el", și astfel că mă coprindea diferite remușcări și plîngeam de-ți udam perna și dacă eu m-am purtat atît de frumos cu tine, nici tu nu trebuia să mă fitilești la Tanța, care n-ai decît s-o stăpînești sănătos, dacă așa te-ai subînțeles față de mine și să știi că, în orice caz, față de aspectul atît de porc cu care m-ai servit în timpul cît am fost dispersat la Văcărești, eu am distrus toată prietenia cu care te-am servit, douăzeci și mai bine de ani de zile, și te rog a fi prudent și în viitor a nu mai trece pe strada mea, avînd cîine rău în suflet.

Cu regrete eterne, dar tu ai vrut.

Fane

VENERATE COANE IORGULE,

Nici nu îndrăznesc să mai preiau stiloul în mînă spre a vă descrie murdăria pe care am comis-o, abuzînd de banii ce mi i-ați încredințat spre a vă face unele cumpărături din București, că eu n-am uitat nimic avînd și lista la mine în porfei, dar omul e supus greșelii, fiind cel mai mizerabil măgar ce se lasă indus în eroare de acel articol numit femeie, care a nenorocit toate popoarele de oameni de pe suprafața lumii și mai ales în tren, unde — din motive de înghesuială

și n-ai ce face — se aleagă de tine, pe motiv de conversație, spre a te nenoroci în București, dîndu-se drept măritate din provincie, cînd de fapt e mai bucureștence ca Mihai Viteazu de la statuie, iar totul nu este decît o minciună spre a abuza de banii ce mi i-ați încredințat și care, în acest moment, este absolut decimați din cauza acestei femei.

Nu mi-ar fi necaz de această sumă, plus ai mei propii, căci am să vi-i plătesc pînă la o santimă, vînzîndu-mi cîte ceva din casa soru-mi, unde stau ca frate mai mare, căci tot din cauza altei individe mi-am vîndut partea de la tăticu și-am rămas pe drumuri, băiat la cincizeci de ani, dar mi-e necaz de metodili pe care această excroacă internațională le-a manipulat asupra mea, chiar din Gara de Nord, unde mi-a spus că-mi oferă „o noapte fără sfîrșit" ducîndu-i și geamantanul, astfel că, la ora nouă, ne-am întîlnit la bodega Cănuță, așa cum ne-a fost consemnul, spre a începe acea noapte fără de sfîrșit, că m-am mai și ras contra plus manichiur și frecție la unghii.

Cum m-a văzut în fața bodegii, m-a chemat în birje, căci venise cu locomoția că să nu i se tocească greierii din călcîie și ne-am dus la un cinematograf, cumpărînd și niște clei spirtos că vindea unul în ol ca să avem de supt acest „gingom", căci așa este acum moda la film de mi-am înnebunit dantura prin acest preparat, atingîndu-mă și la nerv, care m-a zăpăcit de durere din cauza acestui lipici.

Începînd filmul, eu mi-am luat anumite măsuri de distracție, dar ea m-a respins zicînd că e un film serios, astfel că, de la început, am rămas într-o situație foarte apstractă și neavînd ce face am început să mă uit la film, care fiind foarte sentimental, căci se viziona o dramă cu copii mici, părăsiți de tată, persoana a început să plîngă cerîndu-mi o batistă pe care o să mi-o mai dea îndărăt cînd s-o face cearșaf, iar după ce-am ieșit de la cinema nici de brațet nu m-a lăsat s-o preiau, zicînd că e impresionată de film și să fim ai dracului de bărbați că din cauza noastră sufere ele, ca aia din film și propunîndu-i să mergem acasă la ea, ca să se liniștească puțin la nervi, a zis că cum o să se culce nemîncată și astfel ne-am dus la un restaurant cu puțină muzică unde, din cauză de prețuri și foamea pe care a manifestat-o, am fost silit să intru în banii dvs. și n-am mai ieșit din ei decît azi-dimineață la cinci, cînd am dus-o în stare de ebrietate acasă, cu taximetrul și vrînd s-o conduc în casă mi-a spus că drept ce o iau eu pe dumneaei, că nu primește cunoștințe

din tren, dimineața, la ea acasă și că dacă mai insist, cheamă pe frate-su, care doarme sus la ea, să mă puie la respect de civilizație, iar la reprosul meu că de ce se comportă așa, cînd ea singură mi-a promis o noapte fără de sfîrșit și că aceste fapte se numește excrocherie, mi-a răspuns că ea s-a ținut de cuvînt și că mi-a acordat acea noapte fără de sfîrșit, căci așa se numește filmul la care am fost și dacă mai susțin cuvintele pe care i le-am spus, mă dă în judecată pentru insulte aduse în fața casei.

Așa stînd lucrurile, am preferat mai bine să plec și să viu la această cafenea de unde vă scriu dvs., sfinte coane Mișule, cu rugămintea să mă iertați pentru murdăria comisă și să-mi trimiți și ceva de cheltuială, rămînînd absolut fără nici un mijloc de subzistență, decît „gingomul" ăsta pe care îl mai am în gură de la film și pe care îl voi suge pînă la sosirea mandatului ce cu onoare îl aștept.

Să trăiți, al dvs. supus și totdeauna la dispoziție, omul dvs.,

Paraschiv

SĂ TRĂIȚI, DON SUBLOCOTINENT!

Am onoare a vă raporta prin această mică epistolie că am ajuns cu bine acasă și să vă dea Dumnezeu sănătate și noroc că mi-ați dat și mie drumul să mă duc acasă și la toată lumea am spus că sînt ordonanță la dv., care unii au rîs de mine zicînd că mătur ca muierile, dar eu nu i-am considerat și numai pe Vică al Gherghinei l-am bătut, dar nu rău, căci la gură l-a cusut la dispensal.

Astfel că pe-aici pe-acasă am găsit toate bine și-am dat vorbă prin sat să ne strîngă unt și ouă pentru la capac și-am să aduc și-un miel, dar acesta ca plocon din partea mea, că e din oile noastre care le-am vîndut anul trecut lui nea Oprea de la Costești, așa că ele cînd fată, mieii știe drumul și vine singuri îndărăt și nu costă nimic.

Am spus și lu lelea Maria să-mi facă rost de nește borangic frumos, să-l dăm persoanei dv., că m-a rugat și dumneaei cînd am plecat și mi-a zis dacă-l iubești pe dl. sublocotinent al tău, să nu vii făr borangic de rochie, că-l pui de te schimbă și ia altă ordonanță mai deșteaptă. Dar eu știu

că domnișoara Tanța a zis numai așa, ca să rîză de mine, fiindcă dumneaei ține la mine și eu îi spui toate despre dv., ce faceți în lipsa dumneaei și eu i-am spus de pieptenele care l-a găsit știți dv., atunci cînd a venit artista la noi. Și i-am spus și de portțigaretul de argint, cadoul de la dumneaei, că să n-aibă grijă că nu l-ați pierdut, fincă l-am pus amanet la „Podgoreanu Vesel" pe cinci baterii cu sifoanele lor, atunci cînd am avut cheful la noi și nu ne-a dat acont din soldă.

Așa că vă rog să-i spuneți că eu îi aduc borangic, că și eu țiu la dumneaei și nu v-am spus nimic din tot ce-a făcut în lipsa dv., cînd ați fost în delegație și-a venit acasă la dv. cu vărul dumneaei și m-a trimes să iau bere și mezeluri și pe urmă vin și șnițel cu pireu de l-a mîncat cu vărul dumneaei și-a pus gramofonul de le-a cîntat toată noaptea și i-a dat lu vărul dumneaei ca cadou portțigaretul dv. de argint, care îl scosese de la „Podgoreanul Vesel", c-a fost cu mine acolo și-a plătit ca să-l scoată. Și nu v-am spus nici că a citit toate scrisorile care le aveți de la persoana dinainte, de s-a prăpădit de rîs cu vărul dumneaei, care umbla prin casă cu papucii noștri în picioare și cu pușlamaua dv. de mătase pe el.

Altfel veți ști că eu am găsit pe acasă toate bune și părinții mei sînt bine, că tată n-am și mama a murit acu doi ani și am vîndut trei prăjini de pămînt ale soru-mi că ea nu șade aici și mă înțeleg eu cu ea cînd o veni, cam avut nevoie de bani ca să mă duc cu Fira la Pitești, să-i cumpăr și ei cîte ceva de la orași ca să avem cînd ne-om cununa și în acest orași a fost foarte frumos și am petrecut foarte bine și mi-am adus aminte de vorba dv. că o viață are omul, mă boule, așa că am pus și lăutari și-am luat și alune de la ăla cu coșu și am văzut și artiști, că acolo în local era cei mai mari artiști și artiste și juca pe scenă cu clopoței și cu picerile goale și-a fost și un scamator d-a fătat un purcel în juben și-am rîs și eu și Fira, de rîdea toată lumea de noi cum rîdeam.

Și-atunci a venit majorul de-alături de la masă și-a zis că ce caut eu în local și să ies afară că nu este voie, dar Fira poate să rămîie, încît înțelegeți dv. cum era pontu, dar n-am vrut și nu i-am dat nici biletul de voie, că n-aveam pentru orașul Pitești și-atunci vă rog pe dv. să scrieți aici la Pitești, unde mă aflu la închisoare și să spuneți să-mi dea și mie

drumul că nu sînt vinovat și n-am făcut nimic și trebuie să viu la dv. îndărăt, că mi s-a terminat permisia și mă dați dezertor de-acasă. Așa că rămîn al dv. cu respect, să trăiți, domnule sublocotinet.

Sold. *Cucu Dumitru,* ordonanța dv. la ordin.

NESTIMATE DOMN,

Prostia este un apanaji care orice alfabet știe că se naște odată cu individul care o posedă din aboriginea sa de om și dacă nu ți-am spus-o pînă acuma, de la obraz, este că am vrut să amenajez anumite legături de familie reciprocă, dar asta nu înseamnă că dacă m-ești cumnat, ca frate al soției mele, o să sufăr mai departe toate intrigile ce le bagi introducîndu-te în casa mea, ca să mă descreditezi atît față de soția mea, care de-altminterlea nu le acordă nici o eficacitate, cît și față de servitoare care te-a auzit ce spuneai aseară pe fereastră, cînd ieșise cu cățelul la necesități, fiindcă în casa mea ți-am interzis să mai calci și te-ai oprit să bagi intrigi de pe trotuar profitînd că soția mea ieșise la fereastră ca să dea pardesiul cățelului pe care îl uitase, fiind frig și umezeală în spațiu spre a nu răci, căci umblă paralizia progresivă printre animale și n-am vrea să ia și el, fiind de rasă și atîta slăbiciune are și ea, căci omul bun se cunoaște imediat prin dragostea sa de animale, sentiment de care d-ta nu poți fi capabil, fiindcă cîinele pe care ți l-a dat soția mea, de la ultima noastră recoltă, l-ai asasinat de foame și s-a întors acasă în cea mai mare stare de mizerie morală și plin de insecte, încît nici nu mai putea lătra, ceea ce denotă caracterul murdar pe care-l ai în expresia tipică a egoizmului, căci omul incult este și rău și degeaba ai trecut prin toate partidele, iar intrigile și vorbele mascate pe care le infiltrezi pe contul meu, află că te ostenești degeaba, pentru că soția mea nu le crede, iar pe mine mă lasă nemuritor și rece, ceea ce însă nu pot spune același lucru despre persoana care o vizezi și cu care pretinzi, în mod nerușinat, că eu aș întreține relațiuni de concubinaj și că i-am trimis alaltăieri o căruță de lemne de cer pe care ai văzut chiar tu cum ajutam să le descarce, fiind cu pălăria tare în cap, fapt care este o min-

ciună sfruntată, mai întîi, fiindcă nu eram cu părăria tare în cap ci cu fetru și, al doilea, fiindcă lemnele nu erau de cer ci de fag, iar faptul că i le-am trimes eu, nici asta nu e adevărat, fiindcă nu i le-am trimis eu, ci le-a trimes administratorul, de la fermă, așa cum îi trimite de toate, unt, ouă, păsări și alte legume de iarnă, căci nu era s-o las să moară de frig de gustul dumitale, care chiar dacă observi cîte un amănunt de astea, ar trebui să taci din gură, că de-aia sîntem bărbați, să ținem unul cu altul și să ne contrasprijinim reciproc, mai ales cînd avem cîte-o slăbiciune, la această vîrstă cînd posibilitățile ne sînt numărate și greu să mai găsești o fată tînără și dezinteresată care să-și sacrifice timpul și frumusețea lor, pentru a trăi cu baccele ca mine sau ca dumneata, care ești invidios pe mine că n-ai găsit și tu la fel și știu pozitiv că te-ai dus la ea la biró și i-ai spus că rău face că-și pierde vremea cu o cataplasmă ca mine, pentru două sute de mii de lei pe lună, cînd sînt alte persoane, care ar fi în stare să-i dea și mai mult, fiind mai mici cu cinci ani decît mine, ceea ce este altă infamie și minciună, fiindcă dumneata ești mai mare ca mine și tot ce-ai izbutit să obții cu această intrigă a fost că m-ai constrîns pe mine să-i măresc leafa la trei sute de mii și ouăle despre care ai spus că i le-am trimes de la fermă în stare de clocite, ai mințit din nou, căci chiar în seara aceea le-am mîncat ompletă și au fost absolut proaspete, dar asta n-are importanță la un om fără conștiință ca tine, care ca cumnat al meu ar trebui să-mi menajezi casa și să fii contraliat cu mine, nu să umbli pe la ferestre cu fel de fel de propagande, fiindcă eu nu am refuzat să te împrumut cu banii ceruți săptămîna trecută, dar am spus că nu am lichid în casă în acel moment, astfel că acuma venindu-mi acest lichid de la fermă, că am vîndut lîna administratorului, n-ai decît să vii să te împrumut, însă fără vorbe murdare despre viața mea particulară, dacă vrei să fii om deștept și cu scaun la cap, iar nu lichea bătrînă precum ești, ai fost și vei fi toată viața.

Dă-mi un telefon și potolește-te, că anii trece și ne ducem dracului amîndoi, plus că vine și o soră a ei din provincie și mi-a spus că e fată singură și drăguță și dacă am avut ghinionul să-mi fii cumnat o dată, cel puțin să-mi fii și a doua oară.

Cred că m-ai subînțeles.

Tache

Azi-dimineață, după ce s-a terminat slujba la biserică, a dat pe la prăvălie pe la mine nea Gogu Dulău, neam din branșa ta de familie și care nu poți să zici că ține cu mine, în privința faptului ce l-ai consumat, fugind de o săptămînă de-acasă și zicea că vrea să-mi spuie două vorbe de conversație și după plecarea ta am luat o femeie cu ziua, care să-mi facă curat și în timpul cît m-am scoborît în gîrlici, ca să aduc lemne, să fac focul în sobă, a dispărut pe scara din față în ciorapi și cu pantofii în mînă, ca să n-o simț cînd fuge, dar am avut noroc că era închis la gardiropul tău și n-a putut să ia cine știe ce obiecte din inventar, afară de căciula mea care o pusesem bine pe masă și plus porfeiul ce-l aveam în haina care o pusesem pe capul scaunului, ca să fiu mai lejer la suit cu lemnele, care să știi, Costanțo, că după cum mi-a spus și nea Gogu, care este din branșa ta de familie și n-are de ce să țină cu mine, că ai făcut un pas foarte greșit fugind de-acasă, după doisprezece ani de fericire cu cununie și nu trebuia să te iei după cuvintele acelui individ care te-a demonstrat în acest fel, căci minte că este de la fisc și a făcut pe controlorul la mine în prăvălie ca să-mi bea marfa pe daiboj și să te convingă pe tine cu vorbe măsluite ca să pleci din casă, cu tot numeralul la tine și să te faci de rîs în favor de lume, căci am pus pe Mielu Chiorul să te urmărească peste tot și-am aflat că te-ai dus la „Hotel Egipt", care tu n-ai ce să cauți în asemenea țări tropicale cu acest El-Zorab care l-a văzut Mielu intrînd la tine cu alimente în mînă și cu două sticle în buzunarul paltonului, și păcat de tine să ajungi ca să mănînci parizăr la hîrtie și să bei din cana de la lavor prin hoteluri, cînd avem acasă vesela complectă și prăvălia e plină cu de toate și dacă tu ai avut o slăbiciune față de compoziția acestui om, nu este nimic, dragă Costanțo, după cum mi-a spus și nea Gogu — care este din branșa ta de familie și n-are de ce să ție cu mine — că omul poate să fie condus în eroare și să greșească față de soțul ei și măcar acum, în ceasul al unsprezecelea, căci este aproape douăsprezece noaptea — te rog să-ți vii în fire și să te întorci acasă, căci sînt cu nea Gogu în odăița din fund și dumnealui plînge de cele care eu ți le comentez în această scrisoare și de azi-de-dîmineață stăm aici amîndoi, căci avea să-mi spuie două vorbe după ce am

ieșit de la biserică și acest suflet de om — care este din branșa ta de familie și prin urmare n-are de ce să ție cu mine — spune și el c-ai făcut o mare greșeală și s-a jurat pe fericirea mea că el pune mîna în foc că nu s-a întîmplat nimic între tine și acel crai de spațiu astfel că termin această mică scrisoare rugîndu-te să vii acasă imediat și mă scuzi că iscălesc așa de repede, dar nea Gogu nu mai poate să rabde pe scaun că vrea pînă afară și trebuie să-l duc eu, că de azi-dimineață i-am dat trei perechi de pantaloni plus ăștia cu dungi de la jachet, cu care este costumat acuma.

Așteptîndu-te să vii cît mai neîntîrziat posibil, te sărută al tău soț, *Nae*, și să iei taximetrul ca să vii mai iute.

DOMNUL MEU

Încă din prima clipă cînd m-am născut, eu am avut în viață oareșcare filosofie a mea, care datorită ei am putut să ajung, astăzi, la vîrsta de 65 de ani pe care i-am însumat de Mocinici, într-o stare de moral foarte ridicat ca bloc cu unsprezece apartamente și șase garsoniere, care slujba mea modestă și domeniul în care am lucrat, timp de 40 de ani, nu mi-a permis să realizez mai mult, căci să fi fost la alte ministere mai productive ca cifră de afaceri aș fi fost acuma mult mai departe, chit că făceam un pic de prevenție, astfel că fericirea mea sufletească, ca articol de lux, a fost întotdeauna femeile pe care le-am respectat în modul cel mai sincer și alegoric, acordîndu-le căsătoria mea, la toate și, deci, dumneata nu ai dreptul să mă faci pe mine de a opta nevastă a lui Barbă Albastră, mai întîi că sînt spîn suferind de mic copil de insuficiență și al doilea, că soția mea, care face obiectul acestei scrisori, nu este decît a șaptea soție a mea și, în orice caz, dumneata nu ai nici o calitate să le faci recensămîntul și mai ales să-i trimiți flori cu suptînțeles și îți pierzi timpul de pomană, ea fiind o femeie eminamente agricolă, pe care am luat-o de la țară, unde moravurile cîmpului și ale naturii sînt mult mai sănătoase decît la oraș, unde onoarea este cu totul de altă natură moartă.

De fapt, nu ți-aș fi scris nici aceste cîteva cuvinte, dacă soția mea nu mi-ar fi spus că ești un tînăr de familie și chiar inginer la Ploiești, dar eu nu m-am speriat niciodată de petrolul nimănui, căci, mai întîi să-l văd, fiindcă petroliști de-ăștia, de n-au gaz nici la brichetă, cunoaștem noi destui, cum a fost și cu ăla cu textilele de luna trecută, care s-a lăudat că ne trimite de cearșafuri și perdele, dar a fost numai vorbe, plus că mi-a furat și două scrumiere, în seara cînd l-am invitat la masă de-a mîncat și zmalțul de la farfurii, venind și fără nici un fel de atenție pronunțată în mînă.

Așa că dacă într-adevăr ești petrolist serios, așa cum te pretinzi și vrei să legi sentimente de prietenie cu familia mea, căci eu sînt ocupat mai toată ziua, iar noaptea dorm mai mult la mama, care are aproape o sută de ani și e urît singură pînă la jubileu, trebuie mai întîi și întîi să mă conving de acest lucru prin cîteva dovezi serioase asupra acestui petrol, ca bijuterii și valută, căci nu mai sînt la vîrsta să mă duc și să cutreier satele pe la țară spre a mă căsători cu fete frumoase și foarte costisitoare, că numai taiorul cu care era îmbrăcată cînd v-ați cunoscut m-a costat o avere și deci, în așteptarea distinsului dvs. răspuns, vă salut cu cele mai alese sentimente și să dea Dumnezeu să fie bine, căci dacă chestia cu petrolul și cu sondele care i-ați arătat fotografia soției mele este un ce de realitate, atunci m-aș duce și eu o zi, două pe la Ploiești să sondez terenul, căci tot sînt foarte surmenat și mi-a spus doctorii să mai schimb puțin vinul.

S-auzim de bine,
Eracle Tulumbis

P.S. Multe complimente de la familia mea care tocmai acum a ieșit din baie.

DOMNULE TACHE,

Am auzit și eu, de multă vreme, că orice locuitor din oraș, care dumneatale ești cineva în el, din punct de vedere ca proprietar și fost deputat de cameră, cînd erai averescan sau alte partide ce le-ai dricuit de colo pînă colo, crezînd că mai pupi să te realegi iarăși din nou, dar alegătorii te-au

respins că nu mai era ei proști să-ți dea votu lor universal pe un ciocan de țuică și aia îndoită cu apă ca să-ți bați joc de conștiința lor și pe urmă să le dai deștul ăl mic de la mînă ca să faci pe popularul la cafenea, dar în orice caz nu m-am așteptat ca să fii atît de lespede de mormînt la suflet și să te bucuri de un kil de urzici și să le iei băiatului din mînă, că de ce le-a cules din curte de la dumneatale, cînd este știut de o lume întreagă că urzicile este un aliment de gard și poate oricine să se supralimenteze cu ele mai ales pe aceste timpuri de primăvară cînd este timpul acestor plante și plus de asta dumneatale i-ai sucit mîna copilului că nu vrea să-ți dea urzicile culese gata, pune-ți-s-ar de-a curmezișul, că am auzit că le-ai mîncat cu ouă de rață în necazul meu, în chioșc și am să-i scoț certificat medical că i-ai clevetit-o de la cot și este în incapacitate de joacă și-o să-i dai daune că era să-l nimicești pentru un kil de urzici, care toți locuitorii din oraș au dat concursul la acest gard ca să crească și locul nu supune urzica, căci aceasta este a tuturor și de ce nu ți-ai cumpărat spanac din piață, dacă ai rîmnit la urzici, că slavă domnului ai cu ce să cumperi, că destul ne-ai furat pe toți cît ai ținut birt și băcănie și otel la care să nu crezi d-ta că locuitorii acestui oraș a uitat că țineai madamă de moravuri ușoare, fiind și slujnicar după alte toate și să dea Dumnezeu ca la anul să-ți crească ștevia din abdomenul cu care mi-ai mîncat urzicile, care să știi de la mine trage a steag negru la poartă cînd este sustrase din mîna unui copil nevinovat și în orișice caz cu mine ai terminat, atît ca salut la pălărie cît și ca apă cînd ți s-o strica ghiventul la cișmea și o să trimeți cu donița să ia de la mine.

Mai mare rușinea!
Aralambie Zoicescu

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Subsemnatul Marin Chirilă, zis ca pseudonim de artist Chirmar — sub care am debutat în diferite scene din întreaga țară și localuri de consumație, căci arta n-are patrie — am onoarea a vă aduce la cunoștință, prin prezenta, că posedez un frumos glas vocal, ce mi l-am cultivat singur, avîndu-l din naștere și fără nici un fel de protecție, astfel

că actualimente cînt și la alte instrumente, avînd un mare dar de ușurință de a-mi incumba orice producție de melodie, în mod exact și cît se poate de clasic. Astfel că, după dorința onor admiratorilor mei, căci le-am promis să nu-i refuz, mă adresez dvs. ca Director General de radio, rugîndu-vă să îmi dați și mie posibilitatea de a mă exprima la radio cu repertorul ce-l posed și care nu există mai bine întocmit, fiind în mod foarte filarmonic și pentru orișicare gust, care ascultă de preferat la ora mesei sau seara, dar însă în nici un caz în zi de lucru, căci este păcat ca cel ce muncește la această oră să piardă ocazia de a savura produsul meu.

Cu această ocazie, adaog că eu am mai cîntat la radio, acum două luni, dar nu am fost admis să mă mai exprim la audiție, acel domn care era băgător de seamă pe-acolo susținînd că am venit prăjit și o să mă răstesc la microfon, cînd m-o bate electricitatea la voce, dar acest lucru n-a fost absolut deloc adevărat, subsemnatul fiindu-mi numai oarecare greață la aciditate, prin faptul că veneam direct de la o nuntă, unde am fost invitat pentru un mic concert coral și a trebuit să stau pînă la potroace spre a cînta „zorile de dimineață" căci, altminteri, socrul mare, care era foarte prepus, m-a amenințat că-mi dă una peste gură de-mi rămîne instrumentul defect. Astfel că am preferat mai bine să cînt decît să mă prezint ca știrb la audiție, iar acest rău care mi-era n-are aface cu vocea de care dispun, fiind o chestie de ulcer la demimonden.

Nevoind însă a proceda prin scandal, căci eu cînd sînt ars, bat ceva ce n-a văzut pămîntul și de-abia m-a pus pe liber dintr-o mică prevenție de doi ani pentru un mic fapt de rănire, am preferat mai bine să-l înjur pe acel băgător de seamă și să mă retrag într-un mod foarte modest la o bere, pentru a mă liniști. Acesta fiind purul adevăr, căci vioara acelui artist a fost o calomnie, eu luînd-o numai din greșeală și nicidecum spre a i-o fura, căci dacă aveam gust să fur, văzusem eu alte obiecte ce se manipulează mai ușor, vă rog, Domnule Director General, ce cu onoare conduceți, a mă numi și pe mine ca să cînt într-o zi de sărbătoare absolut gratis și numai de-al dracului, căci am făcut prinsoare cu admiratorii mei pe cinci vechi cu sifoanele lor, căci eu voi cînta la radio pînă la 15 corent, ceea ce n-aș crede din partea dumneavoastră să mă lăsați să pierd acest lichid... La caz de nevoie, pot plăti și o mică taxă care n-am nevoie de de chitanță, rămînînd absolut între noi...

Primiți, vă rog, cu tot respectul ce dispun, distinse salutări din partea mea.

Marin Chirilă — Chirmar,

artist particular și solist de voce. Adresa mea este următoarea: sînt afară la ușă, zilnic, între 10 și 1.

MULT STIMATE ȘI ONORATE COANE PETRACHE,

Nu-mi stă în caracter — deși unii zice că n-am, dar este o calomnie ordinară — să intervin la mai marii noștri care este astăzi cineva și pe care i-am servit și eu, chiar cu ființa mea personală, cînd am făcut închisoare după alegerile din 27, zicîndu-le: „Fă și d-ta pentru mine acuma, că și eu am făcut pentru d-ta, atuncea".

Departe de mine acest gînd mașinavelic și nu v-aș fi importunat nici acuma, dacă n-aș fi fost restrîns de împrejurări, fiind în joc onoarea mea de om — deși unii zice că n-am, dar este o calomnie ordinară — precum și existența familiei mele, care deși n-am decît pe Lilica — soția mea, pe care o cunoașteți atît de amănunțit — este totuși foarte numeroasă, ca mode și confecțiuni, încălțăminte fină, cofetărie și braserie și achiar dentist că și l-a pus pe ăla din față care-i lipsea, de-o tachinați dvs., pe vremuri, că are strungăreață și ea rîdea.

Aceste materii prime, atît de necesare unei femei, dvs. le știți mai bine ca mine, ca om galant și crai popular, fiindcă știu că nu v-ați schimbat și ce-am auzit de secretara dvs. a nouă, să fie într-un ceas bun, cu noroc și spor la lucru.

Venind acum la chestiunea în sine, iată despre ce este vorba, ca să nu vă mai reținu, știind că sînteți grăbit și aveți atîtea pe cap, mai ceva ca a mea. Am să vă spun în două cuvinte, toată tărășenia, că știu c-o să mă pricepeți repede, elucidînd-o imediat, căci e de-ajuns un cuvînt de la dvs, și se face.

Știu că totdeauna dvs. ne-ați înțeles și ne-ați ajutat pe noi, care v-am servit cu credință, prin toate partidele unde am trecut după dvs. și chiar în opoziție, că atunci, în 27, cînd m-ați acuzat că am trecut la Averescu, ca fripturist, întaintea dvs., nu e adevărat, căci eu trecusem înainte numai

ca să vă aștept pe dvs., știind că veți veni, ceea ce am avut dreptate, căci fleorul meu politic nu m-a înșelat niciodată.

Prin urmare, eu de dvs. n-am de ce să mă ascunz, căci sînteți părintele și subținătorul meu și v-am servit întotdeauna, atît cu sufletul cît și cu corpul meu, cînd am fost bătut la alegerile din 31 și-am stat zece zile în pat, cu fața în jos, fiind asasinat într-o regiune care nu se putea să stau altfel.

Ori, eu nu vă cer dvs. altceva decît să-mi faceți dreptate, ca să-mi salvez cinstea — deși unii zice că n-am, dar este calomnie ordinară — și să pot trăi în societate, cu fruntea sus, fiindcă dacă i-am cumpărat-o, era din economiile mele și nu din banii strînși pentru înzestrarea celei mai cinstite fete din județ și cred că soția mea poate să aibă și ea foarte bine blană de Luther, fără ca eu să fiu acuzat de asemenea fapte inflamante.

Banii pentru înzestrarea fetii din județ au fost depuși toți, cu forme în regulă, la comitet, iar ceea ce lipsește nu mă privește pe mine, fiindcă cei care pretinde c-a dat și nu sînt trecuți la ziar, n-au chitanțe, ca să dovedească la comitet, că mi-a dat și cît.

N-avea decît să ceară chitanțe și le dădeam, dar din momentul ce n-au cerut, cu ce pot să dovedească dumnealor că eu nu le-am dat?

Astea sînt numai intrigile cui știu eu, care, fiindcă a ajuns și el primar, vrea să se răzbune pe Lilica, care nici n-a vrut să audă de propunerile dumnealui și i-am dat afară din curte lemnele care ni le-a trimes gratis, căci am preferat mai bine să stau sub zero grade decît să ne mînjim cu untura și untdelemnul dumnealui.

Nu vă mai spun, stimate coane Petrache, ce vorbe a spus acest domn despre dvs., în legătură cu Lilica mea, din timpul cînd trăgeați la noi, la alegeri, căutînd a mă face să cred că și copilul — finișorul dvs. — vă seamănă la ochi și la vorbitul cu „r", fapte ce sînt foarte exacte, iar eu ca părinte sînt mîndru de ele, fiind sigur că dvs. v-ați purtat întotdeauna cu Lilica mea într-un mod foarte ireproșabil, încît și astăzi vă păstrează fotografia pe ghidironul de noapte, cu jobenul în cap și cu decorațiile la piept.

Așa fiind situația, că încă nu m-a trimes la parchet, fiindcă prefectul nostru este un foarte gentil și nu vrea să ia măsuri pînă nu se convinge, c-a fost Lilica la el să-l roage

și a stat două ceasuri ca să-l convingă, vă rog, iubite și stimate coane Petrache, să-i dați dvs. un telefon de la București prefectului nostru și să-i spuneți că deși sînt absolut nevinovat, în această chestie cu înzestrarea fetii, e mai bine s-o lase încurcată, că cine știe ce mai iese din asta... Iar dacă vă spune ceva de blana Lilichii, v-aș ruga să-i spuneți că această blană i-ați oferit-o dvs. cadou, în calitate de naș al băiatului.

Vă rog, coane Petrache, să-mi faceți acest mare serviciu, căci numai dvs. mă puteți scăpa și e păcat de reputația mea — deși unii zice că n-am, dar este o calomnie ordinară.

Vă salut cu tot respectul și sînt al dvs. la dispoziție, multe complimente de la Lilica, care vine săptămîna viitoare la București, să vă mulțumească cum știe ea, sărutări de mîini de la finișorul dvs. și să trăiți întru mulți ani.

Al dvs. supus,
Tică

ESCROCULE,

Murdăria este cea mai mare lașitate sufletească, a zis un mare filosof, care degeaba ți-l spun, căci, incult cum ești, habar n-ai de el. De aceea scîrba repulsiei pe care o resimt scriindu-ți aceste cîteva cuvinte cu fierul roșu, este atît de mare, că mă mir ce mă împiedică să nu le dezinfectez cu indiferența pe care o meriți.

Află că știu tot și că ești cel mai necinstit om din toți hoții cu care am lucrat în viața mea.

Cît privește șpertul ordinar pe care, ieri de dimineață, în timp ce știai că sînt la baia de aburi, ca răcit, te-ai dus să-l încasezi, fără știrea mea, de la firma „Drulea & Comp.", află că te-ai dus degeaba, fiindcă am fost mai șmecher, excrocule, și l-am încasat înainte, astfel că partea pe care o pretinzi, deși n-ai făcut decît vînt de primăvară în această afacere, o să ți-o dau după decesul meu.

Știam de mult că ai o inimă venală și un suflet cupidon de bani, dar nu m-așteptam ca tocmai mie să vrei să-mi faci sanchipontul cu optzeci de mii de lei, cînd, de pe urma mea, ai cîștigat milioane de lei nefăcînd decît o scîrbă de prevenție de cinci săptămîni.

Ei bine, acuma, cărțile se va da pe față. Toată justiția și toate cabinetele ei va afla cine ești și din ce trăiești, prin denunțurile ce le voi face, ca să vezi ce e aia recidivist și să te văd cum îți stă și în haine vărgate, că în pijamaua mea te-am văzut, cînd ai avut îndrăzneala să-mi profanezi casa, de necaz că ți-am luat-o înainte cu șpertul și în timp ce mă aflam la baia de aburi, ca răcit.

Ei bine, Dumnezeu m-a ajutat să fac 39 de grade și să renunț la baie, venind acasă, pentru a mi se da primele ajutoare ca ventuze și altele și în schimb să te găsesc pe d-ta în pijamaua mea, lîngă acea persoană care a fost prietena mea trei ani de zile și pe care vream s-o legiferez cu cununie, pentru a nu mai fi acuma, pentru mine, decît o femeie de stradă și neant.

Să vă fie de bine la amîndoi, iubiților...

Recunosc că am ținut la această epavă, vrînd a o ridica pînă la ecuatorul meu de cultură și rang, căci, în afară de fizic, n-avea nici o clasă primară și un trecut tenebros pe care îl știa o lume întreagă, chiar și tu, cînd mi-ai spus că mă fac de mezalianță și rîs, încurcîndu-mă cu această clandestină care nu merită a intra în sfera nivelului meu social de celibatar.

Acuma, după ce am transformat-o radical, învățînd-o, în cîteva luni, cei șapte ani de-acasă, ți-ai schimbat părerea și, ca un mișel ce ești, ți-ai însușit, prin metode de fante și bani, opera mea socială, înșelîndu-ți cel mai bun prieten care te-a făcut din sacîz bici și ți-a dat tot azilul prieteniei lui, plus întreținerea, cînd trăgeai pe dracul de coadă la bursa neagră.

Dar, în sfîrșit, așa e pe lumea asta! Eu însă îmi voi face datoria pînă la urmă și deși nu sînt vendicativ, iar răzbunarea nu-mi incumbă în arsenalul meu de om, jur că nu mă las pînă nu te bag pe tine în pușcărie și pe ea la brigada de moravuri, de unde, de fapt, v-am scos pe amîndoi.

Mitică

COSTICĂ,

Primind aceste cuvinte ce ți le trimit în mod recomandat, dar mai bine o dau simplă că tot acolo ajunge, vei înțelege că, din partea mea, eu nu mai am nimic cu tine și

m-am împăcat iertîndu-te de toate ce mi-ai făcut, purtîndu-te ca un porc față de onoarea casei mele și căutînd a-mi distruge soția, care — în acest cămin — te-am primit întotdeauna ca pe cel mai bun prieten al meu, purtîndu-te cu ea într-un mod foarte mefistofelnic, spre a o convinge să facă un pas greșit față de prestigiul meu, ceea ce noroc că ea e o femeie cinstită și n-a sucombat, deși i-ai spus că-i dai dinții de aur rămași de la tac-tău, să-și facă cercei, plus un cupon de materie de rochie și ciorapi de sticlă pisată, dar mai bine să nu mai vorbim despre aceste fapte ale trecutului, căci nevastă-mea stă lîngă mine cînd îți compun această scrisoare și zice că e mai bine s-o dau recomandat, fiindcă ajunge mai sigur și să vii duminica asta la masă la noi, ca să ne consfințim împăcarea la un pahar de vin, căci acuma m-am convins despre nevinovăția ta și am văzut și eu că ușa de la dormitorul nostru se încuie singură pe dinăuntru cînd o trîntești tare, că-i sare cloțul și probabil că ea era inervată de propunerea ce i-o făceai ca omul la un pahar de vin, ca să faci o glumă cu ea, dar ea — neștiind despre asemenea nostimade — a luat-o în serios și a trîntit ușa de perete și probabil că tu te-ai ferit în sens invers, să nu te lovească și ai rămas în odaie cu ea, ca să am eu ghinionul să viu tocmai atunci, că găsisem o ocazie de mașină și n-am mai luat trenul de nouă seara, fir-ar a dracului de ocazie să fie! că era să-mi stric casa din cauza ei și recunosc că n-aveai ce să faci și nu puteai să sari pe fereastră, că te vedeau vecinii și ar fi zis că Costică se sustrage pe fereastră din odaia soției mele, tocmai cînd eu sînt plecat la Pitești după marfă, așa că ai rămas cu ea în odaie ca forță majoră și mi-a jurat că cît ați stat în odaie pînă am venit eu cu ocazia și v-am prins, te-ai purtat foarte corect și grandoman față de ea, iar faptul că era în combinezon cînd am intrat, mi l-a explicat că tocmai vrea să se schimbe ca să nu piardă timpul degeaba că ați stat încuiați din greșeală și te rugase pe tine să te întorci puțin cu spatele, iar tu erai fără haină și fără guler, că munciseși la ușă s-o deschizi, dar fii sincer și tu, dragă Costică, și recunoaște că eu n-aveam de unde să știu aceste detalii și bine că nu ți-am dat cu ceva în cap, că tu nu știi ce e aia să-ți găsești nevasta în compoziție de adulter cu cel mai bun prieten al tău, fiindcă ai fost mai norocos și n-ai dat niciodată peste mine cînd nu te divorțaseși de ea și ședeați pe Frații Golești, că eu cînd auzeam poarta, fiindcă îi pusesem pană specială să scîrțîie cînd o

deschizi și ieșeam pe sălița de din dos și săream peste pălimar, la Truță în curte, așa că te rog să mă scuzi că termin scrisoarea așa de repede, dar văd că nevastă-mea a început să zbiere la mine din senin și s-a dus să ia revolvelul cu butoi din măsuța de noapte, că zice că mă împușcă, dar eu nu înțeleg de ce i-o fi sărit țandacul, dar — în orice caz — e mai bine să m-ascund puțin și deci te așteptăm cu cea mai mare plăcere duminică, la masă, că era păcat, mă, de prietenia noastră să se strice dintr-o ușă cu cloțul defect.

Te pup că vine nebuna, ducîndu-mă puțin pînă în pod.

Nae

STIMATE MĂGAR,

Prin prezenta scrisoare ce ți-o anexez prin prietenul nostru comun, dl. Titi Troșcu, îți restitui suma de bani pe care ți-am făcut onoarea să mă împrumuți cu ei la cheful de sîmbăta trecută, distrugîndu-mi liniștea sufletească și trimițîndu-mi vorbă acasă, prin Șchioapa, ca să-ți restitui imediat banii și care șchioapă i-a dat scrisoarea soției mele la prînz, avînd ciulama de găină, c-o tăiasem fiind clapon și se alega de rațe prin curte și-atunci s-a deschis discuția de la acest animal și mi-a zis că mai bine te tăiam pe tine în locul lui, că acasă faci pe colibacilul cu mine, dar la chef cu dame stai și te împrumuți cu bani de la escrocul de Năică, spre a-ți plăti partea după cum îți scrie în această recomandată pe care i-a trimis-o cu Șchioapa, și asta tocmai în seara cînd mi-ai promis că-mi pui și mie ventuze și ai venit acasă de dimineață pilit de nu mai știai nici cum mă cheamă, zicîndu-mi Tanți în loc de Florica, lăsîndu-mă să te aștept pregătită de ventuze și te-ai demascat tocmai acuma la bătrînțe și, mă rog, după aceste expresii s-a inervat și mai rău, fiindcă eu mă făceam că nu aud și vorbeam cu pisica de sub masă, dîndu-i iadeșul să-l mănînce și-atunci i-a venit o mișcare reflexă și mi-a dat cu ciulamaua în cap lovindu-mă cu tîrtița în ochi și opărindu-mă pe pupilă, plus bătaia la care am fost forțat să iau parte, că dădea cu tot meniul în mine și, toate astea, ți le datorez numai

dumitale, care te-ai pretins douăzeci și opt de ani că-mi ești prieten ca să-mi anihilezi acuma căsnicia cu Șchioapa, pentru un fleac de bani pe care nici nu-mi amintesc că mi-ai dat, fiind beat în momentul cînd i-am primit și dacă nu i-oi rupe eu și celălalt picior, să-mi zici mie cuțu, fiindcă asemenea fapte diverse nu le face un prieten adevărat, să mă strici cu nevastă-mea care știi ce acută este la gelozie și nu trebuia tocmai tu ca prieten să fii atît de neînsuflețit și să-mi trimiți Șchioapa acasă cu acest ferpar, mai ales că tu m-ai încurcat la chef și te-ai purtat cel mai murdar cu mine, că din ambele două dame ce le-ai adus la șambru, tu ți-ai ales făina de lux și pe mine m-ai trimis să duc huruiala acasă, care aceste tărîțe sufletești nici n-a vrut să mă primească în casă, zicînd că e femeie cinstită și o așteaptă înăuntru bărbatul cu cununie, care i-am văzut șapca de liceu la fereastră, cînd am oprit mașina și plus că m-ai pus în impostura să dorm la poliție pînă la șase dimineața, că m-a luat razia, neavînd acte la mine și acolo m-am umplut de insecte, c-a găsit și soacra mea unul pe ea și dacă măcar ar fi fost exantematic tot ar fi fost ceva și m-aș fi văzut și eu acuma cu nițel doliu la mînă, dar vidma n-a avut nici pe dracu, că așa a fost soarta mea să mă nenorocească prietenii, astfel că te rog să-mi transmiți prin aducător legiuita chitanță că ți-am plătit banii ce mi-ai pretins că-ți datorez și totodată să iei act, dragă Năică, că ai fost cel mai mare măgar din lume și să te păzești de prezența mea cînd mă vezi ars sau prepus pe țîfnă, dacă nu vrei să-ți filfîie inițialele la poartă și să stai în talie cu geamul deschis la salon și cu rudele cu batiste curate la ochi.

Tăsică

P.S. Dacă vrei să te iert, dă-mi un telefon la birou cînd iei leafa, ca să bem indemnizația.

CONSIDERABILĂ DOAMNĂ,

Deși caracterul meu de om foarte compact nu mi-a incubat niciodată să mă amestec în cestiunile vitale ale altor terți, căci fiecare din noi ne comportăm asupra vieții după cum ne taie capul și intelectul, totuși aflînd prin centrul

orașului cît și prin celelalte periferii despre incidentul ce s-a produs între dv. și soțul pe care îl posedați, bunul și cel mai vechi prieten al meu, bietul Mitică, fapt care a produs atît bătaia pe care a mîncat-o ca un martir cu bătătorul de praf și alte obiecte de larg consum, cît și lucrul cel mai grav din toate și anume că vreți a da divorț de el, după treizeci de ani de conviețuire împreună, mă socotesc dator să intervin pentru a mă interpune spre apărarea lui bietul Mitică, care azi-noapte a dormit la mine și mi-a spus tot pînă la ora închiderii.

Considerabilă doamnă,

Ca vechi celibatar ce mă aflu și om de cea mai acută onoare, vă jur pe tensiunea mea, căci o am crescută, fiind bolnav de dietă în tot corpul, că bietul Mitică este absolut nevinovat și acea femeie la care l-ați surprins ca pe un caraghios este prietena mea cu care conviețuiesc împreună eu, iar nu el, căci i-am spus să nu se ducă la ea marțea, fiind și 13 și zi de ghionion și o să-l prinzi, fiind informat că îl urmăriți cu vitrion în geantă, dar, capsoman cum este, n-a vrut să mă asculte, astfel că această femeie o iau asupra mea, precum ne-am înțeles aseară la local, fiindcă așa trebuie să ne purtăm între prieteni, la un caz de nenorocire și dv. trebuie să știți că bietul Mitică nu v-a vorbit niciodată de rău față de mine sau de altcineva și dacă mai scapă și el cîte o vorbă, la un mic aperitiv, se întîmplă numai față de un prieten discret, că mereu spunea chelnerului: „Marș de-aicea, garson, că vreau s-o înjur pe nevastă-mea, vedeam-aș în trăsură după ea cu batistă albă la urechea cailor și, totdeauna, el a fost și plin de respect față de silueta dv., căci, la drept vorbind, trebuie să aibă cineva o inimă de om ca el, ca să trăiască cu o asemenea corpolentă care răstoarnă pietonii pe stradă cînd îi atinge cu formele și, plus de asta, mai este și cață la domiciliu. E păcat, considerabilă doamnă, să vă stricați casa și menajul pe care îl aveți de treizeci și atîția de ani, tocmai acuma cînd aveți și dv. puțin diabet și Mitică vrea să vă îngrijească ca un mucenic, pînă va avea norocul să rămînă văduv.

În nădejdea că cuvintele mele de vechi prieten și om sincer la suflet va fi bine înțelese de dv., vă salut la justa valoare, rugîndu-vă a primi omagiul meu cel mai anihilat.

Gogu Năescu

SUPREMĂ DOMNIȘOARĂ,

Întîlnindu-mă aseară, la un pahar de turburel, cu prietenul meu Costică, care a dat în fiert și acum înțeapă la limbă, pe la orele douăsprezece și un sfert, căci m-am uitat într-adins la ceasul meu de aur ca să imortalizeze această clipă cînd m-am decis a-mi deschide sufletul în fața lui și i-am spus tot sentimentul care m-a decimat complect, din seara cînd v-am văzut la cinematograf plîngînd atît de frumos la acel film pe care nici nu l-am mai vizionat, fiind ocupat cu prezența dvs., iar Costică, știind că mă ocup cu filatelia de mărci, mi-a spus că sînt un cap de bou, căci nu voi avea nici o șansă spre a reuși în expediția ce m-am propus cu dvs., căci din două una: ori sînteți o fată cinstită, și atunci ca ce să mă bag degeaba, ori sînteți cu oareșcare practică în viață, și-atunci de ce să mă risc de pristos, ceea ce eu aș dori din tot sufletul să surviu și cu capital, dar, momentan, mărcile nu prea merge, fiind criză de fraieri și tocmai de aceea umblu cu ceasul de aur la mine, că-l am de la mama și vreau să-l vînd, fiind ceas de gît cu lanț și nu gurmandă la mînă și-atunci am mai cerut un mic kilogram de drojdie, neștiind ce contrast să adopt față de spusele lui Costică, care fiind cel mai bun prieten al meu s-a exprimat foarte clar și intravenos și am recunoscut că are cea mai mare dreptate, dar ăsta din urmă fiind de pe fundul butoiului, conținea maia în el și mi-a ars smalțul imediat, încît n-am mai putut să-mi susțin subiectul și deci Costică a zis: „Mai dă-o dracului, mă, că m-ai coclit destul cu ea", ceea ce am și făcut imediat ca să nu-l contrazic, căci eu țiu foarte mult la sfaturile lui, că le dă foarte forforescent în orice branșe de gîndire și pe la orele trei și jumătate de dimineață, vrînd să mă uit la ceasul meu de aur, am constatat că nu-l mai aveam asupra mea și făcînd scandal în local, s-a constatat la anchetă că-l vîndusem chiar eu patronului, cu chitanță în regulă, căci dăduse drumul la un butoi nou de turburel, iar Costică a recunoscut c-a zis și el: „Dă-l dracului de ceas, mă, că tot merge cu trei luni îndărăt și n-avem ce bea", astfel că văzînd că nu aveam nici o dreptate să reclam la poliție, am schimbat turburelul și am cerut un mic kilogram de puterea ursului, fiindcă Costică se muiase de tot și dormea cu un leandru în brațe, căci s-a întîlnit cu această plantă cînd se-ntorcea de unde fusese, dar efectul a fost cu totul

de altă natură, căci Costică, cum a dat de puterea ursului, a căzut sub masă, nevoind să-mi mai dea absolut nici un sfat și a-nceput să cînte din gură: „Vino, vino pe divan, mireasă", căci zicea că e în cupeu de ginere și-atunci, m-am băgat și eu puțin sub masă, nu fiindcă am alunecat de pe scaun, cum s-a susținut de un picol rău-voitor, ci ca să-l conving pe Costică că nu este în cupeu și cerînd să ne mai dea o mică jumătățică ca s-o bem sub masă, căci Costică începuse să plîngă și zicea că e divorțat și i-a murit caii de la cupeu, dar patronul a spus că nu servește pe dușumele, astfel că neavînd ce face, ne-am extras de acolo cu ajutorul patronului și pe la orele șase seara ne-a dat drumul de la poliție, unde ne-am repauzat foarte bine, și cînd am ajuns acasă, am găsit în buzunar un ceas de aur cu două capace și minunîndu-mă de acest obiect, Costică mi-a spus: „Las-o așa, mă, că probabil ți l-a băgat în buzunar vreun șmecher de ăia care erau cu noi la beci, ca să scape de obiect la perchiziție", astfel că am vîndut ceasul imediat pe o sumă care îmi permitea să vă scriu aceste rîndulețe, dorind a o mînca în cea mai mare solidaritate cu dvs. căci și Costică mi-a spus: „Acuma poți să te expui, că ai cu ce să corespunzi, pînă o-ncepe să miște iarăși comerțul cu mărcile și să-ți vinzi capul de bou pe care-l ai", așa că, vă rog din suflet — dacă vă interesează sensul acesta — să veniți mîine seară, la șase, la bodega „Jubileu", la un mic pahar de turburel, spre a discuta chestiunea mai pe larg, fiind și Costică cu noi, care a zis că i s-a făcut dor de un leandru și de-o plimbare cu cupeul de ginere.

În așteptarea acestui conglomerat, vă rog să primiți, supremă domnișoară, asigurarea celor mai alese vinuri și respectuoase sărutări de mînușițe dulci.

Al dvs., la discreție,
Nicu Turluceanu

VECINE,

Să nu crezi dumneatale că sufletul nu este o parte a corpului nostru prin care orice om trebuie să ne îngrijim de el, la fel ca și de celelalte părți pe care le avem în inte-

riorul nostru uman și de ce să fie adică ficatul sau altele mai diagnostic decît sufletul, care are și el regulile lui de om și îmi pare foarte rău din partea dumneatale că ți-ai pus mintea cu servitoarea mea, exprimîndu-te cu bătaie asupra ei și dîndu-i numeroase lovituri cauzatoare de moarte, peste corp, astfel că nici n-a putut să-și facă serviciul astă-seară, fiind obligat să mă servesc de soția mea în locul ei, care a cărat lemne și-a dat la masă, deși o durea la lombag, căci găina după care a venit aseară ca s-o ia îndărăt din curtea dumneatale este absolutamente găina noastră, după cum pot dovedi cu celelalte găini care o cunoaște, cît și cu cocoșul care este martor căci a avut cu ea numeroase relațiuni de ouă, iar faptul că s-a refugiat în curtea dumneatale este de natură din cauza cînelui care s-a alergat după ea, producîndu-i cîțiva nervi și atunci ea și-a pierdut rațiunea curții noastre și a sărit peste izmenele mele de pe sfoară la dumneatale în proprietate, care era puse la uscat, împreună cu alte lenjuri de ale noastre și soția mea a trimes servitoarea ca s-o convingă să vie acasă, căci cînele l-am legat, dar, în orice caz, noi tot am tăiat-o imediat ca să fim siguri că nu mai fuge pe la toți nebunii prin curți, care dumneatale n-aveai nici un drept legal să te năpustești asupra acestei servitoare insultînd-o cu prăjina de rufe că de ce ia găina noastră și-a intrat în curtea dumitale fără să se legitimeze, dar ea a crezut că știi cine este, ca fiind vecini ce ne aflăm și chiar dacă a greșit cu acest argument, ea este un copil de la țară, și n-avea de unde să știe acest uzufruct, ceea ce dovedește că ești un om fără suflet, așa cum ați fost tot neamul vostru, că ce naște din hingher tot cîine rămîne și o lume întreagă știe că tac-to prindea cîini de familie bună de prin curți, ca să-i vînză pe urmă pe Calea Victoriei, prin alți membri ai familiei, de dîrdăiați cu ei la subțioară, îmbrăcați numai în talie, și-i dădeați pe nimic, în timp ce umbla turbarea prin București și jagardelele care producea acești microbi nu le prindeați și ați făcut parale din cîini, încît mă mir că nu latră conștiința în dumneatale, că ai putut să lovești un copil de la țară și-o găină lipsită de apărare, că și pasărea avea tîrtița ruptă, avînd-o în brațe cînd ai dat cu prăjina de rufe în ea și sînt martor ocular că acea tîrtiță era fracturată pînă la aripă, căci am mîncat-o chiar eu și am găsit o țandără de la prăjina de rufe în conținutul ei, pe care o păstrez în casa de bani, spre a face dovadă cu ea la tribunal, fiindcă te dau în judecată, ca să te-nvăț eu minte să mai procedezi și altă dată cu prăjina, tulindu-mi găinile din curte spre a le mînca cu familia d-tale, pune-vi-s-ar în gît toți cîinii pe care i-ați asasinat în modul cel mai mișelesc, vînzîndu-i pe stradă, în loc să-i duceți la serviciul antigumerabic, spre a salva viața tuturor cetățenilor ce a fost mușcați de aceste fiare sălbatice.

Cu tot disprețul,
Vecinul

AI NOȘTRI, CA BRAZII...

DRAGII NOȘTRI UNCHI,

Mai întîi de toate, să vă zicem și noi „la mulți anișori" că tot ne-am ținut să vă dăm o telegramă, dar nu mai aveam cărți de vizită și Costică a zis că nu-și mai face altele, fiindcă el nu mai e nimic și nu poate să-și pună loc viran dedesubt.

Vă urăm din tot sufletul un an plin de cele trebuincioase — ca zahăr și pace — și să dea bunul Dumnezeu să vă fie după gîndul nostru, căci numai intrigile poate să spună despre noi că vă dorim decesul și că ne-am bucurat că v-au apucat toate bombardamentele în București ca să vă moștenim cît mai urgent posibil, ceea ce este o pornografie, fiindcă noi n-avem nici un zor să ne grăbim, căci cui o să-i rămîie toată averea d-voastră, decît nouă, ca singure rude în viață și nepoței cu strănepoțel, căci tocmai despre el vream să vă scriu, că s-a făcut tare drăguț și cult, mititelul mamei, că tocmai a împlinit 14 ani, la al III-lea bombardament, taman în adăpost și trebuie să ne ocupăm de viitorul lui, căci a fost puțin cam sinistrat la nervi și a rămas iarăși repetent, astfel că este tot în clasa I-a de liceu, dar este mai practic s-o facă și a treia oară spre a aprofunda cît mai bine materia, căci este cel mai tare la fulbot și celelalte sporturi de gimnastică, adică are un corp sănătos într-o minte suficientă, cum zice și acel frumos proverb din bătrîni.

Astfel că de aceea venim la dvs. să vă cerem un sfat, căci vrem să-l trimitem la București să urmeze mai departe, căci de-aicea l-a dat puțin afară din școală pînă la sfîrșitul anului, fiindcă îl persecută profesorii, dar noi n-am vrea să piardă iarăși anul, că, mîine-poimîne, vine armata și e bine să aibă și el măcar patru clase, ca să-l dea la termen redus.

Iubiții noștri tăntico și unchiule!

Băiatul este foarte cuminte și la locul lui și la dvs. știm că ar avea o îngrijire părintească ca alimente și odăița de pe sală, în care poate să stea foarte bine, căci este mai aproape de bucătărie și n-ar mai avea nevoie să umble după slujnici prin vecini și nici nu v-ar deranja dacă fumează și el din cînd în cînd cîte o țigară, căci s-a dedat la acest viciu din cauza evenimentelor și e mai bine să stea pe sală ca să nu intre prin toată casa, fiindcă se-ntîmplă că-i mai place cîte un obiect de pe-acolo, avînd mare talent la spiritul comercial și le vinde. Mai bine ar fi, pe unde aveți ceva bani sau bijuterii, să le țineți închise, ca nu cumva să poftească, că la vîrsta lui nu-și dă seama de valoare și le mai colportează pe nimica toată, cum a făcut acuma, de sărbători, cu ceasul meu de zestre, de l-a dat la cofetărie pe o sticlă de lichior, lucru ce i-a fost fatal, căci în ziua aceea s-a dus împreună cu alți derbedei și-a spart magazinul lui Popîrleanu, deposedîndu-l de diferite mărfuri și inventar. Noroc că luna de prevenție a făcut-o aici și am putut să-l vedem și să-i ducem cîte ceva de-ale gurii, ca țigări și o sticlă de secărică.

Așa că, iubiții noștri tanti și unchiuțule, noi vă cerem sfatul în această privință și chiar azi am trimes băiatul la București, rugîndu-vă din suflet să ajungă sănătos, că să aveți și d-voastră parte de o bucurie din partea noastră și un sprijin în casă.

Vă sărutăm mîinile și să-l stăpîniți sănătoși.

Elena și Costică

Domnișoara Lorica Popeanu, elevă la Academia de Artă Dramatică din București (secția canto), către părinții săi din Tîrgoviște:

SCUMPII MEI PĂRINȚI,

În sfîrșit, după atîta așteptare și atîtea intervenții, că unde n-am fost să mă rog spre a izbuti, chiar și la nenea Costică care a fost gentil să-mi promită și m-a invitat și la bere la bodega „Mircea", în fund, dar n-am fost că mi-am zis că n-am ce căuta eu, ca fată tînără, cu un om bătrîn și crai, într-un local public, deși este cel mai bun prieten al tatii, dar lumea n-are de unde ști, mi s-a aprobat, cu

ajutorul lui Dumnezeu, *să cînt și eu la radio.* (Subliniez aceste cuvinte ca să vă dați și voi seama ce fericită sînt că pot scrie aceste cuvinte ce le-am dorit cu atîtea sacrificii.)

Nu vă mai spun prin cîte am trecut și cîte audiții am trebuit să fac. Pînă la urmă însă, vocea și talentul meu, au izbutit să mă impuie acolo unde merit, cum i-a spus și nenea Costică directorului, la care s-a dus de zece ori cel puțin pentru mine, că pot să spun fără modestie că l-a pisat de l-a omorît.

Așa că, în scurt, duminică, la ora 17 și 15 (adică la cinci și un sfert după ceasul nostru de acasă), voi debuta pentru prima dată în fața microfonului, spre a mă auzi o lume întreagă și a vedea dacă merit sau nu s-ajung ceea ce am visat cu toții, adică o mare artistă mondială, cum spunea și nenea Costică directorului cînd îl pisa, fiind prieteni foarte buni.

Sper că la această oră și în acea zi veți fi cu toții, cei ce mă iubiți și care vă iubesc, în jurul aparatului din sufragerie de la noi, spre a mă auzi și a vă bucura cu toții de ce a ajuns fata voastră, care este numai un început, restul urmînd a urma mai pe urmă. N-ar strica să mai spuneți și la alte cîteva persoane de acest lucru, ca tot orașul să știe că cînt eu și să mă asculte spre a se mîndri și ei cu concetățeana lor care le face cinste și onoare, cum spunea și nenea Costică, cînd am fost cu el la bere la „Mircea".

Vă sărut,
Lorica

P.S. Nenea Costică a spus că dacă vreți ceva zahăr, untdelemn, săpun, talpă, sau alte alimente, să-mi scriți mie, că ne face el rost și vă trimit. Pa!

Domnul Pandele Popeanu, comersant și negustor din Tîrgoviște, către fiica sa:

DRAGA NOASTRĂ COPILĂ,

Am primit scrisoarea ta duminica trecută și cuprinsul ei ne-a umplut pe toți de fericire. Ba, mamă-ta, săraca, a bufnit-o plînsul auzind că ți-a ajutat atît Dumnezeu cît și

prietenul meu Costică să-ți vezi visul cu ochii și să te poți reproduce la radium, spre a fi auzită atît de noi ca rude cît și de întregul univers și cunoscuți. Am dat veste la toți ai noștri și în tot orașul, ca duminica asta, la orele 17 și 15, să șează și să te asculte. Am pus chiar un anunț în prăvălie, scris pe foaie de bloc de frate-tău, în culori, astfel că chiar de a doua zi, luni, tot orașul a aflat despre tine, făcîndu-se cea mai mare vîlvă. Cît privește de noi, astăzi, încă de la ora trei s-a adunat întreaga familie spre a te auzi chiar la aparatul nostru și-am luat loc cu toții, iar mamă-ta plîngea mereu zicînd că ea nu ascultă, c-o prididește emoția cînd te va auzi și nu vrea să te-ntrerupă.

Am pus pe Veta de a șters bine aparatul de praf și frate-tău l-a uns cu gaz pe dinăuntru, spre a se auzi mai clar vocea și talentul care ți le-a dat Dumnezeu prin ajutorul nostru, care am avut plăcerea să te facem. La patru jumătate ne-am pomenit cu frate-meu Toma, venind cu căruciorul, că auzise și el, și nu și nu ca să-l aducă și pe el s-auză, că el e paralizat nu surd și deci l-am adus și l-am urcat sus la noi, cu băieții de la prăvălie, c-am zis lasă să-i facem gustul că, poate, cînd te-o auzi, s-o gîndi să-ți lase și ție ceva pentru voce, că el n-are copii ca să și-o cultive și nevesti-si tot o să-i lase destul să joace în cărți.

Făcînd cafele cu dulcețe, le-am dat și tort cu vin, făcut de soră-ta și vorbind de tine am așteptat să se facă ora șaptesprezece și cincisprezece minute, că nu mai aveam răbdare. În sfîrșit această oră a venit și în cea mai mare tăcere mormîntală am așteptat cu toții s-auzim jmecheriță din aparat spunîndu-ne că ai să începi tu spre a cînta, cum ne-ai scris de-acum o săptămînă... Mare însă ne-a fost mirarea cînd, la ora 17 și 15, în locul tău a început să vorbească unul despre creșterea vitelor și ce să facem cu bălegarul lor spre a ne servi mai bine de el ca îngrășăminte pe timpurile astea de criză, cînd nu mai avem ce mînca.

Crezînd că după bălegar vei veni tu la rînd cu vocea, am ascultat cu toții pînă la șapte seara, dar degeaba, nic pomeneală de tine și ne-am făcut de rîs față de musafiri care a plecat rîzîndu-se de noi că ne-ai păcălit, iar frate-meu Toma s-a jurat că să-i tai picerele dacă le-o mai pune vreo dată în casa mea, că ne-am bătut joc de damblaua lui.

Draga noastră,

Noi nu știm ce s-a întîmplat cu fapta asta, dar știm că de mîine încolo tot tîrgul o să vorbească, că nici la prăvălie nu-mi mai vine s-o deschiz mîine, neștiind ce să spui, iar mamă-ta plînge mereu că și plînsul ei a fost poate de vină cobindu-ne să se întîmple așa. Iată de ce îți scriu astă-seară, duminică, și te rog a ne comunica cauza de motiv pentru care nu te-ai reprodus și lui Costică să-i spui că vrem de toate, și zahăr, și talpă, și untdelemn, și săpun și să dea de la el cît o fi și-i răspund eu cu banii, și dacă are să ne facă rost și de alte alimente că n-avem un băț de lemn.

Al tău părinte care te dorește și așteptă răspuns,

Pandele

Domnișoara Lorica
către
părinții săi:

Vă rog să mă iertați de supărarea pe care v-am făcut-o, dar nu m-așteptam în viața mea la așa ceva din partea lui nenea Costică, care și-a închipuit că pentru un mic servici care mi-l face, intervenind la radio, aș putea să-i plătesc prin ceea ce a pretins de la mine — și fiindcă am fost fată cinstită și n-am vrut, nevrînd a ajunge în viață decît numai cu vocea, nu cu ce și-a închipuit el într-un mod atît de subteran — am aflat că nici n-a vorbit cu directorul de la radio, pe care nici nu-l cunoaște, iar mie mi-a spus că mi-am pierdut vocea avînd tuse măgărească și deci nu mai pot să mă produc la radio, nefăcîndu-se imitație de animale. Fapta aceasta i-o voi plăti cu vîrf și îndesat, fiindcă eu, dacă am fost drăguță și i-am dat niței nas — că mi-am zis că e om bătrîn și n-o să pretinză mai mult — nu înseamnă că pentru două minute la radio să-mi bat joc de toată ființa mea... Acesta este adevărul ca să-l știți și voi și să nu mai aveți nici o considerație pentru acest vampir bătrîn... Cît despre alimente a spus să mîncați ce-ați mîncat și pînă acuma, că el e pensionar de stat, nu ospătărie națională.

Vă sărut cu toată dragostea și nu e nimic, bun e Dumnezeu.

Lorica.

Subsemnatul Matache Păun, rentier, că m-am retras din afaceri la momentul oportun, domiciliat acasă la mine, că n-am stat în viața mea pe la ușile altora, aflîndu-mă în plenitudinea tuturor facultăților mele mintale cît și ca corp, din cauza căruia n-am suferit niciodată, fiind complect satisfăcut de felul cum m-a servit, timp de 83 de ani, căci atîția am, bătuți pe muche, de ziua mea, cînd am profitat absolut de toate alimentele ce le-am avut la masă și la cinci dimineața, cînd alte generații mai tinere avea greață după coteț, eu am băut brudălșlaft cu părintele protoereu, că vrea să mă îmbete ca să mă atac la ficat și să mă slujească mai repede — compun acest testament avînd un junghi în spate, că mă puse dracul să stau niței de vorbă cu femeia mea de servici, și-avea un geam spart la odaie, trăgîndu-mă la spate — tocmai cînd eram mai atent — și știind că la 83 de ani junghiul în spate poate să se complice cu puțină pleumonie, mi-am zis că — la un caz de ghinion — să-mi fac testamentul spre a nu se certa scumpii mei moștenitori la împărțirea prăzii și deci mai beau paharul ăsta de vin fiert ca să nu se răcească, mai ales c-a-nceput să miroase a colivă, din cauza scorțișoarei și cine mi-o mînca-o, să i se puie de-a curmezișul și deci dispun următoarele:

1. Casele mele în care stau, cu tot ce este în ele, în curte, în pod și în alte localități ale gospodăriei, plus animalele imobile din curte — din care se va tăia ce trebuie pentru înmormîntare — le las scumpului meu nepot Vasilică Țurașcu, ca să i le stăpînească ăia care i le-o lua la cărți, lui sau scumpei sale soții, asupra căreia eu aș deschide ochii mai bine, în privința substitutului de procuror, care la ziua mea, de Sfîntul Dumitru, mirosea a parfumul ei, după ce ea nu fusese acasă toată după-prînza, zicînd că a fost la mine să-mi ajute la preparative, ceea ce, acuma, ca mort îmi este imposibil să mai mint, dacă m-o întreba cineva.

2. Casele de pe Strada Mare, cu prăvăliile lor cu tot, plus remizia din viran, unde ține măgarul ăla garajul de mi-a împuțit spațiul aerian cu benzină, le las iubitei mele nepoțele Adeluța, ca să-i fie aducere aminte și pentru a-i răsplăti tortul ce mi l-a trimes de ziua mea, acum 10 ani, făcut de mîna ei și în care a pus, din greșeală, ipsos pisat în loc de zahăr tos.

3. Moșia mea de la Bogătești, așa cum este prevăzută în planul din biroul meu, cu administratorul său și toate celelalte vite și acareturi de pe suprafața sa, o las celui de al treilea nepoțel al meu, Ticuță Panait, ca o mică atenție de suvenir din partea mea, pentru că a vrut să-mi zăpăcească servitoarea, zicînd că o face artistă și pleacă cu ea la Pitești, dacă îmi ia și capitalul din casa de bani, fiindcă îi dădusem cheile să mi le ungă cu gaz, că ruginise în glasta de flori, unde le țineam îngropate, și un asemenea serviciu nu pot să i-l uit nici mort.

Celelalte bunuri ale mele, pe care nu le mai precizez, că s-a răcit dracului de tot și nu mai are nici un efect asupra junghiului ce mă ține din ce în ce mai rău, le las tot lor trei, să le împărțească frățește, sau prin bătaie, bucurîndu-se cît mai autentic de moartea mea.

Aceasta este voința mea, care doresc să fie îndeplinită întocmai și mă duc să mă culc.

Aoleu! bine că-mi adusei aminte scopul cu care am compus acest testament. Vreau să spun că toate cele de mai sus — așa cum le-am pomenit — le-aș fi lăsat exact așa celor trei nepoți ai mei.

Dar, față de sîmbetele pe care mi le-au purtat — azi fiind zi de sîmbătă — nu le mai las absolut nimic și doresc ca întreaga mea avere, mobilă și imobilă, plus ce-am sub salteaua din patul meu și în vasul de noapte îngropat în pămînt, sub zarzărul din grădină, să fie atribuită de veci servitoarei mele, Paraschiva V. Golașu, ca răsplată pentru toate îngrijirile ce mi-a furnizat în cei 12 ani de cînd mă slujește cu credință.

Scris de mine cu propria mea mînă, azi 9 martie 1944,

Matache Păun

DRAGĂ UNCHIULE,

Apropiindu-se vacanța mare, m-am gîndit așa, din capul meu, să-mi aduc aminte de dumneata, căci nici mămica nici tătucu nu știe că-ți scriu și nu m-a pus dumnealor și nici nu m-a învățat ce să-ți scriu, că acuma sînt destul de mare și pot și singură.

Dar mie mi s-a făcut dor de d-ta și de ce frumos este la d-ta la țară, la Dîrmănești, unde este atîta natură și unde n-am mai fost de anul trecut, cînd am fost invitați și te-ai supărat d-ta pe tătucu la chef, cînd ți-a zis că ești cel mai zgîrcit, iar pălăria a nouă s-o porți sănătos pe piept. Dar tătucu n-a vrut să zică aceste cuvinte din inimă și le-a zis numai așa ca nostim și să rîdem cu toții, fiindcă tătucu te iubește cel mai mult, că atîta frate mai mare are, iar mămica toată ziua vorbește de d-ta și-a pus și geam nou la fotografia d-tale din salon, că îl spărsese într-o seară tătucu, cînd a venit cam supărat și-a dat cu scrumiera în geam spărgîndu-l și pe urmă ți-a dat cu mustarul de la crenvișți pe la gură, că zicea că să mănînci și d-ta, că venise cu ei calzi din oraș și atîta frate mai mare are și el pe lume.

De aceea eu m-am gîndit să-ți scriu și să-ți spun toate faptele, ca d-ta să vezi că nu este adevărat ce crezi și să ne scrii să venim și noi de vacanță, la țară, la Dîrmănești, ca să mai facem nițică economie, că pe-aici s-a scumpit toate și nici nu este. Așa că noi venim cu cea mai mare plăcere, dar nu putem veni că n-avem rochii de vară și mămica și-a făcut una dintr-o rochie de-a mea, dar e pentru casă și nu poate cu ea în tren. Și nici tătucu n-are ghete, că pe cele noi trebuie să le puie flecuri și sprîncene și să le tălpuiască la pingele, încît i-a rămas numai potcoavele la tocuri, dar nu poate merge numai cu ele. Și n-avem nici bani de tren și nici ca să-ți cumpărăm un cadou frumos, așa că trebuie să ne trimiți d-ta, că nu putem să venim cu mîna goală, căci nu se face.

Eu cu școala merg foarte bine și am luat opt la religie și am luat șapte la intuiție că m-a-ntrebat despre Ștefan cel Mare și am știut foarte bine despre lupta sa cu turcii la Călugăreni, cînd și-a rupt turcii dinții și a intrat în Alba Iulia cu securea în mînă, căci era stîngaci.

Doamna mi-a spus „bravo Ionescu" și m-a dat de exemplu la toată clasa, oprindu-mă și la arest împreună cu alte fete, ca să le arăt și lor căci nu știuse nimic cînd le-a ascultat. Dar însă mie nu-mi place să mă joc toată ziua ca ele, căci n-am păpușe cu pat și mașină de gătit cu cuptor, cum are Vasilescu, căci ei îi cumpără totdeauna unchiul ei. Eu mai mult învăț ca să ajung studentă la medicină, spre a putea să-l îngrijesc pe unchiul meu iubit cînd o fi bolnav de damblà, c-a spus tătucu că face prinsoare pe ce vrem că într-un an de zile vei fi, căci mănînci mult și bei numai carne. Așa că

eu rog pe bunul Dumnezeu să te îmbolnăvești cît mai repede, spre a te putea îngriji eu și să-ți dau doctorii ca să-mi lași mie acea frumoasă natură de la moșie, ca să vezi cît de mult te iubesc.

Altceva nemaiavînd a-ți scrie, te rog, dragă unchiule, să-mi răspunzi cît mai iute, ca să știm dacă venim sau nu, căci ne este foarte dor de d-ta la toți, scriindu-ne prin mandat poștal ce mai faci și cum te mai simți cu sănătatea.

Îți sărută mîna, a dumneatale nepoată care te iubește cel mai mult,

Aglăița
Studentă clasa a III-a primară.

PLOSC-SCRIPSUM: Să nu mă spui lui mămica și lui tătucu că ți-am scris eu, fiindcă este fără știrea lor, dar a văzut tătucu pe plic cînd i-am dat scrisoarea ca s-o puie la cutie și-a plîns pe plic, că zicea că atîta frate mai mare are și el pe lume și tocmai să nu-l vadă de vacanța mare nu se face.

Aceeași

TĂNTICO SCUMPĂ,

Ajungînd la București tocmai la 10 seara, căci ce-am pățit pe drum a fost ceva care oi spune și la morți de înghesuială și infect, abia la 12 noaptea am putut ajunge acasă, din cauză de vehicul ce nu e, iar la tramvaie a fost imposibil, fiind ora înaintată și retrase.

Acasă am găsit totul bine, atît mama care îți trimite complimente cît și tătucu care îți mulțumește că m-ai ținut zece zile la Cîmpulung ca să gust și eu puțin aer de vilegiatură, ei nefiind în București și fiind duși la vie la nenea Mitică, care s-a paralizat puțin de cules la picior, dar a zis doctorul că-i va trece dacă are noroc să nu i-l taie.

Astfel, fiind singură în București, cum m-am sculat de dimineață m-am și dus în oraș să-ți fac comisioanele ce m-ai rugat și despre care am rezultatul următor, făcîndu-le pe toate la rînd, așa cum ți-am promis și făgăduit.

1. Iată: sticla cu analiză am dus-o la laborator, unde m-am făcut de rîs, fiindcă, în tren, din cauza întunericului, mi-a schimbat-o cineva și în sticla pe care am luat-o era oțet de prune, ceea ce am rîs de ne-am prăpădit la laborator, căci și doctorul spunea: „Noi, ca noi! Putem face analiză și la oțet de prune, dar ce face ăla care a schimbat-o, la salată?" Așa că, te rog, cu prima ocazie, să trimeți mata alt material pentru analiză și eu o duc numaidecît, că laborantul mi-a făcut curte și m-a invitat la un film, ceea ce mă și duc chiar astă-seară, că tot sînt singură în București.

2. Am fost la „Eleganța" cu corsetul dumitale și mi-a spus că nu se mai poate repara, așa ceva nemaiexistînd de pe vremea lui Pazvante-Chiorul și mi-a oferit 500 de lei ca să-l vînd pe-al dumitale pentru expoziția retrospectivă și l-am vîndut, că tot nu mai aveai ce face cu el, astfel că ți-am, făcut și un beneficiu cu acești bani.

3. Madipolon, cu maximum 250 lei metrul, am căutat peste tot și nu se găsește, cel mai ieftin fiind 650 și prost că de-aia n-am luat, astfel că ți-am făcut economie și de banii ăștia.

4. Am fost pe Lipscani la toate prăvăliile, iar „Dunărea albastră", de care spuneai d-ta că te cunoaște c-ai tîrguit de-acolo, nu mai există, căci a ars acuma cincisprezece ani și, în locul unde a fost, este astăzi bodegă și deci n-am putut lua de-acolo decît două sanviciuri cu icre, că tot mi-era foame.

Am găsit, în schimb, două prăvălii mai jos, la „Riviera", o stofiță delicioasă pentru mine și mi-am luat-o imediat, că n-aveam nimic de toamnă și nu puteam să umblu așa.

Bani n-am avut nevoie să m-ating de ai dumitale, căci am plătit-o din cei 3500 care mi-a rămas de la madipolon și cu cei 1500 de la corset, tocmai bine mi-a ajuns, fiind, cu ce mi-am mai luat de garnitură, tocmai tantoi pe tantoi.

5. Am găsit în mai multe locuri pantofi de lac cu baretă, exact măsura d-tale, dar nu mi-au plăcut cum îmi veneau pe picior și mai bine n-am luat, căci la încălțăminte e greu să iei pe piciorul tău pentru alt picior. Plus de asta, costau și 16 000 de lei, preț de speculă, căci m-am dus la cel mai speculant magazin. Noroc că am găsit, tot acolo, o pereche de troteuri de ocazie, pentru mine, numai cu 9000 și i-am luat cu ochii închiși, astfel că de la pantofi ți-au rămas la mine 5000 de lei neatinși, din 14 000 cît mi-ai dat cu totul pentru pantofi. Să nu-ți pară rău, dragă tăntico, că n-o să-i

ai de „Balul săracilor", căci eu m-am gîndit la tăntica mea dragă și ți-am luat o sticluță cu lac „Sterling", astfel că dacă dai o dată pe cei vechi cu lacul ăsta, se fac mai frumoși ca noi, căci nu se putea ca d-ta, ditai vicepreședinta, să mergi la bal cu tîrlicii ăia de precupeață în picioare.

6. Pălărie ți-am ales una foarte frumoasă de catifea, cu paradis în față, așa cum ai vrut. Costă 6 500, căci paradisul e imitație veritabilă și nu mi s-a părut scump... Am preferat însă mai bine să n-o iau decît să nu-ți placă și ai să zici p-ormă de mine că n-am gust. Prin urmare și de-aici ți-am făcut o economie frumoasă, căci eu mi-am luat o pălărioară numai cu trei mii cinci și deci ți-a rămas și de-aici patru mii cinci, din cei opt dați pentru pălărie.

7. Mănuși numărul d-tale nu este pe nicăieri. A spus de la magazin că dacă vrei se poate face numai pe comandă și numai la institutul ortopedic, astfel că dacă vrei îmi scrii mata și mă duc imediat să-ți comand.

8. De-asemenea și ciorapi de mătase naturală n-am găsit decît numărul meu, dar n-am luat decît o pereche, așa că dacă vrei să-ți iau și d-tale de vegetală nu mai e nevoie să-mi trimeți bani, căci mi-a rămas destul din diferență.

Precum vezi, dragă tăntico, toată ziua, ieri și alaltăieri, am alergat numai pentru d-ta, ca să-ți fac toate treburile și de mine nu m-am ocupat deloc, că nici la coafor n-am fost, dar nu e nimic, căci tăntica mea merită măcar atîta lucru pentru drăgălășenia și de toate cu care m-a primit și invitat la Cîmpulung, unde sper să viu și de Crăciun pentru a petrece cîteva zile sau săptămîni lîngă aceea care mi-e dragă ca și mama mea, nu pentru moștenire, ci pentru sufletul ei care întrece orice ca calități și bunătate.

Te sărut dulce, dulce și complimente lui Azorel, care nu i-am găsit zgardă, fiind închis, a d-tale nepoțică,

Dora

P.S. Banii care mi-au mai rămas de la cumpărături ți-i aduc eu de Crăciun, cînd voi veni. Pa! Aceeași!

DRAGII MEI NEPOȚI,

Mai întîi și la început vă iubesc și vă sărut și în al doilea rînd, ca om bătrîn și unchi al vostru ce mă aflu, doresc ca

epistola mea de față să vă găsească sănătoși și în cea mai plăcută viață, deși am auzit, dragă Pompilică, că nu ți-a fost bine la răgușeală, operîndu-te la ficat din cauză de aperitive, știut fiind că aceste fapte distruge sănătatea omului, mai ales cînd le iei în fiteșcare zi, iar nepoata Elvira, mi-a venit și mie la urechi, căci nici ei nu i-ar cam fi bine cu sănătatea, din cauză de apendicită, știut fiind că, la jocul de cărți, omul se înfierbîntă și răcește mai ușor și care nu mi-aș rizica-o ca să strivesc puricii de pe ele. Cît privește suma pe care mă rugați să v-o împrumut, v-o dau cu cea mai mare bucurie și plăcere, căci atîta nepoți am și eu pe lumea asta și trăesc singur și modest în provincie și n-o să mă duc cu banii în cavoul pe care l-am terminat chiar acuma de pardosit pe jos cu dușumele, ca să nu mă tragă la picioare, fiindcă omul e bine să fie prevăzător și mort, dar din cauza cheltuielilor pe care le-am avut cu acest cavou, nu poci să vă dau actualmente absolut nimic, nemaiavînd disponibil decît pe sponci și la aur nu poci să umblu, nefiind declarat și nu rizic să mă prinză cu deductorul și să umblu cu scufiță vărgată în cap taman acum la 78 de ani, iar bijuteriile ce bruma le am în cele două valijoare din cămară, nu poci să le vînd, că neam de neamul nostru n-am fost zarafi să vindem bijuterii, așa că mai aveți și voi un pic de răbdare, că tot ce am al vostru o să fie, eu nemaiavînd mult de trăit, deși, să bat în lemn, doctorul pe care l-am consultat la nește găini cu țîfnă a făcut prinșoare cu mine că trăiesc o sută de ani și mai bine, dacă nu cumva s-o mai inventa ceva de prelungit viața pînă la decesul morții mele, cînd sper să-mi dau și eu obștescul sfîrșit.

Dar, durîndu-mă inima că nu poci să vă servesc momentan, m-am gîndit să vînz ceva din ce bruma mai am în avere mobilă ca casele din Pitești, ori hardughiile cu prăvălii din piață, ori un rînd din cele trei pe care le am pe Strada Mare, ori perechea de pe Egalității, dar cine cumpără, pe vremea asta, la prețul care nu face să-l dai pe toate păduchernițili mele.

Și apoi, nici nu poci să vînz un lucru care nu e al meu, în testamentul pe care l-am băgat la trebunal, cu advocat în regulă, m-a pus dracul să le las Primăriei din Pitești ca să le vînză după moartea mea și să facă un spital cu numele meu, ca să mă blagoslovească oamenii că am avut grijă să-i bag în spital.

Pămînt iarăși nu poci să vînz, că toată cantitatea pe care o posedez în cele trei moșioare ce bruma le mai am

am lăsat-o obștei, că pămîntul nu e bun de mîncat cu scobitoarea la aperitive nici de făcut fișe la cărți, precum și pădurea de la Decindea că nu puteam să păzesc eu, un om singur, opt sute de pogoane de fagi, plus că — în fiecare an — mă fură țăranii cu 2—3 căruțe de crăci. Și pe urmă, a mai fost și cazul că împuiase lupii în pădure și vara îmi mînca oile din munte și iarna cîinii din curte. Ba, iarna asta, mi-a mîncat și un argat beat și a trebuit să subțiu eu cheltuielile la înmormîntare, ca să-mi facă nevasta proces de calomnie prin presă. Așa că, case, moșie, nu; ce să vînz ca să vă ajut? Casa în care stau? Porcii? Păsările? Viteii și stupii de albine? Caii de la țară și trăsura cu care mă mai plimb și eu din cînd în cînd prin oraș, ca să fac puțină mișcare? Singura soluție ar fi să vînz casele din București, dar nu le cumpără nimenea nici pe-alea, fiindcă le-a ieșit vorba că umblă stafiile prin ele, de cînd a murit soacra ăluia de-l am cu chirie la etajul IV.

Prin urmare, dragii mei nepoți, ca să nu vă las în suferință, m-am gîndit că cel mai bun lucru e să împrumutați cele două sute de mii care vă trebuie de la altcineva particular, așa că vă comunic prin prezenta, că acest cineva e bucuros să vi-i dea cu împrumut, cu condițiunea să-i puneți ipotecă casele voastre din București, iar el nu v-ar lua decît o dobîndă foarte modestă, adecă 30 la sută și plătită pe un an înainte și deci, dacă acest lucru vă convine în mod pozitiv, dați-mi o telegramă, și viu imediat cu banii la București, ca să fac actele în regulă și cu ocazia asta să mă duci și pe mine la un aperitiv și pe nepoata s-o fac eu un pocheraș, ca să-nvețe de la mine cum se joacă acest joc de știință...

Și, la fel ca la-nceput, vă iubesc și vă sărut, al vostru unchi.

Dumitrache

DRAGĂ TUȘĂ FILOFTEIO,

Mai bine că n-ai putut să vii și matale la înhumarea mormîntării lui bietul nenea Lambe, căci pe aceste timpuri de criză te-ar fi costat mai mult trenul decît plăcerea și, plus de-asta, nici nu făcea mortul să te deranjezi la vîrsta matale și să rizici, așa că, la mormîntare a fost foarte multă lume,

că bietul unchiul Lambe a fost foarte iubit ca defunct și lumea credea că o să fie gustare după funeralii, dar însă s-a ars la presupunere, că dacă unchiul Lambe a lăsat toată averea primăriei și ca ce chilipir era să cheltuim noi, rudele, care nu ne-a lăsat decît pomenile ca să i le facem și ăia de la primărie a zis că pe ei nu-i privește decît testamentul, iar partea bisericească e a noastră, a rudelor, așa că partea matale ca cea mai în etate din surori este de jumătate din cheltuieli, că ești plină de bani și n-ai venit la rămășițele pămîntești ca să nu cheltui, deși îți era frate bun. În casă la bietul unchiul Lambe nu s-a găsit nimic decît cadavrul și fotografia d-tale pe măsuță, dar tăticu n-a vrut s-o ia că zicea că n-are nevoie de cobie în casă, așa că celelalte lucruri din casă nu știm cine le-o fi luat, sau poate Primăria care l-a moștenit că a fost și el odată consilier comunal și-a mîncat din buget ca să-i lase acuma tot și la noi a mîncat de 20 de ani și nu ne-a lăsat nimic, că și mămica zicea alege-s-ar praful de moștenirea lui și vedea-l-aș strîmb la judecata dreptilor, că parcă văd că și soru-mea Filofteia crapă ca mîine și lasă averea bisericii, unde se roagă și face mătănii de-a făcut pecingine la genunchi, așa că n-am mai pus nici muzica militară să-i cînte și am luat un singur popă, că este mai sobru și tăticu n-a vrut să dea bani de tămîie, că nu se mai găsește decît la negru și-a zis că cine moare să-și cumpere tămîie și deci mămica te roagă să ai dumneata grijă de parastas, că ești soră mai mare iar noi sîntem invitați la cineva la ceai și lipsim din oraș, și cînd vii matale aduci și partea dumitale din mort, că altminteri tăticu a zis că ți le scade din inelul cu briliante care l-ai uitat la noi pe lavoar cînd ai fost și nu-l mai vezi cîte zile ăi mai avea, dacă om avea noi ghinion să mai trăiești și matale cît bietul unchiul Lambe, că zicea tăticu că cumpără niște insecte de exantematic și ți le pune în tivul de la rochie, cînd oi veni la parastas, ceea ce te așteaptă cu mult dor și drag a matale nepoțică și dulci sărutări de la mama și tăticu.

Olguța

CUMNĂȚICĂ DRAGĂ,

Am primit cu mare plăcere scrisoarea matale, acuma trei luni, și mă grăbesc să-ți răspund, prin care îmi ceri să-ți dau

rețeta de la torta mea de nuci care ți-a plăcut atît de mult cînd ai fost la noi la Zimnicea la onomastica unui an de la căsătoria mea cu Dorel și probabil că tot mata ai luat și cele cinci bucăți de tortă pe care le pusesem bine în bufet să ne rămîie și nouă la cei ai casei și Dorel a bătut servitoarea degeaba, născînd o fetiță de toată frumusețea, leită cu fratele meu care este elev la seminar și i-am botezat-o noi, dar nu este nimic că le-ai luat mata, fiindcă înseamnă că ți-a plăcut și pentru mine, care sînt mai tînără și abia acum încep viața, este chiar un compliment de la o gospodină renumită ca matale, așa că iei întîi șase ouă proaspete, dar poate să fie și mai vechi dacă faci pentru neamuri, pe care le bați separat, albușurile cu telul și gălbenușurile frecate bine, cu un pahar de zahăr pisat și cînd se face compoziția albă și nu mai are zgrunți, adaugi un pahar de făină cernută, un praf de sare cît iei mata între degete, plus o linguriță de picarbonat de sondă și amesteci din nou, numai în sens unic, căci altminteri nu crește, că am rîs de o prietenă a mea care i-am dat și ei rețeta și nu m-a ascultat și i-a ieșit un fel de lipie și eu am găsit că este nesimțire să dai un asemenea preparat la musafiri, dar neamul prost tot inviolabil rămîne și mai bine nu chemi decît să te prezinți în halul ăsta, că în salata de bef pusese numai zgîrciurile care i-a rămas de la rasol și maineza era dată la culoare cu șofran ca să facă economie de ou, iar untdelemnul, ce să-ți mai spun, candelă să fi fost și n-aș fi consumat așa ceva, că eu nici n-am vrut să merg, dar am cedat ca să nu zică Dorel că sînt geloasă pe ea, fiindcă îi face avansuri, însă mie nu-mi stă în caracter să fiu geloasă pe prietenele mele, căci nu că Dorel e fratele d-tale, dar am încredere oarbă în el și asta nu e la primul menaj pe care-l strică, dar cu mine nu-i merge cum crede ea, că-i rup ondulațiile din cap și la urmă adaugi mata nucile, un pahar ras, date bine prin mașină, pui albușurile bătute care trebuie să stea afară la rece și să ai grijă să nu cumva să lingă cîinele din ele, cum am pățit eu cînd ați fost la noi la onomastica de-un an de la căsătoria noastră și pe urmă ungi forma cu unt topit presărat cu pesmet și pui la cuptor, dar să nu fie focul iute că rămîne glonț la mijloc.

Poftă bună și nu uita de picarbonat, că e foarte important sau dacă n-aveți în casă, poți să nici nu pui. Cu cele mai dulci sărutări și complimente lui nenea Tăchiță,

Lylly

DRAGĂ CUMNĂȚICĂ,

Vei știi despre noi că sîntem bine sănătoși, iar eu și cu Pandele am fost trei zile la București, c-a fost el în interes de serviciu, ca să-l vadă un doctor, acolo unde zicea că-l supără, dar nu i-a găsit nimic, căci ai noștri de-aici tot așa i-a spus, dar este altă impresie cînd te vede un doctor din București, căci te costă mai scump și vede mai bine cu razele ce se află în organism, astfel că i-a zis să nu mai ție nici un regim și să mănînce de toate, iar dacă vrea să se opereze de piatră, n-are decît, dar ei nu este de părere, că mai bine să lase să se strîngă mai multe și să le scoată o dată pe toate, cînd o fi să-i scoată și rinichiul, fiindcă mai bine cu unul și bun, decît să-l ții alterat în corp și-așa că ne-am dus la restaurant și, bietul Pandele, a mîncat și el cu sos, de trei ori marinate și o dată tot chifteluțe, dar cu tarhon, iar eu am luat un morun de pește, că pofteam de mult și pe la noi nu se găsește de cînd cu evenimentele și cu ce-am mai luat primprejur ne-a costat o avere, dar am zis dă-i dracului de bani, că dacă am venit la București și el a scăpat de cancer, cum ne-așteptam noi să posede, cel puțin să-și facă și el un gust și ne-am dus și la teatru, la o piesă de revistă care mi-a plăcut foarte mult și-am rîs de Pandele că nu-și mai lua ochii de la artistele din balet, care era toate despuiate pînă la nud și, după ce am ieșit de la teatru, ne-am dus la o grădină de vară, de-astea de s-a deschis pe trotuar ca să luăm cîte o înghețată și-am luat o casație siciliană și Pandele un cafè closé, dar se vede treaba că n-a fost naturale, că ne-a apucat colita la stomac pe amîndoi și a trebuit să luăm birje c-a să ajungem mai iute la hotel, unde noroc că avem picarbonat în valiză și am luat fuga amîndoi, căci asta — știu de la mama, săraca — este cea mai bună sulfamidă pentru stomac, mai ales cînd nu ești acasă la tine, ca să iei un ceai de ismă, sau alte preparative care te liniștește imediat.

Altceva, prin București, n-am mai văzut nimic, că Pandele a stat în pat pînă am plecat, căci i s-a enervat pietrele și s-a mișcat p-acolo prin rinichi și n-am putut să-l las singur la hotel și fereastra care o aveam la odaie da tocmai în curtea hotelului, așa că n-am avut ce să văd, că ce e la ei în curte e și la noi, tot murdărie ce n-am văzut în toată

subzistența mea. De cumpărat nu mi-am cumpărat nimic, căci n-am găsit ceva de gust care să-mi placă și mai frumoase sînt la negustorii noștri din provincie, plus că te mai tocmești, dar Pandele s-a insistat atîta asupra mea că tot mi-am luat materie de o rochie, dintr-o confecție nouă care-i zice *tisu*, dar tot cîrpă e și-am și dat-o Margaretii la făcut ca să-mi iasă ceva sport de vară și copiii sînt și ei sănătoși cu toții și vă trimite cele mai sincere complimente și sărutări din partea lui Pandele.

Altceva nemaiavînd ce vă scrie, vă rog să primiți din partea mea această scrisoare și să ne vedem cu bine.

Vă prepup,
Mița

Belciugenii din Deal
12 noiembrie anul în corent

DRAGĂ SMĂRĂNDACHE,

În sfîrșit, după o noapte de tren și o jumătate de zi de brișcă ceea ce să nu mai vorbim despre zdruncinat, între care ne-am distrus tîrtița, atît eu cît și cumnata Gherghina, că avea calul din stînga melic și se speria de mașini stropindu-ne de noroi, că am și mîncat din acest produs, intrîndu-ne în gură de pe șosea, a dat Dumnezeu și am ajuns în Belciugeni la vărul Marin care ne-a primit cît se poate de bine și beat, dîndu-ne odaia din față plus acces la bucătărie și comoditate unde și mîncăm că e mai cald, fiindcă în odaia din față nu s-a mai făcut focul că nu locuiește în ea decît morții cînd se întîmplă prin familie și îi pune acolo că e mai mare și are loc toți admiratorii la slujbă, dar nu ne-a fost frică de aceste superstiții și am dormit amîndouă buștean, așa că te rog să mă scuzi că nu te-am putut visa fiind ruptă de oboseală, iar atît noi amîndouă cît și bagajele am ajuns bine sănătoase afară de salteaua de lînă care s-a perforat din cauza ploii ce ne-a apucat pe drum, iar cumnata Gherghina din cauza acestei saltele pe care ședea în brișcă a răcit la amigdalită, astfel că trebuie s-o dăm la tapițer să-i puie un petec că i-a ieșit zegrasul de tot și e păcat de ea căci fața mai este bună deși am crescut trei

copii mici pe ea, și-am făcut foarte bine că am luat-o cu noi fiindcă vărul Marin n-avea saltea să ne dea și-ar fi fost vai de organismul nostru să dormim pe scînduri în contact direct cu insectele care se găsește din belșug și apropo de provizii n-am început să strîngem încă nimic pînă nu te sondăm și pe tine la prețuri ca să nu zici pe urmă că ne-ai trimis degeaba după alimente și-am dat supraprețuri mai multe, dar și pe-aici unde se găsește de toate s-au scumpit proviziile și oul se găsește cu 20 de lei preț de sabotaj și 25 proaspăt, făina integrală cu 90 de lei, untul nu costă nimic fiindcă nu se găsește, carne de vacă și de clandestin se taie zilnic și este la 200—250 chilu, untură poți să topești cît vrei dacă ai, iar alte alimente ca gaz, lemne de foc, sare, sodă și ce-ai mai pus tu în lista pe care ne-ai dat-o nu se găsește decît la oraș, unde nu ne putem duce din lipsă de mijloace de locomoție, nefiind nici un cal în comună, căci cei tineri au fost luați la armată la cavaleri iar cei bătrîni lucrează la fabrica de salam, de unde am luat și zece metri de borangic să-mi fac o bluză și o cămașă de mătase pentru tine din ce o rămîne, căci avea de vînzare nevasta portarului de ocazie, așa că te rog să ne scrii imediat despre toate ce vrei să luăm și cantitatea de cît din fiecare și mai ales să ne scrii exact de porci, care sînt foarte rari, deși sînt destui care taie și multe complimente de la noi și de la vărul Marin, care te dorim și vorbim de tine toată ziua la țuică, cînd luăm căci nici nu există altă distracție și vărul Marin are povarna plină la 140 lei pentru tine, că vrea să te servească.

Te sărut și te pup, a ta soție,

Sevastița

TESTAMENT

Subsemnatul Toma Ne. Gligorescu, de profesie om bătrîn și vai de capul meu, că nu mai pot, fiind ograf de ambele picioare din cauza reumatizmului și am dureri în tot corpul și în celelalte membre, simțind că mi se apropie sfîrșitul deznodămîntului, ceea ce n-aș crede că, altfel, mă simt bine, ca total, dar omul trebuie să se gîndească la toate

din timpul lor cel mai prematur, am compus acest testament cu mîna mea personală și aflîndu-mă în toate mințile ce le posed, că nu era să mi le beau din două jumătățici de țuică cu care m-am servit din pivniță, ca să mă azmuț la coraj față de faptul acestui testament, căci a te gîndi la moartea ta proprie este un ce foarte cadaveric și devii de te transpui, ca suflet de om, într-o stare foarte parșivă și muribundă.

Astfel că, din propria mea voință, absolut liber și nesilit de nimeni, am luat cele două jumătățici de țuică, plus asta cu care tergiversez în aceste momente de testament, pentru a dispune de întreaga mea avere într-un mod cît se poate de drept, neavînd cine să mă șutulească în voința mea, cum a încercat în mai multe rînduri, și chiar și ieri, soția nepotului meu de frate, Spiridon, pronunțîndu-se față de mine cu oareșcari propuneri față de vîrsta mea, ceea ce, cu toată plăcerea, mi-aș fi asumat răspunderea, dar nu se mai poate din motive independente de voința mea, între care ce-a fost verde s-a uscat și adio Măgurele, încă de acuma doi ani. Astfel că, terminînd și această jumătățică de țuică, mi-am adus alta proaspătă și, cu lacrimi în ochi față de situația mea de decedat, voi lăsa întreaga mea avere, compusă din numeroase imobile, pămînt și numeral sub saltea și plus ce mai am prin bănci și dați cu împrumut, celor mai de aproape moștenitori ai mei și anume:

Fratele meu Dumitru, cel mai mic și mai fără compunere dintre noi toți frații, că de-aia va supraviețui cel mai mult, precum și nepoților mei rămași de la fratele meu Spiridon și anume: Lucica, măritată cu pungașul ăla de bărbatu-său; Sofia, văduvă prin angină de piept și Sebastian, bărbatul Lucreției, cea care a crezut că prin ventuze și alte mijloace de conrupție o să mă scoată din minți spre a mă face de rîs cu dumneaei. Acești patru moștenitori, care conține sînge din sîngele meu, le doresc să fie fericiți după înaintarea mea în Împărăția Cerurilor și îi oblig, cu limbă de moarte, să-mi aridice un monument de marmoră neagră pe care să se afle bustul capului meu, precum și doi-trei îngeri primprejur, de bronz ca să mă apere cu aripile de muște și să-mi străjuiască somnul de veci. Pe mormînt mi se va pune un sacrofag frumos — dar nu de fag, ci de stejar sau alt metal prețios — pe care se va scrie, cu litere de aur marcat, următoarele versuri compuse de mine, pentru comemorarea mea de om pămîntesc și care de doi ani lucrez la ele, spre a le corecta cît mai frumos, ca să fie de exemplu și altor morți sau defuncți din cimitir, ca să nu le mai pară rău de viață:

Totul trece-n lumea asta
Tot ce este pămîntescu,
De-aceea doarme aicea
Domnul Toma Gligorescu,
Care-n viața existenții
A trăit ca rentier
Și cînd moartea i-a pus cruce
El a zis: alaboner!

Prin urmare, după cum spuneam mai sus, înainte să beau și jumătățica asta, întreaga mea avere aș lăsa-o moștenitorilor mei mai sus numiți, cu cea mai mare plăcere, dar gîndindu-mă mai bine la ei și la toate mizeriile pe care mi le-au făcut, mîncînd fel de fel de expresii despre felul cum mi-am agonisit averea și mi-am compus viața mea particulară cu servitoarea din casă, asupra căreia m-a făcut de rîs cum că aș fi avut oareșcare legături specifice cu ea — ceea ce era o calomnie, căci de-aia nici n-am mai luat-o de nevastă fiind vorba de alții, nu de mine — și cum, slavă Domnului, după jumătățica asta, mă simt mai bine și mi-a încetat și rematizmul, îmi zic că de ce să-mi cobesc eu singur făcîndu-mi testamentul de-acuma, și mai bine îl dau dracului de testament, declarîndu-l nul și neavenit în mîinile oricui s-ar găsi și recomand această țuică tuturor morților din lume, spre a-și prelungi viața la discreție.

Adio lume!

Toma Ne. Gligorescu

AMORU-I UN COPIL PRIBEAG...

COSTEL SCUMP,

Astăzi începînd a se ninge primii fulgi de zăpadă sau nea, cum se exprimă moldovenii voștri care și V. Alecxandri a fost tot moldovean ca tine, dar el era și pictor, pictînd acele frumoase pasteluri care avem și noi o copie cu moară de vînt în odaia lui maica-mare, dar nu vrea să ni-o dea, zicînd că o are de zestre, cîștigînd-o la tombolă la balul garnizoanei din regiment, cînd era dînsa tînără și mămica nici nu se născuse și deci nici eu nu știam precis că am să te cunosc și să te iubesc din tot organismul meu sufletesc, m-am așezat la fereastra din spre strada mare, privindu-i cum se cerne peste această provincie de oraș într-un sens foarte poetic, spre a contempla puțin natura de afară, care îmi pătrunde în tot sufletul cu boarea crivățului său, umplîndu-mi-l de dor și de alte substraturi, astfel că nu mă pot ține să nu-ți scriu starea sufletească în care sînt transpusă, deși mă doare puțin capul din motive care nu te interesează pe tine și care mai bine nu mă duceam aseară la Lica, la ziua ei, căci a fost lume multă și tratație foarte numeroasă, dar eu n-am avut chef de nimic, nici de vorbă, nici de dans, nici de mîncare, gîndindu-mă tot timpul numai la acel care este supratotul pentru mine și care acea ființă scumpă ești numai tu, Costelul meu drag, astfel că orice vorbe vei auzi cînd mai vii pe aici, sau ți se va scrie în autograf la București, de către toate persoanele terțe ce are interes să ne strice corelația, să știi, Costeluș dulce, că sînt numai expresii de venin invidios care și știu de la cine pornește, fiindcă ființa asta mă urăște la paroxism din cauza lui Cezărică, care este moartă după el și nu sînt eu de vină că, la ziua lui Lica, el s-a eronat puțin cu vișinată și a făcut pe amorezatul de mine, zicînd că am cel mai frumos corp din tot fizicul fetelor de acolo și niște ochi care păcat că

nu fac film cu ei, însă tu îți închipui că nu i-am dat nici o importanță și, dacă am dansat mai mult cu el, a fost prin faptul că știe mai bine ca alții, care aber n-au de această artă coriografică așa că am stat mai mult la bufet, dar nu fiindcă îmi făcea el declarații supra, mă-nțelegi, ci pentru a mînca sandviciuri și prăjituri care mie îmi plac grozav, căci avea și *crem ranversè*, făcută de maică-sa, ceea ce turbez după ea, dar ca să nu mai dau loc la vorbe ostracizate și la priviri șașii din partea ei, căci mai bine s-ar opera la albeață decît să facă scene de gelozie la ziua lui Lica, am preferat mai bine să mă duc cu Cezărică în chioșc, ca să stăm liniștiți, dar nu s-a putut din cauza frigului și a băieților care ieșeau mereu în grădină să ia, zexe, aer și prin urmare, Costelăchelul meu scump, tu să nu te iei după ei, căci îți jur pe acești fulgi de zăpadă, care cade atît de alb și impuri pe stradă, că eu nu te iubesc decît pe tine, în modul cel mai suprasingur și care restul este numai intrigi și apă de ploaie.

Te sărut din tot sufletul și te suprapup de mii de ori, a ta fetiță dulce care așa de frumos îmi zici tu, pe moldovenește,

Șolticuța

SISTEMATICĂ DOMNIȘOARĂ,

Împlinindu-se o lună de cînd am avut fericirea optică de a vă vedea pentru primaș dată, gustînd plăcerea de a-mi face ungiile prin faptul de manichiur la ele și cum doresc să viu, din nou, spre a mi le reface iarăși, căci mi-a c-am crescut la pielițe, devenind deteriorate la circonflex, astfel că cea de la degetul mic, despre care v-am expus atunci că doresc s-o fac peniță rondă, mi s-a rupt prin agățare de cuvertura de pe pat că i-am spus bătrînei s-o remanieze în regiunea unde este ruptă, dar nu m-a ascultat, zicînd că n-are material la culoare și mai bine ferfeliță, decît să nu fie asortată indentic, aș dori foarte mult să am un răspuns din partea dumneavostră, prin acest băiat care este un nepoțel al meu, dar este foarte discret, fiind surdo-mut din naștere, cu privire la sentimentul sufletesc ce mi s-a produs de cînd mi-ați lucrat primaș dată la manichiur, pentru ca să știu în mod sigur și echilateral ce atitudine pot să adoptez față de prezența dumneavoastră în momentul atît de

nerăbdător cînd vă voi întinde mîna spre a mi-o introduce în șampon și dacă mă pot purta față de dumneavoastră într-un mod mai curtezan și cu o cît de mică speranță de a vă învita după manechiur să consumăm ceva în oraș, căci voi aștepta la ușă în mod cît se poate de obscur, să se facă ora închiderii, căci am trecut pe acolo și mi-a spus că astăzi are tuzlama regală și supă de abdomen, plus orice dorim ca clătite sau alaminut și aș fi foarte transfigurat să pot a sta puțin de vorbă cu dumneavoastră în acest local discret, pentru a preschimba cîteva cuvinte împreună, eu dorind din suflet să găsesc în persoana dumneavoastră atît de plăcută și inteligentă, o tovarășă la sentimentul ce vi-l port, căci acum am rupt orice legătură cu ecsfosta mea iubită, din motive care nu mă așteptam din partea ei, ca, după doi ani de sentiment, să mă înșele pentru o pereche de ciorapi troteri cu un om în etate și lipsit complect de orice alte textile și-o s-o ia de nevastă cînt mi-oi lua eu licența în traforaji, fiindcă eu am fost întotdeauna un om care am știut să corespund la sentiment și dacă nu m-am însurat eu cu ea este din motive de bigam, ecsfosta mea soție nevrînd a da divorț deși sîntem absolut separați de corp și fiecare cu sorcova mă-sii, dar este o fire recalcintrată și vrea să-mi facă mizerii, pe motiv că i-am oprit lucrurile cînd a fugit cu ăla, fapt ceea ce este nul căci le-a lăsat benevol și a fost consumate de molii, așa încît aș dori foarte mult să vă corespund și eu la sentiment, pentru a putea începe o viață complect renovată și veți vedea că sînt un om sincer și foarte plăcut, chiar și ca contabilitate.

În așteptarea scumpului dumnevoastră răspuns, vă rog să primiți cele mai superioare complimente și asigurarea distinselor mele sărutări de mîini. Copilului nu este nevoie a-i da nimic, fiind cinstit de mine.

Trică Dumitrescu

(Acel ce stă la vitrină cu pălărie gri-perl și fular blond și cu ochii albaștrii.)

STIMATĂ DOMNIȘOARĂ,

Desigur, rîndurile acestea, vă va surprinde atît prin conținutul lor, cît și prin identitatea celui care vi le scrie și care

preferă mai bine să rămînă anonim, decît a risca să nu fie înțeles sau judecat după alte principii, căci sufletul femeii este un almagan din care nu știi cum să te comporți spre un rezultat mai translucid.

De fapt, mă cunoașteți foarte bine din vedere, căci m-ați văzut de multe ori, atît în tramvai cît și în alte regiuni, avînd ocazia chiar o dată să vă ridic oglinjoara ce vă căzuse din poșetă în dreptul acelui aprozar cînd mi-ați spus mersi și fir'ar al dracului de fermoar că se desface mereu și-mi cade. Nu însă pe această bază de cunoștință purced la scrisoarea de față, dorind a rămîne un incongoscibil care nu are nici un interes de egoism, dorind numai a face un bine aproapelui său.

Iată despre ce este vorba, sau poate ar fi mai bine să nu vă spun, pentru a nu crede că este vorba de intrigi sau fitiluri, ceea ce nu face parte din substratul meu, aceste idei fiind mijloace de oameni fără clasă socială, sau cei 27 de ani de-acasă, că atît am și deci nu sînt copil.

Știu că dv. cunoașteți foarte bine pe domnul Gică Pristavu, alias Ibric — c-așa-i zice între prieteni — și care, această persoană, prin minciuni și cadouri de altă sorginte, s-a transpus în simpatia dv. izbutind chiar să reușească și astfel să se laude cu aceasta, atît prin familii cît și prin alte localuri publice, spunînd, ceea ce nu este abstract față de memoria unei domnișoare, că „are un corp ce nu s-a dovedit" și chiar „casație în secții unite", cuvinte ce le-a auzit o lume întreagă.

Nu știu care este adevărul complect și nici nu mă interesează, nefiind simetric cu scopurile mele. Ceea ce știu însă, este că acest domn nu se mulțumește numai a vă compromite pe dv., dar mai umblă și cu alte necuvinte, cum este de exemplu d-ra Tincuța Iliescu, cunoscuta văduvă și persoană clandestină, care a îngropat trei bărbați cu cununie, plus alții prin libertinaj, fiind atinsă de o boală care nu iartă și pe care o posedă în mod eredital, atît părinții cît și frații săi, fiind atinși de acest flagel la cap.

Ori, e păcat de o ființă atît de slăbuță ca dv. — că n-ar strica să vă hrăniți mai subcutaneu, dar știu că e din cauza siluietei ca să nu se denatureze — spre a fi indusă în eroare de acest individ, plin atît de datorii, cît și de microbi și care, în plus, mai are și curajul să vă și înșele, trăind cu acea persoană într-un mod absolut autentic.

Nu-mi place să mă amestec în viața nici unul alterego, dar este o crimă ca o fată de esența dv., pentru care sînt oameni, chiar în etate de 27 de ani, cu situație morală, imobil și lichid, care are diferite intenții de viitor, să ajungă la discreția domnului Gică Pristavu, zis și alias Ibric, care n-are altceva în viață, ca caracter și intelect, decît dunga de la pantaloni și acel port-țigaret de argint, arme cu care zăpăcește fetele cinstite care, în privința acestui gen de inși sînt, pardon de expresie, cele mai gîște.

Aceasta fiind ceea ce aveam să vă spun, mi-am făcut datoria, rugîndu-vă ca, în acest ceas al unsprezecelea, să alegeți între un ibric fără țel și un anonim cu C.E.C., dînd un semn de viață la telefonul 3.32.27, Soc. „Precopex" unde întrebați de d. Anghel Popescu și viu imediat.

Al dv. cu toată acuratețea,

Un anonim

LABIRINT TURBURĂTOR,

Asemenea firului Adrianei și al Arnăuților care căutau lîna de aur, rătăcind pe mările Eneidei lui Omer, de azi noapte, de cînd ne-am cunoscut la bal, gîndul meu rătăcește identic acestor textile, prin odiseia ființei tale, căutînd să-și lămurească nonsensul, tenebră compactă și luminoasă, în antologia căreia m-am rătăcit, ca un biet pelerin, cuprins de cel mai mare apocalips, din clipa cînd mi-ai scandat, la bufet, acel machiavelic: „poate că da, poate că nu", dispărînd apoi în neantul petrecerii, spre a te purta tot restul serii, într-un mod foarte jazz și echivoc, fără a-mi mai da putința să mă documentez asupra interiorului acestei expresii și faptul că, la orele șase dimineața, mă găseam tot la bufet, în imposibilitate de mișcare sau să vorbesc, fiind complect surmenat de lichior, se datorește stării de confuzie în care m-ai lăsat și asupra căreia revin prin aceste rînduri, rugîndu-te să-mi precizezi, fie în scris sau în oral, traducerea liberă a acestei expresii, care ar fi pus pe gînduri chiar și pe călcîiul lui Achile, Eros, Jupiter, sau alți învățați a căror inteligență este cunoscută în toate timpurile (consecutio temporum) și chiar în mitologie.

„Poate că da, poate că nu"! Lozincă extrasă din oracolul din Delfis, locuțiune adverbială din Larousses, sau, pur și simplu, cuvînt hotărîtor prin decisivul său!!! „Poate că da, poate că nu"? Ce? Că cuvintele mele și-au produs adică gestațiunea în sufletul tău și-ai înțeles că corespunzi dorinței mele de a lega o prietenie, în anturajul căreia să ne putem produce declarațiile sufletești, cît și concretizarea lor, conform principiului vaselor comunicante, care — de cînd există lumea, a stat la baza de fundament a oricărei iubiri? Foarte bine, atunci! Evreica!... Dar singurul inconvenient ar fi lipsa de posibilitate a unui domiciliu, eu locuind la părinți, din motive de ordin de forță majoră, fiind încă minor, iar tu mi-ai spus că de asemenea locuiești la familie și, deci, devine exclus neavînd condiții.

În orice caz, să dea Dumnezeu să ajungem noi în această ipostază, și soluții se va găsi la momentul oportun, după cum spune și folclorul românesc, că nu e locul, este dobitocul.

„Poate că da, poate că nu". Ce? Că aceleași cuvinte ale mele nu și-au produs reacția chimică în sufletul tău și n-ai înțeles să corespunzi dorinței ce ți-am exprimat la bufet, arătîndu-mi prin aceasta, în mod delicat și expansiv, că, adică, nu este cazul să sper în această prietenie, urmînd a-mi muta gîndul de la acest vis, sau cu alte cuvinte mai neoclasice „mai vezi de alta", și atunci singura atitudine demnă ce-mi rămîne de imprimat, este să mă retrag în laurii și prelații mei, lăsînd liberă calea lactee, altuia, care poate chiar egzistă sau se va profila în viitor pe frontispiciul vieții tale.

În această dilemă, singura soluție este să te precizezi singură, extrăgîndu-mă din ghearele îndoielii, căci, după cum au spus strămoșii noștri romani, „Inovas fiert animus, mutatus dicere corpus". Adică, nu-ți fierbe sufletul în vas ca mutul și vorbește prin zicere directă, corpului!"

Ave Cezar!

Corneliu

DRAGĂ PIC,

Nu știu cum să-ți mulțumesc pentru frumosul prezent ce mi l-ai dăruit cu ocazia Sfintelor Sărbători naționale ale

Crăciunului și care el a fost o revelație la noi în provincie, mai ales prin poezia ce ai anexat-o la aceste alimente și care, după ce am citit-o la toți invitații, am agățat-o în pomul de Crăciun, iar alimentele le-am dus în cămară, ca să nu se altereze din cauza căldurii de la lumănări că și cumnatu-meu, Moș Crăciun, care tocmai venise deghizat la copii, mi-a spus pe sub barbă ca să nu se observe că e mascat „arde-mi și mie, Milly, dincolo în odaie, o juma de metru din cîrnații ăia la tigaie și o felie de tobă la farfurie, că lepăd pe copii de poftă", dar ce să-ți spun, toate preparativele din acest porc au fost delicioase și să nu crezi c-a fost bucățică din ele pe care s-o pregust fără să mă gîndesc la tine, căci așa porc, mai rar se găsește pe vremurile astea, că numai untura mi-a ieșit patru kilograme și ceva din ce ne-ai trimes, plus ce-a pus mama la sarmale, care te dorește foarte mult și-a spus că de-abia așteaptă să vii să te mai vadă, că știe ea că tu nu vii cu mîna goală și totdeauna ai venit plin de coloniale și delicatese și dacă poți să faci rost de un camion, pe la tine pe la servici, ai loc să pui în el și cîteva lemne, iar tu stai în față lîngă șofer să nu răcești și poezia să știi că am învățat-o pe dinafară, și, toată ziua, o recit prin casă la treabă și, seara, cînd mă culc, o citesc din nou, dar însă să nu te superi că m-amestec, eu cred că, la urmă, e puțin greșită căci nu rimează „curcan" cu „crăciun", deși se potrivește ca meniu și pe urmă curcan nici nu ne-ai trimes, căci n-am găsit nici măcar o aripă din acest aliment în pachet, dar nu e nimic, ne trimiți tu în altă strofă, pentru că tu știi că, dacă avem de toate în casă și nu ne lipsește nimic, eu n-am nevoie să mai umblu prin tîrg să caut aia și aia și aialaltă și pot să stau toată ziua acasă și să mă gîndesc numai la tine, cu poezia în mînă și, noaptea, cînd mă introduc în pat, îmi iau puișorul de pernă în brațe și presupui că ești tu care te condensezi în fulgii săi că nici nu-l mai înfăț că-l umplu imediat de ruj prin sărutări și sper că măcar după Anul nou o să poți să-ți iei și tu un mic concediu, că mama nu mai poate de dorul tău și zice că nu degeaba te cheamă pe tine Pic, c-o să pici tu zilele astea, că-ți faci tu timp printre picături și rîdem amîndouă de ne prăpădim de aceste spirite iar, lebănvișțiul — nu știu cine ți l-a preparat — dar a fost o folie nebună, cum zici tu despre fizicul meu cînd mă constrîngi în brațe, care aceste momente le aștept cu cea mai mare nerăbdare, fiindcă eu n-am vrut să fac ca altele să te oblig să te divorțezi și să-ți strici viața pentru mine și am înțeles să fiu modestă și să rămîn sucursala ta aici în provincie, care mă mulțumesc din cînd în cînd cu 2—3 mezeluri și cu o mică atenție și nici ceva bani nu te-aș ruga să-mi trimiți cît mai urgent posibil, dar insistă mama că zice că i-ai spus tu să-ți zică ea cînd avem nevoie ca să nu mă jignești pe mine și după ce trimeți banii, dacă nu se poate lemne, poți să aduci și cărbuni, că la teracotă merge și te așteptăm amîndouă cu cel mai mare dor și drag căci dacă n-ai fi fost tu așa de atent și de simpatic, pentru nimic în lume nu m-ar fi lăsat mama să fiu clandestină cu cineva așa cum m-a lăsat cu tine și s-a opus la toți ceialalți, de cînd am rămas văduvă și chiar pînă în ajunul sfintelor sărbători, cînd l-a dat pe Mișu definitiv afară din casă, că i-a plătit cacialmaua de doi decari de zece, cînd s-a făcut servită de la mînă.

A ta pe veci,
Milly

CUPRINS

Notă 5

TEATRU SCURT

Teatru la domiciliu

„Reminiscențe din trecut" 9
Spiritism 13
Nocturnă 18
Femeia 22
„Browning" 30
Poezie 34
Vilegiatură 39
Criză 46
Ah, bărbații! 52
Talerul 55
Tatăl 59
Cînd stăpîna nu e acasă 63
Fularul albastru 66
Scafandrierii 70
Garoafele lui Trandafir 80
Domnul cu camelii 91
Filtru de dragoste 105

Teatru scurt

Ca-n filme 109

Scenarii

Hanul cu dragoste 134
D-ale lui Păcală 168

FANTEZII ȘI REALITĂȚI

Rîul Doamnei 189
Pălăria 197
Studente... 201
Într-o primărie 204

Cîntecul 207
Un caz de conștiință 210
Mic tratat de vînătoare 212
Superstiții 216
Treisprezece 219
Barza 227
O confuzie 233
Despre bucureștean 236
Entract 239
Ochi americani 241
Wagon-lit 244
Ceața 247
De „Sfinții împărați" 250
Radio în provincie 255
Soacră-mea e un deliciu 261
Licht, mehr licht 264
În tren 270
România este o țară eminamente agricolă 272
Negustorul de epitafuri 274
Perpetuum mobile 276
Postul mare 278
Primii fulgi 282
Mosulunoi 284
Rizotto 287
Draga 290
Lovitura 293
Gogu, Aurica, Mișu și Safta 297
Nu-l cunoașteți? 300
„Procestul" lui Gheorghe Trișcă 303
Doi părinți 307
Iepurii lui Dură 310
Vezi fig. 21 313
Bîlciul 316

SCRISORI GĂSITE (Epistole vesele)

În referire la...

Procest-verbal 347
Domnule comisar 349
Domnule advocat 350
Domnule președinte 352
Domnule polițai 353
Domnule președinte 354
Domnule ministru 356

Domnule comisar șef 357
Domnule ministru 359
Domnule președinte 361
Declarație 362
Declarație 363
Declarațiune 365
Declarațiune 367
Declarațiune 368
Declarațiune 369
Declarațiune 371
Declarațiune 373
Declarațiune 375
Declarațiune 376
Declarație 377
Domnule subcomisar șef 378

Noi, femeile!

Mult stimate domnule profesor doctor 381
Scumpă Vasilescu 382
Dragă Tanți 383
Gigel 385
Dragă Țușca 386
Scumpa mea Tanți 388
Stimate domn 389
Suflet pribeag 391
Lilly mic 393
Stimate domnule Gigi 394
Dragă tu 396
Stimate domnule profesor 397

Noi, bărbații!

Iubite coleg 399
Raport 400
Scorpie bătrînă 401
Stimate pretendent 403
Mă! 404
Mult venerabilă, coană Mariță 405
Suflet alegoric 406
Lambe 408
Venerate coane Iorgule 409
Să trăiți, domn sublocotinent! 411
Nestimate domn 413
Costanțo 415
Domnul meu 416

Domnule Tache 417
Domnule director general 418
Mult stimate și onorate coane Petrache 420
Escrocule 422
Costică! 423
Stimate măgar 425
Considerabilă doamnă 426
Supremă domnișoară 428
Vecine 429

Ai noștri, ca braziii...
Dragii noștri unchi 432
Scumpii mei părinți 433
Draga noastră copilă 434
Testament 437
Dragă unchiule 438
Tăntico scumpă 440
Dragii mei nepoți 442
Dragă tușă Filofteio 444
Cumnățică dragă 445
Dragă cumnățică 447
Dragă Smărăndache 448
Testament 449

Amoru-i un copil pribeag...
Costel scump 452
Sistematică domnișoară 453
Stimată domnișoară 454
Labirint turburător 456
Dragă Pic 457

Lector : AURORA SLOBODEANU
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar : 07.03.1990. Apărut : 1990.
Coli ed. : 23,68. Coli tipar : 29.

Tiparul executat sub comanda
nr. 502
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97,
București
România

ACADEMIA ROMÂNĂ
BIBLIOTECA